

Din această publicațiune

Au apărut până acum (1901):
Volumul I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X partea A
XI, XII și volumul XIII de față.

Peste puțin va apare:

Volumul X partea B.

Din „Istoria Românilor“ de V. A. Urechiă

Se vor mai publica următoarele volume:

Volumul XIV.—Domnia lui Grigorie Ghica Vodă la Munteni
” XV.—Domnia lui Ioniță Sturdza
” XVI.—Ocupațiunea Rusescă 1828 până la Regula-
mentul organic.

Dacă autorului Dumnezeu îi va mai acorda dila, el își propune să publice și un volum XVII, conținând un „index rerum memorabilium, personarum, locorumque“.

ISTORIA ROMÂNILOR

REVOLUȚIUNEA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

(DUPĂ DOCUMENTE NOUE)

1821—1822

DE

V. A. URECHIA

PROFESOR DE ISTORIA ROMÂNILOR LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCUREȘTI, VICE-PREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE AL ACADEMIEI SPANIOLE, AL SOCIETĂȚII ECONOMICO-MATRITENSE, AL INSTITUTULUI ETNOGRAFIC DIN PARIS, AL SOCIETĂȚILOR GEOGRAFICE ROMÂNĂ ȘI ITALIANĂ, AL SOCIETĂȚII ACADEMICE INDO-CHINEZE, PREȘEDINTE ȘI MEMBRU FONDATOR AL ATENEULUI ROMÂN, PREȘEDINTELE MANTENANȚEI FELIBRIGIULUI LATIN, AL SOCIETĂȚII ȘTIINȚIFICE ȘI LITERARE DIN ALAIS (GARD), PREȘEDINTE ONORAR AL SOCIETĂȚII HERALDICE FRANCEZE ȘI AL INSTITUTULUI ARALDICO-ITALIANO, MEMBRU AL SOCIETĂȚII DE STUDII JAPONezo-CHINEZE, LAUREAT AL FACULTĂȚII DE LITERE BRITISH ATHENAEUM, PREȘEDINTE AL COMISIUNEI MONUMENTELOR ISTORICE, PREȘEDINTE AL SOCIETĂȚII DE CULTURĂ MACEDO-ROMÂNĂ, MEMBRU AL SOCIETĂȚII ȘTIINȚIFICO-LITERARE DIN IAȘI, MEMBRU CORESPONDENT AL INSTITUTULUI PORTUGEZ DIN COIMBRE ȘI AL ALTOR CONGRESE ISTORICE ȘI LITERARE.

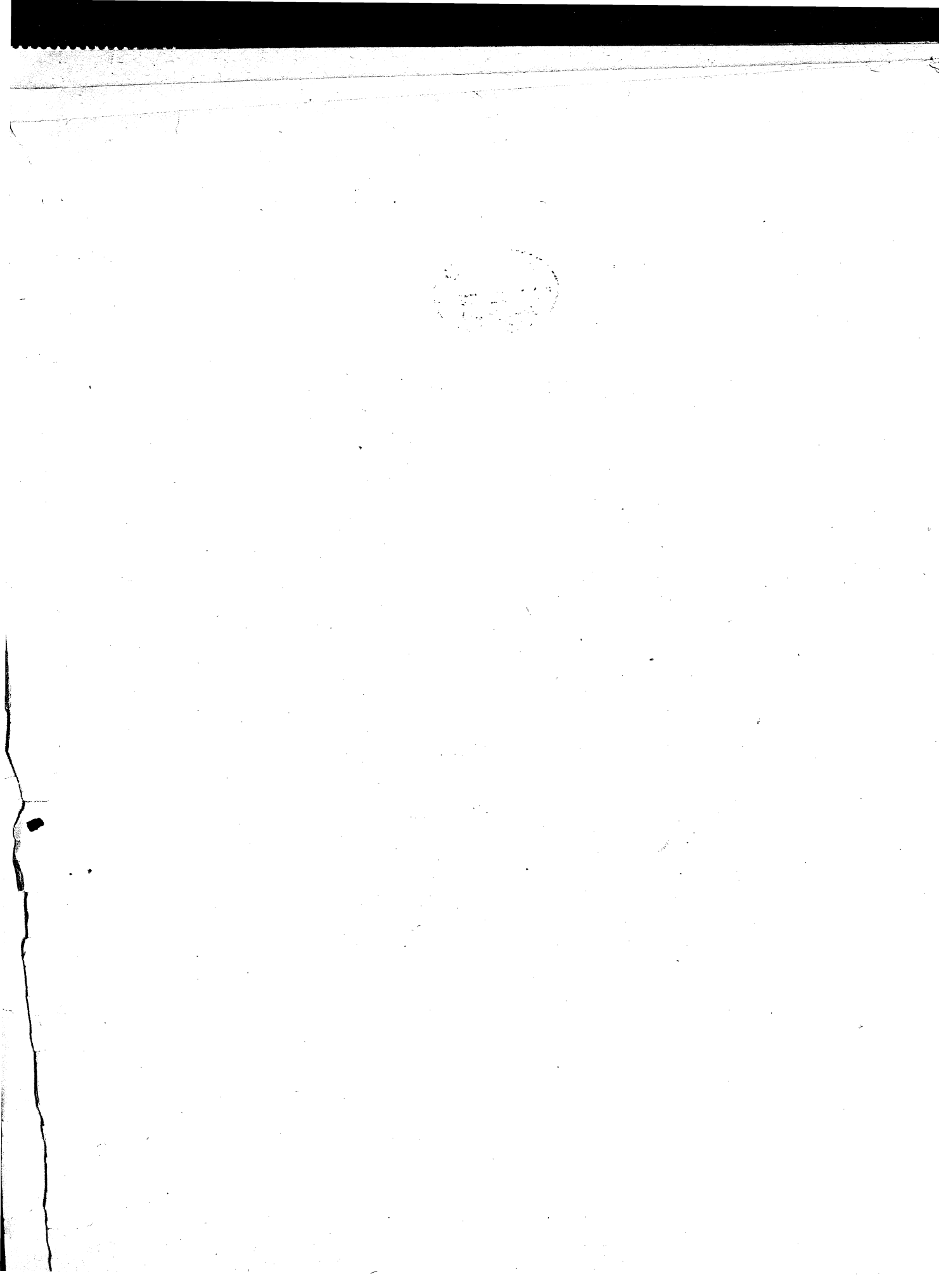
TOMUL XIII

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

89, STRADA CASĂRMEI, 89.

1901

CAP. I.

Constituirea guvernului „Otcârmuirea”. Compunerea lui — Aprobarea consulului rusesc Pini. — Vestirea morței lui Al. N. Suțu. — Speranțele Dămnei repositului Domn. — Complotul ei cu boerii și cu Pini. Opozițiunea lui Gr. Brâncovănu. — Neisbătirea intrigilor Dămnei. — Cine putea fi numit Domn Valahiei? — Scarlat Calimach. Căimăcamii lui. — Graba numirei lui Scarlat. — Numirile luate la București de „Otcârmuire”. — Mișcarea în țără.

Incă înainte de a muri, Al. N. Suțu, la 15/27 Septembrie 1820 constituise un guvern special al țerei¹⁾. Acest guvern, la mórtea ultimului Domnitor fanariot luă numele de «*Otcârmuitorii țerei rumânesci*»

Constituirea comisiunei ori *comitetului* acestuia a făcut'o Al. Suțu, după înțelegerea avută cu influentele consul rusesc Pini. Prin o nótă a sa adresată «*Otcârmuirei*», Pini recunósce, că după vechile obiceiuri, guvernul țerei urméză să fie în mânele întregului Divan, dar, de altă parte nu négă legitimitatea și a acestui «*comité*»²⁾ și-l constituie răspundător de ori-ce s'ar întâmpla în țără.

1. Suțu se îmbolnăvesce la 13 și la 15 constituie comitetul în cestiune. «*Quelques jours avant son décès, Il nomma une commission de boyards pour administrer les affaires. Elle restera en activité jusqu'à ce que la Porte ait nommé un nouveau Hospodar.*» (*Page à Pasquier*).—București 2 Fevr. (stil nou) 1821.

2. Iacă nota consulului Pini:

«Subscrisul gheneralicescul Consul al Mărirei Sale Impărătesci a tuturor Rusielor, a luat scire despre încetarea din viétă a Măriei Sale Domnitorului țerei Rumânesci, Alexandru Vodă Suțu. Și fiindcă Domnul nu mai domnesce, orînduiala trebilor ar fi cerut, ca obștea boiarilor să ia frânele oblăduirei în mână, dacă repositul într'un timp pe când își avea întregimea de minte și era în dreptul seă, un *Comité* vremelnicesc de oblăduire, alcătuit de P. S. Sa Părintele Mitropolitul, și de prea cinstiții boeri Banul Brâncovănu, Banul Crețulescu, Banul Ghica, Banul Văcărescu, halea Vistier Gr. Filipescu și marele Postelnic Rizu; adică un *Comité* căruia a și lăsat toată stăpânirea printr'o nótă

Pentru ce scop Al. N. Suțu nu lasă administrațiunea pe sêma Divanului întreg? 16 boiari și mitropolitul n'au fost primit să iscălêscă anaforaua pentru alegerea lui Ilarion ca episcop de Argeș. *Inde irae!* Naum ȃice, că cu mórtea lui Al. Suțu, «s'a mai zădărnicit încă și tóte uneltirile ce prin taină se lucra cu grósnică pornire asupra mitropolitului și asupra celor 16 boierî, că n'au fost primit să iscălêscă alegerea lui Ilarion». 1)

E probabil, că alegerea de Al. Suțu al unui *Comitet* special, este în legătură cu situațiunea celor 16 boierî. Totuși pe Mitropolit nu'l póte Vodă înlătura din Comitet.

Otcármuitorii țerei românești fură: Mitropolitul Dionisie, și boierii: Banul Gr. Brâncoveanu, Banul Const. Crețulescu, Banul Grigore Ghica, Banul Barbu Văcărescu, Halea Vistier Grigore Filipescu, și marele Postelnic Iacovache Rizu.

Cei-l-alți boierî din Divan își conservă scaunele lor, dar ca Divaniști ei nu administréză direct, ci în numele «*Otcármuirei*» de mai sus. Greșesce Naum când scrie, că «*după mórtea lui Al. Suțu au rêmas*

scrisă de la 15 ale curgétorei lunî; și subscrisul a recunoscut pravilnicia ei și a lăudat-o, ca înțelptă și mântuitoare.

Subscrisul nu se îndoiesce cât de puțin, că cinstitele mădulare ale susdisului comitet, care astăzi s'a întocmit ca *Comitet de oblăduire* în urma încetării din viétă a Domnului, vor recunósce povara slujbei, ce a fost chiămați să îndeplinêscă și că dreptatea, înțeleptiunea și cumpétarea vor domni în sfaturile lor obștești, pentru fie ce lucru privitoriu la sêvârșirea nizamurilor în ființă și la ținerea buneî orindueli și a liniștei obștești, singurul scop ce e dator Comitetul să privigheze și care a făcut să se nască înființarea lui. Comitetul să-și pázêsă datoriile cu scumpétate și să nu se întinđă cu drepturile peste hotarele mărginite de stăpânirea privilegiilor, ce se cuvin cu deosebire numai la obrazul Domnitorului; va purcede la fapte cari vor da doveđi destoinice de încrederea ce reposatul P. In. Domn au pus în fie-care din aceste mădulare și care le vor face să dobândêscă multămiri din partea In. Porți și a Curței ocrotitoare și obșteșca recunoscință. Dar pe lângă aceste sfaturi, care vê povêțuesce iubirea părintêscă, ce M. Sa Imperatul a mărturisit-o neprecurmat către némul **Dakicesc**, care se bucură de ocrotirea sa priinciosă, subscrisul cunósce de datoria sa a încunoscința, ca din îndatorirea slujbei sale, că face pe cinstitele mădulare ale Comitetului de oblăduire, în deobște și în deosebi, rês-punđetóre pentru veri-ce vătémare s'ar întempla obiceiurilor și orinduelilor în ființă, precum și de liniștea obștei, până când vre-o altă hotărîre ar veni mai de sus spre a face să înceteze însărcinările D-vóstre». 19 Ianuarie 1821.

Semnat *Pini*.

1. Veđi *Naum*. Copia de la Bibl. Urechia (Galați) pag. 28.

oblăduirea țerei iarăși la Divanul boierilor pămînteni. (Academie cod. N. 322).

La 19 Ianuarie 1821 «Otcărnuirea țerei rumânești» vestese țerei mórtea Domnitorului Al. N. Suțu. Asemenea o vestese consulilor și în deosebire celui rusesc ¹⁾.

Amestecul Consulului rusesc Pini în toate împrejurările, ba chiar ajungînd ași aroga drepturi de control în trebile zilnice ale Divanului, este notorie în nota prin care acest consul recunoște, la mórtea lui Al. Suțu *Comitetul* instituit de acesta, de sigur după chiar sfatul lui, pentru administrațiunea țerei.

Pini în nota sa are cu adevărat aerul de a fi el *suveranul* țerei și că se adresază, nu către otcărnuitorii unei țeri străine, ci la proprii slujbași ai Rusiei. ²⁾

În tomul nostru din urmă am adus și arzulmagzar prin care «Otcărnuitorii țerei rumânești» au vestit la Pórtă mórtea lui Al. N. Suțu ³⁾.

Numai la 19 Ianuar 1821 este răspândită scirea morței lui Al. N. Suțu, deși după unii, cum vedurăm, el murise însă de la 16 Ianuarie, iar după o scrisóre datată din Sculenă la 3 Martie 1821, mort era încă de la 13. ⁴⁾

1) *De la Otcărnuitorii țerei rumânești către D-lor boerii ispravnicii ot sud.*

Fiind-că Măria Sa, prea înălțatul Domn Alexandru Nicolae Suțu Voevod, în noptea trecută despre ȃiuă și-au dat obștescul sfirșit, cu mare părere de rău și obidă obștiei norodului, Dumneșeu săi odihnescă sufletul în locașul dreptilor, de aceea dar făcînd-o D-vóstre cunoscută întemplarea, vė scriem, să fiți cu tótă îngrijirea otcărnuind tréba județului cu tótă buna orînduială după cum și până acuma și că ați primit acéstă poruncă și ați înfeles'o și în faptă, să răspundeți pentru că la orî ce cusur se va întempla D-vóstră aveți a fi răspundători, fără de a se face vre un cusur mai ales la tréba nizamului, ca să nu găsiască vreme cu párlej voitórii și făcătorii de rele și cu acéstă pricină să se abată la vre-o netrebnicie, din care să se dea pricină de turburare și neodihnă obștiei norodului și pentru orî ce pricină de a le județului să aveți a ne însciința.

Cod. 96 pag. 198.

1821 Ianuar. 19.

2) Veđi nota de la pagina prima.

3) Veđi tom. XII.

4) «Le 13 Janvier 1821, Alex. Sutzo Hospodar de la Valachie est mort. Sa femme et toute sa maison prirent les plus grands soins pour cacher cette nouvelle à la Ville de Bucarest et à tout le pays, dans l'Espoir de voir le fils du défunt nommé par la Porte pour remplacer le père, cependant cette nou-

Acésta scrisóre amintesce, că Dómnă lui Alex. Suțu a ținut ascunsă mórtea, sperând să pótă dobândi Domnia pentru fiul ei mai mare. Speranțele nutrite de Dómnă nu se realizéză, de și s'aú pus in joc multe influinți.

Din o notă a lui Von Miltitz către Regele Prusiei, din 25 Febr. (stil nou) 1821, se confirmă informațiunea nóstră, că însuși celebrul Consulul rusesc din Bucuresci Pini era in complotul Dómnăi reposatului Domn și al boierimeii, pentru a face să reușéscă candidatura Beizadelei Nicolae Suțu. Un boier important dintre pământeni însă se opunea la acéstă candidatură pe care o considera ca dăunătoare țerei, principele Nicolae Suțu, având reputațiunea de om fórte mărginit la inteligență.

Acest boier era fostul mare Ban Grigore Brâncovénu, care deși membru in «otcármuirea Valahiei», nu se sfii de a aréta Porței, că asemenea Domnie nū răspunde la grelele nevoi ale țerei. Baronul Strogonoff inteles cu Brâncovénu, dejucă tóte intrigele urzite in favórea Beizadelei, așa că, de unde la finea lui Ianuar 1821 însuși Von Miltitz scrie (10 Februar) Regelui său, «că cea mai probabilă candidatură la Domnia munténă era cea a lui N. Suțu fiul reposatului Domn ¹⁾, câteva zile apoi, la 13/25 Febr. acelaș diplomat recunoscea, că *«intrigele cu iscusință urzite in favórea fiului mai mare al reposatului Domn Suțu, n'aú isbutit»*

In conformitate cu regularea făcută prin hatișerif cu privință la succesiunea la tronurile Principatelor a celor 4 familii de greci, se agita spre a pune mâna pe tronul trist al țerei rumânesci doi membri din familia Calimachi, Scarlat și Iancu, care era Dragoman și Suțulescii. Despre familia Caragia nu putea fi acum vorbă, in urma fugei ultimului Domnitor cu acest nume din Bucuresci.

Lupta de intrigi și de corupțiune se limită la cei doi Calimăchesci

velle transpira et le 19 du même mois, elle fut connue de tout le monde. (Uricar VIII).

Naum scrie, că Al. Suțu aú cădút bolnav la pat în 13 Decembre și că a murit la 18 Ianuarie 1821.

1) Veđi Iorga, Acte și fragm. II. pag. 563.

și la candidatura Beizadelei N. Suțu. Acesta din urmă înlăturată, alegerea lui Scarlat Calimach o determină împrejurările momentului. Iancu Calimach, prudent și priceput, cedeză însuși, preferind să-și conserve funcțiunile importante de Dragoman al Porței.

Scarlat Calimach numit de Pörta reprezentantul său în negocierile cu Strogonoff, era în perfectă situațiune de a-și valora meritele și dreptul de a lua el tronul Munteniei.

Pörta i-l acordă și îndată Scarlat Calimach, care era reținut la Constantinopole, cu negocierile sus anunțate, se grăbi a-și trimite caimacamii, să facă «zapt domnia».

Acești delegați ai lui Scarlat Calimach fură : postelnicul N. Negrea și Hatman Ștefan Vogoride. La 21 Februarie stil nou, caimacamii plecară din Constantinopole.

Acești reprezentanți ai lui Scarlat Calimach nu se bucură de o faimă tocmai bună.

Von Miltiz dicea despre ei, că «sunt doi ipocriți vicleni... de o lăcomie de nesăturat, cari au lăsat urme de pustiire pretutindenea unde au ocupat funcțiuni anteriormente» ¹⁾.

Graba ce de astă dată puse Pörta a da Domn Valahiei se explică și prin împrejurarea, că la ea sosi sciri despre mișcarea inițiată în țără, încă a doua zi după mörtea lui Al. Suțu.

Dar lăsând a ne ocupa de cele ce se făcêu la Constantinopole la data acesta, să vedem cele ce se petrec în Bucuresci, după înmormântarea lui Al. Suțul, în 21 Ianuarie, la biserica Ghiculescilor, Sf. Spiridon.

A doua zi, la 22 Ianuarie, «otcärmuitorii țerei rumănesci», scriseră «vajnice» porunci la Bașbeșlegă, să păzescă marginile și odihna locuitorilor «acum mai cu adaos»

Să păzescă *marginile*, de cine?

Va să dică *otcärmuitorii* nu ignoraü läpturile încă secrete ale «Eteriei» grescesci. A *păzi mărginile*, însemnă a fi veghietor la mișcările grecilor, cari puteau năvăli în țără.

1) *Iorga* II 365.

Vorbele «*acum mai cu adaos*» să păzescă Bașbeșlêga mărginile, respică domirit gândul boierilor *Otcârmuitoři* 1).

«*Acum mai cu adaos*» scriu boierii otcârmuitoři, lui Bașbeșlêgă. Se vede, repet, că de și încă Ipsilante nu trecuse Prutul spre a intra în Moldova, nu ignoraū boierii cele ce se pregătiau. Acest „*acum mai ales*„ nu se pôte repurta asupra mișcării lui Tudor, căci acea mișcare nu era cunoscută la București, la data pitacului către Bașbeșlêgă.

Grija manifestată de „*otcârmuitoři*“ nu-î împedică de a fi grijilivi și pentru interesele lor proprii. Ei își reguléză analogia venitului lor pe câte două luni, cugetând, că acest spațiu de timp va trece până la instalarea unui guvern definitiv :

Către cinstita otcârmuire a țerei, de la Logofeția Mare a țerei de sus și de jos

De vreme ce și ocele și vămile s'au vëndut pe următorul lét 1821, de la care după întocmirea ce este pentru havaeturile ce se dă și la Logofețiile cele mari pe câte taleri trei la pungă, și după nenădăjdita întimplare ce ne-aū venit cu mórtea Mărireī sale, până să ne soséscă buna venire a cinstei ce ni se va orîndui urméză a fi și óre-și care zăbavă și după cum toți dregetőři 'ș-aū luat acest analogon pe câte trei luni, ne rugăm ca să se dea porunca

1. In condica de la Bibl. Academiei N. 322 (fila 15) există o scrisóre manuscrisă atribuita lui Naum, care lámurit dovedesce, că încă de pe timpul lui Caragia se scia că se pregătesc grecii a face eteria. Insuși Mitropolitul Nectarie era în curentul acestei asociațiunii și mulți din boerii țerei împreună cu dascălul cel mare Neofit, de la școla grecéscă din București.

Iacă porunca «*otcârmuirei*» către Bașbeșlêga :

*Noi otcârmuitoři domniei țerei rumânesce
câtre D-lui cinstitul Baș-beșliagă.*

Cu tóte că Divanul este încredințat de silința și vrednicia Dumitale, la memurietul în care te afli, dar fiind că vremea de acum *cere mai cu prisos vrednicie asupra zabitlăcului în tot coprinsul țerei, iar mai vértos asupra mărginilor* și Divanul cunoscându-te pe dumnéta orînduit întru acéstă îngrijire de slujbă, scriem Dumnitale, că de la D-ta se cere tótă odihna și nebântuirea despre cele împotrívă ce ar cuteza cei cu cugete turburătóre și de ace-se cuvine să aibí acum datornica îngrijire, *mai cu adaos asupra zabitlăcului* scriind cu strășnicie din partea D-tale și celor l-alti zabiți din tóte județele, ca să fie cu ochii deschiși și mare priveghere asupra odihnei locuitorilor a nu se întimpla măcar cel mai mic lucru supărător.

Al. Ungro-Vlahieș Dionisie, Grigorie Brâncovénu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovache Rizú.

D-văstră atât epistaților ocnelor, cât și ai vănilor, să ne plătescă și nouă analogon pe trei luni, ceea ce se va cuveni.

Iordache Slătineanu, Constantin Golesecu.

1821 Ianuar. 23.

De la otcărmuitoii țerei rumânesci.

Citindu-se înainte noastră această anafora a d-lor fraților veliți Logofeți, am vădut arătarea și cererea ce fac și fiind-că în adevăr urmază a se face zăbavă până la venirea stăpânirii țerei, de aceea poruncim d-văstră boerilor cumpărători ai ocnelor și ai vănilor, să dați pe două luni analogon al avaturilor, ce se va cuveni a lua d-lor frații veliți Logofeți de la aceste două huzmeturi.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Ghica Ban, Barbu Văcărescu Ban, Grigorie Filipescu, Iacohache Rizu vel Postelnic.

1821 Ianuarie 23.

Cod. LXXXXVI. pag. 199.

CAP. II

Eteria. Tudor.—Precursorile mișcării de la 1821.

«*Otcărmuitoii țerei rumânesci*» și mai apoi Căimăcamia lui Scarlat Calimachi se găsesc învăluiți în indoita mișcare grăcă și românescă, care această din urmă sbucnesce îndată după mórtea lui Al. N. Suțul.

N'avem a face o istorie a «*Eteriei*», ci a mișcării lui Tudor Vladimirescu și despre *Eterie* ne vom ocupa numai întru cât faptele se înlanțuesc între ele.

Cele petrecute în decursul secolului trecut și până la pacea de la 1812, deprinsese nu numai statele europene, dar și popórele, cu ideea unei împărțiri a Turciei, cu substituirea la statul otoman a unor noue state. Vechia împărțelă dorită a «plăcintei turcesci» nu încetază a avea partisanii și după 1812 ¹⁾.

Posibilitatea unui asemenea eveniment nu putea să nu deștepte și în mintea grecilor aspirațiuni, idealuri politice...

1) Veđi» *Du partage dela Turquie d'Europe entre la Russie, l'Autriche l'Angleterre et les Grecs, sous la médiation de la France par M. P. A. Dafau* 1 vol. 8 Paris 1812.

Emile Gaudin «Du soulèment des nations chrétiennes dans la Turquie, ses causes, ses résultats problables, son influence présumable sur les intérêts présents et futurs de l'Europe en general et sur ceux de la France en particulier. 1 vol. 8° Paris 1822. Gaudin fusese agent de afaceri franceze în Bucuresci. El cunóscea destul de bine orientul.

Evident, că locul unde asemenea aspirațiuni puteau să se nască, să se manifeste, erau Principatele și Rusia, care se dădea de protec-tore a întregii creștinătăți orientale.

O primă manifestare a *idealului* grec se face prin o vechiă asocia-țiune, bine cuvântată în 1804 de Mitropolitul Moldovei Veniamin. «*Frăția*» n'avea în statutele sale nimic care să o denunțe ca pe o asocia-țiune de caracter politic, dar nu tot așa fu și «*Eteria amicilor mu-selor*» înființată la Atena în 1812 și care, deși pretindea că nu are la-ture politică, se onoră cu președința lui Capo d'Istria, ministrul pleni-potențiar al Rusiei la congresul de la Viena. Nu-i vorbă că această asocia-țiune, ca să-și ascundă mai bine idealul, onoră cu *membria de onoare* și pe diverse capete coronate, ca Regele Bavariei, al Vürtem-bergului și pe însuși Imperatoarele Alexandru al Rusiei.

Spiritul public grec deșteptat prin asemenea asociațiuni, o altă asociațiune nu întârzie a se înființa.

Acésta nu putea nasce decât în Rusia și la umbra protecțiunii, mărturită ori nu, a imperiului rusesc.

La Odesa nasce *Eteria*, formată după modelul vechelor *αδελφοποιεῖς* sau *înfrățiri, cardăși*, cum le ziceu Turcii.

Înființătorii *Eteriei* de la Odesa fură Poetul grec Riga, fost Se-cretar al lui Alexandru Vodă Ipsilante, împreună cu Xanto profeso-rele, și negușitorul Scufa, cel pe care în multe întreprinderi comerciale îl aflăm și în Principate; mai apoi intră și arhimandritul Dicheu. Mai mulți ani această asociațiune nu prea dete de vorbă despre ea. Numai după uciderea de către Turci a poetului Riga, la Belgrad, în 1815, și mai ales numai după ce Mihaiu și Alexandru N. Suțu căpătără domnia Principatelor, propaganda Eteriei devine mai activă, având de parolă de recunoscere cuvântul *Τσαροῦκι* (opincă) la care răspundea prin cu-vântul *Παλοῦκι* (për).

Eteria de la Odesa se administra de un comitet secret *αρχη* care tocmai pentru că se ținea secret, dete nascere la *svonuri* varii, cari favorizază progresarea asociațiunii. Cine era η *αρχη*, comitetul? —Nu se sfiră de a *șopti* astăzi și mâne de a afirma, cu glas limpede, că însuși Imperatoarele rusesc duce înainte, ca *αρχη* asociațiunea.

În așa condițiuni Eteria nu întârzie de a număra 200.000 de

membri și printre aceia pe Ipsilante, fiul lui Constantin Ipsilante, care în curând va atrage în asociațiune și pe frate său Alexandru, general în óstea rusescă și adjutant al Impăratului.

Punând înainte asemenea nume, propaganda Eteriei este tot mai fățișă și mai rodnică și în Principate, unde consulul rusesc Pini, nu lipsi de a acorda protecțiunea sa chiar la membrii din sinul Eteriei¹⁾ compromiși public față cu Turcia.

Naum spune, că apostosia Grecilor asupra Porței otomanicesci se uneltia prin taină de mulți ani, în Scólele Grecesci, la Rumele, și laudele lor... că s'aú sirguit adică de aú ajuns luminările învățătorei la tot neamul lor și necontentit cresce și sporesce, până să se aducă învățătura la cea dintâiu stare a Elenilor vechi, strămoșilor, alta nu însemnă, decât că aú deșteptat *duhurile neamului*.... ca să ia armele în mână asupra împăratului lor, să'l răstórne din scaun și să iae împărăția....

«La sfirșitul leatului 1820, se lucră apostasia grecescă în Moldova de Mihai Vodă Suțul, cu cei de pe lângă dinsul ministri greci²⁾».

Dar nu numai în Iași se iviră, în taină, eteriști în 1820, ci și la Bucuresci. Aci Naum scie, că însuși Consulul rus Pini cu Dragomanul său Moraiti, cu căpitanul Gheorgache, cu tóte căpeteniile arnăuțesci și cu Constantin Samurcaș, lucrau în interesele eteriei.

La Bucuresci însă se manifestaú, *două tarafuri*: acel al Greului C. Samurcaș și un al doilea, acel a căruia esistență am constatat'o încă din secolul al XVIII, după pacea de la Cuciuc-Cainargi. Acest al doilea «*taraf*» era compus din acei cari uraú pe greci pentru tóte relele ce făcuseră țerei. Numit-am acest al doilea *taraf*, ori partid, cu numele de «*național*», de și originea lui nu era tocmai în deșteptata consciință națională, cât în dorința de a scăpa țera de jafurile domniei fanariotice și a slujbașilor ei. —

În acest al doilea *taraf* era cunoscut deja în 1820 Tudor Vladimirescu. Consulul rusesc, după afirmațiunea lui Naum, a âmblat să tragă în «*taraful grecesc*» și pe Tudor, dar acesta deși de sigur nu

1) Veđi Gervivus pag. 148. Memoriile Greciei de Raybau pag. 176 etc.

2) Manuscriptul lui Naum. No. 322, la Academie. Asemenea veđi copia acestui manuscript la Biblioteca Urechii din Galați.

avea încă indeplin cristalisat în capul său programul ce trebuia să urmărească partidul său național, nu pare că primi să iatre *necondiționat în mișcarea eteristă*. Naum mai spune, că Consulul rusesc Pini, știind sentimentele lui Tudor, nu-i destăinuise toate mișcărilor și scopurile grecilor relative la Moldova și țera românească din care (tot după Naum) eteria spera să facă o «*Nouă Grecie*», fără numai l'au învățat să scole pe panduri în tăcere și pe tot norodul, cu proclamații

Consulul simțea, după Naum, de lipsă, să sbucnască mișcarea lui Tudor în țera românească, ca să zăpăcescă pe Turcia, să nu înțeleagă pe dată, că mai era aci altă mișcare, aceea a grecilor.

Lui Tudor, țice Naum, îi îngădui Pini să se ridice spre dărîmarea și stingerea stăpânirii fanarioțesci, ce au jăfuit țera și să se ridice cu mörte asupra boierilor pămëntenî, ca unii ce au fost uniți și împreună lucrători cu fanarioții. 1)

Trebuie să adăogăm, că la început acțiunea ambelor «*tarafuri*» se cam confunda. Erau *naționaliști români*, cari credeu că a ajuta pe eteriști, ajutați de *marele împărat al Rusiei*, era o făptuire nemerită, proprie de a asigura izbînda propriei cause naționale: *revendicarea drepturilor ab antiquo ale principatelor*.

De acea până și un Naum, român bun, neîntrecut, impută uneori lui Tudor dușmănia lui cu căpitaniî greci.

În Iași mulți boieri erau alătura cu grecii.

În București casa lui I. Samurcași era vizitată adesea de boierii pămëntenî.

Între aceia se afirmă că era și *Tudor Vladimirescu* 2).

CAP. III.

„Novus rerum nascitur ordo.
(Virgil).

Tudor Vladimirescu.

De consultat asupra lui Tudor și a mișcării de la 1821 recomandăm :

a) Codicele 96 de la Arhiva Statului. Codice care a servit lui C. Aricescu, în scrierea sa despre revoluțiunea de la 1821, imprimată la Craiova în 1874. Codicele purta pe atunci No. 88. Nu mai pörta însă acum acest număr, căci

1) Veđi manuscriptul lui Naum, No. 322, Academie.

2) Veđi Ion Ghica. Scrisori către Alexandri pag. 75.

acel care actualmente este sub No. 88 coprinde acte numai de la Caragia, din 1817—1818; b) **Naum**. Manuscripte, în condica No. 332 de la Arhiva Academiei Române. Copia acestuî codice se află și la Biblioteca Urechii din Galați. Veđi discursul de intrare la Academie a d-luî C. Erbiceanu despre «Naum»; c) Documente originale și copii din Colecțiunea Academiei; d) Asemenea din Colecțiunea Bibliotecii Urechii (Ga'ați) și în deosebi un codice original din 1821; o) Acte și fragmente Tom. II de **D. N. Iorga**; f) Jurnalul frances «*Moniteur officiel*» imprimat la Paris în 1821. Copii făcute pentru Biblioteca Urechii din Galați; g) *Uricarul* de **T. Codrescu**; h) **Hurmuzache** Colecțiune de documente; i) Documente din Arhivul Statului, din Paris. (încă inedite); j) *Trompeta Carpaților*, memoriul lui **Drăzeanu**, *passim*; k) *Traian*, Jurnalul D-luî **B. P. Hasdeu**. *Passim*; l) **Bălcescu** «Mersul Revoluțiunei» în *România viitoare*. Paris 1850; m) **Ubicini**. *Histoire des Principautés Danubiennes*.

Εάνθος, ἀπομνημονεύματα περί τῆς φιλικῆς ἐταιρίας. Αθην 1845 și Δοκίμιον ιστορικόν καί περί τῆς φιλικῆς ἐταιρίας ὕπο ἰωάνου φιληπ. Ναυπλια 1834 și Δοκίμιον περί ἐπαστάσεως. Ατνα 1859. n) **Vailant**, *la Romanie*.

o) **Régnauld**, les Principautés Danubiennes; p) **Filimon**, istorie grécă, 1859 (detractor al lui Tudor); q) **Tricupis** istorie grécă (detractor al lui Tudor); r) **Raffenel**. (detractor al lui Tudor); s) **Laurençon**. *Nouvelles observations sur la Valachie par F. G. L. Quérard* afirmă, că sub aceste inițiale se ascunde Laurençon. Acesta a avut pension de băeți în țeră încă sub A. Suțu. Este imparțial și chiar favorabil lui Tudor de și aprobă ore-cum asasinarea lui de către Ipsilante. t) **Cantù**. *Istoria Unisersală*; u) **Wilkinson**. *Tableau historique géographique et politique de la Moldavie et de la Valachie* -1822; v) **Quérard I. M.** *Essai de bibliothèque historique des Provinces Danubiennes* Paris 1857. w) **Boliac**. Poesii și *passim* în prosă: «*Domnul Tudor*» poemă etc. x) **Raybaud**. Memoriî. y) **Rabe**. În memoriul lui Raybaud; grăesce rău de Tudor. z) **G. T. Gervinus**. *Insurrection et régénération de la Grèce*. Traducere de Minssen I. F. Sgonta Leonidas 2 vol. 8 Paris 1863. α) **Iordache Ottetelișanu**. Memoriū, apendice la Aricescu; β) **Chesarie Episcop de Buzău**. Despre 1821 în apendice la Aricescu; γ) **Ilie Fotino** nepotul lui Dionisie *Fotino*, imprimat la Lipsca (?) Traducerea română în apendice la Aricescu, de Sache Poroineanu și alta de Pavel Gheorghescu. **Petru Poenar**, Discursul de recepțiune la Academie. **Sion G.** Respunsul la acel discurs. **Popescu Chiriac**. Memoriū, apendice Aricescu.

Câte-va note biografice despre acest bărbat, care la 1821, intră cu atâta stăpânire pe scena politică și care, pentru mai toți istoricii noștri de până astă-đi, a fost un «*Deus ex machina*» în mișcarea acêsta.

Vom delătura toate legende, mai mult sau mai puțin nimerit introduse în biografia lui, legende culese cu stăruință admirătoare, dar nu și cu un discernământ istoric, de răposatul C. Aricescu în «*Istoria revoluțiunii române de la 1821*»¹⁾.

Nici chiar afirmațiunile lui Ioan Ghica despre Tudor, nu ne vor servi oblu, fără de o bună cioplitură istorică, după deprinderea noastră, de a descălci ițele incurcate și a face să iasă la sulul stativei pânza trainică a adevărului.

Legende sunt plăcute, mai ales când fac o aureolă a unei figuri iubite, dar mai măreță se presintă figura ómenilor mari la lumina neînșelătoare a istoriei.

Tudor mai înainte de toate nu este boer de ném. E născut la satul Vladimir (Jiul-de-Sus) la anii 1770. Alții pun data născerii lui la 1770, Naum spune că era născut din *neam prost de panduri*.

Nici un nou document n'a venit să verifice data născerii. Deacă Tudor era născut la 1770, urma că la 1821 să fi fost de 51 de ani. Faptele lui, răpedele lui mersuri de la un loc la altul, se potrivesc mai bine cu o vîrstă mai tinără. Inclinaș pentru data născerii de 1780. La 41 de ani e omul alt-fel viguros de cum este la 51.

Admitem, fără obiecțiune, că Tudor a fost fiul *săténului Constantin Ursu* și al femeiei lui Ioana, din Vladimir, plaiul Gilortului în Jiul-de-sus. Că o fi păscut vite la câmp când-va, nu este de ce să nu credem. Nepot de cleric (tata mare al lui a fost iermonahul Mitrofan, soșul de când va al femeii Ruxandra), Tudor trebui să învețe ceva carte. Din altarul bisericeii a eșit roiul de pionii ai culturei noastre naționale. Când s'ar face cercetare, s'ar găsi între suitorii mai tuturor familiilor actuale din clasa mai cultă, la fie-care, *măcar câte un preot*. La popa *Ciuhoi* a învățat Tudor, cum scriu biografii lui, dar pe timpul mersului lui la școlă, nu lipsiau și alte școli decât acele din tinșile bisericilor: județele Oltene, mai ales, numărau pe vremea lui Caragia, destui săteni sciutori de *bucovná*. Apoi vecinătatea cu școle grănițeresci române din Banat, făcuseră în Oltenia o atmosferă mai luminosă de cât în restul țerei. Aci la dascălul Lupu din Craiova, seú la o școlă

1) Craiova 1874.

pentru copii săraci, de a Obedenilor din Craiova, unde-va, a mai învățat Tudor ¹⁾ peste subțirea carte ce învățase de la popa *Ciuhoiu*, că prea este știut că se pricepea la ale minții, stând de vorbă cu Vlădica Ilarion Argeșu și de aici putu fi și hotarnic de moșii și neguțătoru, care călătoria prin Austria și prin Turcia și pe la Viena, și să nu uităm că și limbă scia mai multe.

O fi fost o vreme când, la Vladimir, Tudor în lipsă de hârtie scria pe foi de fag, dar mai apoi nu a dus lipsă de hârtie și o întrebuința în cele din urmă așa, ca cele scrise de el pe hârtie, să fie decrete de viață pentru patria și națiunea română!

Invățătura însă cea mai adâncă ce o căpătă Tudor, fu cunoștința de aproape a suferințelor țerei, a situațiunei gróznice a țeranului, a jăfuitorilor patriei, sub ori-ce nume și de ori-ce tréptă, a *ciocoiului*, a boerimeii, al careia, nu numai *legenda*, ci și faptele lui ni'l arată neamic otărit.

Pandur prin nascere, căci din județele oltene erau încheigate cetele acestor oșteni viteji, Tudor luasă parte cu pandurii de ai săi în războiul rus dintre 1806—1812. La 1808 el semnă cu demnitatea ✓ de *căpitan de pandurii* ²⁾.

C. Ipsilante dete vitézului oltean pre aceea de Sluger. ³⁾ În timpul domniei a lui C. Ipsilante Tudor devenise vătaf de plaiu la Cloșani, în 1806 Septembrie 20, la extremitatea vestică a județului.

Luând parte strălucită cu pandurii săi la bătaia contra Turcilor de la Fetislau, generalisimul rusesc îl făcu «*Parocic*» și i se acordă decorațiunea St. Vladimir, ceea ce făcu pe unii să cređă că de la acest semn onorific i-ar fi venit numele de Vladimirescu și nu de la numele satului unde se născu. Că era un vitéz o spune și Gervinus «*il etait un soldat hardi et d'une grande expérience de la guerre*» ⁴⁾.

La încheierea păceii de la 1812 Tudor se vede amenințat de Turci, cari îl urau mult, pentru că le cășunase multă pierdere în timpul

1) Gervinus nu documenteză aserțiunea lui, că Tudor era «*sans instruction*»

2) Veđi actul la Aricescu în *Istoria Revoluțiunei* de la 1821, în anexe, vol II.

3) Gervinus încurcă biografia lui Tudor. «*Il y avait à Boucaresst dans la troupe de l'hospodar un certain Theodore né a Soulza dans la petite Valachie et appelé Vladimirescu de la décoration qu'il portait.* Tom. I p. 179.

4) Veđi Gervinus T. I pag. 179.

răsboiului. Simțind că, cu totă amnistia obligatorie după tratat, Turcia îi va perde, Tudor se refugiază în Ardeal și merge până la Viena, unde își regulă o asigurată întorcere în țară, ordonată noului Domnitor Caragia.

Unii biografi afirmă, că Tudor nu numai fu impus lui Caragia, dar încă pretind, că vitezul pandur era temut și respectat de acest Domnitor, ba ȳic că-l consulta cu încredere de câte ori avea să impună vre-o dare asupra țerei. Faptul că în două rânduri Tudor a fost vâtaf de plaiu la Cloșani (județul Jiu-de-sus) încă nu documenteză aserțiunea lui Aricescu, de bunele relațiuni ale lui Tudor cu Caragia.

Resvrătirile pandurilor olteni din ultimii ani ai domniei lui Caragea nu sunt din cele tocmai de natură a îmbunătăți relațiunile dintre un căpitan de panduri ca Tudor, cu Domnitorul Caragea. O parte din timp, cât nu fu vâtaf de plaiu, Tudor îl petrecu la locuința sa din Cerneți, urmărind desfășurarea evenimentelor și pe totă ziua convingându-se de orărea regimului boieresc, combinat cu cel al domniei Fanariotice. El înțelese, și aci e meritul lui, că curentul anti-grecesc este puternic în țară și că la primul moment va izbucni resmerița, în care se vor prăbuși Grecii și va scăpa țera Rumânescă decât mișcarea pe care o intrevedea va fi bine condusă.

Pentru dânsul nu era explicabilă ȳicetorea latină: «*Eventus stultorum magister*». Tudor nu aștepta nimic de la întâmplare, ci c'o logică de om de stat remarcabil, el prevedea desfășurarea evenimentelor. De sigur că având asemenea calități a trebuit să displacă grecilor, care prin condeii lui Gervinus, îl declară om, „*sans instruction, sans conscience aucune et plein de perfidie rancunière, et d'ambition grossière, comme le sont tous les barbares soutenus par la fortune*“¹⁾.

Gervinus pretinde, că Tudor a fost ademenit de Gheorgaki Olimpianul, să se pună în fruntea unei mișcări din cauză că avusese mai multe procese complicate (! !)

Acest grec «*en flattant la vanité et l'ambition de Théodore*» spera să-l aducă a fâptui pentru interesele Grecesci, sub aparența unei mișcări românesci și chiar anti-grecesci. ²⁾ Gheorgache grecul împingând pe Tudor con'tra fanariotiilor !!

1) (T. I. p. 180).

2) Gervinus I pag. 180.

Adevărul e, că pregătirea eteriștilor, a putut fi un îndemn pentru Tudor. Pentru Tudor eteria este numai ocaziune, iar nu scop.

Unii biografi afirmă, că Tudor a fost făcut legătură cu boerul C. Samurcași, să se înroleze cu pandurii săi între eteriști în folosul cauzei grecești. ¹⁾ Adevărul este că Tudor a crezut un moment că era în avantajul cauzei pentru care lucra, să-și dirigă acțiunea paralel cu a eteriștilor. El însă nu urmăria acelaș scop și din toate vorbele și faptele lui, domirint răsare, că el mai puțin ura pe Turci decât pe Fanarioți și mai ales pe *ciocoi*. Apoi însuși Gervinus recunoște că alt scop urmăria Tudor de cât Eteriștii.

Orî cât am înlătura legendele despre Tudor ca ne-amic al boerimeii, faptele și documentele ni'l arată ast-fel. Orî de a slujit, orî de nu a slujit el în casa vre-unui boier, care l'a maltratat, adevărul e că întocmai ca amicul său episcopul Ilarion al Argeșului, era convins că relele țerei provin de la boerimea pământână, care devenise coddă de topor în mâna Domnilor Fanarioți.

Naum sub impresiunea opiniunilor boierescii asupra lui Tudor, nu vede, la primul moment, în mișcarea lui, decât «patima» ce i cunoște asupra stăpânireii și asupra boerilor, de cât răsbunarea, căci acea stăpânire și acei boieri i'au refuzat plata a «nisce bani, ce după socotela lui dicea, că-i este datore țeara să-i plătescă și nu i plătia».

1) Naum afirmă ce'i dreptul că, Tudor era înțeles cu conducătorii eteriștilor din Bucurescii încă din 1820 și anume cu consulul rusesc Pinis, cu dragomanul acestuia grecul George Moraitu și C. Samurcaș. Dar tot Naum adăoga, că eteriștii aceștia «sciind că Tudor Vladimirescu că e român, nu'i descoperă cugetarea lui», socotela ce aveau ei pentru Moldova și țera românească. Va să dică șefii Eteriei din Bucurescii cunosceau sentimentele române ale lui Tudor și bine scieau că el proiectează salvarea patriei sale, iar nu a Greciei.

Totuși Eteria, sub protecțiunea puternică a lui Pinis, speră că revolta lui Tudor va putea servi și interesele revoltei grecescii. Naum, de almintrelea om din popor și bun român, acasă pe Tudor, că a primit să intre în relațiuni cu Eteriștii. «*Prostul pandur Theodor* nesciind cele mai adâncii uneltiri ale complotului grecesc și că pe densusl voesc a'l avea numai organ până să-și înlesnescă ei tréba lor, crezând numai cele ce i s'au arătat, au primit cu bucurie să le puie în lucrare, având mai ales și *patimă asupra stăpânireii și a boerilor pentru nisce bani, ce după socotela lui dicea* că i este datore țera să-i plătescă și nu i se plătea și nădăduind ca omorând totă tagma boerescă se va face el și pandurii lui boerii țerei româneșcii, moștenind moșiile și toate averile lor cele nemișcătore».

Gervinus încă pomenesce de procese complicate, care l-ar fi su-părat pe boierii. Este a micșora pe nedrept motivul sbucnirii revolu-țiunii. Naum mai adăogă a explica mișcarea în fruntea căreia se pune Tudor, ca pe o mișcare anarhică-socială, După el, Tudor nădăjduia «*că omorând totă tagma boierescă, se va face el și pandurii lui boierii ai țerei rumănesci, moștenind moșiele și toate averile lor cele nemișcătore*»

Dar aci o nouă întrebare: de cât-va timp uniil biografi și ómenii politici moderni își propun să probeze, contra lui Naum și a faptelor, că Tudor era înțeles cu *boierii* să facă revoluțiunea da la 1821, și că deci 1821 nu este numai a claselor desmoștenite, ci mai ales al clasei pe atunci diriginte.

Dar pe ce documente? Bine, Naum nu va putea proba, că Tudor pentru un scop personal face revoluțiunea de la 1821, dar nicii nouii biografi ai lui nu pot documenta teza lor, prin care vor să imputineze meritele istorice ale partidului național liberal.

Nu, boierii de la 1821, n'au fost înțeleși cu Tudor.

Nu dic că nu se va fi găsit vre'un suflet nobil, vre-un Golescu, care să simță ca și Tudor, dar este absolut falsă asertiunea a prealabilei înțelegerii dintre boierii și Tudor la 1821. Nu este documentată vorba lui Aricescu (pag. 37), și nici a maiorului Burileanu, că boierimea jurase lui Tudor încă înainte de isbucnirile revoluțiunii, că va fi cu dânsul în mișcare. Acésta n'a fost și nu putea să fie, după chiar logica desfășurării mișcării naționale.

Acéstă mișcare nu e de altă parte opera lui Vladimirescu, ci aceea a mai bine de un secol anterior de lucrare.

Nu boierimea care a devenit slugă plecată a Fanarioților simțea nevoia răsturnării lor, din interes *național*, ci acele straturi sociale din națiunea română, care se convinseseră pe deplin, că de minune se înțeleg boierii, fie cât de pământeni, cu Fanarioții, pentru a prăda și ingenunchia clasele desmoștenite. Tudor nu avea să dea el o directivă inițială mișcării, căci directiva era dată de atâția necunoscuți pionii, ante-cursorii ai revoluțiunii de la 1821.

S'a înțeles Tudor cu boierii, el care la întâiul Ianuarie 1819 exclama, față cu Ilarion: «*De oi trăi, voi face 12 părechii de opinci din pelea a 12 veliți din Divan*»? Dacă eteriștii cântău marsilieza lui Riga:

«Φίλοι μου συμπατριῶται
 Δουλοι ναμεθα ὡς πότε
 Τῶν ἀχρίων Μουσουλμάνων
 Τῆς Ἑλλάδος τῶν τυράννων»¹⁾

Tudor cânta și el :

«*Mugur, mugur, mugurel*
Bate Dómnne în ciocoî,
«Cum ne-ai bătut ei pe noi».

Revoluțiunea de la 1821 este mai puțin națională, decât socială, Așa urma să fie, repet, după însăși evoluțiunea ei în decursul secolului XVIII-lea. Este deci eronată afirmarea înțelegerii boierilor cu Tudor, încă de pe timpul când trăia Alexandru Suțu. Atâta e de adevărat că boierii nu se înțeleseseră cu Tudor, că «*Otcărmuitorii*» se grăbesc, la 30 Ianuarie 1821, să denunțe Porței mișcarea lui Tudor, ca o mișcare vătămătoare obștiei și tâlhărescă.

Pe *platforma* de luptă aleasă de Tudor, nu se putea întâlni cu boierii ca aliați, ci numai ca *supuși*, precum îi va avea un moment, din Martie până la Mai 1821. Este evident că Tudor va căuta să descepte în sufletul boierilor simțiminte mai românesce și mai grijilive de sorta claselor desmoștenite, dar vai! până în fine el nu izbutesce. Intr'o scrisoare ce el adresază, după sbucnirea revoluțiunei, către Vornicul N. Văcărescu, trimis de boierii din Bucuresci în contra lui, Tudor îi imputa dicându'i: «Dumnéta pe norodu, cu al căruia sânge s'au hrănit și s'au poleit tot neamul boeresc, îl socotesci nimica și numai pe jăfuitorii lui îi numesci patrioți! Măcar că eū nicī asupra acestei tagme a boierilor nu sunt voitor de rău, ci încă mai vartos le voiesc întregimea. Veđi dar, că Dumneđeū a împetrit inimele mai marilor noștri. Dar cum nu socotiți Dumnévóstră, că *patria se chiamă norodul, iar nu jăfuitorii lui?*»²⁾.

Dar să luăm acuma, că cunoșcem cine era Tudor, narațiunea evenimentelor în ordine cronologică.

La momentul morței lui Alexandru Suțu ³⁾ Tudor se afla în Bu-

1) *Veđi Scrisorile lui Ion Ghiza către V. Alexandri Pag. 74.*

2) *Veđi mai departe acéstă scrisoare integrală.*

3) *Despre mórtea lui A. Suțu veđi Ilie Fotino nota de la pag. 3. Ilie Fotino dice, că la plecarea Tudor avea numai 25 de osteni sîrbi și bulgari. Von.*

curescî. Plecarea lui imediată împreună cu un număr de asociați oșteni la indemnul lui Samurcaș, ar putea să confirme încât-va aserțiunea otrăvirii Domnitorului în interesul cauzei eteriei. Scriitorii pun plecarea lui Tudor din Bucurescî la 21 Ianuarie. Ilie Fotino o pune la 17 Ianuarie. După Ion Ghica plecarea a fost la 22 Ianuarie 1821 ¹⁾.

Naum narază ast-fel plecarea din Bucurescî a lui Tudor.

«Teodor Vladimirescu aflându-se la Bucurescî încă din luna Noembrie și luând vătăjia plaiului de la județul Mehedinți prin ajutorul consulului rusesc, aș petrecut în Bucurescî până la mórtea lui Alecu Vodă Suțul și atunci luând tóte cuviinciósele povățuirii de la complot și o sumă de bani, ca să-și inlesnescă inceperile, cum și de la Căpitan Gheorghe pe nepotul său cu 50 de arnăuți într'armați, îndată după mórtea lui Vodă aș eșit din Bucurescî nóptea și împreunându se la marginea orașului cu un *Dumitru Makedonski sudit rusesc*, ce și acela își luase povățuirile de mai nainte de la Consulat, s'aș întins calea cu grabă pe la pólele munților județului Argeș și Vâlcea» ²⁾.

Otcărnuitorii țerei rumânesci după ce aș vestit Porței mórtea Domnitorului, după ce prin o carte deschisă către ispravnicii aș încunosciintat și țera de asemenea mórte, făcându-și răspundători «*de ori-ce neorânduete din partea făcătorilor de rele, cari ar da pricină de turburări și neodihná obștiei norodului*» ³⁾, își întorc atențiunea asupra svonurilor imediat răspândite și departe de a aproba mișcarea despre care âmbla vorba, iaș diverse măsuri prin care credeaș a asigura ordinea publică. Așa în circulara mai sus adusă pentru paza hotarelor țerei și hotărîrea luată de a *mângăia* tagma pandurilor din cele 5 județe oltene, la patriotismul și vitejia căror apelază *otcărnuitorii* din Bucurescî, îndată ce primesc scire din Craiova, că această oștire se agită și e gata să trecă în partea lui Tudor.

Vadă-se cu ce momeli vor să impedece pe Pandurii de a lua parte la mișcarea lui Tudor :

Miltitz către Regele scie din Constantinople, 14—26 Februarie 1821, că Tudor «n'ayant d'abord que 46 hommes il en rassembra bientôt 700 (Iorga II. p. 566)

1) Veđi Ghica. Scrisori către Alexandri pag. 75.

2) Pag. 33 copie.

3) Cod. 96. pag. 198.

Noi otcârmuitorii țerei rumânesce

Cinstiți Dumnévóstră boierilor ispravnicii ot sud... sciut fiind atât nouă boierilor, cât și tuturor de obște, câtă slujbă și vrednicie au arătat după vremi tagma pandurilor din cele 5 județe ot preste Olt, în cât putem dice, că în multe rinduri s'au cunoscut isbăvitori și aperiatori ai țerei de rele și nevoile ce o înconjurase, cu chiar primejdia vieții lor, arătându-se cu atâta rivnă și iubire de patrie, până și viața și-au pus'o în primejdie; acéstă dar osârdnică slujbă a lor, ce de obște este cunoscută, precum mai sus dicem, nu numai că n'am eugetat vre-odinióră noi boerii pământeni a rămânea zădarnică, ci încă tot-dea-una am fost porniți cu părintésca dorire ca să li se facă cuviincioasa răsplătire, cu facere de bine și privileghiuri din partea stăpânirei, potrivite cu slujba și vrednicia fieș-căruia și cu tóte că acești vřednici de laudă patrioții s'au fost lepădat în dajdie în vremea trecută, precum și în rindul altor bresle s'au fost așeđat uni dintr'inșii, dar noi n'am încetat tot-dea-una cu rugăciuni către Domni oblânduitorii țerei, ca să ridice de asupra-le răsponderea de ori-ce fel de dajdie și să-i mângăe pentru slujbele și ostenele lor, rămâind tot în starea ce au fost mai înainte, și când au fost acum în cele după urmă, luminat fiind de Dumneđeú rēposatul Domn Măria Sa Alexandru Vodă Suțul, ce și primise rugăciunea și era să se dea cu viincioasele porunci, dar din nenorocire întâmplându-se de s'au bolnăvit, după care și-au dat și obșteasca datorie, au rēmas treaba nepusă în lucrare; acum dar rămâind oblăduirea țerei asupra noastră, între alte îngrijiri ale otcârmuirei, nu am pus la uitare și pe mai sus numiții panduri, ci cu sfat de obște am chibzuit, ca cât mai în grabă să-i isbăvim de sub jugul dăjdirilor și iată printr'acéstă carte a Divanului, poruncim D-vóstră, că de acum înainte să cunosceți pe toți pandurii căți se vor fi aflând într'acést județ și vor fi fost în slujbă după vremi, că sunt cu totul nedajnici, or birnici, de se vor fi aflând în rind cu țera sau la vre-o altă breslă și orânduială să nu aveți a le face supărare, cu vre-un fel de cerere de dajdie, care acéstă poruncă se le faceți cunoscută tuturor de obște, ca să le fie sciută, că au a fi nădajnici în veci și să se bucure, dar și ei să se arēte cu tótă supunerea către stăpânire, fiind tot cu aceeași rivnă i credință și iubire de patrie, la slujbele ce se vor orându și tot-de-auna să fie gata și cu armele în mână, spre întâmpinarea de ori-ce rēutate și înfrinare și împilarea făcătorilor și eugetătorilor de rău cari turbură odihna și liniscita petrecere a locuitorilor, urmând întru tóte după poruncile și povēturile ce li se vor da; și că ați primit porunca acésta și ați urmat precum mai sus scriem, să avem răspondul Dumnévóstră ¹⁾. — 1831 Ianuarie 30.

Cât de puțin a isbutit otcârmuitorii cu asemenea promisiunii și

momele față cu Pandurii, pe lângă cari trimiseră pe Dumitrake Bibescu, să pôtă vedea din măsurile ulterior luate: schimbări de ispravnici în județele Oltene și mai cu sémă dispozițiunea luată de a se aședa străji de a lungul Oltului, ca să impedece trecerea lui Tudor cu cetele sale, spre Bucuresci.

Era tradivă buna-voință a otcârmuitorilor către țeranii pandurii și în anii din urmă nu mai puțin de 10 sate din Oltenia se revoltară contra împilătorilor proprietari, între cari insusi boiarul Gr. Brâncovenul.

Am arătat în urmă cum Căimăcămia și Divanul Craiovei propuseră lui Al. Vodă Suțul, să fie bătuți prin târg, câte un număr de țeranii din fie-ce sat revoltat. Insusi grecul Domnitor fusese mai uman, căci nu aprobasese bătaia!... Dar nu era numai Tudor care îndemna la răscolă. În județul Râmnicul-Vâlcea o predica și un alt om, rămas obscur, cu numele Barbatescu.

Revoluțiunea a izbucnit la 21 Ianuare, într'o Vineri, séra. Naum pretinde a sci, că instigatorul ei și a lui Tudor a fost consulul rusesc Pinis, ba merge cu nedocumentata afirmare să ăică, că și primele proclamațiuni ale lui Tudor, s'au *isvodit* (redactat) în cancelaria consulatului, prin Dragomanul Moraiti.

Încă odată, Pinis și Moraiti nu vor fi văduț cu ochii răi mișcarea lui Tudor sincronistică cu aceea a Eteriei și nu negăm, că și Tudor ca și grecii, își puna ultimele speranțe în protecțiunea Rusiei față cu Turcia. Apoi Tudor era vechiū oștean, care luptase vitejesce alăturea cu muscalii.

Din tôte aceste privințe se explică relațiunile lui cu Consulul rusesc. Dar de aci până a scrie, ca Naum, că revoluțiunea de la 1821 este operă a Muscalilor, este o diferență capitală!

Tudor fără de a face *nici un act de ostilitate*¹⁾ merge săgétă cu a săi la județul Jiul-de-sus, aci află gata pre cei înțeleși cu el pandurii. Din 50, căți era, plecând din Bucuresci, pe dată numără sute. Cu pandurii săi arestéză pe ispravnicul clucerul Dinică Otetelișanu (cela-l-alt ispravnic era în județ) și 'l închide, sub pază, în Mönăstirea Tismana,

1) Afirmă acésta însiși «Otcârmuitorii» în arzul lor la Pörtă, din 30 Ianuare 1821.

punând mâna pe administrațiunea județului. De aci trece în județul Mehedinți, chiâmând sub arme pe pandurii.

Naum, după obiceiul lui, explică graba cu care se inchiagă oștirea lui Tudor din pandurii de prin județele Oltene, prin promisiunile de jaf, ce le ar fi dat Tudor și că vor deveni ei boierii ai țerei ¹⁾

Cât de falsă era explicațiunea lui Naum se poate vedea și din proclamațiunea-manifest, adresată de Tudor către întreaga țără. Aci Tudor opresce tocmai jafurile și ordonă respectarea avutului orî și cui, chiar și al acelor cari au adunat acel avut din jăfuirea țeranului.

PROCLAMAȚIUNEA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Către tot poporul Român din Bucuresci și din toate celelalte orașe și sate ale țerei Rumânesci

Dragoste frățescă și sănătate!

«Fraților locuitori ai acestei țeri, nu se împotrivesce de a zdrobi acine-va răul; când un șerpe ese înaintea voastră, trebuie să năvăliți cu pari și să-l omoriți; cu cât mai virtos când simțiți ranele și ruperile din trupurile voștre, prin cari balaurii, ziua și noaptea, sug tot sângele din voi încă de vii, precum de față vedeți; aceștia sunt precum îi cunoșteți prea bine: Grecii și boierii noștri, atât partea biserică, cât și politică. Până când dar vom suferi ca nisce dobitoce, când răul nu este primit nici de Dumnezeu? Perdere răului înaintea lui Dumnezeu este lucrul cel mai bun (fiindcă este Dumnezeu); ca să ne asemănăm și noi cu dânsul, trebuie să săvîrșim binele, care nu se poate săvîrși dacă mai întâiu nu vom goni răul;

1) «Din T.-Jiului Tudor trecând la Mehedinți au început să stringă lângă dînsul totă tagma pandurăscă și invitându-i le aducea aminte de câte slujbe au făcut țerei și că stăpînirea fanariotăscă dimpreună cu boierii pămîntenii, în loc să le răsplătescă slujbele și primejdiele lor, i-au pus la dajdie și i-au jăfuit, luându-le mulți bani, și că până a veni alt Domn, acum e vremea cuviincioasă, să ia toți armele în mână, și cei ce n'au arme să se intrameze cu lancei de fer, cu topore și orî ce altă armă ar putea să ridice viața; plata și, hrana lor să fie jaful caselor și averilor boieresci, iar năvălirea lor, s'o îndrepteze asupra stăpînirii grecesci și asupra toței tagmei boieresci, fără osebite să-i omóre pre toți de la mic la mare, să le stăpînescă și averile și să se facă ei boierii ai țerei în locul acelor». (Vezi copia la Biblioteca Urechii, Galați. Vezi la Academie cod. 322).

«după cum până nu urmază iarna, nici primă-veară nu se face. A dis
«Dumnezeu: Să se facă lumină și s'a făcut; dar mai întâiu a lipsit
«întunericul.

«Asemenea și locuitorul lui Dumnezeu prea puternicul nostru
«Impărat, doresce că să trăim bine, ca nisce credincioși ai lui supuși
«și nu iartă relele, prădile și desmoștenirile, ce le aduc peste capetele
«nóstre tiranii și lipitorile acestea mârșave de Greci, dimpreună cu
«boierii noștri. Năvăliți dar fraților, ca cu reul să omorăm reul și să
«iasă din noi binele, și, alegând pe cei buni boierii ai noștri de cei
«răi, pe aceia să-i cunoșcem ca ai noștri, cum și lucrătorii ai binelui,
«ca să iasă de la noi binele după cum făgăduim. Pentru care dar
«grăbiți-vă să vă ridicați toți, cât mai în grabă, cei ce veți avea arme
«cu arme, iar cei ce nu veți avea, cu sulii, cu topóre, cu furci, cu
«pari, și cu ce veți găsi, și fără cea mai mică zăbavă, alergați unde
«veți auzi, că se fac adunări pentru binele obștei, și pentru folosul
«țerei; și după cum vă vor povățui căpeteniile, ce vi se pun, așa să
«urmați; și ori unde vă vor trimite aceia, acolo să vă duceți; pentru
«că ajunge, fraților, de când lacrimile după fețele nóstre nu se mai
«usuc. Vă încredințez, cătră acésta, că nimenea din voi va avea slo-
«bođenie, fără de poruncă în tótă vremea, pe cât se vor face aceste
«adunări ale țerei, a se întinde măcar până la un bob, și al lua
«din casa vre-unui neguțator, vre-unui locuitor, sau vre-unui boier
«măcar, ori-cât de rău ar fi adunate stările acestora; ci numai a
«acelora ce nu se vor ridica dimpreună cu noi, se vor lua în obșteasca
«folosință».

(Iscălit:) Tudor Vladimirescu ¹⁾

Naum mai aduce acuzare lui Tudor, că a îndemnat țeranii să nu mai plătescă dările către Vistirie și că le-a promis scutirea pe tot-d'auna «de dăjdii și de cele obicinuite drepte ale pământului la stăpânii moșiilor» ²⁾

Nu e mirare ca Tudor să fie îngăduit pe țeranii a nu mai da, fără de nici o socotélă, dăjdii nelegiuite, dar vom aduce mai departe un

1) Copie din timp la Biblioteca Urechia. Vezi Uricariu, XII și Anexa noastră I.

2) Copie, biblioteca Urechia pag. 34.

act sub semnătura lui, act prin care el însuși îndemnă pe țărănime să-și plătească dăjdiile datorite, că numai cu asemenea mijloce se poate ține oștire, spre mântuirea țerei.

Pe când Tudor progresază în județele oltene, ce fac «ocârmuitorii» din Bucuresci?

Agenția austriacă intră la 21 Ianuar pre boerii *ocârmuitorii țerei* ce este cu Tudor și cu mișcarea lor? Boerii nu răspund de cât la 1 Februar după ce au expediat arzul la Pörtă.

Răspunsul «ocârmuitorilor» e cel următor:

De la ocârmuitorii Domniei țării rumănesci, către cinstita chesaro-crăiasă aghenție.

Nota cinstitei aghenții de la 29 ale lui Ianuar trecut scrisă, cu cinste am primit și la întrebarea ce ni se face, ca să dăm o sciință pentru cei ce s'au ivit cu arme în mână supărând obștesca liniștire a Valahiei cei mici și ce măsură s'au pus în lucrare spre obștesca siguranță? răspundem cinstitei aghenții, că un *Tudor Vladimirescu*, carele în vremea trecutei răsmerițe au fost în slujbă ostășescă, sub numire de ofițer, însoțindu-se și cu un Dimitrie, Machidonski ofițer Rus, îndată după ce și-au dat sfârșitul repozatul Domn Alexandru Suțul Voevod, încărdoșându-se și cu alții, au eșit din Bucuresci și apucând drumul tot prin pôlele munților, au ajuns la Târgul Jiului ot sud Gorj, Viueri séra, la 21 ale trecutului Ianuar, făcându-se ceata însoțită a lor lude 40; de aici și până acolo pe drum n'au supărat pe nimeni, nici au păgubit, iar acolo într'acea séra sosind, au coprins fără veste pe stolnicul Constantin Oteteleşeanu, ispravnicul, și'l au arădicat dicându-și, că după ce vor prinde și pe tovarășul său, atunci îi vor arăta și poruncile ce au; pe tovarăș însă n'au putut să'l prindă, fiind că lipsea în satele județului după trebuință, iar pe Oteteleşeanul tot într'acea nópte luându-l cu dânșii s'au dus de l'au închis în mănăstirea Tismana. De acolo trecend Teodor în vecinatul județ al Mehedințului, au făcut în scris publicațiile sale, chîmând norodul să se unescă cu dânșul, făgăduindu-le slobozenie de sub supunerea Domnilor și a boierilor; după însciințările ce am primit până acum de la dregătorii Valahiei cei mici nici *supărare sau vre-o pagubă n'au făcut accia nimēnuși și se află cu toții închiși în numita mănăstire a Tismaneșii*, mai sporindu-și numărul ómenilor. Noi după datorie îndată am pus în lucrare tóte cuviincioșele mijloce, atât pentru a le tăia tótă chinonia, ce se silesc a avea, cât și pentru a le zădărnici cugetele lor și ai risipi cu totul. Intru aceste îngrijiri aflându-ne, nu lipsim cu cinste a face șciut cinstitei chesaro-crăești aghenții.—1821 Februar 1.

Și inșii Dregătorii din județe afirmă în raporturile lor, «că lucrările lui (Tudor) nu se asemănă cu ale unui *tâlhar*, ci cu ale unui *apostat*, încă de mai 'nainte chibzuit, hotărit și gătit în fapte de apostasie».

Dregătorii declară, că ei nu sunt în stare a se împotrivi lui Tudor, fiind-că el cu proclamațiile lui aș tras lângă dându-l pe toți cei cu cugete rele: arnăuți, bulgari, sêrbî, români; aș ridicat și pe norod în picîore.

Acum boerii se decid a trâmite contra căpitanului Tudor pe un Polcovnic Costi cu 150 ómenî inarmați și aș poruncit către cela-l-alt ispravnic de Gorj, să ridice pe toți plăiașii și pandurii, să stingă acesta *tâlhăresca pornire* încă de la începerea ei ¹⁾.

Apoi aș scris boerilor și Caimacamului Craiovei cum și dregătorilor și zabiților din județele de peste Olt, ca strângend potera să năvălescă asupra lui, ca să-l prinđă ca pre un *tâlhar* și să întemeeze liniscea norodului locuitorilor.

De o dată Bucurescii sunt plini de proclamațiunile lui Tudor. Dregătorii din județe trâmite și ei la Bucuresci copii de asemenea proclamațiuni, ua și după arzurile adresate de Tudor la Pașalele de peste Dunăre și la Constantinopole explicând revoluțiunea.

Proclamațiunile imprăsciate în Bucuresci sunt citite cu dor de clasele desmoștenite și ele se conving, că nu este adevărată afirmarea otcârmuitorilor boeri, că Tudor este un *tâlhar*.

Otcârmuitorii nu mai pot tainui mișcarea, pe care o califică acum *turburarea* unei cete de *tâlhari ce s'aș arêtat peste Olt cu căpetenia unui Tudor Vladimirescu*. Tudor protestă contra acuzărei la 28 Ianuarie prin acêstă epistolă:

*De la Slugerul Tudor, către d-luș Clucerul Constantin Ralet,
ispravnicul ot Mehedinți.*

Arhon Cluceru!

Până acum numai prin așdîre așdîam că Dumnêta strigî către toți, cum că eu a-șî fi eșit la hoșie, ca să prad lumea, și nu credeam; pentru-că eu mă scîi că nu sunt hoș; iară astă-đî, în Ceovârnoșani, găsiî în scris, sub iscălitura

1) (Naum).

Dumitale, la mâna unui hoț, anume Paul Nicolicescu, căruia 'i dai voie ca să mă prință din preună cu toți cei ce se află cu mine, ori viu sau mort.

Din acesta te cunosc că ești om procopsit! și mă mir de unde ai D ta voie ca să omori Raiioa Impăratului!

Și pentru ce? Aă pre semne nu vĂ ajunge cĂ i-ați prădat și i-ați des-puiat, până când au rămas ticăloșii țeranii mai goli decât morții cei din mor-mĂnturii? Și acum se vede cĂ aveți poftă ca să 'i și omoriți! Numaı să scii cĂ nici Dumneșeu, nici prea puternica împĂrăție, nu vĂ va îngădui; eu însă nici nu sunt hoț, nici am fost vre-o dată, nici voi fi; ci sunt, atăt eu cât și cei împreună cu mine, eșiți pentru mare folos obștesc, și al celor mari și al celor mici; și spre mai bună pliroforie, veți citi DumnĂta aceste douĂ copii, (procla-mație și arzmahzarul). Iar DumnĂta prea rĂu te-ai purtat de ai spart orașul, și ai sfărîmat lumea, fĂră a te uita mai departe, ci numai cu un cuvânt, cĂ eu ași fi hoț și ași fi venit să prad lumea, fĂră de a sci ce ȃici; ci iarăși ȃic, să scii cĂ eu sunt cel mai bun fiu al patriei mele; și de la București până aici am venit tot prin orașe și sate, și nimeni nu s'a supĂrat de nimica; ba încă și zĂrăfiile județelor, erau încărcate de bani și nici de cum nu s'au clintit, și iarăși de ași fi fost hoț, precum ȃici, de mult te-ași fi luat de acolo, ci mă rog Dumitale, de ești patriot, lasă-ți acest fel de fantazii și adunĂ cĂt mai în grabă orașul la loc. Pre Turcii ce i-ai luat dupe la locul lor și i-ai strins acolo, dĂ-le drumul, ca să-și mĂrgĂ la trĂba lor. Nu da pricină legĂtu-rilor celor sĂnte, cĂ la urmĂ nu veți putea da rĂspunsul. Și mai mult să nu dai pricină vecinĂtĂții (mĂcar cĂ le este sciutĂ celor mari trebuința cea de obște folositĂre); și Pandurii ce ai adunat acolo, dĂ-le drumul ca să vină să mĂrgĂ unde sunt de trebuință, și DumnĂta mergĂ la conacul IsprĂvnicatului de 'i caută trebuințele Dumitale, fĂră de nici un fel de temere sau îngrijire; ase-menea și DumnĂluș BeșlĂga. Și de cĂtre mine, sau de cĂtre cei ce sunt împĂr-tĂșiți cu mine, nici un fel de temere să nu aveți, pentru care te incredințez cu sufletul meș și încă, dacĂ voesci folosul de obște, vino dinpreună cu toți boierii pĂmĂntenii, ca să ne intĂlnim; sau trimite numai pe DumnĂlor, și le poruncesce, ca să fie silitori spre sĂvĂrșirea trebuinței. Și iarăși, ȃic, pĂzesce-te bine, să nu dai norodului vre o pricină cu vre-o împotrivire de arme; cĂ atunci bine să scii, cĂ nici în gĂurile șerpilor nu veți scĂpa; pentru-cĂ norodul cel ars și fript de cĂtre DumnĂvĂstrĂ este amĂrit și infocat asupra vĂ; și numai pricină caută. Și cum de ai dat DumnĂta voie cu arme de mĂrte asupra Raiiei împĂrĂtesci? și au nu socotesci cĂ sabia împĂrĂtescĂ va să mĂnĂnce pre toți? Aă pe semne gĂndesci ca va fi murit și Sultan Mahomed? Ci, Ămblați cu bine cu Raiioa împĂrĂtescĂ, de voiți să vĂ fie bine; cĂ cu rĂul n'alegeți nimic; pentru-cĂ nu v'ați Ăsternut bine mai de'nainte.

Otcărmuitorii spera a împedica revoluțiunea, dând ore-care satisfacțiune Mehedințenilor, rânduint o anchetă asupra administrațiunei fostului ispravnic Costache Racoviță, «ca să se întorcă înapoi până la un ban jafurile făcute de el locuitorilor din județ »).

Noi caimacanii țerei rumânesce

Cinstite D-ta frate vel Vistier, fiind-că ne-am pliroforisit cum că Dumnélui biv vel Spătarul Costache Racoviță ce s'aũ aflat ispravnic la sud Mehedinți au făcut îndestul catahrisis și jafuri locuitorilor în vremea isprăvniciei D-sale și fiind-că pentru jafurile ce s'aũ urmat în vremea trecută avem să facem scumpă și amăruntă cercetare, să li se întorcă înapoi până la un ban, de aceea scriem D-tale, să se poprască mai sus numitul boer a nu se depărta undeva-și ci să fie nelipsit de aici, până când ce va face cercetarea ce s'aũ dis mai sus, că să întorcă banii ce se vor dovedi luați de către D-lui cu jaf de la locuitori, și pentru ca nu care cum-va să se cacirdirască să se dea pe vrednică chezășie.

1821 Ianuar 27.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Grigori Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu.

Tot odată otcărmuitorii trimit Porței următorul auz magzar :

•Noi prea plecați robi ai prea puterniceii împărății: Mitropolitul țerei episcopii, egumenii, boerii mari și mici, căpitani, manzili, și totă obștea locuitorilor pământului țerei Valahiei al cherului împărătesc, cu cele până la pământ așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puterniceii împărății, că îndată după ce și-aũ dat sfârșitul răposatul Domnul țerei, fără cătuși de puțină zăbavă s'aũ ivit afară în țeră, ca la 40 de inși călări și într'armați, având căpetenie pe un Teodor Vladimirescu (carele în vremea trecutei răzmerițe a fost în slujbă ostășască a Rușilor sub numire de ofițer) încă și cu un Makidonski ofițer; ei preeum se vede s'aũ pornit din lăuntru din politia Bucurescilor și mergând spre județul Gorjului, tot cam pe sub munte, *făr'de a face cuivași pe drum vre-o supărare* sau pagubă; tocmai Vineri séra la 21 ale acestei luni, au ajuns făr'de veste la orașul Târgul-Jiului, unde este scaunul isprăvnicatului Gorjului, pricinuint mare spaimă orașului și *făr'de a face cuivași vre-o supărare* au luat de acolo împreună cu dênșii numai pe unul din ispravnicii județului (căci celălalt se întâmplase a fi afară în județ) și au plecat cu ei într'aceiași nópte dicându-și că după ce vor prinde și pe tovarășul său, le vor arăta poruncile ce au; de

1) Cod. 96 pag. 209.

care acéastă necuviinciose, întâmplare și urmare îndată ce ne-am însciințat, înțelegându-o că privesce la sfârșituri și mai necuviinciose, numai decât am îmbrățișat toate putincioasele mijloce, câte am socotit, spre întâmpinarea acestui rău și pe de o parte am pornit după dinșii, dintre paznicii țerei, iar de altă parte am dat cuviincioasele nizamuri prin dregătorii acelor cinci județe ot preste Olt, spre zăticnirea întinderei primejdiosului cuget a' acelor făcători de rău, și spre ocrotirea și liniștirea locuitorilor; ei însă, adică acei făcători de rău, după însciințările ce ne-au mai venit, plecând de la Târgul-Jiului s'au dus drept la mănăstirea Tismana, de s'au închis în lăntu, având împreună ș, pe ispravnicul Gorjului, că pe acela-l-alt neputându-l prinde și scăpând, s'au întors iarăși la scaunul ispravnicatului, stringând orașul la loc și străjuindu-li dar cu toate îngrijirile ce am făcut și nu contenim a face, vedem că ei nu contenesec de a pune în lucrare vătămătorul lor cuget, căci acel Teodor Vladimirescu luând câți-va dintr'ai săi, ce din însciințările ispravnicilor se dovedesc că sunt și arnăuți, au eșit din mănăstire, lăsând acolo pe alți paznici dintr'ai lor și plecând spre județul Mehedinților, au început prin scrisorile sale a învita obștea norodului și a-i chiama să vie să se unescă cu el, luând fieș-care arme, iar cel ce nu va avea să 'și facă lance și furci de fier, arătându-le cum că cugetul lui privesce spre a ocroti de a rămânea slobodă de sub supunerea Domnilor și a boierilor. Temerea cea mai mare ne este, că acest Teodor, avându-și locuința și casa în județul Mehedinți, s'au ajuns de mult cu vre unii din locuitorii aceluia județ sau și cu alții din alte vecine județe și având înclinare cu mai mulți, se întinde acest rău obștiei vătămător, precum ni s'au și vestit, că până acum se vor fi adunat acei făcători de rele și până la 500 și cugetă a cobori și în partea câmpului și de acolo la Craiova și apoi aici.

Dar socotind fapta numitului drept *urmare tâlhărescă*, fiind-că și împuținarea numărului omenilor ce avea cu dânsul ne-au încredințat de acéastă și pildele de mai nainte urmate a altora asemenea tâlhari, de aceea n'am însciințat pe loc prea puternicei împărății, bine nădăjduiți aflându-ne, că printr'alte ale herecheturii ce s'au fost făcut îndată dupe ivirea sa, se va potoli răul fără de zăbavă; acum însă, de sunt două zile, vedând că prin mare crescere se întinde răul, împuțernicindu-se numitul prin alăturarea și altor asemenea lui cugetători, pe de o parte după a noastră netăgăduită datorie nu numai am întărit de isnovă nizamurile ce am fost dat mai nainte, ci am îngrijit a alcătui și alte străjuiuri, care au să se și pornescă după dinșii, iar pe de altă parte mare grije având de răul ce poate pricinui țerei acest tâlhar și vedând că de se va întinde crescerea alăturărilor săi, precum s'au început, nu va fi țera în destoinicie a-i împotrivi, de aceea, după datoria supunerii nu lipsim, până cu cea la pământ plecaciute, a face arătare, ca prea puternica împărăție să chibzuiască mijlocul cel cuviincios spre apărarea țerei despre acești tâlhari.

1821 Ianuar 30.

Maî adreséză Boierii și alte acte de tânguire și anume lui Pașa dela Giurgiü și Dragomanului Porței. Se pot ceti în anexele II și III.

Tudor prevăduse, cu deșteptăciune, asemenea arz dușmănesc al Boierimeî, și-l preintâmpinase încât-va, adresând și el din partea lui și din a țărei, diverse scrisori-arzuri către Pașalele din serhaturile Dunărei, explicându-le, că mișcarea nu este *contra Turciei*, ci contra Grecilor neamicii Turciei și contra aliațior acestora. 1)

Tudor, maî înțelept decât sunt de ordinar capii mișcărilor convulsive populare, nu să la indoială de a îndemna și pe însuși guvernul din Bucuresci, să fie înțelept, să nu se împotrivescă la lucrarea lui, nici să se amestice. fiind-că el este înclinat cu alte puteri maî inalte și apoi îi vor da sémă „.....”

Ce voia Tudor să ăică cu «*înclinarea lui cu alte puteri maî inalte?*» Naum vede aci legăturile lui cu consilul rusesc. E posibil ca Tudor, după încredințarea ce-i dăduse Pinis și C. Samurcaș, unul din șefii eteriscî de la Bucuresci, spera în ajutorul Rusieî. În orî-ce cas nu putėu bănui că Tudor spera în Turcia.

Dar tocmaî asemenea îndemnuri ale lui Tudor, nu le ținu în sémă *otcărmitorii* din Bucuresci. Ei trimit de astă dată «pe de o parte atât arz la Pórtă, cât și cu cărți către vecinii Pași după marginea Dunărei, de la 30 Ianuare, deslușind tóte cele întâmplăte și urmate de Tudor, iar pe de altă parte aú intr'armat orașul Bucurescilor cu paznici din tóte isnafurile, orinduind prin tóte mahalalele și pe tóte ulițele străjuitori cu căpetenii peste ei, ómenii cei maî credincioși și cu câte doi din boierii cei maî tineri, ca să păzescă tótă nóptea (Naum).

Și pe când *otcărmitorii* străjuiaú stradele Bucurescilor, revoluțiunea, ca o diră de iarbă de pușcă întindea flăcările séle și în cele 12 județe de dincóce de olt: «se clătea și cele-l-aite 12 județe» cum scrie Naum.

Consulul Rusesc intrébă pre «otcărmitorii, la 19 Ianuar, că ce este cu revoluțiunea lui Tudor? Eacă ce răspund boierii:

1) Veđi arzul la Derviș Pașa Muhafizul Diului, în Anexa IV 31 și către Pórtă și în Anexa V.

De la Ocârmuitorii Domniei Țerei Românești către cinstita Agenție a Rusiei.

Nota cinstitei Aghenții, de la 19 ale lui Ghenarie trecut scrisă, cu cinste am priimit-o; și la întrebarea ce ni se face, ca să dăm o sciință pentru cei ce s'au ivit cu arme în mână, supărînd obstésca linistire a Valahiei ceî micî, și ce măsurî s'a pusî în lucrare spre obstésca siguranță? răspundem cinstitei Aghenții, că un Teodor Vladimirescu, care, în vremea trecutei resmirite, a fost în slujba ostășescă, sub numire de ofițer, însoțindu-se și cu un Dimitrie Machedonschi, ofițer rus, îndată ce și-a dat sfârșitul reposatul Domn Alexandru Suțu V. V., încârdoșindu-se și cu alții, au eșit din Bucureșci și apucând drumul tot prin pôlele munților, au ajuns la Târgul-Jiului, sud Gorjü, Vineri séra, la 21 ale trecutului Ghenare, făcându-se tótă ceata lor la No. 40; de aici și până acolo, pe drum, n'au supêrat pe nimenî, nici au păgubit; iar acolo, într'acea séra sosind, au coprins fără veste pe Cluceru C. Oteteleşenu, ispravnicul, și l'au ridicat, dicându-î că, după ce vor prinde și pe tovarășul său, atunci își vor arêta și poruncele ce au; pe tovarășul lui însă n'au putut să 'l prinđă, fiind-că lipsea în ale județului, după trebuință, iar pe Oteteleşenu tot într'acea nópte, luîndu-l cu dênșii s'au dus de l'au fuchis în Monăstirea Tismana; de acolo trecînd Teodor în învecinatul județ al Mehedințului, au făcut înscris publicațiile sa'e, chemând norodul să se unescă cu dênșul, făgăduindu-î slobođenie de sub supunerea Domnilor și a Boerilor. După însciințările ce am primit până acum de la Dregatoriî Valahiei ceî micî, nici o supêrare sau vre-o pagubă n'au făcut aceia nimenuî și se află cu toții închiși în numita Monăstire a Tismaneî, mai sporindu-și numêrul ómenilor.

Noî, după datorie, îndată am pus în lucrare tóte cuviinciósele mijlóce, atât pentru a le tăia tótă eghemonia ce se silesc a avea, cât și penuru a le zădărnici cugetele lor, și a î risipi cu totul.

Intru aceste îngrijiri aflându-ne, nu lipsim a face șciut Cinstitei K. K. Aghenții. (Urméză semnăturile Caimacamilor). 1821, Febr. 1.

In urma acestui răspuns, boierii de la otcârmuire fac un pas mare: se adreséză direct către Tudor cu următórea scrisóre:

Cartea Boerilor Divanului către Stugerul Tudor.

Cu mare mirare luarăm în scire de urmăriile ce-ai început a face, cugetând însoțire de mai multî, și împărțind cuvinte către locuitori; ca să sară cu toții spre isbăvirea rēului, și să iasă din întunerec la lumină. Acest fel de urmări, că nu au sfârșituri bune, este șciut și din istorie și din pilde'e ce se vêd pre tótă, diua. Judecă care póte să ți fie isbânda, când înarmându-se împotriva-ți toți credincioșii stăpânirii, te vor supune prin rēsboiü, și te veî îndatora însuși

a cere mântuire, care nu vei putea-o găsi! Aă nu scii că plătesce țera la atâtea ogeacii și pandurii, pre cari, când îi va însoți și cu alții ce mai sunt pe din afară, ce cu arme se vor ridica asupra-ți, încotro vei năvăli ca să te mântuești? Vedem că prin cuvintele ce prin nejudecată ai alcătuit către locuitorii, propovăduiești, că pentru folosul obsteii și binele țerei te ai pornit într'acastă faptă și voiesci a arăta, cum că nu ești tâlhar sau voitor de rău, ci îndemnător binelui și săvârșitor izbăvirii obsteii din ispita răutăților. Dar care dintre locuitorii îți va da credemânt? Și în ce temeii rețemend, se va însoți cugetărilor ce ai de vreme ce cu toții cunosc și înțeleg câtă însărcinare, câte cheltueli și câte pagube se pricinuesc satelor dintr'acest fel de netrebnicie? Decii, te sfătuim părintesce, și ca nisce adevărați patrioți, îți poruncim să te părăsești de asemenea fapte, păgubitoare țerei, aducătoare de smintela linistei locuitorilor, și pricinuitoare de mare nevoe asupra-ți; și te încredințăm cu jurământ, că, de te vei supune povățuirilor și poruncilor noastre și lăsându-ți armele, te vei scula și vei veni, fără tăgăduire vei scăpa de orî-ce urgie; căci cu toții vom fi mijlocitorii către Domnul țerei, ca să 'ți trecă cu vederea urmarea ce-ai cugetat; și poți vei fi ascultat la multe destoinice arătări spre despăgubirea jafurilor ce vor fi cercat locuitorii; pentru că la o asemenea dreptate mai cu sémă privesce stăpânirea țerei, decât orî cine alt pe din afară; și nici odată nu voiesce, ca locuitorii să cerce năpăstuirii, de vreme ce această țera este sciut că se ocârmuesce sub lege și sub pravilă. Iară când din nenorocire-ți nu 'ți vei lua sémă cu dinadinsul și nu te vei supune acestor părintescei povățuirii, ce cu iubirea de omenire îți dăm (nevoind turburarea și smăcinarea satelor), atunci, nu numai că te vor isbi cei ce sunt gata asupra-ți până acum, ci și alții se vor mai porni, câți trebuința va cere; și fii încredințat că, după ce nu vei găsi scăpare, apoi și osânda morții îți va fi grozavă și cumplită, ca unui turburător și amestecător de linistea locuitorilor. Către acesta te sfătuim iarăși și 'ți poruncim, că îndată ce vei primi această scrisore a noastră, în soroc de două césuri, să 'ți ieși sémă bine, și către cel ce 'ți va trâmite scrisorea să dai răspuns în scris, curat; că de va fi făcut cu coprire de supunere, și prin vrednice doveđi, ca să poți fi cređut, să înceteze numai decât pornirea ce este gătită asupra-ți și să te așteptăm aici, precum mai sus pre larg ți se arată; iar de nu ți se vor precurma relele cugetări, hotărăsce-te singur morții; și fii încredințat că nu vei găsi scăpare. Citesce cu mare luare aminte aceste scrise, ia-ți sémă bine, supune-te povățuirilor ce privesc spre binele-ți și fii sănătos ¹⁾.

1821 Ghenarie 30.

Mitropolitul Dionisie, Gherasin Buzeu, Ilarion Argeșiu, Gr. Brâncoveanu, C. Crețulescu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Ist. Crețulescu, Gr. Bălănu, Mih. Manu, Gr. Filipescu, Iord. Stățineanu. G. G. Filipescu. Dum. Racoviță, Scarlat Grădișteanu Vel logofetu.

În desperare de alt ajutor și p^ote fiind-că se s^ovnise un moment, că Mihaⁱ Vodă Su^{țu} ar putea fi Domn al Munteniei, Boierii scri^u acestuia «Socotindu-l, ȃice Naum, credincios al împ^{er}ăției, povestind-ⁱ toate făpturile lui Tudor și planul de a veni la București». Ei cer de la Mihaⁱ Su^{țu} s^{fat} și pova^{ță}. Mai v^{er}tos să se explice vorbele lui Tudor că este *inclinat cu el și alte părți mai mari?* ¹⁾.

Mihaⁱ Su^{țu}, care credea că Tudor e cu eteria, r^{es}punde că tot ce-a lucrat Tudor e bine, — dar despre alianța cu o putere mare, tace. Într'aceste sosese la București în 3 Februarie 1821 un Capioglan, aduc^{end} vestea numirii la tron a lui *Scarlat Caimach*.

Imediat boerii, *români pământeni*, mai prind curagi^u; ei otăresc, să se ia noi m^{es}urⁱ de urm^{ar}ire a lui Tudor și altele. Iacă ce scri^u Caimacamului de Craiova:

Ordin^u al Căimăcămiei către Divanul din Craiova.

Cu mirare și durere suflet^{es}că am citit cea către noi însciințătore scrisore de la 31 ale trecutei luni căci, precum ne adăstam să ar^{et}ățⁱ fapte ce am fi dorit, și isbⁱⁿde asemăanate cu împ^{re}jurările și cu fir^{es}ca D v^ostră m^{ar}inimie, am v^{ed}ut lucruri nesăbuite, și pline de micșorim^e de suflet, împotriva celor ce nădăjduiam; cari lățindu-se și pe acolo, fără îndoială vor pricinui pustierea, atât a orașului Craiova, cât și în județele din partea locului. Ast-fel, r^{es}pun^{de}nd Dumn^{ev}ostră, v^{er} cerem să v^{er} într'armați cu chipul cel mai înțelept și bărbătesc, pun^{end} în lucrare toate căte privesc spre înfrângerea și nimicirea scopului aceluⁱ r^{es}culător al norodului, și mai v^{ir}tos pentru obștesca liniște a locuitorilor. Aicia, tot ce trebue să se facă, s'a făcut, cu prisos. Oamenⁱ înarmați s'a^u trimis, zaherea îndestulătore, orînduială de banⁱ. Assemenea și despre cele de neap^{er}ată trebuință, pre cari de le-ați încuviințat pentru isprăvnicie, și noi ne-am învoit. Acum dar, nu se așteptă altă decăt ca și Dumn^{ev}ostră, să întrebuiințati toate chipurile a le înțelepte și toate orînduelele cuviinciose, după cum trebuința va cere; și să îmbărbătați pre cei căduți, însufletind și duhurile celor mai micⁱ, spre a face să domnescă liniștea norodului, pentru care veți fi supuși la r^{es}pundere, și iarăși asemenea la laudă și la dobîndirea drepturilor Dumneav^ostră.

Căt pentru nelegiuita seulare a aceluⁱ r^{es}vrătitor, am făcut cunoscut, prea puternicului nostru Împ^{er}at ²⁾.

1) Ve^{di} epistola, inedită pare-mise, în anexa VI.

2) Februarie 2.

De la Otcârmuitorii țerei rumânesce.

Cinstite Dumnéta frate biv-vel Bane, epistatule al Spătăriei, fiind-că pentru a se păzi buna orînduială a nizamului și a nu se întâmpla pricină de gâlcevuri aici în politie am hotărît, ca de la 2 césuri din nópte să se închidă cârciumile i cafenelele precum și ómenii fără felinar să nu mai ămble pe uliți, de aceea scriem D-tale, ca de acum înainte toți cei ce au cârciume și cafenele, de la 2 césuri din nópte, să 'și închiză prăvăliile și să nu mai primescă pe nimenea, căci orî care se va dovedi împotriva următorii, se va pedepsi cu bătaei la falangă în fața prăvăliei, precum asemenea și cei ce vor avea trebuință să umbre nóptea pe ulițe să ămble cu felinare, căci cei ce nu vor păzi orînduiala acestuî nizam, se vor socoti de nesupuși și li se face cădută certare.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu. Asemenea s'au făcut și la vel Agă ¹⁾.

Cond. 96, pag. 202 și 204.

1821 Februar. 3.

*12 pitace de la orînduiți pe poduri pentru nizam,**Noi Otcârmuitorii țerei.*

Dumnéta . . . iată printr'acest pitac al nostru îți poruncim, ca de acum înainte, în toate noptile, luând împreună pe toți neferii ce-î ai, să te înconjuri pe podul de la 2 césuri din nópte și până dimineța în ziua, ca să se păziască buna orînduială a nizamului, spre a nu se face vre o urmare netrebnică de către cinevași, iar de se va întâmpla vre un fel de pricină de gâlcévă unde va, numai decât, pe de o parte potolind gâlcéva, să popresci pe cei ce vor fi pricina, iar pe de alta îndată să dai de șcire D-lui clucerului Alecu, ca și D-lui făcîndune-o cunoscută, să se dea cuviinciosul nizam; către acésta, fiind-că s'au dat osebite poruncile nóstre către D-lui fratele bivvel Ban epistatul Spătăriei și către D-lui fratele biv-vel Logofét epistatul Agiei, ca prin pristavi să se facă cunoscut la toți de obște, să scie, că de acum înainte nu sunt slobodi, nici cârciumarii, nici cei ce țin cafenele, să le ție deschise nóptea, ci de la 2 césuri din nópte înainte, și cârciumarii și cei ce țin cafenele să 'și închidă prăvăliile, ne mai primind pe nimenea; deosebit și pe ulițe nu este slobod nimenea a ămbla nóptea fără felinar, de la 2 césuri înainte; pentru aceea să privighezi și să păzesci nizamul acesta întocmai, iar pe cari din cârciumarii sau din cei ce au cafenele îi vei dovedi cu urmare împotriva, să i faci cunoscuți la Spătărie, seú la Agie, ca să 'și ia pedépsa, după hotărîrea ce s'au făcut; precum asemenea și pe cei ce îi vei găsi fără felinar și vor fi necunoscuți și sub bănuială, să 'i dai în cercetare

iarăși la Spătărie, sau la Agie; fi dar cu ochi deschis, ca să nu se întâmple cel mai puțin cusur, că însuși ai a fi răspunzător și a da sémă.

1821 Februar 4 ¹⁾.

Intre măsurile de «străjuire» fu și apărarea organizată la țermii Oltului, cu actul următor:

«Vremea povățuind ca spre întâmpinarea răului, ce se vede pornit de către acel turburător Teodor Vladimirescu, să se facă toate pornirile cele mai bune, între altele ce s'au chibzuit, s'au găsit cu cale și străjuirea vadurilor după apa Oltului, ca nici de cum să nu mai potă avea unii ca aceștia împărțășire, trecând sau de aici dincolo, sau de dincolo aici, ca să facă întovărășire și clădiri, prin cuvânt, prin scris, prin care să potă săvirși deșartele lor cugetări, a căror sfirșit nici au fost vre a odinioară, nici nu va putea fi buni; pentru care fiindcă s'au orînduit ómenii credincioși cu cărțile Divanului, coprîndetóre, ca toate podurile, luntrile și morile să le trecă dincóce, a le avea sub zaptul lor, ca nici de cum să nu îngăduiască pe nimeni a trece fără a avea la mâinile lor cărți doveditóre, că sunt cu totul fără nici o bănuială, iar pe care'i vor bănuii că pot fi cu vre o înclinare cu acei turburători, să'i prîndă și cu cărțile, sau alte semue ce se vor găsi la dinșii, trimetându-i la isprăvnicat, a li se lua tacrirurile, isprăvnicatul să'i trimiță aici în bună pază, a se cerceta; nu lipsesce Divanul a da în scire dumnévóstră și a vă scrie: îndată ce vor sosi orînduiți acolo, să vă sculați unul din d-vóstră, să mergeti pe la vadurile ce cad într'acel județ și după ce se vor trage toate vasele mari și mici i morile dincóce și se vor da sub zaptul orînduiților, să întăriți străjuirea cu din căpitani i catanele, ce vor cădea mai cu apropiere; către cari căpitani ca să fie supuși și următori, se trimite d-vóstră și osebita poruncă spătărăscă și fiindcă s'au scris d-lor boierilor ispravnicii din sud . . . a veni și unul din d-lor

1) *Cei ce s'au orînduit cu aceste pitace*

1. . . . din capul podului Mogoșóiei până la metohul episcopiei Rîmnicului
2. . . . de la metoh și până la pórta din sus.
3. . . . de la pórta din sus și până la biserica cu sfinți.
4. . . . de la biserica cu sfinți până la capul podului tîrgului de afară.
5. . . . de la pórta din sus, până în ulița ce merge la metohul Argeșului.
6. . . . de la ulița ce merge la metoh până în capul podului Calicilor.
7. . . . de la Butuc până la sfântu Spiridon nou.
8. . . . de la sfântu Spiridon nou până în capul podului Șerban-Vodă.
9. . . . din capul podului de pămênt până la Zlătari.
10. . . . podul ce merge spre Hagi Moscu până spre margine.
11. . . . podul ce merge pe din dosul Colței până spre margine.
12. . . . podul ce merge spre Radu-Vodă până spre drumul Dudesci.

pe la vadurile ce se îmbină cu județul d-vóstră și a orindui și în partea aceea pe la fieș-care vad străji destoinice cu boerinași de ai județului, credincioși, ca întimplindu-se să năvălescă vre unii dintr'a ceî făcători de rele, orî dp aici acolo, saũ de a-olo aici, ca să trecă spre întovărășire, să se ajutoreze străjuitorii dintr'amêndouë părțile, ca nu numai să nu pótă izbuti a trece, ci încă să se și prinďă negreșit, trămițendu-î la ispravnicat, cu verî ce lucruri se vor găsi la dênșii și ispravnicaturile să'î trimită aici în bună pază, a se cerceta; vë veți corespondarisi, vë veți și întâlni, ca cu cele maî destoinice măsuri și bună orînduială, să se întocmescă acéstă străjuire; veți face cunoscută acéstă și locuitorilor județului, ca când va avea trebuință a trece de din cöce din colo, să'și aibă adevărînță la mână, prin care să pótă fi afară din orî ce bănuială; așa dar urmând d-vóstră, de săvîrșire să înșciințați Divanului.¹⁾

Acéstă măsură a-apărări Oltului e departe de a liniști pe «otcârmuitorii» neîncreďători în cetele ostăsesci ce otărăesc a fi trâmise la Olt cu acest scop.

Deci la 3 Februar 1821 maî dau următorul pitac :

«Divanul avênd ne adormită îngrijire a întâmpina turburarea ce se pöte pricinui locuitorilor țerei de acéstă cétă *de tâlhari, ce s'aũ arêtat peste Olt, cu căpetenie un Teodor Vladimirescu*, aũ chibzuit între altele, să se facă și o străjuire vadurilor de trecetóre peste apa Oltului, aũ scris Dumnélor boerilor ispravnicii ai acelor județe, chipurile cu cari să se pue în lucrare acéstă străjuire și pentru că la fieș-care vad să se afle și câte un credincios al Divanului, deosebit de ceî ce vor orîndui ispravnicaturile spre privighere, a nu se strecura din făcători de rele, nici de dincöce dincolo, nici de dincolo dincöce; orînduim pe carele să mERGă la vadul ce se đice din sud . . . unde acolo cu catanele spătăresci, ce i se vor orîndui de către boierii ispravnicii ai județului, să aibă a sta napristan, străjuind cu armele în mână, điua și nóptea, ca nimenea din ceî ce va socoti că pot fi sub bănuială de cugetători de rele nu numai să nu fie slobođi a trece, dar încă, prinđendu-î, să 'î ducă la ispravnicat, cu cărțile și altele ce va găsi asupră-le, ca și Dumnélor ispravnicii să 'î trimită aici, cu tacricurile lor, a se cerceta; iar pentru locuitorii ce vor avea trebuință a trece, de la o parte la alta, s'aũ scris Dumnélor ispravnicilor, a le face cunoscută rînduială acésta a străjuirei, pentru ca fieș-care când vor avea a trece, să'și aibă adevăriri la mână, prin care să pótă fi afară de verî ce bănuială. Poruncim dar Dumitale, orînduite, să fii cu ochii deschiși a nu se face vre-un cusur la străjuire, strecurându-se vre-un bănuit, orî din neîngrijire, saũ pentru interes, saũ să te abați a cere de la ceî curați și nebănuiti trecători, cevași cu numire de vre-un avaet, că strașnic veți fi pedepsit; și

1) Cod. 96 pag. 205.

pentru cheltuială și s'au orînduit a fi se da câte taleri . . . pe lună; așa dar veți urma negreșit». — 1821, Februar 3.

10 cărți s'au scris, 2 Argêș și Oltul¹⁾.

Pe dată ce «*otcârmuitoarii*» primesc scirea de noua domnie, ei iaă titlul de «Căimăcămie» și scrii lui Scarlat Calimah, la 4 Februarie 1821, că Măria sa să facă arêtare la Prea înaltul Devlet, ca să se mi-
lostivescă asupra nevinovaților supuși și să chibzuiască cuviinciosul mijloc, spre izbăvirea de nesuferitele ticăloșii și primejdurii²⁾.

Ba vedënd «*otcârmuitoarii*» că le vine un nou Domn direct de la Pörtă, ei credură că numai de la Pörtă trebuie să céră aședarea, potolirea resmeritei din țeră. Decî boerii se decid a chiăma pe Pașalele vecini cu oștiri în țeră. Totuși înainte de a lua asemenea demers, boierii simt nevoia a întreba pe consulul rusesc Pinis. La 4 Februar ei adresază acestuia următórea notă:³⁾

Subsemnații boeri ai țerei rumănesci, avem onóre a comunica Ex. sale D-lui Pinis General Consul al M. Sale Imp. al tutor Rușilor, cavaler al mai multor ordine, din cele coprinse în scrisorile Divanului din Craiova din care Excelența Vóstră se va informa îndeamănuntul de tóte ce privesc pe rebelul sluger Tudor Vladimirescu. Negrăitá e confusiunea în care cu drept cuvînt se găsesc sërmanii locuitorii de pe acolo, și desolarea ce resultă din ea; cu tóte aceste cu mult curagiú îndură aceste întîmplări neașteptate, în fața încertitudinei de ce e de făcut? Cú tóte măsurile ce s'au luat până acum, ca să se în lătore rēul ce amenință obștea, ne informăm pe tótă diua, că rebelul (se ridică contra tuturor celor subscriși în adresa de la Craiova, dar încă se ridică și în contra liniștei și siguranței obștesci și neintrevēdënd alt mijloc de scăpare, în chibzuirea comună n'am găsit alt remediú mai eficace la rēul acesta fúră de leac de cât să recurgem la câte-va pașale din vecinătate și să le cerem ajutóre în contra relelor ce ne amenință și în contra turburărilor *urzite pe tótă întinde-rea țerei rumănesci*, care ia nisce proporțiuni uriașe din cauza tribunilor cari aranghează poporul. Subsemnații sciind însă destul de bine, că nu trebuie să facem un asemenea demers la serhaturile din vecinătate, fără a insciința și pe Ex. Ta, și a te întreba despre modul de scăpare ce ne mai rămâne de făcut, ne facem o datorie de a aduce acésta la cunoscința Dumnévóstră și nu ne îndoim că Excelența Vóstră luând informațiuni despre rēul ce ne amenință, veți încu-

1) Cod LXXXXVI, pag. 205.

2) Naum.

3) Veți varianta adusă de Aricescu, în Anexa nota VII.

viința acéastă a nóstră otărire, care este singurul mijloc de scăpare a acestui pământ amenințat. Subsemnații renoid cererea de mai sus, vă rugăm ferbinte să ne trimiteti în scris răspuns.

1821 4 Februar.

Cod. 93 pag. 194.

Naum amintesce de acéastă incercare a «otcârmuitorilor» cum și de răspunsul îngăimat al lui Pinis.

La nota boierilor, răspunde imediat la 5 Februarie Consulul rusesc prin o notă a căreia minută n'o aflarăm în original, ci numai produsă în «Trompeta Carpaților» (pag. 651), din memoriul lui Dârzeanu. Pini discută mai lung deacă a chiama oștiri turcesci în țără nu era o faptă contrară tratatelor? Dar termină aprobând cererea boierilor, pe a lor răspundere, de consecinți, și nu fără a li imputa că n'aū luat energice măsuri de comprimare a mișcării¹⁾.

Pinis comunică guvernului său cele urmate până la 5 Februarie și Capo-D'Istria aprobă în totul atitudinea consulului rusesc din București. Capo-D'Istria ordonă degradarea lui Tudor din rangul de ofițer rusesc și din ordinul st. Vladimir, deacă nu se va supune. Nota ministrului rusesc află conexiune între mișcarea din Oltenia și acele cari agitaū sincronistic Spania, Italia de sud și alte țări. Din acest punct de vedere Rusia doria nimicirea imediată a mișcării²⁾.

Cu tóte aceste declarări de ne patronare a Eteriei și a mișcare lui Tudor, căpitan Gheorgache, care avea comanda străjilor din București, declară boierilor otcârmuitori, că deacă cum-va ei ar chiama pe turci în București, el va trece cu tótă óstea lui la Tudor: «Ajung eu cu arnăuții mei, striga semețul Gheorgache, — ca să apăr Bucureștii de Tudor și de *adunarea de pământeni țărani*».

Boierii otcârmuitori vor acum să fie mai energici: ei decid să trimită la Craiova pe Gheorgache³⁾ și pe acolitul său Farmache, cu 800 de oșteni. Acestia nu pleacă până nu li se dau înainte lefile pe 3 luni Puțină încredere puteau în definitiv să aibă *otcârmuitorii* în acești mercenari. De aceea, ca suprem comandant ei numesc pe Vornicul

1) Veđi Anexa VIII.

2) Veđi nota lui Capo-d'Istria și în Prokesch Osten vol. III pag. 58 Veđi și Aricescu (Istoria revoluției de la 1821) pag. 117. Veđi Anexa IX.

3) Naum dice, că după îndemnul lui Pini. Veđi Anexa X.

Nicolae Văcărescu, însărcinându-l să cerce a capacita pe Tudor, ca să inceteze el înșiși resmerița.

La prima scrisóre ce «Ocărmuirea» adresă lui Tudor el respunsă în modul următoriu :

Cinstiți Boieri!

Prea cinstită cartea Dumnévóstră de la 30 ale trecutului Ghenare, la 3 ale următorului, cű tótă plecăciunea am primit și cele poruncite am văđut ; dar sciut fie Dumnévóstră, că nu este precum Dumnévóstră socotiți ; că prea bine este sciut Dumnévóstră, că eű din mica copilărie am slujit cu mare credință și stăpănire patriei mele ; precum și acum și în tótă viața mea, sunt hătărit a sluji și a mă jertfi patriei mele ; și eű de capul meű nicű decum n'am plecat, fără cât tot norodul cel amărit și dosădit al acestei ticălóse țerei, atât cei de loc, cât și cei streini, vėđend că stăpănirea, sub care sunt încredințați de către prea puternica imperăție, stăpănitórea nóstră (a căria mărire Domnul Dumneđeű să o întărescă în veci) 'i-a adus în cea mai desăvirșită prăpădenie, și ne mai putând suferi arđimea focului care le-a pus peste capete, cu toți într'un gând s'aű unit, și aű hotărit, ca să se scóle, cu micű cu mari, și să se adune la orașul cel de căpetenie al țerei, și acolo stând, să coră imperătésca milă, pentru care până acum prin cincű armahzaruri 'și-a arėtat ticălósa stare, precum și la alte înalte locuri, și sciindu-mė norodul pe mine, dintr'alte vremuri, că sunt un adevėrat fiű al patriei mele, cu silnicie m'aű luat a le fi și la acėstă vreme chivernisitor pentru binele și folosul tuturor.

Dar eű, cum am vėđut pré cinstita porunca Dumnévóstră, supus fiind, m'am ridicat de loc ca să plec, iar adunarea norodului, nu numai că nu m'a lăsat, ci încă sub mare pază m'a pus.

Điceți Dumnévóstră, că din ridicarea mea, se supėră odihna locuitorilor ; dar ei, după ce le-am citit întru auđű prea cinstita poruncă Dumnévóstră, cu un glas răspunseră : că acėsta nu este nimic pre lângă tirăniile cele cumplite, cari le pătinesc de la dregători. Acestea 'i-aű adus la o desnăđăjduire, în cât sunt bucuroși mai bine să piară cu toți, decât să mai fie vii.

Iar ridicarea lor alt răű nu face, decât numai lucruri de mănecare, care sunt muncíte iarăși de dânși ; precum nicű împotrivorilor până acum nu li s'aű făcut nimic, prinđendu-se de la satul Timna Vistierul Crăinicėnul, comandirul Pandurilor, cu una sută cincű-đeci ómenű înarmați. Asemenea s'a prins și la mőnăstirea Strehaiia un bir-ceauș Costache, cu șėpte đeci ómenű înarmați. Intr'acest chip era gândul norodului, ca să se pórte până la sfirșitul trebuinței ; iar la mőnăstirea Motrului, unde se află închis Dumnėlui Căminarul Bibescu și Stolnicul Vișorėnu, cu vre-o patru-đeci ómenű, fără nicű un cuvėnt al dreptății, aű pornit bătaie cu arme de mórte asupra norodului ; și norodul

vădând vrăjmășesca socotélă a Dumnélor, a închis mănăstirea cu mare străjnicie și pe Dumnélor în năutru mănăstirei, unde nu aș nimica de ale mănăcării. Déră norodul, vădând nemilostivirea Dumnélor, astă-dî cu toți hotărîră ca să ardă mănăstirea; și după ce-i vor prinde, să nu lase nici unul viû; dîcînd norodul că nu le este îndestul pedepsele care le-a pătimit până acum din mânele dregătorilor? ci acum, când nădăjduia și ei vre-o milă ca să dobîndescă, atunci, în loc de milă, se vîd uciși cu arma de mórte, din mânele celor ce i-a hrănit și i-a poleit cu sângele lui; și când și de acum înainte dregătorii și otcârmuitorii locului se vor purta tot asemenea, și nu vor îngădui pe norod a'și cere împărătesca milă pentru lipsirea jafurilor tiraniilor, ei sunt hotărîți, ca pe câți vor prinde, pe toți să-i jertfescă, pentru că ei, din multă des-nădăjduire, sunt bucuroși ca mai bine să péră cu toții, decât să trăiască precum aș trăit de la o vreme încóce.

Pré cinstiti boieri, de sunteți Dumnévóstră patrioți și părinți ai norodului, precum o diceți, cea de slugă a mea socotélă este așa: că acum aveți Dumnévóstră vreme a scăpa de hula tuturor némurilor, și să vă faceți patrioți adevărați; iară nu vrăjmași ai patriei, precum ați fost până acum. Bine ar fi ca Dumnévóstră să popriți réutatea și pornirea armelor ce ați cugetat asupra norodului celui nevinovat și credincios, și să urmați precum aș urmat strămoșii noștri; adecă, să vă învoiți cu norodul la cererile ce face, pentru că ei nu cer vre-un lucru necuviincios, séu care să nu-l fi avut, ci cer o dreptate, care póte fi Dumnévóstră de mai mare folos; iar într'alt chip nu va eși lucru la căpătăiū bun.

Iar că vă lăudați Dumnévóstră cu armele, noi scim că avem Impérat, ai căruia suntem prea credincioși și supuși întru tóte; și nu este nici odată de cređut, că prea puternica Impărăție să-și prăpădiască Raiaoa fără cercetare și judecare; ci la vremea judecătéi, norodul cu nimica nu se va învinováți; pentru că nici o învinováțire nu are, și numai cât își cere dreptatea. Dumnévóstră, nu numai că nu-i ajutați spre a'și o dboândi, ci încă îi împilați și la mórte, punênd și pe Arhieréi ca să-i afurisescă; ci de va fi Dumneđeū viū, va vedea și va judeca. — 1821 Februaire 4. *Theodor*.

Boierii rîspund la acéstă epistolă astfel:—

«Primindu-ți scrisórea ce ne-aș scris, rîspundêndu-ne cu lipcanul ce într'adins am trimis, am văđut tóte îndreptățirile ce ne aréți. Déră să scii că urmările ce faci sunt urmări răsvrătitoare, iară nu de patriot, precum dîci; pentru că tulburî norodul, îl dai în osînda judecătii ca pe nisce însoțiti la fapte de resvrătire; și în loc de a'și face bine, precum dîci că îți este rîvnă, îi veș aduce mare foc și peire la capū; fiind-că vor fi judecați ca nisce protivnici stăpânirii, fără de a cere mai întâi îndestulare la năpăstuirile ce vor fi cercat;

și în cele după urmă, când nu-și vor veni în cunoștință, vor fi isgoniți prin arme. Și veți că, din pricină-ți, se va pricinui omorări și vărsare de sânge al creștinilor nevinovați. Apoi ce cuvânt veți da înaintea stăpânirii? Și ce suflet veți avea înaintea judecății lui Dumnezeu? Urmările ce te-ai apucat să săvârșești sunt fapte de resvrățitor; sunt pricinuitoare de pericula creștinătății, sunt într'adevăr nelegiuiri; era patrioți adevărați suntem noi, căci nici o odinioară nu am voit vărsare de sânge; și te hulim cu osebire, într'această vreme, când te faci pricinuitor acestei vărsări, în vreme ce starea întru care te afli nu te iartă să faci acest fel de lucru, cu mijlocul care-l crezi.

Au dăra nu suntem și noi aceia cari voim să se păzească dreptatea în totă țera de obște? Dăra la orî ce năpă-tuitoare auđire, urmând orănduelii, și chiar poruncelor Dumnezeirii, ne facem mijlocitori către stăpânire, și îndreptăm toate relele câte ajung în auđul nostru. Socotesce-te mai cu întregime ce cuvânt veți da înaintea lui Dumnezeu și înaintea Stăpânirii, când din pricina netrebniceii ți veți aduce lucrurile la vărsare de sânge și la rășboi, a omori frați pe frați, și creștini pe creștini, născuți tot de un neam și supuși tot la o stăpânire?

Ci dăra scriindu-ți și acum la cele ce ne răspunzi, te sfătuim părintesce, și îți poruncim, să te părăsești de urmările ce faci; să isgonesci norodul ce ai strîns lângă sine-ți, să mērgă fie-și care pe la urma sa, să-și caute de munca și hrana pămîntului; și cu orî ce mijloc veți sei spre scăpare-ți să potolesci pornirea locuitorilor ce ai amăgit până acum, decă le voesci binele, precum dicî să esci patriot, și să scii și acēsta, că Domnia țarei s'a încredințat Măriei Sēlle prea înăltatului nostru Domn Scarlat Vodă Calimach, luându-se sciri de la consulari, carele este Domn, nu numai înțelept, cu vrednice măsuri, ci și cu iscusință, și cu temere de Dumnezeu, iubitor de dreptate și de liniștita petrecere a supușilor înăltimei Sēle.

Apoi, către un acest fel de Domnie cuvânt veți da, când nu veți fi următor povățuirilor ce ți dăm? Te veți isgoni adevărat ca un resvrățitor, și veți fi invinovățit ca un fără de-lege; cum și acei ticăloși ce, amăgindu-se, îți urmēză, și se amētesc la dișele ce le propovăduesci. Ci dăra potolesce aceea ce ai început, ca să nu fii în osānda judecății Domnului; și să putem și noi a ne face mijlocitori spre isbăvire-ți. Ascultă-ne, ca să nu te căesci ¹⁾ — 1821 Februarē 4

(Urmēză semnăturile Caimacamiilor).

La 9 februar Caimacāmia adresēză o a trea epistolă lui Tudor. Boierii, declară că și ei ca Tudor, voiau să facă dreptate norodului dar că lucrarea a fost impedită din cauza revoluțiunei. Să înceteze Tudor «netrebnicile urmări» și programul lui se va realiza și boierii li asigură iertarea, tot odată il amenință în cas de continuare, cu ostiri și pedepsă.

Arhon Slugeră —

Am priimit scrisórea ce ne-ai trimis pe sinioră Machedonski, și ne-ai arătat numitul prin graiă, tóte câte ai vorbit amândoi, din care înțelegem două lucruri, adică: unul că, sub numire de bun patriot, ceri îndestularea năpăstuirilor ce ar fi cercat locuitorii, și temainica păzire a dreptății și altul, incredințare cu jurământ din parte-ne că și viața îți va fi siguripsită și óreși care folosiri și drepte împărtășiri vei dobândi, și vre-o câți-va ómenii din cei ce îți vor fi alăturați, cu asemenea căutare se vor privi din partea stăpânirii; și până îți va veni acest răspuns, vei sta pe locul întru care te afli, fără de a te mișca măcar de o palmă. Spre răspuns vei sci cum că, cât pentru despăgubirea năpăstuirilor și păzirea dreptății, aflându-ne și noi tot întru aceeași cugetare, am fost hotărâți să trămitem cercetători, pe care îi și găsiserăm, din ómenii vrednici și cinștiți, că nu numai să cerceteze, față cu locuitorii și cu cei ce se va fi aflat în dregătorii, ci încă să și întórcă înapoi celor ce vor fi năpăstuiți, jafurile ce vor fi cercat; dar s'a poprit acéstă lucrare, din pricină căci ai turburat satele și tahturiile dregătorilor cu amăgiturele ce ai pus în lucrare, în cât și acei rinduiți n'a fost mijloc să vină în partea locului, pentru că nu avea cu cine să vorbească; îndată însă ce îți vor înceta netrebnicele urmări, să sci că o asemenea urmare negreșit trebuie să se facă, pentru că o cere iubirea de dreptate. Iar pentru de ai fi viața siguripsită, cele ce a mai alăturat lângă acésta trămisul, precum mai sus arată, să sci că din parte-ne îți dăm tótă făgăduiala și incredințarea în ceea-ce vei hotări și prin fapte vei arăta încetarea urmării ce ai început. Dară ca să fie mai temeinică pentru însuți, am chibzuit ca să mai așteptăm o di două, până vor veni și caimacamii prea Înălțatului Domn, ce s'au orânduit, și atunci să-ți trămitem acéstă incredințare în scris prin într'adins trămis. Ci dar fi acele puține zile adăstător, până vei vedea trămisul nostru. Dar să sci și acésta că împotriva-ți sunt orînduite arme, nu numai cele din partea locului, ci mulțime altele ce s'au trămis de aici, și pe tótă ziua se trămit, și că tóte căpeteniile acestor puteri, érá mai vartos cei ce s'au aflat destoinici ca să te sfărime în puține césuri, sunt povățuiți și porunciți ca să-ți bage de sémă în ce chip te urnesci, și de te vor dovedi cu cea mai mică călcare peste cele ce ai grăit către trămisul de aici, adică că ori nu înceteți din amăgítóarele propovăduiri ce faci către sate, ori îți mai înmulțesci suma ómenilor ce ai strâns până acum, prin deșerte făgădueli, sau că te misci de acolo de unde așteptăm răspunsul, atunci să sci hotărît, că au să te isbescă, să te sfărime, și judecăți singur sfirșitul; iară mai vartos cuvântul ce ai să dai inaintea lui Dumnezeu pentru atâta vărsare de sânge ce ai să pricinuesci nevinovaților creștini, cari amăgindu-se și s'au supus; către acésta să te părăsești și de socotința ce ai pus în gându-ți pentru monastirea Motrului, și să lași intrarea și óstirea acestei monastiri slobodă, fără de a cuteza să dai pricină a se arunca

o pușă măcar; căci și prin acesta veți da pricină de lovire asupra'ți. Urmăză întru toate după cum te sfătuim și îți poruncim; și nu cuteza a crede mai mult pentru sine-ți de cât ceea-ce firea te-aș clădit; căci cu acesta o se aducă mare turburare stăpânitorului asupra'ți și atunci, de vom voi să te ajutăm, ne veți aduce la neputință.—1821 Februarie 9. (*Urmăză semnăturile Caïmacamilor*)

La 2 Februarie 1821, vędurăm, N. Văcărescu fusese trămis în Oltenia, ca să supună pe acel *turburător și tilhar Tudor Vladimirescu*, care amenința să cuprindă și orașul Craiovei. Nicolae Văcărescu fusese numit căpetenie «asupra agalelor.... cu toți neferii lor ogiacliu, cum și asupra altora ce mai sunt în partea locului, întocmiți și adunați de Divanul de la Craiova». Văcărescu primesce depline puteri împotriva *tilharilor*, de a sfărîma imputernicirea *tilharului* și a potoli răscolă țeranilor. 1)

N. Văcărescu provocă pe Tudor să depună armele, promițendu-i în numele boerimeii și al Patriei amnistie și renumerări pentru el și ai lui.

La acesta răspunde Tudor cu frumoasa, pe cât înțelepă, energica pe cât cumpătata următorea epistolă :

Scrisórea lui Tudor Vladimirescu către Vornicul Nicolae Văcărescu

Cinstită scrisórea Dumitale cu multă plecaciune am primit, din care alta nu înțeleg, fără decât vęd că toate pornirile cele vrăjmăseșci ale mai marilor noștrii, cari le-au pornit asupra Patriei, le grămădescă asupra-mă, ca și când eu aș fi făcut, sau aș face vre-un rău Patriei mele; ci pre semne dumnéa pre norod, cu al căruia *sânge s'a hrănit și s'a poleit tot némul boeresc*, il socotescă nimic și numai pre jăfuitori 'i numeșci patrioți; măcar că eu nici asupra acestei tagme nu sunt voitor de rău, ci încă mai virtos le voesc întregigimea și întărirea privilegiilor. Apoi de ce, fără de nici un cuvânt al dreptăței mă catigorișii? Și cum nu socoti, că pre mine mă catigorișescă numai tagma jăfuitorilor, iar pre jăfuitori 'i catigorișescă toate neamurile? Vęd dar că alta nu este, fără numai Dumnedeș a împetrit inimile mai marilor noștrii, după cum óre când pre ale Egptenilor. Dar cum nu socotiți dumnévóștră, că Patria se chiamă norodul, iar nu jăfuitorii? Și cer ca să-mă aréți Dumnéa ce împotrivire arét eu împotriva norodului? Că eu alta nu sunt decât numai un om, *luat de către tot norodu al țerei, cel amărit și dossodit din pricina jăfuitorilor, ca să le fiu chivernisitor în treaba cererei dreptăților*? iară tagma jăfuitorilor, căci

1) Veđi întreg actul de numire la anexa XI.

nu le place una ca acésta, a ridicat arme de mórte asupra patriei și a ticălosului norod. O! ce mare jale! Dar dacă este tagma jăfuitorilor dréptă, și norodul vinovat, cum nu trimeteți Dumnévóstră și pe la învecinatele némuri, ca să vedeți pe cine catigorisesc? Pre norod? Saú pre Dumnévóstră? Și cu cine voesc a ținea? Cu Dumnévóstră, saú cu norodu? Căci acésta s'aú vestit în tóte laturile. Prea bine sciú pre Dumnéta că ești fórté înțelept, și născut din neam slăvit și iubitor de Patrie, ce cu înțelepciune multe orénduele bune aú făcut Patriei. Socotéscă de către înțelepciunea Dumitale și acésta: că norocurésboiului, este numai în mâna lui Dumneđeú a tot țitorului, și nu se scie cui 'l va da; și măcar de va birui tagma jăfuitorilor, dar tot nu póte fi norocită, că va să-í huléscă tótă lumea; iară de nu va putea birui, unde va scăpa din înaintea norodului? Ci de voesci Dumneata binele Patriei, precum aú voit părintii Dumitale, trebuința este, ca să ne întâlnim negreșit; însă de veí binevoi, să am cinstitul răspunsul Dumitale: unde și cum? Fiind că norodul nu cere alt-ceva decât numai o dreptate, ce póte fi folositoare și tagmei boeresci; și cum đic, orí în ce chip veí pofti Dumnéta, să am cinstitu răspuns. *Teodor*

Nu ne importă a sci decă boerul Văcărescu a dat séú nu întilnirea cerută de Tudor; ajunge să fie probat, că Tudor are cunoscianța de rolul ce este chiămat să jóce și că este «un om luat de către tot norodul țerii, cel amărit și dossodit din pricina jăfuitorilor, ca să le fie chivernisitor în treaba cererii dreptăților».

Ca tóte guvernele séle, Căimăcămia nu înțelege, că Tudor nu făcea el singur o răsvrătire, ci că revoltată era întréga națiune. Cu ce mijlóce speraú să nimicéscă mișcarea? Cu înșelarea cetelor de Panduri prin promisiuni falacióse, prin darea în judecată a unui biet ispravnic, a lui Racoviță de la Mehedinți, prin obligativitatea felinarului nóptea prin stradele Bucurescilor¹⁾, prin străji în oraș și la Olt!... Și în fine prin ademenirile lui N. Văcărescu.

{ La 10 Februarie isbucnesce eteria în Moldova, iar la 11 Februarie, după Naum, sosiră la Bucuresci cei doi Caimacamí, ómeni de încredere ai lui Scarlat Calimachi: Const. Negrea și Vogoride²⁾.

1) Nicí în Bucuresci nu erau ascultate asemenea ordine. In Cod. XCVI pag. 212, aflăm o notă, din 20 Februarie 1821, scrisă consulilor, prin care Căimăcămia se jăluesce, că sudiții nu se supun la regula felinarului. «Pe aceștia străjile n'aú cutezat să-í atingă». Căimăcămia a dispus să fie arestați și a doua di duși la consulatele respective. «După îmbrăcăminteá lor strimță, đice nota, s'aú cunoscut că erau supuși».

2) Ilie Fotino đice, că aú venit 3 caimacamí și adaogă și pe Ión Samurcaș. Acesta însă e trámis ceva mai târđiú, nu la Bucuresci, ci Caimacam la Craiova.

Caimacamii aceştia găsesc pe boierii din «Caimacamie» vechii «Ōt-cărmuitori» lăsaţi de Al. N. Suţu, «*in cea mai desăvârşită neputinţă de a lupta spre întempinarea răului, care se înmulţia din zi în zi*»¹⁾.

Bucuria clasei dirigente oligarhice fu mare, că au venit Caimacamii şi le-au vestit *îngrijirea cea cu deadinsul a noului Domn pentru obşteasca liniste a ţerei şi că în puţine zile va sosi şi Domnia.*

Cu totul altele erau sentimentele ţerei cu privire la cei doi Caimacamii. După cum vedem în notele diplomaţiei streine, aceştii doi greci erau cunoscuţi de ómeni jăcaşi şi duşmani némului românesc *hypocrites et artificieux.*²⁾

Căimăcămia de pămîntenii încă înainte de sosirea celor doi boierii greci Caimacamii, în Bucuresci, la 4 Februarie, trămisese lui Scarlat Vodă Calimah un lung raport, făcând istoricul revoluţiunii lui Tudor, bine înţeles însă cum convenea boierimei. Eacă acest raport:

Anafaraoa Divanului către Vodă Scarlat Calimah.

Prea Înălţate Dómnice !

Faptele rěsvrătorului Teodor Vladimirescu, privindu-le supuşii Măriei Tale la început, ca nisce întreprinderi tâlhăresci, am pus la cale pre dată tóte mijlócele trebuincioase spre sfărimarea lui, prin cari nădăjduiamă că fără întârziere își va lua rěsplată îndrăsnelei sale, ca și alți tâlhari de mai înainte de dēnsul; dară fiind-că lucrul a luat altă față, că numitul mai sus Teodor s'a arētat la ivelă vrăjmaș înarmat alū stēpănirii, din preună cu cei de pre lângă dēnsul adunați, mărturisind prin scris scopurile lui primejdióse, și însuflând duh de rěscólă între locuitori, făgăduindu-le să 'i izbăvēcă de supunerea lor către stēpănire, am luat pre dată sciință despre rěsvrătirea lui, care era pre-
cugetată și pregătită peste tótă întinderea țerei. Decí, pre de o parte, chibzuind cu multă trudă și în tóte chipurile, după puterile nóstre, despre cea ce era de făcut am pus în lucrare măsurile trebuincioase, ce am găsit cu cale, spre zădărniceirea înaintării mișcărilor și primejdiósele cugetări ale aceluí rěsvrător și tulburător al liniștei obstesci al nevinovatului norodú din acéstă țeră, iară pre de alta, am pornit de grabă supusul nostru arzmagzar către prea puternica împărăție, ca o datorie a umilitei nóstre supunerii, arētând și încunoscintând celo despre acéstă rěsvrătire, precum și despre cele făcute de noi, supuşii Impărăției Tole mai cu deamăruntul după cele întâmplare p'atunci; care arzmagzar

1) Naum.

2) Veđi N. Iorga. II pag. 564.

sîntem încredințați ca trebuie să fi ajuns până acum în strălucitele mîni ale Impărăției Tăle, care va fi luat destulă pliroforiă din cuprinderea lui.

Nu lipsim și acum, prin cea de față supusă a noastră anafora, de a aduce la cunoscîință de Dumneșeu sprijinitei Înălțimei Tale, că acel răs-vrătitor nu încetază nici acum d'a insufla prin pristävirile sale îmboldirea rescólei în sufletele celor mai nevinovați și momindu-î cu făgăduiala slobodeniei de sub jugul supunerii, rătăcesce mintea lor cea próstă și îi tărăsce după sine, cu care împuternicindu-se și mărindu-și întinderea pe fie-care și, nimicescce tóte chibzuirile nóstre, spre a lupta scopurile sale; fiind-că, după sciințele ce am primit de la Caimacamul Craiovei și de la Divanul de acolo, și de la cei-l-alti ispravnicii și mai mari din Județele de peste Olt, acel răs-vrătitor cu poruncile ce a dat către locuitorii de a nu se supune la isprăvniciele județelor și la zapcii pentu plata dăjdiilor împărătesci și cele-l-aite trebuințe ale obștiei, a aprins capetele celor mai nevinovați locuitorii; și adunând împrejurul său pe toți aceia cu cari s'a înțeles, și pe câți în împrejurarea acósta s'au găsit într'un gînd cu el făcători de rele și ațîțatori de norod, a coprins jumătatea județului Mehedinți; iar locuitorii orașului Cerneți, înfricoșindu-se s'au risipit, și ispravnicii spăimântați fiind să nu cadă în mânele lui, s'au depărtat în părțile cele mai de aprópe ale Craiovei.

Noi, supuși Măriei Tale, luând sciință despre acésta, n'am întărziat de a pune în lucrare cele mai grabnice mijlóce putincióse, spre întîmpinarea rēului, ce ne amenință, schimbând pe Ispravnicii cei depărtați și orânduind în locul lor pe alții ce i-au cunoscut mai fără preget și mai îndrăsneți, de a se rēboi împotriva urmărilor obstescului dușman, căror le-am și dat ómenii câți am putut să strîngem și gephanea, precum și banii cu împrumutare am strîns pentru provisia și îngrijirea celor trebuincióse. Am pornit și la Craiova câți-va neferi dintre păzitorii orașului Bucuresci, cu gephaneósa lor trebuiciósa, spre paza aceluia oraș, care este scaunul celor cincii județe de peste Olt, și să 'l ferescă de nă-vălrile ce s'ar putea întîmpla din partea vrăjmașului; pentru că dacă s'ar întâmpla (ferescă Dumneșeu) să intre și acolo, urméză atunci ca și ale l-alte orașe și județe, care și ele așteptă cât de curând la asemenea năvălire, să se risipescă și să se tulbure și județele de dincóce de Olt; iar podurile de peste riuri, pre undesunt trecerile călătorilor, li-am închis cu paznicii, pentru ca nici cei ce sînt înțeleși cu dînsul să nu póta trece către dēnsul, nici cei de pe lângă dînsul să găsescă înlesnitóre trecere, ca să se întîndă în părțile de dincóce. Nu lipsim de a priveghia și a fi cu cea mai mare luare aminte asupra mișcărilor acestuia vrăjmaș, nici ne scumpim de a jărfti munca nóstă și orii câte mijlóce am găsit cu cale că ar fi mântuitoare și destoinice le-am întrebuintat împotriva isbirii aceluia. In urmă, cu mare mahnire am primit și alte scrisori din partea Caimacamului Craiovei și a boierilor Divanului de acolo, printr'un trāmis boier și prin care ne face cunoscut, că acel răs-vrătitor a în-

duplicat pre mulți dintre cei proști și din semenii lui cu această aplicare, și armându-și cu armele ce s'a întâmplat să aibă, s'a obștită către părțile Craiovei; și sosind la Mănăstirea Strehaja, care e depărtată cale de două-spre-zece césuri de Craiova, a făcut'o zapt, stăpânind'o cu ómenii lui; fiind-că cei într'insa orinduiți puțin paznici, ori-că s'a înțeles cu dînsul, sau că simțindu-și slăbiciunea lor, nici o împotrivire nu au arătat; ci deschidînd îndată porțile s'a unit cu el. După aceea pogorînd la Mănăstirea Motrului, cale de opt césuri departe de Craiova, a avut s'o stăpînescă și pre dînsa; dar fiind-că pre această mănăstire puseseră mîna mai înainte Ispravnicii din județul Mehedinții, cu vre-o câți-va pázitori armați, au stat cu peptul împotriva încercării sale, făcîndu-se și óre-care bătăie, în care din partea protivnică s'a omorit doi, și alți doi s'a rănit; și ast-fel s'a mai depărtat puțin vrăjmașul de zidurile mănăstirei. Această năvală a răsvrătitorului într'atîta a speriat pe tótă boierimea și pre cei-l-alti orășeni din Craiova, în cît, de și a năvălit asupra turburătorilor acelora un óre-care Serdaru Iamandi, orinduit fiind pre lângă alții cu vre-o câți-va Neferi și Panduri, dar iară ne scriu cu hotărîre că, vîdînd pe vrăjmaș întinđându-se și apropiindu-se de Craiova, au venit la desăvirșită desnădăjduire, și ca să stea pre loc nu este cu putință, dacă nu le va sosi de aici vre'un ajutor de ómeni înarmați, destoinici spre a sfărîma scopurile răsboitoare ale răsvrătitorului, dicînd și acesta că, dacă se va găsi cu cale, să se aducă rugăciune din partea țerei către prea înălțați Muhafizii ai Serhaturilor împărătesci, ca să pornescă oștirea împărătescă împotriva vrăjmașului, și să-i scape de primejdia ce-i amenință. Această împrejurare ne-a tulburat și pre noi foarte mult, și ne-a adus ast-fel dicînd în zăpăcélă, din pricină că cunoscem că nu vom putea să întîmpinăm rēul, dacă va sosi, neavînd putere de oștire; deci, adunînd din nou pre câți Neferi am putut, și alți ómeni armați Neferi, i-am pornit; și acum pornim și noi către acele locuri pe un boier de ai noștri, Dumnelui Vornicul Nicolae Văcărescu, căruia i-am dat și-i dăm pre fie-care și tóte trebuincioșele, spre a se duce să stăruiască pentru stîrpirea rēului în tótă domnescă țēră. În această vreme primirăm și alte scrisori de la Caimacamul și boierii Divaniții ai Craiovei, prin care ne încunoscinteză, că răsvrătitorul se află acum la mănăstirea Motru, îndeletnicindu-se de impresurarea ei, la care nădejde pôte vor rămîne răbdători, aflându-se lipsiți de tóte, flămânzi și setoși; și se crede cu mult curēnt, că, siliți de nevoi, ómenii lui il vor părăsi de la neomenesca lui rētăcire. Către acesta, locuitorii județelor Dolju și Romanatji au se înduplică a da trebuincioșă hrană oștirilor ce avem orinduite acolo să-i răsboiască.

Tóte acestea vîdîndu-le locuitorii Craiovei, s'au împrăștiat cei mai mulți și dintre boierii au rēmas numai Divaniții Caimacamului, pázii de către slugile lor pentru verii ce întîmplătoare trebuință, căci pe dată ce s'ar preda mănăstirea Motrului, și dușmanul s'ar apropia către Craiova, trebuința va cere să se

mintuiescă prin fugă, și cele cinci județe să rămâie sub otcârmuirea apostatului. Acastă măhnitoare veste ne-aș nevoit să pornim de isnovă, cu mari cheltueli, alți trei căpitanî, pre Serdarul Iordache, pre căpitan Farnache și pre căpitan Ianache, cu două sute din cei șese sute harghîri, pre cari de isnovă după trebuință i-au adunat, poruncindu-le acestora să se adune la un loc cu cei-l-alții și când vrăjmașul nu va înceta din netrebnicile sale urmări, să-l isbescă cu toți împreună. Tot de o dată s'a poruncit și Dumnelui Vornicul Văcărescu, ca către locuitori să se porțe cu binișorul, spre a-i face să cunoscă sfinta datorie a supunerii, și să le întorcă nevinovatele lor inimî, ca nu pre viitor să se mai înșele de vinovatele și zadarnicile mândrii a resvrăitorului, nici de făgăduelile lui amăgitoare, și să-și întorcă gîndul de la verî-ce scopuri de resvrătiri, care și pre îndemnători și pre cei amăgiți și aduși la sfirșiturî rele; făcendu-i să înțelgă că, de nu vor fi următori, se vor da, cu resvrăitorul dinpreună, la totă asprimea legilor; iară cei ce vor lua de cuvînt, și vor vedea calea cea rea pre care au apucat, chiar din aceia ce alcătuesc oștirea resvrăitorului, vor fi iertați și ajutați, pentru că și-au cunoscut rătăcirea, și s'au întors pre calea cea dréptă; iar aceia însă ce vor rămânea întru cele rele, pentru că nimic, nu este în stare a le scôte fumurile ce le-a intrat în cap, și pentru că nimic nu-i póte aduce pe calea dréptă spre pocăința, aceia nu vor mai avea iertare; pocăința trebuie să o facă până este încă vreme; căci mai târziu nu se va băga în sémă; și prin urmare trebuie mai din vreme, să se pună sub umbra înțelepciunii și întru bine-facerea patriei lor care, ca mumă bună și blajină către toți copii ei, primescē cu blăndețe și dulcēță pre toți căți vine înaintea ei, și își fac sfinta datorie a supunerii, trecēnd cu vederea rătăcirea trecută și dând iertarea pecatelor.

Iară după ce mai sus numitul boer va îndupleca pe resvrăitorul cu ast fel de puternice cuvinte, și-l va face să cunoscă că e mai bine să se întorcă la cele mai din 'nainte, de cât să facă rele, dacă se va supune la dreptul cuvînt, atunci însuși acel boer să chezășuescă pentru isbăvirea atât a lui cât și a ómenilor seî, și pre noi să ne dea de mijlocitori către stăpânire pentru părăsirea lor și liniștita lor purtare pre viitor; iară dacă 'l va găsi stăruitor în turbata sa nebunie, atunci negreșit să-l lovescă cu cei de pre lângă dînsul și cu oștirea orînduită de către noi, și să scape și pre cei din mănăstirea Motrului închișii ispravnicî, spre a avea trebuincioasa lor comunicație. Către acestea chiar și noi, supușii Măriei Tale, ne aflăm pre cale de învoială dinpreună cu resvrăitorul; și fiind-că el ne-a făcut propunerile sale prin graiul trimisului seú, cerēnd trei lucruri spre încetarea desăvērșită a obșteștei turburări: 1. Să lipsescă d'aci înainte cu desăvărșire mîncătoriile din țeră, 2. să se despăgubescă locuitorii cei ce s'au nedreptătit, și 3. să se chezășuescă isbăvirea atât a lui, cât și acelor de pre lângă dînsul, și plata unora din ómenii seî, am rēspuns asemenea și supușii Măriei Tale, că, în cât despre mîncătoriile

ce dice, și despre despăgubirea locuitorilor, s'a îngrijit stăpânirea și era gata să trimită într'adins boeri cercetători prin toate județele, pentru ca să cerceteze cu scumpătate până la cea mai mică nedreptățire, să despăgubescă îndată pre cei nedreptățiți și să încunoscianțeze oblăduirea ca să pedepsescă pe cei-l'alți, precum tot-d'auna ob'ăduirea a păzit această datorie și acum era s'o pue în lucrare; dar a apucat el mai înainte să aducă împedcare cu nelegiuita sa faptă. Iară despre părăsirea și despre liniștita purtare în viitor, atât a lui cât și acelor după împrejurul său, vom mijloci la Măria Sa Vodă, pe care prea puternica Impărăție îl va trimite stăpênitor în țeră; și nădăjduind că'l va milui cu iertarea sa, când și Înălțimea Sa va lua încredințare, că cu adevărat și din totă inima s'a pocăit, și că a încetat din orî-ce fel de turburări către norod și către stăpânire. Așa dar de la respunsul ce ne va trimite, să ne încredințăm ce gîndu are; iară încredințarea ce vom lua despre firea lucrului, o vom aduce la cunoscianța de Dumnezeu păzită Înălțimei Tale. Intr'asemenea stare se găsesc de o dată lucrurile, Prea Înălțate Dómne, pe cari, după supusa noastră datorie, aducem cu scumpătate la cunoscianța Înălțimei Tale, spre a le lua în vedere și a le judeca cu pătrunderea cea adêncă și cu dubul cel destul de încercat al Măriei Tale, și orî prin prea Înaltul și prea puternicul braț al Impărăției va cunoște că trebuie să se sfêrâme dușmanul, sau prin alte mijloce ce va chibzui cu mintea sa cea adêncă că ar fi mai nemerită, este de mare trebuință să se aducă cea mai grabnică leuire la rēul ce amenință, pe totă țera sa domnescă, până a nu ajunge la nelecuit; și pre noi, supușii Măriei Tale, să ne însuflețescă, ca pre unii ce ne aflăm nedomeriți, și să ne povățuiască despre ceia ce ar fi de făcut; căci resvrătitorul înainteză; iar noi am sfêrșit și pazele înarmate din orașul Bucurescilor, trimițându-le în părțile acelea; și n'am săvêrșit până acum nimic care se fie destoinic spre a ține pept vrășmașului; însă cunôștem că fericita și grabnica aflare de față a Măriei Tale, va fi singuru mijloc ce va putea s'aducă mângâere și îmbunătățire neapêrată în starea lucrurilor. 1) — Februarie 10.

Prin raportul său boierimea lasă să se sperie o încetare a revoluțiunii prin supunerea la aceste condițiuni ale lui Tudor. Acele condițiuni, cel puțin cele două dintei (din toate trei), confirmă teza noastră, că Tudor nu făcea atât o revoluțiune *națională*, contra Grecilor, cât una *socială*. El propune boierilor, ca să depună el și ai săi armele: I) «să lipsescă d'aci înainte cu desêvârșire mâncătoriile din țeră și al II lea să se despăgubescă locuitorii cei cari au fost nedreptățiți²⁾».

1) În un codice din timp. al nostru, acest act scris în grecesce, nu este întocmai cu cel aci adus. Il dăm în anexe.

2) Am adus actul mai în urmă.

În ziua de 4 Februarie boierii mai adresaseră și Consului Pini, nota acésta :

«Sub semnații boierii ai țerei rumânesce, avem onórea a comunica Excelenței Sale D-lui Pini, general consul al Maestăței Sale Impăratul al tuturilor Rușilor, cavalier al mai multor ordine; cele coprinse în scrisorile Divanului din Craiova, din care Excelența Vóstră se va informa în deamăntul, de tóte ce privesce pe rebelul Slugger Tudor Vladimirescu. Negrăită e confusiunea în care cu drept cuvânt se găsec sármanii locuitorii de pe acolo și dezolarea ce rezultă din ea; cu tóte acestea, cu mult curagiú îndurá aceste întâmplări neașteptate, în fața incertitudinii de ce e de făcut. Cu tóte măsurile ce s'aú luat până acum, ca să se înlătore réul ce amenință obștea, ne informám pe tótă ziua, că rebelul lucră contra tuturilor celor subscriși în adresa de la Craiova, dar încă se ridică și în contra liniștei și siguranței obștesce și nevedând alt mijloc de scăpare, cu chibzuirea comună n'am găsit alt remediú mai eficaciú, la réul acesta, fără de leac, decât să recurgem la câte-va pașale din vecinătate și să le cerem ajutóre în contra reledor ce ne amenință și în contra turburării urzite, *pe tótă întinderea țerei românesce*, cari iaú nisce proporțiuni uriașe din cauza tribunilor, cari harangează poporul. Sub-semnații, sciind încă destul de bine, că nu trebuie să facem un asemenea demers, la serhaturile din vecinătate, fără a însciința și pe Excelența Ta, și a te întreba despre modul de scăpare, ce ne mai rămâne de făcut, ne facem o datorie de a aduce acestea la cunoscința Excelenței Vóstră și nu ne îndoim, că Excelența Vóstră, luind informațiune despre réul ce ne amenință, veți incuviința acéstă a nóstră hotărîre care este singurul mijloc de scăpare a acestui pământ amenințat. Sub-semnații, reînoid cererea nóstră de mai sus, vă rugám ferbinte să ne trámiteți în scris răspuns.—1821, 4 Februarie.

Tradus din cod XCIII pag. 191. Veđi anexa XV.

Căimăcămia, complectată la 11 Februarie prin cei doi trámiiși ai lui Scarlat Calimah, se pune pe măsuri noué, cu cari crede a potoli revoluțiunea.

Țera era nemulțămítă de regimul grecesc și Căimăcămia crede a da satisfacere plângerilor țerei, rinduind o comisiună, compusă din boierii cei mai iubiți de popor: biv vel Vornicul Iordache Golesecu, biv vel Logofétul Nestor și biv vel Logofétul Costache Cămpineanu, să cerceteze «pricinile dintre boierii lui Al. Sutzu —greci— și pământeni». Istrate Crețulescu, Gr. Băleanu, Gr. Filipescu, Iord. Slătineanu, semnând pitacul de rânduire a acestei Comisiuni, uitaú, că nu numai ho-

ierii greci ai lui Al. Sutzu jăfuiseră țera și o ingenuchiaseră, ci totă boierimea aprópe de la olaltă, cu rare excepțiuni. A trage în judecată pe boierii greci ai lui Sutzu, era însă mai puțin o satisfacțiune adusă țerei, ci mai mult un mijloc de câștig pentru boierii noiei domnii !.

O măsură mai energică hotăresce să iea noua Căimăcămie.

Adoua-đi după ce boierimea din Bucuiesci expediă anaforaua către Scarlat Calimah, făcând istoricul revoluțiunei lui Tudor, de sigur după găsirea cu cale a nouilor Caimacamii, și nouă đile abia de la însărcinarea dată lui N. Văcărescu, noua Caimacamie însărcinază cu potolirea revoluțiunei peste Olt pe boierul grec C. Samurcaș. N. Vă-

1) *Pitac prin care se orînduește d-lui biv vel Vornicu Iordache Golescu, i Dumnélui biv vel Logofétul Nestor și Dumnélui biv vel Logofétul Costache Cămpineanu, a cerceta pricinile dîntre grecii reposatului Domn cu pămēntenii.*

Noi Caimacamii țerei rumănesci.

Cinstiți Dumnévóstră fraților boieri: biv vel Baneș Iordache Golescule, i vel Logofete Nestore și biv vel Logofete Costache Cămpinene, fiind că Măria Sa prea înălțatul nostru Domn Scarlat Alexandru Calimah Voevod, prin scrisorile ce ne-aú trimis, între altele ne poruncesce și pentru grecii etpaiului Măriei sale Alexandru Vodă Suțul, că de se va întēpla a avea pricinii de judecări cu cei de aici pămētenii, adică orii pămētenii, trăgēndu'i pe numiții la judecată, sau ei pe pămētenii, să li se cerceteze pricinile cu scumpătate, dāndu-se hotăriri după dreptate; și fiind că pe Dumnévóstră vē șcim boieri cinstiți, cu sciință și praxis îndestul la ale judecăților, de aceea, după chibzuirea ce am făcut, iată printr'acest pitac al nostru vē orînduim judecatori tuturor pricinilor ce se va întēpla să aibă grecii etpaiului reposatului Domn, cu pămētenii de aici; pentru care și vē poftim, ca adunāndu-vē cu toții la un loc, în đilele ce veți orāndui, ca să căutați judecări, să cercetați cu scumpătate tóte pricinile ce vi se va orāndui cu buiurdisma Divanului și cu iubire de dreptate făcōnd cuviincioasa alegere, să ne arētați în scris prin anafora; și pentru ca să nu se prelungescă și să se cheltuiască ipotesiarii în zadar āmlānd prin judecări, să vē siliți d-vóstră în tot chipul, ca să se dea sfârșit pricinilor fără zăbavă.

Al. Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Brāncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrascu Racovița, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu, Gheorghe Filipescu. 1821 Februlare 12.

Cond. XCVI pag. 207.

cărescu nu se păru destul de energic. Credem că mai bezita Văcărescu a considera pe Tudor de simplu *tâlhar*, și Samurcaș, grec, era om mai de încredere pentru Scarlat Calimah. Apoi se presupunea că el cunoscuse din vechiul Oltenia, unde fusese Caimacam. Deci să meargă acolo, cu depline puteri de a lucra și a hotări cum va socoti mai bine, «fără de a mai cere sfătuire, seû povățuire de la Băcuresci», ca să potolască acea tulburare» odihnind pe boeri, neguțatori și pe toți locuitorii pe la sălășluirile lor ¹⁾.

Mai mult încă, Caimacamia dă la mâna marelui Vornic C. Samurcaș o declarațiune în scris: „*carte de iertăciune din partea lor către slugerul Tudor*“, ca mai eficace să pôtă trâmisiul boerilor să negocieze cu vitézul român. Prin această carte Caimăcâmia boerilor acorda amnistie completă tuturor resculaților pandurii ²⁾.

Alegerea lui C. Samurcaș o credem boerii nimerită și prin împrejurarea, că Tudor, cum vedurăm, avusese relațiuni și înțelegeri cu el ³⁾. De cât C. Samurcaș putea el — amestecat cu Eteria — să voiască înăbușirea mișcării lui Tudor? Evident că cine-va era înșelat: boerii din Caimacamie socotim că se jucau înconșienți cu focul! Boerii nu ignoraū că Samurcaș era cu Eteria: «Cunosceaū firma ipochimenului» aū putut totuși să'l trâmită să negocieze cu Tudor de sigur numai după indemnul celor doi Caimacami.

Vom vedea mai la vale rezultatele obținute de noul Caimacam al Craiovei ⁴⁾.

CAP. IV.

Eteria în Principate.

Provocată ori nu de împăratul Rusesc Alexandru, Eteria arboréză drapelul resvrătirei contra turcilor, în Februarie 1821, mai întâi la Iași.

1) Trompeta Carpaților No. 634. Dârzeanu. Memoriū.

2) Veđi actul XXXI din anexele lui Aricescu.

3) Ba Naum susține, că Tudor a fost în slujbă la Vornicul C. Samurcaș. *și om al casei, de aprópe* (Copie de la Galați, pag. 39).

4) A se vedea la anexa cu No. XVI în care se dă versiunea rusescă despre mișcarea lui Tudor.

Ipsilante încredându-se în promisiunile boierilor greci din Principate și sperând în ajutorul lui M. Suțu și a cetelor adunate de Sava și Olimpie, ese pe furiș din Kișinău, trece Prutul la 22 Februarie și merge direct la Iași, unde trage la casa Cneazului G. Cantacuzino. Înțeles cu acesta, cu Iacovache Rizu și cu Mihaiu Vodă Suțu, pune pe boieri să semneze o petițiune către împăratul Alexandru, cerându-i protecțiunea Moldovei contra turcilor. Acastă petițiune e trimisă prin Cneazul Gheorghe Cantacuzino la împăratul rusesc, care se afla atunci la Leibach.

Patru zile după aceea Ipsilante concentrează cetele, deja înghebate, la biserica Galata din deal. De aci ele intră în Iași în procesiune, cu drapelul alb în frunte, pe care drapel erau diverse inscripțiuni ca : «εν τονω νίκα (în acest semn veți birui), ορί εν της Κόινεως μου αναγένωμαί (Renasc din cenușa mea). Cu crucea și ca fenicele eșind din flacări...

La Trei-Erarchi se fac rugăciuni. Alexandru Ipsilante adresază, la 23 Februarie o proclamațiune :

Proclamațiunea prințului Alexandru Ipsilante adresată locuitorilor Moldovei prin cari li anunță că Grecia totă aș apucat armele spre a și recăpăta neatârnnarea.

*In cuarțira generală din Iași, 23 Februarie.
s. v., (7 Marte) 1821*

Locuitori ai Moldovei, noi vă facem sciut, ca astă-zi totă Grecia aș reaprins făclia libertății și aș zdrobit jugul tiraniei, ea pretinde drepturile sale. Eū mă duc unde vocea poporului mă chiamă, eū vă oferez atât din partea mea, cât și din aceea, a compatrioților mei, cari se află acum aici, și pe care am onórea de a i comanda, asigurarea și garanția, că vă veți bucura de o deplină liniște, că persoanele și avuțiile vóstre vor fi respectate, voi veți putea, dar, urma ocupațiunile vóstre ordinare, fără a vă îngriji de mișcările mele, căci cărmuirea acestui principat nu va suferi nici o schimbare și legile cari v'aș cărmuit până astă-zi vor urma tot cursul lor.

Eū pot a vă asigura, că providința divină v'aș dat în Domnitorul Mihaiu Suțu, care vă guvernază acum, un apărător al drepturilor patriei vóstre, un părinte, un bine-făcător ; el merită tóte aceste titluri ; uniți-vă dar cu densus pentru a protege ferăvirea comună. Dēcă niscai turci desperați ar face o incursiune pe pământul vostru, nu vă temeți, căci o putere mare este gata a pedepsi semeția lor

Al. Ipsilante.

Alexandru Ipsilante minția când afirma, că Eteria va fi sprijinită de Rusia. La data acesta el putea bine să scie că lucrul acesta nu era de așteptat.

De-o cam dată, Eteriștii proced în Iași la măcelul a 80 de turci, cari sperau să scape refugiindu-se în biserica Goliei. Jaful începe !.. Casele nu numai de neguțătorii turci, dar și ale unor români, sau chiar și greci, presupuși că au bani, nu sunt cruțate.

De la Iași Ipsilante plcă spre Bucuresci. Ion Ghica scrie, că «Mersul lui Ipsilante spre Bucuresci a fost un adevărat marș triumfal.

Din Roman adresază Ipsilante țerei Românesci următoarea proclamațiune :

Proclamațiunea lui Ipsilante, adresată Mitropolitului, episcopilor și boerilor țerei Rumânesci.

Cvartira-generală din Roman, 17 Martie 1821.

Sunt convins că Dumnévóstră aveți acum cunoscință despre întreprinderea formată pentru mântuirea Greciei, și că, în ambele principate Moldova și Valahia, un însemnător număr de greci vor lua armele pentru a intra pe pământul sacru al țerei lor, și acolo, uniți cu frații lor, vor combate pentru drepturile lor naționale. Aceste corpuri militare (conform proclamațiunilor mele de mai înainte, de pe care alăturtez aici câte-va exemplare), vor privi pe locuitorii Moldovei și ai Valachiei, ca pe frații lor, și vor respecta pururea persoanele lor și proprietățile lor. Cea mai bună dovadă de aceea ce dic este buna ordine care au fost observaă în cursul șederei mele în Moldova. Inșă astă-đi am fost cuprins de mirare, când am aflat de fuga cea fără de scop a locuitorilor din Buzău și Râmnic; înrîurirea ce aceste temeri pot să aibă asupra întregii țeri, mă îndemnă a vă ruga din nou, să fiți liniștiți și fără témă, și de a vă pofti, să faceți cunoscut tuturor locuitorilor și tuturor neguțătorilor, că ei nu trebuie să se témă nici decum că vor avea vre-o supărare în țera lor. Fiți încredințați de asemenea, că *puterea* aceea mare ce ocrotesc aceste principate, nu va îngădui nici de cum ca barbarii să vie în țerile vóstre. Spre acest sfirșit, E. S. generalul an șef, contele Vitgenstein, nu numai au primit ordin de a duce spre frontieră trupele ce el comandă pe teritorul Varșoviei, dar ele sunt chiar în marș. Prin urmare, nu mă îndoesc că Dumnévóstră, din nou aleși pentru a forma autoritățile patriei vóstre, vă veți grăbi, ca bunii patrioți, a pune, făcând să se publice proclamațiunile mele, un termen acestor băjării și acestei fugi așa de vătămătoare locuitorilor.

Asigurați din partea mea pe toți compatrioții voștri, că ei n'au cel mai

mic lucru de temut, și că ast-fel ei pot rămânea liniștiți în locuințele lor. La sosirea mea, voi dovedi adevărul dișelor mele. Inșă trupele grecesci având să trecă prin țera Rumânescă, este fórte neapărat de a le pregăti proviziî și cvartirele în drumul lor; căci, afară din divisiunea acésta, voiî trece cât de curând cu tótă armata grecescă. (Débats 21 Maiü)

La Focșani este întimpinat de 340 tineri greci, cei mai mulți studenți din șcôla de la Bucuresci, flórea tinerimeî, cu care forméză legiunea sacrá (*ἱερός λόγος*) îmbrăcați în uniforme negre, cu căciuli mari pe cap și cu capul de mort de asupra a două tibii ¹⁾.

Rimnicul Sărat, Buzeuł... tóte orașele se pustiază, fug la apropiarea cetelor eteriste.

Din Mizil, la 18/30 Marte 1821, Alexandru Ipsilante fiind réu im-prisonat de localitățile ce în cale le află pustiite, adreséză Mitropo-litului și boierilor o nouă proclamațiune, iar locuitorilor din Bucu-resci o alta, tot din 18/30 Martie 1821.

Eată acésta din urmă:

*Proclamațiunea principelui Alexandru Ipsilanti, către
locuitorii din Bucuresci.*

*Cvartira Generală Grecă, de la Mizil
în 18/30 Marte 1821.*

Cutrierënd Dacia m'am convins cu o fórte mare supărare, că voi ați părăsit capitala vóstră, și că v'ați împraștiat. Locuitorii ai Bucurescilor! patria vóstră, națiunea vóstră, toți ómenii bine cugetători descuviințiază purtarea vóstră. Patriotismul ómenilor generoși nu se arată decât în împejurări ca acestea. Décă sprijinatorii patriei daü un așa exemplu, ce va face dară poporul?

Nobili löcutorii ai Bucurescilor, întórceți-vé pe la vetrele vóstre.

Interesul patriei vóstre, a poporului vostru, însuși interesul vostru, totul vé îndemnă a *intra în capitală*, căci este vorba de norocirea viitoare a nației vóstre «și óre-cine nu va voi să confăptuiască la acésta? Décă s'ar afla vre unul, acela merită să fie șters din lista căpiteniilor poporului! Patria îi va cere sómă despre nepăsarea sa; să fie el bine încredințat, că temerile sale sunt chimerice, și că noi suntem decisi a perde viéta, mai înainte de a se vërșă o picătură de sânge a vre-unui löcutor al Daciei.

(Subscris) *Al. Ipsilanti* ²⁾.

1) I. Ghica, Scrisori, pag. 78.

2) Din Gazeta de Augsburg de la 28 April 1821.

Ajuns la Ploesci, Al. Ipsilanti primesce sciri rele politice: Imperatorul n'a voit să primescă în audiență la Leibach pre trâmisiul Moldovei și al Eteriei, Colonelul Cantacuzino, ba a ordonat mai târziu ștergerea și a lui Ipsilante și a lui Cantacuzino din contrólele armatei rusești¹⁾. Cu puține zile înainte de sosirea la Mizil a capului eteriei, Strogonoff printr'o notă către Divanul Porței, o reprobasă, o repudiasă.²⁾

Cetim și în «Observatorul Austriac :»

Declarațiunea Impăratului Rusiei în cauza întreprinderii lui Ipsilanti.

1. Prințul Al. Ipsilanti va fi șters din cadrele serviciului Rusiei.
2. I se va declara că M. S. Impăratul descuviințeză formal întreprinderea sa, și că el nu va putea nici odată a se aștepta la nici un ajutor din partea Rusiei.
3. Ordinele cele mai precise se vor comunica contelui Vitgenstein, comandantul an șef al trupelor Rusesci de pe Prut în Basarabia, de a observa cea mai strictă neutralitate în privirea tulburărilor ce aș izbucnit în principate și de a nu lua, sub nici un pretext, nici o parte directă, sau indirectă:
4. Hotărârile acestea se vor împărtași Ministerului Rusiei din Constantinopole, cu ordin de a le face cunoscut Porței, și de a reinnoi în acelaș timp lângă dînsa asigurările france și leale, care i s'au fost dat cu ocasiunea răscolii din Valahia. Baronul de Strongof va declara anume, că politica M. S. Impăratului este și va rămânea străină de intrigile, care ar putea amenința și de a tulbura liniștea vre unei țeri; că orî ce împărtașire în mișcările de așa natură ar fi contrarie curatelor intențiuni ale împăratului, și că în relațiunile sale cu Porța, M. S. n'are alt scop, nici altă dorință de cât menținerea și stricta esecutare a tratatelor ființande între ambele puteri.

Ordinul de și al Impăratului Rusiei, care șterge pe prințul Al. Ipsilanti din cadrul serviciului Rusiei.

Palatul Țarscoe Selo. 14 August 1821.

Prințul Al. Ipsilanti, adjutant al generalului de cavalerie Bajeoski, și maior al regimentului de husari al gardei, este șters din lipsă de serviciu.

(Gazeta de Petersburg din 22 Septembrie și diarul Debats din 16 Septembrie).

1) Pag. 92 Naum spune că Al. Ipsilante află despre repudiarea Eteriei de Rusia, numai după ce ajunse la București.

2) Veđi Iorga : Acte și fragmente II pag. 567.

CAP. V.

Făptuirile Caimăcămiei la București.—Tudor în Oltenia.—Sosirea lui în capitala țerei.

Caimacamia lui Scarlat Calimachi mai ia și alte mici mesuri, improprii de a opri revoluțiunea. La 14 Februarie 1821, *Caimacamia* în parte București în 5 «*sempturi*» și rînduesce asupra fie-căreia parte câte un boier care ajutat de câte doi alți boieri, la alegerea lor, să privigheze *străjile* orașului, ca ele să vegheze, «ca să se păzescă bunul nizam și odihna nebântuită a locuitorilor». Boieri, ca Aga Costache Cornescu, Vornicul Gr. Băleanu, Vornicul Alex. Ghica, biv vel Vornic Gh. Filipescu și chiar Vornicul Manu, aveaă misiunea de a se preâmbra pe ulițele Bucureștilor ca să împedice răsmerița ¹⁾.

Presupunem bucuroși, că boieri pămîntenî ca cei cari erau lăsați de Al. Suțu în fruntea țerei, aveaă cele mai bune intențiuni de a îndrepta mersul lucrurilor în țără. Aceste intențiuni erau tardive, revoluțiunea *socială* și *națională* nu mai putea fi ezită, chiar dacă n'ar mai fi existat un Tudor.

Caimacamia rînduesce străji, schimbă ispravnicî, le ordonă să fie omenî de trebă. Până și pe țiganii Domnesci, îi protege contra ja-furilor.

1) *Noi Camacamii țerei rumânesce, către Dumnelui cinstitul, fratele biv vel Vornic Gh. Filipescu.*

Trebuința fiind-că orânduitele străji să se afe împlinindu-și datoria mai cu deadinsul, să nu se întempie în politie atacsiî, mai vîrtos nópcea, când toți se află în odihnă făr' de grijă și cei cu cugete rele atunci pot să-și găsescă vremea lor de vre o supărare, când străjile ce sunt orânduite nu-și vor păzi datoria a priveghea și a se preâmbra pe ulițe; de aceea poftim pe D-ta, să primescî acéstă însărcinare de privighere în semptul podului Mogoșoiei, luând împreună cu D-ta și pe alți doi din boierii părței locului, ce vei scoti fără pregetare, pe cari să ni'i arêți, ca să'i poftim osebit și pe D-lor a primi acéstă îngrijire și cu toții dimpreună luând cu D-vóstră orânduita strajă, să vă aflați cu multă privighere în semptul acesta, ocolind nópcea tó'ă partea acésta și bîgând de sémă, ca să se păzescă bunul nizam și odihna nebântuită a tuturor căți se afla cu locuința într'acést sempt. - 1821 Februarie 14.

Asemenea patra pitace stău făcut către 4 boeri orânduiți.

Unul către Dumnelui Vornicul Manu pe podul Calicilor.

Unul către Vornicul Alexandru Ghica pe podul Beilicului.

Unul către Aga Costache Cornescu pe podul tîrgului de afară.

Unul către Dumnelui Vornicul Grigorie Băleanu prin politia Bucureștilor.

Tudor—cum vom vedea—de ar fi voit chiar el, nu putea stăvilă mișcarea pre care inșiși boierii *otcârmuitoari*, deja în Ianuarie o recunoseau că ajunsese obștăscă, peste totă țera.

O putea stavila sosirea celor doi Caimacamî numiți de noul Domn Scarlat Calimah ?¹⁾

Iacă în ce mod se vestesce țerei acéstă venire, care e departe de a fi o promisiune domnescă de pace și de dreptate, bine cunoscute fiind deprinderile rele ale celor doi Caimacamî.

Noi Caimacamii țerei rumânesce, către Dumnêlor boerii ispravnicî ot sud....

Se vestesce Dumnévóstră, că erî la 24 ale următorei lunî, aũ sosit aici și Dumnêlor frații boeri Caimacamî ai Măriei Sale Prea Înălțatului nostru Domn, însă Dumnêlui vel Postelnicul Costache Negre și Dumnêlui biv vel Hatmanul Ștefan Vogoridis, vestindu-ne că în puține zile va fi și venirea Măriei Sale în ceasuri bune și aducêndu-ne cu îndestulare povêturî de cele ce se cuvîne a pune în lucrare, la tôte chipurile buneî oblăduirî spre folosul țerei, să vestiți dar și Dumnévóstră acêsta la toți lócuitoarii acelui județ, ca să se bucure, încrednându'î, că vor cerca milele Măriei Sale cele după cuviință și vor petrece cu tótă trebuincioasa liniște și odihnă, care stăpânirea a pururea este gata să reverse din părintescul seũ libov, către supușii ceî credincioși, iar mai vêrtos Dumnévóstră cu deadinsul vi se scrie, să aveți datornica îngrijire pentru ocrotirea lócuitoarilor și liniștita lor petrecere, a nu se supêra vre-unul dintr'ênșii cu vre-un fel de catahrisis, cât de puțin, că a Dumnévóstră învinovêțire se va socoti negreșit și veți da greũ răspuns, ci mai vêrtos să se mângâe ticăloșii lócuitoari la nevoile și pászurile lor; pe câtî se află în slujba ispravnicatului și îi metahirisiți în trebile județului, să'î înfrânați cu strășnicie a se pászasi cu totul de obiceinutele catahrisis, ce s'aũ urmat mai nainte, dându-le să înțelégă, că măcar cea mai mică luare de la lócuitoari, cu orî-ce fel de chip, peste porunca stăpânirei și cea mai mică supêrare ce se vor îndrăzni a face, este cu totul nesuferit la aũdul Măriei Sale, lui Vodă și că Măria Sa are hotărire să orînduiască cercetătorî într'adins prin tôte județele țerei, care aũ să facă scumpă cercetare prin tôte satele și care se va dovedi vinovat, cu câtuși de puțin catahrisis, are să cõrcõ negreșit cele mai strășnice pedepse, după ce se va face despăgubirea. De aceea dar și Dumnévóstră, luându-vê cele mai bune și întregi mészuri, spre odihna și nebântuita petrecere a lócuitoarilor, să trimiteti copii după acéstă carte pe la tôte satele județului, ca să se citescă întru aũdul tuturor, să se bucure și să se mângâe și ticăloșii lócuitoari și așa întru tótă dreptatea pászind neclintita și buna orînduială să vê siliți a săvêrși și poruncile ce vi se trãmît la vreme cu tótă osîrdia, ca să vi să cunoscă în faptă destoinicia și credința și să dobândiți mila Măriei Sale lui Vodă, după dreptele Dumnévóstră slujbe, și că ați primit porunca acêsta și ați pus'o în lucrare să aveni răspuns fără zăbavă.—1821 Februarie 25.

Cod. 96 pag. 214

1) Le nouvel hospodar (Scarlat Calimachi) a nommé des Kaimacans. ils ont quitté Constantinople le 21/9 Février. Malheureusement son choix est tombé sur des hypocrites artificieux. Anexa II pag. 564.

Intre aceste sosesc N. Văcărescu dela Craiova, aducând după socotința oligarhiei vești rele : «toți cei trimiși de la Bucuresci contra lui Tudor s'au dat cu el... Peste puține zile se aștepta Tudor la Craiova și deacolo are să vie direct la Bucuresci *cu toți tâlharii lui*».

Căimăcămia numesc pre credinciosul lui Scarlat Calimah, Căminarul Sava, cu câți-va oameni ai lui aleși de el și în chezașia lui, păzitor al Bucurescilor. Se reorganiză tot sub el și o specie de «gardă națională din isnafurile orașului, ca să privegheze străjuind ziua și noaptea nu cumvași aflându-se tainuși niscarevași oameni răi înclinați cu Teodor (dăce Naum), să facă fără de veste vre un rău, dând pôte foc orașului».

Spaima este mare în Bucuresci, mai ales între boieri. Dar atâta aceștia au calificat pre Tudor și pe ai săi de *tâlhari*, că acum și clasele desmoștenite nu mai știu ce să cugete despre el și spaima intră și în casele neguțitorimeii.

Ceea ce contribuisă la lățirea spaimelor, erau veștile ce se colportau de unii și de alții.

Ca să împedice lățirea unor asemenea vești, Căimăcămia adresază următorul pitac :

*Noi Căimăcamii țerei Rumânesce,
cătrec Dumnălu fratele biv vel Ban epistatul Spătăriei.*

Fiind-că cei nărăviți în cuvinte deșearte, cari înșiși de sineși le nascocesce și le presară în duhurile norodului celui prost și lesne a crede ori-ce, unii ca aceia acum trecând la obște vorbe de lucruri cu totul neînființate, au făcut pe cei mai mulți a se îngriji și a se spăimânta în zadar. Drept aceea Divanul pohtește pe Dumnăta, ca numai decât să puie să vestescă prin tôte mahalalele, în vilég, să audă toți și să înțelégă, că tôte câte au audit de la unii alții sunt minciuni, lucruri adecă care nu și au ființa lor, ci împotriva, să fie bine încredințați, că este bine—pace, să le iasă tuturor aceste zadarnice fandacși din inimile lor și să petrecă toți în liniște și odihna lor pe la casele lor, căutând fieșcare tréba sa, să nu mai dea de acum înainte creșemânt la plázmuirile unuia și altuia, fiind-că stăpânirea apururea are neadormită îngrijire pentru odihna lor. — 1821 Februaire 27.

La Agă, în semptul agiei.

La starostea de neguțătorii, în aușul tuturor de obște.

Cod. 96, pag. 213.

Spaima nu era potolită cu asemenea ordine. Boierimea, că și neguțitorimea se întrecea a aduna care de la țără și a'și încărca prețioasele, fiind gata a pleca din oraș. Căimăcămia însărcinează pe Grigorie Baleanu, *ingrijitorul tîrgului*, să mîergă însuși «pe la casele tuturor, fără osebite și ori unde va afla car prins, ori încărcat sau deșert, toate acele care să le gonescă numai decât, scoțându-le din Bucurescî afară, iar acelora ce vor fi prins carele, de ori ce tréptă vor fi, să le aréți a se părăsi cu totul de a da cea mai mică pricină și bănuială și turburare norodului». 1).

Ușor de a ordona, dar spaima este tot mai întinsă, cu cât Caimamii cerca a o potoli!

În 1 Martie, trei zile de la ordinea de sus, tîrgul Bucurescî este aproape pustit! 2)

Lăsând acum Bucurescî și Caimamia lui Scarlat Calimah, să urmărim pe Tudor Vladimirescu în mișcarea sa.

Tudor, era înțeles cu boierul Samurcaș reprezentantul eteriștilor? se dicea că Samurcaș îl pusă în comunicațiuni intime cu Căpitanii Sava și Olimpie, cu cari împreună, se susține, că au și prestat jurămint tainic în biserica de la Sf. Sava 3), și că s'au fost înțeles și cu Makedonski și Aga Prodan căpeteni de cete bulgare.

1). *Noi Căimăcanii țării rumănesce.*

Către Dumnélui fratele vel Vornic Grigorie Băleanu ingrijitorul tîrgului.

Fiind-că norodul politiei Bucurescilor au luat spaimă zadarnică amăgin-du-se de nise cuvinte neadeverate, ce au plăzmit și au risipit cei nărăviți într'acest fel de turburări și se îndreptăză cu cuvinte că ar fi vădut care prinse și aduse în curțile unora și altora, Divanul voină a le scote toate bănu-elile din inimele și fundaciile lor și să'i incredințeze că este bine, pace, ca să se odihnescă pe la casele lor și să petrecă în liniște, pohtesea pe Dumnéta ca să mîergă pe la casele tuturor fără osebite și ori unde veți afla car prins, ori încărcat, sau deșert, pe toate acele care, să le gonescă numai decât, scoțându-le din Bucurescî afară, iar acelora ce vor fi prins carele, de ori ce tréptă vor fi să le aréți a se părăsi cu totul de a da cea mai mică pricină de bănuială și turburare norodului, incredințadu-i că nu numai vor fi sub grea răspundere, ci încă și în primejdje. --- 1821 Februarie 27.

Către Dumnélui vel agă

Către Căimoiarul Sava.

Cod. 96, pag. 211.

2) O informațiune scrisă cu mîna pe scórța ultimă a codicelui XCVI de la Arhiva statului dice: «1821 Mart I s'au spart Bucurescî, fugind în Brașov și boierii și neguțătorii și alții».

3) Veđi Aricescu și I. Ghica.

De sigur că toți acești *aliați* ai lui Tudor, alt-fel cugeta de cât capul mișcării române și alte scopuri urmărea, Tudor în toate ocaziunile și în toate actele sale scrise, spune domirît, că este în capul națiunii Române, ca s'o salve de nedreptate, de jăfuitori și decî de ciocoi, de boerime. Laturea *socială* și *economică* a mișcării e chiar mai luminată decît cea națională în fapăturile lui Tudor. Evident că era indicată de toate mișcările anterioare, lupta și ura contra fanarioșilor și că nu Tudor, îi iubea și nici atîta pandurii; dar aceasta nu-l impiedică de a se înțelege chiar cu șefii mișcării grecesci, pe cât timp creșu afirmațiunile lor că Rusia patronează Eteria. Alianța cu Ipsilante deacă a fost reală, era pentru Tudor un *mijloc*, iar nu *scopul*.

Plecând din București, după unii biografi însoțit de vr'o 40 de soți de arme ¹⁾, — precum afirmă și însăși *Otcărmuirea* remasă după Al. N. Suțu, se strecură lesne pînă în Jiul de sus. Tocmai numărul cel mic de tovarăși cu care ese din București Tudor, face ca *Otcărmuitorii* să nu se prea emoționeze de la început.

La 19 Ianuarie, Tudor trecu Oltul pe la satul Budescii din județul Vâlcea și apucă calea spre Ocnele mari. Și Ilie Fotino și Dârzeanul și însuși guvernul din București, recunosc, că Tudor cu ceta sa nu face, în cale, nimenui nici o supărare și că pe bani își face toate aprovizionările.

Vineri la 21 Ianuarie 1821, Tudor este în Tergul Jiului, unde se mîrgini a aresta pe ispravnicul Clușerul Dinica Oteteleșanu, al doilea ispravnic, Căminarul Iorgu Văcărescu, fiind absent în județ.

Legenda lui Dârzeanul că Tudor nu voia să ia nici un ban din o importantă sumă ce avea în casa zarafiei (a sameșiei) județului, nu o putem admite. Tudor are nevoie de bani pentru urmărirea scopurilor sale... și de, nici era în deprinderile române, atunci mai ales, asemenea respect de banii Vistieriei, adică de banii cari avea să intre în punga noului Domn fanariot, de apuca să domnescă!

1) Ariescu dice că cu 25 arnăuți din ceta lui Căpitan Iordache și că la Pitesci se adaoase alți 15 arnăuți. *Istoria Revoluțiunii de la 1821* pag. 90 și 91.

Miltitz către regele Prusiei, raporteză în 14/26 Februarie 1821 din Constantinopol: că 40 de omeni avea cu el Tudor la eșirea din București. Acostă cifră e dată și de boerimea Caimacamiei în arzurile către Pörtă și în explicațiunile ei despre mișcare, date la diverși consuli.

Ce scop urmăria Tudor la Tergu Jiū ?

El căuta să-și asigure câte-va ȕile pentru concentrarea Pandurilor olteni, pe cari îi chiamă îndată sub stégul revoluționar¹⁾. Pentru această acceptare și pregătire judecă bine alésă Mönăstirea Tismana, decī spre ea plecā chiar în nōptea sosirei lui în Tergul Jiū. Nu numai din Tismana face Tudor cetate de apērare, ci și din cele-l-alte Mönastiri: Strihaia, Motru, Horezul. Posițiuni tari, unele apropiate de fruntaria austriacā, și altele de Craiova, acestea erau indicate în sistema de concentrare a oștirilor și de apērare eventuală a întregēi Oltenii.

Neintārđiat prefectul rămas liber, Văcărescu, adună plăiașii ispravnicesci și urmăresce pe Tudor cu pandurii și arnăuții săi. Tudor numesce ispravnicī ai săi în Mehedinți.

Aceștia primesc ordine să aprovizioneze Monastirile din județ mai sus numite și să chīame sub arme pe toți pandurii. În același timp emisarii săi lucrau și în cele-l-alte județe și mai ales la Craiova.

Pe cât între țerani și treptele de jos bucuria e mare la svonurile ce se lătesc despre propășirile oștirea în formațiune a lui Tudor, pe atāta grōza imple în tōte județele Olteniei pe greci, pe funcționarii jăcași și pe boerime. Fug aceștia care în cotro și negreșit nu le e ușor de a scāpa nevāmuiți printre liniile de oșteni ce organizasā Tudor cu repeziciunea fulgerului, între mai sus numitele Mönastiri.

Partea comicā nu lipsesce dramei boeresci-grecesci! Tudor obligā pe ispravnicul regimului boeresc, pe care, cum vēdurām, îl arestase în Jiū și-l luasā cu el la Tismana, să scrie *ca ispravnic legal*, la zapcii și vātașei de plaiū din Gorj, să se adune toți plăeșii în anumite localități. Va să ȕică însuși reprezentantele *Otcārmuitorilor* din Bucuresci, chiamā sub drapelul lui Tudor pe plăeși!...

1) *Le Moniteur Universel* No. 82

Vendredi, 23 Mars 1821.

Vienne, le 12 Mars.

Une lettre de Hermanstadt en Transilvanie, datée du 19 Février, parle d'une revolte eclatée dans la Valachie; un bojar, nommé Wladimiskoe, (*sic*) à la tête de 8,000 hommes, a tenté de se faire déclarer Hospodar; mais on ne rend compte d'aucune des circonstances qui ont accompagné cet événement ni des motifs qui l'ont occasionné.

Dupe ce Tudor își asigură locul de apărare și la nevoie de retragere, trecu în plaiul Cloșanilor, unde era așteptat de credinciosul lui vechil, de pe timpul vătășiei, acum căpitan Dumitru Gârbea, cu o cătă de panduri. La satul Padeș, Tudor în 22 Ianuarie lanțează proclamarea lui revoluționară.

Unii din biografia lui Tudor afirmă, ca proclamațiunile și în genere actele lui politice i le redacta Episcopul de Argeș Ilarion. Nu vedem nimic în acele proclamațiuni și acte, ce n'ar fi putut eși din chiar condeiul vitézului cap de Panduri. Dealtmintrelea nu ne împotrivim a afla cea mai perfectă comunitate de vederi între Tudor și Ilarion, cu toate că am aflat și iscălitura lui Ilarion în epistola *Otcârmuirei* către Tudor. Ambii urău grecii, ambii urău pe jăfuitoarii țerei. Ori nu era Ilarion acel care trecea cu trăsura pe lângă Curtea Domnăscă, unia duc pe lângă *Departamenturile* vis-a-vis de Dómna Bălașa și striga la vezetiú: *mână mă! mână mă! să trecem de pădurea Vlăsiei!* — Intr'o dată esplică unui boiar divanit graiul celor 2 clopote ale Episcopiei:

— Veđi D-ta Arhonda: Clopotul ăla mare dice: Bani! Bani!.. Iar cel micuț răspunde: — Nicii n'am luat, nicii nu dau!..

O încercare a ispravnicului de Jiul-de-sus, credincios regimului, Văcărescu, de care am vorbit mai sus, de a isgoni pe Tudor și ai săi din județ, dă loc la o bătaie, care se termină cu învingerea *autoritățel*. Pe când până 'n București se lăți spaima de isbindele aceștea, Tudor cuprindea rind pe rind mănăstirile mari din Județ.

După cucerirea mănăstirei Motru își aședă tabăra la Țintăreni, unde din toate părțile soseau țeranii înarmați, proclamând pe Tudor cu unutsiasm de *Domnul lorú*. Tóte cetele trâmise de regim în contra lui Tudor fraternizară cu rebeliunea. Căimăcămia la 30 Ianuarie adresază slugerului Tudor amenințătórea scrisóre, ce am adus, prin care 'i ordonă să 'nceteze mișcarea și să vină la București, ca așa să scape de ori-ce urgie, promițendu'i să mijlocéscă iertarea lui de la noul Domnitor.

La această ciudată scrisóre a boerilor, scrisóre pe care Tudor o citesce în batjocoră înaintea poporului adunat în tabăra sa, vitézul Sluger răspunsă, în 4 Februarie 1821, justificând mișcarea, arătând

că nu de capul lui a început-o, ci împins de norodul cel amărit al țării. El declară că gata era să plece spre București după cererea boerilor, dar nu l'a lăsat alunarea norodului. Ridicarea norodului nu face nici un rău satelor și nici pe trămiși contra lui nu ia vătămat nimeni, ci numai cât ia prins. Dar la mănăstirea Motrului unde se afla închis Căminarul Bibescu, acest a pornit bătaie cu arme de mărta asupra norodului.

Asemenea purtare a iritat poporul care e hotărât să piardă pe toți cei cari nu'l vor îngădui a cere milă de la Impărăție. Tudor apelă la boeri: «De sunte-ți Dumnevoastră patrioți și părinți ai norodului... acum aveți vreme a scăpa de hula tuturilor nămurilor și să vă faceți patrioți adevărați, iar nu vrășmași ai patriei, pe cum ați fost până acum». Tudor sfătuesce boerimea, să consimtă cu poporul la cererile ce face, că nu cere nimica necuviincios, sau care să nu'l fi avut și nici Turcia nu se va opune la cereri. Boerii să nu împingă spre rău, că de va fi Dumnezeu viu va vedea și va judeca»: 1).

După sosirea în Oltenița a tramisului Boerilor din București, N. Văcărescu și după schimbarea corespondenței cu acesta — aduse de noi mai îndărăt —, Tudor pune celor din București condițiunile cu care ar primi să potolască revoluțiunea: Dreptate țeranilor, conținerea jafurilor de către slujbașii boeresci, în prima linie și apoi amnestie pentru ei și ai lui, sunt condițiunile puse de Tudor.

Insolent fu răspunsul Căimăcămiei, îndârjite prin sosirea la 11 Februarie a Căimăcămilor lui Scarlat Calimah.

Boerii, din cari până aci unii vor să vadă aliați înțelegi cu Tudor, lucrăză tocmai dușmănesce în contra mișcărei, împingând consuli străini în contra ei și stăruind la Constantinopole, să se dea ordine acestor consuli, ca să se înțelégă cu Căimăcămia pentru împedicarea mișcărei. Reis-Effendi s'a și adresat în primele zile din Februarie la ambasadorii Rusiei și al Austriei, Strogonoff și comitele de Lützw în sensul mijlocirei boeresci 2).

Tudor a simțit de intrigele ce se fac la Constantinopol contra

1) Am dat în întregime răspunsul lui Tudor.

2) Veți raportul lui von Miltitz către regele Prusiei de la Constantinopole din 14/26 Februarie 1821.

lui, deci se grăbesce a comunica și dinsul principalelor puteri Europene, copia după proclamațiunea mișcării și explicațiune asupra ei. «Facțioșii, dice regele Prusiei, au avut nerușinarea de a reclama sprijinul și intervențiunea celor doi împărați, în numele usurpat al națiunii Române»¹⁾.

Strogonoff și negreșit și Austria declară Porței, că desaproabă mișcarea lui Tudor, pe când boerii la 4 Februarie 1821 provocă din nou prin scrisore pe Tudor să se supună noului Domn Scarlat Calimah, ca așa să 'și capete crtare.

Succesele lui Tudor îndemnă pe Căimăcămia de la București, cum vedurăm, să trimită în contra lui pre Samurcaș, înlocuind pre N. Văcărescu.

Înlocuirea lui Văcărescu prin Constantin Samurcaș, e departe de a produce efectele sperate de Căimăcămie. Boerii din Craiova au fugit care încotro. Mai mulți din ei sunt mai de mult retrași la Benesci, unde află despre numirea lui Samurcaș peste Oltenia și se bucură de acésta. Noul Căimăcam nu înainteză de loc trebile în sensul boeresc, mărginindu-se a cere de la București, sume mari de bani, (200.000-taleri, după Naum), ce nu i se refusă, creșdend boerii din București că cu asemenea bani Samurcaș va putea conrupe pe cei din jurul lui Tudor, și vor isola pe acest cap al revoluțiunii. Ce făcu Samurcaș cu mare parte din acești bani, până astăzi nu se scie²⁾ dar Tudor merse înainte și la 21 Februarie, el adreséză către zabiții din Romanați poruncă, să i se supună, să nu împedice revoluțiunea, că acésta nu e de cât judecata norodului cu jăfuiții săi.³⁾

Boerii retrași la Benesci, trimit la Craiova să întrebe pe noul Căimăcam Sămurcaș: ce să facă dinși? Să stea acolo închiși în mănăstire, ori să fugă peste graniță?

1) Ordinul regelui Prusiei către von-Miltitz, din Leibach, 6 Martie 1821 stil nou. Iorga II pag. 566.

2) După Naum, Sămurcaș ar fi dat o parte din aceste 200.000-taleri lui Hagi Prodan, care i-ar fi promis să ucidă pe Tudor. Naum convins însă că banii au fost dați în ajutorul mișcării lui Tudor, cu gând că el va rămânea aliat al etericilor... «Dar Sămurcaș a fost tot Samurcaș! exclamă Naum. Nu și-a uitat că e grec, fanariot... S'a întors la București fără de nici o ispravă. Banii i-au dat lui Hagi Prodan».

3) Veđi actul acesta după Aricescu, pag. 77.

Samurcaș le răspunde: să n'aibă témă de Tudor, că el nici omorâ, nici pradă, dar să se păzescă de cei 73 de hoțomanî, cari s'aũ rupt de Tudor și cari aceia într'adevăr jăfuiăũ și omoraũ.

În adevăr, că acești hoțomanî atacă pe boerii din Benesci, cari nu scapă cu viață decât grație lui Tudor. Boerii chiâmându'i să'i salve, Tudor la 3 Martie 1821 le răspunde: «Cu tóte că eũ nu sunt din sânge evghenist..., mi-am luat drumul ș'am pornit spre a întâmpina rēul... «Tudor taie capul la 2 căpitanî din cei cari atacaseră și prădaseră pe boerii de la Benesci, și întorcēnd lucrurile prădate, scria boerilor: «Să aveți nădejde în Dumnezeu, că în scurtă vreme vē veți despăgubi și de cele ce vi s'aũ jăfuit». La 8 Martie Tudor trămite boerilor acestora o nouă scrisóre asigurátóre și le dă adăpost la Mōnăstirea Horezul, ordonând egumenului să'i primescă spre găsduire ¹⁾.

Și pe când Tudor *tilharul*, cum îl numea boerimea, se purta ast-fel cavalescesc cu cei din Benesci, Constantin Samurcaș, după ce întrebunțase o parte din banii primiți de la Bucuresci pentru scopurile eteriei, consultat încă odată de boerii din Benesci: ce trebuie să facă dinșii? le răspunde: faceți ca mine.

Dar ce făcea Samurcaș?

El abandona Craiova, fugea de la postul ce i se 'ncredințase de Căimăcămie.

Fugea în adevăr, orî simțea necesitate a se afla la Bucuresci, spre a urmări mai de aproape mișcarea eteristă, ce avea să sbucnescă în Moldova?

În 5 Martie 1821, Căimăcămia vestesce județelor oltene, că Domnitorul, a numit un noũ Căimăcam în persóna lui biv Vel Postelnic Iancu Samurcaș, care sosia din Constantinopol pe la Vidin ²⁾

Mare abilitate era acē a lui C. Samurcaș: el dispărea la finea lui Februarie din Craiova, dar i succeda tot un Samurcaș?

Tudor mânănit mult de jafurile și nedisciplina unora din aderenții săi, recurge la cele mai exemplare pedepse și adresază oștirilor sēle de adunătură o proclamațiune energică.

Tudor se măgulea, că Alexandru, împēratul Rusiei, va patrona

1) Veđi Aricescu de la pag. 89 și 90.

2) Veđi actele relative, la anexe.

mișcarea lui. Așa i se spusese de Samurcaș,..... Acastă afirmațiune avea în curând să fie dureros desmințită de ministrul Capo-d'istria și de Strogonoff din Constantinople.

Se pare însă, că Caimăcamii din Bucuresci nu avură în timp util știință de atitudinea Rusiei față cu revoluțiunea, căci, o vedem, că neputând stavila mișcarea, neputând impedi cu toate măsurile luate, înaintarea spre Bucuresci a lui Tudor, ea e gata a capitula înaintea aceluia pe care nu se sfiise de al declara *Tilhariu și turburătorii*.

În fruntea a 8000 de panduri și 500 arnăuți, Tudor nu mai merge la Craiova, ci înainteză mereu spre Bucuresci.

La 16 Martie, Tudor este la Cotroceni. El țice că este în fruntea a 16000 de țerani, cari, au legat tabără la Bolintin și la Ciorogârla domnescă. Cu o parte din oștire el a înaintat până la Cotroceni, d'asupra fântânei Moruzescilor.

De aci lanțeză proclamațiunea către Bucurescenii ¹⁾.

Tudor spune că «unirea boerilor pomântenii cu cei după vremei» trâmisi domni, cu totul au înghițit dreptățile țerei din vechime, beneficiind de acele dreptăți numai ei pentru propriul lor folos. Tudor declară că are să aștepte cu cei 16000 de țerani să vină omul de încredere al Sultanului—pe care l'au cerut—să le facă dreptate.

Deja la 8 Martie Tudor trâmisesese la Bucuresci o altă circulară-proclamațiune, cerând ca Bucurescenii să trimită în tabără la el câte un om de fie-care isnaț, că aceștia strinși în adunare să lucreze alături cu el. În proclamațiunea de la 16 Martie Tudor impută Bucurescenilor că n'au împlinit cererea lui de la 8 Martie ²⁾. El adaugă că :

«Cine va ține cu el, cu norodul resculat, va fi patriot, cine nu, se va socoti ca vrăjmaș. Cine se va uni cu obștescul norod și va fi întocmai următor cu dânsul, nici de cum nu se va căi, sau boeri, sau oștên, sau veri-cine va fi... Iar când împotriva va urma, în viață se va căi ³⁾».

1) Am adus aceste acte.

2) Vezi aceste acte, Aricescu, pag. 121.

3) Șciirea de mișcarea lui Tudor străbate la Viena numai la finea lui Februar 1821. Din Viena se scrie la «Monitorul Universal» frances (No. 90 din 31 Martie 1821):

Il paraît, d'après des nouvelles de Bucharest, en date du 22 février, que le chef des insurgés Théodore Vladimiresko a été battu par les troupes que les boyards avaient rassemblées en toute hâte, et qu'on espère bientôt voir cette

Pe când Tudor inainta spre Bucuresci, aci se petrecuă fapte cari orî cât de așteptate, nu contribuiau mai puțin la mărirea spaimii și a grijei cetățenilor.

La 7 Martie se proclamă cu mare sgomot «Elefteria» de Grecii din Bucuresci. Procesiuni pe strade, cu stéguri, cu strigăte de «trăiască libertatea» nu lipsesc în zilele acestea, pe dată ce grecimea de aci aș aflat că Alexandru Ipsilante cu eteriștii aș părăsit Moldova și s'aș indrumat spre Bucuresci.

Prădarea Focșanilor de un căpitan al lui Ipsilante, Vasile Caravia nu era de natură a linisti pe Bucurescenii, cu totă scrisoarea proclamația trămisă Mitropolitului Dionisie, promițend deplin respect al persónelor și averilor lor.

Când Ipsilante fu la Mizil și de altă parte se primi vestea că Tudor e aprópe de Bucuresci, boierii o iaș la sănătósa, dupe obiceiul lor. Naum spune, că în Bucuresci nu mai rămase decât Mitropolitul, doi episcopi, boierii cei mai tineri, cari neavend familii puteau fugi mai lesne la nevoie și dintre cei bătráni logofetu Alex. Filipescu. Aceștia

rebellion étouffée. Le successeur de l'hospodar nommé par la Porte est arrivé a Bucarest.

E probabil că vorbesce de caimacamii cei doi, căci Scharlat Calimah nu numai n'a sosit, dar nici nu va veni vre-o dată în Bucuresci, după 1821. Scierea de învingerea lui Tudor, era absolut falsă.

Asupra mișcării lui Tudor, mai dă Monitorul Universel și alte informațiuni :

Le Moniteur Universel No. 98.

*Dimanche, 8 Avril 1821,
Vienne, le 29 mars.*

Peu de temps après la mort du prince Alexandre Suzzo, une insurrection a éclaté dans la Valachie. A la tête de ce mouvement est un habitant du pays, nommé Théodore, qui, ayant servi comme volontaire dans l'armée russe y avait obtenu le grad d'officier, après depuis cette époque, le nom de Wladimiresko. Cette insurrection à laquelle n'ont pris part que des Pandures et des Arnauts, d'après les protestations et les proclamations du chef, n'était point dirigée contre la Porte ; mais seulement contre les boyards (nobles) et les fonctionnaires publics du pays. Cependant elle fit de telle progrès pendant l'interrègne, que Théodore a pu impunément faire des incursions dans une partie considérable de la petite Valachie (les environs de Craiowa), et que l'on n'était pas sans inquiétude à l'égard de ses démarches ultérieures. On se flattait néanmoins, que l'arrivée du prince Callimachi, nommé en dernier lieu hospodar de la province, mettrait un terme à ces désordres lorsqu'un événement d'un intérêt majeur vient d'avoir lieu dans la Moldavie (Eteria).

aŭ hotărît să aștepte venirea lui Tudor și atunci vrënd să-și primejduiască viața, saŭ să înduplece pe Tudor a se retrage din urîtele lui lucruri și porniri asupra patrioților lui.

Incorigibili boerii !...

De la Mizil în 18 Martie, Ipsilante adresază o nouă scrisóre-proclamațiune către Bucuresci. 1)

Tudor voia să apuce mai înainte decât Ipsilante a intra în Capitală.

Când Tudor ajunsese lângă Bucuresci, Boerimea delegă la el pe Al. Filipescu. «Deci mergënd Al. Filipescu la Tudor, până seara s'aŭ prigonit (aŭ discutat) cu dñsul, arătându-i, că intrarea lui în Bucuresci se va face pricină de mari tulburări și vërsare de sânge, căci orașenii și paznicii sunt sub arme... gata spre împotrivre...»

Naum pune pré energice cuvinte în gura lui Al. Filipescu, căruia este fôrte favorabil și 'l numesce: înțelept și bun patriot. Asemene sfaturi și cuvinte mai mult decât energice, ici-colo insolente, ne indoim să fi cutezat a le dice boierul întocmai în fața lui Tudor². Mai de admis este, că Filipescu a arătat lui Tudor, ce s'ar putea întâmpla, decă s'ar isca o colisiune între trupele lui și cele ale lui Ipsilante, care și el era să vină neintârziat la Bucuresci.

«Prostul și grosul pandur Tudor», cum îl califică Naum, cel deprins a vedea în boeri numai ómenii celebrii și subțiri, «s'a înduplecat să rămăie afară din Bucuresci și să locuiască în Mönăstirea Cotroceni, ce este lângă oraș! Totuși Tudor declară, că «lui i se cade să stăpânescă singur cu deplină putere totă țera rumânescă, fiind-că este pămîntean și s'aŭ străduit pentru dreptățile patriei.»

De asemenea declarațiuni ce Naum punë în gura lui Tudor, c'aŭ fost într'adevër făcute, noi ne indoim. Nici în un act semnat de el nu am aflat ceva analog. Adevërat că poporul i-a dice *Domnul Tudor*, și că el a făcut acte de *domn*, dar *titlul* nu și-l'a luat nici odată.

Al. Filipescu a bucurat pe prelații bisericeii și pe boierii ducëndu-le rezultatul întrevederii lui cu Tudor. Ei speraŭ că tot asemenea vor isbuti a potoli și pe Ipsilante.

1) Aricescu V pag. 753.

2) Veđi întregul discurs al lui Al. Filipescu, după copia lui Naum, pag. 55—56. (*Galăț, Biblioteca Urechii*).

Frica de o parte de Tudor, de alta sbucnirea revoluțiunii grecesci la Iași, și pôte credința în care încă erau boierii, că eteria va fi sprijinită de Rusia și că această țără, ar putea sprijini și mișcarea românească; asemenea simțiminte și credințe otăresc pe boierii din București să facă ochi galeși lui Tudor. De altă parte și acesta, în urma greutăților întâmpinate până aci și față cu nedisciplina regretabilă, dar inevitabilă a lor săi, înțelese, că este necesitate de a face boierimei certe concesiuni. Decă, altă dată, cătră Episcopul Ilarion, Tudor își spunea gândul, că numai prin uciderea multora din boierime, era scăparea țerei, de astădată el se mulțamește să facă din ei *instrumente* pe cât mai docile a vederilor lui.

A doua zi după convorbirea cu Al. Filipescu, Tudor trâmite pe Machedonski cu o scrisore către boieri, cerënd să dea trei mōnastiri din București: Metropolia, Radu Vodă și Mihaï Vodă, să bage în ele oștirea cea pandurască.

Aceste mōnastiri erau ocupate de paznicii orașului. Boieri refuză. Multă discuțiune urmază. Tudor atunci declară, că le va ocupa cu forța, «cu sabia în mână».

«La această îndrăsnită vestire a lui Tudor, ațifându se paznicii orașului și socotind-o drept afront și ocară cătră dēnșii, s'au apucat să ia mēsuri de apărare: ei fac baricade *stricând căpătăiele podurilor de la ulițele cele mari*, și întărind mōnastirile cerute de Tudor, pe când cetele de oșteni ai regimului se pun în linie de bătaie la rind pe d'inaintea baricadelor, adăstând «cu armele în mână să se bată cu Tudor, strigând cu pristav să se închidă tirgul și fieș-care orășan să își păzescă casa cu armele».

Spaima ajunge la culme... Boierii intervin cu rugăciuni și la paznici și la Tudor. Acesta este învoit să intre în oraș și să ia reședința în casele răposatului Manolache Brâncoveanu, sub dé'ul Metropoliei.

Cu puține zile înainte, în casa acum desființată a boierilor Cornescu (care venia pe locul din care s'a făcut $\frac{2}{3}$ din strada Regală), Tudor convōcă în 18 Martie 1821 boierimea și, aclamat de mulțimea de la Cotroceni până la această casă, și urmat cu iubire și admirare de treptele nemulțamite ale societății Bucureșcene, el vine la Adunare, și

isbutesce a convinge Caimacamia și în genere toată boierimea asupra necesității de a apela la Impăratul Alexandru al Rusiei, în favoarea mișcării, care acum nu o mai califică de *hoțescă*, ci o legitimează, aretând dreptatea ce ea urmărește¹.

Acum Tudor se poate considera un moment ca deplin stăpân pe situațiune. El înțelege bine acesta și face act de Domn, dând, în 20 Martie, două proclamațiuni nouă, una către Bucurescenii, apelând la ei: «să ne unim cu toții, *mici* și *mari*, și ca nisce frați, fii ale unei maice, să lucrăm cu toți împreună fie-care după destoinicia sa, la câștigarea și *Nascerea a doua a dreptăților noastre*. Boierii se supun, ori au aparență de a se supune lui Tudor.

În a doua proclamare, cu aceeași dată de 20 Martie, el se adresează către toată țera, spunându-i că: găsind mulți patrioți boieri întru asemenea bune cugetări cu ale norodului asemenate, am hotărît, ca un voitoriu de dreptate, să *cunosc vremelnica stăpânire a țerii*». Acestei stăpâniri vremelnice, Tudor cere acum ca să se supună toată țera, cu acest temperament, că țera să asculte de povățuirile și cererile ce i se vor da prin el, Tudor. Cu această otărire, capul revoluțiunii îndemnă țera să plătescă dăjdiile pe tetraminia Ianuar, în sume otărite, fiind lipsă de bani pentru urmărirea drepturilor țerei².

Oricare fie judecata ce se va formula asupra revoluțiunii de la 1821, conduita lui Tudor nu poate fi desaprobată. Dușman al boierimei, el, cu ageră minte, de o cam dată înlătură ura lui, pentru boieri. Pe cine să compeze? Bine simția el nevoia de a abandona pe Eteriști; de altă parte presimțind că Rusia va denega orice protecțiune mișcării; apoi după ce înșiși boierii denunțaseră la Constantinopoli mișcarea lui, în termenii cunoscuți, era a face act de abilitate politică, a face ca boierimea să se desdică ea însăși.

În acest plan isbuti pe deplin. Boierii, la 23 Martie dau lui Tudor o declarațiune, care în față Turciei și a Rusiei, legitima mișcarea și desvinovăția pe capul ei, și îi jură credința deplină.

1. Vezi actul semnat de boierime către Impăratul Rusiei. la Aricescu, pag. 128).

2. Vezi actul din 20 Martie. (Aricescu, pag. 128—130).

*Cartea de adeverire ce s'a dat Slugerului Tudor. In numele prea sfintei
și nedespărțitei Troițe unuia adevăratului Dumneșu.*

Incredințăm cei mai jos iscăliți cu acest înscris al nostru, cum că am cunoscut că pornirea d-lui Slugerului Teodor Vladimirescu nu este rea și vătămătoare, nici în parte fie-căruia, nici patriei, ci folositore și isbăvitore și norodului spre ușurință; pentru care și ca pe un de binele țerei voitor și trebuința de obștiei norodului 'l-au primit totă politia Bucurescilor cu drag și brațe deschise. Drept aceea și ne jurăm din parte-ne, sub aceste iscălituri, pe numele marelui și unuia adevăratului Dumneșu, că nici odată nu vom cugeta împotriva vieței și a cinstei d-lui și ne vom uni întru toate bunelor cugetări câte se vor chibzui între Dumnului și totți cei uniți cu Dumnului printr'aceste iscălituri și se vor dovedi întru adevăr că vor privi fără nici o părtinire la folosul, nebântuirea, pacinică și de cinstită petrecere al acestui norod al Valahiei patriei noastre. Iar când vom urma împotriva și purtându-ne cu vicleșug împotriva obștescului folos, și cele mai sus făgăduite vom călca vre-una din trêneșe, atunci ca nisce netemători de Dumneșu și vrăjmași patriei noastre și binelui obștesc, nu numai înaintea înfricoșatei judecăți să avem pârâș pe Dumneșu și să fim lipsiți de bunătățile ceresci, ci și aici judecându-ne de către toți cei înfrățiți la această sfântă legătură, și dovedindu-ne prin destoinice arătări, să ne pedepsim după hotărîrea pravilelor; și spre incredințare am iscălit înșine cu mâinile noastre.—

1821 Martie 23.

Al. Ungrovlahiei: Dionisie, Gherasim Buzeu, Ilarion Argeșiu, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Gheorghe Slătineanu, Nicolae Gulescu, Fotache Știrbei, Ioan Știrbei, Scarlat Grădișteanu, Grigorie Ralea, Alexandru Filipescu, Nicolae Filipescu, Alexandru Nenciulescu, Alexandru Vilara, Nicolae Văcărescu, Mihalache Cornescu, Constantin Gulescu, Dimitrie Filipescu, Constantin Crețulescu, Iordache Știrbeiu, Dionisie Fotino Serdar, Andonie Papazolu, Iordachie Știrbeiu, Ștefan Bujoreanu, Ioan Fălcoianu, Ioan Cătuneanu, Răducanu Serdar, Mihalache Nanoveanu, Alexandru Sluger, Mihaș Pitar, Constantin Bujoreanu, Preda Săulescu, Gheorghie Lehliu, Ioan Ninciară, Ștefan Orășanu, Ioan Jianu, Alecu Serdar, Constantin Sluger, Alexandru Andronescu, Nicolae Cataca, Ioan Stolnic, Bănică Bălăceanu, Ioan Pitaru, Constantin Andronescu, Hristodor Serdar, Teodor Săvescu Sluger, Ioan Lăceanu, Nica Serdar, Gheorghe Tufeanu, Mateș Greceanu Medelnicer.

Din subsemnăturile actului de sus se vede, că mulți din boerii mari lipsesc, nu mai sunt în Bucuresci, ca Ghiculescii, Brâncovenii, Dudescii etc.

Intru cât era de bună credință adheșiunea boerilor subsemnați la revoluțiunea din 1821, o probéză actele lor subsevente.

Tudor după ce primesce *adeverirea* acesta a boerimei, pe care o lasă, bine-voitor, să se justifice înaintea țerei, că *nu din pricina ei* *au ajuns țera în stare de jale în care se află, ci din pricina oblăduitorilor Domnii ce au stătut, căroră din slăbiciune, de nevoie trebuia să se plece boerii*; apoi deșteptul Cap al mișcării pune pe aceiași boeri, cari il denigraseră, să trimită, în 27 Martie, un nou arz-magzar la Pörtă, în care declară, că «am fost siliți după datorie a asculta dreptele plângeri ale ticălosului norod», care a însoțit pe Tudor Vladimirescu «cu lacrimi de umilință, îmbrăcați în vestmintul jalei și acelei desăvârșite prăpădenii și săracii, acum când era vremea muncii pământului». Acastă mulțime de norod reclamă contra jafurilor, ce în multe chipuri au cercat și pentru *perderea drepturilor și a privilegiilor, ce din vechime au avut țera acesta*.

Boerii cer voie să arête ei în deosebă, cari sunt reclamațiunile poporului și asigură pe Pörtă că ridicarea lui nu este spre împotrivire.

Noi prea plecații robi ai prea puterniciei împărății: Mitropolitul țerei episcopii, egumenii, boeri mari și mici, căpitani, manzâli și totă obstea locuitorilor pământului țerei Valahiei, vechiul cheler al prea puterniciei împărății, cu cele până la pământ așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puterniciei împărății, că sosind până aici la București Tudor Vladimirescu însoțit cu mulțime de norod, cu lacrimi de umilință, îmbrăcați în veșmântul jalei și acei desăvârșite prăpădenii și săracii, acum când era vremea muncii pământului, pentru jafurile ce în multe chipuri au cercat și pentru perderea dreptăților și a privilegiurilor ce din vechime au avut țera acesta, cu milostivire arătată de prea puternica împărăție către noi supușii ei, iar acum călcate și ajunse mai cu totul a se perde, nu din pricina noastră a boierilor pământeni, precum bănuia norodul, *ci din pricina oblăduitorilor Domnii ce au stătut, căroră din slăbiciune, de nevoie trebuia să ne plecăm noi supușii și credincioșii prea puterniciei împărății, boerii pământeni, pentru care apurarea găsind vreme de îndeletnicire nu am încetat a ne plânge către prea puternica împărăție, precum și acum am fost siliți după datorie a asculta dreptele plângeri ale ticălosului norod, însărcinându-ne pentru cererea acestor dreptăți pierdute, iar acum cerute de norod, nu cu chip de împotrivitori către prea puternica împărăție, ci cu chipul cei mai adânci supunerii și plecăciunii; privind dar la vrednica de jale plângerea lor de patimile ce au cercat, și părintescă datorie împlinind, îndrăznim a face cunoscută către prea puternica împărăție ale sale drepte rugăciuni, însoțind și cele cu ferbințelă din parte-ne, că cu milostivire să ni se dea voie a arêta mai pre larg greutățile ce au suferit acest norod din pricina numiților*

oblăduitori și a pierderii dreptăților ce din vechime au avut cu milostivire hărăzite de către prea puternica noastră hrănitore împărăție, rugându-ne ca și acum să ne umbrască cu cea deplină obicinuită milostivire a sa, acoperind cu densa pe acest norod credincios și despre o parte împilat din pricina necazurilor ce au pățit, iar despre alta îngrozit de *intemplierile ce pot să vie asupra* și să se întâmpine orî ce năvălire de decinde, că după cum ne-am încredințat chiar din ceea ce am vădit acum cu ochii, radicarea norodului nu privește spre împotrivire, ci spre cererea dreptăților sale, care înșine noi vom îndrăzni a le arăta când prea puternica împărăție se va milostivi a ne da voie ca să facem o arătare ca acesta din partea supusului și credinciosului norod. Așteptăm dar cea milostivă prea înaltă și sfântă poruncă a prea puternicei împărății. — 1821 Martie 27.

Cod. 93, fila 196.

După cum boerii se temeau orî nu de Tudor, ei erau cu el, orî contra lui. La Constantinople încă se observă versalitatea boerilor din Bucuresci. Nicî Turcia nu mai scia ce să credă și ce să nu credă despre Tudor. O spune acesta însuși Marele Vizir, în nota sa către Neselrod, din 16/28 Iunie 1821.

.....«Când Sublima Pörtă, conform datoriiilor ei de suzeranitate, înarmă un număr suficient de trupe, cu scopul numai de a estermina pe revoltați și pe rău-voitori..... se întâmplă că mai întâiu Mitropolitul Valahiei și cu boerii săi, acum raportând agitațiunile revoluționare ale disului Tudor, ca periculoase și criminale, anunțau că au să întrebunțeze *tote mijlocele lor ca să 'l combată* cu ajutorul propriilor puteri ale țerei, acum înfățișând conduita acestuia că nu e dă loc contrară dreptății, și că e fundată curat numai pe planuri utile Principatului, ei solicită adheșiunea Sublimei Porți la propunerile lui Tudor ; de altă parte consulul rusesc, care se afla în Valahia... se opune la intrarea de trupe turcesci în țără !».

Agentul austriac intrigat de noua situațiune creată prin adheșiunea boerilor la mișcare, intrăbă oficial, la 28 Martie, pe boeri, ce e cu «*acel vorbung (sic)* ce se strînge?... Răspund boerii :

Către cinstita chesaro crăiască Aghenție.

Am primit cu cinste nota cinstitei Aghenții și am vădit coprinderea, la care și răspundem, că otcârnuirea noastră cum că este vremelnică, singură cins-

1) Iorga, Acte și fragmente. II pag. 584—585.

tita Chesaro-Crăiască aghenție o cunoște, precum o și arată prin nota ce ne-o trimite, și pentru acel vorbung ce ȳice că se strȳnge noi nu suntem amestecați, ca una ce este trebă oștășască, ci căutăm numai trebile politicesci pe cât putem a le întâmpina și a le iconomisi. De aceea la întrebarea și cererea ce ni se face acēsta arētăm. — 1821 Martie 28.

Al Ungro-vlahiei Dionisie, Gherasim Buzău, Ilarion Argeșiu, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu, Nicolae Goleșcu, Grigorie. Ralea.

Cod. 93, fila 195 verso.

Nota lui Strogonoff către Pörtă, din 22 Martie 1821 declarând în numele Impēratului Alexandru, că Rusia desaprobă mișcarea Grecilor precum și nota lui Capo-d'istria de la finea Februar, către consulul rusesc Pini ¹⁾ desaprobând și mișcarea lui Tudor, nu erau de natură a liniști boerimea și nici pe Tudor. Nota lui Strogonoff determină și mai mult pe Tudor a diferenția mișcarea sa de a grecilor și deci de a manifesta alipirea sa de Pörtă, de la care singură aștepta rēstaurarea patriei sale în anticele ei drepturi. Acum revoluțiunea incetēză de a fi *socială*, luând caracterul de *națională*, mai ales în urma adheșiunii la ea a boerimeii.

CAP. VI.

Ipsilante la Bucuresci. — Relațiunile cu Tudor.

Scirile de la Leibach nu împedică pe Ipsilante de a merge înainte spre Bucuresci. Când va fi sosit la Colintina, în 24 Martie 1821, deja Tudor este «*Domn*» în Bucuresci, unde a intrat, cum vedurăm, încă de la 16/28 Martie, tăbărând la Cotroceni.

La 25 Martie 1821 ¹⁾ Al. Ipsilante intră triumfal în Bucuresci. Tudor nu-i stă împotrivă. Cetele eteriste se preâmbă prin câte-va strade, cântând marsilieza lui Riga: Φίλοι μου συμπατριωτάι ²⁾.

Al. Ipsilante tăbără la Colintina, în casele Banului Gr. Ghica. Boerii îl întâmpină, de și cu o ȳi înainte juraseră credință lui Tudor.

1) Veȳi nota lui Capo-d'Istria la Aricescu, pag. 117, Doc. LV.

2. Aricescu din eróre pune data de 27 Martie pentru procesiunea din Bucuresci.

3. I. Ghica. Scrisori II pag. 79.

Decepțiunea lor e mare vedând cu cine e incunjurat Al. Ipsilante. Ei se adună și se intrăbă ce le rămâne de făcut? Atunci iaă decisiunea, la îndemnul lui Tudor, să cëră ajutorul și protecțiunea Rusiei, prin scrisóre adresată lui Strogonoff la Constantinopole și chiar prin arzul de la 27 Marte, Boerii explicară Pörtei și justificară mișcarea lui Tudor 1).

Al. Ipsilante avu întâlniri cu Tudor, sperând a.1 ademeni să trecă în favórea eteriei. Capul acestei mișcări rămase convins, că nu póte compta pe Tudor 2). Atunci socoti să aibă pe boerime în partea sa. El vesti acesteia, că îndată o să se și ducă cu óstea la Têrgoviște și sfătui și pe boeri să mérgă acolo cu el, ca să fie în mai mare siguranță. Ipsilante voia să-i aibă la îndemână, ca prin ei să administreze țera și să-i pună a semna actele politice de care ar simți trebuință. «De la Têrgoviște, dicea Ipsilant, boerilor, veți fi mai înlesniți a comunica și cu cei-l-alți boeri mai bêtrâni refugiați deja la Brașov» 3).

Boerimea gata e să mérgă la Têrgoviște.

Acesta nu putea conveni lui Tudor.

Agentii sêi vestesc în oraș hotărîrea boerilor da a abandona Bucurescii.

1) *Cuvîntul prințului Ipsilante adresat companionilor sêi, după publicațiunea proclamațiunilor rusești.*

Soldați, care ați îmbrățișat cauza sfântă a Greciei, voi ați audit declarațiunile făcute în numele unuia din cei mai puternici împărați. Și eă vă declar. că nici unul din Suveranii Europei nu va cuteza să mérgă contra vóstră. Care dintre dânșii va suferi, ca istoria să dică într'o zi de dînsul, că el aă atacat pe Greci în momentul când ei mergeau să apere sfânta lor religiune și frumósa lor patrie, de atentaturile sacrilege ale barbarilor, pe care Europa creștină și civilizată îi descuviințeză? Dar să ne închipuim că tóte acestea ar fi cu putință; noi santem prea înaintați pentru a ne trage acuma îndărăt. După ce am compromis națiunea până într'atâta, ar fi lașitatea cea mai infamă de a mai voi să trăim după catastrofa patriei nóstre. Totuși, eă nu fac acum decât a vă rosti sentimentele ce mă însuflețesc. Decă însă se află între voi persóne care să nu le împărtășească, ace'a să trecă în stînga; iar acei ce stăruesc în cele dintâi a lor simțiminte, să trecă din partea opusă».

Tótă armata trecu la drépta strigând: «Mai bine mórtea de cât o ast-fel de batjocoră».

2) Aricescu din eróre pune data de 27 Marte pentru procesiunea din Bucurescii.

3) I. Ghica. Scrisori II pag. 79.

Nu de puțin îndemn era pentru boerii *slabi de ânger* intuziasmul în care Ipsilante eși redacta actele sele¹⁾.

1) *Eaca jurământul pe care prințul Ipsilante a ordonat să facă trupele sale.*

Ca creștin ortodox și fiu al sfintei Biserici a răsăritului, jur în numele lui Dumnezeu, a-tot puternic, în numele Domnului nostru Isus Christos, și în numele Sfintei Treimi, de a rămânea credincios religiunii și patriei mele; eș jur de a mă uni cu toți frații mei creștini, pentru libertatea patriei noastre; eș jur de a vârsa ultima picătură din sîngele meu, pentru apărarea religiunii mele și a patriei mele; eș jur de a muri cu frații mei pentru libertatea patriei mele; eș jur de a ucide pe însuși fratele meu, dacă va fi trădător de patrie; eș jur de a mă supune șefilor mei pentru apărarea patriei mele; eș jur de a nu mă mai uita nici de cum înapoi până ce nu voi fi alungat pe inamicul patriei mele și al religiunii mele; eș jur de a apuca armele în toate ocaziunile, când voi afla că un corp de creștini merge contra tiranilor noștri, și de a așța pe amicii mei și pe cunosciințele mele să mă urmeze; eș jur de a nu vedea nici o-dată pe Turci, inamicii noștri, de cât cu ură și dispreț; eș jur de a nu depune armele de cât când patria mea va fi mântuită și inamicii săi esterminați; eș jur de a vârsa sîngele meu și de a învinge pe inamicul religiunii mele, sau de a muri martir pentru Isus Christos; în fine eș jur pe sf. taine ale împărășirei, și să nu am parte de dênsele, la darea sufletului meu, dacă nu voi îndeplini tot cea ce am promis înaintea Icônei Domnului nostru Isus Christos!

Proclamațiunea prințului Alexandru Ipsilante, chiamând pe națiunea Greacă la arme contra Turcilor.

Cvartira generală din Iași, 24 (5 Aprile) 1821.

La arme! la arme! voinicii Greci! momental a sosit; să combatem pentru religiunea noastră și patria noastră, popóarele civilizate ale Europei, combătând pentru drepturile lor, de a le imita. De și folosindu-se de un óre-care grad de libertate, ele s'au silit neincetat de a o măi spori. Aceste-ași popóre, aștintindu-și ochii asupra noastră, se miră de lenevirea noastră.

Astăzi când toți compatrioții noștri ne așteaptă, și când Sêrbi, Sulioții și tot Epirul răscolat ne chiamă, faceți ca sunetul trâmbișilor noastre și vuetul armelor noastre, să rêsălbue în totă Grecia. Tirani noștri, tremurîndi și palidii vor fugi din naintea noastră. Făcându-ne vrednici de strămoșii noștri și de secolul în care trăim, noi vom căpăta buna voință a națiunilor civilizate și chiar ajutorul lor. Amicii ardândi de libertate, toate inimile generóse nu vor întârșia să vină a lua parte la nobila noastră întreprindere. Voi veți vedea chiar măi mulți din inamicii noștri, înboldiți de dreptatea causei noastre, părăsind stin-

Cât află poporul de otărîrea boierilor alérgă la Mitropolie... la Bisericii clopotele sună de «dandana»... Daŭ năvală în curtea Bisericeii, mai mulți intră la Mitropolitul.

dardele lor și venind să se așeze supt ale noastre. Infătoșeși-se ei cu totă francheța! Patria îi va erta și îi va lua sub egida sa.

Cine ar putea dar să oprească brațele vóstre? Neamicul nostru este codard și slab; Generalii noștri sunt dibaci și toți concetățenii noștri cuprinși de entusiasmul cel mai viu. La cel întéiu avînt al falangelor noastre, voi veți vedea îmbătrânitele colóne ale dispotismului, picând înaintea drapelului noastre victorioase; aceluí dintăiú semnal dat de trâmbițele vóstre va răspunde ecoul țermurilor mării Ionice și ale mării Egeice. Marina tuturor insulelor noastre, care în timpul păceii sciea să facă comerciú și să combată, va duce spaima și mórtea în tóte porturile supuse tiranilor noștri. Ce inimă ar putea rămâne surdă la apelul patrieii? La Roma, un amic al Cesarului, scuturând hlamida împărătească a acestuí răsboinic, ridică tot poporul. Ce veți face voi Grecilor, la privirea chiar a patrieii vóstre, crusită de sânge, și sfășiată de mânele barbarilor?

Intoarceți privirile vóstre în jurul vostru, ochii voștri nu vor întâlni pretutindenea decât scârbăciunea cea mai profundă. Aici, sunt templele noastre profanate și spurcate; colo, femeile și copiii noștri expuși tratărilor celor mai uricioase; casele noastre jăfuite, țarinile noastre pustiite, și noi înșine (trebuie a o spune), înjosiți la condițiunea cea mai servilă. Este timp, în fine, de a răsbuna sfînta noastră religiune și frumoșa noastră patrie, de disprețul sacrileg al barbarilor. Dintre noi cel mai nobil va fi acela care va apăra drepturile noastre cu mai mult curagiú. Națiunea, adunată prin notabili, va forma un consiliú înalt; tóte faptele noastre vor fi supuse actelor ce ei le va decreta.

Să confăptuim dar la acest scop, într'o unire comună; cei bogați prin averea lor, șefii bisericii prin nobilele lor sfaturi. Și toți aceia care în ziua de astăzi, se găsesc în serviciul puterilor străine, după juste mulțămiri, să se grăbiască a părăsi totul spre a sbura în apărarea țerei lor, și să vină cu noi pe aceeași cale de glorie și de onóre. Cari sclavi, mârșavi și mercenari, vor cuteza să ție pept unuí popor care se ridică pentru neatárnarea sa. ? Să imităm combaterile eroice ale strămoșilor noștri; să imităm pe Spania, care cea dintéu rupse legiónele, până atunci neînvinse, ale unuí despot înfricoșat.

Prin concordia generală, prin supunerea la legi și ascultarea șefilor, prin curagiú și fermitate, biruința noastră este asigurată; ea va încununa lucrările noastre eroice cu laurii neperitori, și va săpa numele nostru în templul imortalității, spre a fi exemplul generațiunilor viitoare.

Patria va hărăzi cu recompense, copiilor sêi vrednici și ascultători premii de glorie și de onóre; dar tot ea va declara de degenerați și de viață

Acolo se întempleră să fie adunați și principalii boieri, ce mai rămăseseră în Bucuresci. Un orator din popor apostrofază Adunarea și impută Mitropolitului că, *păstor năimit*, își părăsesce turma sa. Poporul declară că nu va lăsa pe nimeni să plece din Bucuresci.

Deodată își face aparițiunea lui la Mitropolie și Căminarul Sava, care și el declară, că cu cei 1000 de oșteni ai lui se va opune la plecarea boierilor, fiind-că țera datoresce lefile lor pe trei luni cu anticipațiune. Cinci-deci de arnăuți, și înconjură Mitropolia.

Aveau boierii o gardă proprie a lor de 300 de indiviți, dar ce puteau aceștia contra a 1000 de arnăuți și a poporului asmuțat de ai lui Tudor?

Cu ce însă să plătescă lefile ómenilor lui Sava? Cu ce să întrețină óstea, la vr'o 4000 a lui Tudor și în plus pe cei 300 ai boierilor?

Adevărat că, la cererea boierilor, Tudor, vedurăm, dete circulări în țeră invitând, pe țerani a'și plăti dările arierate și legiuite, dar puține parale mai veniau la Bucuresci din asemenea dări!...

Tudor, după ce înțelese definitiv situațiunea ce rămânea, în urma intrărei la Bucuresci a eteriștilor lui Ipsilanti, socóte prudent a-și concentra oștirea în Cotroceni și se apucă a întări mănăstirea cu șanțuri. De aci Tudor face acte de adevărat administrator al țerei, numind ispravnicii pe la județe, etc.

asiatică, pe acei cari vor fi surđi la apelul sėu, și'i va declara, ca trădători și supuși batjocurei și blăstemului posterității.

Să invităm dară, o bravilor și generoșilor Greci! să invităm de a doua óră, libertatea, să intre în pământul clasic al patriei noastre.

Să combatem între Termopile și Maraton, și pe mormintele strămoșilor noștri, cari au perit acolo pentru a ne lăsa liberi și fericiți. Sângele tiranilor este plăcut umbrelor lui Epaminonda, lui Trasibul, lui Armolius lui Aristo-ghiton, lui Timoleon, care au mântuit Corintul și Siracuza, și mai cu seamă lui Miltiade, lui Temistocle, lui Leonidas și celor trei sute de Spartani, care au dumicat în bucăți armatele nenumărate ale Persilor barbari.

Acum trebuie să esterminăm pe urmașii lor, încă mult mai barbari și mai codarđi.

La arme, amicii mei! patria vė chiamă?

Alexandru Ipsilante, general regent al guvernământului.

Ipsilante de la Colentina trase la casa Belului, fosta locuință a Văcărescilor ; aci se ținură discursuri infocate...¹⁾

Decepțiunea lui Ipsilant sporesce, când află, că Tudor s'a deosebit cu totul de eterie, mișcarea sa și că acum, împreună cu boierimea pământeană caută a se împăca cu Turcii contra fanarioților. Descuragiarea pătrunsă nu numai în sufletul capilor eteriei, ci și în al arnăuțimei. Mulți începură a dezerta și a se transforma în cete de hoți jăfuitori.

În asemenea condițiuni nu era chip de a duce cetele eteriste spre Dunăre. Ipsilante hotări să ia pôlele munților, între Ploesci, Tîrgoviștea și Pitești, linie de apărare, contra eventualelor atacuri ale oștirilor turcesci. Ast-fel, Principatul devenea câmpul de făptuire a unui război ce nu interesa patria română.

Boierii pămînteni și cu Tudor, căruia la 23 Martie, juraseră credință, se sfătuiesc ce este de făcut? Ei otărăsc, la îndemnul lui Tudor, să nu rumpă cu Turcia, ci să cêră din nou, cu arz—magzar, de la ea, dreptățile țerei și încetarea resmeriței. Pe deoparte, la 26 Martie, Mitropolitul Dionisie și boierii se duc la Ipsilante, să reclame contra jafurilor cetelor eteriste ²⁾, și pe de alta se adună din nou și otărăsc redacțiunea arzului de la 27 Martie, ce am adus mai sus.

Tudor cere și el lui Ipsilante, să abandone București și țera și cu cetele lui să trecă Dunărea, ca să înceteze jafurile cetașilor greci, cari erau de rău esemplu la pandurii lui Tudor.

Anarhia este la culme în țeră și chiar în Bucureci, unde acum porancesc doi capi de direcțiune opusă : Ipsilante secondat de boierii greci și de sigur și de unii pămînteni, și Tudor Vladimirescu...

Ipsilante repet, înțeles, că nu mai putea sta în București. El lasă aci ca antegardă eteristă pe Căpitan Sava, cu misiunea secretă de a supraveghia mișcările și faptele lui Tudor, iar cu restul eteriștilor pleacă ca să ocupe Ploesci, Tîrgoviștea și Pitești.

1) Aricescu, după Filimon, Fotino și Laurençon, scrie, că se pregătise pentru locuința lui Ipsilante, casa Brâncovenului, care era ocupată de Tudor, pentru că n'avea destulă încredere nici în Căpitan Sava, nici în Tudor (pag. 198).

2) Aricescu adaogă că Ipsilante consilia boiarilor, să institue o comisiune pentru administrarea țerei, asigurându-și, că el nu se va amesteca în afacerile

Nici un semn aprobator, ori binevoitoriū, nu venea însă de la Constantinopole, ca răspuns la arzurile lui Tudor și nici chiar la ultimul arz al boierimeii, favorabil mișcării. Și nu putea veni așa aprobare, pe cât timp cei doi Calimachi erau în deplină influență, unul ca Domn numit în locul lui Al. N. Suțu, și cel-l-alt ca Dragoman Puteaū Calimacheștii să stărue în favórea cererilor lui Tudor și a celor din urmă ale Boierimeii, cereri contra domniei fanarióte ?

Intârzierea sosirei unui răspuns, tocmai în momentele grave ale înaintării în nordul țerei a eteriștilor, indeamnă pe Tudor la un nou act. Boierimea, care nu mai administră țera în calitate de *Căimăcămie de la supunerea ei lui Tudor*, ci ca «*Otcármuire*»¹⁾ adresă un Arz la Pașa de Giurgiu, în 12 April 1821, rugându-l a se face el mijlocitoriū, de a se trãmite «fără zăbavă un Efendi din cei mai aprópe credincioși și iscusii ai lui, carele să scie ori grecesce, saū románesce, de va fi prin putință, iar de nu, să scie și numai turcesce, spre a da ascultare plângerilor și dreptăților ce cere acest ticălos și năpástuit norod *credincios și supus prea puterniceii împărății*». Asemenea plângeri să le comunice apoi Pașa către Pórtă²⁾.

țerei. Ipsilante îndemná pe boiari, să se retragă la Câmpulung, și de acolo Divanul instituit să caute trebile țerei. Boerii, dice Aricescu, consimțiră, dar Tudor se opuse. Ș'apoi Consulul rusesc Pini nu mai era în Bucuresci.

Corespondență a «*Monitorului Universal*» frances, de la Viena (21 April) după «*Observatorul austriac*» care reproduce o scrisóre din Iași de la 4 April *les consuls généraux russes, residant a Iassy et à Bucarest, ont reçu l'ordre de se retirer en Russie*.

1. Boierii cei doi Căimăcamii au dispărut din Bucuresci, când s'a apropiat Tudor de capitală (Gervinus). Aron Florian scrie, că Tudor a însciințat, că nu va îngădui intrarea lui Scarlat Calimach în țera, decât decă va primi *ponturile* ce cere țera.

2. Iacă actul întreg :

*Arzul ce s'aū trãmis la Pașa de la Giurgiu
Prea înaltule și milostivule Pașa Efendi al Giurgiului*

✕ Râvna, credința și supunerea noastră și a strămoșilor noștri către prea puternica, milostiva și a noastră hrănitórea împărăție aū fost, este, și va fi în tótă vremea cunoscută și mărturisită, dar fiind-că acum s'aū ivit mulțime de norod într'atât pătimaș de jafurile și nedreptățile ce aū cercat, în cât aū ajuns la acea din urmă desnădăjduire și voiesce a'și arăta plângerile și tânguirile sale prea puterniceii împărății și a'și dobândi milă și dreptate de la milostivirea

CAP. VII

Țera împărțită între Tudor și Ipsilante.—Sava trădă cu boierii.—Arestarea lor la Belvedere.—Trămișii Pașei de Silistra.—Cotroceni întăriți.—Turcii jăfuesc.—Noi arz.—Delegațiunea la Stronogoff.—Glumă de artileriști.—Naturalizarea en bloc.—Pregătiri de apărare contra Turcilor.—Tudor contra Turcilor.—Turcii sosesc la București.—Boerii din Belvedere trămiși la munte.—Tudor plăcă din București.—Sava la Plumbuita.—Ipsilante la Târgoviște.—Jafuri și pustiri.—Kehala-Bey la București.—Cursă lui Tudor.—Omorirea lui.

Tudor nu plăcă și el din București, ca Ipsilante. Abandonând, cum arătarăm, reședința ce i se dăduse în casa Brâncovănu, reluă pentru el și o parte din oștire, mănăstirea Cotroceni, unde se simțea mai asigurat contra trădărilor boeresci. De aci Tudor domnia asupra unei părți din țară, căci Ipsilante ocupase cu eteriști mai multe județe muntene. De la mijlocul lui April chiar se mai lăți regiunea asupra căreia Tudor nu putea nimica, prin faptul că Gheorghache și Farmache cu oștirile lor au coprins, în numele lui Ipsilante, câte-va județe câmpene și se numără la ei ispravnici Greci, spre mai nemilăsa jăfuire a acelor județe.

Eacă după Naum ¹⁾ care era împărțirea țerei, pe la mijlocul lui April 1821 :

Județele Dâmbovița, Muscel și Vlașca erau sub puterea lui Ipsilante. Argeșul și Slatina erau de jaf lui Gheorghache și Farmache. Prahova și Secuenii stăteau sub puterea căpitanului Eterist Luca.

Tudor avea județele de peste Olt, dar și acele încălcate și jăfuite de Turci. Oblăduirea din București nu avea decât orașul și a $\frac{1}{3}$ parte din județul Ilfov.

împărăției prin mijlocirea Înălțimei tale, cunoscând frăsca bunătate și adâncă înțelepciune a înălțimei tale, ce ai arătat către țară într'aceste răzvrătiri, ne rugăm cu umilință, să te milostivesci de a ni se trămite fără zăbavă un Efendi din cei mai de aproape credincioși și iscusiți ai Înălțimei tale, carele să scie ori grecesce, sau rumănesce, de va fi prin putință, iar de nu, să scie și numai turcesce, spre a da ascultare plângerilor și dreptăților acestui ticălos și năpăstuit norod, credincios și supus prea puternicei împărății, care plângeri ascultându-se de către acel Efendi, să facă tacir către Înălțimea ta, ca înălțimea ta să mijlocesci cu milostivire către prea puternica împărăție pentru ei.— 1821 April 12. Cod. XCIII. fila 197 v.

1) Pag. 68 copie de la biblioteca Urechii.

Dar și în Bucuresci, Sava și Delibașa Mihali și înrăutățitul Ghencea își împărțiseră orașul și stringeau dăjdi și requisițiuni fără milă, cu de la sine putere, pe lângă că predau pe neguțătorii cari cercau să fugă.

Și în asemenea grele împrejurări, boerii rămași în Bucuresci complotau contra lui Tudor, în înțelegere cu al-de Căminarul Sava și ai lui! Tudor prinde cărți ale Pașei de la Giurgiu către Sava prin care îi lauda credința lui și-l recunoscea paznic al Bucurescilor.

Era o trădare reîndoișă. Și se mai dice ați, că boerii erau înțeleși cu Tudor să facă revoluție ?!

Dar Von Miltitz spune, că chiar atunci când Tudor abia adresase Porței «Un nouvel acte de soumission, demandant seulement que la Patrie soit liberée a l'avenir des extorsions des grecs ¹⁾, les boiards..... avaient offert, peu de jours auparavant, la tête d'Ypsilanti et de Vladimiresco, en s'engageant de rétablir les autorités légitimes, à condition (cine ar crede ?) d'une amnistie générale pour tous les grecs et nommément pour les Fanariotes, qui devraient conserver leur influence dans les Principautés».

Auțiți: Pentru amnistia fanarioților, boerii promit Porței capul românului Tudor !

Acésta aflând'o Tudor trâmise pe Hagi Prodan, să cöprinde Mitropolia, și pe Macedonski să iée Mihai-Vodă. Așia «dela Cișmeaua lui Filaret, până în podul Calicilor și de acolo în capul Podului Mogoșoei, tot locul acesta l'au împănat cu panduri de ai lui».

Mitropolitul și boerii înțelegând, că Tudor are sciri despre trădarea proiectată a lui Sava, vor să fugă. Tudor îi arestază prin Hagi Prodan. Acesta și cu Macedonski și cu Iordache Polcovnicul duc pe arestați, din ordinul lui Tudor, la Grădina lui Dinică Goleșcu, ce 'i dicea *Belvedere*.

Naum, de multe ori nedrept cu Tudor, explică arestarea lui Dionisie Lupul, pe motivul, că acest Mitropolit ar fi refusat de a'l unge ca Domn al Țerei. Tudor n'a cerut acésta. Mitropolitul și boerii refusa ceeace-țera dăduse marelui său apărător !

Arestarea boierilor Tudor o explică ca mijloc de a le asigura viața, în contra vre-unui atac, ori dela eteriști, ori dela ómenii lui Sava. Mai ales că Scarlat Calimah, trâmîțend cu câte-va zile în urmă, copii după

1) Iorga. Note și Fragmente, II pag. 577.

blăstemul făcut de Patriarhul dela Constantinopole, asupra celor cari vor ridica arma contra Turciei și acest blăstem citindu-se din ordinul Mitropolitului prin Bucuresci, puțin lipsi ca grecii din oraș, turbați de mânie, să nu ucidă pe Mitropolitul 1)

✓ Vr'o 15 fură la număr boerii arestați la Belvedere împreună cu Mitropolitul Dionisie.

Despre acesta Tudor avea cea mai rea opiniune. El scia și scrisese despre acésta, că Dionisie cumpărase dela boeri și dela Vodă Al. Suțu Scaunul arhiepiscopal, scuzând simonia sub calificare, că el era *român*. Ajuns așa la scaunul arhiepiscopal, Dionisie; dicea Tudor, *s'a vindut cu totul lui Vodă Al. Suțul* 2).

✓ 300 de pandurii fură însărcinați cu paza boerilor și a Mitropolitului arestați 3).

Vedând însă că nu pôte trage nici un folos pentru cauza ce urmărea din rămânerea în Bucuresci și a familiilor boerilor, Tudor permise mergerea la Brașov și pe aiurea a familiilor, cu bilete de drum date de el însuși, sub semnătură sa, prin care scria «*Fraților ómenii ai adunării*» să lasă liberă, ba chiar să ajute, trecerea peste hotare a unor asemenea familii 4).

În fine sosiră la Bucuresci, după cum ceruseră arzurile ultime—câți-va tramiși de la Pașa de Silistra, ca să se încredințeze de adevărul celor afirmate de boeri în acele arzmagzare. Ei sunt minunat primiți de Tudor și încărcăți de daruri, se întorc la Silistra, încântați de cele ce văduseră. Ei cerură dela Tudor, ca fără întârziere să urmărescă și să curețe țera de cetele eteriștilor 5).

1) Veđi Naum. — Copie din Biblioteca Urechia—Galați.

2) Veđi arzul norodului către Pórtă, din Ianuar 1821.

3) P. Poenar, Dârzeanu—Laurençon.

4) Veđi Aricescu LXVI din note pag. 138.

5) *Firmanul adresat lui Kihaiia-beđ asupra tulburărilor din Țera Rumânescă și Moldova.*

Constantinopoli, 26 Djemacral Azir 1236
(30 Martie 1821)

✓ Cu toții cunosc evenimentele ce s'aũ urmat în provinciile Moldova și Țera rumânescă, și viclenia neveghiată a națiunei grecesci. Trebuie a spera în Dumnezeu, că ordinea nu va întârzi a se restatornici. Totuși este neapărat

Nu puteau Pașalele din serhaturile Dunărene, să nu se bucure de asemenea constatări, căci mișcarea grecă stărnise mare emoțiune între Turci. O consecință a acelei emoțiuni fu publicarea firmanului Porței către Kiaia-Bey, din 30 Martie 1821, prin care toți musulmanii sunt invitați la lucru cu energie și a se pregăti de războiul sacru.¹⁾

ca fie-care musulman să încopă a se deda cu împrejurările de față, care impun nevoia de a renunța la plăcerile vieții sociale, devenite în genere de mai mult timp o a doua natură, pentru a se deprinde cu viața din tabără, stare primitivă a națiunii, și de a conforma puțin câte puțin moravurile sale cu acele ale strămoșilor noștri. Este de asemenea neapărat, ca miniștrii împărăției, funcționarii și impiegații biurourilor, să renunțe la ori-ce risipă, și să se deprindă cu această schimbare în moravuri, începând a-și căpăta arme și cai.

Iată însăși cuvintele hatiserifului dat în acest cas :

«Infideli, marturi urmărilor neregulate la care se dedau miniștrii și funcționarii împărăției mele, și prevădând că ei nu vor întâmpina nici o împotrivire din partea lor, au avut semeția a se abate la aceste răutăți. De și faptele aceste sunt cunoscute de cei mari, de miniștrii și de toți impiegații împărăției mele, totuși nu-i ved să pue mai multă râvnă pentru înlăturarea lor, Ordine, deci, să se dea tuturor claselor : Impiegații biurourilor se duc abia la trei ore la posturile lor ; nu așa se caută de trebii. Tote momentele nu sunt făcute pentru plăcere : iată-le urmările cele triste. Deriderile reciproce ca câți-va netrebnici, și libertatea ce-și ia de a cenzura purtarea unul altuia, au produs o răcălă printre musulmani. Acei ce nu vor schimba ast-fel de traiu, care fără privință către preceptul ce-i face să socotă pe ori-ce musulman, ca frate, vor mai păstra ură, vor pune trândăvie și nepăsare în împlinirea îndatoririlor lor ; acei cari vor veni târziu la posturile lor, care se vor cenzura între dânși, nu le voi adresa mai mult imputări, ce îi voi da în sēma călăului Ei să deschidă bine ochii ; împrejurările de față nu se asămănă nici de cum cu acele din trecut : acum este vorba despre religiunea noastră. Intențiunea mea împărătească este de a-mi câștiga inimile adevăraților musulmani și de a mă face folositor legei lui Mahomed. Facă cerul ca cu toții să fie cu privighere ! Așa să fie !»

Copii, după voința suverană, fiind adresate tuturor după firman, caută de a împărtăși aceste fapte miniștrilor, șefilor de miliții și altor impiegați, recomandând fie-căruia de a renunța la plăceri, de a-și procura arme și cai, și de a se conforma în totul hatiserifului ; «ia aminte să nu te abați de la cuprinderea lui».

(Debats 17 Maiu 1821)

1) Veđi I. Ghica, Scrisori pag. 81. Aricescu, pag. 210—211.

Pe când Tudor întreținea ast-fel relațiuni cu turcii, Sava cel lăsat în Bucuresci de Ipsilante, întreținea corespondențe cu Eteriștii și denunța lui Ipsilante făptuirile lui Tudor. Așa cădură în mâinile Capului eteriei și unele corespondențe ale lui Tudor cu Turcii.

Ipsilante trimite pe Căpitanul său Iordache la Cotroceni, să cêră explicațiuni lui Tudor. Mai ales îi impută lui Tudor, că și-a permis a destitui funcționarii administrativi, numiți cu de la sine putere, de către Ipsilante, în județele ocupate de cetele eteriștilor ¹⁾.

Asemenea îi impută lui Tudor, că zadarnicesce cu contra ordinele sêle, ori ce porunci date în județe de Ipsilante și împedică aprovizionarea oștirea grecescî.

Rêposatul Petru Poenaru, secretar de limba română a lui Tudor, spune, că Tudor a răspuns lui Ipsilante, că *două cuțite nu încap în aceeași teacă*, că el e răspundător de ordinea publică, fiind că el și cu Divanul represintă *otcârmuirea țerei*; că Ipsilante să trecă Dunărea, ca să nu provóce o intrare de oștiri turcescî în țeră, că alt-fel Româniî, ca să și recapete drepturile lor de la Turci, vor fi siliți să gonească pe greci din țeră.

Arnăuții lui Sava erau, între aceste, spaima orașului și chiar a vecinătăței. Tudor luă măsurile posibile contra lor, ordonând lui Sava aplicarea acelor măsuri. Dar în țeră, jafurile cetelor de eteriști erau gróznice.

În același timp Tudor căută pe de o parte să întărească cu șanturi și metereze Mönăstirea Cotroceni, spre a evita vre-o surprindere din partea neamicilor sêi, iar pe de altă îngrija de complectarea munițiunilor, de refacerea armelor, de aședarea celor 5 tunuri, ce avea, la loc apêrat și ca să profite de ele.

Tóte aceste lucrări erau, de sigur, denunțate lui Ipsilante de trădătorul Sava.

Între aceste Tudor mereu se siliă în tot modul să probeze că *por-nirile sale sunt pentru dreptățile locuitorilor țerii, și să mântuiască pe nevinovatul norod de sêlbaticile năvăliri ale Turcilor, ce din di în di se înmulțiaă. Între acele di le ei jăfuiseră Roșii-de-Vedea.*

Boierii arată lui Tudor asemenea jafuri. El pune pe boierii de la Belvedere, să trâmیتă un nou arz, cerând *Domn pământên* și ei declară

1) Veđi Trompeta Carpaților No. 660.

că Tudor «fără de voia lui este ales de norod» (nu de boierii mai mari al lor, nu ca să se depărteze de buna îngrijire și adăpostire a Inaltei Porți, «ci ca să scuture jugul cel tiranicesc al fanarioților¹⁾».

Arzul acesta e trimis la Pașa de Silistra. Acesta răspunde boierilor, că ori ce doresc, să arăte ei» la căimacamii lui *Scarlat Calimah*, cari se găsesec petrecând la Giurgiu».

Se face mijlocire și la Pașa de la Giurgiu. El răspunde, că numai după ce Tudor va depune armele, Pórta va cerceta dorințele țerei și i va acorda dreptatea cuvenită.

Tudor, putea el, cu asemenea vage și falacióse promisiuni să depună armele?

Evident că nu. Ce felú era să impliněscă cererea țerei de a nu se mai trãmite Domn fanariot, când Pașa invită pe Tudor și pe boieri, a se adresa la căimăcamii lui *Scarlat Calimah*?

Atunci el ordonă boierilor să trãmită o delegațiune la Constantinopole, la Strogonoff, să-i arăte împrejurările și să-i ceară protecțiunea conform tratatelor.

Boierii hotărěsc, să fie compusă delegațiunea din mitropolitul și boierul *Alexandru Filipescu*. Alegerea mai ales a lui *Al. Filipescu* era cu rele intențiuni din partea boierilor.

Cu temeinică neîncredere în acești doi delegați, Tudor îi înlocuiesce pînă doi boieri din starea mai de jos: *Stolnicul Burănescu și Pitar Jianul*. Acestia au să ducă arzul boierilor, nu la Strogonoff, ci la Pașa de Silistra.

Mai mare probă de alipirea lui Tudor de Turci putea el să dea?

Ori cât se silia Tudor să facă din boierii de la Belvedere patrioți și aderenți ai revoluțiunei, ei nu se lăsau de obiceiul de a conspira cu neamicii lui Tudor. Cu scirea acestuia, ori fără de scirea lui, artileristi pandurii de la Cotroceni îndreptară într'o di o ghiulea de tun spre Belvedere.. Era un avertisment? Era o glumă de artilerist? Tudor o desaproabă și asigură pe boieri, că nu au a se teme de nimic, căci ei sunt sub apărarea lui pe cât timp vor fi cu țera.

Dar boierii conspirau și mai înainte de vizita neplăcută a ghiu-

1) Naum.

lelei. Ei conspiraă cu Căminarul Sava. Cu el făcură planul să vină el cu arnăuți într'o seară și să-i ia cu forța de la Belvedere și să-i facă neveduți.

De ce acéstă conspirațiune? La Belvedere nu le lipsia nimica boierilor și Tudor nu le cerea decât să coopereze cu el după desideratele națiunei și cooperarea lor se mărginea în a semna actele politice ce Tudor le credea utile triumfului revoluțiunei. Cât de pervertită era educațiunea lor politică, ca să nu fie în stare nici atât a contribui la isbânda causei naționale, după ce Tudor renunțase la revoluțiunea socială, numai că dóră va asigura triumful marelui dorințe: *incetarea domniei fanariotice*.

Noua conspirațiune a boierilor o află Tudor. Acesta ordonă lui Enache Polcovnicul să meargă la Belvedere și să comunice boierilor, că la ora în care Sava va cerca să spargă porțile curței și să iee pe boieri, el Tudor, o să-i predea lui Sava, însă *scurtați cu câte o palmă*.

Naum neagă acéstă conspirațiune a boierilor, dar aduce totuși informațiunea, că Sava veni într'o seară cu acest gând de a lua pe boieri de la Belvedere... Care va să dică: înțelegerea cu boierii era stabilită prealabil! măsurile de străjuire ale lui Tudor preîntâmpinără *«le coup de main»* al lui Sava. Când acesta voi să-l execute, boierii isbitură a-i trâmite cu grabă de scire, să nu încerce, căci Tudor afe știință de plan, și că ei sunt perduți, la prima încercare a lui Sava.

Căminarul Sava era interesat să-și facă mână bună pe lângă boieri, căci scia că Turcii o să intre în campanie contra Grecilor și el spera să fie protegiat de boieri față cu Turcia.

Sava cu acest cuget ceru de la boieri să-l recunoscă de *«simpatriot»* pe el și pe toți ostașii lui. În urmă însă a nereușirei planului boierilor de evaziune din Belvedere, ei refuzară a da lui Sava declarațiunea de *«simpatrioți»*, dicând, că nu pot face asemenea act fără de voia lui Tudor... Să cerce Sava a obține asemenea curioasă *naturalizare en bloc* de la Tudor. Sava nu voi să ceră asemenea act de la Tudor¹⁾ pe care însuși mereu îl denunța la Turci, cu care continuă a se înțelege prin scrisori, după cum o spune și însuși Naum, care nu este un scriitor prea amic a lui Tudor.

1) Naum, copie pag. 78,

Cu totă ura instinctivă pentru Sava, Capul revoluțiunei, care impusese tăcere urei sale pentru boierii, când credu că așa cer interesele causei ce aședat, cercă, după indemnul boierilor, să apropie de el pe Sava. Urmară câte-va zadarnice întâlniri între Tudor și Sava. «Aū vorbit, — scrie Naum — s'aū aședat, s'aū jurat, dar necredința era incuibată în sufletul amēndorora»¹⁾.

Și cu cât neînțelegerea era mai mare cu Sava, cu atât boierii, de la Belvedere erau mai de aproape străjuți de pandurii lui Tudor²⁾

Asemenea indoire de pază a boierilor să nu fugă, se explică prin tema lui Tudor, că ei aflând că Turcii aū intrat în țeră, să nu fugă la ei și să-l denunțe ca rebel Turciei.

În adevăr Turcii înaintău peste Olt, spre Craiova. Garnizōna turcescă din Brăila înainta și ea și prăda în spre Buzēu. Oștirea turcă din Silistra năvălia acum până aproape de Bucuresci, ținută în curent de trădătorul Sava de toate miscarile lui Tudor.

Evenimentele între aceste se precipitaū și schimbaū pe totă ora situațiunea politică la Constantinopol și în întregul Orient.

Scenele de omoruri între grecii de la Constantinopol; fuga multora din cei mai importanți de acolo la Odesa; uciderea finalmente a Patriarcului grec, ceea ce provocă rumperea relațiunilor Rusiei cu Pōrta, fură urmate de o mișcare de oștiri turcesci de la Dunăre, ce Tudor simți că nu vin cu bine pentru el.

Tudor otări anteiū să se apere contra atacurilor turcesci. În

1) «Sava cugeta rēu și asupra boierilor și asupra lui Tudor. Se făcea că primesce cuvēntul de unire, dar nu vrea că cunōscă pe Teodor de mai mare al pământului țerei, pentru căci nu putea atunci să și săvârșescă gândurile lui cele surcate. Tudor iarăși dicend că este sculat pentru dreptățile țerei și dându-se de față, că este cu totul vrășmaș al fanarioților și al fanarioticescei stăpâniri, căuta la Sava, ca la o frământătură fanarioticescă» — Naum. pag. 79. copie de la Biblioteca Urechii.

2) «Avēndu-și la bănuială (pe boierii) aū întărit mai cu prisos străjile paznicilor lor, în cât și ferestrele prin care vedēu și ușile prin care se scobora la grădină le-aū închis și paznicii privegea ziua și nōptea». Naum pretinde că dintre oștenii de pază, unii fiind sērbii și arnăuți, aceștia își bătēu joc de boierii și chiar îi amenința să'i despōie și că numai punēnd pe Mitropolitul să oficieze la paraclisul de acolo și apoi se facă în curte o feștanie în fața pandurilor, prin impunătōrea acēstă ceremonie a potolit pre străjarii oștenii și 'i aū domolit.

Bucuresci Tudor ocupă cu pandurii săi Mănăstirea Antim, Radu-Vodă, Mihaï-Vodă și Mitropolia, iar arnăuții lui Sava se concentrează în hanul Șerban-Vodă și cel de la Sf. Gheorghe.

Dușmănia Turciei față de Tudor era manifestă din moment ce Divanul Porții otăresce să trimită din nou Căimăcamii, cari, în numele lui Scarlat Calimah, să ia administrațiunea țerei din mâinile lui Tudor.

Iacă de ce la 8/20 Mai, capul revoluțiunii abandonează direcțiunea politică de până aci de împăcare cu Turcia și împreună cu Sava ridică stindardul rebeliunii. Sava, care era crezut că reprezintă legalitatea, surprinse pe mulți boeri, cu alipirea lui aparentă de mișcarea lui Tudor.

Nici de astă dată Sava nu era mai de bună credință față cu Tudor, de cum fusese până aci, față cu regimul țerei și cu mișcarea olteană.

Aceasta vădând Tudor, înțelese, că situațiunea lui la Bucuresci devine amenințată. În aceeași zi în care Mitropolitul Dionisie sfinția cu aghiasmă pandurii paznici de la Belvedere, la Cotroceni făcu «*fiș-tanie*» înaintea frontului pandurilor, episcopul Ilarion¹⁾.

Dar tot atunci Căminarul Sava ridică în Bucuresci drapel nou de eterist,²⁾ dându-se pe față de partisan al eteriei, iar într'ascuns calomniind la turci pe Tudor. Erau boerii înțeleși cu Sava? În aparență s'ar dice că nu, căci ei intrăbă pe Tudor ce cugetă el despre unirea lui Sava cu eteriștii? În realitate, în taină se înțelegeau cu Sava.

Tudor se declară cu totul împotriva acestei uniti cu eteria, dar

1) *Du 5 Juin.* La nouvelle de la défaite des grecs près de Galatz, se confirme; mais il n'en est pas de même de la marche des Turcs, que l'on disait être dans les environs du Bucharest. Cependant cette nouvelle s'étant répandue, avait causé une grande désertion parmi les troupes, dites hellènes. Les nouveaux soldats répandus devant le couvent de Cotroceny sont au nombre de 400; on attendait un renfort de 600, et en attendant, *l'évêque Hilarion a reçu les nouveaux arrivés avec l'eau-bénite et au bruit de trois coups de canon.*

2) Caminar Sava, qui était sur le point de quitter Bucharest. craignant d'être assassiné, a fait consacrer un drapeau par deux évêques grecs. Ce drapeau est blanc, et on voit au milieu un crucifix sanglant, aux pieds duquel est un ecclésiastique avec les habits pontificaux, et qui paraît prononcer les mots suivants, qui semblent sortir de sa bouche: «Jurez par ce sang de faire la guerre à quiconque ne croit pas en celui-ci!» Ce drapeau a été consacré et promené dans toutes les rues de Bucharest, suivi du clergé et de 500 soldats. On a lu la formule du serment en grec et en servien, d'être fidèle à la religion et à la patrie. (Moniteur Universel No. 168 17 Juin 1821, din Viena 4 Iunie.

are bănuială asupra boerilor, dice Naum, «că și acesta e o înșelăciune a lor».

Acum boerii stăruiesc la Episcopul Ilarion și la Stolnicu Giani, devotatul amic al lui Tudor, să stee pe lângă dânsul, să-l rōge, să evite rēsboiul cu Turcii la București și să se depărteze de oraș.

Antegarda oștirea turcescă se apropiase de București. «Trāsnetele tunurilor se auđiaū și locuitorii de afară cercaū cele mai grele și mai grozave nevoi din mânia lor».

Atunci boerii se adună la Tudor. Se ține sfat. Boerii se rōgă iarăși să evite Tudor d'a se rēsboi în București. Tudor se induplecă să plece.

Mai înteiū liberă boerii deținūți la Belvedere, în 13/26 Mai, după ce-i puse să subsemneze un protest către suveranii adunați la Laibach, contra încălcării teritoriului român de turci și mai ales contra jafurilor și măcelurilor făcute de eteriști¹⁾. Cu acest memoriū protest fură trimiși la Laibach; Geani, Ilarion și P. Poenaru. Boerilor de la Belvedere le ordonă să mērgă în Austria, «cāci eū trec *peste Olt cu tōtă adunarea poporului*, ca să mă întăresc în Mōnăstirile ce le am împlute cu zaherele și cu panduri și nădăduesc, cu ajutorul lui Dumnezeu să mă țin acolo multă vreme, ca în nisce cetăți, până când voiū sili pe Turci să dea țerii drepturile și privilegiile ce norodul le-a cerut prin mine de la Pōrtă».

Tudor dete boierilor 50 de arnăuți de pază. Se crede că căpitanul acestei garde avea misiunea de a nu duce pe boeri spre Brașov, ci la Mōnăstirea Cozia, că acolo să-i aibă la mână pentru a semna diverse acte, ce ar crede util să trāmițā țera la Turci. Cāt p'aci însă să pună pe boieri mână cetele lui Ipsilante. Și acesta gândia, pōte, util să aibă boieri de ai țerei la îndemână, la Târgoviște. Boierii rēscompărară cu banī libertatea lor și ajunseră la Brașov.

În aceeași zi de 13/25 Mai, Tudor primise sciri, că Turci sosiseră la Obilești; iar adoua-zi i veni scirea, că oștea turcă din Giurgiu înaintase până la Copăcenī. De aceea, la 15/27 Mai pleacă din Cotroceni, cu 4000 de panduri, 500 de bulgari și 5 tunuri. Bulgarii călări erau sub comanda lui Prodan și Macedonski. Tudor luă calea spre Pitesci pe la Găesci.

1. Filimon Vol. III pag. 157. Petru Poenaru. Aricescu pag. 225.

El se despărția acum definitiv de boierii și nu fără să-i pară rău, că un moment a cedat lor... «Veți da seamă la Dumnezeu, Vlădică Ilarion, îi dicea Tudor, că nu m'ai lăsat să taiu pe câinii ăștia de Ciocoi? Măcar de ce din ei ași fi vroit să-i trâmiiț impluți cu paie, ca plocon, la împărăție ¹⁾. Veți vede ce vor face câinii ăștia pe urmă, când le-o veni bine!».

Sava eși și el din Bucuresci și ocupă Mărcuța și Plumbuita, de unde apoi își va lua calea spre Ipsilante.

Acesta era la Târgoviște încă de la primele zile din Aprilie, cu toți ómenii lui Vasile Caravia, Duca Constantin, Colocotroni, Vasile Perla, Dr. Mihail Hristari, G. Manu, Gr. Suțu, Dumitrache Chebap, N. Scufa, cel ce a fost gramatic la Gr. Caliarh Postelnicul lui C. Vodă Ipsilante și Mihail fiul lui Ciufut Anton, fost gramatic la Vlăhuță Postelnicul lui Ion Vodă Caragia. Aceștia erau *hiliarhi*, căpetenii de către 1000 de așa diși oșteni, dar cari nu erau de cât crunți jăfuitorii ai creștinilor români ²⁾.

Ca să aibă aparență că voesce a face să inceteze jafurile și uciderele, Ipsilante constituie un tribunal militar, președut de Dr. Hristari. Acest tribunal avea în curând să facă simulacrul judecătorei nemuritorului nostru Tudor Vladimirescu.

Naum descrie jafurile, pustiirile, necinstirile de muieri și fete, omorurile ce eteriștii comiteau în țără. El scie că fanarioții își puseseră în gând, că de nu vor isbuti să-și libereze patria de la Turci, cel puțin să nimiciască neamul românesc și să facă pe ruinile lui o *Νεαρχενια* ³⁾.

Și pe când Ipsilante nu-și mai putea stăpâni așa dișa oștire, de la jafuri, Tudor își instrăină iubirea unora din oștenii lui, cari ar fi dorit să imite pre Greci, să trăiescă „*in dobândă*“ prădând propria țără. Cu cea mai neinduplecată cruđime pedepsi Tudor pe câți-va din acesti rău inspirați, căci el a diș: «O óste fără disciplină e mai rea de cât o haită de lupi flămânđi» ⁴⁾.

1) Afirmatiunea lui P. Poenar. Apend. Aricescu pag. 225.

2) Singurii Greci cari se luptară ca nisce bravi fură *hierolohiți*, tinerimea cea care luă de marcă pe căciulă capul de mort și purta haine negre, otariți de a nu le schimba în haine de colorii, decât după ce vor fi trecut Dunărea.

3) Veđi Naum.

4) Aricescu. Istor. Revoluția, de la 1821 — pag. 228.

Pe când la Bucuresci intraseră turcii sub Cheaia-Paşa de la Silistra şi boerimea cât mai rămăsese ascunsă, primea oştirea cu urale ¹⁾, la 15/27 Maiü. Tudor înaintă în calea Pitescilor.

Aci vine o întrebare : unii biografi şi istorici scriu, că Tudor continuă, la data acésta a ţine secretă corespondenţá cu Turcii, că era chiar înţeles cu Chehaia-Bei prin cunoscutul Udriski, că el, Tudor, să atace, cu ante-garda oştirei turcesci pre Ipsilanti, de la Pitesci pe când Sava cu Turcii vor ataca aripa stingă a eteristilor, de la Tergovişte. Nicí un document nu justifică acéstá aserţiune. La plecarea de la Cotroceni, din contrá, Tudor, în haranga ce adreşezá Pandurilor săi, le spune, că 'i duce la luptá contra Turcilor «de acum în colo, «fraţii mei, Pandurí, Bulgari şi Sêrbi, conlocuitorii noştri, trebuie să «desertám puşca noştrá în carne de turc, de vor nãváli pe noi».. ²⁾

Noi credem mai mult, că versiunea acésta a fost fáurítá *post factum*, ca să justifice pe Ipsilant de uciderea lui Tudor, că ar fi fost aliatul secretal Turcilor. E probabil că neamicul său Sava, intrigasá în contra lui Tudor şi pe lângá Ipsilanti, care înainta spre Pitesci, pe la Bolintin.

Ipsilante se demascá atunci şi căpitanul Iordache trámite lui Tudor un mesager cu vorbá, că de va mai înainta cu óstea, se va întâlni cu el la luptá grea ³⁾.

Tudor totuşi înaintézá. Ajungënd la Goleşci, lângá Pitesci, Tudor găsesce pre Iordache şi pre Farmache, tábáriţi acolo cu arnáuţií lor. Neaşteptat, ei primesc pe Tudor cu amicie şi cu ceremonii. Eteristii cedézá locul Românilor, retrágëndu-se la Pitesci.

Trádarea era însă ascunsá în asemenea acte curtenitóre. Sub pretext că Tudor ar fi înţeles, cum vedurám, cu Cheaia-Bei, Grecii fac un plan perfid, cu care a'rágënd în cursá pre Tudor, să 'l omóre.

În ziua de 21 Maiü sosesc la Goleşci căpitanul grec Olimpie, cu o micá escortá de arnáuţi, dicënd că e chiámat de Ipsilante la Tergovişte, spre a se otari planul de campanie. Olimpie isbutesc a

1) Gervinus spune că Paşa «fut salué par les notables restés dans la ville avec la plus grande humilité» (I pag. 200).

2) Veđi discursul la Aricescu, pag. 139 Nota LXVIII.

3) Veđi *Serisorí*... Ion Ghika pag. 83.

convinge pre Tudor, să vină și el la Têrgoviște, să asiste la consiliul acesta de rêsboi, promițând împăcarea deplină între Tudor și Ipsilante. Tudor, îndemnat de unii din căpitani săi, înțelege pare-se la trădare, pleacă cu Olimpie spre Têrgoviște, fără de a lua cea mai mică pază cu dînsul, în lealitatea lui de Român, țice I. Ghika ¹⁾.

Abia ajunși în dreptul văilor de la Leurdeni, le eși înainte Orfano cu 300 de arnăuți, cari stăteau ascunși, le taie drumul, pune în fiare pe Tudor și 'l duc la tabăra lui Ipsilante. «Aci în câte va minute e judecat și condamnat la mörte. Il duc la iazul morei de lingă grădina lui Gianoglu din Têrgoviște. Acolo a fost asasinat mișelesce eroul revoluțiunei române, în ziua de 27 Maiu 1821.

A fost mișelesce asasinat marele cap al mișcării naționale, ale cărei origini le află investigatorul istoriei, în secolul anterior.

Ca să-și cruce obrazul de rușine Ipsilante acredită versiuni altele decât cea de sus.

Asasinarea lui Tudor o explică scriitorii amici ai Eteriștilor alt-fel. Așa Gervinus scrie, că Sava «essaya de faire naitre dans l'esprit d'Ipsilantis, des soupçons sur les intentions de Théodore, en disant que par le mouvement affiché par Théodore (de a veni spre Pitesci), celui-ci voulait couper au Prince la retraite en Autriche. Le Prince chargea alors Gheorgaki de mettre un terme aux intrigues de Vladimiresco. Sava croyant le moment venu pour prendre tous les deux (și pe Ipsilant și pe Tudor), mit dans ce but 400 hommes choisis de son corps a la disposition de l'Olympien. Ce dernier se trouvait près de Golesci en face des troupes de Théodore et prêt à s'les combattre, lorsque, encore une fois, une réconciliation illusoire eut lieu entre les deux chefs. Vladimiresco cependant y *insulta* immédiatement après, en entamant de nouvelles négociations avec Kara Achmed.

«Après s'être entendu avec les ennemis étéristes que Théodore avait dans so propre camps, Georges résolut donc d'attaquer sans façon ce traître. Il occupa le pont d'Argeș, fleuve qui coule entre Golesci et Pitesci; il se rendit avec quelques cavaliers seulement à Golesci et *écrasa le chef valaque* (?) confondu, en révélant sa trahison

1) pag. 85.

devant ses troupes rangées en bataile; il lui arracha son épée et donna ordre qu'on le transportat à Tergoviște, ou *d'après les versions ordinaires*, Vladimiresco fut sabré par les troupes, sans jugement du conseil de guerre». După Gervinus trădătorii lui Tudor aŭ fost Sirbul Hagi Prodan și românul Makedonski ¹⁾.

Versiunea trămisă în străinătate, de sigur tot de ai lui Ipsilante, diferă de cea din Gervinus. Iată corespondența ce publică «Moniteur Universel» de Luni 20 August 1821, din Sibiu, cu data 1 August.

«Depuis le commencement du mois de Mai, Théodore Wladimiresko, servien vendu aux Turcs, entretenait avec eux une correspondance secrète, par laquelle il leur faisait connaitre toutes les démarches, les préparatifs et les forces d'Ipsilanti; il leur faisait des instances réitérées, pour entrer le plus tôt possible dans les deux principautés, afin de presser de toutes parts l'armée d'Ipsilanti, et leur promettait de faire marcher sous leurs drapeaux les 6 ou 7 mille hommes qui composaient son armée. Les Turcs hésitèrent d'abord d'ajouter foi aux promesses de Théodore, mais, après plusieurs épreuves, se croyant certains de ses dispositions à trahir Ipsilanti, ils inondèrent le 12 Mai les deux principautés, répandant par-tout le carnage et l'effroi sur leurs pas. Cinq heures avant leur arrivée à Bukarest, Wladimiresko partit avec son armée de Cotrotzeni, monastère situé près de Bukarest. Ipsilanti sortit de son côté pour prendre position à Pitesti. Là, informé par un message sur que Wladimiresko devait le lendemain livrer son armée aux Turcs et combattre avec eux contre lui, envoya un homme de confiance, le capitaine Jordaki (Georges) un des plus habiles et des plus fidèles chefs de son armée, accompagné de 300 Arnauts, pour s'emparer de la personne de Wladimiresko. Jordachi entra dans la tente de Théodore avec ses 300 Arnauts, au moment où celui-ci s'y attendait le moins; il s'empara de lui et l'amena au camp d'Ipsilanti. Traduit devant un conseil de guerre, Théodore fut condamné à mort et exécuté sur-le-champ. A cette nouvelle une partie de l'armée de Théodore se dispersa; le reste se joignit à celle d'Ipsilanti».

1) Tom. I pag. 200—201.

Von Miltitz raportéză și el Regelui Prusiei uciderea lui Tudor :
«On assure que Théodore Wladimiresko a été mis à mort par ordre du
prince Ipsilanti, auprès duquel il s'était rendu, pour lui faire des
reproches de l'indiscipline de ses troupes» ¹⁾. . .

Un june poet modern D. Iosif esclamă :

Eroū al unor vremi de slavă,
Ce mici suntem, ce mare ești!
Cu-a tale fapte vitejești,
Din suflet ne risipești,
A scepticismului otravă.

A tresăltat mahnita țeră
De dorul drepturilor sfinte;
Ai zis pandurilor : nainte! --
Și Oltul și-a adus aminte
De bărbăția seculară !

Ca trăsnet ai cădut, viteze,
Și-aū tremurat fanarioții;
Eraū sublimi atunci iloții,
Sburând voioși, sburând cu toți,
La mórte dârji să te urmeze !

. . Despică vulturul vėzduhul
Și tot mai sus ar vrea să sbóre,
De-atât de sus, de lângă sóre
Un glonte-ajunge să-l dobóre..
Se sbate 'n țernă jos—și móre.

Și tu te-ai înălțat, martire,
O Tudor tot atât de sus,
Și tot ca el ai fost răpus..
Dar durerosul tēu apus
A fost semnal de mântuire !

Dar in Tudor nu a perit și însăși revoluțiunea.
Ródele-ı vor fi mănóse și neındoióse in anii următori.

1. Nota de la Constantinopole din 13/25 Iunie 1821, la Iorga. Acte și
fragmente II pag. 584.

Boerii pământeni și Grecii, vechii lor aliați, vor triumfa un moment, dar acel triumf nu va fi de lungă durată: sângele martirilor acu tăria bisericeii. Sângele marelui Tudor asigură mergerea înainte a mișcărei naționale și sociale, care 27 ani mai târziu, la 1848, va triumfa iar sub altă formă, dar cu același fond ¹⁾.

Frumoasă manifestare a naționalismului o dau pandurii lui Tudor după asasinarea lui de Eteristi. Ipsilant spera că «ridicând pe Tudor dintre cei vii, de vreme ce nu se unea cu dânsul, să adune pe foști panduri, sub stégurile lui și cu dênșii să-și imulțescă oștirile, dar pandurii, țice Naum, cu *tôtă prostimea lor*, nu s'aũ induplecat, nici într'un chip a se uni cu eteristii, ci trăgându-se înapoi, aũ trecut în părțile de peste Olt ¹⁾. Acésta o spune și Corespondența Monitorulu Universal frances din Sibiu:» Une partie de l'armée de Théodore se dispersa. . . » (Moniteur 20 August 1821).

CAP. VIII.

Eteria în Moldova. Ultimele țile ale Domniei lui M. Suțu, Vremelniceasca Călmăcâmie.

Ferberea de care mai sus vorbirăm, dintre țărănimea moldovenă, ne arată, că deacă existaũ în Moldova, ca în țera rumânescă, Pandurii, adică o parte din țărănime sub arme și deacă era născut și în Moldova un Tudor, mișcarea ar fi isbucnit și acolo, precum isbucni în țera rumânescă. În lipsa unui asemenea conducător și fiind-că în Iași se manifestă mai întâiũ Eteria, revoluțiunea moldovenă contra Grecilor, nu pôte să se facă, ea este înăbușită în germenle ei prin neintârziata alipire a lui M. Suțu de mișcarea grecă și prin intrarea Turcilor în țera.

Nu avem de a face istoria mișcărei grecesci. Ca și pentru țera rumânescă, pentru Moldova vom atinge din istoria Eteriei numai înt: u atâta, intru cât evenimentele vor fi în legătură cu însă'și sôrta Moldovei.

1) Manuseris Bibl. Urechă pag. 83.

2. Se pot citi în Aricescu multe detalii relative la ultimele țile ale lui Tudor. Am preferit povestiroa mai puțin legendară a lui Ión Ghica.

Veđi Aricescu pag. 132—255.

M. Suțu nu este străin Eteriei, încă înainte de izbucnirea ei în Moldova. Se pare chiar, că în primele momente înșii o parte din boeri împreună cu Mitropolitul Veniamin, nu vedeau cu ochi răi pregătirile asociațiunii grecesci. Evident că M. Suțu era acel care influența asupra acelor boeri și a Mitropolitului.

Scriitorul Naum spune, că înainte de izbucnirea răscolii grecesci, Pini și-a făcut drum până la Iași, ca acolo să ia înțelegere cu M. Suțu în privința pregătirilor Eteriei; bine înțeles, acesta înainte de ce guvernul rusesc se pronunță contra Eteriei, sub impresiunea deciziunilor luate la Leibach de către Curțile Europene.

Am arătat îndărăt originea asociațiunii Eteriei. Acastă asociațiune se simțea tare prin numărul membrilor săi, încă din 1820, dar principalii, săi conducători, între cari Ipsilante, puseseră ca dată inițială a revoluțiunii anul 1825, când sperau că Rusia va declara războiul Turciei.

Printr'o îngrămădire de împrejurări, ce nu intră în cadrul acestei lucrări să le lămurim, revoluțiunea izbucni cu 4 ani mai înainte, în 1821.

Deja în Septembrie 1820 Eteria lucra energic la Iași, unde trimisese pe acel Duca despre care bătrânul Drăghici nu are decât termeni de ură și de dispreț ¹⁾.

Mai multe conferințe se ținură la Chișinău de comitetul Eterist în primele luni ale anului 1821, la care luară parte Ipsilante, Cnezul Gh. Cantacuzino, colonel în armata rusescă, cumnatul principelui Gorceakof etc. Se afirmă că M. Suțu se întâlni și el cu capii mișcării grecesci la Sculeni, înainte de proclamarea revoluțiunii. Acest ultim Domnitor grec al Moldovei pretindea, mai apoi, cum vom vedea, în proclamațiunea ce dăde către țară, că n'a fost înțeles cu Eteriștii, ci că s'a supus lui Ipsilante, din cauză că n'avea armată cu care să-i reziste.

Nu prea e de crezut acesta, mai ales când știm că Duca adună voluntari în Iași încă înainte de sosirea lui Ipsilante și că cu o săptămână înainte de trecerea acestuia dincolo de Prut, Duca cu ai săi a măcelărit pe toți turcii aflați în Iași, fără să întâmpine rezistență din partea guvernului țerei ²⁾.

1) Vezi Istoria Moldovei de Drăghici, pag. 112

2) Vezi Hurmuzachi X. pag. 115 Doc. CII.

Vice consulul Prusian din Iași, în nota sa din 8 Mart (st. n.) 1821 către Kreutchely, arată că măcelul turcilor din Iași s'a întâmplat în noaptea

După versiunea Dragomanului prusian Raimondi, M. Suțu ar fi adunat Divanul și ar fi declarat «că împotriva forței el nu poate face nimic». Domnitorul dădea vina pe boeri, că dâșii favorizaă Eteria.

Sosirea în Iași a capilor mișcării activează recrutarea de voluntiri, mai ales că Ipsilanti asigură pe toată lumea, că Rușii îl urmăză de aproape și vor intra în țără. Eteristilor le trebuia însă bani și de aceea jăfuesc banca unui conațional al lor, grecul Andrei Pavel, a doua și după măcelul turcilor.

Una din primele lucrări ale Divanului lui M. Suțu, lucrare provocată de Ipsilante, fu de a adresa o petițiune Impăratului Alexandru al Rusiei, cerându-i protecțiune pentru țera Moldovei. Acastă petițiune e trimisă cu Cnezul Gh. Cantacuzino la Leibach, unde se află. Impăratul. Pastorul Harte din Iași a aflat despre acastă petițiune încă de la 9 Martie (st. n. 25 Februarie). Va să dică petițiunea a trebuit să fie fost făcută chiar a doua și după sosirea în Iași a lui Ipsilante ¹⁾.

Al. Ipsilante adună oștirea improvisată la Galata și cum ăiserem se mută el însuși acolo, apoi, la 26 Februarie, intră el, cu procesiune solemnă, în fruntea voluntirilor, în Iași și merge la trei Ierarchi, pentru sfințirea drapelului rebeliunei. Din ordinul lui Ipsilante, Veniamin oficia Te-Deum la acastă biserică. În ordin i se ăicea «*Prea Sfinția Ta să nu pretextezi . . . pentru că vrând sau nevrând vei merge* ²⁾»

Nu prea era lipsă de poruncă de așa fel, căci Veniamin, ca mulți boeri Moldoveni, simpatiza, repet, încă de la început cu Eteria. Acastă simpatie o manifestă Mitropolitul țerei, inarmând pe propiele spese un voluntir, dând 10000 lei în bani și dăruind lui Ipsilanti 4 telegari ³⁾

de la 6 spre 7 Februarie (st. n.) Acestași vice-consul ăice, că Ipsilante a tras în gazdă la Iași la Domnița Ralu Calimach, pe când Ion Ghica îl găzduiesc la Cnezul Gh. Cantacuzino, iar Iacovache Rizu, în scrierea sa, se apropie mai mult de afirmațiunea lui I. Ghica, ăicând că a tras la Marghiola Cantacuzino. Dragomanul prusian din Iași Raimondi, în scrisoarea din 8 Martie (st. n.) către Giacomelli, Dragomanul prusesc din București, pune măcelul turcilor la 7 Martie (st. n.) noștea la 4 ore turcesci, arătând că a scăpat numai comandantul Beșliilor, fugind la Curtea Domnescă și purtându-se sub protecțiunea lui M. Suțu. Veđi și Hurmuzachi Vol. X pag. 111.

1) Hurmuzache, Tom. X pag. 114.

2) Istoria Mitropoliei de Iași, pag. 105.

3) Veđi Istor. Mitropoliei, de Erbiceanu, pag. 106—107.

Intre boerii cei cu mai mare simpatie pentru Eterie era junele mare Vistier Nicolai Roznovanu, care încă fiind în Paris intrase în sfatul eteriştilor de acolo.

În curând însă, boerimea moldovénă se încredinţă, că fapta lui Ipsilante nu este aprobată de Impăratul Alexandru şi atunci înţelese periculoasa situaţiune în care se pusese. Consulul rusesc Pizani, primind ordin de la Curtea sa, angajată la Leibach, să nu turbure Orientul, părăsi Iaşii şi se retrase la Sculeni, în Basarabia. Acesta, vădând boerii, o parte din ei nu întârziară de a emigra în Basarabia.

În acest timp, Ipsilante în fruntea oştirei închegate, ia calea spre Focşani şi Bucureşti lăsând în Iaşi ca arier-gardă pre Duca. Antegarda lui Ipsilante o comandază Caravia, care plecă din Iaşi la 1/13 Marte.

Mare este anxietatea, grija în Iaşi şi sub impresiunea ei lung şir de carete boeresci apucă calea Basarabiei, împrăştiind spaima şi prin sate ¹⁾

Boerii fugiţi în Basarabia, îndemnă prin scrisori, la 19 Marte, pe Mitropolitul Veniamin, să rămână în Iaşi, ca să se potă păzi buna orinduială ²⁾

Intre aceşti boieri emigraţi se află D. Sturza Logofétul şi Vistierii Sandu Sturza şi Iordache Roset. Pe lângă Mitropolitul Veniamin mai rămâne cât-va timp, dintre boierii Bălşeşti, Logofétul Balş şi Vornicul Th. Balş, asemenea Vornicii Iordache Donici, Drăcache Roset, D. Ghica şi Alecu Sturza Vistierul. M. Suţu rămăsese şi el în Iaşi şi prin repetite preâmbări în trăsură deschisă prin stradele oraşului, căuta să liniştească pe locuitorii. În ziua însă când consulul rusesc Pizani, cu scrisoarea sa de la 28 Marte, din Sculeni, trâmise Mitropolitului Veniamin actul de blăstem al Patriarhilor din Constantinopole în contra Eteriei, act ce şi lui i-se trâmisesese de Strogonoff, orî-ce speranţă de ajutor din partea Rusiei nu mai pôte exista. Atunci M. Suţu se vede

1) Mitropolitul Veniamin rămas în Iaşi, face publicaţiune la unele sate să se liniştească, să n'aibă témă, să continue a se ocupa cu arăturile, că nu va fi nimic rău pentru Moldova. Istoria Mitrop. de Iaşi pag. 109.

Nedisciplina cetelor lui Caravia, prădăciunile lor în cale şi mai ales la Focşani, nu erau de natură a confirma îndemnul lui Veniamin.

2) Istor. Mitropoliei de Iaşi, pag. 107.

nevoit a abandona Tronul, dând către țără și Divanul ei, la 29 Martie 1821, un pitac-proclamațiune, prin care, pe de-o parte caută a se justifica că a trecut de nevoie între Eteriști, și pe de alta îndemna pe Divan, să rămână supus către Pórta otomană, după sfatul Impăratului Rusiei și în fine sfătuesce Divanul să alcătuescă «o vremelnică Căimăcămie . . . din *prea sfințitul Mitropolit, iubitorii de Dumnezeu Episcopi și din cei d'ntăi boieri halea și proin*». Un ultim indemn adresază M. Suțu boierimei, să fie unită și să lucreze pentru fericirea și linistea norodului, ca să se pótă ocupa de agricultură. „*Eü nădăjduesc mai virtos, termină a dice M. Suțu, că pronia mă va inturna în pripă în mijlocul Dumnévostră.*”¹⁾

Pe lângă cartea de blăstem a Patriarhilor, contribui mult la hotărîrea lui M. Suțu și răspunsul primit de la guvernul rusesc, în numele Impăratului Alexandru, la petițiunea trimisă acestuia, la 23 sau 24 Februarie. Impăratul desaprobă energic orî-ce revoluțiune și refuză părtașia Rusiei la mișcarea grecă. «La Pórta otomanică trebe să te adresarisesci, dice nota rusăcă lui M. Suțu. Nici un ajutor nu vi se va da de la armia rusăcă și oștile lui Vighstenstein nu vor lăsa locurile sălașurilor lor». Rusia îndemna în fine pe locuitorii principatelor de a se supune grabnic Turciei, de la care atárnă, și cu acest preț pot spera amnistie. Lui M. Suțu și Moldovenilor compromiși nu li se denégă însă azil în Rusia²⁾.

Consulul rusesc Pizani în aceeași și trămite la Iași Cartea de blăstem a Patriarchiei, înainteză și publicațiunea în țără, prin care îndemna pe Moldovenii, cari ar fi intrat în cetele Eteriste «de a'și veni întru cunoscință și a se supune legiuitei puteri a Impărăției stăpânitoare, fiind acesta singurul mijloc de a scăpa de pedepsele pe care Impărătesca curte le va cere, fără a voi să le micșoreze, împotriva tuturilor acelora cari cu îndărătnicie vor rămânea în lucrare dimpotrivă. «Fie, dice Pizani, toți Moldovenii încredințați, că numai de la cea mai întregă supunere atárnă mântuirea și fericirea patriei lor».

Printr'o altă proclamațiune Pizani soméză pre Ipsilante și pre partizanii săi, cari ar fi supuși rusești, să se retragă în Rusia, unde să

1) Veđi acest pitac în istoria Mitropoliei, pag. 110.

2) Veđi document. în Istoria Mitropoliei pag. 121.

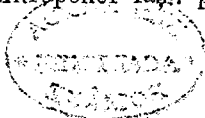
aștepte hotărîrea Impăratului asupra purtării lor, arătându-le că nesupunându-se la acesta, vor cădea sub pedepșa Turciei, ca niște tulburători liniștei Principatelor, ca de o potrivă vinovați către Curtea împăratăască, cât și către Pörtă¹⁾

Scrisoarea lui Pizani cu blăstemul Patriarhiei o trimete Mitropolitului Veniamin, în 30 Martie 1821, Iordache Roset Rosnovanu.

Mitropolitul la 1 Aprilie 1821, împreună cu Gherasim Episcopul Romanului și cu Metelie Episcop Hușilor, comunică blăstemul la protopopi ca să'l cetessă *«în auș pe la bisericile toate de obște pentru că, ȳice Veniamin, de și suntem încredințați, că din ai noștri nimeni până acum nu s'aũ abătut la tovarășia cu resvrătitorii, cu atât mai mult și de acum înainte să se ferescă»*.

În împrejurările acestea Domnia lui M. Suțu nu mai putea dăinui, deci, cum ȳiserăm, cu o ȳi două înainte de citirea în biserică a blăstemului Patriarhiei și a scrisorilor lui Pizani, el adresază Mitropolitului, Episcopilor și boierilor veliți, halea și proin, proclamațiunea de care am vorbit: «pământul — adică țera — fără veste lovit de intrarea cea grabnică a prințipelui Ipsilante,» el Vodă nu are nici un chip de ocrotire, mai ales că Ipsilante «s'a făcut în faptă stăpân oblăduirei, având lângă sine o putere înarmată destul de mare», la care el nu s'a putut împotrivi și aũ trebuit să se supună, ca să evite ticăloșiele neînăturabile, dacă ar fi resistat. M. Suțu crede astfel a'și seuză în public, purtarea și adaoge, că se simte dator a nu da Porței nici cel mai mic prępus, asigurând'o că *mult amare scărbe i-aũ pricinuit zurbaua*, la care el n'a participat, dar pe care recunosce, că n'aũ putut'o impedi. Cu acest scop: de a dezarma mânia Porței *pentru a face să fie bine primită mahniciunea noastră*, ȳice Suțu și a câștiga milostivire, de ertare, de la mărirea de suflet a prea puternicului Impărat rusesc, care a promis, că dacă locuitorii Principatelor se grăbesc a face act de supunere către Pörtă, va interveni în favoarea lor, el M. Suțu pentru motive personale și în interesul familiei sale lasă vremelnicesc țera, ca să męrgă și să caute un azil. De aceea îndemnă să se constituie «o vremelnicescă Căimăcămie din prea Sfintitul Mitropolit, iubitorii de Dumneȳeu Episcopi și cei dintăi boieri

1. Veȳi Istoria Mitropoliei Iaș. pag. 112.

halea și proin. Ultimul fanariot, pătruns de o dată de un mare dor pentru popor, scrie Prelaților și boierilor țerei: «*privegheți, mai ales vă poftesc, pentru fericirea, liniștea norodului și întimpinați totă spaima care ar putea să se nască, pentru ca lucrarea pământului să nu fie, nici întârziată, nici lenevită . . .*». M. Suțu termină zicând, că nădăjduesce, că providența 'l va întorče în curând la tron și că atunci va răsplăti pe boieri pentru șlujbele făcute patriei.¹⁾

1) Veđi Istoria Mitropoliei de Iași, pag. 110.

1) *Eminence!* Son Excellence Monsieur L'Envoyé Baron de Strogonoff, sur la demande de la sublime Porte m'ordonne de faire passer à votre Eminence des exhortations et anathêmes Eclésiastiques, que Sa Sainteté le Patriarche de Constantinople adresse au Métropolitain et aux Evêques Moldaves, par le paquet ci-joint, pour leur prescrire d'employer leur ministère et leurs efforts, pour ramener aux devoir les sujets égarés, pour menacer de sévères châtimens ceux qui s'obstineront dans la rebellion, et promettre clémence et pardon à ceux qui s'empresseront d'abjurer leur conduite coupable.

Des exhortations semblables ont été lues avec solennité dans la capitale de l'Empire ottoman; votre Eminence jugera sans doute nécessaire, qu'elles soient promulguées dans le même bût sur le théâtre des troubles.

Votre Eminence a du déjà se convaincre par la protestation solennelle, que j'ai faite contre l'état d'insurrection de Moldavie, des principes que professe et proclame le ministère Impérial, et du concert le plus parfait d'intention et de sollicitude des deux gouvernements.

L'ordre que j'exécute en ce moment en est une nouvelle preuve.

Éloigné de la Moldavie par ordre supérieur, je ne puis y avoir aucun moyen d'exécution directe; je supplie donc votre Eminence, de vouloir bien faire connaître par les moyens, qui sont en son pouvoir, les proclamations que je joins ici.

Je suis d'autant plus certain du zèle, que votre Éminence, voudra bien y metre, qu'elle y reconaître un moyen de coopération morale, qu'elle s'empressera d'accueillir.

J'espère que votre Éminence m'honorera d'une réponse, que je m'empresserai de mettre sous les yeux de mes supérieurs.

Je supplie votre Éminence de me permettre de lui offrir les sentiments de considération élevés, et de vénération profonde, avec les quels. J'ai l'honneur d'être.

De Votre Éminence Le très — humble et très — obéissant Serviteur :

A. Pisani

Veđi și anatema.

Ast-fel se termină la 29 Martie 1821 domnia lui M. Suțu.

Deja o mare parte din boerii acestei domnii, fugiseră din Iași. Boerii adresază Porței otomane un arzmagzar, la finea lui Martie 1821, prin care protestă contra mișcării grecesci din Principate și cer revenirea la Domnia pământenă, *isgonirea Grecilor din țără și luarea de țără a moșiilor monastirilor și inchinate*. Ceea ce Tudor Vladimirescu cerea în numele revoluțiunii oltene, o cerea, îndemnați de Pizani, înșii cei din cari mulți împreună cu fanarioții jăfuiseră Moldova un secol și mai bine.

Iată acest important act necunoscut până la publicarea lui de către noi în 1889:

«Durerea răni pricinuită nouă de către stricăciósă împărechiere a apostatilor greci, ce saú obrăznicit a ridica arme și cu cumplire a vătămă pământul acesta al Moldovei, ne silește să cutezăm a năzui și prin întinderea umilitelor glasuri acelor care ne aflăm după împrejurările tâmplării, cu plângere să cerem ascultare de la înalta milostivire a Marii și prea puternicei împărății: primesce prea puternice și mult milostivule împărate, ascultarea tânguirii norodului Moldovei, care de la moși și strămoși lor au avut și au pravile în suflete a păzi curățenia credinței și a supunerii către pragul prea puternicei mari împărății; acest norod pururea supus către datoriile lor, totdeauna au avut pironiți ochii săi la Domnii orânduți după vreme în oblăduirea pământului acestui și până la un pâr fără de nici o împotrivire au plinit oșei-care poruncă s'au sloboțit în țără, prin rînduelele sub pecetea Domnilor, fără să-și deschidă glasul său să facă vre o întrebare de sunt toate cu știință și porunca prea puternicului împărat, măcar de s'au și vedut și s'au ispitit în faptă din nou izvođită, multe feluri de dări în bani și în havalele, cu multă greutate a țerei, și precum la toate aceleși nu s'au arătat cu cea mai mică împotrivire nici într'o vre-o dată, asemenea și pentru paza pământului acestui au avut întemeete nădejdele sale iarăși la Domnii oblăduitori țerei. Nenorocirea însă a nevinovatului acestui pământ, saú deșertat de o dată tocmai în sîmurile păcei și a linistirei, pentru că la trecuta lună Februlare, fără de veste ne-am găsit *năpustiți* de o sumă Greci și Arnăuți cu toți înarmați atîta în capitala țerei orașul Iași, cât și la Galați, Focșani, ce sunt pe marginea țării despre Dunăre, cari cu armele în mîni au săvîrșit o cruđime fără pildă vre o dată în pământul acesta și urmând pretutindenii aici în țără spaimă, desnădăjduire și a ticăloșiei nevinovatului norod, siliți au fost cea mai multă parte a fugi și a să împrăstie cu singura știința lor, pe unde au putut, lăsându-și stare și avuție în risipa și prada apostatilor, căutând fieș-care ca să-și apere macar viața despre înrutățiți vîrsători de sînge din desnădăjduire; pentru care

cu lacrimi puind înaintea pragului prea puternicii împărății, nevinovăția noastră, cu umilite glasuri cerem milostivirea vindecării ranelor, întru care cumplit ne ticăloșim; tinde mâna cea puternică și ne miluesce cu punerea în bună rânduială, ca să vețuim sub umbrirea pragului prea puterniceii împărății, în sinurile păceii și a linistireii, și cu lesnire să putem plini toate datoriile curatei supunerii noastre către prea puternica și hrănitorea împărăție — milostivește-te prea puternicule mare împérate, ascultă glasurile nevinovatului norod și hărăzesce nouă prin înalt vrednic de închinăciunii înalt hatiserif pronomiile obiceiurilor, ce din vechi au avut norodul Moldoveii, care din vreme în vreme s'au perdut mai de tot ființa lor, din întrebunțările cele rele a Domnilor Grecii, ce au fost orânduieii oblăduitorii pământului, căci nu am fost slobodii, nteii putincioșii a înfătoșaa jalbele noastre către pragul prea puterniceii împărății, cu arătarea durerilor asupritore; și pe lângă aceste, să fie milă prea puternicicii împărății, a ne milui cu deșrădăcinare din pământul acesta și nici o-dată a mai locui împreună cu noi Grecii și arnăuții, cu instatornicire de case și alte acareturii; să fim miluiții și pușii la cale și pentru pagubele și cea de istov sărăcie, ce ni s'au pricinuit de această vătămătore urmare a apostaiilor, întorcându-se măcar cevaș din păgubirile noastre, cu averile ce au în pământul acesta; să fim miluiții a ni se da în purtare de grijă a noastră pământenilor toate mănăstirile cu moșiile lor, ce sunt în pământul acesta, făcute din în vechime, din moși și strămoșii noștri, pentru sprijinirea și miluirea săracilor patrioții și pentru dania din veniturile lor sub nume de *embatic* la Ierusalim, la Sinae și la *Sfetağora*; aceste mănăstirii cu moșiile lor să ni să dea pe socotința patrieii și ne îndatorim, ca și embaticul legiuit la locurile hotărâte, și miluirea săracilor patrioții, după hotărârea daniilor vechii, să urmeză cu nesmintire, căci de când au intrat aceste mănăstirii în mânila călugărilor Grecii, nu numai că acele miluiri au lipsit cu totul, dar încă le au supus și sub grea sarcină de datorie. Să fim miluiții a ni se da voie, ca după vechile obiceiurii a pământului, să ne alcătuim pravile în limba patrieii, hotărâritore la tot felul de pricinii, după care să urmeze cu nestămutare judecățile și toate orânduilele pământului, ca să nu urmeze mai mult întrebunțarea ce rea și voia cea slobodă a Domnilor oblăduitorii. Să fim miluiții a ni se da voie, ca cu boerii aleșii hotarnicii și cu inginerii, să se hotărască toate moșiile din pământul acesta pe glasul scrisorilor vrednice ce va înfătoșaa fieșce care moștén și a se stâlpi cu sémne despărțitore; să fim miluiții, ca în purtarea tuturor trebilor în patrie să fie orânduieii de către Domniii oblăduitorii ai țerii din toate némurile de boerii pământeni, cari vor fi vrednicii a ocărmui cu dreptate și bună orânduială pe săracul norod.

Să fim miluiții a ne se orîndui Domn oblăduitor pământului după vechile miluiri a prea puternicicii împărății, din însușii némul moldovenesc, pre care obșteaa îl va alege, pe temelul credinței și a închizășluireii a tuturor pământenilor, care Down va avea totă supunerea către pragul prea puterniceii împărății, oblăduind

norodul, după hotărîrea pravililor, obiceiurilor pămîntului, avînd și capi-chi-
haele din Boerîi pămîntului, cari să stea în Țarigrad, întru săvîrșirea trebuin-
țelor țerii. Cu aceste miluirî ne rugăm, prea puternicule și mare împărate, să
hărăzesci prin înalt vrednic de închinăciunii sfînt Hatisșerif, pe norodul pămîn-
tului Moldovei, credinciosă raia, cheleriul a prea puternicei mare împărății.

La pragul prea puternicei și milostivei împărății credincioșele și supuse
raeie a Moldovei».

Pe deo-partă boerîi din Iași trîmit la Constantinopole arzul de
mai sus, pe de alta cei refugiați în Basarabia scriu, în 20 Marte 1821,
cître ministrul Capo-D'Istria și-i spun, că ei nu aû consimițit la miș-
parea grecescă. *Cette cause fut envisagée comme étrangère à notre
existence politique.* Boerîi declară că n'ar fi abandonat Iașii nici după
19 Marte, ziua cînd Consulul Rusiei rupsă relațiunile sele cu Dom-
nitorul, decă acesta nu s'ar fi încapăținat să conserve frênele guver-
nămentului Moldovei, pe cînd făptuia în contra autorității care i le
încredințară. Mai ales cînd vedură boerîi, dic ei, că M. Suțu ațîța și
pe Moldoveni la rîsvrătire, ca să-i facă volintiri, și că așa vor rămîne
cîmpiile făr de brațe, ca să le lucreze, de unde va resulta mare mi-
zerie pentru țeră, atunci numai ei abandonară Iașii și se refugiară în
Basarabia. Altmintrelea puteau să se compromite, luând parte în un
guvern privit ca abusiv și luau răspunderea consecințelor ce ar putea
resulta pentru patria lor.

Ei fac apoi un răpede tabel negru al situațiunei țerei, din cauza
abusurilor Domnitorului, ca și cînd acele abuzuri nu le făcuseră cu
mulți din ei.

*«Un guvern provizoriu organizat din un comitet compus din prin-
cipalii boerî, în frunte cu Mitropolitul, ar fi inspirat încredere tuturor
lăcuitorilor și ar fi preîntîmpinat aceste consecințe supărătoare.»*

Povățuiți de aceste grave considerări și plini de recunoștință
pentru bunătatea paternă a M. Sale, boerîi pun religiunea, existența lor,
proprietățile lor, sub puternicul scut al celui mai puternic monarc Ț

Așa dar arzul boerilor către Pörtă se referă la pronomiile cele
vechi ale țerei, încălcate și pierdute din cauza Domnilor Fanarioți. Mol-
dova cere «desrădăcinarea din pămîntul ei și nici odată a mai lăcu

împreună cu moldovenii: Grecii și Arnăuții, ca să nu aibă voie a avea case și acareturi statornice în această parte».

Domn pământén «din însuși némul Moldovenesc» încă este o cerere a arzului, dar mai cu deosebire cere acest act, ca mănastirile închinat să li se dee pe socotéla patriei, ca despăgubire pentru vătămările aduse de apostaiii Greci, întorcându-se măcar ceva și din păgubirile noastre cu averile ce au în pământul acesta.

Intre revendicațiunile arzului este și cea a autonomiei țerei: *«să ni se dea voie, ca după vechile obiceiuri ale pământului, să ne alcătuim praavile în limba patriei, hotărîtore la tot felul de pricină, după care să urmeze cu nestrămutare judecățile și toate orînduelile pământului, ca să nu urmeze mai mult întrebuițarea cea rea și voia cea slobodă a Domnilor oblăduitori».*

Cu vorbele din urmă arzul cere așa dar temperarea puterei domnesci, de sigur nu în favoarea poporului, ci a oligarhiei, a clasei dirigente.

În fine mai cer boerii un cadastru general, stălpirea cu semne despărțitóre a tuturor moșiilor și finalmente orînduirea în slujbele țerei din toate némurile de boeri pământeni, cari vor fi vrednici a ocărui cu dreptate și bună orînduială pe săracul norod.

Boerii rămași în Iași nu se mărginesc a trimete numai asemenea arz, ci scriu și la Pașa de Brăila, mai ales în urma măcelului Turcilor, sėvărșit de Greci în Galați, cerend ajutor de oștiri.

Intre acestea Ipsilante cu Eteriștii se îndreptă, cum am arėtat, spre Bucuresci pe la Roman-Focșani. Încă de la 1 Marte Ipsilante plecă spre Roman ¹⁾,

Am arėtat mai înderăt mizerabila purtare a Eteriștilor în calea de la Iași la Bucuresci ²⁾.

Nu toți Eteriștii abandonă Moldova, ba după învingerea lor în țera Rumănescă, o parte din cei scăpați de măcel se vor întorce în Moldova prin părțile muntóse.

Intrėgă luna Marte până la emigrarea lui M. Suțu e caracterizatã

1. Veđi scrisórea către Kreutchely în Hurmuzachi vol. X document 154.

2. Caravia pradă Focșanii. Veđi și documentul 155 din Hurmuzachi tomul X.

prin documentele mai sus menționate. Prin ordinul trimis de Mitropolitul Veniamin la 1 Aprilie către protopopi și economi, alăturându-li-se copie după blăstemul Patriarhilor, capul bisericeii Moldovene ordonă : *nici a pomeni mai mult prin biserici numele acestui de curând depărtat de la noi Domn*¹⁾.

În cursul lunii Aprilie Eteriștii continuă a aduna volintiri în Moldova, ceea ce dă ocazie agentului austriac să proteste la Divanul țerei, constituindu-l răspunzător pentru toate neplăcutile întâmplări ce ar putea da asupra sudiților Caesaro-Regesci din partea Eteriștilor²⁾

Între acestea boerii erau cam împărțiți, unia stăruind să se chame armata turcască de la Brăila, alții susținând, că nu mai e nevoie de asemenea armată, căci se înspăimântă și mai rău locuitorii și vor părăsi lucrarea câmpului tocmai în timp de primăveră. Teodor Balș, însărcinat cu Banul Teut, de a merge la Pașa de Brăila, pentru a cere intervențiunea armată, refuză, la 17 Aprilie 1821, asemenea misiune, ba încă îndemnă să se reclame la Pașa, că din pricina Turcilor, ce au trecut, și cari au ucis 2 morari și câți-va ómeni, îngrozindu-se ținuturile de jos, au fugit». Teodor Balș afirmă, că Eteriștii s'au ridicat din Moldova și deci nu mai e nevoie de intervenție turcască, care ar face și mai mult rău lățindu-se prin sate³⁾.

Pentru a liniști spaima din țără, Mitropolitul Veniamin, la 30 Aprilie adresază următorul manifest :

1821 Aprilie 30. Cartea lui Veniamin către locuitorii Moldovei

Veniamin cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit Moldovei

Către toți de obștie a totă starea locuitorii de la ținutul Némțului ai mei iubiți fii duhovnicești, arhierescă blagoslovenie vă trimitem. Cu mare mâhnire sufletescă privesc însciințările din totă țera, pentru mișcările și strămutările ce urmați de la un loc la altul, pricinuitoare de mare sdruncinare și de istov sărăcie a tuturor de obștie, toate aceste mișcări vederate, sunt din aușiri răsuflete de către uni, și alții ce sunt voitori de tulburări și neodihna vóstră ; în destulă pildă aveți că acum este o lună de zile, de când s'au început tulburările și nedreptele aușiri, și până acum au eșit toate răsuflete, asemenea și de acum înainte toate aușirile, iar mai ales mișcările sunt rodurile celor mai din-

1. Vezi Istoria Mitropoliei de Iași pag. 116.

2. Istoria Mitropoliei Iași pag. 111.

3. Istoria Mitropoliei Iași pag. 111.

nainte răsufării neadeverate. Pentru acesta dar, pre iubiții mei, prin această a noastră arhierescă carte, vă încredințăm, că nici o grijă, nici o frică nu este; depărtați de la inimele vóstre tótă spaimă, dați credință cuvintelor păstorului și arhierelui vostru, liniștiți-vă, statorniciți-vă fără a avea cea mai mică îngrijire, lucrați pământul cu tótă silința, și milostivul Dumnezeu vă va blagoslovi ostenele vóstre, și rodirile sémănăturilor vor aduce fericire statorniciei vóstre. Fiți încredințați că tótă grija și frica lipsesce (și decă ferescă Dumnezeu) în urmă va fi cea mai puțină îngrijire, iarăși eú, ca un păstor bun, voiú purta de grijă, și mai înainte vă voiú însciința. Iar acum nu perdeți vremea cea bună a lucrării pământului, ca să nu vă fiți singuri pricinuitoři acei de istov sărăcie.

1821 Aprilie 30. *Veniamin Mitropolitul Moldovei.*

In fine învinge partida care voiesce să se chame óste turcescă.

Teodor Balș Vornicul, după cererea boerilor Vornicul Ioniță Sturdza cu Spătarul Petrache Sturdza, boerii Cuzești, Căminarul Iordache Rășcanu, Căminarul Cerchez, Serdarul Iancu Stavăr etc., primi să mérgă, împreună cu Arhimandritul Ghenadie Roset, la Silistria, să ducă jalbă din partea țerei și să cêră de la Seraschiesul de acolo intrarea de oști turcesci în Moldova.

Theodor Balș aduse însciințare că oștile turcesci vor intra în curând¹.

Dintr'o scrisóre adresată de Vornicul Balș din Bêrlad clucerului Alex. Urechia fiul Protopopului de Herlaú, se confirmă relațiunea bêtânului Drăghici. Teodor Balș scrie lui Alex. Urechia, pe atunci Sameș în Peatra, că «a sosit timpul să se ridice satele din ținuturile unde nu sunt greci eteriști, și să-i aducă Ispravnicii, înarmați cu cöse topóre și ori-ce fel de arme», să isgonescă pe Grecii rămași la Iași și în câte-va capitale de județe.

In adevér, precum am văđut, Turcii nu întârđie să mérgă spre Bucuresci, de unde în scrut timp vor nimici cetele lui Ipsilante. Incu-ragiați de scirea că Seraschiesul de Silistria a promis lui Teodor Balș și arhimandritului Ghenadie Roset, intervențiunea oștirei turcesci, boerii din Iași și din Focșani, trimet pe clucerul Al. Urechia în județele de sus, cu scrisori tainice către câți-va boeri de acolo, din cei cari se refugiaseră la hotarele dinspre Bucovina, ca să se înțelégă

1. La întórcere, Vornicul Balș, arhimandrit Roset, căđură în mâna eteriștilor greci și numai cu mare anevoie își scăpară viața.

asupra unei mișcări moldovenesci, contra Eteriștilor. Hatmanul Răducanu Roset, Vistierul Alecu Balș, boerii Crupenschesci etc., decid, în înțelegere cu Alex. Urechiă, pe unul din ispravnicii de la ținutul Neamțului și acesta obstesce, la 30 Aprilie 1821, următoarea proclamațiune :

1821 Aprilie 30, Isprăvnicia Neamțului, către neguțitorii și locuitorii Moldoveni, Cătră toți de obște neguțătorii și locuitorii Moldovei.

Și celui mai prost din dumnévoastră socotesc să fie înțeles, că urmarea răzvrătiților greci numiți eteriști, nu privesce decât pierderea acestui pământ și a tuturor nouă.

Acești făcători de rele greci, sub cuvânt de a-și aduce în slobodenie patria și țările lor, ne-au robit pe noi, și pe lângă nenumăratele și nesuferitele rele și pătimiri ce au pricinuit la totă starea și la tot Moldovenul, dor mai virtos bieților locuitori, cu feluri de silințe și prădăciuni, cu feluri de jafuri și cruzimi, și-au lătit obrăsnicia lor până acolo, în cât spaima cuprindând pe toți, s-au spart sate, s-au spart târguri, s-au spart ținuturi întregi, și număr nenumărat de ómeni s-au împrăștiat, lăsând și case și avere, și cu un cuvânt țera mai totă s-au hrentuit; până și cei mai întâi boeri, razimul țerei și părinți a totă obștia, au fost siliți a se împrăstia. Țera noastră au rămas mai pustie, și pământul nostru au ajuns pământul plângerii. Dar noi suntem încă și mai de plâns, căci peste toate aceste nenorociri, ne vedem îngroziți de o altă nenorocire și mai mare, și mai înspăimântătoare, și care cu totul e nevinovată. Noi vom putea cădea în prepus către prea puternicul nostru stăpân, cum că am fost hrăniți în aceleași cugetări de răzvrătiri, de ună vreme că'i privim și suferim întru tăcere și supunere.

Deci, iubiților simpatrioți și locuitori, o singură scăpare care ne-au rămas și care ne poate mântui și despre relele ce despre aceștia suferim (și care de acum se vor lăți și până la viață), și despre osânda prea puternicului nostru stăpân, este să arătăm, în faptă și aeeva, că noi am pățimit despre ei, și că noi am fost și suntem dușmani faptelor lor.

Simpatrioților, acești răi sunt urgisiți de toți împărații Europei și prea puternicul nostru stăpân îi are hotărâți sabiei, deci să nu pierdem prilejul ce ne-au mai rămas de scăpare.

Eu sunt unul din fii acestei patrie, și frate al vostru, mie mi-au fost încredințată ocârmuirea acestui ținut, și dreptățile vóstre mi se pare că le-am împlinit cu simțire creștinésca și patriotésca; cu aceste simțiri vă vorbesc și acum și prin glasul celor întâi patrioți ai voștri vă chiam astăzi către datoriile vóstre: înarmați brațul vostru, de la cel mai mic începând, eu voi fi căpetenia vóastră, și nimenea din voi nu se va primejdui. Numrăul acestor eteriști

câți au mai rămas în pământul nostru în orasul Iași este foarte puțin, și toți înspăimântați, căci câți au mai fost locuiți în Galați, pre toți aceia prea puternica împărăție trimitând oști i-au curățit, și credeți că numai auzul mișcării noastre simțindu-l il va răsipi.

Tóte cele-l-alte ținuturi vor fi și trecut înaintea noastră, căci cu noi este întru unire totă țera asupra desrădăcinării răilor eteriști, și să nu fim noi cei de pe urmă. Eu sunt gata și vă aștept: drumul ne va fi drept spre orașul Iași și nu mai departe. De la voi spînzură, iubiților frați, mântuirea vóstră și a noastră; cătră ea vă chiam și către ea vă îndemn, și nu mă pot îndoi, că în fieșce-care Moldoven nu voi găsi rîvna care și dumnévóstră o simțiți în mine; începeți dar a veni cu gătire a orî ce fel de arme veți avea: pușcă, cósă, lance, topor și orî ce aveți și să mergem unde ne vom întălnii cu alți simpatrioți, și să mergem să izgonim numai decât pe tâlharii aceștia, iar mai în sfârșit vă arăt, vă sfătuiesc, și în sfârșit vă poruncesc, ca or unde veți vedea vre unul din eteriști, să săriți cu toți, și prințendu-l, desbrăcându-l de tóte ce vor avea, averea aceea va fi a vóstră: iar pe densusul mi-l veți aduce la mine, ca și eu să-l trimit la locul de cuviință, pentru pedépsa a faptei lor, și dar într'un cuvânt nu zăboviți, că cu noi este Dumneđeú. *Sturza Spatar 1821. Aprilie 30*

Unele județe se agită ast-fel de a organisa cete cu care să despresóre-Iașii de străjile eteriste, după îndemnul și sfatul tainic al celor cător-va boeri concentrați la Svorîștea la hotarul țerei, Boerii de mâna a doua, precum era Caimacamul Ștefanache Gherghel, și Paharnicul Gavril Istrate, clucerul Urechiă isbutesc a aduna vre-o 3000 de ómeni înarmați cu ce putură și cu lănci fabricate în pripă, purtând în vîrf câte un drapel roșiú și începură a descinde pe malurile Siretului. Scirea acestei reacțiuni mântuitoare au însuflețit pre românii din Botoșani și s'au resculat în contra ispravnicului Grigore Rizu, rînduit de *Pendedeka, din Iași*, l'au isgonit din oraș și au numit administrator pre un orașen moldoven. La Botoșanii mântuiți de Greci se adunară boerii din tóte satele. Aceștia nu avură însă patriotismul necesar, ca să ajute cu provisiuni de ale mîncărei pe cei 3000 de țerani înarmați și ast-fel se vêdură constrinși, spre a nu muri de fóme, de a se imprăștia pe la satele lor. Ast-fel numai Botoșanii scăpară de rușinea unei administrațiuni eteriste. La Iași Ipsilante lăsase ca administrator pe *Pendedeka*, Agă de oraș era un alt Grec, Hrisochefal, și ispravnic Paharnicul Pamir. Ast-fel administrațiunea celor mai mari părți din țeră, încetase cu totul de a fi națională: «*cu sabia în mână prin*

Mavrofori și arnăuți, dice Drăghici, Pendedeca administra Moldova».

Ce administrație era aceea a Eteriștilor se poate înțelege: jaf și iar jaf! și asemenea jafuri împinseră la pribegire mii de oameni. Umbra de administrațiune a Mitropolitului Veniamin și a câtor-va Divăniștii rămași în Iași, ce mai putea face ca să impedeze mai departe risipa țerei?

Totuși capii mai inteligenți ai eteriei vedură și ei că nu le va fi de folos nici lor o Moldovă pustiiă. Atunci Cneazul Grigore Cantacuzino Deleanul adresază țerei următorul manifest tipărit cu data de 14 Marte 1821.

Cătră toate stările Locuitorilor Moldovei

Din înșciințările ce s'au întins pretutindenea, nu puțină mahniciune au simțit sufletul meu, pentru spaima ce au turburat liniștea tuturor, cu îngrozitoare audire, din pricina năvălirii dușmanilor, la margine, în partea de jos pe la unele locuri, căci eu din voința Proniei, de am și fost depărtat din pământul acesta al Moldovei în cea mai fragedă vîrstă a mea, însă în totă vremea, și la toate întâmplările am avut neclintită știință în ținerea mea de minte, că tatăl meu, moșii și strămoșii mei, au fost întru adevăr Patrioți ai Moldovei, apărători oserdnici și ne înfricoșați sprijinitori dreptăților Patriei lor, și răvnind acestora a fi și eu următorii, după neapărată datorie ce am, am alergat cu totă grabirea în pământul acesta, ca să aduc putincioasă tămăduire la pătimirile ce au suferit acum, și după multă trudă, și osteneală am venit în orașul Iașii, și în toate locurile călătoriei mele, până aici, cum și aici am întâmpinat o jalnică privire, pentru săracii simpatrioți, găsind pe unii în partea de jos, împlântați în lacrimi, de varvăria ce au făcut dușmanii asupra lor, iar pe cei mai mulți, și pretutindenea cuprânși de nemărginită frică, îngrijindu-se să nu pătimescă, și ei asemenea, vedându-se fără nici un feliu de apărare, și sprijinul de către nimenea, și părăsiți de cel mai întâi Păstorii, și de boerii pămîntenii, cari lăsând pe simpatrioții lor cei săraci și slabi fără nici o mângâiere, la întâmplări ca acesta, au alergat în țerile străine, silind acesta pe cei mai cu putere de s'au lăsat casele pustii, și toate stările lor în primejdii. Nu puțin mă mahnii, vedând în faptă, că unii din pămîntenii, au ajuns până la atîta rătăcire, în cât au cutezat de a rădica armele asupra creștinilor, unindu-se cu Turcii și aducându-i, pe la multe locuri a Patriei lor. Eu pe unii ca aceștia las ca să-și găsescă răsplătirea faptelor lor de la înalta judecată, jălesc însă patrioțesc pe frații, cari înșelându-se din a lor prostime, au ascultat pe acei, cari sub obrăzariul Patriotizmosului, i-au îndemnat spre acesta, pentru a lor sfârșitură. Fraților, veniți întru cunoștință, judecați, care sunt folosurile ce au dobândit pământul nostru, aflându-se sub jugul ocârmuirii otomanicesci: Unde sunt dreptă-

țile vóstre? tóte sunt călcate, și întru nimica socotite. Aduceți-vă aminte, că strămoșii voștri nu de multă vreme aceste dreptăți le apăra cu sângele lor, iar sub ocârmuirea nelegiurii, persónele și averile vóstre se ocârmuia după voința a unui puțin număr de fețe. Lăcomia acelora aú fost pravila cea mai temeinică pentru voi. După tóte dar acestea, ce fericire mai nădăjduiți voi, de la acei, cari acum turburați asupra tuturor creștinilor de obște, fără nici o alegere supun subt sabie și foc, pe nevinovatul norod, locășurile, și averile lor? Iată prospătă pildă vărvariei ce aú arătat în Galați, și în Focșani. Nu sunt la îndoială, că tuturor trebuie să fie cunoscută și mórtea cea cumplită a patriarhului nostru și a tuturor arhierieilor, pe cari varvarii și păgânii Turci, în ziua Paștilor i-aú spânzurat, trecând subt sabie, 20 de mií de norod nevinovat. Decí care creștin va avea atâta de împietrită inimă, ca să asculte tóte acestea, și să nu se îndemne de a se ridica, spre răsplătirea nevinovatului sânge a fraților lui? Eú ca un patriot, dator mă cunosc a pune înaintea simpatrioților mei, tóte cele ce se ating de a lor folóse și fericire, și a vă sfătui patrioticește, ca să izgoniți din inimile vóstre tóte cugetările înportivítóre datoriiilor creștinești și patrioticești. Liniștiți-vé pe la casele vóstre. Uniți-vé împreună ca frații voștri, ca să apărați Patria vóstră, și ca să câștigați dreptățile acelea, care de atâtea vécuri le aveți perdute; nu scăpați prilejul acesta, și fiți încredințați, că și cele-l-alte Puteri vor întinde brațul lor, ca să sprijinască slobođenia unui norod. Eú întorcându-mé în pământul acesta, numaí ca să statornicesc liniștirea între voi, am primit măsurile cuviincióse, spre oprirea dușmanilor. Voi siliți-vé, și vé sirguiti de a da oștașilor tot ajutorul cuviincios și hrana trebuincióasă, pe care ei nu sunt în stare, de a o găsi întralt chip. Nici un fel de supărare nu veți avea de către oștași căci eú strașnic voiú pedepsi pe acei, cari se vor abate spre cele rele. Folosul și ușurarea vóstră birnicilor, la niște vremi ca acestea, am socotit a fi de bine cuvintată, ridicarea scutélnicilor, și de astăzi înainte acéstă numire și îndatorire, va lipsi désupra vóstră, rămâind ca toți deopotrivă, să vé sirguiti pentru folosul Partiei vóstre. O dare de bir măsurată, este neapărat trebuitóre, spre întâmpinarea celor trebuincióse, iarăși pentru al vostru bine. Acéstă dare se va alcătui cu cea mai mare cumpănire, și se va strînge de către dregătorií orînduiți, cărora cu stășnicie s'aú poruncit, ca să fie feriți de orí ce fel de urmare asupra sáracilor. Dilele boerescului le veți împlini întocma după legiurile pământului, ca să nu rămăe pământurile moșinașilor stérpe. In scurt, fraților, ca niște adevărați patrioți, păzind bunele orîndueli, și legiurile pământului, într'un cuget curat, cu frătesca unire, să ne silim pentru binele obștesc, depărtând de la noi tóte cele în parte interesurí, ca să putem câștiga acele ce dorim. Intre voi se află mulți, cari se indeletnicesc cu arme, subt numire de pușcași și plăeși; pe toți aceștia patrioticește îi îndemn, ca să se unescă cu mine, și să întórcă armele lor împotriva dușmanului obștesc, pentru apăderea credinții și a patriei nóstre și să

arătăm cu acésta și altor némuri, că Nația Moldovenéscă nu ș'aú perdut încă deistov duhul strămoșilor lor, ci se află în stare ași apéra cu sângile lor : credința. Patria, femeile, copiii, și averile lor.

Knéz *George Cantacuzino Delénu*. 1)

1821. Mai 24
In Iași.

Rusia declară insuficientă numirea Caimacamilor și reclamă in contra Pașei de la Brăila, care și-aú permis să se intituleze de *Muhafiz al Moldovei, să preleveze imense contribuțiuni și să publice firmame îndemnând la exterminarea până și a femeilor însărcinate* 2).

Caimacamul trămis de Pórtă in Moldova este postelnicul Ștefă-nache Vogoride fost Hatman. Acesta ia reședința mai ántái in casele lui Codreanu, sosind la 29 Iunie in Iași. Doué-trei zile'apoi se mută și el in Curtea domnéscă. Caimacamul însărcinéză și dînsul pe arhi-mandritul Isaia de a scrie Mitropolitului la Colincáuți și a-l îndemna și pre el și pre toți boierii de a se reîntórce in patrie.

Boierii din Bucovina intrébă, la inceputul lui Iulie, prin scrisóre, pe Mitropolitul Veniamin, care este socotința lui? de ar face bine să asculte de îndemnurile, ce li se trămit și să se întórcă in patrie? 3).

1) După o fée volantă tipărită, ce se póte vede la Biblioteca Urechia din Galați. In Débats din Paris mai aflăm publicată și acéstă

*Proclamațiune a Prințului G Cantacuzino către Moldoveni
din 1 Iunie 1821.*

Armata grecéscă ce se află in acéstă țéră m'aú informat de daunele ce s'aú cășunat in parte de Turci, și in parte chiar de Greci, care îndepártându-se de la corpul lor principal, s'aú dat la escese in mai multe locuri. Scirea acésta care m'aú întristat prea mult, m'aú silit de a veni in părțile vóstre, saú pentru a aduna pre Grecii in-prăștiați, și de a'í împiedeca să supere mai mult pe locuitorii, saú pentru a asigura pe localnicii asupra năvălirilor Turcilor. Prin acésta eú fac cunoscut, și cărmuirei, pentru că ea să întrebuinteze de asemenea din partea sa tóte mijlócele putincióse, spre a restatornici liniștea, așa precum ea esista mai înainte. Corpusul meú nu va bántui pe locuitorii; el nu va cere nimic mai mult peste articolele neapérate pentru întreținerea oamenilor și a cailor; și pentru a inlătura ca nici un locuitor să nu fie mai împovărat de cât altul, el va lăsa in îngrijirea cărmuirei împărțela acestor requisitiuni.

Prințul Georgie Cantacuzino Delénu.

(Vezi Débats din 9 Iulie)

2) Vezi nota lui Von Miltitz către Regele Prusiei din Constantinopole (12 Iunie 1821). Hurmuzachi, Colecțiunea Iorga.

3) Istoria Mitropoliei, pag. 127.

La 4 Iulie 1821 câți va boeri emigrați la Suceava scriu direct noului Caimacam Vogoride, că pentru motive de bătrânețe, ori de sănătate, nu se pot întorce de o cam dată, dar că vom scrie și la alți boieri îm-prăștiați în totă Bucovina, comunicându-le indemnul lui Vogoride de întorcere.

Veniamin era în mare perplexitate. El consultă pe mai mulți prelați din Basarabia. Unul îl îndemna să nu se întorcă în Moldova, pe când Episcopul de Bender îi răspundea, că «hotărîrea a vă întorce la Eparhie saă a ședea aicea (la Colincăuți) rămâne la înțelepciunea Inalt pre Sfin-ției Vostre, după sfatul generalului rus Iusof 1).

Cu totă împotrivirea de a se întorce la Iași, Vogoride scrie și însuși Mitropolitului Veniamin, îndemnându-l, pe el și pe boieri, să nu mai întârzie cu șederea în Basarabia, ci să vie cu toți pe la casele și așe-dările lor 2).

Intre acestea, Ienicerii turci nu se pôrtă de loc bine prin țără și nici în Iași. De purtarea Turcilor se jăluesce și însuși Isaiia Giuscă arhimandritul, vechilul Mitropoliei, prin scrisoarea ce trâmite lui Veniamin, la 6 Iulie 1821. Cu toate acestea Kihaiia-Bey dă spre paza Mi-tropoliei un Aga și cu vre-o doi alți Turci, cari și aceștia prin exi-gențele lor neliniștesc pe dișul locotenent a lui Veniamin.

În cursul lunii Iulie corespondența dintre boierii din Bucovina și Mitropolitul Veniamin de la Colincăuți, ne arătă, că începuseră dișii boieri a se gândi la reintrarea în țără. Canta și Șerban Negel scriau la 21 Iulie, Mitropolitului Veniamin, ca să-l indemne de a trece din Basarabia la Cernăuți, spre definitivă înțelegere 3).

La 23 Iulie Kihaiia-bey trâmite circulare către toate județele anun-țându-le că Pôrta a rânduit ôste, ca să gonască și să pedepsască pe apostatii greci de pretutindenî. *De aici din orașul Iașii, după sosirea noastră, dice Kihaiia-bey, s'au făcut nevêduți (apostatii) și pe unde vor mai fi încă se vor prinde și se vor pedepsi cu môrte.*

Comandantul Turc cere, ca Moldovenii, *credincioșo raia*, să denunțe pe Grecii ascunși, sub amenințare de pedepsă strașnică. Circulara in-

1) Istoria Mitropoliei, pag. 129.

2) Scrisoarea din 6 Iulie 1821. Istoria Mitropoliei, pag. 132.

3) Istoria Mitropoliei Moldovei, pag. 140.

démnă apoi pe toți locuitorii, să se întorcă fără temere pe la casele lor, să-și caute de lucrarea pământului și de comerț; cei ce nu se vor întorce, vor fi considerați ca apostazi. Mai cere circulara adunarea de provizii pentru hrana oștirilor, *până în cinci zile negreșit*. Rechizițiunile să se facă cu anume isvode de ce se va fi luat, fără asupra, sau interes. Autoritățile să se ferescă de cea mai mică asupra, iar *grăul și orđul negăsindu-se într'această vreme la locuitori, se va lua fără osebire de la toți de obște* ¹⁾

Vorbe góie!. Rechizițiunile și jafurile se fac pe scară tot mai mare!

În Iași la finea lunii lui Iulie, nu se afla dintre boeri și încă de mâna din urmă de cât Gh. Brăescu și Stavăr, cari aceștia erau în serviciul lui Kihaiia-bey și ei se ocupau cu administrațiunea în Iași și pe afară și cu adunarea rechizițiunilor pentru oștire. Pașa se afla în lagăr la Copoă, iar Kichaiia-bey luase reședința în casele lui Grigore Ghica. După o corespondență a unui lordache Sinescu, óstea turcescă venită la Iași, era până la 30.000. Dintr'aceștia vre-o 3000 au fost tramiși pe la județe pentru a urmări pre Greci și pre aderenții lor. ²⁾

În Iași continuă prădăciunile Ianicerilor mai cu sémă pe la Mănăstiri. Biserica Bărboiul au dărămat-o Turcii până în temelie, după pira unor evrei în contra egumenului Metodie. În biserica Banul, Turcii concentrară iarba de pușcă după ce au stricat catapitésma și pristolul. În biserica de la maica Prepodomna Paraschiva, după ce au stricat tot în biserică, au transformat-o în bucătărie pentru agale. Prin alte biserici au băgat cai; numai la Mitropolie se mai servea leturgia, însă mai mult în cetire. ³⁾

În asemenea condițiuni evident că nu se putea decide Mitropolitul Veniamin și nici boerii să se întorcă în Iași. Mitropolitul aștepta ridicarea oștirilor Turcesci din Iași și atunci promitea că se va întorce

Prezența la Colincăuți și în Chișineu de emigrați Moldoveni, aduce un mic folos locuitorilor români din acele părți, prin faptul, că arhiepiscopul de Chișineu și Hotin invoesce serviciul în unele biserici, în limba românească. În Septembrie 23 anul 1821, Melitie episcop de

1) Istoria Mitropoliei, pag. 141.

2) Veđi Istoria Mitropoliei, pag 142.

3) Istoria Mitropoliei, pag. 144--145.

Huși se întorce la Iași și anunță Mitropolitului Veniamin, că se va duce la eparhie, ne mai putând suferi mizeriile pribegirei. Autoritățile Turcesci din Iași au primit bine pe Episcop.

Cu revenirea cel puțin a episcopului de Huși se pare a se mai îndrepta afacerile în Iași, unde erau așteptați câți-va din boerii mari. Se hotărîră a se face două acte noue adică un arzmagzar la Pörtă, care prin Visternicul Pașcanu fu trimis la Suceava, ca să-l semneze și boerii emigrați și o petițiune către Monarhul rusesc, ce urma să se subsemneze asemenea de boerii, în secret.

CAP. IX.

Europa față cu mișcările din principate.

Până aci ne-am ocupat mai exclusiv cu faptele interne din principate din anii 1821—22. Vine rindul să dăm loc aci istoriei agitațiunilor europene și în primul rând acelor ale Rusiei față cu mișcările din principate. Pentru acesta ne vom servi cu deosebire de jurnalele oficiale și de notele reprezentanților streini din Constantinopole.

Am văzut deja, că în urma întrunirii suveranilor de la Leibach, mișcarea eteristă și cea a lui Tudor au fost repudiate de puterile timitrofe Turciei. Representantul Rusiei Strogonoff a repudiat prin note oficiale ambele mișcări din principate. ¹⁾

Pörta față cu mișcarea Grécă voia să înlătore pe Mihaiu Suțu din domnia Moldovei. Strogonoff cere ca mai întâi să fie judecat și se opune la mazilirea acestuia. Urmază apoi plecarea consulilor rusesci din capitalele principatelor, ceea ce provacă, cum vedurăm emigrarea boerilor din Iași și Bucuresci. ²⁾

La Constantinopole în 1 Maiu 21 e vorba de numirea unui Domn în locul lui M. Suțu. Rusia cere din nou, ca întâi să fie judecat.

Am văzut cum Turcii nu mai așteptară înțelegerea cu Rusia și intrară în principate. Strogonoff insistase să nu intre trupele turcesci. ³⁾

1) Veți în anexe acte după Moniteur Universel, corespondența din Constantinopole de la 22 Martie 1821. Veți actele din 31 Martie 1821 după Iorga Acte și fragmente II,

2) Veți Moniteur Universel nutăți din Iași despre plecarea consulilor rusesci în Martie 1821, Refugiarea boerilor moldoveni.

3) Veți Moniteur Universel 15 Mai 1821

Maî mult, reprezentantul Rusiei protestă contra intrărei Turcilor în Valahia în primele zile din Maî 1821. Pôrta replică la nota rusească că a trâmîs trupe în principate, ca să restabiléscă ordinea și că pe dată ce se va fi ajuns acest scop, va rechiama trupele. ¹⁾

În urma acestui răspuns al Porței maî găsim doué comunicațiuni rusesci către Pôrta, dapă ce Strogonoff intrerupse relațiunile cu dînsa la 10 Iunie 1821. Aceste note rusesci sunt următóarele: a) prin care Rusia protestă contra titlului ce a luat Pașa de Brăila de *Muhafiz al Moldovei*, și b) protestă Rusia contra imenselor rechisițiuni și contribuțiuni aruncate pe țéră tot odată Rusia cere rînduirea de Caimacamî în principate, însă cu totul independenței de pașale și maî cere respectarea persónelor, privilegiilor și proprietăților Románilor. ²⁾

Puțina ascultare ce află Strogonoff la protestele sale, aduce întreprumpere de relațiuni cu Pôrta.

Despre întrepruperea relațiunilor dintre Strogonoff și Divan, amin-tesce *Moniteur Universel* din 16 Iunie 1821.

Situațiunea luată de Strogonoff la Constantinopole ocasionéază o schimbare activă de corespondență între Viena și Petersburg. Guvernămîntul vienez hotăresce întărirea granițelor despre principate și prohibă esportul de arme pentru țerile Române. ³⁾

Nu maî puțin Rușii întăresc armata de observare de la Prut cea ce obligă Turcia de a fi cu precauțiune și a negocia mereú cu Rusia. ⁴⁾

Rusia legitima cererile sale și pe tratatele care-î dădeú dreptul de protecțiune asupra principatelor și pe cererile locuitorilor. Așa a fost pețițiunea locuitorilor din județele Dunărene către Consulul rusesc din Bucuresci, de le 21 Iunie 1821. ⁵⁾

Intrarea Turcilor în Bucuresci, aședarea taberilor la Colentina; desarmarea bucurescenilor prin Spătarul Manu și Beșleaga; făptuirile Turcilor în ambele principate, înăspresc tot maî mult relațiunile dintre Rusia și Pôrta. ⁶⁾

1) Veđi în anexe corespondență din Constantinopole de la 25 Maî.

2) Veđi anexa.

3) Veđi anexele.

4) Veđi anexa.

5) Veđi anexa.

6) Veđi anexele.

La Viena după o corespondență din Lintz, împăratul austriac ține consiliu. Se hotărăse întărirea trupelor de la fruntariile principatelor. Se crede eminent războiul dintre Rusia și Porta. Austria oferă medierea s'a pentru a împiedica războiul. ¹⁾

La finea lui Iulie stil nou după ce Alaxandru Ipsilante se refugiază în Transilvania, șgomotele la război sunt mai potolite. Se șvonesce că Rusia s'a înțeles cu Anglia, ca să devină mediatrice dintre Porta și Grecia. ²⁾

Acésta potolire de șgomot de război este de scurtă durată. Grozăviile ce se petrec în Bucuresci, Iași și în întregimea principatelor, unde Jidani șpioni Turci, ca să ia comerțul din mâna creștinilor se fac delatori ai acestor comercianți și provocă uciderea lor de către Turci și unde sute de mii de Români trăesc ascunși prin păduri, nu sunt de natură a face să dăinuască potolirea iritațiunii dintre Rusia și Turcia. Decă iar șgomote de război. ³⁾

Se șvonesce chiar că Moldova va fi iar ocupată de Muscali. ⁴⁾

Se fac representațiuni energice Porței contra purtării crude ale Turcilor în principate. Întru acésta Rusia e înțelésă cu Austria, Franța, Prusia și Anglia. ⁵⁾

În urma acestor protestări ale Europei se fac mișcări de trupe Austriace pe fruntaria Dalmației. ⁶⁾

Porta crede a liniști lucrurile, numind, cum vędurăm, Domnitor pe Scarlat Calimah ⁷⁾

Uciderea în 14 Iulie 1826 st. n. a lui Pantazoglu primul capuchihaia al țerei rumănesci, înăspresce și mai rău relațiunile dintre Rusia și Porta, căci Pantazoglu era major Rusesc. ⁸⁾

Porta primesce ca Consulul Rusesc să se întorcă în Bucuresci și prin nota s'a explică pentru ce a trimes armate în principate ⁹⁾.

1) Veđi anexele.

2) Veđi actul.

3. Veđi actele în anexe.

4) Veđi anexa.

5) Veđi anexa.

6) Veđi anexa.

7) Veđi anexele. Despre negocierile între Rusia și Turcia veđi și notele

BB și CC.

8) Veđi Anexa.

9) Veđi actele în anexe.

Nota Rusiei replică victorios la nota turcăscă ¹⁾

Reprezentantul Angliei intervine la Constantinopol. La Pórtă se țin conferințe cu acest diplomat. Intervine și internuniul austriac cerënd ca Pórtă să satisfacă cererile Rusiei. ²⁾

Plecarea din Constantinopol a lui Strogonof spre Odesa atrage refugiarea lui Pini din Bucuresci la Brașov. Acesta îndemnă pe supușii ruși din țera românească să se refugieze unde vor putea ³⁾

De aci svonurile că armata rusă din Basarabia este sporită și pusă în mișcare ⁴⁾. Ultimatul lui Strogonoff nu așteaptă răspunsul Porței. De și Strogonoff debarcă la Odesa. Tratările între Rusia și Turcia tot urmează.

Vizirul corespunde direct cu Ministru rusesc Nesperlov.

Mediațiunea Austriei și Angliei continuă între Rusia și Turcia.

Rusia încă în August a dat Porței o notă, sfātuind-o să se impace cu Rusia căci dreptatea e de partea acésta. Iorga pag. 595.

Rusia cere garanție de la Pórtă. Aceste garanții le are Rusia numai decă trupe rusesci, austriace și engleze, vor ocupa cetățile de pe Dunăre și din Peloponez.

Atunci se svonesce că Pórtă e gata să evacueze Moldova și Sul-tanul dá firmanul prin care acordă amnistie complectă, care nu este ținută în seamă de boerii de cl. I refugiați în Basaraaia și Bucovina, ceea-ce este causă că administrațiunea publică din Moldova continuă a fi confusiune.

Rusia pretinde pe lângă garanții și evacuarea imediată a Principatelor de oșiri turcesci, și e vorbă de a se aduna un Congres european. Turcia pretinde estrădarea lui M. Suțu, refugiat în Basarabia, și a lui Ipsilante deținut de Austria la Muncaci ⁵⁾, apoi de acolo trecut în Austria, care-l areștă și'l deținu la Görz ⁶⁾.

1) Veđi Anexa.

2) Veđi anexele. Veđi în Iorga: intervenirea lui Von Miltitz, pag. 598

3) Veđi anexele.

4) Veđi anexa.

5) Veđi nota relativă.

6) Veđi Istoria Metropolei Moldovei de Erbiceanu, pag. 537--540 și Aricescu. Revoluțiunea lui Tudor, t. 165.

Austria declară că va rămâne neutrală, dar nu estrădéză pe Domnitorul cerut.

Acum lucrurile sunt rău înăsprite în Principate. Pe când turcii nu mai respectă nici biserici, mănăstiri; pe când la 5000 de preoți și căluguri sunt prinși de turci și călugărițele luate din Văratice, pe care o incendiază și din Agapia și prefăcute în sclave; personalul agenției rusesci se retrage la Brașov, precum cel de la Iași trecu la Școleni rusesci.

Triumful turcilor la Secu, îi îndârjesce în loc de a-i potoli. Părta departe de a evacua țerile române, trămite nouă contingente de oștiri. În trei săptămâni a intrat în Principate 30000 turci.

Evident că și pe marginea Prutului se fac mișcări de trupe, concentrări. Totuși la Viena nu a desperat de a împedica rășboiul, comptând pe iubirea de pace a Impăratului Alexandru al Rusiei.

În asemenea stare a negocierilor diplomatice, nu e de mirare, că la Brașov, la Cernăuți și în Basarabia, să se fie grămădit tot mai mulți emigrați din Moldova și Muntenia.

Monitorul Universal 20, din Noembrie 21 dice că: Cu tôte proclamațiunile Părtei, emigrații nu se întorc. Agricultură a încetat. Sultanul trămite firman la Iași și București, care s'a publicat la 7/19 Octombrie în Iași, îndemnând pe emigrați să se întorcă. Supușii ruși din Moldova sunt rău tratați de turci. Proteste rusesci. Turcii se pregătesc să petrecă iarna în principate.

De aci s'von nou și întefit de rășboi între Rusia și Părta. Svonul este mai consistent decât până aci, și Sultanul chiamă sub arme pe tōți musulmanii. Tot odată Părta trămite un nou apel cătră boierii emigrați să se întorcă în țerile lor. Prea puținii boieri se reintorc.

O notă nouă rusescă cere din nou, în Noembrie 1821, garanții pentru greci și evacuarea imediată a principatelor, amintind excesele osebite ale turcilor în țerile române, cu deosebire în Moldova.

Deci, pregătiri serioșe de rășboi și pe Prut și la Dunăre.

Puterile mari fac ce pot să împedice acest rășboi. Dar Rusia nu cedéză din cererea sa de a ocupa ea cu oștiri Moldova și Valahia,

ca garanție. Ea cere Angliei să sprijină ea pretențiunea de garanție, dar nu-i cere o mediațiune formală ¹⁾

Neselrod, care a redactat ultimele note, așteaptă în Noembrie răspunsul Porței. Ea întârzie de a-l da și întârzie de a-l da, căci sunt otăriți turcii să facă război, și vor să câștige timp de pregătire. Departe de a ceda Rusiei, ei decid să transforme principatele în pașalicuri, și până atunci le pustiéză fără milă.

În decursul lunilor August și Septembrie 1821, Pórta la solicitările puterilor europene, s'a fost declarat gata de a evacua principatele, dar pune și ea condițiunea și cerea garanții pentru acésta, că Rusia nu va ocupa ea cu oști principatele pre dată, ce oștirea turcă va eși din ele ²⁾. De la Austria așteaptă Pórta asigurarea acésta.

La Constantinopole partida turcă fanatică împingea la război, la ntransigență. În genere însă, și acolo se doria pacea. Totuși se făcea din estrădarea lui M. Suțu în mâinile Turciei, o condițiune de prima valóre, căci este: «*considérée par tous les ministres de sa Hautesse, comme indispensable au maintien de la dignité du Sultan et comme la seule garantie suffisante de la conduite future des Hospodars.*»

Pórta comunică Prusiei, în 26 Septembrie 1821, o notă prin care cercă a legitima neevacuarea principatelor, pe împrejurarea, că ar mai fi rămași ici-colea, rebeli și pentru că M. Suțu este protegiat de Rusia, în loc de a fi predat Porței, spre a-și primi pedeapsa trădărei. Cum o să numéscă Pórta Domni în Valahia dintre greci, pe când grecii sunt neamicii Porței? De aceea Pórta s'a otărit, să numéscă numai Caimacamii, cari să administreze după legile și privilegiile principatelor. Condițiunea primordială, ca Turcia să cedeze, este, să i se predea transfugii.

Cu destituirea la 1 Noembrie 1821 a lui Reis Efendi, cu ezilarea lui la Asia mică și cu revenirea la acésta funcțiune a lui Buiuc Teșcheregi Efendi, puterile europene sperară un moment să triumfe mediațiunile lor. Într'o întrevedere a Dragomanului Porței cu interpretii Austriei și Angliei, marele funcționar al Porței a cerut, ca déca, nu voiesce Rusia să estradeze pe M. Suțu și pe Ipsilante, cel puțin să-i pedepséscă ea în mod exemplar. A mai cerut Pórta Rusiei, să nu mai

1) Veđi anexele.

2) Veđi Iorga, Acte și fragmente II, pag. 598—599.

pretindă să rămână Domni Calimachescii, de óre-ce Pórta are doveđi de culpabilitatea lor. O altă condițiune fu, că Pórta să nu fie obligată a rezidi bisericile nimicite de ieniceri, ca să nu provóce o rěscólă a acestora ¹⁾.

Vane speranțe!

Trei patru zile după aceea Iancu Calimah e decapitat, iar Scarlat Calimah aflând de peirea frate-sěu, căđu mort de aploplexie, orí póte că fu otrăvit ²⁾. Capul lui I. Calimach fu pus în pórta Seraiului la 21 Noembre 1821.

Și chiar propunerea de mai sus a Porței, că Rusia să pedepsěscă însăși pe cei doi refugiați, se complică, după stăruințele fanaticului partid al lui Djanib-Efendi: acum se cere, ca să existe un comisar al Turciei la pedepsirea exemplară a lui M. Suțu și Ipsilante.

Internunțiul austriac Lützow, căruia Divânul i-a făcut asemenea propuneri, care aű negociat din nou în Noembre 1821 cu noul Vizir, a respins asemenea propunere, amintind Porței, că ea se angajasă a evacua Principatele cu singura condițiune, că Austria să garanteze, că rușii nu le vor ocupa cu oștiri din dată ce vor fi evacuate. Acum Pórta nu se mai ține de promisiune, dicěnd, că aceea n'a fost dată în scris.

În cursul lunei Noembre 1821 Sultanul trămite nouă firman cătră Seraschierul oștirilor turcesci din Principate, ordonându-i, să impede jafurile și prădăciunile și să se respecte Boierii, în nimic să nu fie dăunați de la stăpânirea moșiilor lor.

Nogociațiunile merg slab în cursul lunei Decembre. Reis-Effendi nu mai voiesce să aibă nici o conferință cu Lützow internunțiul Austriei. Totuși, după cum se vede din notă adresată de agentul frances din Bucuresci, (care este iarăși Ledoulx, revenit la post) ar urmă că Pórta s'a otărît a înlesni negociațiunile, prin faptul, că ordonă, ca $\frac{2}{3}$ din óstea turcěscă în Principate, să se întórne peste Dunăre și să rămână numai atăta oștire câtă ar fi de trebuință (8—10.000) spre a sprijini administrațiunea țerilor.

1. Veđi actele din anexe.

2) Iorga pag. 605.

Acastă administrațiune continuă a fi incredințată în Valahia, cum vedurăm, după mórtea lui Suțu, Caimacamului lui, Negre.

1) *De la otcârmuirca Valahiei către Dumnélui Ispravnicii ot-sud...*

Insciințăm Dumnévóstră că astă-đi, la 31 ale acestei luni Măi, la opt césuri din đi, au sosit aici în Bucuresci Dumnélui einstitul Vel Postelnic Costache Negre, Căimăcamul Măriei Sale lui Vodă; cam și cu einstitul Hazne-Chiatip al Măriei Sale Pré Înălțatului Silistra Valezi, Mehmet Pașa, Serascherul oștirii împărătesci; unde adunându-se cu toți, atât parte bisericescă, cât și noi boerii, ni s'au citit întru auđul tuturor vrednicul de închinăciune prea înălțatul firman al prea puternicului nostru Impărat, i deosebită carte a Măriei Sale prea înălțatului nostru Domn, Scarlat Vodă Calimah; și ne-am implut cu toții de obște de o negrăită bucurie, vedându-ı coprinderea, într'aceiași chip; că din arzmagzarurile boierilor ce au năzuit spre scăpare în pământul Austriei, cum și din multele jalnicele arzurı ce au trimis supusa raia din amândouă țările Moldavia și Valahia, luând pliroforie prea Inalta Pórtă de tóte câte a pătimit de către tulburători, și pentru cea desăvērșită curățire a rēutăților, și isgonire a apostatilor a orınduit de la Anadol și de la Rumelia indestulate puteri de oștiri nebiruite, cari au a sdrobi, cu brațul cel puternic, pe toți aceia ce s'au ivit într'aceste țeri cu zurbalicii, ca să desrădăcineze cu totul rēutatea și să aducă liniște și bună stare supusului nostru norod, după frésca bunătate și voință a Măriei Impărației Sale; iar pe aceia cari, din îndemnare, saü din sārăcie strimtorați, s'au amăgit de s'au unit cu zurbalele, de se vor arēta supuși, să-ı ierte desăvirșit și de o asemenea greșală, să rămăie cu totul nesuperați; poruncinduni-se și nouă deosebit, ca să fim îngrijitori cu tot denadinsul a întâmpina cu bună orınduală și cumpănire oștirile împărătesci cu trebuincioșele zaherele. Decı, dintr'acastă coprindere pliroforisindu-ne de părintescul cuget cel plin de milostivire al prea puternicului nostru împărat, organ al milostivirii, și păstor al Valahiei alegēnd pe prea înălțatul nostru Domn Scarlat Vodă Calimah, s'au cuvenit întru adevăr a ne âmplea de bucurie, ridicându-se din inimele tuturor tótă frica și bănuiala, și cunoscēnd în fapt ne-adormita purtare de grijă a prea puterniceı Impărății.

După care și Dumnévóstră, soglăsuindu-vē cu supunere la voințele stăpânirii, îndată ce veți primi această carte numai decăt se orınduiți propoveduitoři, ómenı cu cuvēnt să mērgă pe la locurile unde se vor fi aflānd pribegiți tótă obștea locuitorilor aceluı județ, să le vestescă această coprindere, făcēndu-ı să înțelgă, cu tótă indestularea, ca să înalțe mări rugătoare, către a tot ții-torul Dumneđeu pentru întărirea puteri Impărației, nebiruită întru rēsbóie, și până în véc strălucită și slăvită, și pentru îndelungarea anilor vieței Măriei Sale lui Vodă.

Scarlat Calimach prin scrisoarea adresată lui Negrea încă din 21 Maiu, de la Constantinople, după ce face pe scurt istoricul sbucnirii răscolii grecesci, explică scopul trimiterii oștirilor turcesci în țară și apoi invită pre toți Prelații și pre boieri să se adune din pribegie și să administreze țera, știind că Sultanul a acordat amnistie complectă tuturor celor, cari rătăciți un moment, s'au băgat între răsvrătitori și ca răsvrătitori declară că sunt și acei cari se vor fi dat în partea «unui ore care blăstemat Tudor, care fără de veste adunând căți-va rei făcători, au proclamat nesupunerea și răsvrătire».

CAP. X

In țera Muntenescă după căderea lui Tudor.

O notiță după scórța Condiceii XCVI de la Arhiva Statului (Bucuresci) scrie: «1821 Mai 15, au intrat în Bucuresci Kehaia Bei cu óstea împăratescă».

Monitorul Universal din Paris (No. 170 din 19 Iunie) din 1821, publică, după *Observatorul Austriac*, o corespondență de la 28, Mai în care se face mențiune de abandonarea Bucurescilor de către Tudor și că orașul a fost ocupat «paisiblement par l'avant garde de l'armée turque, forte de 12,000 hommes, sous les ordres de Kiaya Mehemed, Pacha de Silistrie». După aceeași corespondență, Kiaya Bey nu întâlni nici o rezistență. Tudor, precum arătă aceeași gazetă *Observatorul Austriac*, Hagi Prodan și Bimbașa Sava, evacuasera Bucuresci la

Apoi să se afle cu totă supunerea prin întorcerea lor la locașuri cu bucurie și fără de nici o îndoială; puind Dumnévoastră totă sirguinta la acesta ca, în cincî, mult șese zile, prin boeri, boierași și zapciî, să adunați tot județul, aședând pe locuitori la urma lor, ca să se apuce de munca pământului întru liniștire, spre a putea și Dumnévoastră urni câte o orînduială de care și zaherele, ce se vor face spre întimpinarea oștirilor, iar când împotrivă nu vor vrea cu totă dragostea a se întorce înapoi la urmă-le să le dați să înțelgă, că acesta este semne de neînțelegere și necredință, iubind mai mult a avea în inimele lor frica și rătăcirea resvrătirii, de cât pacea și odihna prin casele lor, să scie dar atunci că vor fi siliți cu urgie a se supune la voința stăpânirei.

1821 Mai 31.

Mihalache Medelniceru, Nicolae Golescu, Fotache Stirbeiă, Costache Negre.

15/27 și monastirea Cotroceni. «Locuitorii din Bucuresci, cari se temeau de o jăfuire generală, consideră pe turci ca pre nisce liberatori. Aceștia observă cea mai aspră disciplină....»

Boierii, puțini la număr, cari rămăseseră în Bucuresci, se înțeleg cu Consulul austriac și prin secretarul acestuia, Udriști, ei își fac pace cu Kiaya-Bey. Pentru paza orașului se organizează strajă compusă din sudiți austriaci! ¹⁾

Acum începe un ciudat regim turco-român, în Bucuresci, pe când țera e bântuită de jafurile eteriștilor.

«Că din Ploesci până 'n Pitesci,
Ca prin nisce țeri turcesci
Se plimbau cu hala mare
Și strigau în gura mare:
«Veniți Turci dacă 'ndrășniți,
Că noi suntem îndărjiți,
Veniți să facem resboi,
Ori că venim noi la voi,
Pentru că noi ne-am jurat,
Să intrăm în Țarigrad». ²⁾

Turcii pe de altă parte, contrar celor dișe de Monitorul Universal, nu fac mai puține jafuri și măceluri, sub pretext că urmăresc pre zavergi.

1) La Capitale de la Valachie avait été abandonnée par les rebelles et occupée paisiblement par l'avant-garde de l'armée turque, forte de 12,000 hommes, sous les ordres de Kiaya-Mehemed, pacha de Silistre, et qui n'avait trouvé aucune résistance. Théodore, Hadchi Prodan, et Bimbacha Sawa chefs des rebelles ayant des nouvelles certaines sur la marche des Turcs, ont évacué, le 27 non seulement Bucharest, mais aussi le covent de Cotroceny. Les habitans de Bucharest, qui craignaient un pillage général, regardent les Turcs comme leurs libérateurs. Ces derniers observent la discipline la plus exacte. Le chancelier du Consulat autrichien s'étant concerté avec les boyards et les chefs militaires turcs, est parvenu à maintenir la tranquillité publique; les sujets autrichiens qui se trouvent à Bucarest ont été requis de servir en qualité de garde de sûreté.

Théodore s'est retiré avec les siens vers Curtea d'Argesch; il a enlevé tous les chevaux de poste et autres qu'il a trouvés sur sa route. La plus grande confusion règne parmi sa troupe, et il est à présumer que s'ils sont atteints par les Turcs, ils se rendront ou se sauveront sans se battre.

2) Zavera sau Alex. Ipsilante de la 1821.

Cu întorcerea Turcilor în Bucuresci guvernul continuă a se numi:
Otcârmuirea Valahiei.

Putem împărți în două perioade istoria guvernului țerei rumânesce din anii 1821, după întorcerea Turcilor în Bucuresci, până la sosirea Domnului pământén Gr. Ghica.

În prima perioadă Guvernul e mai mult în mânele turcilor. Dureză această perioadă până la 31 Maiu 1821 când sosese în Bucuresci din nou C. Negre, Caimacamul lui Scarlat Calimach. Acesta continuă de a fi recunoscut de Pörtă ca Domnul acestei țeri, deși nu va domni efectiv, în persoană, nici un moment.

A doua perioadă de administrare este cea a Caimacamului C. Negrea, iară a treia, din 1822 luna August până la sosirea în Bucuresci a noului Domn Gr. Ghica.

Periôda turcescă. Pentru această perioadă posedem o condică domnescă ¹⁾, care de și necompletă, ni dă bune documente, proprii a face lumină suficientă.

În acest timp administrațiunea este redusă la câți-va boierinași în Bucuresci, de care adese ori nici nu se servea Pașa, instalat în Bucuresci pentru a comunica cu restul țerei. Putem dice chiar, că și după întorcerea unui număr de boeri pământeni și după instalarea din nou a Caimacamului Negre, reprezentând pe Calimach, Pașa din Bucuresci, scrie directe porunci către ispravnicii din județe. Cine ar putea crede că acum 80 de ani numai, ispravnicii români primeau porunci redactate ast-fel:

De la Siliștaraga Seraschiarul imperătescilor oștiri.

Bre ispravnicilor, blăstămașilor (brețerezler) căutați de isprăviți măi curenđ și cu dreptate mastahatul (afacerea) acestor săraci, căci în credința lui Dumnezeu avradini-Sictir (înjurătură indecentă) hem tetelemrem sizem (că vă deșel cu bătaia).

Acésta vi se poruncesce cu hotărire.

Locul sigilului Pașei. ²⁾

1) Este proprietatea Bibl. Urechiă din Galați.

2) Originalul acestui caracteristic ordin îl poseda la 1874 Domnul Pisachacov împiegat la Archiva Statului.

Urmărirea eteriștilor, a oștirea înșghebată de Alex. Ipsilante, îndepărtază o parte din armata turcă de la Bucuresci spre munți în calea Drăgășanilor, rămânând pentru paza Bucurescilor numai forțe puțin turci cu Baș-beșleagă Tagir-Aga.

Încă înainte de finea lunii Mai sosi la Bucuresci scire, că Postelnicul Costache Negrea se reîntorce cu titlul de Caimacam a lui Scarlat Calimach. La 31 Mai dimineața și sosi în Bucuresci acest personagiū, însoțit de un delegat al lui Mehemed-Pașa Silistra-Valezi, Seraschierul oștirea turcesci. Imediat fură adunați boerii ce se mai aflaū în Bucuresci, precum Mihalache Medelinceru, N. Golescu, Fotache Știrbei și alți câți-va puțin însemnați și ascultară cetirea firmanurilor de instalare a Caimacamului Negrea.

Ne vom ocupa mai la vale de aceste acte. Despre administrațiunea propriū dis de la eșirea din Bucuresci a lui Tudor până la sosirea Caimacamului Negre, adică în timp de două săptămâni, este evident că nu putem da aproape nimic documentat, căci nu mai există cancelarie în Bucuresci decât cea turcă. Pentru ca ordinele comandantului turcesc să fie înțelese de Români, el luă secretari dintre Români, dar aceștia, precum din ordinea mai sus adusă s'a putut vedea, scrieau ordinele într'o limbă amestecată turco-română.

Cu tot sistemul absolutist al administrațiunei turcesci, Pașa pe de o parte îndemna mereū pe boerii pribegi, să se întorcă în patrie, și pe de alta ceru rinduirea unui locoteneut de Mitropolit, până la întorcerea titularului. Mitropolitul Dionisie lăsase vicar pe tizul său *Protosinghelul Dionisie*.

După intrarea turcilor în Bucuresci, acesta fu înlocuit cu arhiereul *Venedict Troados*, care remase ca Vicar al Mitropolitului Dionisie, timpul până la 24 Octombrie 1822, când fu numit noul Mitropolit de către Gr. Ghica Vodă.

Despre administrațiunea lui Troados, în împrejurările de atunci, ce acte sunt de înregistrat, se va arăta mai la vale.

Periodul al doilea, incepe cu sosirea lui Costache Negrea, la 31 Mai 1821. Firmanul pentru numirea acestui Caimacam ordonă boerimeii și tuturor celor din țară, de a se supune acestui trâmăis. Amințesce Sultanul în firmanul său, că boerii pribegi au reclamat protec-

țiunea Porței contra resvrătorilor criminali și de aceea au intrat oștiri împărătesci în ambele principate, cari oștiri au ordine de a nu supăra pe raielele cele credincioase și supuse¹⁾.

1) *Firmanul pentru numirea Postelnicului Negre ca Caimacam al Munteniei.*

Către Caimacamul Bucurescilor, și acum spre părțile dunărene aflător, Postelnicul Negre; către Mitropolit, Episcopi, Egumeni și către boierii Valahiei.

Indată după sosirea acestui sacru împărătesc ordin al nostru, să fie știut că, fiind-că eparhia Valahiei și a Bogdaniei țin locul de Cheller al puternicei noastre împărății, urmază voinței noastre împărătesci ca locuitorii și cei-l-alți supuși să rămână nesupărați de-apururea, acoperiți sub umbra milei noastre împărătesci; precum este cu totul contrariu voinței noastre împărătesci și ori ce lucru care alarmează linistea de obște. Și pentru că, după mărtea lui. . . . Beii Alecu, un Teodor, hainu, aducând cu el o mulțime de oameni răi a ridicat bairacu (stindardul revoltei) și în urmă și fiul fugarului ex-donitor Ipsilante anume Alexandru, arătându-se melehun (băstemat) și atrăgând spre sine pre Mihail Suțu, rău gânditor, a ocupat orașul Iașilor, și răspândind pretutindeni înscrisuri, pline de minciuni, a îndrăznit de o potrivă felurite înalta noastră împărăție, spre a curăți aceste două eparhii de vătămarea acestor oameni crosiți prin pedepsa revoltanților, și spre a aduce linistea și siguranța raielelor neputincioși și săraci, a orînduit, atât din răsărit cât și din Rumelia, deosebite oștiri, amânând trimiterea Donitorilor până la linistirea lucrurilor. Dar acum din mai sus pomeniții boieri ai Valahiei, câți se adăpostiră pe pământul austriac, de la începutul revoltei, prin anafora lor de obște au înscințat puternicei Împărăției noastre, că, după ce și-au părăsit patria lor, trăiesc rătăciți; cum și supușii noștri prin mai multe înscrisuri, arătătoare de suferințe grele, ce ne-au trimis, se rugau pentru curățirea țerei de către acești resvrători criminali. Iar scopul intrării oștirilor împărătesci, în ambele țări se mărginesce în nimicirea revoltanților, și în introducerea linistei, prin deosebirea culpabililor de către cei inocenți, precum și toți cei ce se poartă cinstit și se supun, să fie nu numai nesupărați, ci să se acopere tot sub aripile împărăției noastre, drept judecătore, Și acum, fiind-că numitul Negre se confirmă în Caimacamlicul (locotenența domnescă) Bucurescilor, voi, atât Mitropolitul, cât și Episcopii și Boierii, îndată după sosirea ordinului nostru împărătesc, veți încunosciița fie-care isnaș și de o potrivă cu numitul Caimacam, conlucrând, veți da cele de cuviință porunci neputincioșilor raiele; și veți bucura pe toți aceia cari, despărțindu-se de revoltanți ar voi să arăte semn de credință și dreptate, că se vor răsplăti la timp. Către acestea pentru dispozițiunile celor necesarii oștirii, alegând pe cei mai vrednici boieri între voi, vă veți purta cu credință atât pentru pedepsa resvrătorilor, cât și pentru descoperirea revoltanților; și într'un cuvânt, pentru că

atât dreptatea purtării vóstre, cât și supunerea se vor face arătate, veți urma întocmai. Drept această, s'a dat acest ordin al nostru împărătesc, pe care cunoscându-l, veți îndeplini cu credință cele ce vi se poruncesc într'insul. Și tu, ȕisule Caimacam, luând cunoștință de toate acestea, te veți grăbi, împreună cu boierii, întocmai a îndeplini această poruncă, cu credință păzindu-te a nu o călca.

Acestea să cunoscii; și vădend sfântul nostru semn, fii încredințat că voința noastră este.

Printr'un direct ordin către Negrea, din partea Pașei de la Silistra, după bătălia de la Drăgășani, această autoritate turcescă îl asigură, că s'a curățit principatele de răsvrățitori și s'a restabilit linistea. Pentru această îi ordonă să rechizame în țără pe pribegii și să-și reea fie-cine meseria sea. Pașa de Silistria comunică lui Negrea firmanul de numire în Căimăcămie, indemnându-l să întocmescă toate slujbele: vămile, dăjdiile și cele-l-alte asemenea ce privesce pe séma Domniei după obicei. Pe lângă acest ordin e anexat alt firman al Sultanului, adresat lui Ahmed-pașa, însărcinatul cu restabilirea ordinii în principate și tot odată și către Negre cu titulatura: «Tu cel d'întăiu din némul lui Mesia, halea Caimacam al Bucureștilor, prea înțelepte Costache Negre, fiți-ar sfirșitul bine-cuvintat». Acest act este o proclamațiune îndreptată și către boeri și locuitorii din țără, după bătălia de la Drăgășani, adică câte-va zile după sosirea Caimacamului Negrea la 7 Iunie, când se făcu nenorocita pentru Grecii bătălie de la Drăgășani. Firmanul acesta în formă de proclamațiune ȕice:

«Fie-vă cunoscut, că rebelii strecurați pe teritoriul românesc, cari prin mișcările lor revoluționare au pricinuit atâtea nenorociri și nedreptăți sormanilor raelo a stăpânirei, acum cu ajutorul a tot puternicului și a forței neînvinse a oștenilor regesci, au fost isgoniți și risipiți pretutindeni, primind ast-fel răsplata cuvenită la faptele săvârșite de dînșii, și ast-fel au încetat toate neajunsurile de care suferiau nefericiții raelo a României. Pentru asigurarea însă a păceii pe un timp îndelungat, trebuie să înceteze scutelnicii și poslusnicii orînduiți a boierilor și mănăstirilor ce sunt scutiți de orî-ce sarcini și taclif (taclifi), de cari cei-l-alți raelo sunt împovorați, căci sormanii, abia scăpați din mânele tiranice a celor rebeli rău-făcători nu mai pot rezista la greutățile din trecut. Până dar, la îmbunătățirea stărei a sus ȕișilor raiale, trebuie ca scutelnicii și poslusnicii orînduiți, să contribue la toate ce se va necesita pentru serviciul oștirea. Așa dar al nostru Kehahia își va da toate silințele la păstrarea linișteii și ocrotirea tuturor sudiiilor împărății din vecinătate. Si tu Caimacame, până la venirea dom-

nitorului acolo, făți datoria cu rîvnă și înțelepciune, și comunică toate mișcările numitului Kehahia Ahmet Aga. Asemenea și voi boierii, cari locuiți în principat, să executați fără împotrivire cele orînduite de Caimacamul C. Negrea și să îngrijiți de protecțiunea bieților raiele în contra rebelilor rău-făcători, care s'au răspândit în diferite locuri și îndată ce veți da de urma lor, să-i denunțați lui Kehahia, ori unde s'ar găsi ei, fie în casele vóstre, fie la moșiile vóstre, să-i predați autorităților și acela care ar îndrăzni să acopere asemenea dușmanii ai Stăpânirei, să nu credă că nu va fi aspru pedepsit. Pentru arătarea și comunicarea ordinelor de față s'a făcut acest înalt lughieurldi (?) din strălucitul Divan și s'a trimis vouă, ca să procedați întocmai.

Iacă și adresa Pașei către Negrea.

Intâiule alu neamului Messiei de acum, Caimacamule al țerei Românesce, Constantin Negre, sfârșiturile tēle să 'ți fie întru bunătați; Fiind-că țera Românescă și țera Moldaviei s'au curățit de răsvrătorii ce se iviseră într'însa, și s'a înființat iar liniștea obștească; și fiind-că este înaltă voință a se întorce fiesce care locuitor la ale sale, câți adică pricina acestor făcători de rele pribegind, s'a depărtat de patria lor, fără de a avea cătuși de puțină bănuială că li se va pricinui cea mai mică bântuire, ori vieții lor, ori averii lor; și între acestea fiind-că s'a scris către cei ce s'au convenit că esci poruncit, socotind ca o neapărată datorie a ta să îngrijesci până când va veni Domnul, ca să faci chiamare tuturor în deobste, de ori ce orînduială și tréptă, făcēndu-i cu înduplecătórele tēle cuvinte a se întorce înapoi la ale sale, care luând fiesce care, de isnóvă lucrul sēu și meseria sa, să urmeze cele cuviincóse, precum și mai înainte; asemenea și plugarii să-și caute de lucrul pămîntului, adunāndu-și rodurile în jicnițele lor. Drept aceea îți poruncim și printr'acéstă carte, să urmezi întocmai după înalta și sânta poruncă.

Fiind-că ne-au venit înaltă și sântă poruncă, coprinđetőre că, din cele de mine, mai din'nainte trimise însciințării, s'au făcut cunoscut către înalta Putere cum că răsvrătorii s'au perdit cu totul din țera Rumânescă, și cum că cei mai mulți din întimplare fugiți boerii s'au întors pe la casele lor, aflāndu-se și cei-l-alți cu cuget de întórcere; și că nefiind de-ocam'ată Domn în țera, stau mórte până acum cele ce privescū către dînsul, vāmī, adică, și cele-l-alte slujbe, legiuite dājdiī, asemenea și moșiile i semănăturile boerilor celor fugiți în Brașov, neadunate și necăpătuite; eată trāmitem acéstă sântă poruncă către tine, Caimacamule, care, după ce o vei citi și o vei înțelege, îți poruncim să îngrijesci ca, după coprinderea poruncii, să se propovăduiască prin pristavī în tot coprinsul țerii Românesce, că este înaltă împērătésce poruncă a se întorce înapoi la ale sale toți de obște, cei fugiți în străinătate, sēvērșindu-și fiescē care lucrul sēu; iar plugarii lucrānd pāmîntul, fără de a bănuī cătuși de puțin

că pôte să se întimple cevaș împotriva vieții lor, sau a averilor lor, orî vre-o scădere, sau vre-o schimbare privilegiurilor lor.

Insă mai întâi de tôte, tu, Caimacamule, să cauți și să întocmesci tôte slujbele, vămile, dăjdiile și cele-l-alte asemenea acestora, ce privesc pe sêma Domniei, după obicei. De aceea ți se și trimite acêstă carte a noastră, dimpreună cu sânta poruncă; și ia aminte ca să sêvârșesci întocmai ale poruncite fără de a se face cea mai mică smintelă sau schimbare.

«Otcârmuirea Valahiei» compusă de Medelnicerul Mihalache, N. Golescu și Fotache Știrbei, singurî cari se mai află în Bucuresci la finea lui Mai 1821, printr'o carte din chiar ziua sosirei lui Negre vestesc în țeră acêstă sosire, cetirea firmanelor și a cărței adresată lui Negre de către Scarlat Calimach ¹⁾. Prin circulara lor Otcârmuitorii arată, că Sultanul amnestiază pe toți cei rêtăciți dintre raiale,

1) Iacă acêstă epistolă.

Scrisôrea Domnului Calimach

Către Postelnicul Negre, Caimacam al Munteniei

Prea cinstite și prea nobile Arhon mare Postelnice, Constantine Negre, Caimacam al Principatului nostru Ungro-Vlahiei, prea scumpe al nostru prieten salutăm cu bună voință pre Dumnôta, poftindu-ți ca să fii sănătos, și în bună stare. Cunoscut este tuturor, că din început și de a pururea neclintită voință a prea puternicului și îndelung viețuitorului Impêrat al nostru, era și este că să fie nesuperați și nevetămați, și să se bucure de orî-ce fel de liniște și bun trai locuitorii din cele două principate, Valahia și Moldova, care se află sub acoperământul legilor Impêrăției Sale. Și pentru că, după încetarea din viață a rēposatului Domn de mai 'nainte, un ôre-care blăstemat Tudor, fără de veste adunând câți-va rēu făcători, a proclamat nesupînere și rēsvrătire, și după acêsta și oropsitul Alexandru, fiul lui Ipsilante, viind în Moldova și trăgênd după sine pre apostatul Mihail, a îndrăsnit să năvălescă în orașul Iași, și rēspândind felurite înscrisuri pretutindenea, pline de bârfeli, de o potrivă cu Mihail, a pricinuit rēsvrătiri și vesaturi diferite, prea puternicul Impêrat al nostru, îngrijind cu tôte mijlôcele despre supușii de acolo ai Impêrăției Sale, și prechibzuid câte privesc la desăvîrșita sfărîmare și prăpădire a acestor rēu făcători și dorind mai cu sêmă izbăvirea acestor două țeri din vêtămarea rēutății și supărării lor, și tot de odată gândindu-se la desăvîrșita liniște și nesupărare a raielei credincioșe, a slobodit porunci strașnice spre adunarea de oștiri, atât din Rumelia cât și din orient prin trimiterea mai multor mehemuri din adins; și pentru că și lipsa noastră din cetatea împêrătescă se asemănase adică până

carî vor abandona revoluțiunea grécă și vor rămânea supuși credincioși ai Domnului Scarlat Calimah. Decî otcârmuitorii cer ispravnicilor, ca pe dată ce vor primi cartea acésta : «să orinduiți propă-

la aședarea liniștei obstești, și potolirea lucrurilor în partea locului, după înalta sântă poruncă, orînduind acum iarăși pre Domnia ta, Caimacamul principatului nostru Ungro-Valahiei, încunoscîntînd că, fiindu-ne trâmise mai'nainte și în cele din urmă anaforale din partea celor cacerdisiți la hotarele Austriei, din boerii noștri din țeră, asemenea și din partea celor-l-alți supuși ai țerei noastre domnesci care coprindea, pe de o parte, patriotismul din nevoia și împrejurarea acésta a lor, iară pe de alta cerînd milostivirea noastră înaltă, și împărătesca îngrijire către dênșii, prin statornicirea liniștei de mai'nainte, și a împăciuirii țerei, și derăpănarea resvrătitorilor de acolo, se trâmît de pretutindenea acum oștiri spre acest scop, cu din adins poruncă înaltă împărătescă și respectabilă către prea sântitul Mitropolitul Ungro-Vlahiei, și de Dumneđeū iubitorî Episcopi, către Dumnévóstră și către prea cinstiții și prea iubiții boerii noștriî veliți, ai principatului nostru Ungro-Vlahia. Decî, fiind-că, după cum se cuprinde în acésta înaltă poruncă, scopul trâmiterii acestor oștiri nu privesce decăt la desăvêrșita prăpădire a sus dișilor rêu făcători și jăfuitori, și la statornicirea liniștei obstești, și bună petrecere și asigurarea locuitorilor țerei, supuși ai puterniceî și hrănitoreî noastre împărății; și fiind-că se cere alegerea și deosebirea vinovaților din cei nevinovați, și apêrarea credincioșilor și cinstiților, și celor ce rămân adevêrați supuși în raialăcul acestor douê Eparhiî, Dumnévóstră, adunându-vê la un loc cu prea sântitul Mitropolit, i iubitorii de Dumneđeū Episcopiî, prea cuviincioșii Egumenî, și cei-l-alți prea cinstiți și prea nobili boeri ai principatului nostru Ungro-Vlahia, veî citi dișa sântă poruncă în auđul tuturor, mari, și mici, ori câți s'ar afla din credincioșii ralele ale Impărăției puternice; și veî împărtăși tuturoră acésta vointă mântuitoare și dorință sfântă a statului Impărătesc, și vêu veți sili să depuneți ori-ce silință cu toți în deobște, și împarte fie-care din voi, ca să linistiți pre locuitorii supuși acéstei țeri; însciintîndu-vê tot de odată cu acésta, că câți din cei rătăciți s'ar întôrce acum de la cei rêu făcători și resvrătitori, și ar arêta lucruri de credință și de dreptate către puternica Impărăție, aceștia vor dobândi în vremî priincioșe mângâere și îmbrățișare. Către acestea, vêu veți grăbi, cu silința și vioiciune grabnică, la orînduirea curînd a trebuincioșilor neamuri boeri lângă căpeteniile oștirilor împărătesci spre înlesnirea cerutelor tainurî, și în scurt întru tôte vêu veți îndeletnici și sili cu tôte puterile ca să arêtați adevêrata credință și slujbă către puternica și hrănitorea noastră Impărăție, spre sfărămarea și prăpădirea resvrătitorilor și rêu făcători, găsind privilegiul să se cacerdisescă, fugind în mai multe părți, să depuneți tótă putința vóstră spre descoperirea lor. Și în sfârșit, urmând întru tôte celor coprinse în sfânta poruncă, după înaltul hatihumaium, vêu veți sili în

văduitori ómeni cu cuvânt, să mérégă pre la locurile unde se vor fi aflând pribegiți tótă obstea locuitorilor aceluí județ, să le vestéscă acéstă cuprindere, făcându-í să înțelégă cu tótă indestularea, milostivirea Porței». Circulara îndémná pe pribegi, să se întórcă la locașurile lor mult în 5—6 zile, «să se apuce de munca pământului întru liniște, spre a putea și ispravnicii urni câte o orinduélă de care și zaherele, ce se vor face spre întempinarea oștirilor».

CAP. XI.

Evenimentele din Maí 1821 și înainte

În un capitol maí departe vom avea să arétăm maí pe larg și documentat acțiunea Rusiei și în genere a puterilor Europene față cu eteria și cu mișcarea lui Tudor. Ací vom continua istoricul evenimentelor din Principate din Maí 1821 înainte.

În luna lui Maí Turcii trec Dunărea în trei locuri de odată. Evident că Galații aveaú să fie un punct important de intrare a Turcilor în Moldova, precum aú fost Giurgiul și Calafatul pentru țéră rumánescă.

Nu avem a urmări diversele faze ale răsboiului dintre óstea Turcéscă și Eteriști. Amintim numai, că Iusuf-Pașa de la Brăila, primi ordine să intre cu 4500 de ómeni în Moldova, spre a relua Galații din mâna Eteriștilor, pe când Pașa de Vidin intră în Valahia-mică și pe când Cara-Mustafa din Silistra înainta direct spre București, cu corpuri de armată de câte 4000 de ómeni.

La Galați, în ziua de 1 Maí, Turcii atacă trei vechi redute, altă dată rusesci, din calea Brăilei, ocupate acum de Eteriști sub comanda peloponezianului Kotiras și a lui Atanasie și a popei Gheorghé. Cea maí mare parte din Eteriștii greci fugiră, scápând printr'o stratagemă

vremea acésta priincióasă spre buna plăcere și arétare a credinței și a sadacatului, din tóte felurile; și oropsind și ferindu-vé de tot ce este împotriva neclintitei de maí sus disa voință împérátescă, și fiți încredințați, fără îndoială, că pre cât cei ce se luptă bine se vor răsplăti după merit, cu atât cei ce se vor lenevi și vor adiaforisi, se vor pedepsi de o potrivă. Acestea am dis, iar anii tói să fie mulți și fericiți!

Cu totul bine-voitor.—1821 Maí 21.

(Urméză semnătura).

și apucând calea Iașilor. Turcii cuprinseseră Galații și măcelăriră și prădară fără distincțiune și pe vinovați și pe nevinovați.

Intre acestea, la 17/29 Maiu, Kara-Ahmed, Chihaiia pașei de Silistra intră în Bucuresci fără să întâmpine rezistență, căci precum am arătat Vladimirescu evacuase capitala munteană. Despre acesta aiure aduserăm narațiunea.

În așa situațiune cum mai putea rămâne Mitropolitul Veniamin și boierii în Iași?

Nu putem determina ziua anume când încetă și ultima umbră de administrațiune păminteană în Iași, nici data emigrării în Basarabia a lui Veniamin. Acesta se întâmplă în primele zile din Maiu.

O scrisore ce adresază sameșul Mitropoliei Paharnicul Constantin, lui Veniamin, dice: «Stăpâneasca scrisore a P. S. Vóstre, din 14 ale trecutei luni Mai, la 26 am cu plecăciune primit și slăvim Dumneđeésca îndurare, că *v'a scos din înviforatul noian al tulburărilor* în care vă aflați coprinși și că *sunteți sănătoși la locul cel apărător despre totă întemplantarea primejdiei*».

În primele zile din Iunie, Turcii au înaintat mult spre Iași. Pașa de Brăila a și intrat în Iași, de unde Eteriștii se retrăseseră lăsând orașul în cea mai mare anarhie, în urma pierderii bătăliei de la Drăgășani din Jud. Vâlcea și a fugei lui Ipsilante în Austria. Pașa de Silistra intrând în Iași trâmise ordine Episcopului de Huși, prin Mustafa-Baraictar și Ali-Agaimomolu, că să se întorcă împreună cu toți boierii la Iași și la scaunele respective, ca să se adune tot norodul la casele sale și acesta până în seara zilei de 12 Iunie, cu amenințare, că de nu vor asculta, Vlădica va fi destituit și înlocuit cu altul, iar boierii vor perde toate acarele și moșiile și tot asemenea și cei-l-alți locuitori emigrați ¹⁾.

Trei zile după acest ordin Turcii intră în Iași, la 15 Iunie 1821, în număr de vr'o 7000 de ostași. Două zile apoi Consulul austriac Wolf scrie și el Episcopului de Roman, indemnându-l să se întorcă în Eparchie, spre pilda și a locuitorilor emigrați boieri și țărani, că altminterlea și perd casele și moșiile ²⁾.

1) Veđi Istoria Mitropoliei, pag. 121 și 122.

2) Veđi Istoria Mitropoliei de Iași, pag. 123.

A doua zi același Wolf scrie din Roman către Pașa din Brăila, o epistolă, după ce acela intră în Iași, prin care desvinovătește în cât-va emigrarea autorităților Moldovene «că ce au tras târgurile și ținuturile pe aicea mai înainte despre volintirî, nu pot în destul a zugrăvi!». Wolf adaugă a arăta că «acum la urmă venind și nisce Turci pe aicea, fără porunca lui Pașa, au făcut cu totul înfricoșare, tăind pe unii din locuitorii de aice curați Moldoveni, fără de nici o pricină, luând și toate avuțiile lor....., spărgând casele și dughienele, prădând și jăfuind chiar și pe supușii austriaci». Wolf cere restituirea celor prădate de la suduții austriacești și pe de altă parte să i se dea câți-va neferi, ca să meargă la Fălticeni, să readucă în scaun pe Episcopul Gherasim, unde au fugit de frica volintirilor: «cu aducerea prea sfinției sale la loc, fiind pre sfinția sa un cap de lege, vor intra toate lucrurile iarăși la rînduelile lor».

Urmază apoi bătălia de la Stîncă ¹⁾ între Turci și Greci și mai ales acea memorabilă de la Sculeni, după fuga lui Cantacuzin și a lui Penedeka peste Prut. La 17 Iunie se sfârși cu Eteria grecăscă din Moldova, prin uciderea Eteriștilor în bătălia de la Sculeni.

În urma bătăliei de la Drăgășani câte-va cete dintre eteriști putuseră scăpa, pe sub pîelele munților și ajunseseră la Monastirea Secu, unde 150 din Eteriști susținură în contra Turcilor, un asediu de 15 zile. Cea mai mare parte din ei se predară împreună cu Căpitanul Farmachi, iar alt căpitan Iordache, cu 10 bravi mai continuă lupta închiși în clopotnița Monastirei și când vedură, că nu mai au speranță de izbândă, puseră foc la butoiul de praf ce aveau și săltară cu toții în aer.

Saraschierul Kehaia-Bey sosi și el la Iași, la finea lui Iunie. El chiamă pe Arhimandritul Isaia, lăsat de Veniamin ca vechil al Mitropoliei. Acest călugăr e primit bine de către Seraschiar, care îi ordonă să scrie mitropolitului și la toți boierii, atât peste Prut, cât și în Bucovina, să se întorcă în patrie, la ale lor, căci Pîrta nu lor le face răsboi, ci Eteriștilor. Isaia în repețite dați comunică aceste ordine și cere, ca cel puțin câți-va din boieri să se întorcă.

1) *Observerul austriac* din 12 Iulie vorbeste de 12000 de Turci intrați la Iași, și de bătălia de la Stîncă. Prințul Cantacuzino, cumnatul lui Ipsilante, fuge în Basarabia. Bătălia de la Drăgășani.

Moniteur Universel 21 August 21. Eteriștii la Slatina; se bat cu Turcii. (Z)

Kihaia-Bey luă reședinta în Curtea Domnăscă, iar Agalele prin curțile boieresci și prin mahalale. După declarațiunea Arhimandritului Isaia o ăre-care liniște relativă s'a restabilit în Iași.

Acesta va fi Stefanake Vogorides în August 1821.

Porta între acestea ia decisiunea de a trămite din Constantino-pole direct la Iași un Caimacam precum trămisese la Bucuresci.

Un nou ordin al Sultanului trămis către Silistra-Valezi, îi cere ca prin *telali* din toate părțile să rechiame pe pribegii din țără vestind amnistia generală ¹⁾.

1) *Ordinul Sultanului pentru înturnarea în patria lor a boerilor emigrați*

Silistra-Valezi, Seraschierule al tuturor părților Dunării, Vizirul nostru Mehmet Selim Pașa, înveciniceze-ți Dumneșeu strălucirea ta! Sosind această sfântă poruncă a noastră, cunoscut să-ți fie că, îndestulându-ne cum că, după ce s'au curățit cu totul resvrătitorii din Valahia și Moldova, s'au întors la ale sale cei mai mulți din cei cinstiți și cu credința raele, aflându-se și cei-l-alți întru cugtare de întărcere; și încă nefind încă Domn la amândouă aceste eparchii, stău în nelucrare cele ce priveșc pe ei, cum vămii, ocne și cele-l-alte huzmeturi, încă și moșiile și semănăturile alor ce sunt în Brașov pribegiți, ne-adunate și nelucrate; așa dar, fiind că aceste două eparhii sunt cheler al Impărăției noastre, statornica voință a noastră este a-și avea locuitorii și raiaoa odihnă.

Măcar că cu puțin mai 'nainte, prin altă înaltă poruncă, am fost făcut cunoscut, că este statornica înalta noastră voință, a se așeșca de acum înainte liniștea și odihna între aceste două pământuri, și toți întorcându-se la ale lor, să îngrijescă fieșce-care pentru meseria sa, și lucrând pământul ca și alte dăți, să nu aibă nici o bănuială că li se va întâmpla ceva de primejdie vieței lor, averilor lor sau privilegiurilor lor, încă să se lucreze și să se otcărmuiască bine de orînduiții Caimacamii, până la trămiterea Domnilor, toate husmeturile, vămile deciuielele, dăjdiele și cele-l-alte asemenea acestora, după obiceiul ce din vechime s'a pășit, propoveduindu-se toate acestea prin telali în toate părțile acestor pământuri; dar fiind-că pentru boeri nu s'a însemnat vre-un cuvânt deosebit, și după arzurile ce s'a trămis de către Vizirul nostru Sadik Pașa, și din partea Caimacamului, și a însiși boierilor din Moldavia, unii din boierii acestui memlechet, având bănueli, nu s'au întors încă la pământul lor, nu lipsim și d'astă dată a face cunoscut cu trămiterea acestei sfinte porunci; că de vreme ce și boierii se numesc raele ale împărăției noastre, n'au fost de trebuință să adăogim ceva deosebit pentru dênșii. Decî, tu Vizirul nostru, Silistra-Valezi, și Seraschier al Dunării, să faci cunoscut această către cei ce se cuvine, și că este nesmintită înalta noastră poruncă și voință a se întorce raelele ce se rătăcesc în toate părțile și în pământ străin, și a-și lua fieșce-care lucrul dregătoriei sale

Pe de-o parte boerii otcârmuitorii adresază scrisórea către ispravnicii în 31 Mai, prin care le ordonă ca să indemne pe pribegii a se reintórce la ale lor în 5 sau 6 ðile ¹⁾, că alt-mintrelea își perd tot

cu obștesca liniștire ce au avut și mai 'nainte, fără ce mai mică bănuială că ar putea să li să întâmple vre-o stricăciune; și că până 'la arătarea Domnilor, au să caute tóte domnescile pricinii desóvârșit de către Caimacamii, precum huzmeturile, dăjdiile și cele-l-alte, după obiceiú. După înșelegerea și cercarea în lucrarea ce ai, vei îngriji ca să sėvârșesci întocmai acele scrise, supuindu-te sfântului nostru semn.

S'a scris acésta către sfērșitul lunei zilbage, al anului 1236.

1) *De la otcârmuirea Valahiei*

Către dumnėlor Ispravnicii ot sud

Insciințăm dumnėvóstră, că astă-đi la 31 ale acestei luni Mai, la opt cėsuri din đi, au sosit aici în Bucuresci, Dumnėlui cinștitul vel Postelnic Costache Negre, Caimacamul Măriei Sale lui Vodă, cum și cinștitul Hasne-cheatipi al Măriei Sale prea Înălțatului Silistra-Valezi Mehmet Pașa, Sarascherul oștirilor împėrătesci, unde adunându-ne cu toții, atât parte bisericéscă, cât și noi boerii, ni s'au citit întru aușul tuturor vrednicul de închinăciune prea Înălțatul firman al prea puternicului nostru Impėrat i deosebită cartea Măriei Sale prea Înălțatului nostru *Domn Scarlat Vodă Calimah* și ne am împlut cu toții de obște de o ne-grăită bucurie, vėđėndu-ı coprinderea într'acestași chip, că din arzmazarurile boerilor țerei, ce au năzuit spre scăpare în pămėntul Austriei, cum și din multele, jalnicele arzuri ce au trimis supusa raia din amėndouė țerile Moldavia și Valahia, luând pliroforie prea înălțata Pórtă de tóte câte au pătimit de către turburătorii și pentru cea desăvėrșită curățire a rėutăților și isgonire a apostafilor au orınduit de la Anadol și de la Rumelia indestulate puteri de oștiri nebiruite, care au a zdrobi cu brașul cel puternic pė toți aceia ce s'au ivit într'aceste țeri cu zurbalicerii, ca să deșrădăcineze cu totul rėutatea și să aducă liniste și buna stare supusului norod, după firėsca bunătate și voință a Măriei împėrăției sale, iar pentru aceia cari din indemnare, sau din sărăcie strimtorăți s'au amăgit de s'au unit cu zurbalele, de se vor arėta supuși, săi erte desăvėrșit de o asemenea greșală, să rėmăe cu totul nesupėrați, poruncindu-ni-se și nouă deosebit, ca să fim îngrijitorii cu tot dinadinsul a întimpina cu bună orınduală și cumpėnire oștirile împėrătesci cu trebuinciósele zaherele. Decii dintr'acéstă coprindere pliroforisindu-ne de părintescul cuget, cel plin de milostivire al prea puternicului nostru împėrat, organ al milostivirei și păstor al Valahiei, alegând pe prea înălțatul nostru domn Scarlat Vodă Calimah, s'au cuvenit într'adevėr a ne împlea de bucurie, rădicându-se din inimile tuturor

avutul confiscându-li-se ca de la nisce necredincioși, iar pe de alta în acești sens scrie și Negre către boerii din Ardeal în aceiași Ți de 31 Mai.

tôtă frica și bănuiala, și cunoscând în faptă neadormita purtare de grijă a prea puternicei împărății, după care și Dumnévóstră soglăsuindu-ve cu supunerea la voințele stăpânirei, îndată ce veți primi această carte, numai decât să orînduiți propovăduitori ómenii cu cuvânt, să mérgă pe la locurile unde se vor fi aflând pribegiți tôtă obștea locuitorilor aceluși județ, să le vestéscă această coprindere, făcându'i să înțelégă cu tôtă îndestularea, ca să înalțe mâni rugătóre către a tot Țiitorul Dumneđeú pentru întărireá puterei împărăției nebiruită întru rěsbóie și până în veac strélucită și slăvită pentru îndelungarea anilor vieței Măriei Sale lui Vodă.

Apoi să se aréte cu tôtă supunerea prin întórcerea lor la locășuri cu bucurie și fără de vre-o îndoială. Puind Dumnéta tôtă silința la acésta, ca în 5 mult 6 Țile, prin boierii, boierinași și zapcii să adunați tot județul aședând pre locuitorii la urma lor, ca să se apuce de munca pămêntului întru liniștire, spre a putea și Dumnévóstră urni câte o orînduială, de care și zaherele ce se vor face spre întâmpinarea oștirilor. Iar când împotrivă nu vor vrea cu tôtă dragostea a se întórcé înapoi la urmă-le, să le dați să înțelégă, că acésta este semn de ne-înțelegere și de ne-credință, iubind mai mult a avea în inimile lor frica și rětăcirea rěsvrătirei, decât pacea și odihna prin casele lor. Să scie dar atunci, că vor fi siliți cu urgie a se supune la voința stăpânirei.—1821, Maiú 31.

Mihalache Manu, N. Golescu, Fotache Știrbeș, Costache Negre.

Cod. 96, pag. 217 verso.

Scrisórea Caimacamului Negre către boerii din Brașov

Fiind-că prin deosebită poruncă împărătéscă, eú m'am întărit iarăși în Caimacamlicul Valahiei, iară Arhon Hatmann Stefánachi se orînduesce Caimacam al Moldovei, supuindu-se îndată poruncei înalte, m'am întors astă-Ți în Bucuresci.

Deci, trámit această frățéscă scrisóre, alăturînd tóte cele coprinse atât în porunca împărătéscă, cât și în strălucita scrisóre Domnéscă.

Tóte acestea încunosciiințându-le acum Domnieivóstre, mé rog cu stăruință, fără de amânare nici de o Ți, să grăbiți întórcerea Dumnévóstră la Bucuresci; cu atât mai cu sémă, cu cât eșirea Domnieivóstre este asigurată și în deobste dorită.

Prea Înălțatul Silistra-Valezi, stăpânul nostru și Seraschierul Valahiei, după acestea mi a poruncit a vé scrie Domnieivóstre, ca să eșiti numai decât, aflându-ve cu toți la Bucuresci, ca să puneți la regulă sdrobita vóstră patrie.

Câți-va boierii se întorc în adevăr, așa că la începutul lui August mai găsim în Divan pe Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihăilescu, pe lângă Costache Negre și Fotache Știrbei.

Boierii divăniți adresază în 10 August 1821 o notă către Arhiereul Troados vechilul de Mitropolit, ca prin biserică să se facă cunoscută amnistia și indemnul de întorcere al pribegilor.

Prea Sântele Părinte Arhiepiscopul Troados, vechil al Sântei Mitropolii!

Fiind-că ați auzit prea Înaltul firman al prea Puternicii împărății, cuprinzător cum că, cu ajutorul a tot Țiitorului, prin nebiruitele puteri ale împărăției sale, auzit luat sevășire și izbăvire, acest împărătesc memlechet Moldo-Vlachiei de către apostaziile ce năpădiseră cu tâlhărescilor porniri asupra nevinovalului norod dintr'aceste țări, și s'au frânt cornul mândriei ce arădicasă în cugetele lor și chiar asupra hrănitorei stăpânirii, prăpădindu-se cei mai mulți prin cumplită mărte, alții făcându-se ne-văduți dintr'aceste două memlecheturi, și cu un cuvânt cu totul s'au curățit holdele împărăției sale de neghina făcătorilor de rău, zdrobindu-i cu brațul cel puternic; și că buna-voința împărăției sale este ca toți supușii țerei locuitori, de la mare și până la munte, să se așeze pe la casele lor, boierii și moșnenii să-și ia sarcina trebilor și dregătoriilor țerei, ce li-se cade a căuta mazlahatul împărătesc, făcându-și moșiile și acareturile zapt, avându-și întregi și neclintite toate privilegiurile, fără de nici o scădere, neguțătorii să-și sevășescă aliș-verișul lor, țeranii să se în-deletnicescă întru lucrarea pământului în pace, fără temere, lipsindu-le cu totul orî-ce bănuială: ci cu încredințare și cu nesăvășită nădejde să le fie petrecerea; și că până va sosi în pământul Valachiei prea Înălțatul nostru Domn, toate mazlahaturile și pricinele țerei, adică huzmeturile, dăjdiile și judecățile, auzi să se caute de către Dumneului orînduitul Căimăcam, biv Vel Postelnic Constantin Negre, pentru care ni se poruncesce de către înălțatul Silistra-Valezi, ca să se publicarisescă acesta în tot coprinsul țerei, întru auzul tuturor, această bună voință a prea înălțatei Porți.

Bine-voitorul nostru stăpân tot același înmă poruncesce în particular a vă însciința Domnieivăstre.

Sciind bine iubirea văstră de patrie și sadacatul (credința) Domnieivăstre către puternica și hrănitorea noastră împărăție bine-făcătoare, astept îndemnătorea Dumnevăstră lucrare, în cât, luptându-ne împreună în lucruri, să îndeplinim datoriile de credință ce avem cu toți.

Poftind dar buna noastră întâlnire, rămân al Dumnevăstră.—1821, Mai 31.

(Urmăză semnătura)

Deci, încredințat fiind purtării de grijă, ce dintr'un început au avut hrănitorea împărăție către noi, supusa raia, ca o maică către fiii săi, apărându-ne pururea, și ferind holda împărăției sale de totă neghina răutății și vătămătorilor, precum și acum în fapt am dobândit'o, ce îndoelă ne mai rămâne de iubirea de omeni a împărăției sale? De aceea, cu din'adinsul și cu luare aminte ascultând pe sânta acastă coprire a prea înaltului firman, să o faci sciută la totă tagma preoțescă, scoțând și copie fieșce-care preot al mahalalei, a o citi cu luare aminte tuturor mahalagiilor, ca cu totă credința și din adâncul inimei să dea slavă a tot fiitorului, și ferbinți rugăciuni pentru vecinica întărire a hrănitorului nostru Devlet, spre a supune sub nebiruitele împărăției sale picioare, tot vrăjmașul și pismașul; apoi, fără cea mai mică îndoială, și plin de totă bucuria, să o faci, prea Sântia ta cunoscută, ca fie care să se adune pe la locașuri, făcându-și zapt moșiele, casele și acareturile; neguțătorii să se apuce de negustorie și moșteșugul lor întru dreptate, și plugarii să se îndeletnicescă întru lucrarea pământului, dându-și datoriile lor după vechiul obicei, și după aședământul ce s'au urmat în țără fără nici o împotrivire, dând supunere și ascultare poruncelor și povățuirilor otcăruii; și așa să petrecă întru unire și întru dragoste, fiind-că s'au ridicat d'asupra acestui pământ morala friceii și al răutăților, și au rămas munca păcii și cea desevășită apărare.—1821, August 10.

Barbu Văcărescu, Costache Negre, Fotache Știrbei, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihăilescu.

(Asemenea pitacu s'a făcut la Spătărie și la Agie).

În aceeași zi de 10 August 1821, Divanul trimite la Pôrta Otomană un arz prin care aduce mulțămiriile țerei, că s'au curățit țera de apostai. Boerii vestesc, că s'a reîntors cei mai mulți din emigrare și că și cei cari au rămas încă peste fruntarii sunt gata de a se întorce și ei la urma lor. Boerii din Divan parafrasând firmanul împărătesc, aduc mulțămiri preamă milostivului Împărat pentru nemărginita milă ce a arătat către sërmana țără, de au izbăvit'o din mânele tiranilor hoți. Arzul se termină cu rugăciunea: «să ne miluască prea puternica Împărăție și cu trimiterea Domnului, după cum prin alt prea plecat armagzar ne-am mai rugat, ca cu acăsta să se facă și cea mai desevășită linistire».

În timpul acesta, din luna Maiu până la August, act de la Otcăruierea Valahiei¹⁾ mai importante au fost cele următoare:

1) E de observat că cu acest titlu funcționează și Caimacamul Negre de astă dată, de unde se conchide că însuși Negre nu era prea sigur că este Caimacam al lui Scarlat Calimach și că acesta până în fine va rămânea Domn.

a) In 4 Maiă și apoi in 21 Iulie s'aă regulat rindași la conacele cinstitelor Agale din Bucuresci.

b) In luna Iulie Otcârmuirea țerei rumânesci intră cu arz către prea milostivul vizir Mehmet-Pașa Silistra-Valezi, prin care se jăluesce că «mulți din giurgiuveni, nicopoleni, culelii și brăileni, eșind prin județe și amblând prin sate fac multe și nesuferite zulumuri» și că otcârmuirea cere împedicarea unor asemenea necuviinți și ocrotire și apărare pentru norodul țerei rumânesci ¹⁾. In 15 August 1821 se trâmise asemenea reclamare direct la Vizir.

Câte-va zile după aceea, la 16 Iulie 1821, otcârmuirea adresază un nou arz «câtred prea luminatul făcătorul nostru de bine Hagi-Pașa Muhafizul Giurgiuului. Administrațiunea românescă se tânguesce, că Sarhatlii aă cuprins cele mai multe sate din județele de margine și isgonind de prin plăși pe zapcii isprăvniciei, ce sunt orinduiți a îndeplini cele cerute pentru trebuința oștirilor, silesce și apucă pe săracele raele, luându-le zaherele, vite etc». Dcă aă isbutit saă ba boerimea cu asemenea arz nu putem documenta.

Tot din Iulie este un firman adresat lui Ahmed Aga și lui Costache Negre Caimacamul prin care li se vestesce definitiva rēpunere a Eteriștilor greci și li se ordonă să pună și pe scutelnicii, și pe postelnicii boeresci și mōnăstiresci să contribuescă ca și cele-l-alte raele, la tōte «până la venirea noului Domn». Firmanul adaogă a dice, că Negre să se supună lui Ahmet-Agă, iar boerii să se supună lui Negre și cu toții să dea pe mâna turcilor ori-care rēsvrătit și să nu 'l ascundă.

c) La 7 August se petrece in Bucuresci o grōsnică scenă. Cunoscutul Căpitan Sava care, precum vēdurăm, nu prea avu o atitudine și o purtare francă și leală, acum dându-se de om înțeles de aprōpe cu turcii, acum lucrând in secret, ba și făiș in favōrea lui Ipsilante, este chemat la Bucuresci de Chihaiia-Bey sub cuvint că o să 'l rēsplătescă pentru fapte sēvērșite in profitul Turciei in unele județe ale țerei rumânesci, mai ales in județul Muscel. Sava ascultă de invitare și vine la Bucuresci in 5 August cu vre-o 300 din arnăuții săi, lăsând alți 600 la Ciorogārla. El trage la casa sa din suburbia Tabacilor, iar arnăuții sunt aședați la cuartir in suburbia Oltenii și Protopopul. A doua-zi Sava se presintă

2) Condica originală in Biblioteca Urechia din Galați, fila 3.

la Chihaiia-Bey cu tovarășii săi Delibașa Mihale și Ghenciū. Bine și cu onoruri primiți, se decise ca a doua-zi Chihaiia-Bey să îi imbrace pe toți cu caftan din ordinea Sultanului. În ziua următoare la 7 August, însă nu caftan dobândi Sava și ai săi, ci mörte. Mergënd la Chihaiia-Bey, care locuia în casele lui Bellu, însoțit de o mică gardă de 25 de arnăuți, în curtea casei fu primit cu onoruri militare de o gardă de 300 de turci, dar când se apropie de ușa camerei lui Chihaiia-Bey, turcii înșirați pe scări *ad honorem* traseră cu pușca în Sava, în Ghencea și în Mihale. Sava cădu mort, Mihale se apără cu spada până în capul scării unde fu lovit și el de mörte. Ghencea era să sară pe feréstră, dar cădu și dënsul lovit de glönțe. În curtea casei, turcii măcelăriseră pe arnăuții lui Sava și cadavrele lor fură aruncate în Dâmbovița, care curgea pe lângă casa lui Bellu. Capetele lui Sava, Ghencea și Mihale amplete cu pae fură trämise la Constantinople, iar corpurile lor aruncate fără sepultură în câmpia de la Moși și deveniră prada căinilor și a corbilor.

Pe când asemenea măceluri se întëmplău la reședința lui Chihaiia-Bey, spaimă grösnică se răspândi prin oraș, mai ales înțelegënd că Chihaiia-Bey poruncise că va plăti câte o mahmudea de fie-care cap de arnăut. Turcii ca să capete premiul, ucideaū ómenii de la o l-altă în timp de 3 óre cât ținu asemenea măcelărie spăimântătoare. După intervenirea austriacului Udriski și a secretarului lui Chihaiia-Bey, numitul Bălțărețul, Chihaiia-Bey dete nouă ordin, ca să inceteze măcelul, dicënd că nu mai primesce nici un cap, la din contră că va pedepsi cu mörte pe cel care 'i-ar mai aduce unul. Trei zile ținu încă jaful caselor din Bucuresci sub cuvint că turcii căutaū prin case arnăuți ascunși. Mai multe case aū fost incendiate chiar de către turci.

Ca să se linistéscă spaima din Bucuresci, Sultanul adreséză un firman către Pașa de la Silistra Mehmet-Selim-Pașa, prin care răspunđënd la însciințarea acestuia, că s'aū curățit cu totul țëra rumănescă de apostafi și că s'aū întors Muntenii pe la casele lor, dar că ne fiind încă Domnitor staū mörte tóte lucrările. Sultanul dispune că aceste lucrări să se caute și să se întocmescă de către Caimacamul cel rinduit :

Prea cinstite întru stăpănire desëvërșit, cel ce întocmesci, cu drépta înțelepciune, pricinele norodului, întărirea temeliei înaltului Devlet și alte străluciri, întâiele isvóde al darurilor celor întru asemănare îngerescă, halea Silistra

Valezi al nostru Vizir, Mehmet Selim Paşa, Dumneşeş să 'ţi îndelungescă anii !

Cu această a noastră sântă împărătescă poruncă, ți se face cunoscut, că după însciințarea ce ne-ai trimis în cele după urmă, cum că, prin ajutor Dumneşesc, s'au perdut apostafi din țera rumânescă, și cum că cei mai mulți dintre locuitorii țerei, ce din întâmplare au fost fugari s'au întors înapoi pe la casele lor, aflându-se și cei-l-alți întru cugetare de întorcere ; și pe lângă acestea încă ne fiind Domn în țera rumânescă, stau morțe și nelucrate cele ce privesc pe séma lui, adică vămile, ocele și cele-l-alte slujbe, și legiuitele dăjdi, asemenea și moșiile și semănăturile boerilor, ce sunt fugiți în Braşov, ne adunate și necăpuite ; ci fiind-că pentru acestea întrebă în ce chip este înalta noastră poruncă și voință ? eată-ți poruncim printr'această poruncă a noastră că, de vreme ce, cu ajutorul Dumneşesc, apostafi ce se încuibaseră în țera Rumânescă și în țera Moldovei, unii dintre dênşii de sabie se vor jertifi, alții fugind în pământul străin au lăsat aceste țeri slobode despre faptele lor cele rele ; și fiind-că este buna-voință a noastră a se face de acum înainte tot repausul și odihna raialei ce locuesce întru aceste două țeri, care se socotesc și sunt al nostru Impărătesc Keler, să îngrijescă dară a se propovădui prin pristavi, în tot coprinsul țerii rumânesci, că este înaltă și sântă porunca a noastră de a se întorce întru ale sale toți de obște, cei fugiți în străinătate ; și de a îngriji fie-care pentru meseria sa ; precum și plugarii să lucreze pământul ca și mai înainte, fără de a avea cât de puțină bănuială că s'ar putea întâmpla ceva în potriua siguranței vieții lor, sau a averilor lor, ori scădere sau schimbare la privelegiurile lor ; și până la venirea Domnului în țera rumânescă, hotărîm ca toate slujbele, vămile, dăjdiile și altele asemenea acestora ce privesc pe séma Domniei, să se caute de o cam dată și să se întocmescă de către Caimacamul cel orînduit.

Deci, spre această, după cum s'a trămes ale noastre sante osebite porunci către Vizirii Muhafizi ai Diului și Brăilei, așa și către tine, ca să urmezî desevârșit și întru glăsuire cu înțelegerea santei noastre porunci, puind în lucrare totă privegherea și sciința, spre a se propovădui fără de zăbavă, în tot locul țerii rumânesci, a noastră întru osîrdie poruncă și voință, de a se întorce înapoi raialele noastre, locuitorii țerii, ce se rătăcesc în țera străină și în alte părți, înprospătând acest fel fieșce-care urmarea meseriei sale ; iar mai vîrtos, că voim să fie de obste liniste, fără cea mai puțină bănuială că va cerca cinevași vre-o băntuire séu stricăciuni ; și că până la venirea Domnului în țera, este să se caute desevârșit toate trebile Domnesci și maslahaturile țerii de către orînduitul Caimacam.

Tu dară, Vizirul nostru, cel ce esci strălucit întru înțelepciune și în multe cercări, să ieși séma spre sêvârșirea întocmai celor poruncite, supuindu-te sfințului nostru semn.

S'au scris această poruncă pe la mij'ocul lunei Zilcade, cu leatul 1236 (1821).

Paşa de Silistra caută să justifice măcelărirea din urmă al lui Sava și a lor săi din Bucuresci prin un ordin trimis către Chihaiia-Bey. Prin acest act adresat tot odată către toți căpitani de oștiri turcesci și către Constantin Negre, cum și către totă obștea boerescă, le spune că liniștea cea fără de veste tulburată de o cetă de oameni răsvrățitori și făcători de rele (Ipsilante cu ai săi), s'a restabilit de oștile turcesci trimise în țără. Mai rămânea bantuiitor obștiei numai «acel sciut protivnic Sava-Bimbașa nemulțamitorul de facerile de bine ce a dobândit de la Inaltul Devlet și tot d'auna având intru adencul inimei sale inculbată inșelăciunea și une-orî fățarnicindu-se cu credință și cu supunerea către Inalta Pörtă, alte orî unindu-se cu apostatul Ipsilante și arătându-se într'o glăsuire cu faptele aceluia, aū meșteșugit mai în urmă și prin fățării s'a făcut că se întorce iarăși în slujba înălțatului Devlet.....».

S'aū prins corespondențele lui Sava cu Ipsilante și cu hainul Diamandi, decî s'aū cunoscut că este trădător și că nu âmbla decăt să'și âmple tálhărăsca pungă. S'aū găsit și 3 tunuri ascunse în casa lui și un drapel de apostatie. «Pentru aceste cuvinte hotărîndu-se perđarea acestui hain Sava dimpreună cu căpitaniile lui Ghencea și Mihale cu tovarășii lor.....», s'a și pus în lucrare și de acum înainte țera rumănescă a fost isbăvită pe deplin de făcătorii de rele. Actul termină, amintînd că este dată poruncă de la Sultanul, să se pedepsescă cu mörte orî-care oștén va face jafuri și fapte rele împotriva locuitorilor pământeni. Decî, se ordonă lui Chihaiia-Bey și căpeteniilor oștirilor turcesci «ca nu cum-va să bantuiți pe vre-unul din boeri orî locuitori, măcar la un fir de pěr din capul lor, nici să căutați strâmb la raele, nici împotriva să urmați, sub pedepsă cumplită. Adaugă finalmente acest act, a asigura boerimea și pe locuitorii țerei «că numai pentru mântuirea vóstră s'a făcut cea de istov perđare a apostaiilor cari s'aū fost sculat cu zurba în țera rumănescă». Eacă actul:

Tótă lauda slăviților și cinstiților bărbați, păzitorul și îngrijitorul orașului Bucuresci, Capugi-Pașa, Hagi-Gheghe-Aga, sporescă-se slava ta!

Și voi, cei-l-alti căpitani ai oștirilor, ce sunteți lauda și aleși între cei asemenea voue, sporescă-vi-se puterea!

Și tu, întâiule al némului Messia, halea, Caimacamule al țerei Rumânescei, Constantin Negre, crească-ți cinstea și bunu numele tēu !

Și voi toți, de obște boeri ai țerei Rumâneșci !

Cu acéstă poruncă a nóstră vi se face cunoscut că, obștesca liniște și odihna supușilor țerei Rumâneșci, fiind una din cele mai deosebite și neștrămutate dorințe ale Inaltului Devlet (sub aperătorele căruia aripe, umbrindu-se acești supuși din vechime și până în zilele acestea de apoi, se bucură, odihnindu-se după împărătescă voință), acéstă liniște fără de veste și pe neașteptate s'a tulburat de o cétă de ómeni resvrătitori și făcători de rele, cari, având căpetenii pe hainul Ipsilante, s'aú revărsat în tot coprinsul țerei Rumânescei, aducând în tóte părțile derăpănare desevêșită ; și prin mijlocirea aceluí hain, căpetenia lor, și prin multe chipurí arătând hainlăcul împotriva prea Înălțatei Porți, pe de o parte aú înșelat din raelele țerei Rumâneșci, pe de altă parte le-aú făcut multe prăđi și felurimí de jafurí « pricinuitoare de tótă derăpănarea țerei ; într'acestea însă ochiul cel ne-adormit al prea puternicului nostru împărat, având ajutor puterea cea tare a lui Dumneđeú și pururea următore cu ímbelșugarea, prin împărătesca sa îngrijire la vreme cuviinciosă, întâmpinând aceste nevoi întâmplare în țera Rumânescă, a trimis nebiruitele sale ostirí, și în puțină vreme aú sfărămat acéstă perđetőre cétă, pre unii din căpetenii prindendu-í de vii, pe alți risipindu-í și goníndu-í peste munți, în cât ast-fel s'a adus scăpare și isbăvire de rele sáracei raele ; dar și cu tótă acea isbăvire, ce a sevîșit împărăția sa, s'aú ivit în cele de pe urmă în țera Românescă și altă întâmplare vrednică de uriciune, care privea, nu numai spre împotrivirea Inaltului Devlet, ci încă și spre bántuirea obstiei, adică cel sciut protivnic Sava Bimbașa, nemulțămitorul, către facerile de bine ce a dobănnit de la Inaltul Devlet ; și tot-deuna având íntu adêncul inimei sale încuibată înșelăciune și viclenie, și une-orí fățarnicindu-se cu credință și cu supunere către Inalta Pórtă, alte orí unindu-se cu apostatul Ipsilante, și avêndu-se într'o glăsuire cu faptele aceluia, s'aú meșesugit mai în urmă, și prin fățarie, și s'aú făcut că se întórece iarăși în slujba înălțatului Devlet ; cu tóte acestea, abia după trecere de o lună s'aú înfățișat către Kehaiaoa nóstră, Hagi-Gheghe-Agá ; și nu numai cu acéstă necuviinciosă faptă s'aú dovedit bănuiala, ci de o-dată s'aú prins și scrisorí ale lui, și corespondențele sale cu Ipsilante ; și mai în urmă și alte scrisorí ale lui către hainul Diamandi, cel într'un cuget cu dênsul ; așa s'a arêtat numitul în tóte faptele sale, că politiceșcile lui pornirí și slujbe, ce se prefăcea că arată către Kehaiaoa nóstră, prin felurimí de chipurí, nu aú fost alt fără numai íntreaga înșelăciune și fățarie, asemenea lingușitoriei cânelui, ce și mișcă códa, când către unul, când către altul, cu scop că aflíndu-se tot-d'auna în trebă și căpetenie de ómeni îndărătnicí și făcători de rele, să póta dispua pe supușii împărătesci, și să-și ímple tâlhăresca sa pungă. Cum dar se putea trece cu vederea acest fel de făcător de rele și apostatú ? în vreme ce, pe lângă

cele-lalte ale lui tainice rele cugetări, s'aŭ găsit și trei tunuri ascunse la casa sa, cum și semnul de apostasiă al lui Diamandi, tovarășul cu acel apostat; cum dar se putea nădăjdui mântuirea obstei fără a se pune în lucrare cea desevirșită prăpădenie a pricinuitoarelor rele? în vreme ce este obișnuit și legiuit la toate nămurile, a nu răsplăti către cei buni rele în loc de bune, precum și către cei răi bune în loc de rele, ci spre izbăvirea săracilor este neapărat orînduită perșarea unor ast-fel de ómenî resvrătitori.

Pentru aceste cuvinte, hotărîndu-se perșarea acestuî hain Sava, din preună cu căpeteniile lui, adică Ghencia și Mihale, și a tovarășilor lor, orî unde s'ar găsi, s'aŭ și pus în lucrare; și de acum înainte, fiind-că toți de obște locuitoriî țerei Rumănesci, atât cei din orașe, cât și cei de prin sate, izbăvindu-se pe deplin de acești perșători și făcători de rele, pot în liniste și nesușerați să urmeze fieșce care lucrul seŭ și meseria sa, lucrând ca și mai nainte datoria, aŭ dar să se róge lui Dumneșeu pentru îndelungata viață a prea puterniculuî nostru Impărat.

Către acéstă, fiind-că este dată împărătésca poruncă, ca veri care din ostașiî împărătésca ar cuteza de acum înainte să facă cât de puțină supășare vre unei raiele, îndată unul ca acesta, cu mórte să se pedesșescă, urmésză ca toți locuitoriî, de orî ce tréptă, să se apuce iarășî de meseria lor și de lucrul lor, fără temere și cu liniste, avénd temeinică incredinșare pentru nebântuirea și cea desevșșită siguranșă a lor.

Int'acést chip dar tu, Kehaioa nóștră și voi, cele l'alte căpeteniî ale ostirilor, infrânénd fieșce care din voi, ostirile nóștre, să luați sémă bine că nu cumva să bântuiți pe vre unul din boierî, saŭ din locuitoriî, măcar la un fir de pșr din capul lor, nici împotriva să urmați, căci alt-fel să sciți că, ca nisce vinovați, vă veți osîndi, și vă veți pedepsi cumplit. Și tu, Caimacamule, și voi, boierașilor și cei-l'alți locuitoriî ai țerei Rumănesci, înșelegeți toți, că fiind din vechime obișnuit, după legea și împărătia nóștră, a se socoti cinștea vóștră, cinștea nóștră, și averea vóștră, averea nóștră, și viața vóștră, viața nóștră, nu se cuvine să aveți de acum înainte cea mai mică bănuială, că vă veți supșra cât de puțin la ceva orî din partea nóștră, orî din partea căpeteniilor nóștre, și a ostirilor; ci cunosșcénd că numai pentru mântuirea vóștră s'a făcut cea de istov perșare a apostatiilor de rele, cari s'aŭ fost sculat cu zurba în țera Rumănescă, să vă odihniți dar și să fiți fără grijă fieșce care întru ale sale, deschiđendu-vș prășvăliele, și urmând ca mai nainte fieșce care meseria sa.

Pentru acést sfășșit, s'a făcut acéstă a nóștră poruncă, s'a trășmis de la Divanu, Silistra; iar voi, supunéndu-vș la cele poruncite, să urmați întocmai.

(Urmésză sigiliul)

Despre uciderea lui Bimbașa-Sava și ai lui aŭ trășmis dare de sémă către Miltitz, Consulul prusesc din Bucuresci la 21 August st. n. 1821.

În nota acésta culegem unele detalii cari lipsesc în actele până aci reproduse. Aşa se descrie apărarea ce-au încercat'o Arnăuții pe cari Turcii îi hotăriseră la mórte ; «cei cari putură ca să se apere, se apărară și mulți Turci rămăseră morți. Arnăuții locuiaă mai cu sémă pe lângă casa Căminarului Sava. Se apărară și la acéstă ocasiune se întâmplară desordine comise de Zaporojeni, cari, ucidënd Arnăuții jafuiră mai mult sau mai puțin și pe ómenii cari se găséu în aceleași case. Vre-o 50 de Arnăuți se închiseră în biserica Oltenilor și câți-va în casa lui Filipescu Buzatul. Zaporojeni deteră foc casei și focul isbi și biserica Oltenilor..... La biserica Protopopului încă puseră foc după denunțarea unui preot român, că erau și acolo închiși Arnăuți. Arseră vre-o 40 de case cu tóte că Chihaia-bey însuși stărui să se stingă focul. Arnăuții se apărară cu curaj în biserica Oltenilor, trăgënd asupra Turcilor din clopotniță chiar când ea ardea. Chihaia-bey aduse câte-va tunuri să spargă zidurile bisericeii, dar nu isbuti de cât să arunce spaima în oraș, ghiulele ricoșând din zidul bisericeii asupra orașului. Acestea se petreceă în ziua de 7/19 August st. n. În dimineața zilei de 20 la 10 ore fără un sfert, canonada reincepu, dar numai séra la 8 ore zidul fu spart și Turcii luară cu asalt biserica, măcelărind pe toți câți se aflaă acolo, dar perdënd și ei vre-o 200 ómeni rămași morți... Chihaia-bey publică îndată că tóte raialele credinciose n'aū de a se teme de nimic, ceea ce nu împedică ca orașul era în o tristă stare «fără repaos nici de nópte, nici de zi». Autoritățile turcesci trebuiaă mereu să dea ordine pentru a împedica lățirea terórei printre bieții Bucuresceni.

Terórea era aprópe cu ne-putință de a o potoli, mai ales după ce Strogonoff abandonă Constantinopolele și după ce consulii rusesci și austriaci abandonă Bucurescii. Pentru a potoli pe cât posibil acea teróre, pavilionul rusesc tot se mai rădică încă la 13/25 August pe catargul din curtea Consulatului rusesc ¹⁾.

1) Veđi Hurmuzachi Vol. X. pag. 126 actul 167.

Le Moniteur Universel No. 260 Lundi, 17 Septembre 1821.

Vienne, le 5 Septembre.

Les derniers rapports arrivés de Bucharest, en date du 21 Août, annoncent une nouvelle scène d'horreur et de destruction dont cette malheureuse ville a été le théâtre.

Finea anului 1821, aduce cum vędurăm, neașteptat capęt și vieței celor doi frați Călimăchesci. Dragomanul Calimah invinováit, că era

Nos lecteurs n'ignorent pas le nom de Caminar Sawa, connu par le rôle qu'il a joué dans la Valachie depuis l'insurrection de Théodore, chef des Pandoures, à la tête de son corps d'Arnauts. (Les Arnauts sont des soldats Albanais, à la solde des hospodars des deux principautés, et font le service des gardes du corps. La plupart sont Musulmans). Caminar Sawa, qui dans la dernière guerre entre la Russie et la Porte, avait harcelé l'armée russe, surtout pendant le siège de Rustchuk, ou il s'était montré comme le plus audacieux des partisans, avait paru dans la Valachie à la tête de son corps d'armée qui lui était entièrement dévoué, dès le moment où Théodore fit publier sa proclamation. Il se déclara ouvertement en faveur de ce dernier, mais bientôt après sa conduite devient équivoque, et lorsqu'Ipsilanti s'insurgea dans la Moldavie, Sawa, s'est borné à maintenir sa position dans le palais du métropolitain de Bucharest. A l'approche de l'armée turque sur les bords du Danube, il se déclara ouvertement pour la Porte, dont il paraît avoir défendu la cause jusqu'à ce moment.

Dans la première quinzaine du mois dernier, le Kiaja-Bey, commandant l'armée turque dans la Valachie, avait rassemblé plusieurs divisions de ses troupes dans Bucharest. Caminar Sawa, qui jusqu'alors avait fait la guerre contre les bandes des insurgés qui étaient le long de la frontière, a été également mandé à Bucharest, et y est arrivé avec un millier et plus de ses Arnauts. Le matin du 19 août, il s'est rendu auprès du Kiaja-Bey, accompagné de Bimbachagenth-Aga et Dey-Baschi-Mihali, deux de ses capitaines. A peine étaient ils entrés dans le vestibule, que la garde du Kiaja-Bey les reçut avec un salut de mousqueterie qui les étendit morts sur le carreau. Une attaque générale eut lieu dans le même moment contre les Arnauts qu'on avait logés dans un quartier plus éloigné. La plupart d'entre eux se retirèrent dans les couvents qui sont les édifices les plus solides de la ville et se défendirent avec leur bravoure accoutumée. Cet événement a amené la triste conséquence qu'un nombre assez considérable des maisons de la ville a été détruit par les flammes.

Comme un exemple de la valeur des Arnauts, on peut citer le fait suivant: lorsqu'on est parvenu à maîtriser le feu, on a trouvé 400 Turcs tant morts que grièvement blessés; le dernier des Arnauts est mort dans le couvent. D'après la résistance que l'on y avait trouvée, la garnison avait été évaluée à quelques centaines d'hommes: il n'y en avait que trente-neuf.

On assure généralement que Caminar Sawa était sur le point de changer encore une fois de rôle et que cette déconverte lui a coûté la vie; peut-être a-t-il été victime de ce que peu avant l'entrée de Turcs à Bucharest, il a fait une procession publique et solennelle précédée du drapeau de la croix. Les

in cunoscință de pregătirele mișcării grecesci a fost decapitat, iar Scarlat după unii a murit de apoplexie iar după alții otrăvit. 1)

CAP. XII.

Administrațiunea țerei românesci în 1821/22

Din administrațiunea propriu zisă a țerei rumânesci din periôda acêsta, până la Căimăcămia lui Grigorie Ghica, putem aduce o serie de documente inedite.

Biserica.

Mitropolitul Dionisie abandonând Bucurescii, administrațiunea Mitropoliei rămâne, precum am arătat, pe mâna vicarului său proto-singhelul Dionisie. Indată însă după intrarea Turcilor, înlocul acestuia este numit vicar, său mai bine vechil de Mitropolie, cum se zicea, arhiereul grec Troados Benedict. In timpul de la intrarea Turcilor în Bucuresci până la sosirea Caimacamului Negre, ede sigur că nic un însemnat act politic n'a făcut acest vechil de Mitropolie, decât dóră că a semnat și el diversele arzuri de care ne-am ocupat. Cam de atuncia de când începe a se mai reorganiza și administrațiunea generală a țerei, adică cam de prin luna lui Iulie 1821 ia și Troados o parte mai vedită la actele Otcărmuirei Valahiei.

Din actele relative la biserică până la numirea Căimăcămiei lui Gr. Ghica memorăm următoarele :

In 12 Iulie se rinduesc proistoșii de la mănăstirea Cotroceni, ca dênșii să caute de administrațiunea acestei mănăstiri atât de înglodată in datorii de egumenii greci și de diversii epitropi ce au administrat'o in trecut.

O dare se aruncă asupra tuturor mănastirilor sub numire de ciska ajutorinței pentru oștiri, adică pentru oștirile turcesci.

horreurs de l'insurrection augmentent infiniment dans ces malheureuses contrées par l'oscillation continuelle des chefs de partis, lesquels combattent avec beaucoup de courage et de détermination, non pas pour une cause, mais toujours pour leur intérêt personnel. Cette circonstance étant peu connue à l'étrange il s'en suit que les jugemens que l'on porte sur les affaires de ces pays, ne peuvent être qu'erronés.

1) Veđi nota lui Miltitz către Kreutchely din 29 Decembre st. n. 1821

Acastă dare este repărțită asupra tuturor eparhiilor și nu taie sumă mai mare ca 58000 de taleri¹⁾.

Unele mănăstiri sunt în imposibilitate de a plăti quot-partea hotărâtă, după ce li se cerea și vechea taxă hotărâtă pentru a se întâmpina spezele în cas de bătă năprasnică, prin Casa de privighere.

Unele mănăstiri sunt nevoite să se imprumute pentru a răspunde taxa ajutorinței. Asemenea imprumuturi se fac după regula adoptată sub ultima domnie, adică prin zapise aprobate de otcârmuire.

1) Fôie de cîsla ajutorinței pentru oștiri, ce sunt a da Mitropolia, episcopiiile și mănăstirile, care s'au hotărît acum în urmă, după acesta a se face împlinirea, iar foile ce s'au făcut înainte rămân anerisite sau și sparte.

1822, Eebruar 28.

taleri	taleri
21.000 Mitropolia cu metoșele ei.	390 Valea
7.000 Episcopia Buzău	390 Râncăciova
1.400 Episcopia Argeș	1.950 Mihaiu-Vodă
650 Radu-Vodă	960 Sf. Ioan
2.500 Sf. Gheorghe cu metoșele	500 Zlătari
1.300 Cotroceni	360 Sf. Ecaterina
990 Văcăresci	1.000 Mărcuța
270 Plumbuita	270 Grecii
1.050 Znagovul	270 Codrenii
200 Sf. Spiridon vechiu	1.050 Slobozia
1.000 Sf. Spiridon nou	1.500 Sf. Ioan din Focșani
1.650 Mărginenii	240 Băbenii
750 Mislea	1.050 Râmnicu
300 Comana	300 Bradul
1.260 Dealul	300 Clocociovul
350 Nucetul	1.100 Sărindaru
390 Butoiul	700 Mănăstirea Banu
270 Golgota	400 Glavacicul
1.350 Câmpu-Lung	300 Răzvanu
600 Vieroșu	57.650

Adecă cinci-deci și șapte de mii șese sute cinci-deci, într'acestași chip poruncim să se facă împlinire, iar foile ce s'au făcut mai înainte să rămăneenerghisite.

Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Negre.—1822 Februar 28.

De la otcârmuirea Valahiei.

Prea sfinția ta Archiereule Troados, vechilule al sfinței Mitropolii, Ioan Postelnicel, Epistatul mănăstirei sfintului Spiridon Nou, ne făcu arătate, că pentru banii ce este îndatorată această mănăstire a da la Vistierie pentru întâmpinarea cheltuelilor oștirilor împărăteșci, ne-având alt mijloc, se îndatorază prin zapisul ce-l vedum, de aceea ca un lucru trebuincios prea sfinția ta după orînduială să adevereză acest zapis, ca să pótă numera împrumutătorul banii din arătatul zapis.—1822, Martie 28 1).

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigore Romanitis.

O parte din veniturile Mitropoliei și a Episcopiiilor se trămeteău în secret la Brașov la adresa emigraților arhieriei. Aceștia nevoind să asculte de chiamarea lui Silistra-Valezi de a se reîntorce la scaune, Pașa ordonă otcârmuirei Valahiei, ca să înceteze cu asemenea trămiteri de bani. In 16 Mai 1822.

1) *Patru cărți la patru județe Muscel, Argeș, Dâmbovița și Ilfov pentru banii ce sunt îndatorate a da*

De la otcârmuirea Valahiei

Dumnévóstră Boierilor ispravnicî ot sud.... încă de la 20 ale trecutei luni a lui Martie s'au scris dumnévóstră, pentru banii ce sunt îndatorate mănăstirile prin hotăriri domnesci și prin zapisele egumenilor legate a răspunde în vreme de năprasnică bôlă la Casa privigherei, la Cutia milosteniei, vi s'au poruncit, ca cu mumbașir fără de zăbabă să'i impliniți și să'i trămiteți aici la cinstita Dvornicie a obscirilor, după care vedându-se din cartea dumnévóstră lenevire se cuvenea a vă trimite mumbașir cu treapăd, dar acum se trecu cu vederea, însă vă poruncim, ca fără de alt cuvînt de prelungire, să impliniți negreșit banii de la egumeni și să'i trămiteți la Dvornicia obstirilor cum mai în grab, căci făcend întărziere vi se va trămite dumnévóstră mumbașir cu greu treapăd și vă veți socoti de nedestoinici de dregătoria ce vi s'au incredințat.—1822, April 23.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis.

De la Otcârmuirea Valahiei, către părintele arhieriei Apamia, năstavnicul sfinței mănăstiri Câmpu-lung.

Fiind-că mănăstirea acesta este legată prin contract și prin hotărire domnescă întărită, ca să dea pe tot anul taleri 2500, cari bani în vreme neliniștită sunt rinduiți a se da la Casa privigherei, iar în vreme de sănătate când au avut lipsă și trebuință Cutia milosteniei și într'această vreme fiind mai cu deosebire lipsa și trebuința săracilor și celor lipsiți i acelor căduți în ticăloșii din întâmplările vremei, a căror nădejde de a'si ține viața avend-o în numai în

Otcârmuirea comunică acest ordin vechilului mitropoliei Troados și mai cu sémă i se ordonă, ca să opréscă pe Vlasie purtătorul de grijă al Episcopiei Argeș, de a mai trâmite asemenea ajutoruri de bani lui Ilarion, refugiat și dinsul în Ardél.

De la otcârmuirea Valahiei.

Prea sfinția ta părinte arhiereule Troados vechilule al sfinteï mitropolii, știut este prea sfinției tale că din porunca împărătescă prea înălțatul Silistra Valezi aŭ orînduit veniturile sfinteï mitropolii i ale câte trele episcopii spre

puținul ajutor ce li se face de la Cutia milosteniei și Cutia neavênd stare și putere a le întâmpina mângăere la acéstă di a sîntelor paști, s'aŭ găsit cu cale ca boerii ce sunt orînduiți pe acéstă mōnăstire pentru anul trecut, cari nu s'aŭ dat să'i dea la Cutia milosteniei; ci dar primind acéstă poruncă făr de cătuși de puțină prelungire, în trei-patru zile să găteșci banii negreșit cu orî-ce mijloc vei șci și să'i dai la dumnélor boerii ispravnicî, de unde să cei adeverința de teslimat și cu acéstă carte i cu adeverința ce vei lua și se va ținea în sémă; ci dar să nu faci într'alt chip a aduce tréba la prelungire, căci va veni mumbașir cu greŭ treapăd.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu.

Asemenea cărți s'aŭ făcut și la mōnăstirile de mai jos:

La sfinția sa arhiereul Laodichias, năstavnice mōnăstirei Délul, pentru taleri 3.000.

La David, vechil Znagovului pentru taleri 3.000.

La vechilul mōnăstirei Vieroșul pentu taleri 1.000.

La egumen Cotmănénu metohul Coziei, pentru taleri 350 din taleri 1200 ce este mōnăstirea Coziei,

Cod. 98 pag. 225.

De la Otcârmuirea Valahiei

Prea sfinția ta părinte arhiereule Troados, vechilule al sfinteï mitropolii, fiind-că după întocmirea ce în urmă s'aŭ făcut prin fōie iscălită de egumeni la cislă ajutorinței ce s'aŭ pus a da mōnăstirile, după care s'aŭ dat poruncă a se pune în faptă, iar cislă dîntăi să rămăie fără de energhie la care cislă este pusă și mōnăstirea sfintului Ioan din Focșani a da taleri 1.500 în mōnăstirea Băbenii taleri 240, iar acum am luat însciințare de la dumnélor boerii ispravnicî ai județului, trâmîțendu-ne și răvașele de plată iscălite de prea sfinția ta, că după cislă dîntăi care aŭ rēmas jos s'aŭ luat de la mōnăstirea sf. Ioan taleri 1997 și de la monastirea Băbenii taleri 527 bani 90, pentru care poruncim ca banii ce s'aŭ luat mai mult peste cea-ce se arată mai sus că sunt puse a da, să se dea negreșit la dumnéluî Banu Grigorie Ghica, că să'i trâmîță înapoi și sfinta mitropolie de va pricinui că i'aŭ dat la Vistirie, îi va ținea în sémă din ceea-ce are să dea la Vistirie.— 1822 Martie 21.

Grigoria Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, C. Negre.

Cond. 96 pag. 227.

a se strînge în trebuința oștirilor împărătesci și cu această hotărîre, ca nimeni din purtătorii de grije și vechilii ai acestor case să nu îndrăsnescă a trîmite pîntr'ascuns în Brașov cel mai mic lucru, din vechiliile acestor eparhii către obrazele lor; cu mare dojană și strașnică poruncă ni se dete de către cei mai mari, cum că s'au însciințat că neconținut se trîmit prin taină ajutoare din veniturile acestor case, mai virtos la episcopia Argeș s'au arătat într'adins trîmis cu cerere și luare din veniturile acelor case și le-au trecut în Brașov pentru care era să dea de mare primejdie de se punea în mîna acela ce au venit pentru acest fel de oprite luări; de aceea scriem sfinției tale, că la această episcopie Argeșului este părintele Vlasie purtător de grije; să'î dai strașnică poruncă ca să caute trebile cu orînduială și să strîngă veniturile în trebuința oștirilor împărătesci, depărtînd prin strașnică poruncă a sfinției tale pe cei ce se vor afla acolo și vor fi urmînd a se amesteca la treburile și iraturile Episcopiei; asemenea să dai poruncă a se păzi orînduiala acesta fără de cătuși de pușină strîmutare, căci urmîndu-se împotriva, însuși prea sfinția ta vei da rîspuns pentru unii ca aceia, cari âmbă împotriva poruncilor împărătesci și a prea' înălțatului Silistra-Valezi. — 1822 Mai 16.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 99 pag. 267

Banii școlilor se mai percep de la unele mînăstiri, dar de sigur nu pentru școli care sunt închise. Prin pitace de la *otcârmuire* se întrebuintează unele sumi din banii școlilor la alte scopuri. 1)

*De la otcârmuirea Valahiei către prea sfinția sa părintele arhierie
Apamia, năstavnicul sfinței mînăstiri Cîmpu-lung.*

Am vîdut rîspunsul ce ne faci de la 7 ale aceștii luni la cartea ocârmuirei ce ți s'au trîmes de la 30 ale trecutului Martie, pentru banii ce este mînăstirea legată a da pe fieș-care an, la care și rîspundem că pricinuirile și îndreptările ce arêți n'au loc, de vreme ce acele întâmplări au fost de obște și toți năstavnicii au rîspuns legăturile și alte ajutorințe, precum și chiar pentru această mînăstire cinstite de o cer cu prostichiū fiindu-le cunoscute veniturile ce are. Ci fiind-că dintr'acești bani se împărtășesc familii scăpătate, cari sunt lipsiți și de hrana vieței, la care urmază să te filotimisești pentru pomenirea fericiților ctitori și să te împărtășești și prea sfinția ta de această facere de bine; trîmite dar banii deplin, fără zăbavă, precum ești legat prin zapis, ca să nu fie otcârmuirea silită a da mînăstirea la alt obraz, și nu'ți vă rîmănea cuvînt — 1822 April. 23.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

În împrejurările prin care trecea țera era imposibil reînnoirea de hrisove de miluire pentru mînăstiri și biserici. Singurul act de ase-

1) 1822 Martie 7. S'au făcut pitac către vechilul Mitropoliei ca să dea arhimandritului Grigorie ajutorul său pe luna lui Februar și Martie câte taleri 200 pe lună din venitul școlilor.

menea natură este un pitac din 27 April 1822 de la *Otcârmuirea Valahiei* către vameşul Carvasaralei, ca să plătescă 100 de taleri mila bisericeii domnesci din curtea veche. 1)

Nici schimbări multe de egumeni nu aflăm în perioada acesta de timp, de la Ianuarie 1821 până la sosirea lui Grigorie Ghica Vodă. Dăm în anexe puţinele câte le-am aflat şi anume pentru mănăstirea Snagov, pentru Vieroşul din Muscel şi pentru Sfinţu Gheorghe Nou.

În April 1822 unia din creditorii fostului mitropolit Nectarie caută, în înţelegere negreşit cu mai marii Turci, să fie plătiţi din veniturile mitropoliei. Troados refuză, întemeindu-se pe hotărîrea cunoscută relativă la zapisele aulicesci; otcârmuirea Valahiei aprobă asemenea refuz. 2)

1) Cod. 96 pag. 252.

2) *De la otcârmuirea Valahiei*

Cu această alăturată anafora a prea sfinţiei sale arhierelui Troados vechiul sfinţei mitropolii, înfăţişându-se înaintea noastră jăluitoarea Andonache Lorentis şi făcând cercetare, ne-am pliroforisit, că jăluitoarea cere o datorie cu care a împrumutat pe prea sfinţia sa, proin mitropolitul Nectarie, în vremea când se afla mitropolit, pentru care datorii ale prea sfinţiei sale proin mitropolitul fiindu-ne şciut, că la létul 1819 Maiu 1, când a eşit din mitropolie şi s'a făcut alt mitropolit, prin hotărîre obştească întărită de Domn s'a apărat mitropolia de acele datorii, rămăind îndatorat chiar prea sfinţia sa proin mitropolitul a'şi plăti datorii sale, şi acum nefiind aici nici prea sfinţia sa proin mitropolitul cel ce este dator, nici prea sfinţia sa hlea mitropolitul, rămăne să fie jăluitoarea îngăduitor până se va linişti vremea şi vor veni prea sfinţia lor mitropolii şi atunci arătându-se cu zapisul ce cere datoria această, ce urmare se va face pentru alte asemenea datorii, se va face şi pentru acesta. 1822, Aprilie 23

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigore Romanit.

Cod. 101, fila 36.

De la Epitropia sfinţei mitropolii a Ungrovalahiei, către Dumnelui vel Logofetul.

În dos jăluitoarea Antonie Lorentis, arătându-se înaintene cu această jalbă a sa, am luat pliroforie de cererea ce face, pentru care şi facem arătare că acest fel de madea a plăţii unor acest fel de bani prin hrisovul reposatului Domn Alecsandru Vodă Suţul s'a dezrobit sfânta mitropolie, rămăind ca acele datorii să se plătescă de către prea sfinţia sa proin mitropolitul Nectarie, precum dumitale este şciut. De aceea eu unul nu pot fi îndatorat cu răspunderea acestor bani, mai vartos tocmai acum şi la o acest fel de vreme, ci jăluitoarea va face această cerere la prea sfinţia sa unde se află, şi după şciinţele de atunci, în dreptăţile ce va avea va şi da răspuns, neavând eu această plirecusie : a plăti rămăşiţurile altor mitropolii. — 1822, Aprilie 15.

Al Ungrovalahiei epitrop Troados.

Cod. 101 fila 36.

Nesiguranța în care erau mai cu seamă femeile de a merge noaptea pe străzi, din cauza oștenilor turci și pentru ca nici bărbații să nu lipsescă de la paza caselor lor în timpul nopții, octârmuirea se vede silită a ordona Mitropoliei, la 12 Martie 1822, ca «sfintele rugăciuni ale denilor, care sunt într'acastă săptămâna cea mare a patimelor» să nu se facă noaptea, ci îndată după săvârșirea vecerniei «fiind-că nu poate norodul într'acestăvreme a lipsi din casele lor noaptea afară».

De la octârmuirea Valahiei.

Prea sfinția ta arhieriele Troados, vechilule al sfinței Mitropolii, fiind-că se apropie sfintele rugăciuni ale denilor, carele sunt și într'acastă săptămână, cât și în săptămâna cea mare a patimilor să dai prea sfinția ta poruncă atât la bisericile de prin târg, cât și la preoții mahalalelor, ca deniile să se facă îndată dupe săvârșirea vecerniei, care se obicinuesce la 9 césuri din zi, iar să nu intre în vremea nopții, fiind-că nu poate norodul într'acastă vreme a lipsi din casele lor noaptea afară. — 1822 Martie 12.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu 1).

Școli și cultură publică.

De școli și de cultură publică nu încapă vorbă pe timpul răsmeriței. Ambele focare culturale din București și Iași sunt stinse momentan, iar puținii scriitori sunt răslețiți în țară și peste fruntarii. Naum martor contimponan al evenimentelor represintă de alt-mintrelea acest timp și ca prosator și ca po. t. Apelurile lui în prosă și mai cu seamă în versuri la unirea tuturor pentru salvarea patriei, sunt demne de totă atențiunea istoricului. Cităm: «Tânguirea țerei Valahiei asupra jafului și darăpănării ce i-au făcut streinii, tâlhari greci», Rugăciunea Patriei, «Sfătuirea Patriei către fiii săi» în care ea, Patria impută fiilor ei că:

«Nici limba mea ce vă cresce
Voi nici cum n'o învățați»...

Câștigul moral a fost mare, ori cât de puțin vor fi aușit acea marsiliează a lui Naum în care el strigă:

«Români ticăloși și vrednici
Până când așa nemernici
Să trăiți și chinuiți?
Nu vă deșteptați odată?

1) Cod. 98, 327.

Vai de voi! o să periți!
 Nu simțiți ce otrăvită
 Și de tot nesuferită
 E robia pentru voi?

Orî:

«Erați români, acum e vreme
 De păgâni a nu ne teme,
 Săriți, săriți să scăpăm
 Și puind crucea nainte
 Toți cu ast-fel de cuvinte
 Să facem un jurămint!

Paris Mumuleanu va asocia în curând și el lira lui la acea a lui Naum, pe când în Moldova Beldiman va scrie nemuritorul său poem batjocoritor fanarioților «*jalnica tragedie*».

Cu încetarea Domniei lui Al. N. Suțu încetază de sigur și reprezentațiunile de piese în limbe străine de la teatrul Domniței Ralu Caragea (din Str. Fontânei, la cișmeua roșie). În privința acestui teatru este de remarcat actul prin care Domnitorul stabilește o specie de comitet însărcinat cu censura pieselor ce se reprezintău, ca să nu atingă bunele moravuri, dar mai ales să nu fie contra guvernului ¹⁾.

Aprópe tótă activitatea tipografică în timpul resmeriței de la 1821 se mărginesce la imprimări de manifeste.

Administrațiunea.

Ce administrațiune mai putea fi aceea de la Ianuarie 1821—după mórtea lui Alex. N. Suțul, până la intrarea Turcilor în Bucuresci în Mai acelaș an? Numai de la începutul lui Iunie 1821 aflăm certe acte de natura administrativă: Câte-va rinduirii de Vătafi de plaiu, «după porunca lui Kehaia-Beî ²⁾. O declarațiune a vătafului de plaiu Gheorghe Gh. Munteanu, *că va fi cu blândețe printre locuitori*, din 25 Iulie 1821.

1) Am adus acest act important la cap. istoriei propriie a domniei lui Al. N. Suțul.

2. Așa este rînluirea lui biv vel polcov. de Seimeni Manolache Cuțarida ca Vătaf de plaiul Câmpineii, în 23 Iulie 1821.

Cu cartea *Otcârmuirei Valahiei* din 27 Iulie, către ispravnicii otîsud Prahova, se vestesce numirea de Vătaf a lui Cuțarida (semnați Mihalache Manu, C. Negre și Alex. Nenciulescu). Altă numire de Vătaf la plaiul Teléjin, din 28 Iulie 1821. Cod. Originale la Bibl. Urechii din Galați.

În Februar. 1822 se rinduesc noi vătăfii la plaiuri și Caimacamiă scriu la ispravnicii următoarea carte deschisă :

Porunci pe la județele cu plaiuri, însă șapte.

Dumnévoastră boierilor ispravnicii ot sud facem dumnévoastră în scire, că vătășii de plaiu ce s'aũ orînduit acum noi, s'aũ legat cu strășniciea și cu zapise a nu face cât de puțin jafuri și năpăstuirii locuitorilor, dând și chezășie, că vor păzi coprinderea ponturilor din cartea de vătășie ce i s'aũ dat acum întocmai, ci dar să chiămați pe vătăful să-ĩ cereți cartea vătășiei și ponturile ce i s'aũ dat acum, pe care citindu-le cu înțelegere, să i le dați iarăși înapoi și să aveți îngrijire și neadormită privighere de păzesce vătăful întocmai legătura sa, iar când il veți pricepe cu cât de puțin abătut în urmări de jafuri și nedreptăți, nu numai să nu' l îngăduiți, ci fără de zăbavă să ne înștiințați, că ne urmărindu-o acésta, să sciți că și dumnévoastră pentru neîngrijire veți cădea la învinovățire, ca și vătăful, și de primire să avem înștiințare.—1822, Fevruar 22.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.
Cod. 98, pag. 321.

Marii vornicii avënd a primi un avaet lunar de la Vătăfii de plaiuri, cunoscut sub numele de *slujba Vornicieii, Otcârmuirea* găsesce cu cale ca Vornicul să numescă direct și pe Vătăfii din județele transiltenne. Acésta numire de vătăfi se face cunoscută Caimacamului Craiovei, în 8 Martie 1822 prin actul următoru :

De la otcârmuirea Valahiei

către Dumnéluĩ biv vel Cămărașul Costache Samurcaș, Caimacamul Craiovei.

Din porunca Măriei Sale Luminatuluĩ Hagi Ahmed Pașa, înștiințăm Dumnéitale, că vătășiile plaiurilor dintr'acele 5 județe. s'aũ dat în alegerea Dumnéluĩ vel Vornicu de țera de sus, după vechiul obiceiũ, după care poruncă i după nizamul ce s'aũ dat și aici în 12 județe s'aũ făcut cărți de vătășie, unde s'aũ trecut în carte la fieș-care plaiul și avaetul ce s'aũ întocmit a da la Dumnéluĩ vel Vornic în fieș-care lună; i s'aũ dat și pontarii ce sunt obiceiuite a se da împreună cu cartea Dvornicieii, ce se dă în județe, ca să scie și vătăful să urmeze cu slujba Dvornicieii în plaiu ce este a sa întocmai și așa aũ rînduit Dumnéluĩ Vornicul, vătăși pe cei mai jos arętați, cari vătăși aũ dat și zapise cu chezășie aici la Otcârmuire, după care zapise se trãmite și Dumnéitale copie, ca să veđi legătura lor, a fi sciută; deosebit s'aũ îndatorat toți vătășii spre a li se da și de către Dumnéta povățuirile cele cuviinciose și apoi să męrgă în plaiu; ci dar să aibĩ Dumnéta îngrijire în tótă vremea de urméză și păzesce vătășii

plaiurilor coprirea ponturilor ce li s'au dat și legătura zapiselor ce au dat cu chezașii, iar care se vor dovedi cu urmări împotriva, nu numai să se oprască de acele porniri rele, ci să ne și înștiințeze, ca să i se facă pedepsa și să se orînduiască altul.—1822, Martie 8.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Negre 1).

Continuă a fi mai mult de cât ori când plaga satelor din plaiuri *Vătaful*. Satele reclamă.

În 27 Mai 1822 *Otcărnuirea Valahiei* trimite o nouă carte deschisă către Ispravnicii în județele cărora sunt plaiuri, desaprobând abuserile acestor funcționari.

1. Numele vătașilor

Gheorghe, Logofăt Botea la Cozia sud Vâlcea.
 Costache, Logofăt Piersicienu, la Hurez sud Vâlcea.
 Tudorachi, Logofăt, la Novaci sud Gorj.
 la Vâlcea sud Gorj.

Cod. 96, pag 222.

Eacă avaturile Vorniciei în 1821/22:

Avaturile Dumnélor veșilor Vornici cum s'au pus în cărți.

taleri

150	plaiul Râmnicu, sud Slam-Râmnic.	
300	Slănicu	} sud Buzău
300	Pârscov	
400	Plaiul despre Buzău	} sud Saac.
600	Telôjenu	
750	Plaiul Câmpinei sud Prahova.	
200	Dâmbovița	} sud Dâmbovița.
300	Ialomița	
300	Argeșu	} sud Argeș.
600	Loviscea ce'î dice și Căneni	
150	Cozia	} sud Vâlcea.
300	Hurezul	
300	Novaci	} sud Gorj.
300	Vulcanul	
150	Plaiul Muntelui sud Mehedinți ce'î dice și Cloșani	

Cod XCVIII, pag 321.

La acestea cărți
 nu s'au făcut acum.
 S'au făcut și ace-
 tea a doua di.

De la otcârmuirea Valahiei către Dumnelor boerii ispravnicii ot sud.

Am luat însciințarea că locuitorii plaiurilor dintr'acest județ au ajuns la proustă stare și dărăpănare, încă unii dintr'ênșii s'au și strămutat din locul lor risipindu-se prin alte sate și locuri ascunse, care acesta cercetându-o ne-am pliroforisit că nu curge din altă, fără numai din pricina Vătașilor de plaiu, că se orînduesc din ômenii străini, cari nesciind starea și puterea satelor, ei pentru al lor enteres în parte silindu-se, lasă la o parte a lui datorie cea d'intetiu îngrijire ce se cuvine a avea ca să âmble printre locuitorii cu cuvinte blânde și pe cei neputincioși să'i mângâe, să pue și de la sine pentru unii cei vede căduți la desnădăjduire, ca cu încetul să'și ia al seă, ei cu sêlbăticie și neomenie arêtându-se în împlinirile datoriilor lor, locuitorilor cerându-le cu grabă și al lor enteres mai cu asupra cãutându-l, din care pricină, se face și dărăpănare satelor, nesocotind nici puind în gând, că plaiurile sunt legate de grumazul lor și spargerea satelor, este învinovățire de mörte; dar și Dumnevöstră ispravnicilor nu sunteți la mai puțină învinovățire, când nu veți priveghia urmările vătășilor, să zăticoniți rêu cu mijlôcele ce se cuvine și la neputință să se iconomisescă și să se ajute și cu scădămînturi; de aceea dar cu hotărîre s'au lipsit vătășii ce au fost până acum dintr'amândouă plaiurile și alegend din pâmênteni ômenii sciuti și cercați în slujbe, am orînduit la plaiul Teleajenului pe Moise Polcovnicu i la plaiul despre Buzeu pe Mârzea Medelniceru, pe al căror nume iată că se trimiseră și cărți de vătășii; ei dar îndată ce le veți primi să-i chiămați pe aceștia ce se orînduesc vameși și măcar de nu vor vrea să primescă a se încărca cu vătășiile, Dumnevöstră să'i faceți a primi negreșit, dându-le poruncă, ca îndată să încunjure tôte satele, să mângâe pe locuitorii și să dea cheazăuire că vor aduna pe toți locuitorii cei strămutați la locurile lor și la grabnicile cereri să împrumute plaiul cum au urmat și alte dăți și cum urmază aceia cari voesc și se silesc a ținea plaiurile în stare bună, dându-le bune nădejdi că slujba le va fi cunoscută și vor avea bune rêsplătiri când se va auđi că plaiurile s'au întregit și petrec bine locuitorii, carele nu are să fie supêrat cu alte dări decăt numai avaetul Dumnelui Vornicul de țeră de jos, cât se coprinde în cartea vătășiei să'l dea și avaetul cărței ce este obicînit, iar nu mai mult, și de urmare că ați pus nizamul acesta, în faptă să avem însciințare.

Mihalache Manu, Constantin Negrea. Romanet. 1822, Mai 27 1).

Cod. 96, pag. 276.

1. *Porunca ce s'a făcut la jalba locuitorilor ot plaiul Teleajenului din sud Saac pentru Mihalache vâtaful plaiului ce i-au asupra.*

De la otcârmuirea Valahiei

Toți locuitorii din plaiul Teleajenului sud Saac, după plângerea ce prin jalbă au făcut către slăvirea sa Hagi Ahmed Pașa asupra lui Mihalache ce acum

O intervenire a locuitorilor din plaiul Câmpinii în favoarea unui vătaf (*rara avis*) cinstit și blând, găsim, din Mai 1822. Otcârmuirea o ține în seamă¹⁾.

Eforia Astinomieî, noua poliție a Capitalei, de care ne-am ocupat aiurea, funcționează cu greu în 1821, din cauză că lefile funcționarilor ei nu fură plătite decât până la Octombrie 1820. În 17 Februarie 1821, «Caimacamii țerei rumănesci» răspundând la un raport al acelei Eforii, declară, că nu are de unde să-i dea fond de bani,

se află vătaf de plaiu într'acest județ, că pe de o parte s'ar fi năpăstuind întru toate de către numitul, iar pe de alta nici nu li se dă vre-un ajutor la pașurile ce au precum li se da de către ceî-l-alți vătași, dintr'a căruia rea urmare ce se poartă către ei s'au spart și plaiul îngreunându-se și cu dajdia acelor fugari; cu toate că se poruncesce ca fără de zăbavă să se scoță pîrătul vătaf și să se orînduiască altul în locul lui, dar spre descoperirea adevărului orînduim pe Costache Logofetul, ca să mîergă acolo în plaiu, unde prin ajutorul dumnélor boerilor ispravnicî ai județului să cerceteze arătarea jăluitorilor și orî câte jafuri vor dovedi că au cercat jăluitorii locuitorii de către pîrătul vătaf, apucându'l orînduindu-l mumbașir cu strămtoare, să'i despăgubescă întru toate și apoi de urmarea ce întru toate va face, să ne aducă curată pliroforie, spre a se da curar de odihnă locuitorilor.

1822 Maiu 14.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Scarlat Grădișteanu vel Vornic.

Cond. 86, pag. 261.

1) De la otcârmuirea Valahiei

S'a vădut cererea ce faceți printr'acastă jalbă, că vătaful Constantin ce'l aveți acum vătaf la plaiul Câmpineî prin chezașia Șetrarului Grigorie, fiind *păménten*, carele se află cu bună orînduială, să nu se scoță nici să se orînduiască altul în locu'i, primită dar este Otcârmuirei cererea vóstră; pentru care poruncim și dumnévóstră boerilor ispravnicî ai județului, să fiți fórté cu privighere și luare aminte, ca purtându-se numitul vătaf cu bună orînduială, fără a face cătuși de puțină nedreptate, sau jaf plaiului și fiind chezaș tot Șetrarul Grigorie și se va mulțami și plaiul de dînsul, prin scirea Dumnéluî frateluî vel Vornic, răspundând hotărîitul havaet, să nu se schimbe, iar nepurtându-se cu bună orînduială, precum mai sus dicem, atunci atât dumnévóstră boerilor ispravnicî, cât și voi jăluitorilor, să fiți datorii a da de scire Otcârmuirei, ca cercetându-se și dovedindu-se vinovat, să se scoță și să se orînduiască altul în locul lui.

1822 Maiu 25.

Mihalache Manu, Constantin Negre. Romanitis.

Cond. 96 pag. 274.

până când va veni Domnul în scaun, totuși pentru ca să nu se dea zăticnire și necurmare la cercetarea boalelor poliției, ce până acum se severșia printr'această Casă, care este un lucru din cele trebuincioase, dăcem că numirea *Astinomieii* să se prefacă și să rămână iarăși *Casa de privighere*, precum au fost mai înainte»

În consecință se desființează epistații de oraș, rămânând numai omenii ce se pot plăti cu 5000 taleri subvențione de la Mănăstirea Bistrița. Eforii Astinomieii Barbu Văcărescu și Gr. Romanitis ceruseră, în 27 Ianuarie 1821, să se oblige și alte 3 mănăstiri: Tismana, Cozia și Câmpu-lung a da și ele câte 5000 taleri pe an Astinomieii, de ore ce ele fusese altă dată consacrate întreținerii spitalului de la Dudesci. Căimăcămia nu aprobă cererea și reduce budgetul Astinomieii, redevenită *Casă de privighere*, la subvenționea de la Bistrița.

Budgetele, ne arată că această instituție a încetat de a mai avea atribuțiunile polițienesci.

Simbriile Casei privigherei

150	taleri	Casierul.
60	»	Un logofet al Casei.
100	»	Doftorul.
100	»	Doi arnauți trebuincioși ai Casei.
60	»	Paznici de la lăzăreturile ot Văcărești i Colentina.
75	»	Cheltuiala bisericeii de la spitalul Duceștilor, însă :
25	»	Preotul.
25	»	Cântărețul.
25	»	Unt-de-lemn, făclii și tămâie ¹⁾ .

1. *Noi Caimacamii țerei rumânesci*

Cinstiților Dumnévóstră fraților boerii eforii ai Astinomieii, am vedut arătarea ce faceți Dumnévóstră, pentru starea Astinomieii, cum că isprăvindu-se capitalul ce au avut Casa, numai până la sfârșitul lui Decembrie s'au plătit leftele omenilor ce s'au aflat în slujbă și cum că epistații și cei-l-alti omeni fac strigare, ca orii să li se răspundă leftele și să se afle și de acum înainte slujind, orii să fie slobođii să și caute alt mijloc de chiverniseală, cerend Dumnévóstră răspuns de urmare. La care răspundem Dumnévóstră, că de a se orindui vre-un irat acești Case cu care să se potă ținea Astinomia cu știință și cheltuelile ce au avut până acum, de o camdată mijloc nu este, până când va veni Domn în scaun. Dar iarăși pentru ca să nu se dea zăticnire și neurmare la cercetarea bólelor poliției, ce până acum

După ce județele de la munte fură curățite de eteriști, ispravnicii

se sèvresia printr'acastă Casă, care este un lucru din cele trebuincioase, dicem ca numirea Astinomieii să se prefacă și să rămăe iarăși *Casa de privighere* precum aũ fost mai nainte, de aceea Dumnévóstră veți lipsi pe epistații ce s'aũ aflat până acum și veți avea în lucrare numai pe ómenii ce se însemnéză mai jos, cari și mai nainte de întocmirea Astinomieii s'aũ aflat într'acastă slujbă, urmându-li-se răspunderea lefilor de la dîntêiũ de Ianuarie a următorului lét, precum se arată și să se iconomisescă curgerea aceștei cheltueli a Casei privigherei cu acei taleri 5000 ce îi iea Casa de la monăstirea Bistrița și cu cel-l-alt puțin ce mai are Casa, și pentru ceea ce nu se va ajunge, în vreme cuviinciosă se va face chibzuirea cea trebuinciosă, iar pentru cheltuelile Astinomieii ce s'aũ urmat în curgere de nouă luni, de la trecutul April și până la sfârșitul lui Decembre, să așterneți Dumnévóstră socotelii curate și dimpreună cu deosebită înșciințare să le aduceți ca să se încheie.— 1821 Fevruar 17.

Mitropolit, Grigorie Brâncovenu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Istrate Crețulescu, Dumitrache Racovița, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu.

Cod. 99 fila 104 verso.

*Către Dumnélor cinstiții boieri otcármuitori ai țerei rumânesce,
de la Eforia Astinomieii.*

Sciut este Dumnévóstră, că la trecuta lună a lui Aprilie, când s'aũ întocmit Astinomia, prin obștesca anaforă a Dumnélor boierilor și cu întărire domnescă, după trebuința ce aũ fost de lefi a se răspunde celor ce erau a se afla în slujbă, ni s'aũ dat poruncă în scris, ca să plătim pe fieș-care lună câte taleri trei mi, după care urmând noi am avut în slujbă pe toți ómenii cei trebuincioși și li s'aũ răspuns deplin lefile pe tótă luna, dar fiind-că la trecuta lună a lui Noembrie se isprăvise capitalul Casei, am fost făcut atunci anafora către réposatul întru fericire Domnia sa Suțu Vodă, cerënd ca să se orînduiască de unde se va chibzui venitul cel trebuincios, spre a se putea ținea ființa Astinomieii, saũ să avem poruncă de urmare.

Pe care anafora o alăturăm a se vedea și de către Dumnévóstră, dar zăbovindu-se răspunsul, s'aũ întâmplat și bôlă Măriei Sale și așa nu am luat nici o poruncă. Epistații ce se află în slujbă, după cererea ce aũ făcut a li se da simbria lor, aflându-se mai ales ómeni săraci și însărcinați cu case grele, am fost siliți a lua bani cu împrumutare și a le plăti, căci Astinomia alt venit nu are decât numai taleri 5000 ce sunt orînduiți a lua pe an de la mōnăstirea Bistrița, cari și aceia în patru căștiuri iar nu odată, și măcar că noi puse-serăm în cuget, ca să tăiem simbriile epistaților, după ce am văđut lungimea bólei

numiți de către Otcârmuirea din Bucuresci, reluare administrațiunea lor. La Câmpu-lung continuă vechiul județ al pîrgarilor cu giudele în

Măriei Sale lui Vodă și după ce am vădut că Casa mijloc nu are de a le plăti și să rămăe numai Casa de privighere, după cum s'aũ aflat și mai nainte, dar nu am îndrăznit să o facem, sciind că întocmirea' acésta s'aũ alcătuit cu anafora obștească și cu întărire domnescă, fără decăt am chibzuit, ca să mai ținem tréba, întru a sa ființă cum vom putea, pãvã se va îndrepta Măria Sa Vodă, și atunci dându-se anaforaua și făcându-se cunoscută starea trebii, să se dea hotărîrea într'un chip, precum se va găsi cu cuviință de către Măria Sa. De aceea acum facem cunoscut Dumnévóstră, că epistații toți se află în slujbă până în ceasul acesta, dar simbriile li s'aũ răspuns numai până la sfêrșitul trecutului Decembra, și cerem povêțuirea Dumnévóstră în ce chip să urmăm : să 'i mai avem în slujbă după cum s'aũ urmat până acum, sau să le dăm drumul și să rămăe Casa de privighere precum aũ fost ? și de va fi voința Dumnévóstră, ca să 'i mai avem în slujbă, să ni se arête de unde avem a lua banii cei trebuincioși pentru răspunderea lefilor, căci ómenii fac strigare, ca orî simbriile să li se răspundă și să slujescă, orî să se slobódă, ca să mérgă a'și căuta alt mijloc de chivernisólă ; iar pe lângă acestea tóte adăogăm și din parte-ne a dice, că spitalul Duceștilor ce este supus sub îngrijirea acéști Case, la lét 1796, când s'aũ zidit și s'aũ întocmit de către rēposatul întru fericire Măria Sa Alexandru Vodă Moruz, prin hrisovul ce s'aũ făcut atunci, între alte venituri ce s'aũ orînduit i-aũ dat și trei mōnastiri adecă Tismana din sud Gorj, Cozia din sud Vâlcea și Câmpu-lung din sud Muscel, ca să le aibă pentru întîmpinarea cheltuelilor sale, care mōnăstiri măcar că în vremea armieii rusesci, cu sfat de obște al prea sfinției lor arhieriei țerii și al Dumnealor boierilor s'aũ luat de la spital și s'aũ dat aiurea dar avem șciință, că în cartea ce s'aũ făcut atunci de la Comitet pentru depărtarea lor de la spital, dice acest cuvênt, că când va veni vremea ca să aibă spitalul trebuință de cheltueli, mōnăstirile să nu se mai dea iarăși înapoi la spital de vreme ce cu sfat de obște s'aũ luat odată și s'aũ dat la alte locuri, făr'de cât cu sinisfora câte trele să ajute la acea trebuință. Intr'acea șciință rēzimându-ne, dicem, că de se va bine chibzui de către Dumnévóstră pentru ca să nu se stingă ființa Astinomieii, care socotim că este de trebuință a se afla în lucrare, pentru pricinile care le arêtam în anaforaua cea grecească, să se îndatoreze acele trei mōnastiri a ne da ajutor pe fie-care an cu câte taleri 5000, cari fac taleri 15,000 și cu taleri 5000 ce dă mōnăstirea Bistrița, prin iconomia ce nădăjduim a face, să póta ținea ființa Astimonieii cu epistați și cei-l-alti ómenii ce i-aũ avut până acum, și orî în ce chip să avem răspuns de urmare ; și către acésta, să fie porunca Dumnévóstră, a ni se încheia socotéla pe 9 luni, de la Aprilie întêiu și până la sfêrșitul lui Decembrie lét 1820, fiind neîncheiat ca

frunte. La 21 April 1822 Otcârmuirea rîndui epistat la oraşul Câmpu-lung (Muscel) pre un Dumitrache Uriianu¹⁾.

Numirea ispravnicilor se făcu prin alegerea Paşei din Bucuresci. «Bacşişul» sub orî-ce formă, mai mult decât orî când jucă rol mare în aceste numiri, cari nu se făcură în vedere cu nevoile judeţelor, ci cu câştigul ce putea să dobîndescă Şeraskierul ostirei turcesci şi cei din jurul lui. Oraşenii din Slatina (Olt) îşi permit, în Mai 1821, să cêră de la *Otcârmuire* să li se dêe pre vechiul zapciû, pre care'l găséau mai de trébă.... Otcârmuirea scrie ispravnicilor de Olt, să reprimendeze reclamanţii :

«Dumnévóstră boierilor Ispravnicii ot sud Olt, dintr'acéstă jalbă ce aû dat către luminaţia sa Paşa jăluitorii acestia ce se vêd iscăliţi, din oraşul Slatineî, veţi lua îndestulă piroforie de cele ce aû jăluit, pentru care, din porunca Luminăţiei Sale, scriem dumnévóstră, ca chiâmându'i înainte-vê şi cetindu-le acéstă poruncă a nóstră, să le daţi a înţelege să se astîmpere de acest fel de cereri, căutându-şi fieş-care de tréba sa, că vor pătimi nevoie, căci nu pot şei ei mai bine de cât Luminăţia sa Paşa, cari din amândoi zabiţii ai acestui judeţ este mai bun şi care este mai rêu ? adecă cel de mai nainte saû cel de acum ? şi acésta nu este a lor datorie să'l alégă, ci Luminăţia Sa, ca un Seraschier ostirilor ce este, pe cine voiesce orînduesce şi ei urméză cu toţii să fie supuşî al primi ; pentru care a lor înţelegere şi părăsire de acest fel de urmare şi cerere, va avea otcârmuirea rêspons de la dumnévóstră, spre a sci ce arêtare să facă Luminăţiei sale Paşei. — 1822 Maiû 27.

(Cod. XCVI pag. 275).

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Dacă în timp de pace şi liniste bandele de hoţi cutreeraû judeţele, ce nu era de temut de la ele în urma *resmeriţei* abia rêpusă ? Şi nu era de ajuns, că bande de hoţi se formaû în ţeră, mai năvăliaû aci şi de peste munţi, din Ardél. Aceste cete de hoţi din Ardél nu numai prădaû în ţera rumânescă, ci şi ţinéu calea la toţi câţi de acolo, căutaû să se întorcă în ţeră, la casele lor, după îndemnul Otcâr-

să se vadă venitul şi cheltuiala, ce s'aû urmat în curgerea aceştii vremi, să ni se rêspondă şi banii ce trec cheltuiala mai mult dimpreună cu dobânda lor, care se va arêta în perilipsis ce aveam a da, fiind luaţi cu împrumutare. — 1821 Ianuar 27.

Barbu Văcărescu, Grigorie Romanitis.

1) Veđi cartea în Cod. XCVIII pag. 332. Este copiată după cartea dată de Al. N. Suţul la anul 1820 (Veđi acelaşi codice fóia 208).

muirei și a Pașei și-i jăfuiău, de nu mai cuteza nimeni să apuce de la Brașov ori Sibiu calea spre țera rumânescă ¹⁾).

Contra bandelor de hoji, Otcârmuirea luă măsurile posibile, dar ce putea ea face contra acelor *serhatlii*, cari năvăleau prin satele din vecinătatea Dunărei și le jăfuiău de zaherele, vite etc. ? — Am adus deja acte relative la asemenea făpturi și reclamațiunile umilite ale *otcârmuirei*, mai ales către «Prea luminatul și făcătorul de bine Hacı Pașa Muhafizul Giurgiului» din 1821, Iulie 16, și către Mehmet Selim Pașa Silistra Valezi, din 11 August 1821.

CAP. XIII.

Intervenirea Rusiei.—Administrațiunea Moldovei sub Vogoride.—Intervențiunea Europei.

Intre acestea acțiunea rusescă la Constantinopole incepe a deveni mai energetică. In urma uciderii patriarhului grecesc și a atâtor greci din Constantinopol și din întreaga Turcie, baronul Strogonoff, reprezentantul lui Alexandru I, comunică Porței nota sea din 18 Iulie 1821. Prin această notă Strogonoff face istoricul mișcării și a sfaturilor amicale ce la timp Rusia a dat Turciei. Strogonoff vede că se intinde în Turcia o proscricțiune generală, care cuprinde pe toți creștinii și că legea creștină suferă sângerose batjocuri și că este de nepomenit faptul uciderii patriarhului în biserică, oficiind în zi de mare sârbătoare creștină. Rusia nu se aștepta la așa ceva, mai ales în Moldova și în Valahia, al cărora norod «n'ău conținit a da otcârmuirei turcesci», semnele nevinovăției și a credinței sale.

1) *Către cinstita chesaro-crăiască Aghenție.*

Din alăturata notă ce aș trâmisi Dumnului Caimacamul Craiovei, va lua destulă pliroforie cinstita chesaro-crăiască Aghenție, de hojiile și alte fapte rele ce aș început a face în părțile locului nisce hoji armați ce aș eșit din ținutul Sibiului. Pentru care și noi cu drept poftim pe cinstita chesaro-crăiască Aghenție, să bine voiască a face acésta cunoscut unde se cuvine, ca de acolo să se dea strașnice porunci pe la tôte satele Austriacesci a se curma acest rău, ne mai fiind volnicii a eși în țera Valahiei, caci unii ca aceia nu numai că fac multe feluri de răutăți, ci încă sunt și îndărătnici cu totul celor ce voiesc a eși din țera nemțescă în pământul lor. — 1822, Iulie 5.

Mihalache Manu, Grigorie Romanitis.

«Puterea armelor trebuia să lucreze după socotința Rusiei spre a mîntui cele două Principaturi de steniî cari ar fi tulburat linistea din lăuntru, dar puterea armelor uneltită fiind cu înțelepciune putea să fi avut un sfîrșit folositoriu, care ar fi trebuit să fie pus în lucrare sub protecția unei otcârmuirî îndreptătore și pravileî, cum și a trataturilor cari alcătuesc dreptul obștesc al acestor principaturi, nu pe temeiul fanatismului, nu spre a indestula patimile invecchite. Cu mare părere de rău aș veduț Curtea Rusiei, că punerile înainte asupra acestei pricinî n'aș fost nici de cum întocmite de către Pórtă, că otcârmuirea turcésca sémănă a nu băga séma, că este de trebuință a linisti turburările.

Strogonoff se referă la tratatul de la Cuciuc-Cainargi și după ce insistă mult asupra uciderei patriarhului, cu care faptă Turcii aș batjocorit întréga Europă crestină, declară, că Europa nu póte sta privitóre nemișcată la stingerea neamului crestinesc și la insultele aduse religiunei sale și nu póte îngădui ca un stat să amenințe a tulbura pacea pentru menținerea căreia ea a făcut atâtea sacrificii. În mîna Rusiei ar sta să demonstreze Porței pe temeiul tratatelor de la Cainargi și de la Bucuresci, care îi dau dreptul a protege crestiniî din tótă Turcia europénă, dar împératul condescendent, pentru Turcia, se mărginesce a-i aminti ultimele servicii ce i-aș făcut Rusia. Cu acest scop îi recomandă măsurile de luat pentru îndreptarea situațiunei. Probeze Turcia că este în stare de a schimba sistema actuală, care nu permite guvernelor europene să considere Turcia ca un stat cult; «Bisericile stricate și prădate să fie îndată iarășî în bună stare, pentru a servi la sânta lor rînduială. Înalta Pórtă să întórcă legei crestinescî pronomiile vechî ale ei, garantându-i respectul pe viitor. Cu acest mijloc Turcia va potoli în Europa indignarea pentru uciderea patriarhului de Constantinopole și de batjocurile ce aș urmat mórtea lui.

«Pórtă pe lângă acestea să facă o deosebire între tulburători și locuitoriî pašnici, lăsând în liniste pe grecii supuși și cari se vor supune într'un termen hotărit; să se linistéscă principatele Valahia și Moldova, unde să caute a așeđa iarășî rînduiala pe temeliî statornice. Cu aceste condițiuni Rusia va rămâne bine cu Pórtă. Dacă însă Pórtă ar urma alt-fel și ar aréta prin acésta că urmăresce un plan otlărit,

contrariu în vedere, cu care ea își ia toate vremurile și pentru care Domnul Strogonoff i'au adus deja «punerile-înainte» ale stăpânului său, atunci n'ar rămâne Împăratului decât să recunoscă că Pórta s'a pus în stare de vrăjmășie pe față împotriva lumii creștinesc și deci că ea, Rusia, este datore să protégă pre greci, «cari se răsboesc pentru a scăpa de perire ființa lor, căci n'ar putea să lase pe frați după lege, la voia unui orb fanatism.

Strogonoff termină nota sa dând Porței termen de 8 zile, ca să răspundă categoric la cererile Rusiei. Dacă Pórta se va arăta împotrivitoare, Strogonoff are ordine să abandone Constantinopolea cu toți impiegatii ambasadei rusești.

La acest ultimatum răspunde Pórta, că este în sistema ei de a respecta tratatele și mai ales cele cu «iubita Curte a Rusiei, dar ea declară» că toți cei care fiind pedepsiți după ivirea zurbalicultui (grecesc) și între ei Patriarcul grec, și alți arhierii n'au suferit decât pedepsa ce li s'au convenit și că defăimările întâmplare la unele biserici grecesci n'au fost decât neorînduile pricinuite de netrebniții din prostul norod. Pórta adaugă alcătuirile, apelurile la arme în orașe, și înarmarea obștască a nămului musulman n'au fost, decât măsuri neapărate spre ținerea bunei orânduili din lăuntru, și nu privesc întru nimic puterile prietenesci deosebitele stări a Raelii nevinovate.

Povățuirile date șefului Armiei trimesă de înalta Pórtă în Valahia și Moldavia, nu avea altă direcție, decât a aduce la drépta cunoscință pe zurbagii, și a curăți aceste țări de ei. — Că mai departe Pórta n'au avut nici cum cugetul de a schimba rînduelele cele odată aședate, nici de a pricinui vre-o strămutare privilegiurilor de care se îndulcesc pomenitele provincii.

Că îndată ce liniștea se va restabili, adecă când télharii, care s'au ivit în țările aceste se vor isgoni de istov de acolo, când în sfârșit Domnul Moldaviei Mihail Suțu și cei lipiți lui, cari au fugit cu el precum și acei din vândători câți au putut să fugă în pământurile Rusiei și a Austriei, vor fi estrădați toți stăpânirei Turcesci, sau măcar pe față pedepsiți acolo unde vor fi apucat a se adăposti, în ființa ofițerilor, Înalta Pórtă, mai dice Vizirul, se va îndeletnici îndată cu orînduirea Voivođilor și va avea cea mai mare îngrijire a se păzi tocmelele cele

vechă, și a se apăra privilegiurile amândoror țerilor ca și mai n'ainte. — «Inșă pomenitul Elciul, prietenul nostru, abătându-se în po-triva tuturor așteptărilor și fără nici o pricină din cărarea buneî cu-viinte, astupându-și urechea la arătările cele drepte și curate ale Inalteî Porți, și pricinuind cuvinte slabe, și împotriva obiceiurilor păzite de ambasadori, aș arătat nemulțămirea sa asupra purtării stăpânirii și ho-tărît a să trage la Buiucdere, aș oprit pe Dragomanii săi de a mai avea comincație cu Pôrta, și așa aș rupt tôte relațiunile. Așa dar măcar cu poruncele cele în chip de notă, ce ministru Rusiei aș primit după ivi-rea acestor întimplări, nu sunt intemeiate decât pre informațiunile ce după cum se pare puțin îndepărtate de adevăr el le aș înfățișat la Curtea sa.

Bunele cugetări, însăși curățenia purtărilor Inalteî Porți în ase-menea împrejurări, precum și în tôte altele, în epoca nouă saș veche, nu sunt mai puțin curate de cum e sórele în amiață-și; ele sunt apreciate de reprezentanții tuturor puterilor Europei și cunoscute de tótă lumea. Fiind deci că Elciul prietenul nostru s'aș tras la Buiucdere și aș curmat relațiunile, și fiind mai ales că în po-triva datoriiilor sale nici cum n'aș dat răspunsul cerut de Inalta Pôrta la o depeșă scrisă prin Reis Efendi, la începutul turburărilor, către Excelența Sa Minis-trul pricinilor străine în Rusia, Inalta Pôrta a trebuit numai de cât să facă cunoscut de-a dreptul și fără mijlocire curței Rusesci cele mai de pe urmă ale sale cugetări ce se ating de pricinile și de actuala cugetare deplin intemeiată pe adevăr și pe dreptate. După acésta Înăl-țimea Sa Marele Vezir a scris pe larg Excelenței sale Ministrului statului curții Rusiei, cu data 27 Ramazan și iată cum răspunsul cerut a se da de Inalta Pôrta la curtea rusescă în vreme de opt zile, aș intrecut cu 15 până la 20 zile termenul pus prin Pôrta prietenului nostru Elciul. Dar fiind-că Elciul a înfățișat o notă ex-officio, anume pentru a cere un răspuns, noi il dăm prin presenta: Intăi, némul Grecesc pricinuitor de atâtea neorândueli, turburări și răzvrătiri se află a fi din moși, stră-moși supuși și birnici Inalteî Porți, care până în ziua de astă-și a fost priinciosă acestui ném cu covêrsire preste cât i se cuvine a face către supuși. Arhieriei mai vêrtos cari sunt căpeteniile némului și Grecii de la Fanariu, se indulciaș de cele mai mari privilegii, atât pentru păzirea

ponturilor celor ale religiunei, precum și întru obiceiurile și locuințele lor. Nici într'o vreme stăpânirea nu s'a amestecat în pricinile care să atingă religiunea lor; nici odată n'au violentat sloboda lucrare a credinții lor, nici s'au atins de bisericile lor, și încă de câte ori vre-o biserică a lor ardea sau se răsipea, li se da voie, după cererea lor, de a o întocmi sau de a o înnoi, întru cât legea mohametică iartă, și cu toate acestea nerecunoscătorii ei de această milă a cerului, s'au înduplecat îndemnului unui Duh satanicesc, rădicând stégul zurbalăcului asupra stăpânirii Inaltei Porți, ocrotitorea lor cea blândă. Inalta Pórtă însă depurarea cu mărire de suflet și milostivire, calități care ei sunt naturale, au ales a alerga la măsurile rostite de îndurare, că s'au grăbit a trãmite îndată la Patriarhul, Buiuruldiul cuprindând sfãtuire priinciosã; aceste sfaturi ajungând la știința Elciului Rusiei, le-a aprobat și au luat și copii. Adevăratul motiv ce-avea trãmiterea scrisorii mai sus pomenită la Patriarhul, era spre a-l îndatori, căci Patriarhul este șeful nației grecești și puterea cea duhovnică, așa putea să-i aducă întru ascultare, să împărtășcă în toate părțile blăstămuri, spre a-i aduce la cunoștință și a-și mântui însuși al său ném, innădușind fără agitațiuni și fără vuet, încă din germene zurbalăcul care manifesta raelele cele rătăcite, atât în capitală, precum și într'alte părți ale împărăției; dar cu totul dimpotrivă Patriarhul, șeful cel vedut al némului său, era într'aceeaș vreme și șef tainic al complotului, cea mai mare parte a raelilor ce locuiesc în părțile unde el a publicat blăstémurile sale, în loc de a rămâne supuși credincioși, a prevestit de toate pre cei cu zurbalăcul. Pentru acesta între altele la Calavrita, tãrgușor al Moreii, care este locul unde s'a nãscut acest Patriarh, raelele au fost cei dintâi a se ridica, a tăia mulțime de musulmani și a pricinui mii de grozãvii. Inalta Pórtă a luat incredințare, că Patriarhul a fost părtaș complotului și că zurbalăcul raelii din Calavrita era a sa lucrare. Insăși mărturisirea a unor supuși din némul Grecesc, ce au rămas credincioși la datoriile lor, au confirmat pe Pórfă în hotărîrea sa. Drept aceia fieșce care stăpânire are dreptate de a opri și a pedepsi fără milostivire pe neșce asemenea făcători de rele, spre a păzi buna orinduială în staturile sale, și între norodul său, și mai ales în materie de rãsvrãtire și de zurba-

lăcuri, nu trebuie, neapărat, să facă deosebire, nici de religione, nici de aședemânturi, nici de stare înaltă, sau próstă.

Pentru acésta Inalta Pórtă îndată ce s'a incredințat de vinovăția Patriarhului și a tovarășilor săi, aú scos pe cel dintâi și pentru ca să nu rămăe acest post vacant, i-aú dat un succesor. Așa dară desbrăcându-l pe Patriarh de darul său, și lăsându-l prost preot, l'aú făcut să sufere pedépsa tăierii capului, spre pildă, fără a avea în considerare timpul și ora osindirii sale. Elciul ȃice că timpul și locul acestei osindiri trebuie a se șocoti ca o defăimare mai înainte cugetată împotriva religiei, acésta afirmare este cu totul fără temeiú. Nici odată Pórtă n'a avut o asemenea cugetare; acésta interpretare neapărat greșită, nici o putere prietină n'aú făcut; o asemenea idee n'a trecut prin gândul nimănuí, fie în împărăție, fie afară din împărăție. În sfârșit tot după cum tractatul de la Cainargi întemeiază cu adevărat că religiunea creștinească trebuie să fie ocrotită, chiar de n'ar fi nici de cum întemeiată printr'acest tractat ocrotirea creștinilor nevinovați supuși ai Inaltei Porți, tot-deauna le-ar fi dat dupe vechile îndatoriri ale sfintei legi Mahomedanicești, dovadă este că Grecii care nu s'aú amestecat nici decum în zorbalăc sunt în cea mai mare liniștire și siguranță. În sfârșit anele Impărăției Otomanicești oferă alte casuri de Patriarhi, cari aú suferit pedépsa tăierii capului după pravilele Impărăției, și n'ar fi de trebuință să căutăm acésta în istoriile altor țeri, cu tóte acestea nu-i fără cuvânt a face luare aminte, că Inaltei Porți nu-i este nici de cum necunoscut, că sub Petru I Țarul Rusiei, Patriarhul a fost dat morți pentru vinovăția în care s'aú aflat, și că însuși într'acésta întâmplare s'a și rădicat de istov trépta Patriarhescă din acésta Impărăție. Acésta urmare fiind cunoscută în *Istoria Rusiei*, este de mirat, că un ministru așa precum este Elciul, căruí nimic nu-i scapă a nu sci, să nu o cunóscă. Drept acésta o asemenea pildă în Impărăția Rusiei găsindu-se nu e îndoială, că de-acum înainte nu se va mai face atâta larmă în acésta afacere. Afirmarea că Inalta Pórtă a poruncit să se răsipescă Bisericile, este cu totul fără temeiú: un numai mulțime de bisericí staú ca și mai înainte în Țarigrad și în Impărăția Otomanicescă, și fișce care n'ém severșesce într'insele ale credinței lor, fără să fie vre unul supărat, dar încă când vre-o biserică se răsipeșce, asupra

cererii raelii, stăpânirea, cercetând pravila Mahometanică și puind în lucrare după bunele rindueli, și părinteșilor îngrijiri, de care ea este depurarea însuflețită pentru credincioșii supuși, le acordă vocea după cum este de obște știut de a întocmi, sau a zidi din nou pe acelaș plan, în sfârșit cu mare părere de rău Inalta Pörtă se vede silită a lua măsuri, a aresta, a pedepsi și a supune pe îndărătnicii supuși cari s'au rădicat, atât pe mare cât și pe uscat, în totă întinderea Impărăției Otomanicești. Inșă în cât zurbalăcul și îndărătnicia, care până acum a făcut atâta sporire va urma a se înmulți și crește din zi în zi,—cum pôte să se cêră de la Inalta Pörtă de a desarma, de a schimba sistema ce ea urmêză?—Inalta Pörtă știe și nu se indoește, că proiectul rescôlei al Grecilor are de scop a provoca un zorbălăc obștesc, cu toate acestea Pörtă nici de cum nu s'a desbrăcat de acea milostivire și îndurare, care tot-d'auna a avut-o către supușii săi.

Ea nici de cum nu s'a abătut din drumul blândetei și al îndurării; în sfârșit ea n'a contenit de a ocroti, ca și mai înainte, pe acei câți nu s'au arêtat aderenți a rêsvrătirilor. Pörtă a bătut și a sfărâmat numai pe acei câți au rădicat stégul zorbălăcului, Ea și'a ținut: Zorbălăcul Grecilor fiind obștesc, purtarea mea către ei trebuie să fie ca și către toți. Nu-i indoială inșă, că dacă o urmare de asemenea să întâmplă într'o altă împărăție, în loc de a se purta cu atâta măsurare și blândete, sabia rêsplătirei ar fi cădut asupra tuturor de obște.

Inalta Pörtă vestește din nou, că fieșce care din pricinile pomenite sunt aieve așa precum ea le-a înfățișat în informațiunile sale ex officiu, din început și până astă-zi, și că Elciul le-a judecat subț un greșit punct de vedere.

În întâlnirile și voroavele care a urmat asupra acestor pricină, cu miniștri unor puteri prietene, Pörtă în curățenie le-au dat explicațiuni asupra deosebitelor pricină de care este vorba și fieșce care din acești miniștri însuflețit de un spirit conciliant, au adevărit, că acêstă întâmplare dréptă era în partea Inaltei Porți. Nici unul din ei n'au pomenit cuvintele necuviincioșe, care prietenul nostru Elciul și le-au permis, adecă, că aceste măsuri atacă legea creștină și nêmul lui Mesia, ci mărturisesc din potrivă, că Inalta Pörtă este silită de a lucra așa, și că ea se pörtă cu dreptate, ea ne-a dat o nouă dovadă a

statornicei buneî voințe a dreptăței și a curățeniei; curtea Rusiei, cu toate acestea, de și Elciul a recurs la nisce așa explicațiuni și a avut o asemenea purtare, Inalta Pörtă însă socotind pe curtea Rusiei vecina sa, ca o prietină curată și priincioasă, și a căruî sentimente nu sunt la indoială, ea crede că buna înțelegere păzită între înălțimea sa, și împărătesca sa mărime a totă Rusia va fi în veci urmată, și că Rusia îi va da o ureche priincioasă la talmăcirile și lămuririle oficial repetite de atâtea ori pentru aceluși pricinî. *Cât pentru Țerile Valahiei și Moldaviei, dorința Inaltei Porți se îngrijește de a le mântui și a le curăți de făcători de rele ce să află acolo, pentru ca să-și întemeeze odihnă și liniștea și măcar că armele Otomanicesci trimese în aceste două țeri au isgonit cu ajutorul lui Dumnezeu pe zorbagii ce s'au găsit acolo, aceste țeri nu sunt cu toate acestea încă de istov mântuite de dênșii.*

In puterea tractatului, Inalta Pörtă a cerut numai decdt, ca de mai nainte Domnul Moldovei, trădătorul Mihail Suțu cu tovarășii lui și câți sunt ca el, cari au fugit, să fie dați și întorși la stăpânire. Dară Elciul a arêtat într'una prin notele sale mai nainte înfățișate, la care încă n'a avut răspuns, că curtea Rusiei prin o urmare de mărime de suflet a luat pe acești fugari sub protecția sa; însă între puterea tractaturilor, și tocmelele care privesc o stăpânire ori alta, sunt una, și mărimea de suflet personală este alta. Niminea nu ignoră, că o stăpânire nu pôte a lucra ceea ce 'i place și să numescă faptă mărime de suflet, și să violeze tocmelele unui tractat ce au încheiat cu altă stăpânire. Cea mai bună faptă de mărime de suflet este de a implini tractatul și cu scumpătate de a-l păzi. Acesta este gloria cea mai adevărată, care pôte să dobândescă o putere.

Extrădarea fugarilor este socotită de Inalta Pörtă ca un punct neapêrat spre întemeierea bunei rindueli și a liniștei, care este motivul sirguințelor sale, turburarea care întărită spiritele biruitorilor Musulmani este pricinuită numai din fuga și neextrădarea unor așa ômeni. Aceste pricini adaog mânia drêptă, ce Inalta Pörtă hrănesce în potrive némului Grecesc. Din potrivă decă acești transfugi se vor extrăda, după tractaturî, de acéstă pildă mîntuitoare va învăța și va povățui pe Domnii cei noi pe cari i-va numi, și-i va orindui, îndată

ce va fi siguripsită despre acesta. Dar în cât transfugii vor sta în starea lor de astă-dî, și în cât discreditul va urma a fi același, *Inalta Pörtă* va fi silită a întârîia *alegerea și rînduirea Domnilor, făcîndu-se să se ocârmuiască țările de Căimăcamî ce 'i-a și numit, și a se ocroti locuitorii și norodul de agalele ce are rînduiși acolo*. Dar Curtea Rusiei preferind a liniști discreditul și neodihna a unui nēm mare, decât a urma un soiū de protecțiune la 5 sau 10 ómeni fugari, va confirma acesta dîndu-i Inaltei Porți în ochii a tótă Europa, adevărînd rîvna și scrupulositatea sa spre a păzi tractatul; ășt-fel gloria sa va dobîndi o nouă strălucire între puterile păzitóre cu credință de tocmelele lor, și ea va adeveri printr'acesta curățenia sentimentelor sale cele pacinice și prietenești. Inalta Pörtă desăvêrșit încredințată atunci asupra purtării ceî viitóre a Domnitorilor, se va ocupa cu numirea și rînduirea lor. În sfêrșit decă în vederea lumii ar pune în cumpăna dreptăței și a adevêrului, de o parte dreptele cereri, și displăcerile cele cu cuvênt ale Inaltei Porți, atît în pricina transfugilor, pe cât și pentru purtarea ce arată de cât-va timp Elciul, și de altă parte pretextele cele rêu întemeiate, ce acest ministru a pus înainte; de sigur că n'ar găsi cuvinte de a mustra pe Inalta Pörtă și tótă nedreptatea ar cădea asupra Elciului. Așa dar pentru a mai presenta și acum adevêrata stare a lucrurilor, se va trâmite această notă Elciului prietenul nostru».

Explicațiunile date de Turcia nu justifică de sigur purtarea oștirilor turcești din Principate și administrațiunea Caimacamului Vogoride din Moldova, trista jucărie în mînilor lui Chihaia-Bey. La ce se reduce această administrațiune a țerei în anul 1821—1822?

În *Biserică*, la o erezie canonică. Sub cuvînt că Gherasim Episcopul de Roman nu voiesce să se întorcă în scaun, emigrat fiind în Bucovina? Caimacamul Vogoride, autorizat de Chihaia-Bey, declară destituit Episcopul Gherasim și hotărêșce a ridica la scaunul episcopal de Roman pe ieromonahul Meletie, lăsat de Ghenadie conducător afacerilor eparhiei în lipsa sa. Cum nu era în țeră nimenea, care să facă măcar simulacru de alegere și cum nu se găsea nici un prelat, care să consacre după canóne pe noul Episcop, Caimacamul Vogoride trâmite pe Meletie la Tárnova în Bulgaria, și acolo fu chirotonit Episcop de Roman de către

trei arhieriei grece, în contra canónelor, care 'i opria de a se amesteca la facerile unei jurisdicțiunii bisericesci din țeră străină. Noul Episcop ne canonic Meletie, administră foarte scurt timp eparhia Romanului, căci cu venirea în țeră a Domnului român Ioniță Sturdza și cu reintôrcerea Mitropolitului Veniamin, încă în 1822, Meletie nu numai că fu isgonit din scaunul episcopal, dar și argosit din arhierie și mult persecutat de Gherasim, care 'și va relua scaunul, precum la timp vom vedea.

Inutil de a ne întreba, în timpul administrațiunei Caimacamului Vogoride despre mersul vre-unui ram: școli, cultură publică, justiție, comerț, edilitate etc., etc. Singura ocupațiune și preocupățiune a guvernului, instalat cu Vogoride, fu de a se satisface cu prisosință tôte cererile șefilor oștirea turcesci, pe când pe de altă parte, acei șefi și cu atât mai puțin Vogoride nu puteau împedica ianicerii turci de a prăda, de a jăfui, ba încă de a necinsti femeii și fete, fără nici o sfială și încă și mai mult: de a ucide Moldovenii nevinovați. Biserica care altă dată era cetatea în care închinătorii își ascundea averile în timp de grea cumpănă, nu mai este respectată. Se sparg de către turcii bisericile, unde bănuiesc că s'aun concentrat ceva averi, pe când cele mai importante mănăstiri din țeră sunt întrebuințate de armată pentru scopurile și necesitățile sale.

Cu perirea ultimelor șiruri de voluntiri, la Secul, cu prădarea de turci a acestei mănăstiri, nu se termină și jăfuirea țerei. Mănăstiri care nu puteau fi acuzate, că aun servit de azil eteriștilor, ca la Slatina, și mai ales Varaticul, Agapia, Rișca... încă fură jăfuite de turci. Dar în Iași? Dar ce vorbim de Mănăstiri? Turcii ca să potă prăda, dădea foc când la o parte, când la alta a Capitalei Moldovei și profitau de spaimă și de confusiune, ca să jăfuiască casele ómenilor. Mai gróznice fură jafurile și incendiile la evacuarea orașului de către ianicerii și manafii turci ¹⁾.

Și ca și când jafurile nu erau suficiente, turcii își permiteau de a opri până și *toaca și clopetele* de a suna pe la biserică ²⁾

Neisbutirea negociațiunelor între Strogonoff și Pórtă, făcea pe

1) Veđi Istoria Mitropoliei pag. 207.

2) Veđi scrisórea de la 26 Decembre 1821 adresată din Iași Mitropolitului Veniamin, în Istoria Mitropoliei Moldovei pag. 194.

corespondentele Monitorului Oficial frances de la 16 Iulie 1821, se scrie din Constantinopole: De vr'o cinci-şese zile orizontul politic s'a posomorit din nou. Baronul Strogonoff a intrerupt comunicaţiunile lui cu Pórta, plecând răpede la ţeră». Nota sus analizată, Turcia a trebuit s'o fi trãmis pe altã cale, direct Impëratului Alexandru ¹⁾.

Acelaşi «Moniteur Universel» (No. 200) mai publicã în 19 Iulie, o corespondeuţă din Viena, după care acolo lumea se aştepta la declarare de rësboi între Rusia şi Turcia. La Constantinopole se crede, că Strogonoff a şi dat ordine supuşilor ruşi, să'şi punã în siguranţă avutul şi persónele lor. Strogonoff şi el se retrãsesese, cum, vedurãm mai sus la Buiuc-dere, unde Pórta îl pusã sub priveghere, să nu fugã, veghind şi asupra actelor şi efectelor Ambasadorului, la palatul Ambasadei rusesci.

Asemenea sciri din Constantinopole primite la Viena, Impëratul ţinu sfat, în urma cãruia, se sporirã trupele austriace de pe frunta-riile Principatelor şi ale Turciei. Rësboiul e privit la Viena neevitabil între Pórtã şi Rusia. Austria voia însã, să se evite acest rësboi. Imperatorele ei propune deci iar de a face pe mediatorele între acele douë puteri.

De altã parte şi Anglia se însãrcinã ca mediatóre, sprijinitã de Rusia, între Pórtã şi Grecia rebelã.

Retragerea lui Strogonoff de la Pera la Buiucdere, sub protecţiunea unui bastiment rusesc, pus de Rusia la dispoziţiunea lui şi carele abordasã acolo, în faţa locuinţei Elciului rusesc, fără de voia Pórtei otomane, produse mare emoţiune în Constantinopole ²⁾.

Mediaţiunea Angliei prin lord Strangford, este fórte activã în 1821. Pórta promite întórcerea Principatelor sub proprie administraţiune, însã sub Caimacamî, neputëndu-se încă decide a numi Domni dintre Greci. În Iunie 1821, totuşi ámbla vorbã la Constantinopole, că tot dintre Calimacheşti Pórta va numi Domni. În Iulie se svonise încă la Constantinopole, că finalmente, Pórta va preface ţerile romãne în Paşalicuri.

1) «On dit que le Gouvernement (turc) a expédié deux courriers directement a l'Empereur Alexandre». (Moniteur Universel 197, du 16 Juillet 1821).

2) Vedí Moniteur Universel No. 211 din 30 Iulie 1821.

Asemene sgomot nu persistă, căci Anglia este opusă la așa ceva. In conferința ce ține Strangford cu Reisul Porței, ca să impiedice rup-tura cu Rusia, Pórta promite din nou, că «pe dată ce Principatele vor fi curățite de rebeli, se vor restabili Domni și totul se va reășeđa ca in trecut, conform tratatelor.

Intervine și internunțiuł austriac in acest sens, ca să satisfacă Pórta cererile Rusiei. Sultanul cere și el ca să-ı estradee Rusia pe Ipsilante, pe Mihał Sutu și capił mișcării, ca să fie pedepsiți de ea...

Acest punct neadmisibil mai ales, face că negociațiunile se in-trerump. Strogonoff pleacă in 10 August (stil nou) spre Odessa.

Mai tóte puterile europene lucréză, ca să impiedice resbelul între Rusia și Pórta otomană. Prusia și ea indeamnă, prin reprezentantul ei Von Miltitz, pe Vizir, să fie moderat in cererile Porței, față cu ale Rusiei. Evacuarea Principatelor de oști turcesci este un punct esențial. Von Miltitz, spera la 25 August 1821, că va reuși să obțină de la Pórta ase-mene evacuare. In acest sens este chiar o notă formală a Prusiei către Pórta ¹⁾.

Reiss Effendi, comunică Internunțiułui austriac, Contele de Lüt-zow și ambasadoruluł englez, că Turcia își va retrage oștirile din Principate, decă i se garantéză că Rusia nu va ocupa ea aceste țeri. Asemene garanții formale nu putură da reprezentanții celor două țeri și cu atât mai puțin le putu da Prusia. Totuși acești-representanți, se grăbiră a cere instrucțiunile guvernelor lor asupra acestor ga-ranții dorite.

La Pórta erau două curente politice: acel al moderațiunei, care doria pacea, și acel al fanaticuluł fost Reiss Effendi, Djanib Effendi, care cerea răsboiul, neacordarea de Pórta a cererilor Rusiei și ale Pu-terilor europene. El voiesce să nu se renunțe la cererea Divanuluł, de estrădare a luł Mihał Sutu.

In 15/27 Septembre 1821, Pórta comunică o nouă notă Prusiei, prin care arată din nou, că ea n'a avut alt scop, băgând óste in Prin-cipate, decăt de a le curăți de rebeli. Acum au mai rămas răspân-diți ici-cole unele cete, de aceea trebuie să mai rămână in Principate

1) Iorga II. pag. 595.

oștire turcă, chiar pentru binele locuitorilor ei. Pórta nu póte numi Domni dintre Grecii rebeli. Ea cere stáruitor estrádarea transfugilor, ca principal punct pus de ea, ca să póta apoi da Domni noi Principatelor.

Va să dícă nu înaintá de loc negocíatiunile, nici chiar cu mediațiunea puterilor.

Deocamdatá Pórta găsi un mijloc lesnicios prin care să înlătore pe cei doi Calimachesci Iancu și Scarlat de la candidația tronurilor române, la care erau împinși de unele puteri: Pórta măcelări pe Iancu în Asia, unde era exilat, iar Scarlat cădu mort de apoplexie, primind șcirea uciderii fratelui său.

De sigur că asemenea procedări nu erau de naturá să apropie pe Rusia de Turcia, mai ales că Scarlat Calimach ajunsese să fie agradat la Petersburg.

Pe când Pórta protesta că Scarlat murise de mórte naturalá, șvonul ámbra că fusese otrávit.

La 22 Noembrie 1822, reprezentantul Austriei Comitele Lützow, avu o nouá conferință cu reprezentanții Porței. Nici de astá datá nu isbuti să potoléscá pe furibundul Djanib-Effendi, care visa nimic mai puțin decât o nouá invasiune a Europei de Musulmani. Pórta ceru finalmente, ca să asiste un trámis al ei, când se va tăia capul lui Mihái Sutzo și al lui Ipsilante. Cu acéstá condițiune Pórta se declara gata a evacua Principatele.

Neselord, Cancelarul rusesc, la 22 Decembre trámite o notá prin care cere intervențiunea Angliei, a Franței, a Prusiei și a Austriei în favórea familiei nenorocite a Calimachestilor.

Cátre finea anului 1821 totuși Pórta presatá de tóte părțile de Puteri, începe a se mai domoli în cererea sa de estrádare a refugiaților. Impératul rusesc și dinsul áu ordonat lui Mihái Sutzo să abandoneze páământul Rusiei. El va trece în Austria, unde va fi internat la Goertz, la 24 Ianuare 1822. Austria intervine cu o noué notá la Pórta otomaná, propuindu'i să numéscá noui Domni ai Principatelor ca mijloc de apropiere de Rusia și săși retragá o parte din oștire devenită acum inutilá în aceste țări. Pórta să grábéscá a numi comisari pentru tratarea cu Rusia, ca să ájungá la pace. Ambasadorul

Angliei sprijinea nota austriacă, în conferința ce avu la 16 Februarie cu Marele Vizir. În acelaș sens lucrăză și Ambasadorul francez.

Rusia declară, că pentru a începe negociațiunile, condițiunea principală este evacuarea complectă și instantanată a Principatelor. Ea nu mai cere numirea imediată a Domnitorilor; se mulțămesc cu Căimăcamii. Pórta să se grăbescă însă a trămite comisarii, cari împreună cu ai Impăratului rusesc să reguleze totul ce privesce la restabilirea ordinei în Principate.

La începutul lui Marte 1822 (stil nou), Puterile se înțeleg și dau Porței o notă colectivă cerënd:

1° Evacuarea imediată a Principatelor;

2° Designarea Domnitorilor lor și restabilirea administrațiunei acestor provincii conform cu tratatele.

Adevărat că Pórta scade treptat numărul trupelor sale de ocupațiune din Principate și nu intirđie de a scrie la Bucuresci și Iași să fie trămiși la Constantinopole Boerii — de care în alt capitol din urmă am vorbit. — Oștirea turcă rămasă în Principate comitea acte de jăfuiri, de ucideri, infamii care îngrozesc pe toți Consulii străini până la punctul de a amenința cu retragerea lor din Bucuresci și Iași. De la Constantinopole se dau ordine capilor oștirei de ocupațiune, să inceteze anarhia și jaful, dar cine ascultă de asemenea ordine? Lord Strangford declară Porței, că nu mai pôte tolera asemenea fapte și că e gata să plece din Constantinopole. Reis Effendi asigură de astă dată pe Lord Strangford, că recunósce și el cum că trupele turcesci se pörtă rău în Principate, dar că până în 23 April (5 Mai stil nou) ele vor fi evacuat Principatele. Numai această măsură se ține secretă, de témă nu cum-va ienicerii să refuză de a se supune ordinei de evacuare, ori, ceea ce ar fi și mai grav, să nu s'apuce de jăfuit și de incendiat...

Reis Effendi mai declară, că Pórta se ocupă în acest moment cu alegerea și numirea Domnitorilor și că până în 10, 15 zile afacerea va fi terminată. Cu acest scop Divanul a și chiebat la Constantinopole boieri din ambele principate, urmând ca să se înț-légă Pórta cu dînșii asupra reorganisării administrațiunii principatelor în chipul cel mai convenabil.

În acest sens se dau de Reis Effendi explicațiuni și Internunțiului austriac.

Stavrachi Aristarchi Dragomanul Porții și unul din frații Arghiropolu se agită să pună mâna pe tronurile României. Pe Stavrachi Aristarchi Pórtă îl destitue din Dragomanat, în April 1822 și-l exilă în Asia mică, cu 6 zile numai înainte de sosirea la Constantinople a boerilor munteni și moldoveni. Aceștia sunt întâmpinați în cale de un Maımandar și după sosire ospetați pe contul Porței la Beglerbeychioi, pe Bosfor.

Boierii delegați de Moldova fură: Ioniță Sturdza de la Seucesci, Gh. Cuza, Iordache Rășeanu, Ioan Tăutu, Costache Cerchez, iar pentru Muntenia: Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Nicolae Golescu, Scarlat Mihăilescu, Mihăiță Filipescu, Iancu Cocorăscu și Cluceru Filip 1).

Ca să pregătască pe fanaticii Musulmani de a primi fără împotrivire numirea de Domni români în principate, în loc de a le transforma în pašalicuri, se respindi svonul, prin Constantinople, că acești boeri au venit din propria inițiativă a țărilor, ca să cêră ertare de la Pórtă și s'o róge de a nu le mai da Domni greci.

Conferințele cu boerii români, ale lui Halet Effendi pentru a se hotări modul de reorganizare al principatelor, încep la 2 Maiu stil nou 1822, sub președința lui Reis Effendi.

Acum candidatura la Domnia munteană a lui Beizadea Suțu, fiul răposatului Domn Alex. Suțu, este iar la ordinea zilei. Mama acestuia răspândește aurul diu belșug și a câștigat în favórea candidaturii fiului ei pe Halet Effendi, ba se svonesce, că și Rusia și Anglia admit asemenea candidatură. Se mai colportă vestea și a altor candidaturi și anume: a Caimacamului Negrea și a fiului celui mai mare, al răposatului Scarlat Calimach.

Alegerea de Pórtă a noilor Domni se ținu destul de secretă, de óre-ce, măcar că firmanul de numire al lui Gr. Ghica, bună óră, este din 21 Iunie 1822, Von Miltitz scrie Regelui sêu în 25 Iunie că «se ăice» cum că Banul Gr. Ghica va fi numit Domn. Ba după 15 zile, același diplomat scrie Regelui Prusiei, că «il paraitrait qu'on a entièremment aban-

1) Veđi jurnalul mergerii boerilor în Țarigrad, în letopiseț de M. Kogălniceanu edițiunea II. Tom. III, pag. 435.

donné l'idée de porter à la dignité de Prince les boyards appelés à la Capitale, après avoir reconnu leur incapacité».

Numai la jumătatea lui Iulie stil nou 1822, Pórta comunică ambasadorului englez nota sa, prin care anunță numirea de noi Domni. Va să zică la 4/16 Iulie 1822 soluțiunea era dată de Pórta, prin această alegere a Domnitorilor. Trebuie să recunoscem, că puterea care mai mult contribui la această soluțiune, fu Anglia, prin energicul său Ambasador la C-pole, Lordul Strangford.

Se știu, repetim, secretă numirea, din cauză că se temeau la Pórta de vre-o mișcare a ianicerilor și a acelor, cari se deprinseseră cu ideea, că Principatele vor fi transformate în Pașalicuri. Trebuia mai întâiu să se stabilească un nou curent în opinia publică la Constantinopole. Se zicea, acum, că deacă boerii români erau bine primiți și tratați, ei meritaă această, de și creștini, fiind-că nu erau greci și că se spera că ei vor fi credincioși Porței. Nici chiar în comunicațiunea oficială către Ambasadorele Angliei și către Internunțul Austriei, Pórta nu dete numele noilor Domni, ci numai vesti, că *au ales domni din boerii români* chiamați la Constantinopole. Pórta ceru tot odată prin această comunicațiune, că Anglia și Austria să stăruiască, ca la București să nu mai se întorcă vestitul Consul Pini.

Cea ce este de mirat este, că Pórta refuză mai mult timp de a încunoscianța în mod oficial pe Rusia despre numirea noilor Domni. Lord Strangford a indemnat pe ministerul otoman, să îndeplinescă această încunoscianțare, dată reprezentantului Angliei, în 17 Iulie 1822 st. n. și apoi comunicată Internunțului Austriei ¹⁾.

Totuși Pórta face să reiasă, în conferința ținută cu Strangford, în Constantinopole, toate avantajele acordate principatelor, prin alegerea ca Domni acelor două boieri pământeni și prin hotărîrea de a'î impiedica să facă vre-o cheltuială mare la Constantinopole.

Pórta promite toate fericirile pentru principate, sub nouii domni, prin scutiri și imblândiri a regimului dărilor, prin rechiamarea Cai-macamilor Negre, Samureș și Vogoride, cari nu târziu plătesc cu viața făptuirile lor în țerile române. C. Negre a avut capul tăiat, fiind prinsă

1) Iorga II pag. 650

corespondența lui cu T. Negre, frate-său, care se pusese în fruntea rebelilor Greci din Moreea. Vogoride fu exilat în Asia, unde Von Miltitz nu se îndoia că va fi ucis, meritând acesta prin faptele lui criminale, ca Caimacâm al Moldovei.

Fiul lui Samurcaș, răposatul Caimacam de la Craiova, se turci în speranță de a-și afla libertatea, dar se pare că acesta nu-l scăpă de sôrta rea.

CAP. XVI.

Noii Domni.

Când boerii moldoveni și munteni plecară din țară spre Constantinopole, după chiâmarea Porței, ca deputați ai țărilor, ei nici nu visau, că două din ei se vor întorce ca Domni ai țărilor. Fînd copil la liceul din Iași, eram luat Duminicile de Dómna Ecaterina a lui Ioniță Sturza, în haremul căreia fusese crescută mama mea, împreună cu alte 11 orfane de boieri sărăciți, sau căduți în timpul răsmeriței, sub hangerul crud al Turcilor. Bêtrâna Dómna, guralivă ca toți bêtrâni, îmi spunea, mie un copilandru, cum bărbatul ei, obligat de a pleca în deputațiune spre Constantinopole, plângea luându-și rămas bun de la ai casei, convins fiind, ca și colegii săi, că cu greu se vor mai întorce în patrie.

Cât au stat la Conacul lor de lângă Constantinopole, boierii din deputațiune erau mereu cu inima sărită, dintr'o și într'alta așteptând să le vină vre-o nenorocire. Care a trebuit să fie mirarea lor, când Vizirul le ceru să-și dea în scris părerea despre noua organizare de dat țărilor române!

Din Iași se comunică în scris Porței dorințele, prin arzul adus de cei 6 boieri Moldoveni, în numele celor rămași în țară. Ei amintesc vechile legături ale Moldovei cu Turcia; arată că numirea de Domni greci a fost fatală țerei și că ei au pricinuit în zilele din urmă apostasia, care a adus atât de mari nenorociri Moldovei; mulțămesc Porței că a pus capăt rebeliunii și o rógă să asculte de dorințele țerei. Arătând cum grecii acapărau toate slujbele și veniturile țerei și toate abuzurile lor și cum vindeau dregătoriile cu rușfetură, de le cumpărau cei de nēm prost și nevrednici și cum apoi aceia, ca să-și scótă banii dați, jăfueau pe locuitori și cu banii sângelui împărătescii raiete, Grecii

cumpărau moșiile pământenilor, cari rămăneau stinși și prăpădiți, și cer deci pentru încetarea unei asemenea stări de lucruri «să fim slobozi de aici înainte de Domnia și oblăduirea grecescă.. și după cea din vechime sfântă aședare, să-și aibă țera noastră oblăduirea de pământeni, păzind numirea de Domni și privilegiurile cele vechi». Mai cere arzul să lipsescă nelegiuitele venituri ale dregătorilor.

Ceea ce-î straniu este, că arzul boierilor Moldoveni, sub cuvânt că acesta ar fi o mare economie pentru țară, cer amânarea alegerii unui Domn pământean și guvernul să se dea la un Sfat alcătuit dintr'un număr de boieri, din care unul va fi *baş boier*, prin alegere din cei mai d'intăiu. Acest Sfat cu *baş boierul* împreună să aibă puterea executivă a Domnului. El să orânduiească Divanurile, isprăvnicile și dregătoriile. Mai târziu, când nevoile țerei se vor mai ostoi, boierii vor propune candidat de Domn.

Oaste de ne-dajnici: seimeni și slujitori să continue a ține țera pentru paza și liniștea ei, iar arnăuți să nu mai fie.

De ce boierii nu voiau Domn? Ori-că înțelegeau că e posibilă domnia pământeană și ei neputându-se înțelege între dînșii asupra candidatului, preferau să amâne reintrarea țerei în dreptul său, ori că se temeau să nu isbutescă finalmente tot un grec.

Boierii munteni însă supun Porței un adevărat program de reorganizare politică în 21 articole. Ei cer între altele:

1) Domnia pe viață.

2) Consulatele rusești și austriace să nu fie ocupate de Greci, ci de adevărați Ruși și Nemți.

3) Domnul să fie ales de boeri și ori-ce arzuri ale Domnilor să nu le primescă Pórta, de nu vor avea semnăturile și sigiliile boierilor.

4) Să nu se facă de Domnitor boieri din străini, nici să le dea privilegiu, scutelnici și poslușnici.

5) Boierii să fie liberi de a merge ori când la Constantinopole.

6) Tóte capuchehaialele ierhaturilor să fie numai dintre Români, iar nu Greci.

7) Să se isgonescă toți călugării greci din țară, de ori-ce tréptă.

8) Inaintarea boierilor la trepte să se facă cu sfatul tuturilor boierilor și marind cel bătrân să se ia pe cel de al doilea.

9) Ispravnic să se rinduiască boier cu sciință.

10) Domnitorul să nu aibă voie a face mazilî, némurî, postelniceî, cumpaniscî, fără de scirea boierilor. Cu acest mijloc oligarhia boierescă voiea să impiedice înmulțirea acelei trepte sociale, care cu timpul avea să-î ia locul.

11) Să fie prohibit Domnului de a da cui-va lucruri sau privilegii dintr'ale țerei.

12) Cheltuelile să se facă cu scirea boierilor prin Vistierie și Domnul să ia pe séma sa numai ruzuinaturile.

13) Toți străinii fără privilegii să se așede cu țera, și să nu fie bășcăluiți.

14) Negustorimea pământeană să fie slobodă a trece orî unde, plătind vama după obicei.

15) Beilicci-bașa să nu aibă cu el mai mult de 17 ómenî pazarghidenî, pe care să-î orinduésca la 17 județe, cu ómenî de la ispravnic, să stringă oile ce sunt orinduite, numai cu berat, dând ispravnicatul ciobaniî trebuincioși, cari vor fi datorî a duce oile până la Dunăre.

16) Dascălii de la școlele domnesci să nu aibă voie a primi fiit de greci arnăuți și sêrbi. Să se trâmîță trei hogi, ca să invețe pe pământeni limba prea puternicului Devlet.

17) Toți sudiți să fie obligați a se supune tractaturilor și privilegiilor țerei.

18) Spătăria să fie condusă de 4 boierî, cari să păzească nizamul țerei, iar nu de unul și de greci.

19) Caimacam la Craiova să fie un boier pământean, cu sciință in administrație; să nu aibă voie a ține in slujbă decât ómenî pământeni.

Vom studia mai departe cererile boierilor din ambele principate. Aci nu facem decât să le 'nregistrăm pe cele mai de căpetenie. Constatăm unanimitatea într'un singur punct: încetarea domniei fanariote.

Făcând istoricul acestor domnii vom aduce diverse programe, muîtene și moldovene ce manifestău *mişcări noue*, care încă înainte de 1828 concretizează lupta dintre clasa oligarhică boierescă și clasele desmoștenite, dând ast-fel nascere la cele două partide istorice care și ađi ocupă scena noastră politică.

Este evident, că nouile mișcări pe care încă de la începutul secolului boierimea moldavă le declara pornite din *duhul francezesc*, au fost în parte inspirate de ideile revoluțiunii franceze; dar a găsi în programele politice din înainte de 1828, în germene *unirea principatelor, introducerea unei dinastii europene, încetarea ocupării cetăților dunărene de Turci* și alte câte-va asemenea, este a găsi laturea cu adevărat înțeleptă și națională, care va face deosebirea între partidul actual național-liberal și cel dis conservator. Vom arăta acesta mai departe.

Cu numirea noilor Domni pământeni și treptata, de și nu imediata evacuare a principatelor, se înlesnesce reînceperea negociațiunilor cu Rusia. Dar despre aceste ne vom ocupa aiurea, făcând istoria Domniilor celor nouă a lui Ioniță Sturdza și a lui Grigorie Ghica.

O ultimă întrebare asupra lui Tudor Vladimirescu :

Care e data exactă a asasinării lui Tudor Vladimirescu ?

Aaron Florian nu dă o dată precisă pentru uciderea acestuia. Regretatul profesor universitar Laurian, de asemenea nu înscrie data acestui asasinat. Aricescu întemeindu-se pe memoriul lui Cioran, dice, că această ucidere s'a întâmplat la 26 spre 27 Mai 1821 (Istoria revoluțiunii lui Tudor, pag 255).

Naum pune data acestui memorabil eveniment la 17 Mai 1).

În raporturile lui Miltitz cu regele Prusiei nu găsim data omorului, ci numai amintire despre acesta în raportul acestui ambasador, trimis regelui la 25 Iulie din Constantinopol. De la Kreutschely, Consulul prusesc nu putem avea de asemenea data evenimentului.

Învățatul meu coleg, domnul Xenopol, urmărind evenimentul după Aricescu, nu dă nici el data uciderei eroului Român.

Să vedem în ce mod am putea noi fixa această tristă dată ?

Scim în mod documentat, că Tudor a părăsit Bucureștii în dimineața zilei de 15 Mai. E posibil că voind să eviteze întâlnirea cu Turcii, cari ocupară imediat capitala, Tudor să fie accelerat mersul său spre Pitești. Distanța de la București la Golești e prea mare ca s'o fi putut face într'o singură zi; prin urmare, în cea mai bună împre-

1) Vezi copia de la biblioteca Urechia din Galați, pag. 83.

jurare, el n'a putut fi la Golești decât la 6 séra, decă nu cum-va în diminéța dillei următóre.

Scim positiv că acolo a fost întâmpinat imediat de eteriști și că fără perdere de timp, a primit să mérgă la Têrgoviștea, ca să se înțelégă cu Ipsilant pentru o acțiune comună contra Turcilor. Presupunénd că acéstă călătorie grăbită a făcut'o în ziua de 17, ajungem la ultima zi a eroiului, acea de 18/30 Mai 1821.

Aci e locul să amintesc, că în anul 1882 Mai 20, jurnalul «Curierul» din Têrgoviștea, a publicat un articol în care spune cum s'aũ conservat drapelul oștirea lui Tudor Vladimirescu.

Iată ce dice în acest aricol un corespondent din Craiova al diarului :

In ziua de 7 Mai 1882, s'a redat țerei odorul precios! A redat *stégul Domnului Tudor Vladimirescu*.

După 61 aní, nația română a recunoscut și legitimat, că *Tudor* a fost *Domn al Românilor!*

Armata din garnisóna Craiovei a primit din mânilor maiorului Gheorghe Carcalețenu *stégul* sacru pentru popor.

In adevăr, de și târziu, dreptatea însă s'a și făcut!....

Stégul s'a primit prin presintarea armelor de către armată, compusă din fií, nepoți și strănepoți acelora, cari luptară cu *Tudor* sub acest stég, acoperit cu lauri de recunoscintă din partea nației.

La anul 1821, după vênđarea de la Golești veni în mijlocul pandurilor scirea, că *Domnul Tudor* a murit!... Căpitanul tunarilor, Carcalețenu, întrebând armata, dacă voesce saũ nu, să lupte alături cu Eteria, pandurii aũ răspus într'o glăsuire :

«Deaca *Domnul Tudor* este mort, noi, ne ducem pe la casele nóstre... și facă-se voia Domnului!...»

Atunci, căpitanul Carcalețenu, aplecând în jos *stégul*, l'a sărutat în fața pandurilor ce stăteaũ ingenuchiați... l'a luat după lemn, l'a pitit bine și încingându-l peste mijloc, l'a acoperit c'un taclit 1).— După acésta, a plecat la moșia Tămburesci de peste Olt, însoțit de 6 pandurí, unde a și îngropat *stégul*.

Mai târziu, chiámând pe fiul său *Gheorghe* i-a đis :

«Aici este îngropat de mine *stégul* lui *Domnul Tudor Vladimirescu*, sub care am luptat pentru neatárnarea țerei.

«Vremile sunt grele și trebuie să-l ținem aici. — Decă voi muri, să nu-l scoți decât după ce se vor linisti lucrurile în țeră!»

1) O maramă, care servea drept brău pentru cingătóre.

Tatăl muri!... Fiul rămase; și după 18 ani scose la lumină stégul.

În casele sale de la moșia Tămburesci 'i făcu o ascunđătoare mai teribilă de cât mormântul; am văđut ascunđătorea din casă!... Am văđut stégul..

El este destul de mare, lucrat pe mătase albastră; dar, fiind de timp rupt în multe bucățele, grație d-lui general Cerchez (care recomandă d-lui Carcalețenu un bun meșter), stégul s'a arangiat destul de bine p'altă pânză și pöte dura încă mult timp.

Pe stég se află desemnat cu multă artă (în mijloc) *Sânta Trèime* — (la dreapta) *Sântul Theodor Tyron*, patronul lui Tudor, — (la stânga) *Sântu Gheorghe*, patronul armatelor.

Sub acestea *Vulturul României* cu crucea în gură, având pe ambele părți, scrise aceste versuri:

«Tot norodul românesc
«Pe tine te proslăvesc,
«Troia cea d'o fință
«Trămite-mă ajutorință..

«Cu puterea ta cea mare,
«Și cu brațul tău cel tare;
«Și 'n nădejdea de dreptate,
«Acum să am și eu parte!...

1821, Ghenarie 5.

Ast fel, precum șisei, dreptatea s'a făcut; căci astă-đi s'a cununat stégul *Domnului martir Tudor Vladimirescu*, cu stégul *Regelui Carol I!* Stéguri cari sunt încununate cu lauri, de pe câmpul luptei pentru ne-atárnarea României! ¹⁾.

Nu voim să punem nici o indoială în inima nouelor generațiuni: admitem de autentic acest drapel și ne închinăm lui.

1) Discursul ținut de Gheorghe Ión Carcalețenu în Craiova în ziua de 7 Mai, când s'aú dăruit stégul lui Domnul Tudor Vladimirescu, și s'a depus în mânilor comisiunei însăreinată a-l primi, față cu tóte autoritățile locale.

Domnilor comisari,

Sunt 61 de ani de când cu cea mai mare îngrijire și venerațiune s'a păstrat în familia mea acest sacru odor, stândardul lui Domnul Tudor Vladimirescu.

După ce printr'o ne-fericită și fatală sórtă, eroul nostru național, căđu

CAP. XV.

Justiția, finanțele, edilitatea, comerț, industrie, bresle, populațiune sub guvernul Otcărnuirei, până la sosirea Călmăcămiei lui Gr. Ghica.

În cap. XII al acestui tom am început a studia administrațiunea țării rumănesci de după eșirea din Bucuresci a lui Tudor Vladimirescu. În dorința de a termina mai întâiu istoria lui Tudor, nu ne-am ocupat în acel capitol decât de biserică, școli și administrațiune. Continuăm aci studiul nostru, începând cu justiția pe timpul «Otcărnuirei».

Mișcarea grăcă, Eteria, cât și revoluțiunea lui T. Vladimirescu, nu erau de sigur tocmai proprii pentru a asigura bunul mers al autorităților însărcinate cu împărțirea justiției.¹⁾ Totuși diversele depar-

sub loviturile asasinilor, stégul său rămase în mânele unui camarad de arme, căpitanul artileriei sale, răposatul maior Ión Carcaletenu, părintele meu.

Primind de la bunul și mult regretatul meu părinte această eroică și pioasă moștenire, am conservat-o cu religiositatea iubirei de patrie, cu venerațiunea ce datorază fiul către cei ce l-au născut și l-au crescut, cu speranța astă-đi realizată a modestului cetățen, care nu putea decât a pândi, ca să ție așa, ora de libertate și de independință a națiunei, spre a desfășura naintea ochilor națiunei acest mântuitor simbol.

Eacă-l onorabil domni și onorabili reprezentanți. Căci precum veneratul meu părinte m-a lăsat cu limba de mörte patrioticul legat, păstrarea acestui prețios stég, așa și eu astă-đi credincios romănescelor sale simțimēte, îl încredințez Statului și guvernului român.

Trăiască România!

Trăiască Majestățile Lor gloriose Regele și Regina Romăniei!

Trăiască armata română!

1) 1821 Septembrie 8. Judecătoria ce s'ou orinduit pe la județe.
Dumitrache Tufeanu la sud Ialomița.

1820. Ianuar 24. Judecătoria ce s'au întocmit la departamenturi.

Departamentul de opt.

Taleri.

150 Medelnicerul Dumitrache Costacopolu, 1820 Ianuare 12 în locul Paharnicului Fărcășanu.

tamente din București și Craiova și judecătoriile județene continuă nominal a existe. In 8 Septembrie 1821 se făcu o constatare a tuturor

Taleri

- 100 Medelnicerul Matei Greceanul, 1820 Ianuare 24. judecător vechiū.
 100 Medelnicerul Costache Bujoreanul, 1820 Ianuare 24, în locul lui II portar Manolache.
 130 Vătaful Scarlat Lambrino, 1820 Ianuare 24, în locul Stolnicului Stănescu.
 100 Pitarul Nicolae Blehan, 1820 Ianuare 13, în locul Paharnicului Nicolae.
 100 Șătrarul Stavri, 1820 Ianuare 24, în locul Polcovnicului Alecul.
 100 Manolache Nenciulescu, vechiu.
 100 Ioan Cheseolu în locul Slugerului Nicolae Anton.

Departamentul de 7.

- 130 Sărdarul Po'itimos în locul Serdarului Drugănescu.
 100 Sărdarul Atanasie în locul Pitarului Aleco, 1820, Ianuare 24.
 130 Sărdarul Iordache sin Paharnicul Ilie, în locul Sărdarului Cănuță, 1820, Ianuare 24.
 100 Sărdarul Stroe, vechiū.
 100 Sărdarul Nicolae Serezli, vechiū.
 130 Șătrarul Constantin Calistrat în locul Medelnicerului Constantin Andronescu, 1830, Ianuare 24.) s'aū orinduit în locu'i Stolnicul Ianache Stănescu cu lăfă taleri 130 pe lună, 1820, Martie 11.
 100 Clucerul Ioan Rudeanu în locul Armașului Gheorghe, 1820, Ianuare 14.

Departamentul de Criminalion.

- 200 Stolnicul Constantin Pripitoiu vechiū. S'aū orinduit în locu'i Șătrarul Constantin Calistrat, lăfă taleri 150 pe lună, 1820, Martie 11.
 100 Slugerul Toma Comino, vechiū.
 100 Medelnicerul Ștefan Cotescu, vechiū. S'aū orinduit în locu'i Sărdarul Răducanu sin Clucerul Dumitrache, lăfă taleri 150 pe lună. — 1820, Martie 11.
 100 Sărdarul Dumitrache Miculeț în locul Vistierului Costache Razul, 1820, Martie 17.
 130 Șătrarul Constantin Băjescu, în locul Slugerului Aleco Paladi 1820, Ianuare 14.
 50 Medelnicerul Ștefan Cotescu, s'aū orinduit de la dîntei de Maiū.

Departamentul Spătăriei.

- 250 Paharnicul Constantin Fotino, în locul Paharnicului Vasile Iconomul, 1820, Ianuare 23.
 150 Slugerul Iancu Gărdescu în locul Sărdarului Matache Greceanul, 1820, Ianuare 23.

judecătorilor, în ființă cu data numirei lor. *Otcărnuirea* păstră în funcțiunile judecătorești, ba și ca condicari, mare parte din personalul vechi.

Taleri

Departamentul Agiei.

- 100 Slugerul Ioniță în locul Pitarului Nicolae Lambrino, 1820, Ianuare 12, 1820 Iulie 20 s'aŭ Prinduit tot itarul Lambrino în locul Slugerului Ioniță.
100 Șătrarul State Tamara, vechi.

Cond. 98. pag. 449.

Judecătorii cum se află acum când s'aŭ făcut *vel Logofăt de sus Iordache Slătineanu.*— 1820 Ianuare 7.

Departamentul de opt.

- 150 Paharnicul Răducanu Fărcășanu, 1818, Ianuare 1, (Medelniceru Dumitrache Costacopolu, 1820, Ianuare 12).
150 Paharnicu Nicolae, 1818, Decembre 1, (Pitarul Nicolae Blehan, 1820, Ianuare 14).
200 Stolnicul Ianache Stănescu, 1819 Septembrie 1.
90 Medelnicerul Matei Greceanu, 1819, Iunie.
90 Polcovnicul Alecu, 1819 August 1.
90 Manolache Nenciulescu, 1819 Noembrie.
90 Manole II portar, 1819 Martie 21.
90 Slugerul Nicolae Anton, 1819 Marte 21, (Pitarul Nicolae Lambrino, 1820 Ianuare 14).

La departamentul de șapte.

- 150 Sărdarul Politimos, 1820 Ianuare 5.
90 Medelniceru Costache Andronescu, 1819, Decembre 1.
90 Sărdarul Stroe, 1819 Noembrie.
150 Sărdarul Cănuță, 1819 Marte 1.
90 Armașul Gheorghe, 1819 Marte 1. (Clucerul za arie Ioan Rudeanu, 1820 Ianuare 14).
90 Portarul Alecu, 1819 Marte 1.
90 Serdarul Nicolae Serezli în locul Vistierului Hurmuzache, 1819 Septembrie 1.

La departamentul de Criminalion.

- 200 Stolnicul Costache Pripitoiu, vechi.
90 Slugerul Toma Comino, 1815 Septembrie 25.

Nu este fără de scop înșirarea, în actele ce dăm în notă, atâtor nume de judecători. Aceste nume diverse, pede-o parte narătă cum,

Taleri

- 90 Vistierul Costache Razu, 1819 Marte 17.
 90 Postelnicul Ștefan, 1819 Marte 1.
 150 Slugerul Alecu Paladi, 1819 Marte 1. Șătrarul Constantin Băjescu, 1820, Ianuar 14.

La departamentul Spătăriei.

- 250 Paharnicul Vasile, 1817 Decembre 4.
 150 Serdarul Matache Greceanu, 1819 Marte 1.

La departamentul Agiei.

- 90 Pitarul Nicolae Lambrino—1819 Marte 1, (Slugerul Ioniță. — 1820 Ianuar 12)
 90 Șătrarul State Tamara. 1819 Marte 1.

Cond. 98. pag. 450.

Judecătorii ce s'au orînduit la Departamentele din București.

La Departamentul de opt.

- 150 Paharnicu Răducanu Fărcășanu, 1818, Ianuar 1.
 150 Paharnicu Nicolae, 1818 Decembre 1.
 90 Serdarul Serezli, 1818 April.
 90 Vistierul Diimangea.
 90 Polcovnicul Barbu Bucșan.
 90 Postelnicul Nicolae Patrichi.
 90 Mașole II Portar.
 90 Slugerul Nicolae Anton.

1819 Martie 1.

La departamentul de șapte.

- 150 Serdarul Dumitrache Drugănescu, 1817 Decembre 8.
 90 Serdarul Colfescu, 1817 Februar 17.
 90 Medelniceru — 1817 Decembre 8.
 150 Serdarul Alecu Paladi.
 90 Armașul Gheorghe.
 90 Portarul Alecu.
 90 Vistierul Hurmuzache.

1819 Marte 1.

(Serdarul Nicolae Serezli, 1819 Septembrie 1.

La departamentul de Criminalion.

- 200 Stolnicul Costache Pripitoiu, vechiū.
 90 Slugerul Toma Comino, 1815, Septembrie 25.

cu prea rare excepțiuni, justiția din țară numai era lăsată pe mâna boerimei grecesci, și pe de altă parte ne dă un tabel concret al so-

Talari

- 150 Serdarul Răducanu sin Clucerul Dumitrache, 1817, Decembre 1.
 90 Șătrarul State Tamara, 1819 Marte 1.
 90 Vistierul Costache Razu, 1819 Marte 17.

La departamentul Spătăriei.

- 250 Paharnicul Vasile, 1817, Decembre 4.
 150 Sêrdarui Matache Greceanu, 1819 Marte 1.

La departamentul Agieș.

- 90 Pitarul Nicolae Lambrino.
 90 Postelnicul Ștefan. } 1819 Marte 1.

Cond. 98. pag. 451.

Condicații ce s'au orînduit în lêt 1819, Ianuar 21.

- Ilfov. Slugerul Ioniță.
 Argeș. Constantin Negulescu.
 Romanați, Constantin Varlaam.
 Vâlcea. Stancu Teriuzescu.
 Dolj. Nicolae Rusănescu.
 Gorj. Nicolae Seulescu.
 Mehedinți. Grigorie Lăceanu.

Judecătorii ce s'au făcut într'acest lêt.

- Slam-Râmnicu. Stolnicu Lupu.
 Buzău. Petre biv căpitan za dorobanți.
 Ialomița. Polcovnicu Ianache Roșca.
 Saac. Gheorghe Bilciurescu.
 Prahova. Serdarul Atanasie.
 Dâmbovița. Costache Cioranu.
 Muscel. Clucerul Nicolae Brătianu.
 Vlașca. Constantin sin Canela.
 Olt. Medelnicerul Răducanu.
 Teleorman. Constantin Grămăticu.
 Ilfov.
 Argeș. Slugerul Nicolae Popescu.
 Romanați. Șătrarul Iancu Jianu, 1819, Noembre 16.
 Vâlcea. Polcovnicul Constantin.

cietății nouă, informațiune în țera romanescă, atunci nouă clasă socială, desvoltându-se în luptă cu vechia oligarhie a protipendadei.

Dolj. Medelnicerul Scarlat.

Gorj. Sătrarul Chiriță Goruneanu.

Mehedinți. Ștefan Milinescu, biv Clucer za arie.

Cod. 98. pag. 454.

Tot într'acest lët, Ianuare

Ilfov. Serdarul Ianache.

Argeș. Constantin Negulescu.

Vâlcea. Logofëtul Stancul.

Romanați. Logofëtul Nicolae.

Slam Râmnic. Stolnicu Lupea

Buzău. Petre biv Căpitan za dorobanți.

Ialomița. Polcovnicul Ianache Roșca.

Saac. Gheorghie Bilciurescul.

Prahova. Serdarul Atanasie.

Dâmbovița. Medelnicerul Critiia.

Mușcel. Clucerul Nicolae Brătianul.

Vlașca. Constantin sîn Canela.

Olt. Medelnicerul Răducanul.

Teleorman. Constantin Grămăticul.

Dolj. Dat prin Stratonichia.

Gorj. Pitarul Stanciul.

Mehedinți. Dat prin Nicolopolu.

La Septembre 12 lët 1819 s'aũ
făcut cărți pe tôte aceste ju-
dețe.

Judecătoria de la Craiova

De la Divanul Craiovei.

Dumnélui biv vel Logofëtul Dumitrache Brăiloiu

» » » Postelnicul Alecu Arghiropulu

» » » Clucerul Nicolae Glogoveanu

» » » Constantin Oteteșanu

» » » Constantin Haralambie

» » » Căminarul Ștefan Bibescu, prostichiũ, 1819 Maiũ 21.

pe lët 1819 Martie 11

De la departamentul de patru.

Serdarul Hristodor.

Serdarul Nicolae Prisiceanu, s'aũ orinduit în locul sêu, Medelnicerul Constantin Zătreanu, 1819 Septembre 1, după cartea Caimacamului Craiovei.

Pitarul Ioan Ghimpeșanu (Gheorghie Benescu, 1819 Iulie 17).

Dincă Brătășanu, (în locul acestuĩ Brătășan s'aũ orinduit Medelnicerul Petre Petrescu, lët 1820 Octombre 15.

În 1822 se făcură totuși câte-va modificări în acest personal, cum se poate vedea în tabloul ce dăm mai jos ¹⁾.

La departamentul de Criminalion

Clucerul Trandafir Anghelescu, (II armaș Teodor Podbăniceanu 1819).
 Polcovnicul Dumitrache Belcineanu.
 Gheorgache Oteteleşanu (pitarul Ioan Ghimpeţeanu, 1819 Iulie 17).
 Constantin Poeraru biv II Vistier.

¹⁾ *Judecătorii ce se află acum, 1822, Iunie 10, la Departamentul de 8.*

Talari

200 Dumnélui Paharnicul Petrache, 1821, August 27.
 200 » » Pală, 1821 August 27.
 200 » Stolnicul Ianache Stănescu, 1821, August.
 150 « » Alecu Fălcoianu, 1821, August 27.
 100 » Serdarul Stroe, 1821, August 27.
 100 » » Nico'ae Serezli, 1821, August 27.
 100 » Aleco sin Stolnicul Palada, 1821 August 27.
 50 » Şătrarul Stavri, în locul Slugerului Ioniţă Merişescu, din taleri 150
 ce au avut Slugerul, Iunie 1.
 100 Medelnicerul Constantin Oţel.

Dumnelor judecătorii de la Criminalion

150 D-lui Hatmanul Caridis, 1822 Februar 1.
 100 » Sărdarul Mihai Greceanu.
 100 » » Petrache, 1822, Martie 1.
 50 Serdarul Ioan Politimos.
 70 Ioan Fotiadis, 1822, Martie 1. În 1822, August 10 s'au orinduit Polcovnicul
 Nicolae Catacaţ în locul lui Fotiadis.
 70 Polcovnicul Grigorie Basma, August 20.
 150 II Armaş Ianache Cerchez.
 70 Anton Vătaful, 1822, Februarie 1.
 70 Postelnicul Mavrichie, 1820 Februarie 1.

Judecătorii de la Spătărie

150 Constantin Calistrat, 1822 Februarie.
 70 Hurmuzache.

Judecătorii Agiei

70 Medelnicerul Matei Greceanul.
 80 Şătrarul Enciu.

Evident că nici o prefacere nu avem de semnalat în organizațiunea justiției pe timpii grei ai Otcârmuirei. Notăm numai că un factor nou intervine în justiție, anume comandantul oștirei turcesci din Bucuresci care ordonă Otcârmuirei, Divanului, și departamentelor, să dea soluțiuni în diverse pricini, de sigur puțin preocupându-se de adevărata dreptate a acelor pe cari vroia să-i proteagă, câștigat de dênșii prin vre-un mod óre-care.

Dar nu numai Hagi-Ahmed-pașa din Bucuresci intervenea în afacerile de justiție, ci une-ori și însuși Vîzîrul Mehmed-Selim-pașa Silistra-Valesi¹⁾. Trebuie să recunoscem că 'n unele casuri administrațiunea

Judecătorii de la Județe

Argeș. Teodorache, ce a fost vâtaf la Dumnelui Vornicul Filipescu.

Muscel. Ilie.

Prahova. Grigore Ștefănescu, la Februarie 6.

Ilfov. Sêrdarul Ianache.

Condicari

Argeș. Pascale Logofêt.

Muscel. Ilie biv III Logofêt.

Dâmbovița. Alecu Vărulescu, 1822, Mart 6.

Saac. Iancu sîn Dorobanțu.

Prahova. Grigorie Ștefănescu.

Ilfov. Ioniță Titeanul.

Cei în slujba Divanului

Sêrdarul Răducanu Poenaru, Medelniceru Răducanu Tocilescu, Clucerul Tănase, II Logofêt Mihalache Mareș de sus, II Logofêtul Pitarul Iane, III Logofêtul Ilie Vrăbiescu de sus, III Logofêt Spirache, Mihaiu Rădulescu condicaru jâlbilor. Ioniță Speteanul Logofêt, Ioniță Belcu, Gheorghie Teodorescu, Tănase, Nicolae Craioveanul, Costache Negrescu, Manolache Mareș în locul lui Zamfir Secu, Nicolae Boelău, ce slujesce la Măria sa Pașa, Manolache cel vechiu, Iordache Bucșănescu, dat afară de mult, Nicolae Carada, Nicolae Minculescu, Nicolae Mănescu ce este și la Vistierie, Mateiu Bălescu, Costea de la Paharnicul Petrache, Radu Ialomiteanu, Nicolae Odăiașu, Ilie Carada, Costache ot Medelniceru.

1) Hagi Ahmed Pașa seraschierul ogécurilor împărătesci.

Dumnévóstră Boerilor otcârmuitoari ai țerei; după poruncile ce am dat asupra acestei pricini și jăluitoarul nici până acum n'a luat săvîrșirea împli-

țerei «otcărnuirea» a arătat ore-care independență răspundând vizirului, că nu pot călca pravilele țerei în favoarea protegiatului lui.

nirei dreptului său, de aceea poruncim cu strășnicie, ca fără cea mai mică zăticnire și prelungire, pe de-o parte să i se înlesnescă împlinirea din venitul acelor două moșii ce se va aduna, și pe de altă parte să se oprească și acele datorii pe seama jăluitoarelor; într'același chip să urmați ca să nu se mai jăluiască. — 1822, Martie 13.

Cod. 96. pag. 46.

• *Mihalache Grămătic Nicolae Voevod.*

*Către prea înălțatul și prea strălucitul Vizir Măria Sa Mehmet Selim Pașa
Siliștra Valezi*

Aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutând prea luminatele tălpile Măriei Sale.

Ne-au arătat Luminăția Sa Hagi Ahmed Pașa prea înălțata poruncă a înălțimei Tale, ce s'au dat după jalba lui Șain Fingher ovreiul, ce 'i dic și Osias, sudit chesaro-crăesc, ca să cercetăm pricina ce arată prin jalbă de bani ce dice că are să ia cu zapis de la un Hagi Anghel, raiaua cu tovarășul lui, talerî, 17616 parale 12, următor fiind, cu totă supunerea, prea înaltei Măriei Ta'e porunci am intrat în cercetare și mai nainte și acum de isnovă și am găsit, că pricina acestui ovreiului cu numitul Hagi pentru acești bani s'au isbrănit prin judecată de două neguțători aleși de ei prin zapis iscălit prin legătură, că ce vor face acei neguțători să fie mulțămiiți, făr' de a mai căuta altă judecată, și acei neguțători aleși de ei cercetând și judecând pricinele lor au dat carte la mâna lui Hagi Anghel cu tovarășul lui, iscălind amândoi neguțătorii într'o unire, care se chiamă *erotocrisia*, însă acesta s'a urmat în vremea răposatului Domn Alexandru Vodă Suțul, și tot atunci dând jalbă ovreiul, că nu este mulțămit la *eretocrisia*, ce s'au făcut s'au orînduit jalba lui la judecata străinilor pricinii, care judecată vădend *erotocrisia* săvîrșită cu bună orînduială, întemeiată în zapisul lor de legătură, au dat în scris că nu pôte a intra în altă cercetare, după care și noi nefiind slobođi de pravilă să cercetăm provlimi împotriva *eretocrisieii*, că s'ar fi năpăstuit, arătăm, după poruncă, înălțimei Tale pricina.

Troados vechilul Mitropoliei, Mihalache Manu vel Vornic, Caïmacamul,

(pecetea)

(pecetea)

(pecetea)

Romanitis.

(pecetea)

Cod. 98. pag. 351.

Iată în ce mod boerii din Otcârmuire libela actele de rinduire ale judecătorilor în 1821--22.

«Fiind-că la departamentul de Criminalion am orînduit judecător pe pol-covnicul Grigorie Basma, cu lófă pe lună talerî 70, de la dîntăiî a aceştii lunî Decembre, i s'aŭ dat acest domnose al nostru pitac, spre a fi sciut si cunoscut de judecător la acest departament, ca dimpreună cu Dumnélor ceî-l-alfî boerî judecătorî să urmeze cu paza la departament, pentru căutatul pricinilor de englimatica și altele ce se orînduesc de către noi, făcêndu-le hotărîrilo după pravilă și să nu zăboviască cercetările, spre ași dobândi năpăstuitul în dreptarea sa, iar cel vinovat, osânda, și Dumnéta frate vel Logofete de țera de sus, să 'i dai povêțuirile cele cuviinciôse îngrijind de a nu se face vre-un cusur, și să 'l faci cunoscut la Vistierie spre a se așeđa la catastihul lefilor. — 1821 Decembre b.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Negre.

Cod. 96 pag. 220.

Dăm în note câte-va acte din sfera justiției¹⁾. Atragem atențiunea asupra notelor schimbate cu consulii, austriac, francez și rusesc, re-

1) De la Otcârmuirea Valahiei

Pe acéstă alăturață anafora a judecății departamentului de opt neremâind mulțumit Marin Luntraru, Dumnéluî epistatul Hătmăniei 'l-aŭ înfățișat înaintea noastră, unde aŭ venit și Dumnéluî fratele vel Vornic Fotache Stirbei, dicênd Marin prin apelația lui, că el n'aŭ avut tocmélă cu Dumnéluî a meremetisi luntrile de al doilea de se va strica peste șese lunî și tot cu aceeași tocmélă să fie dator a i le drege, iar pentru că intră apă într'insele, aceea se va îndatora de la sineși și le va meremetisi și mai mult nu se cunosce îndatorat; iar Dumnéluî Vornicul dise, că are zapise de la el și după coprinderea lor își cere lucrul deplin și așa îi va plăti și cusurul banilor. Decî jăluitorul acesta vedem că la judecata departamentului și-aŭ tăgăduit simfonia ce aŭ avut, cu cuvênt că nu scie de cele coprinse în zapis, rezemând la o marturie în scris a unor ómenî străini, cari n'aŭ știut coprinderea zapiselor lui Marin, iar Dumnéluî Vornicul aŭ îndestulat judecata cu marturî, atât cele din zapisele lui scrise, cât și pentru luntre aŭ dovedit iarăși prin martorî, că nu sunt făcute după tocmélă; apoi să lăsăm arêtarea martorilor la o parte și să dăm ascultare numai diselor lor, nici dreptatea nu ne slobóde, nici pravila, care adevereză dreptățile fieș-căruia cu ce chip să se descopere la lucrurî bănuítóre; dupe care și făcênd dovadă Dumnéluî Vornicu, bine dar aŭ judecat Dumnélor boerîi departamentarî și noi asemenea hotărîm să se facă urmare întocmai precum în anaforaua departamentului se coprinde, prin zapciu hătmănesc și după chiar coprinderea

lative la diverse procese ; asemenea este de observat întărirea dată pe anafora locotenentului de Mitropolit Troados relativă la o căsătorie.

zapiselor lui, și așa îndatorim pe Dumnélui Vornicu, după ce i se va săvârși lucrul după învoirile lui Marin, ce le-au făcut prin scris, atunci să'i plătescă și cusurul fără de altă prelungire.— 1822 Maiu 7.

Cod. 101, fila 51.

— *De la Otcârmuirea Valahiei*

Prea sfinția ta părinte arhiereule Troados, vechilule al sfinței Mitropolii, fiind-că la pricina de judecată ce are Margot Arménu', i Testea soția unui Ovanez Caracaș arménul, ce a murit, cu Dimcea sin Neniul de la Pitesci suditul chosaro-crăesc, s'a fost îndatorase Dimcea de către judecata departamentului, să facă jurământ, cum că n'au cumpărat el de la ascherlăi argint în tovărășie cu Ovanez Caracaș mortul, nici mult, nici puțin, fără numai acea tavă de osfeștanie a luat'o de la un ascherlău, pe chipul lui, cu schimb și cu bani, iar nu în tovărășie cu mortul, nici este asupra lui alt cevași a mortului, afară din cercei și din acea flóre, și jurând rămâne apărat de pâra argintului, iar nejurând este dator să plătescă banii ce are să ia Margot de la Ovanez mortul și să răspundă și cel-l-alt cusur al argintului la soția mortului ; așijderea să jure Dimcea și cum că are să ia de la Ovanez taleri 57 și tată-său taleri 20 și jurând să i se plătescă de soția mortului, dar să'i dea și el nu numai cercei, ci și acea flóre, iar ne dând și flórea să aibă a o plăti soției mortului cu 20 galbeni, după cum au arătat Hagi Niculcea, că i-au cerut mortul pe dânsa ; și după ce se va săvârși acésta incredințare a Dimcei atuncea de va fi trebuință se va pune și soția mortului la jurământ, spre a încredința cât avut a rămas de la bărbată-său și de are și ea vre-o lipsă de zestre ? Cu care anafora a aceștii judecăți înfățișându-se înaintea noastră Dimcea față cu Chiriac Dăga vechilul Testei, soția lui Ovanez, unde arătând Dimcea două engrafe înscris sub iscălitura popei Armenesc i a starosteii de armenii, coprinđetóre din partea Testei, că ea pe vechil 'l-au pus că să cerceteze de au rămas ceva după mórtea bărbată-seu, carele i-au arătat că au găsit o pereche de cercei la Dimcea și o sticlută de ghiumiaia și orî de va scóte cevași saú de nu va scóte pe ea, să nu o amestece la cheltuială ; iar prin cel-l-alt engrafon đice, că la întrebarea ce i s'au făcut iarăși de către popa armenesc și starostea de armenii, de scie pe bărbată-seu că au luat niscare-va lucruri din casă, adică cercei ca să'i vîndă pe afară la țirg, saú i-au lăsat amaret la cine-vași și i-au đis că nu scie ; au mai întreat'o de au mai avut bărbată-seu vre-o argintărie și au đis că n'au știut pe barbată-seu să aibă acest fel de lucru ; asemenea au mai întreat de unde scie ea că au avut scule bărbată-seu la Pitesci și au đis, că un neguțător Simeon de la Pitesci

Acest act ne probéză, încă odată, cum Biserica și-a rezervat a-prope exclusiv dreptul de a decide in cestiunile atingând căsătoriile,

aū fost spus către fratele bărbată-sēū, că bărbată-sēū aū avut scule; de ce nu se dure să caute? Așa, după ascultarea ce făcurăm noi acestor înscrise, vędęnd că se deosibesce pricina și spre cea dosăvēșită plioroforie a nōstră, am trimis de s'aū adus la canțelaria Divanului iusuși preotul armenesc și starostea de armenii și făcędu-li-se întrebare, și prin grai tot asemenea arętară că le'aū spus și le'aū mărturisit Testea armeanca; așa vędęnd că asupra Dimcei este numai o sadé bănuială a muierēi și a creditorilor, iar nu vre-o vrednică dovadă, nu am găsit cu cuviință a i se da Dimcei evanghelicesc jurămint, după cum ęice judecata departamentului, ci numai pentru acęstă bănuială se trimite Dimcea la sfinta Mitropolie cu zapciu hătmănesc, carele față cu Chiriac Dega, vechilul seū și muierēa puindu-se înaintea prea sfinției tale sfinta evanghelie și sfinta cruce să aręte Dimcea și să mărturisescă de este la șcirea lui nisce urmări ca acestea, la care il îndatoréză departamentul la jurămint, cum și el de are să ia ceva de la mort, după cum aū arętat iarăși la departament, și orī in ce chip se va desluși vre-un adevēr să ne aręți prea sfinția ta în scris.— 1822 Iunie 23.

Mihalache Manu, Constantin Negreă, Scarlat Grădiștenu.

Cod. 101 fila 105 v.

De la Otcărmuirea Valahiei

Dumnęta staroste de neguțători, fiind-că la pricina ce se străgănoză între Paraschiva vēduva ce aū fost soție lui Mihale Telalul, care aū murit, cu Filip fratele mortului, i Manole Telalul episcopul celor lăsate de mort cu Halea și Petcul tovarășii mortului, este trebuință a se face o lămurită socotělă și alegere la stărostie, adica stări pentru fieș-ce madele, precum la vale se arată. De aceea aducęnd zapciu hătmănesc pe tōte părțile, să alegi împreună cu neguțătorii indecafi cu tofi, tot avutul mortului, atât din capitalul ce s'aū vēđut de noi că l'aū avut mortul la acei tovarășii, cât și din orī-ce altă periusie se va dovedi orī tăinuită de soția mortului, saū de fratele mortului, orī de către episcop, saū de către tovarășii, orī de către verī-care altul va dovedi vre-o parte saū alta, în care adunare de avut să intre prin prețuirea dręptă și lucrurile ce va fi primit muierēa din casa mortului cu cuvęnt că sunt dăruite, afară din zestre, saū ec-soprica, cum și lucrurile ce sunt asupra fratelui mortului, care unele, ęice, că le aū dat de pomană pentru sufletul mortului și altele s'aū oprit de dęnsul; apoi să se mai facă lămurire banilor ce-aū primit nevasta din zestre de la episcop și cu cei-l-alti, cum și lipsa zestrilor ei ce se va lămuri după fōia ei de zestre, adica câte sunt în pēr și câte lipsesc cu adevēr, pentru că unde ne va da

fie la contractarea lor, fie la a lor legiuită desfacere. Ca una din probe la această afirmațiune a noastră pôte sta actul Mitropoliei, prin care

bănuială hotărîre avem, de a se da și jurămînt, atît la periusie, cît și la lipsa de zestre, cum și ce datorie aŭ plătit a mortului, orî frate-său, orî epitropiî, sau muerea și așa pentru fieș-care madea să așterneți socotělă precum mai sus vĕ povĕtuim; pe lângă acesta dar să mai faceți o însemnare de socotělă și pentru cheltuiala cernelei anului jalei, iar pentru hrana ei de la mórtea bărbată-seu și până i s'aŭ dat banii zestreii are a se alege și a se hotărî de către noi, și fără de zăbavă să ni se arĕte, că să dăm sfirșit pricinei.— 1822 Iunie 20
Mihalache Manu, Constantin Negre, Scarlat Grădișteanu.

Cod. 101 fila 107.

*Pitac la Hatman tot pentru pricina de mai sus, a da de scire la boerî
de mai jos arĕtați a veni la Divan.
De la otcărmuirea Valahiei*

Cinstite Dumnĕta epistatule al Hătmăniei, fiind-că Dumnĕlui mosio Bonet epistatul Dumnĕlui Consulat al Franției, s'aŭ arĕtat cumpĕrător venitului moșiei Breaza, care venit s'aŭ aflat încă din trecutul an Septembrie, orînduind prin porunca stăpânirei a se strînge pe sĕma datoriei lui Hristache Grigoriu, ce are să ia suma de bani de la stăpânitorul moșiei Breaza, prin hotărîre dōmnĕscă și pricină de judecată fiind, orînduim a se înfățișa înaintea noastră la adunarea deplin, Marți la 2 ale viitorului Mai; ci dar să dai scire prea sfinției sale vechilului mitropoliei, i Dumnĕlui Logofĕtului Dudescu, i Dumnĕlui Vornicului Fotache Știrbei și Dumnĕlor boerilor departamentari a veni toți la Divan, să'i dai de scire și Dumnĕlui cumpĕrătorului de venit, ca orî însuși, sau vechil cu deplină putere, să vie, aducĕnd și orî-ce documenturi va avea, să aducĕ și pe Hristache cu orî-ce sineturi va avea, a înfățișa pe toți.— 1822 April 28.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 66 pag. 251

*De la Otcărmuirea Valahiei
Către Dumnĕlor Boerî ai departamentului de opt.*

Dumnĕlui cinstitul Consul al Prusiei ne făcu arĕtare prin notă, că Hristofi sîn Anghel Cincul ce era însărcinat cu trĕba comisionărei a Țanțelariei Consulatului Prusiei, că de la 25 ale acestei urmĕtoare i s'aŭ dat paretisis, de acesta slujbă; pentru care scriem dumnĕvōstră ca întĕmplāndu-se să se arĕte aci la departament cu vre-o trĕbă, să nu se cunōscă de ađi înainte drept comisionar, după cum aŭ fost până acum.— 1822 Aprilie 29.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

se autorizațiunea de a se cununa un Neculae Mareș din București. A-cesta, cum se vede din anaforaua locotenentului de Mitropolit, avusese

Asemenea pitac s'au făcut și la Spătărie i la Agie și la Departamentul Criminalion.

Cod. 96. pag. 252

Către cînstitul Consulat al Franței.

Cu cinste s'au primit nota cînstitului Consulat, scrisă de la 5 ale lui Iunie după calendarul nou și am vădat cele ce ni se scrie pentru venitul moșiei Breaza; la care răspundem că acéastă pricină nu pôte lua sfârșit într'alt chip până nu se va înfățișa la judecată părțile prigonițore, ci să bine voiască cînstitul Consulat a porunci D-lui monsiu Bonet, ca orî însuși să vie, sau vechil să trimiță, și fiind-că astă-đi se făcuse strigarea așteptând numai venirea vechilului și de vreme ce s'au întârđiat până acum, mîne Joi să nu rămăe, ci la 2 cêsuri din đi, care vine după compasul Europeanesc 9 ceasuri și jumătate să se afle negreșit la Divan. — 1822 Maiu 24.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 96 pag. 281.

Către cînstitul Consulat al Prusiei.

S'au primit nota ce ni s'au trimes pentru *satisfacțiunul* ce cere cînstitul consulat la obrăznicia ce au făcut omul huzmetului de au venit la consulat să ceară în judecată pe Dumnelui Constantin Cincul; răspundem cînstitului consulat că dumnelui Cincul avënd davagiul; carele prin jalba ce au dat la Luminăția sa Pașa l'au cerut în judecată pentru pricina ce are cu cuviosu Timoteu și Divanul după orinduială buiurdisindu'i jalba acestui ipotesiar în judecată unde urma ca să se și chieме Cincul să stea față, dar pentru că trămisul Hatmanului au obrăznicit de n'au vorbit cu orinduiala ce i s'au poruncit, de la Hătmănie i s'au făcut căđuta certare cu bătaie; acum dar rămăne ca cînstitul consulat să se odihnescă despre acésta, iar pe de a'tă parte să se poruncescă Cincului, ca să vie la judecată fiind că este rānduit cavaz la acésta pricină, și face la Otcārmuire mare mumbașirlăc ca să se caute judecata cu pāritul sēu. — 1822, Iunie 1.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanet.

Cod. 98, pag. 346.

Către cînstitul Consulat al Prusiei

Cu cinste s'au primit de Otcārmuire nota cînstitului consulat No. 21 pentru o căruță ce s'a luat de zapciil Agiei a Dragomanului Cincul, după care prin pitac s'au poruncit Agiei, ca să ne arate ca ce poruncă i-au luat acea căruță

copii cu Ruxandra fata Tipografiei¹⁾. Aducem în notă asemenea un act de *moratorium*, din 23 Martie 1822.

și în ce trebuință s'a'u trâmisi și unde se află căruța, și ne veni arătare în scris de la agie că cercetând s'a'u adeverit că de la numitul dragoman nici un zapciu de ai Agiei, căruța n'a'u luat, făr'de numai de prin alte părți, unde s'a'u cerut găsit de s'a'u dat după porunci în întâmplătorea trebuință unde s'a'u cerut, iar de se arată de stăpân pe streină căruța, cinstitul Consulat să bine-voiască a porunci ómenilor s'ei să nu se amestece la acestfel de lucruri fiind făr'de rânduială. — 1822, Iunie 3.

Mihalache Manu, Constantin Negrea.

1) Intărirea ce s'a'u făcut la anafora prea sfinției sale Arhiereului Troados de a cununa pe Nicolae Mareș cu Lucsandra fata Tipografiei.

De vreme ce de clirosul bisericesc i de prea sfinția sa părintele Arhiereul Troados vechilul sfintei Mitropolii, se găsesce cu cale, ca să ia săvârșirea cea legiuită și cinstită cununie după lege Nicolae Mareș cu Lucsandra, pentru vrednicile doveși ce se arată într'această anafora, scriem prea sfinției tale, ca să se săvârșască astă-zi Joi cununia acésta fără a i se mai asculta pricinuirile cele deșarte. --- 1822, Aprile 27.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanet.

Cod. 101, fila 37 v.

*Către cinstită Otcărnuirea Valahiei de la Epitropia
sfintei mitropolii.*

Nicolae Mareș de aici din Bucuresci au fost jăluit dumnévóstră, că sunt căți-va ani de când încurcat fiind cu o fată, și fără a o aduce în casa lui țindu-se cu ea câtă-va vreme au și născut trei copii parte bărbătescă, într'acea lungime de vreme și cu pricina născerei copiilor vrënd ca să-l tragă în judecată la răposatul Domn Suțul Voevod au și dat jalbă Măririi sale, cerënd ca să i se facă îndestulare și acum că orânduți fiind la prea sfinția sa părintele Costandie Episcopul Buzeu, li s'a'u cercetat pricina cu amăruntul și nu s'a'u ținut în sémă nedréptă cererea; către acestea și cu multe alte pricinuiri apărându-se jalba sa că nu ar fi copii făcuți cu el, dicea că ea fiind muțere slobodă i-ar fi dobândit cu osebite obraze și că nu se îndatoréză a cresce acest fel de copii cu bănuială, nici a lua în silă muțere care atăta vreme au trăit în chefurile sale, măcar de au fost și el unul dintr'aceia cu care au făcut copii; a căruia jalbă buirdisindu-se de dumnévóstră către mine, am adunat clirosul sfintei Mitropolii și infățișând pe amëndoué părțile față fiind și acei trei copilași, am pus de i s'a'u citit jalba lui într'au și după acésta la cuvântul ce dicea el că copii sunt născuți cu bănuială

Finanțe, dări, vămi, ocne, export de vite.—Cele-l-alte dări și iraturî. Scutirî.

Orî cât de sleită era țera prin rechizițiuni și prădăciuni săvârșite în timpul răsmeriței și în urmă de Turci, dările directe și indirecte con-

și de adunătură 'i-am întrebat de scie și pre alt cineva, care să fi fost încârdoșit cu părâta? Răspunse că nu scie; de unde i se dîse, că de vreme ce nu are nici o idee la acêsta, se cunósce că el este însuși pricina născerei acestor copii mărturisindu-și însuși tiposul lor, dar pentru că iarăși cerca să se apere cu fel de îndreptări, se întrébă și părâta, că de vreme că și părâșul seü tågăduesce până într'atâta, că dobândirea copiilor nu ar fi cu dênșul, putea-va ea să arête vre-o puțintică dovadă de părintésca atárnare către acești copii din partea lui și arêta trei scrisorî ale lui, din care în cea dintêi cu lét 1815 Aprile 15, după ce ca un bărbat îi dă povățuirî de a se purta cinstită și cu credință și a păzi dragostea neîmpuținată către dênșul, apoi o învêță și mijlocul cum să păzescă acea dragoste, puindu-se înainte pe iubitul lor fiü Vasilache, cel întêiü născut, ca uitându-se la el să 'și aducă aminte de ținerea saü legătura cu care i-aü îndatorat născerea lui, iar în cea de a doua cu lét 1818 Octombre 29, arată; cum că prin nisce ipochimênî i-aü trâmîs talerî 53 pentru facerea unei sobe i pentru lemne de foc și poruncesce să 'l însciințeze și pentru copii ce fac și de s'aü mai împiciorăgat Dumitrache? (adică copilul cel de al doilea); în cea de pe urmă scrisóre aceluiași lét Noembre 30 dîce, că iar cu mare jăluire, că se va griji și pentru doica copilului de al treilea a căruia născere se apropia și arată că după păcatele sale îi curge acêstă împresurare de copii și cum să se rógă lui Dumneđeü cu ferbințelă pentru un prilej lesnicios al vieții lor și izbăvirea greșalelor; din care cuvinte înțelese judecata dorirea ce avea el de săvîrșirea cununiei din care putea să dobândescă acêstă poffită izbăvire. După ce dar s'aü citit aceste scrisorî nu i-aü mai rēmas cuvēnt, fără numai se apēră cu felurimî de apucături, că nici într'un chip nu o mai primesce de soție, însă judecata făcu chibzuială, că acêstă înșiruire de copii a lor, care cu atâta legătură și ținere de dragoste de la unul către altul și-aü câștigat, se cade a se cinsti cununia cea după lege, și care mai înainte nu s'aü făcut, saü pentru niscaî împedeçări, saü pentru rușinea ómenilor, să se facă acuma și să ia săvērșit cel legiuit și cinstit; decî acêstă chibzuiaă a clirosului cunoscând-o și eü de bună și ade-vērată, dîce și arēt Dumnévóstră, că așa este cu cale și cu dreptate să se facă și că jăluitarul Nicolae nu mai póte șovăi, că însuși s'aü legat cu scrisorile lui și tóte jăluirile și năpăstuirile câte în jalba ce aü dat către Dumnévóstră aü arētat, s'aü arētat deșarte și plázmuite.

Al Ungrovlahiei epítrop Troados. 1822, April 26.

Cod. 101, fila 65.

tinuă a se percepe însoțindu-se perceperea, de grele casne, care fac pe bietul țeran să ia lumea în cap. Singure vămile sufăr ôre-carî ză-ticniri în 1821. Am vădut cum însăși Pôrta ordonă Otcârmuirei, să pună în lucrare perceperea veniturilor domnesci, adică a vămilor și a ocnelor.

În Octombrie 1821 Barbu Văcărescu fu numit Vistiernic țerei. Se întorc mai mulți boeri din emigrare. Moldovenii refuză de a se întôrce și li se spune că de vor mă întârđia, funcțiunile vor fi date boerilor de cl. II.

Pe anul 1822 se întocmesce «ponturile» de vinđarea vămilor, aprôpe întocmai cum aũ fost în 1821 numai, art. 54 se modifică cu referință la slujba cântarului domnesc, care din vechime a fost a Oborului Bucurescilor și Oborul o vindea pe la vămile tîrgurilor din județe, iar acum s'aũ dat vămilor de pe afară.

Fôrte interesante sunt tarifulurile speciale după care aũ a plăti vamă sudiții rusesci, austriacesci, englezesci. Le dămf în note ¹⁾. Aceste

Moratorium (veđi pag. 200) *De la otcârmuirea Valahiei.*

Fiind-că Stan Cojocarul avênd să ia o sumă de banî de la Il Armaș Gheorghită și Hristea Medelnicerul, prin hotărîrea Otcârmuirei, ce s'aũ dat, li s'aũ pus sorocul pravilei de patru luni, ca să plătescă arêtata sumă de banî, ne-avênd mijloc de a plăti acum, dar fiind-că și Stan se jălui, că și el aflându-se dator la alții nu voese a'l păsui, ci unii îl trag la Spătărie, alții la Agie, alții la căpitanii za lefecii și alții la căpitanii za dorobanți, de nu pôte a se odihni; de aceea pentru ca să nu măi fie supêrat până în soroc de patru luni de către datornicii lui, i s'aũ dat la mână acest pitac al Otcârmuirei, prin care se scrie dumnévóstră zabiților din orașul Bucurescilor, ca orî care din datornicii lui Stan îl va trage la judecata dumnévóstră, fără a i se face vre-o supêrare de plată să i se puie și lui sorocul pravilei de patru luni, ca la acel soroc luând și el de la măi sus ni-miții datornicii ai seî, să plătescă unde va fi dator. — 1822, Martie 23.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Searlat Grădișteanu.

Cod. 101, fila 14.

1) *Ponturile de vinđarea vămilor pe anul 1822 sunt întocmai ca cele din anul 1821, cu deosebire la pontul 54 care este înlocuit cu acest ce urmêză aici:*

54). Slujba cantarului domnesc, aũ fost din vechime a Oborului Bucurescilor și oborul o vindea pe la tîrgurile vămilor de prin județe, iar acum s'aũ dat vămilor de pe afară cu orânduială și obiceiul ce aũ fost, adecă prin tîrguri

tarife întemeiate pe tratatele între Turcia cu puterile străine, ne arată tot odată și care sunt mărfurile ce se introduceau acum în țară. Între acestea observăm importul a diverse articole franceze, nu numai de lux,

și numai acolo unde din vechime a fost obiceiul de a ține cântar să fie și acum, ca toți cei ce vor aduce marfă de vânzare și ar vrea să o cântărescă, să nu fie slobod a aduce cântar străin, nici să ție altul cântar pentru cântăritul celor ce au trebuință de cântărit, ci numai vameșul domnesc să ție cântar drept și să ia la suta de oca bani 15, dar pururea să fie săritor la cei ce'l vor chiâma, ca să nu se zăticnescă alișverișul ómenilor, că urmând înpotrivă, sau găsindu-se un cântar nedrept, sau va cere a lua mai mult de cât este orânduit, sau va pune cântar și unde n'au fost obiceiul, se va pedepsi.—1822 Ianuar 1.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Const. Negre.

Cond. 98, pag. 459.

Tarifa vămilor pe anul acesta cu lét. 1822 Ianuar 1, după care au a urma vameșii a vămii mărfurile neguțătorilor sudiiți precum la vale se orândreșce. Pentru sudiiți Rusiei :

Fiind-că neguțătorii Rusiei după trecerea de vreme nu s'au întocmit la prețurile mărfurilor ce s'au orânduit prin tarifa cea pentru vamă de cele ce scot și aduc în ținutul împărăției și asemenea s'au aședat și de împăratul Rusiei ca să se alcătuiască o tarifă nouă, care să nu se întemeeze după cea vremelnică vădută peste obiceiul scumpete, din pricina celor dintr'acești ani peristasis, turburări și războie, ci cu socotela trei la sută după împărătescile tractatură, să fie întocmit cu prețul cel potrivit ce se urma nelipsit în câți-va ani la ceea ce se vinde cu barhana mai înainte pe vremea păcei, de aceea dar vorbind împreună cu cel ce în ținutul împărăției petrece cinstit plirecusios elciū Rusiei Domnul Tamara și întru nimic socotind cea din războie într'a-estii ani covârșire a prețurilor, ce după socotela și sciința păcei coborând prețurile lucrurilor la hotarul cel din mijloc, s'au alcătuit această tarifă ce se întemeiază cu trei la sută :

	po bani
Alagea her vopsea, oca	2
Ața de Anghira, oca	20
Anasonul, cantarul	40
Atlasul Florentin, cotul	11
Atlas Venetic, cotul	9
Atlas cu fir și hetai de la Hiū, oca	300
Ața de bumbac de la Hindia și Moreea și Zanda, oca	50
Ața de bumbac roșie și alte fețe, oca	9
Astarul, topul de 20 coți	9
Alagele, șaluri, ghermesituri de Tarigrad, cotu	4

ca ștofe de haine, dar și materiale brute, precum bună-ora fer, farfurii etc.

	<u>po bani</u>
Abanosul, cantarul	108
Ace, mia	5
Arama ne'ucrată cantarul	180
Arama lucrată, adecă sahané și altele, oca	6
Arama hurda, oca	4
Arama hamtutmaz, cantarul	150
Afonul, oca	36
Alune, cantarul	24
Arsenicul, cantarul	66
Arцерurі de bărbierі, taneaua	1 ¹ / ₂
Alagele Halep, topu	2
Alagele muscălescă, cel mare top	40
Alagele muscălescă, cel mic top	30
Alagele de Țarigrad, cotu	4
Alagele de Șam, topu	33
Alagele de Magnisia, topu	7
Aba muscalóscă, topul pe coți 60.	20
Aba de Țarigrad, topu pe coți 20	9
Ață englezescă.	—
Astarul alb și alte felurі, topul	9
Amnarele, suta.	6
Alagele helaliі irbchirurі, topu pe coți 16	36
Alagele helaliі de la Tesalonic, topul	15
Argintării, dramul	1 ¹ / ₂
Ace cu gămălie, adecă carfițe, miea	3
Aloī, adecă sare sabri, oca.	6
Ambelez cantarul	27
Ață de cânepă, cantarul	75
Argint viū, ce se dice idrarghiros, oca	18
Anghira, cantarul	30
Alagele de bumbac, irbichirurі, topul	10
Beteliі i altânolucurі, felurimі, de Țarigrad ce sunt po 55 de coți	220
Basmale sacherliі de Țarigrad pe 10 deghermele, topu.	30
Băcan vânăț și galben, cântaru	50
Băcanu roș, cantarul	120
Brice, taneaua	3
Bogasie albe și alte văpsele ce sunt po 7 coți, topu	7

La cochii vechi s'au strigat vămile celor 17 județe înainte Pașei ture, pe anul 1822. In 1821 au fost căutate in credință. Au fost aren-

po bani

Bumbac nelucrat, cantarul	100
Bucaluri seci, de 100.	45
Blane de lup, de una	11
Buretele, oca	6
Burieașe de tinichea gróse și subțiri de 450	200
Bacan pentru stofe i ciorapi, oca	16
Blane de Salangi-Cacom, sorocul	20
Blane de rás, una	45
Basmale albe tocanlái, topul po 10 deghermele	12
Borangie franțuzesc, lat, de 2 topuri	120
Borangie franțuzesc îngust, de 2 topuri	72
Berbutii leșască, topu.	30
Berbutii muscălească, cantarul	30
Blane de capră, una	2
Bráne ghelbererele, unul	16
Bráne de la orașul Damas, unul	22
Bráne felurimí, de la orașul Caramgea, unul	4
Balsam de compania, oca	5 ⁴
Bacam roș și alico, cantarul	160
Blane de epurí rusesci, suta.	60
Bohcele de Tarigrad, cu fir, de una	30
Vișine, mere, pere și cireșe uscate, cantarul	18
Vutci felurimí, 100 sticle	120
Vulpí căzăcesci, taneaua.	21
Vulpí bune, roșii, muscălesci, taneaua	40
Vlupí mai de jos, taneaua.	7 ¹ / ₂
Vulpí hurda, oca	20
Vulpí negre, taneaua	500
Vulpe albă, taneaua	12
Vutci de Triest, sticla.	2
Vin de Marea albă, 100 oca	30
Vin felurimí, de Evropa, bucalul.	2
Gomalaca, oca.	25
Ehenibahar, oca	6
Ghioderi de la Hindia, fieș-care.	3
Ghioderi de miel și de capră, unul	7 ¹ / ₂

date pe 1822 pentru 620.000 taleri pe an in favoarea Stolnicului Iancu Lahovari, care apoi le-au vindut deosebit pe județe pe suma de 707.700 taleri.

	po bani
Ghioderi de căprioară, unul	7 $\frac{1}{2}$
Guși de vulpe albe și roșii, părechea	9
Gresii rotunde, una	2
Gogoși de răstichiū, cantarul	150
Ghiulele de fier, cantarul	30
Drojdii de vin, cantarul	63
Damhanea, donlucul po coți 5	72
Dinte de pește ce se dice Balăcdiș, oca	24
Dibas de fir, felurimi, de Persia și Franța, cotul	24
Dinte de fildes, oca	10
Dihorul, taneana	1 $\frac{1}{2}$
Dihor hurda și de vulpe, oca	21
Enghiur șal și sof, topul	200
Epurī albī, betenul	24
Epurī domesticī, suta	60
Zaharul căpătinī și praf, cantarul	300
Zaharicale, oca	12
Zeamă de lămăe, cântarul	12
Zaharul nelucrat, cântarul	150
Jderul, fie-care	9
Jderul hurda, oca	180
Icre, cantarul	60
Icre roșii, cantarul	60
Ibrice de cafea, oca	—
Inul de Misir, cântarul	75
Inul muscălesc, cântarul	30
Icre de chefal, săculețul	9
Colanurī de fier de Tarigrad, înguste, unul	8
Colamurī late satea, de Tarigrad, unul	8
Colanurī înguste de Tarigrad, unul	6
Calacanal, cantarul	25
Cardamom ce'i dice chiiaculedis, oca	40
Casia, oca	5
Cleiul de pesce, oca	8
Cleiul negru, cantarul	100

Prin cartea dată în 15 Ianuarie 1822 să dă *zaptul vărnei*, pe acest an, în favoarea cumpărătorului Lahovari.

Catalogul vămilor este tocmai ca cel de anul trecut 1821.

Cod. 98 pag. 495—542.

	<u>po bani</u>
Covóră moscălescă, fie-care	9
Covóră de Tesalonic, fie-care	4
Chioseliu, fie-care	15
Cuțite și forfecle rusesci, taneaua	4
Cositor vergele, cantarul	220
Cositor lucrat precum solnițe și altele, cantarul	320
Cânepă nelucrată, adecă canavi, cantarul	26
Conadii, taneaua	8
Chihlibar nelucrat, oca	300
Covóră de postav, basma, unul	300
Curele de frâne, toneaua	5
Cânepă, po două decii oca	6
Cóje de lămâie de năramză și de portăcală cântarul	25
Comidul, oca	6
Catifea sadea și hamuha de la Franța, cotu	15
Catifea cu fir și hamuha, cotu	50
Castorhî, oca	108
Cue muscălescă, cantarul	50
Cuișóre, oca	54
Cutniî de Brusa i gheresiturî, citării și alagele, topul po coțî 10	35
Cacomul, sorocul	54
Catranul și smóla, cantarul	4
Chiparis lemn și scândurî, cantarul	20
Chinavar și Zimțifra, oca	21
Chevavie (este ca și piperul) oca	6
Camforul, oca	45
Capere de Misir și de Crâm, cantarul	20
Cârmăzul, oca	180
Cărțile de joc, testele 12	30
Castanele, cantorul	18
Cușiuзум de la Moreea și de la alte părți, cantarul	24
Cușiuзум de la Iconia, cantarul	47
Corsacul, unul	8
Cafea, Imen, oca	9

Plin de învățăminte este studiul tariful vamal ce dăm în note, mai jos. El ne arată cu ce țări erau în relațiune țările noastre. Na

	<u>po ban i</u>
Cafea franțozescă, cantarul	240
Crementile, mia	9
Cutni de Țarigrad și de Brusa, topul pe coți 10	35
Carne de vacă sărată, cantarul	18
Cărnuri sărate felurim de Marea Negră și Cazachiū, cantarul	24
Cornul de cerb, cantarul	44
Coconarii, cantorul	55
Coarde, testéua	9
Chimino, cantorul	40
Coade de cai, oca	5
iar părul de code de cai, oca	1 ¹ / ₂
China, oca	24
Code, cantarul	30
Călimări și cobururi, unul	2
Cue franțuzesci mari, cantarul	90
Cue franțuzesci de mijloc, cantarul	90
Cue franțuzesci mici, cantarul	120
Cue franțuzesci subțiri, cantarul	120
Cue de Triest, cantarul	90
Cue de Olanda, cantarul	120
Călimări prôte, una	2
Cuțite cerchezesci, dece	15
Colanuri late de fier, de Țarigrad, unul	12
Limbii de vaci și sugiucuri, cantarul	84
Lădi de chiparos mari și mici, fieș care	30
Lămâi, mia	24
Lingarî de lemn, suta	2
Lingarî de cimășiriū, suta	6
Lumânările de seū, cântarul	60
Lână, cântarul,	24
Lulelele poleite, suta	45
Lulelele sadea și ameretica, mia	50
Lulelele sadea, mia	30
Lemne felurim, sandal, cantarul	80
Lacâte de desagi, suta	45
Masline de Franța și Anțoghes, unt de lemn și capere, oca	2
Mărgăritarul mincinos 12 testele	55

numai vecinele țări importaū la noi mărfuri variate, ci și cele mai depărtate.

	Bani
Mașinele, fie-care	2
Mărgeanul nelucrat, oca	200
Mătăni de mărgean bun, oca	400
Mătăni de mărgean de mijloc, oca	300
Mătăni de mărgean mai de jos, oca	200
Mană, oca	7
Mierea, cântarul	90
Madem ce se dice și hitarghiros, cantarul	74
Morisce de cafea, una	6
Migdale curățate, cantarul	100
Migdale necurățate, cantarul	25
Muștarul, cântarul	150
Măslina felurimă, cântarul	24
Madem, oca	18
Mătase felurimă, oca	60
Mătase felurimă nelucrată, oca	45
Macarone și fidea muscălescă, oca	1
Minău, cântarul	75
Nevre de morun, oca	2
Nuci de Hindia, fie-care	1
Nardenchiul, cântarul	12
Nuci, mia	3
Nescopite, cântarul	45
Pânză lată muscălescă, topu	31
Pânză îngustă muscălescă, topu	14
Părul de porc, oca	5
Pei de capre nelucrate, cântarul	40
Perne late, părechea	10
Pungile de tuțun, de șal franțuzesc și de Tarigrad, i de șal alagea una	2

Iar de la postavurile ce vin de la Rosia să se ia vamă cu analogon după cele mai jos.

Pretcară, de unul	1 ¹ / ₂
Praf, cantarul	240
Pluta, cântarul	24
Pușca, oca	4
Pâsle de crâm, una	95

Prin Turcia ne veneau mărfuri din Asia, stoffe de India mai ales, covore etc. Italia introducea în țera muntenescă stoffe, atlasuri de Ve-

	po ban i
Pirostii de hier, muscălescii, cantarul	40
Pâsle cu flori de Crâm, una	9
Pei de capră ot Arghira, una	27
Portocale și naramze, mia	25
Pământ roș, tocsi boia, cântarul	30
Pânză batistă, cel mic top	90
Petmez, cântarul	15
Pei de castorhi, una	9
Pânză muscălescă de mușamale, cel mic top	33
Piranțu (este în chip de sare) oca	4 ¹ / ₂
Pânză de bumbac; topu 20 coți	9
Peșce morun, cântarul	25
Pepteni de os, suta	30
Pepteni de cimișir, suta	6
Pepteni de lemn, suta	3
Pepteni de fildeș, testéua	30
Pêrul de cal, cantarul	60
Pânză de helaliu pentru cămăși, topu de 20 coți	100
Pelea de bivol, fieș-care	25
Pelea de boi, fieș-care	10
Pelea de cal, fieș-care	7
Pelea de miel, suta	60
Pisici negre, una	2
Pelea de urs, tanéua	16
Peatră acră, cântarul	36
Plapome lucrate de Izmir, una	24
Pâsle de Tarigrad sadea și cu flori, cotu	3 ¹ / ₂
Pilele ce se zic samanlâi, testéua	3
Perne de catifea sadea, părechea	30
Perne ipac țesute cu fir, părechea	75
Perne sadea pentru așternut, părechea	64
Perne de fir pentru așternut, părechea	120
Perne de fir chenarlâi, părechea	45
Prosópe i cearșafuri de bae de la Tesalonia, părechea	9
Pânză de la Ostrov, oca	8
Pânză felurimi de la Evropa, topu	180
Pânză muscălescă, topu	21

neția, și de Florența.... Din Africa (Egipt, Tunis) încă veniau mărfuri diverse. Dar cine și-ar închipui că străbătuse în București brânzetu-

	po bani
Pânză de la Trapezunda, oca	60
Plumbul, cantarul	60
Puceoșa, cantarul	18
Postavul englezesc Mahut și alt-fel, po 25 coți în chesea	420
Postav Londra, chesoua	180
Postav saia de Venetia po 55 coți în 2 chesele	1440
Postav de Paris, Postavul	600
Postav leșesc, postavul	270
Postav franțuzesc, de Olanda și Londra, postavul	850
Postav de jumătate franțuzesc, postavul	425
Pestemanuri de Brusa i de Tarigrad, cantarul	18
Peștemanuri și cërșafuri de Misir, oca	7
Peștemanuri de Tesalonic, părechea	20
Pile de cuiungii, testéua	4
Rachiul, bucalul	3
Rădăcină de vâpsea, cantarul	45
Rășină albă, cantarul	75
Rășină galbenă, cantarul	30
Răgele de scortişoră, oca	180
Reventul, oca	40
Regele cu mierea, oca	2
Regele cu petmeh, cantarul	45
Romul, bucalul	4
Rachiul franțuzesc, oca	2
Rachiul de țera turcésca, oca	1
Rânză (palamaria) cântarul	8
Rădăcină de piper alb, cantarul	90
Rădăcină de piper négra, cântarul	80
Roșcove, cântarul	6
Sângepii nelucrați, oca	33
Sângepii Libiriotica nelucrați, oca	60
Sângepii i pac alți Sibiriotica, nelucrați, oca	80
Smochine de traistă și de cutie, cantarul	15
Smochine înșirate, 1000 păpuși	36
Smochine de Moreea, la 1000 păpuși	70
Scânduri de nuc, cantarul	19
Stafide razachiï, cantarul	27

rile de Holanda ? Interesant pentru specialistul în medicină și farmacie este studiul tarifului din punctul de vedere al igienei publice.

	<u>po bani</u>
Stafide negre mari, cantarul	15
Sămânță de dafin, cantarul	25
Săpunul, cantarul	65
Scorțișoara, oca	36
Sacâzul, oca	16
Sfongaro petres, cantarul	40
Salipul, oca	5
Saftianul, unul	6
Susanul, cantarul	30
Sinameni, cantarul	5
Samurii de mijloc și mai groși de la Lehiea, părechea	100
Samurii de Beci, părechea	54
Samurii buni, muscălescî, părechea	240
Samurii pantece, părechea	12
Samurii code, una	2
Spirturi de Ungaria și Livante, 100 Sticle	90
Saiac lat franțuzesc șal, topu po 30 coți	75
Sandal de Tarigrad și de Hiu, oca	180
Sandal franțuzesc, cantarul	7
Sămânță de chedru, cantarul	45
Sângepurî lucrați, po 10 testeua,	10
Sângepii negri lucrați, po 10 testeua	20
Sari sabăr	—
Săricica, oca	45
Seul și cervișul, cântarul	50
Saparina, oca	21
Silitra, cântarul	100
Sangriu, unul	3
Sămânță de in, po 20 oca	6
Sămânță de cânepă po 20 oca	6
Teluri de fier gróse și subțiri, cantarul	90
Teletinul mare, părechea	24
Tămâe neárá, cantarul	30
Tămâe albă, cantarul	110
Tiriolic de Hotin, oca	7
Telu, cantarul	40
Trimintin, cantarul	150

Pe când chinina are intrare în țară, nu mai puțină buna primire are și gogoșa de *ristic*. Și nu atât la fabricarea cernelei era utilizată

	<u>po bani</u>
Tahân halvasă, cantarul	60
Telatin mic de Bulgaria, părechea	12
Tulpan de Țarigrad, chenarlăi de bohcele, unul	6
Tabiniță lată, cotul	9
Tibiniță îngustă, cotul	6
Tiriiac, oca	36
Untul de lemn, cantarul	65
Untul, cantarul	70
Uleiul, adică bezir, cantarul	65
Frunză de vâpsea, cantarul	130
Funiî rusesci, cantarul	18
Fildeș, oca	10
Fete de plapomă Tocatlăi, 20	120
Fesuri de la Tunuz, duzina	54
Fete de plapămă de la Chipru, una	10
Funiî de corăbii cu smola, cantarul	45
Frunză de nucușoră, oca	90
Fistichiuri de Șam, oca	6
Fote de Țarigrad, una	50
Fote cu fir, una	22 ¹ / ₂
Fote sadea de Brusa, una	30
Fote pestrițe, una	1 ¹ / ₂
Hârtie grecăscă de scris	18
Herul nelucrat, cantarul	27
Hârșii ce se dice Buhari, taneaua	21
Hârșii de bolhal, taneaua	3
Hârșii de la Crâm, taneaua	5
Hârșii muscălecsi, taneaua	21
Hurda de nură, oca	650
Hurda de pacele de samuri târnachioli, oca	300
Handre gróse, cantarul	115
Hurmale sultan, cantarul	48
Hurmale, cantarul	20
Hetai de fir franțuzescă, cotu	14
Hetai sadea franțuzescă, cotu	7
Hârtia, cântarul	18
Ochiî de rac, oca	5

gogóşa, cât pentru inegrirea sprincenelor cocónelor, ba şi a jupâneselor, care nu treceau de frumoşe de nu-şi âmbinau sprincenile pe nas şi

	<u>po bani</u>
Orezul, cantarul	90
Oţetul cantarul	9
Orezul franţuzesc po dece oca chila scădënd 20 la sută din pre- ţul ce se urmöză, să se ia vama treî la sută.	
Țicuis, cantarul	170
Ținte felurite, oca	36
Țiperigul, cantarul	400
Cinuşirul cantarul	9
Céra sloî şi lucrată, cantarul	240
Ciriş, cantarul	100
Ciorapî şi seufe de lână franţuzescî, duzina	24
Cituri de Diarbichir, cotu	10
Cituri muscălesci, topul pe 36 coţi	40
Cituri Tucatlâi, topul	15
Citul de Țarigrad, topul po coţi 22	15
Ceaiul, oca	27
Citării Halep, topu	36
Şireturi de fir, dra nu	2 ¹ / ₂
Şireturi de aţă felurimi, topu	2
Şaluri de Misir bune, albe şi alt-fel, un donluc	70
Şaluri albe de America adecă magrip şalisă, unul	12
Şaluri feţe de Africa, unul	24
Şaluri de Misir, unul	9
Şofranul, oca	45
Şireturi i găitanuri şi ibrişim de mătase, oca	80
Şiret franţuzesc de ori-ce fel de mătase subţire, topu	5
Şiretul, cantarul	160
Şicul oca,	20
Şirup de zahăr, la 100 sticle	135
Ştubei, cantarul	150
Iască de copaci, oca	5
Xirihii de la Midia	3
Xirihii, părechea	3
Giuvaerica, mărgăritar şi ceasornice de sîn să dea vamă la sută taleri doi.	
Geamuri de câte o jumătate de cot, po 300 în sanduc	360
Geamuri de Veneţia mici câte 60 în sanduc	160

de nu-și impistrau obrajii cu ceva murse, alunele.. China plătea vamă, când era în praf 120 bani de oca, iar gogășile de ristic dau vamă la

po bani

Geamuri de Beci mari, care nu sunt în tarifa cea nemțescă, sanducul. 1000
Geamfer de Florentin și franțuzesc, cotu 7¹/₂

*Tarifa cea nouă pentru sudiții austriacesci ce s'au întocmit
în lăt 1818 Martie 1*

Pentru mărfurile ce vin

Argintul viu, oca	20
Macaratel, topu	7 ¹ / ₂
Camforul, oca	35
Dimba, adecă stofă, cotu	40
Hetai, adecă atlas de Veneția sadea, cotul	9
Hetai cu fir, de Veneția, cotu	25
Atlas florentin, cotu	12
Ghemha sadea de Veneția, i de Franța și din alte părți cotu	22
Atlas cu fir, stofă cu fir, ghemha cu fir, de Veneția, cotu	30
Perne de catifea cu fir, de Veneția, părechea	460
Perne de catifea, sadea, părechea	82
Sandal sadea, malteh sadea, canavet, nimes, taftă, cotu	9
Sandal sadea, malteh, canavet, făr'de prostichiū, cotu	11
Nimes în vârgi și cu flori, cotu	11
Atlas vârgat și cu flori, cotu	15
Hare, adecă tabiniță lată cotu	20
Hare îngustă, cotu	10
Catifea sadea, cotu	28
Catifea cu fir. cotu	58
Scachi sadea, stofă sadea, cotu	22
Scachiū cu fir, stofă cu fir, cotu	60
S ofă cu fir, grea, molagrea, cotu	110
Zăbranice sadea, late franțuzești două jumătăți în bucată într'o hârtie.	123
Zăbranice înguste două jumătăți în bucată	80
Canavăt, adecă pândă de Trieste, topu	51
Apă de melisă, o sticlă	2
Chihlibar armatiia adecă înșirat	260
Chihlibar nelucrat, oca	440
Ace, câte 5,000 de o legătură	255
Ace cu gămălie, de o hârtie	5

cantar, 150 bani! — China cu ocaua; risticul cu cantarul! Dar ocupându-ne de tarifele vamale, este locul să amintim, că altă vamă plătia

	<u>po bani</u>
Ștubet de Veneția 2 lădi de un cantar	185
Undițele ce se ȳice bolte, de o hârtie	5
Ștubetul filmenghicon de cantar	180
Oțelul, cantarul	130
Fesuri franțuzești, testeaua	40
Fesuri de Tunus, mici, de la 55 până la taleri 75 testeaua	200
Fesuri de Tunus, mari, prețuindu-le po taleri 222, adecă ce se duc la Franța, de testea	800
Scufe de Veneția și de țera nemțescă, testeaua	50
Tinichele albe, englezești câte 225 de ladă	210
Tinichele de țera nemțescă câte 450 de burău	280
Bricege și fôrfecii mici de țera nemțescă, testeaua	8
Simifora un fel de tibișir, oca	5
Zmirna, oca	30
Amber, mishalu	36
Boia lagiverde, oca	6
Chinofâr sângifii, oca	40
Mărgele mari, oca	4
Cascarabiia, oca	34
Mărgele satlachiï, de o hârtie	17
Cârmâzul, oca	240
Cordele de catifea, cordele de mătase cu flori, de top	30
Șiret sadea de mătase, adecă panglice, topu	20
Pălării de Triest, testeaua	220
Pălării englezești, testeaua	540
Pălării de Franța, testeaua	270
China, oca	33
Cafea franțuzescă, oca	19
Clopoței, de o duzină	26
Cuțite și furculițe de țera nemțescă câte 24 testeaua	27
Copci, oca	10
Cuțite și furculițe englezești câte 24 testeaua	50
Linguri de cositor, câte 12 în testea, de testea	10
Hârtie poleită, topu	60
Cărțile de joc, duzina	8
Hârtie de Ghenova, câte 32 topuri, de teanc	220
Hârtie, topu	12

neguțătorul pămîntean și altă se percepea de la marfa importată, ori exportată de neguțători sudiți streini.

	po bani
Hârtie mare, hartuv, topu	22
Hârtie de scris, topu	25
Tenghear, oca	15
Scorțișoră de Triest și de Olanda, oca	30
Fluturi și terfir de țera nemțescă, oca	160
Icre negre, cantarul	200
Icre roșii, cantarul	100
Zerdegean, cantarul	280
Table de fier, copcele de fier și grătare, oca	4
Herul de pușcă de țera nemțescă, unul	31
Herut de pistole nemțesci, pe păreche	31
Balâldiș, adecă dinte de pesce, oca	50
Arnici englezesc, adecă bumbac tors, oca	46
Brânză fiaminghicon, adecă de Franța, oca	8
Năpârstoce, câte 12 în testea, de tenc	18
Bumbac tors de Hindia, oca	80
Lână tórsă, vopsită, oca	70
Tiriplic de Veneția, oca	37
Bumbac tors de țera nemțescă, oca	20
Tel de madem, oca	35
Tel de fier, cantarul	135
Tel de tambură, de cutie	40
Basmale subțiri de Triești câte 12 în testea, de testea	26
Basmale de Franța, testeaua	54
Her nelucrat muscălesc și franțuzesc, cantarul	50
Basmale de mătase, testeaua	83
Flóre de scorțișoră, oca	28
Chiaculedes adică gogoși, oca	40
Nucșoră de țera englezescă și de Hindia, oca	50
Nuci de la Hur, oca	90
Petmez, adică flóre de nucșoră, oca	240
Sirmă, șiret de fir și ciucuri mishalu	3 ¹ / ₂
Havligean adică rădăcinii de calangă, oca	6
Cuișore, oca	40
Cit calemcheriū franțuzesc, câte 32 coți, de top	210
Cit calemcheriū englezesc, câte 32 coți, topu	210
Cit englezesc, câte 32 coți, cotu	170

Tarifele vamale pentru sudiți ai diverselor state europene, variaă, căci ele erau întocmite în vedere cu tratatele speciale comerciale

	<u>pe bani</u>
Cit nemțesc de 36 coți bucata, topu	220
Cit nemțesc, câte 18 coți bucata, topu	130
Cit de Viena, cotu	34
Fete de plapomă, nemțesci, una	25
Liochiu boia, oca	15
Tel și tinichea galbenă, oca	16
Oglinzi desbrăcate câte 60, de ladă	200
Gémuri de mijloc, de Veneția câte 600, de ladă	210
Gémuri de Viena, câte 10 cutia, casonul	1800
Gémuri mici de Veneția, câte 600 la ladă	120
Pile de argintari, câte 12 testéua, de testea	6
Gémuri de mijloc de Veneția, de câte un cot, po 300 de ladă	500
Gémuri Doriica, câte 600 de ladă	300
Gémuri havalea, de mijloc, câte 600 de ladă	400
Gémuri havalea mici, câte 600 de ladă	300
Băcan roș de Portugalia nărâzdat și alt-fel, cantarul	432
Băcan albastru, de Sant-Marco, cantarul	100
Băcan franțuzesc, mohorit, cantarul	42
Lemn de sandal, cantarul	160
Lemn de trandafir, cantarul	160
Abanosul, cantarul	240
Pilele samanlâdica, testéua	4
Herul de săbiu nemțesc, unul	9
Migdale curățate, oca	6
Mana, oca	20
Sulughen adecă, michiian, cantarul	100
Hârtie de scris mare, hucheară, topu	360
Hârtie de scris mare, topu	170
Hârtie de mijloc de scris, topu	85
Zahăr căpățini, cantarul	360
Zahăr praf, cantarul	210
Zahăr prost, cantarul	120
Cue fiamenghicon, cantarul	180
Cue de Triest, cantarul	130
Pește morun, cantarul	75
Moshu de Hindia, mishalu	20
Muhabethanele, adecă Citării de Hindia, mari, topu	162

incheiate de acele țări cu Pôrta Otomană. In principiu, tratatele comerciale ale Turciei, cu nedrept aplicate și la Principale române,

	<u>po bani</u>
Muhabethanele de mijloc, topu	122
Muhabethanele micî, topu	82
Muhabethanele englezescî, topu	108
Tulpan, chembric, hasale, humaiu și alte felurimi, topu	108
Tulpanurî subțirî, de bucată	180
» » topu	90
» » coturî 15	100
Hasa, adică pafă grósă, de bucată	20
Basma canavêț de țera nemțescă, topu	140
Nușoră, oca	36
Unt de nușoră, oca	130
Bubergheaî adică unt de rozmarin, oca	21
Unt de neft franțuzesc, oca	6
Șamatatel adică șic, de ladă	185
Unt de dudu, dudiaî, oca	6
Ochî de rac, oca	8
Ochelarî de sticlă, de nas, 5 cutiî	11
Ochelarî câte 50 în hârtie	20
Buber, oca	7
Enibahar, oca	7
Darifulful, adecă negru piper, oca	9
Plumbul nelucrat, cantarul	108
Alice de plumb, cantarul	140
Pêr de cap nelucrat, oca	108
Pêr perucă, oca	240
Pistóle de Veneția, de Triest și de Nemția, părechea	48
Pistóle fiamenghina, părechea	85
Peptenî de fildeș, câte 12 în hârtie	60
Fildeșul, oca	40
Fildeșul hurda, oca	10
Boia de dinți, oca	13
Brice nemțescî, testéua	7
Tabacherî de tinichea cu oglinđi, testéua	7
Oglinđi micî, testéua	8
Cutiî de lemn deșarte de buriu	850
Saiac felurimi de Triest, topu	185
Saiac felurimi de Olanda, topu	290

prevedeaŭ o vamă de 3 % dela mărfurile introduse in Turcia și in ambele Principate.

	<u>po bani</u>
Miambal, oca	7
Cositor, cantarul	500
Vurze, adică periore de argintari, de cutie	36
Zmaț prost, oca	18
Zmaț bun, pentru poleit tabacheri și cósornice cu diiamanturi, oca	80
Nișadir adică țipirig, oca	16
Papazotu, iarba popei, oca	20
Sof englezesc, de câte 45 bucata, topu	280
Sof nemțesc, topu	160
Lacăte de fier, i de tuciŭ pentru desagŭ, testéua	12
Céiul, oca	40
Terighie, adecă cremo-tartaro, cantarul	100
Bogasia, cantarul	30
Bagă, oca	85
Varah, adecă poliială, 50 topuri	55
Orezul, fasolea, lintea și orŭ câte altele asemenea acestor semințe	
vin de la Evropa, câte se va vinde aici, scăđându-se 20 la sută să plătésă	3%
Fluturi, tertir și betelă, de argint de Mishalu	5 ¹ / ₂
Tiriac altânbăș i prost, oca	40
Sare de Englitera, oca	4 ¹ / ₂
Crementina, oca	5 ¹ / ₂
Feligene mari și de mijloc de Venetia, testéua	3
Pânză de Olanda și de Franța câte 35 coți de bucată	230
Pânză de Triest și de Olanda de topu mare	130
Pânză ughialidicon de mijloc topul	100
» » » » de topul mic	65
Batistă nemțescă câte 12 coți bucata, de bucată	190
Batistă de Franța, bucata	380
Alagele de Triest și de Olanda, de topu mare	108
» » » » » de bucata mică	54
Pânză mușamanlăc, de bucata mare	100
» » de bucată mică	67
Zanghiar de boia, oca	13
Zanghiar de Persia, oca	60
Puciosă, cantarul	21 ¹ / ₂
Ghiuvergele saŭ calaican, cantarul	195
Zingefil, adecă rădăcină de piper alb și negru, cantarul	185

Deosebirea de taxe vamale plătite de comercianți pămînteni și
și de neguțătorii streini, nu era de natură a favoriza comerțul pă-

	po bani
Sângepi nelucrați, oca	70
Sângepi de Sibir, nelucrați, oca	120
Sângepi negri nelucrați oca	100
Sângepi negri, lucrați câte 10 testeua	48
Cunaful de tanea	15
Ghiugenuri negri, adecă dihorî și pisici, taneaua	6
Samurii de Beci pe părechia	90
Epurî negri și sângepi de Englitera și Olanda, de câte 50 testeaua	350
Samurî bunî de Rosia, de păreche	400
Hurda de samur de Rosia, oca	1000
Pantece de samur, părechea	42 ¹ / ₂
Hurda de samur de Beci, oca	280
Samurî leșesci groși și de mijloc, părechea	200
Nurci, de tanea	20
Epurî de Triest câte 10 în testea	20
Cacom câte 40 de tanele sorocu	110
Carsacul, taneaua	15
Râsul, taneaua	90
Iderul, taneaua	17
Ghiugenuri pestrițe, adecă dihorî, taneaua	4
Băcan roș rusesc, părechea	90
Liniî de vulpe albe, părechea	20
Vulpî de Olanda, taneaua	25
Vulpî Rusesci roșii, taneaua	72
Vulpî căzăcesci, taneaua	45
Vulpî albe, taneaua	25
Samurii de Englitera și Franța, taneaua	25
Sângép întreg	45
Heramulacurî, taneaua	50
Ghiulésâ, unt-de trandafir, de Mishal	14
Unt de Rosia, cantarul	240
Seul și cerșitul de Rusia, cantarul	190
Lumânări de seî de Rosia, cantarul	200
Cercevecheia adecă hârtie de Franța, câte 24 tencurî	160
Gomalaca, oca	30
Civitul de Beci, oca	36
Saparillia, oca	30

mintenilor. Ce-î de mirare, că neguțitorii pămîntenî nu puteau concura cu neguțitorii streini? Or nu numai vamă mai mare aveau de plătit

	<u>po bani</u>
Suliman, oca	35
Sacichibrih, bunî și prostî, cantarul	20
Dimirboza adică antimonion, cantarul	110
Cue mari de Rosia, cantarul	80
Lașcă, de 40 sorocul, de soroc	60
Lașcă beleditica câte 40 sorocul, de soroc	75
Mărgén bun, șirurî, oca	860
Mărgén de mijloc, oca	530
Mărgén prost, oca	330
Mărgéan nelucrat, oca	330
Cleitul de pesce, oca	36
Farfuriî franțuzescî, de o ladă	190
Sticlărie de Becî și taclit, ce le dic și poleite, de cason	1600
Garafe prôte de Veneția și de Becî, casonul	800
De la oglinđi, poleiturî de sticlă și scatolci seci, câte 3 la sută.	
Postav englizesc, 10 postavurî în 2 amboliî, câte 50 coți bucata	2200
Postav Londra englizesc, gros, câte 50 coți de postav	550
Postav prost și subțire de Olanda, nemțesc de Lipsca, mahut și	
alte supțiri, 55 coți postavul în două boliî	1350
Postavurî gróse leșești, 50 coți în două topurî	375
Postav Londra, de mijloc și prôte de Franța și Veneția, 50 coți	
în două boliî	860
De la postavurile cele bune de Franța câte trei la sută.	
Postavurî, șaiurî și vignonurî, în 2 bo'iî, 55 coți	2850
Șireturî minciunóse, o a	56
Farfuriî de Triest câte 50 de testele, casonul	600
Farfuriî de Triest până la 80 de testele, de ladă	900
Romul, oca	10
Găitanul de lână de Brașov, oca	25
Gumene de Rosia și de Evropa, cantarul	198
Palamare smolite și albe de Rusia și de Evropa, cantarul	108
Alagele de Rosia, bucata mare 35 coți, topu	216
Alagele înguste de Rosia, câte 35 coți, topu	144
Chemdir și pelegeam de Rosia și Evropa, cantarul	90
Vin bun de Franța, de sticlă	4
Vin prost de Franța, oca	2
Rachiû franțuzesc, oca	5

comercianții români, dar câte alte biruri havaeturi nu erau obligate să plătescă nefericiții comercianți pământeni?

	po bani
Untū de țețū, oca	11
Sēmîntă de in, la 20 ocă	16
Tahta de Triest, de una	4
Firul, topu	5
Apă tare, oca	18
Meșani de Franța, una	4 $\frac{1}{2}$
Saftianul tariiaca franțuzesc, unul	20
Cără tare, oca	60
Felos, adecă plută, cantarul	40
Chiaronte, oca	500
Hârtie văpsită felurimī, topu	25
Hârtie, una	11
Samsafera, oca	18
Mursafii, cântarul	400
Piei de bivol de Evropa, una	90
Piei de boi de Evropa, una	40
Piei de bivol mici, de Evropa, una	90
Piele de vițel de Evropa, de una	40
Piei de America, una	90
Câte lucruri duc neguțătorii de la Bagdat, de la Casmir și din alte locuri la Tarigrad și de la Tarigrad le trec la locul lor, adecă șaluri de Hindia grele cu flori, rezaiuri și beldaruri, fermași și prețuindu-le drept taleri 800, de unul	2880
Șaluri de Hindia cu flori, rezaiuri, donluc, buhur de mijloc și de jos, prețuindu-se până la taleri 475, de unul	1710
Bochcele de șal fermași cu chenar și în colțuri cu flori și gearuri grele și fermași cu chefalaruri și beldaruri, prețuindu-le drept taleri 550	1980
Șal de Hindia gear de mijloc și mai de jos, care se vinde drept taleri 475, să dea	1710
Bohrea de șal hindico, de mijloc și mai de jos, până la preț de taleri 225, de unul	810
Iarba de pușcă, trei la sută.	
Marmură lucrată cu lustru, de un cot, una	20
Marmură franțuzescă cu lustru, de $\frac{1}{2}$ cot, una	10
Marmură nemțescă, perdafie, de 2 rupi, una	3
Sangulii adecă bogasiu de Franța, de 7 coți bucata, topu	18
Sangulii de Franța câte 30 coți bucata, de bucată	76

Și după ce cu aplicarea de tarife vamale diverse la neguțatorii pământeni și la cei streini se îngreua comerțul pământenilor mai il-

	pe bani
Ținte, de suta de hârtii	240
Ace cu gămălie meleditică, de 5 hârtii	40
Cabarale, adecă ținte galbene, de 5 hârtii	20
Unt-de-lemn franțuzesc, măslina, capere, câte 12, sticle de ladă	54
Ciorapi de mătase, testéua	190
Belenghia, adică unt de beleseng, la 5 sticle	12
Beleseng toz, adică praf de beleseng, la 5 oacă	420
Pira de sticlă	3 ¹ / ₂
Butelci negre, góle, de sută	90
Borcane deșérte pentru tabac, de o sută	150
Tuteal, adecă clei, oca	20
Chiostechiuri de ciasornice de madem, testéua	180
Ghioderi, una	60
Për de cal de Rosia, cantarul	350
Códe de cai întregi de Rusia, cântarul	175
Odiculon, la suta de sticle	130
Gomogota, oca	34
Për de capră de Rusia, cantarul	80
Zurururi, oca	40
Mărgăritar minciunos, topu	5 ¹ / ₂
Ciasornic mare de părete, sadea, unul	360
Césornic franțuzesc de argint pentru sîn, cu două zarfuri, de Geneva i de Franța, de mijloc i mic, de unul	300
Césornic de priga meledică și altele cu diiamanturi și tabacheri să plătescă de sută trei.	
Césornice de sticle minciunóse, testéua	3
Catran, zift, tunuri de fier, ghiulele și alte asemenea acestora când se vor vinde, să scađă 20 la sută și să plătescă la sută de lei trei.	
Atlas, sandal și canavăț lat și îngust de Franța, cotul	10
Sfredele mari și mici, unul	11
Diamicantica, mărgăritar, ce vin cu corăbi și cu chervanuri, doi la sută.	
Ghiumtuz haiasă (adecă castorhi), oca	240
Siropur și amberia, la suta de sticle	150
Lemn de Hindia, cantarul	160
Neguțatorii nemți câte feluri de mărfuri vor cumpăra din ținutul țerei turcesci și le vând iarăși în pământul țerei turcesci, să plătescă vama precum și raiaua înălțatei Porți, iar câte felurimi de mărfuri (care nu sunt poprite) cum-	

isbiau și-l paralizau și abuzurile sub toate formele ale taxildarilor (perceptorilor) vamali. Ori câtă casnă ș'aū dat unia Domnitori și

pără din ținutul țerei turcesci și le mută de trec în țeri străine să plătescă tranziton, după următorul mijloc, însă :

po bani

Pei de capră de Europa, una	12
Zalapa, oca	15
Babacovang, oca	60
Chepopo, oca	16
Telatin rusesc, unul	35
Horosaī, oca	16
Alagea de Șam, prețuindu-se po talerī 20, topu	72
Alagea de Halep, prețuindu-se po talerī 150, topu	54
Citarii de Șam prețuindu-se po talerī 25	29
Citarii Hiotica, Ghiuzrete, prețuindu-se po talerī 56, topu	201 ¹ / ₂
Citarii Hindico, Suret, prețuindu-se po talerī 36, topu	129 ¹ / ₂
Alagea maniță, prețuindu-se po talerī 7, topu	25
Brâne albe și vâpsite i vėrgate, coragealuri în bucăți 10, tėtėua	95
Brâne cusute coragialuri 10 bucăți, testėua	130
Ghioc boi., cantarul	140
Peatră acră, cantarul	40
Ibrice de cafea, de aramă, oca	36
Arămurī prețuite po bani 667, oca	20
Bumbac nelucrat, cantarul	300
Șal de Enghiur și sofuri po talerī 86, topu	310
Șal de Tosia, topu	40
Mierea, oca	15
Bumbac tors vâpsit și alb	20
Lână de Enghir tórsă, oca	40
Chedru, oca	7
Tămăe, cântarul	260
Saliuri, ghermesituri și teșmele de Țarigrad, cotu	8
Cit de Țarigrad câte 20 coți bucata, una	35
Astar de Țarigrad, topu	25
Cimișir, cantarul	15
Basmale de batistă felurimī câte 20 de germele în bucătă, topu	250
Zernih, adică rizmă, cantarul	100
Afionul, oca	60
Gresiī de buriū	230
Tiftic, oca	25

unele guverne, de a stărpi asemenea abuzuri, ei n'au isbutit. Apoi ceea ce contribuia și mai mult la scăderea comerțului pământean,

	pe bani
Lână de oi, cantarul	400
Piei de epure de Anatol și Rumele și Rosia, la sută	180
Reventul, oca	100
Matase nelucrată de Brusa, testéua	197 ¹ / ₂
Mătase nisioticon de Rumele chiprioticon și de la alte părți, oca	75
Catimbaș, cantarul	60
Mahmudele, brâuri, ișlimale, oca	70
Salepul, oca	13
Sangriia, una	7
Piei de capră, de Enghiur, una	54
Vitriol, oca	6
Valanidi, adică ghindă, cântarul	18
Anasonul, cantarul	150
Bogasiuri albe și alte fete, câte 7 coți, topu	25
Hurmale de Misir, cantarul	90
Pânză grosă de mindire câte 20 coți bucata, topu	30
Zmochine de cutie i păpuși și în traistă, cantarul	45
Mazea gogoși de ristic, cantarul	450
Alinzar, oca	6
Alințar de Persia, oca	8
Goma arăpescă, oca	8
Sacâz, oca	25
Zimbara, cantarul	30
Burete, oca	14
Arama nelucrată, oca	14
Susanul, cantarul	75
Haliia, adică covore de Ismir și de Usaf, cotu	18
Pâsle de Tesalonic, cotu	8
Izmir belingesâ, stafide roșii, cantarul	58
Stafide negre, cantarul	30
Stafide razachiî fără sêmînță, cantarul	75
Stafide de Moreea, cușium, cantarul	50
Cherement de Iconia, cantarul	100
Amfor, cantarul	180
Ceadâr usan, oca	12
Casni, oca	12
Caraghiumluc și ustmi, oca	7

a obligațiunea în care se vedeau neguțătorii aceștia, de a da marfă datorie, la boierime și chiar Domnitorului. Boerimea, ca să nu

	<u>po bani</u>
Trinecti sectie, de Miri și Ceapaz, cantarul	100
Bumbac tors alb, oca	17
Bumbac de Moreea, oca	90
Tulpan subțire po talerî 100 bucata, topu	360
Peștemanurî și cearșafurî părechea	20
Alagele, citării și ghiziurî de Brusa, topu	108
Lămâe, de sută	47
Portocale, de sută	90
Zeamă de lămâe, cantarul	30
Harupî saŭ roșcove, cantarul	25
Șal helaliŭ de Magrib, unul	100
Șal de helaliu donluc, unul	150
Șal alb prost, unul	30
Șal de Magrib teles, unul	11
Șalurî fețe prôste, unul	50
Emuge carpuz, oca	12
Códe de boŭ, cantarul	70
Sacâz de Andricî, ce se chiamă sandricî, cantarul	380
Gote de gomiia, oca	42
Crocus saŭ, șofran, oca	80
Sinamichie, oca	8
De la vin și de la rachii	3%
Brâne de Helaliŭ, testéua	100
Ghelberele, adecă brâne de Țarigrad, unul	40
Brâne late și înguste lama, unul	50
Brâne de Halep, unul	60
Cumașurî vârgate de Halep, unul	90
Irbichirurî mari și mici, topu	80
Suvaele de Halep, topu	255
Cit de Orbichir, topu	20
Cit de Tocat, topu	25
Fefe de plapămă de Tocat, una	12
Alagele de Larisa, topu	45
Istif lulesă saŭ lulele, de ladă	900
Atlas sadea hetai de Hio, bucata de 40 coțî, topu	360
Atlas cu florî, de Hio, cheten didicon-40 coțî, topu	700
Cutniî de Brusa cu florî bune și prôste, bucata de 10 coțî, topu	70

plătescă datoria, recurgea la ori-ce măsură imposibile și în tot casul

	<u>po banî</u>
Cutnii de Țarigrad câte 10 coți bucata, topu	70
Tabahane, câte 5 coți bucata, topu	144
Altânolucuri și betenuri po 5 coți bucata, topu	440
Perne de catifea de Brusa, părechea	120
Perne de catifea de Țarigrad și mai de jos, părechea	140
Sandal de Țarigrad, oca	300
Graze i pliuri, oca	300
Graze i tasă, oca	70
Țețe canar, cantarul	400
Borangie chepezar și pempezuri de Țarigrad, câte 20 coți, topu .	126
Borangie în Șătrange de Țarigrad 20 coți bucata, topul	60
Ciorapi și scufe de Hio, oca	48
Pânză de bumbac Hindico pentru camizonuri, cotu	4
Limbă de vacă, cantarul	190
Perne de Morzovenia de păreche	24
Lighiene și ibrice de Tumbac, unul	350
Lighiene mari fără de flori de tumbac, unul	600
Zafuri de tumbac nemțești bune, testéua	100
Zarfuri de tumbac prôte, testéua	18
Mucări prôte de 5 testele	55
Zarfuri de corn, de 5 testele	36
Cremotartar de 5 oca	50
Gresii de Franța, de una	4
Borangie, topu	25
Pânză de Franța prôte și de Olanda de 7 ¹ / ₂ coți bucata, topu . .	115
Brâne, taclituri de Hindia și de Franța de 5 coți unul, de unul	540
Lână de Odiia, cântarul	144
Caprane da lână, de 40 coți bucata, topu	290
Aba de Tesalonic, topu	16
Capoturi de Zara, cel bun	251
» » » » de mijloc	186
» » » » de jos	100
Geruri, taclituri, fermăiși și donlocuri, englezesci, de câte 5 coți, de unul	300
Geruri, fermăiși și rezauri și donlocuri, brâne englezesci, taclit de mijloc și mai de jos, de câte 5 coți unul	180
Șerbet felurimi de câte 40 coți bucata, topu	198

inventă pentru acesta așa dîsa Epitropie a Evgheniților, destinată a împedica ruinarea fiilor de boeri.

	<u>po bani</u>
Bohcele englezesci, taclituri de mijloc și mai de jos, de unul . . .	65
Postav cazmir sadea și cu flori de 30 coți bucata, topu	800
Postav cazmir lat de 2 coți, de 30 coți bucata, topu	2500
Șaluri, fermași, rezauri, donlucuri, taclit englezesc pentru haine de 14 coți bucata, topu	260
Pânză leșască de 60 coți bucata, topu	60

Tarifa cea pentru neguțătorii Angliei

Cu tôte că între prea înalta Pörtă și între Bretanicésca Curte Aciname s'aũ fost întocmit și s'aũ aședat tarifa după cursul mărfurilor a prețului dîn vechime pentru neguțătorii ce sunt sub bandiera acestei curți a Britaniei cu socotélă ca aceștia să nu plătescă câte trei la sută, dar fiind-că prețul mărfurilor de acum nu se potrivește cu cea de atunci întocmire câte trei la sută după aciname, s'aũ dat înaltă poruncă coprinđetőre, ca să se facă alegere dinpreună cu meemurii din partea Vritanicescii curții și să se taie fiatul iarășî câte trei la sută, însă după cel de acum curs al prețului mărfurilor, după care să se așede și să se scrie tarifa prin a lor hotărîre și mulțămire a amândurora părților; de aceea dar făcendu-se alegere dinpreună cu orânduiți dragoman Sabir și Vot din partea elciului plirecusios al Vritanicescii curți, eceselenția sa i cu acelor dinpreună cu Cimbarif Ghilac Saril și Raghit neguțătorii Vritanicescii s'aũ tăiat fiatul după prețul cel adevărat al mărfurilor cu socotélă câte trei la sută, după aciname și s'aũ aședat tarifa, după care s'aũ orânduit, ca neguțătorii Vritaniei să plătescă vama cea orânduită a felurimilor de cumășuri și mărfuri ce vor aduce dintr'ale lor eparhii și alte curți în ținutul țerei turcesci și scot afară, vama cumășurilor și a mărfurilor ce nu se coprinde într'acéstă tarifa pe care o aduc și o scot și pentru care nu s'a aședat fiat întru acéstă tarifa a se cobori la mâniale altora, să se ia câte trei la sută după cursul prețului, dar fiind că póte a se întâmpla, ca prețul mărfurilor celor dintr'acéstă tarifa, orî a se mai înălța sau a mai scădea, care este departe do cele întâmplătore de la dîntăi ale lui Marte a acestui curgător lét 1235 atât vama Tarigradului cât și vămile după afară ce sunt sub otomanicésca stăpânire și la schele să ia vama după acéstă tarifa, care să'și aibă tária ei anî 14, iar trecend acest soroc să se așede altă tarifa cu întocmit fiat după cursul prețului, dar vama cumășurilor și a mărfurilor pe care le cumpără neguțătorii Vritaniei din ținutul țerei Turcesci și iarășî în ținutul țerei Turcesci o vînde să o plătescă asemenea precum și raelele prea puterniceii împărății după bufurunturile neguțătorului celui din lăuntru și în scurt într'acést chip să urmeze fără a se

Suntem departe de epoca când importatorii de marfă *engrosiști* nu aveau permisiunea de a deschide baloturile cu marfa numai «ad

face câtuși de cât împotrivire, iar carele se va împotrivi că să nu plătescă vama după mijlocul ce se arată într'acastă tarifă, să i se ia vama în natură după vechiul obicei, câte trei la sută și la acesta vre-o împotrivire să nu se facă.

	<u>po bani</u>
Zahăr căpătâni, cantarul	240
Zahăr praf, cantarul	200
Zahăr negru, cantarul	120
Zahăr zul, cantarul	240
Piper, oca	7
Dari fulful, adecă piper negru, oca	9
Civit lehorii, oca	90
Genghear, adică calaican, oca	23
Genghear de Persia, oca	60
Plumbul nelucrat, cantarul	108
Enibahar, oca	7
Alice de plumb, cantarul	140
Tinichele albe englezești în două lădi 450 bucăți, de amândouă .	330
Unt de Evropa, cantarul	240
Sacancurii, topu po 15 coți, topu	35
Chembric alb sadea câte 15 coți, topu	48
Băcan stacojiu, portocaliu, negru, cantarul	430
Băcan de mijloc ce se numește Chesanta-marca, cantarul . . .	100
Pistole, puscii și carabine englezești după fatură să ia trei la sută . .	
Postav basma englezesc, după tarifă trei la sută	
Botelile de 250 dramuri bira, ana	3 $\frac{1}{2}$
Cuișore, oca	54
Iarbă de pușcă, cantarul	330
Civit de Hindia și America, oca	50
Farfuri de pământ împreună și alte feluri, felurimi de sticle și oglinzi să ia vamă după fatură trei la sută.	
Ceasornice de argint sau de tumbac, mari, de mijloc și mici de sîn, unul	400
Ceasornic sadea de aur englezesc de sîn mare, de mijloc și mic, unul .	1500
Ceasornice englezesci de pernă și de besacte asemenea și sadea, repetiruri și cu musice, repetiruri de sîn cu diamenturi, precum și tabacheri cu diamenturi și cu flori și alte asemenea diamantiale, să se ia vamă după fatură trei la sută	
Caravana englezescă, repetir, ecelie, fără muzică, adecă cesornic unul	400

usum» neguțătorilor pământeni, cari apoi erau liberi a vinde cu «mărunțeo» adică ca «detailiști». Sub protecțiunea a tot puținților consuli,

	po banî
Césornic englezesc ecreme ce se ȳice colputemih, unul	3600
Sof englezesc po 45 topu, topu	300
Postav mahut și sali englezesc po coți 25 topu, topu	1440
Postav englezesc de Londra al doilea și mai de jos po căți 25 topu	990
Postav englezesc, cē se numesce chelamec, pentru haine nemțeșci	
po 30 coți topul, do top	500
Postav englezesc saia, topul pō 25 coți, topu	3600
Flanelă englezescă, topu po 53 coți, topu	400
Ciorapi de lână englezesci, calșes, câte 12 părechî în duzină, de duzină	180
Ciorapi de lână englezesci câte 12 perechî în duzină, de duzină	90
Ciorapi de bumbac și de tiriplic, adecă calșes englezesci câte 12 în duzină, de duzină	180
Ciorapi de bumbac și de tiriplic strimfia, câte 12 părechî în duzină, de duzină	120
Ciorapi de mătase englezesci, calșes, câte 12 părechî în duzină, de duzină	200
Postav englezesc, cazimir lat și îngust, de prețul întâiū și de jos, după cursul vremei să ia trei la sută	
Umbrele cu sandal mari și mici 12 în duzină, de duzină	1100
Umbrele mușamanlédica și hasanlédica mari și mici câte 12 în duzină	432
Pălării englezesci câte 12 în duzină, de duzină	700
Hârtie englezescă după vel și după alișverișul vremei trei la sută	
Plasturi englezești câte 12 cutii într'o duzină, de duzină,	60
Sare de Englitera, de cantar	360
Romul	8
China în lemn, oca	27
China praf, oca	120
Unt de Evropa, cantarul	240
Piei de epurî negrii englezesci i sangiapî de Olanda po 50 în testea, de testea	350
Amvaron, mishalu	38
Moshu de Hindia, mishalu	20
Cue de Triest, Olanda și Englitera, cantarul	155
Cue mari de Rusia și Englitera, cantarul	80
Palamare mari albe și cătrănite de Rusia și Evropa, cantarul	110
Palamare de Rusia și Evropa, ce se ȳice Ghimenă, cantarul	190
Tun de fier, cantarul	80

importul de mărfuri din Europa era făcut mai mult de streini, neplătind decât 3% vamă și cari nu mai respectau vechile drepturi și privilegiile ale comercianților pământeni.

	po bani
Catran și zift, cantarul	22
Catifea de bumbac felurimi de fețe, po 40 topu, de top	330
Pichet vărgat i cu flori, albe i alte fețe, po 40 topu, de top . .	330
Malteh, taclit Stambol șali topul po 22 coți, topu	240
Covóre englezesci, prețul întâi, de mijloc și cel de jos, cotul . .	33
Pătură albă englezescă, una	83
Mătase englezescă în cutii său în hârtie răsucită în chipul tiripli- cului, de duzină	10
Unt de lemn de zagiū, oca	12
Spermanțet, (adică unt de pesce) oca	40
Pielea dracului vărgată și alte fețe, topu	180
Bogasiu franțozesc, topul po 9 coți, topu	18

*Mărfurile ce le aduc de la Sagdat, Cazmir și alte părți la Tari-
grad și de acolo le trec în alte părți*

Șal de Hindia cicecli donluc, mari, bešli beldar și rezaiū, prețul întâi, unul	2880
Gearu de Hindia bohcea prețul de mijloc și de jos, unul	1710
Șal de Hindia bohcea, prețul de mijloc și de jos, unul	810
Bohcea fermaī cu chenaruri și cu flori în colțuri prețul întâi, unul	1980
Sariclic de tulpan suptire ce se numește gevezidestar, unul . . .	370
Muhabethanea englezescă lată și îngustă, de barde 24, adecă cită- rie, topul	108
De Hindia muhabethanea, de topu mare	162
Ipac, de topu de mic	82
Ipac, de topu de mijloc	122
Bacan franțozesc, cantarul	42
Cacue, adecă ciocolată, oca	11
Nașadir, oca	17
Pânză englezescă, topu po coți 40, topu	120
Stambă englezescă felurimi, topu po coți 40, topu	176
Pânză de Olandă, topu po coți 35 topu	230
Tulpan englezesc câte 24 barde și topu po căți 29, topul	97 ¹ / ₂
Hașa și chembric felurimi, barde până la 28 de la 24, la un top, topu	90
Bazea felurimi, ce este de la 24 barde și topul po coți 32, topu .	108
Hasa cabadicos și pafta, topul po 32 coți de la 20 și până la 24 barde, orī mai mult sau mai puțin de va veni, să se ia cu analoghie, topu	75

Exportul era isbit de numeroase pedici și prohibițiuni, unele or-
donate de Pörtă, altele rezultând din interesele boierimei, când nu

	<u>po bani</u>
Humaiū și subțire hasa adică subțire pafra, topu	110
Cehmbriic și tulpan subțire de Englitera, vârgat și cu flori ce este de 12 barde, adecă pe 16 coți, de misadă	95
Tulpan englezesc fitilidico și cabadico po coți 14 neméua, de nemea	65
De la herul de corăbiī ce se țice Briiaglidicon, cantarul	100
Răcină, adecă rășină de Șam, cantarul	26
Fesuri franghica, de duzină	40
Herul de Ham, cantarul	50
Arama nelucrată, cantarul	116
Lâna de Rosia, cantarul	144
Ghiacaná de Rusia, de o pereche	90
Cóse mari și mici, una	11
Perii de capră de Rusia, cantarul	80
Peșce morun, cantarul	75
Oțetul, cantarul	140
Ace, 50,000 într'o traistă, de una	300
Migdale curățate, oca	6
Chehlibar nelucrat, oca	550
Chihlibar legăturī, oca	275
Sticle cu unt-de-lemn, 12 într'o ladă, măslīne și capere, pe ladă	54
Argint viu, oca	20
Ciorapī de mătase, de o duzină	100
Belesengiaī, (unt de beleseng), de o sticlă	12
Abanosul, cantarul	240
Bucal negru, adecă 10 dramuri tabac de un bucal	150
Bucale negre seci și mici, suta	90
Camfor, oca	34
Chiaculedes, adecă gogoși prelungi și cu sēmānte, oca	60
Paparoane, oca	200
Cărți de joc, duzina	8
Códe de amber, ce se numesce chescralăia, oca	36
Boia de fes, oca	12
Lămăi, de mie	47
Portocale, de mie	90
Saparina, oca	31
Fildeșul, oca	41
Bucățile de fildeș, hurda, oca	11

mai ales ale Cămărei domnesci. De la Constantinopole se cerea să nu se scotă afară din țără grânele, ba uneori nici vitele mari.

	<u>po ban</u>
Saci chibriz, cantarul	31
Tutia, adecă unt de dude, oca	8
Vinul de Evropa, oca	6
Miambal, oca	8
Botelci cu vin, câte 12 într'o ladă, de duzină	90
Sare de Europa, oca	5
Silitră, cantarul	230
Piele de America, una	90
Piele de vacă, una	45
Piele de boi, una	100
Piele de bivoli, una	100
Orez, în chilă 10 oca, de chilă	28
Teas de fier, cantarul	140
Ceaiul, oca	40
Civit, boia adecă închis, oca	96
Mană, ce se dice codret halvasă, oca	10
Puciosă cantarul	22
Știubeș, cantarul	186
Sumumeni, adecă subinan, cantarul	100
Icre negre, cantarul	200
Icre roșii, cantarul	100
Pânză de Rosia și de Englitera pentru mușama, topu	100
Pânză ce se numesce rodintorci, topu	67
Nemhiia, oca	15
Luminări de sevă de Rosia, cantarul	200
Seul și cerșitul, cantar	200
Cositor, cantarul	495

Pentru livre sterline de Englitera la fieș-care goște cercetându-se cursul să se ia vamă trei la sută.

Bumbac lucrat englezesc de la care în trecutele zile cu tóte că se lua de fieș-care oca bani 27, dar fiind-că la 29 ale lunei lui Zelhege lét 1228, după înaltă poruncă ce s'a dat orî în natură sa în preț socotindu-se trei la sută se iasă po bani 45, dintr'acésta nici se mai adaoge nici se mai scade oca 45

Cafea frantuzescă de care fiind-că un bidat se lua de cumpărători câte 15 bani și acum cu mulțămîta neguțătorilor englezî prin proitichiu de 4 bani s'a făcut 19 bani, vor plăti mai sus dișii de oca 19

Interesul boerimeii producătoare de vinațe și de spirtuoase, împedică importul de vinuri streine și de rachiuri. In tarifele vamale

po ban

De la câte cafele ce vin la alte scheli ale Mării Albe, la fieș-care oca să plătescă 15, pentru că este legat la vama împărătescă, și rămâne acéstă legătură neclătită.

De la taclit englezesc, adecă chenarlădica donluc, gear, beldar, ciceclidico, fimavari, dușcico, fermași, rezaî, semle, și bohcea salî, după preț a fieș-căroia vremi să se ia trei la sută.

De la cituri englezesci, bazele și bohcea, dupe prețul vremilor, trei la sută.

Scorțișora de Triest, oca	20
Rădăcină de piper alb, cantarul	220
Rădăcină de piper negru, cantarul	120
Tinichea galbenă și tel, oca	16
Trinitin, oca	7
Telatin de Rusia, de unu	35
Hare lată, de un cot	20
Hare îngustă, de un cot	10
Altaz florentin, de un cot	13
Sandal sadea Șamfes, i canavăț i malteh și pofta, de un cot	9
Altân barâ feldiian adecă tiriic, oca	45
Tiriic prost, oca	190
Pânză de borangic lată, în doue chesele, topu	130
Pânză de borangic îngustă, în doue chesele, topu	70
Stofă cu betelă, cotu	54
Mărgén fin de mătăni, oca	150
Céră, oca	36
Mărgén de mijloc, oca	530
Mărgén de maî jos, oca	330
Mărgén de cel de la Ham, oca	330
Samur englezesc și franțozesc, unul	25
Vulpî de Ozam, una	45
Vulpî albe, una	25
Limiî albe de vulpe, părechea	20
Hurda de samur de Becî, oca	280
Jderul, unul	17
Vulpî roșii de Rosia, de una	72
Samuri de Rosia, de păreche	400
Samuri de Becî, de o păreche	90

se prevedea importul de vinuri franțuzesci, la olaltă numite, ba unele dise pröste, dar in faptă asemenea importuri nu erau permise decât

	<u>po bani</u>
Sangiap nelucrat, oca	70
Sangöp de Sibir nelucrat, oca	120
Păntece de samur, câte 40 tanele în soroc, de un soroc	850
Salseri, de tanea	15
Sangöp negru, oca,	100
Lațcă, câte 40 tanele în soroc, de soroc	60
Nurcă, de una	20
Haraculac, unul	50
Răsü, unul	90
Caromul, 40 tanele în soroc, sorocul	110
Aspradă, unul	15
Săngeap negru lucrat po öce tanele în testea, testeaua	48
Samur leșesc de mijloc și mai de jos, de păreche	200
Hurdă de samur de Rosia, oca	1000
Epuri de Triest pe 10 în testea, de testea	20
Ghiușten negru și piscă, de una	6
Vulpe de Olanda și Misina, de una	25
Alagea ghiușteni, adică, de una	4
Nițită, de un soroc	75
Përu de cal cu coceanul lor, cantarul	175
Përu de cal fără de coceanul lor, cantarul	310
Fir, șiret și saceacuri, mishalu	3 1/2
Cutiți seci de lemn, de bute	850
Tremure și tertururi, adecă fluturi și sarmă, mishalu	5 1/2
Scufe de Veneția, de testea	50
Baga, oca	85
Feliditicon mule, de un cot	110
Ghemha cu fir de Veneția, de un cot	40
Hetai cu fir de Veneția, de un cot	25
Catifea cu fir, de un cot	65
Cit calemheriü de Olanda, topu	200
12 cutiți de ceam leșesti și de Beci într'o ladă, de ladă	1800
Canăvăt vărgat și cu florı sadea } nemțesci și franțuzesci, cotu	11
Atlas vărgat și cu florı sadea }	
Balăcdiș ce se öice dinte de peșce, oca	50
Canavët de Triest, adecă pânză, topu	36
Hărtie de Veneția și Triest, fistichiuri și cumiso fagarö, de top	30

atunci când recolta viilor din țară era recunoscută foarte slabă și chiar insuficiente. În producerea vinului tot neguțitorul pământean era cel

	<u>po bani</u>
Hârtie portale	12
Hârtie pentru hartuș și hasam portale	22
Hârtie boiū cel mare	360
Hârtie boiū cel de mijloc	180
Hârtie poleită	60
Hârtie văpsită	25
Văpsea lagi-vert, oca	6
Tel de maden, oca	36
Macara tel, topu	8
Fluturi și sirmă mincinosă, oca	160
Pânză albă de Triest, topu	72
Șiret de mătase, catifea și cu flori, topu	30
Fesuri de Tunuz, testeaua	200
Bumbac de cazasie, oca	70
Fesuri mari de Tunuz, de testea	800
Șiret de mătase sadea, topu	20

Vama ce urmează a plăti pentru cele ce se trimit la Evropa.

Citul nemțesc, sfețesc și leșesc pe coți 36 în top mare, de top	220
Asemenea în top mic de 18 Coți, de top	130
Piele de capră de Evropa, una	12
Saciac de Olanda adecă materie cusută, periplocat, de top	290
Felos, adecă plută de cantar	40
Meșini de Evropa, una	4 ^{1/2}
Găitan vână și negru gros, de Brașov, oca	25
Saceac de Triest, adecă materie cusută periplocat, topu	180
Sticle cu melisă, una	2
Hârtie cu bolite, adecă undițe, hârtia	5
Geamuri de Veneția câte 300 în ladă, de o ladă	180
Geamuri câte 300 în cutie, care se numesc uzurulan cot	240
Geamuri câte 200 într'o cutie care se numesc diort uruluc	240
Geamuri câte 100 în cutie, care se numesc beș uruluc, franțuzesci, de una	240
Geamuri câte 50 în cutie, care se numesc altă uruluc, franțuzesci, de una	240
Geamuri câte 40 » » » » « edi uruluc, de una	240
» » 20 » » de un cot cutia, franțuzesci, de una	240

incărcat : Boerul și Clerul nu plătia *vinăriciū*, cum erau datore să plătescă clasele cele neprevilegiate. Mai adaoge la atâte deficultăți și

	<u>po bani</u>
Geamuri câte 10 în cutie, de un cot cutia ce se numesc sechi	
uruluc franțuzesci, de una	240
Brice nemțesci, de duzină	7
Alagele de Triest și Olanda, de topu mare	108
Alagele asemenea, de top	54
Alagea rusească, topu po 35 coți, de topu mare	216
» » îngustă » » » de top	146
Sacâz pentru viore, adecă ardică, cantarul	308
Țevi nemțesci pentru pistole, de o păreche	31
Pistole de Veneția și de Triest, de o păreche	48
Papazotu, adică iarba popi, oca	20
Balic tutcală, adecă clei de pesce, oca	20
Ipecacuóna, oca	30
Scortișoră fino satlaniū, oca	50
Perne de catifea de fir de Veneția, de o păreche	440
Gresiū, de una	4
Șic adică șamatatel, de ladă	185
Sămînță de in de Rosia, de chilă	16
Samgeap alb, teghiul, de oca	45
Cichirdachiia, adecă clopoței, o cutie	26
Cit de Beci, topu	34
Oglinđi góle, câte 60 în ladă, de o ladă	200
Țapi de china, oca	10
Zurari adecă crurtus, oca	40
Șoriciciacă, oca	5
Marițe albe de Satlan, de o hârtie	17
Siropuri, husama și amberialuri, de la 10 sticle	150
Pile samanlídica, de o duzină	4 ^{1/2}
Zimțifra adecă vâpsea roșie, care intră și la doftorie și la zugrăveli, oca	40
Pile de argintari, de o duzină	6
Drojdi de vin adecă tirighie, cantarul	100
Gomalaca, oca	30
Gulma ghemiia, oca	48
Brânză de olanda, oca	8
Goma gulma adecă peatră pentru doftorii, oca	36
Ponciuri, oca	4
Cabarale, de la cincă hârtii	20

agiul, diferența de curs a monedei și mai ales nestabilitatea cursului ei... Dintr'o di într'alta se întempla așa schimbări de cursuri.

	<u>po bani</u>
Castorhi, adecă cundus harghiasă, oca	240
Cremonartar, de la 5 oca	50
Pânză leșescă, topu po 60 coți, de top	60
Șireturi minciunose, oca	56
Apă tare, oca	18
Cunavie și haminarită de Rosia, cantarul	90
Gresiă de peatră, de bucată	230

Neguțătorii englezesci câte felurimi de mărfuri după actiname trămi pentru al lor negoț din ținutul țerei turcesci la Evropa, afară diu cele oprite, să plătescă vamă după prețurile cele mai jos însemnate și hotărîte; către acésta ori câte felurimi de mărfuri vor cumpăra din pământul țerei turcesci și le vor vinde iarăși în pământul țerei turcesci, plata vămei pentru acestea să fie întocmai precum și al neguțătorilor raele ai Devletului, fiind întru o asemăbare cu tôte la nizamul cel din lăuntru, precum mai jos se coprinde.

Câte felurimi de mărfuri

	<u>po bani</u>
Céră, oca	8
Mătasea de Ham și de Brusa, într'o tefea dramuri 610, de tefea	216
Mătase de Ostróve, de Rumele și Chipru i cele-l-alte, oca	90
Camcighiasă, cantarul	75
Bumbacul nelucrat, cântarul	300
Burete, oca	14
Cimișir, cantarul	15
Pațachină felurimi, oca	7
Valamidii cantarul	19
Comid, oca	7
Amfuri, cantaru)	180
Ață roșă și alte fețe, oca	23
Ață albă, oca	20
Peatră vênătă, oca	6
Stafide razachii, cantarul	75
Peatră acră, cantarul	40
Ață de Angh'ra, oca	25
Teftic, oca	25
Stafide beilige, cantarul	28
Stafide de Izmir sachi, cantarul	30

Am văzut cum asupra monedei se specula nu numai la Constantinopole, impunându-se în principate cursul pieței de acolo obli-

	po bani
Smochine de cutie și păpuși, cantarul	45
Curanti de Moreea și alte locuri, cantarul	50
Stafide roșii fără sămînță, cantarul	82
Ghioc boia, cantarul	133
Salepul, oca	13
Titra, oca	7
Piei de epurî de Anadol, Rumele și Rusesci, de 100	180
Sinamichie, oca	8
Sacâzul, oca	25
Afonul, oca	66
Curanti de Iconia, oca	100
Mazea, adecâ gogoși de ristic, cantarul	440
Maimudie, oca	70
Tămâe albă, cantarul	260
Lână care din partea vîndătorilor urmază a se pîși, precum și din partea cumpărătorilor să nu se cêră mai mult pentru cîtă sciută sumă se scôte din ținutul țerei turcesci; către acêsta pentru cîtă lână este trecerei, care este taleri trei la cântar, este legat la vama Țarigradului și dintr'acêstă se dă și la haznêua tartanalei, de cantar	400
Ghiul iaî adecâ unt de trandafir mishalul	14
Rogojină de foi de curmale, cantarul	80
Alagea de Șam, topu	72
Alagea de Halep, topu	54
Alagea de Magnisia, topu	25
Anasonul, cantarul	150
Alagele de Brusa, citării și ghiziurî, topu	108
Șal de Magrip în multe fețe, unul	50
Alagele mari și mici și de Erbichir, topu	80
Alagele de Ghiseir, topu	45
Altânolucurî și beteniî, topu po 5 coți, topu	440
Citurî de Țarigrad, topu po 30 coți, topu	35
Citării de Hindia și Suret, topu	129 ¹ / ₂
Horasam, oca	16
Citării de Hindia Ghiuzret, topu	201 ¹ / ₂
Harsupi, cantarul	25
Ghermesit cu florî de Halep, topu	90
Damhanea, topu po 5 coți, topu	144

gatoriū și cu poruncă, ca firman al Sultanului. Cu asemenea curs forțat este evident că tarifele vamali în realitate mai urcău taxele, de astă dată negreșit și pentru sudiți.

	po bani
Susamul, cantarul	75
Pâslă de Tesalonic, de un cot	8
Sevaia de Ha'ep, topu	225
Hetai de atlas sadea de Hio, de la 40 coți	360
Citarii de Șam, topul	90
Enghiur șal și sof, topu	305
Stambol șali și ghermesit, de cot	8
Limbă de vaci, cantarul	190
Dighermele 20 în top, fără calem chëasâ, topu	250
Cazasie adecă ibrișim, găitan, șiret, nasturi, oca	200
de cot	17
Caraghimluc și untul sëu, oca	7
Côle de boū cu cocén și fără cocén, cantarul	7½
Cutnie de Brusa cu flori și fără flori, prețul întëiū, al doilea și al treilea, topu po dece coți, topu	70
Cutniū de Tarigrad, topul po 10 coți	70
Perne de catifea de Brusa, păreche	120
Asemenea perne de Tarigrad al doilea și al 3-lea preț, de păreche	140
Brâne de Tarigrad, ce se dice ghelberele, unul	40
Brâne asemenea de Halep, unul	60
Borangic, de o gire	25
Borangic de Tarigrad, pempezu și pempezaria al doilea și al treilea mână, toporul,	126
Ibrice de cafea de aramă, oca	36
Piulițe de aramă, oca	20
Capere de Anghira,	54
Pânză de Misir cu disbeți, topu po 25 coți, topu	30
Perne de Marsevania, de o păreche	24
» de Tosa, topu	40
Mierea curată, cantarul,	400
Zéma de lămâe, cantarul	30
De la vin și rachiū de țera turcëscă, prețundu-se vinul po pa- rale 12 și rachiul po parale 40, de la acestea să plătescă vamă trei la sută.	
Cit de Ambechirlăū, topu	20
Cit de Mocat, de ocă	12
Aoligén, adecă rădăcină iute care intră și la doftorie, oca	6
Ciorapi de Hio și scufe de Bumbac, oca	48

In'contractele întreprindătorilor vămile muntenești pe 1822, aflăm că sunt date în folosința acestora și mortasipiile.

	<u>po bani</u>
Șal helalâu de Magrip, unul	100
Donluc asemenea helalâu, unul	150
Brâu de Himas, de unul	50
Zerdegefi, adecă rădăcină galbenă în chipul rădăcinei de piper, cantarul	280
Aba de Tesalonic, topu	16
Sandal de Țarigrad, oca	300
Chenar de postav, de cantar	400
Astar, de top	25
Zafora, adecă lemn care intră și la doftorii, oca	90

După această tarifă ce se vede întocmită pentru mărfurile neguțătorilor sudiiți ai străinilor curți, au să fie următorii vameșii întocmai a vămii mărfurile lor 1822, Ianuarie 1.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

1822 Ianuarie 1. Pe acest an, după ce prin cochivechii dumnélor boeri lor s'au strigat vămile într'un condeiu cu toate slujbele ei din 17 Județe, după ponturile reposatului Domn Alexandru Vodă Suțul, cu prea puțină îndreptare și cu cantarul ce s'au dat la toate târgurile județelor, în urmă s'a săvârșit vânzarea înaintea Măriei sale Pașei în taleri 690.000, adecă șese-sute-nouă-deci de mii și le-au cumpărat Dumnéluș Stolnicul Iancu Lahovari, iar capziman au eșit Clucerul Iordache Deșliu, și vânzarea ce au făcut'o dumnélor se arată mai jos însă :

- 17,100 Focșani, Râmnicu, și Grădiștea, Slugerul Toplicénu.
- 14,000 Buzău cu păcurile de acolo, Căminarul Aslanoolu.
- 74,600 Ploesci Filipești și Târgșor, Gățeni, Urlații cu Bucov : Hagi Eftimie.
- 63,700 Văleni cu păcurile, să dea și taleri 350 la goștinărit, Chir Stroe
- 50,550 Câmpina cu păcurile, să dea și taleri 350 la goștinărit : Stolnicu Lahovari.
- 18,100 Târgoviștea, Hagi Eftimie.
- 17,050 Dragoslavele, să dea și taleri 350 la goștinărit. Slugerul Toplicénu.
- 14,000 Slatina, Medelnicerul Hristea.
- 26,000 Vlașca i Teleorman, afară din schela Zimnicei i Giurgiu, Chir Spirea.
- 9,500 Oltenița, Lichireșcii, Ciocăneșcii, Căminarul Aslanoolu.
- 8,300 Urziceni, Căminarul Aslanoolu.
- 3,300 Fumăritul Bucureștilor, Clucerul Deșliu.

Dăm mai departe în note diverse acte, din care se va pute vedé la câte reclamațiuni, din partea satelor, dar și din partea vameșilor, dete ocasiune acéstă mortasipie.

5,050 Sărăritul munților, Clucerul Deșliu.

1,900 Fumăritul bălților, Clucerul Deșliu.

192,500, Carvasaraua cu schela Giurgiu i Zimnicea, i cu oborul Bucurescilor cu Gherghița, Stolnicu Ianache.

160,700 Craiova cu tóte schelile și cu slujbele vămilor de peste Olt, i s hela Căinenii din județul Argeș, iar să dea talerî 500 la goștinărit : Diamandi.

707,700 s'aũ vëndut dupe ponturile reposatului Domn Suțul: cu adăogirea unui tērguleț pe sēptēmână în Plaiũ sud Saac la Singer și Lapoș.

Pentru avaeurî, după davagealăcul muș'ereilor aũ rēmas să nu plătească câte douē parale la leũ, ci numai avaeul cel canonisit, care póte să se urce până la talerî 16, care și acesta împreună cu milile să'l plătească precum plătesc sfer-turile Visteriei.

Carte de zaptul vamei de la lét 1822 Ianuarie.

După obiceiũ s'aũ dat această carte a nóstră carele pe anul acesta cu lét 1822 aũ cumpērat vama din sud ca să aibă printr'această carte a căuta și a strînge venitul vamei după catalog i ponturî și tarifa ce i se va da, unde sunt arētate tóte pe anume și se coprind și pentru vama de la lucrurile țerei care vin de la obor și în politia Bucurescilor de vëndare și prin hotărire obștească veche de mai nainte s'aũ rădicat și s'aũ întărit de toți luminații Domnii a se păzi, ce iarășî pe anume sunt arētate, ca să nu se supere de vamă nici în Bucureșci vëndēdu se, nici afară cele ce se aduc în politia Bucurescilor, iar de la cei-l-alți neguțatorî de obște, raele, pentru care este catalog și de la sudiți, pentru care este tarifă, cum și ponturile prin care se povățuesce pentru toți de obște, făcute după ponturile rēposatului Domn Alexandru Vodă Suțul, după aceea dar să aibă a lua vama cea orînduită; până li se vor da ponturile i catalogul de aci să urmeze cu luatul vamei după ponturile ce se află la mâna vameșilor vechi ai anului trecut; pentru care poruncim d-vóstră boerilor ispravnicî ai județului, pentru cei ce vor sta cu împotrivire, să le dați mână de ajutor, după obiceiũ, spre a putea strînge acest venit, care fiindcă este al stăpânirei să nu se supere de deciuială la împlinirea de banii vamei ce li se vor face, fiindcă așa s'aũ vëndut acum și vameșii să nu se supere a se ridica pe la vamă și a se trâmite după podvedî și angarii ca să póta căuta trēba vamei, iar vameșii ce aũ strîns vama de la dîntēiũ de Ianuar, să dea banii vamei cu catastih și socotělă dréptă în mâna acestuia.

1822 Ianuar 15.

Dăm în note și câte-va acte care au rezultat din aplicarea contractului de vindzare al vămilor și a mortasipiei cedată tot vameșilor.

De la Otcârmuirea Valahiei

Către Dumnelor boierii Ispravnicii ot sud Dâmbovița

Un Iancu Șchiopul, ovrei povarnagiū de rachiū dintr'acest județ, având pricină de vamă de la nișce buți cu rachiū ce le-au trecut în țera nemțescă pe la Câmpina, cu vameșii acestui județ și cu vameșii Câmpinei și de este ca o lună de zile, arătându-se ovreiul cu jalbă la Otcârmuire s'au cercetat de Logofeție și Logofeția au orînduit prin pitac la Dumnelui Clucerul Deșliu, ca un capziman al vămilor să îndrepteze după ponturile vamei și Dumnelui Clucerul arată că prin pitac au cercetat carvasaraua și în scris i au arătat că ar fi dreptate a vameșului Câmpinei, după care au scris și Dumnelui vameșului acestui județ ca să dea ovreiului vama ce au luat-o înapoi; acum viind vameșul cu jalbă și căutându-se ovreiul de către Logofeție, sau găsit că ovreiul plecase și ca să se pôtă face îndreptare a nu se năpăstui nici vameșul, să aduceți pe ovreiū să'i cereți jalba și pitacul carvasaralei ce dișe Dumnelui Clucerul Deșliu că sunt la dēnsul, și ori însuși cele adevērate sau copii adevērite de Dumnevōstră, să le trimeteți aici fără zăbavă, iar de va avea înlesnire și ovreiul să vie, mai bine ar fi pentru al sēu folos; de care se astēptă rēspunsul Dumnevōstră și până veți lua al doilea însciințare, pe vameș să nu'l supērați de împlinire.—1822, Iunie 16.

Vel Logofēt.

Cod. 96, pag. 287.

Porunca ce s'au făcut la jalba vameșului din sud Dâmbovița, pentru locuitorii ce'i stă împotriva a nu'i plăti vama

De la Otcârmuirea Valahiei

Dumnevōstră boerilor ispravnicii ai județului veți vedea jalba acēsta pentru care poruncim să cercetați și după ponturile i catalogul vămilor ce are vameșii la mână întocmai, făcēnd urmare să dați nizam pârăților locuitorii cu a plăti vama la câte după ponturi sunt îndatorați, căci acele cărți tipărite ce s'au dat în mâinile locuitorilor nu sunt împotrivoțore ponturilor ei, întocmai următoare după cari sunteți datorii și Dumnevōstră a da mână de ajutor jăluitorului vameș și să îndreptați, iar ne-odihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea Dumnevōstră, în-scris să'i sorociți pe 2.—3 din pârăți vechilii și celor-l'alți spre a veni la Divan.—1822, Iunie 11.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96, pag. 286.

Pentru-că țeranii din sate să nu se opună la tacsă mortasipiei, (de 2 lei de vită mare, bou și vacă, și de 10 parale de ôie și de capră)

De la Otcârmuirea Valahiei

Către Dumnélor boierii Ispravnicii ot sud Buzëu

Fiind-că carvasaraua din Bucuresci prin ponturilor vamei de la capul 20 are orînduit, ca după obiceiul ce s'aũ urmat din vechime la vremea Drăgăiceii, de la Buzëu să trimită omul seũ într'adins, pentru mărfurile streine ce vor veni, i mărfurile ce le vor cumpăra de acolo și le vor duce la alte țeri streine ca să le vămuiască cum le-aũ vămuit din vechime, iar ceea-ce vămuia episcopia după hrisóvele domnesci ce are să le vămuiască și acum dinpreună cu prestichiurile, la care vameșii carvasaralei și ai județului să nu se amestece și acum fiind că aũ venit vremea a trimite carvasaraua ómenii, poruncim Dumnévóstră ispravnicilor, să dați mână de ajutor ómenilor carvasaralei înlesnindu-ne și alte cuviincióse trebuințe, ca să póta stringe venitul vamei, precum mai sus se coprinde.—1822, Iunie 11.

Cod. 96, pag. 287.

De la Otcârmuirea Valahiei, către Dumnélor boierii Ispravnicii ot sud Prahova

Pentru mortasipii vameșilor de prin sate cari fac multe năpástuirii locuitorilor s'aũ împărțit cărți tipărite, următóre ponturilor vamei, între care este și madeaua vînderei vitelor prin sate la neguțatori și se coprinde în ponturi, ca vama să o plătască locuitorii vîndători câte taleri 2 de bou și de vacă, iar de ôie i de capră câte 10 parale și la vîndători prin sate să îndatoreze și vîndătorul și cumpărătorul a da de scire vameșului saũ mortasipului, ca să ia vama de la vîndător și neguțatorul cumpărător, să dea teșcherea, iar când nu va fi vameșul saũ mortasipii de față, să se îndatoreze neguțatorul cumpărător a siguripsi vama de la vîndător, ca să o plătască la vameși saũ mortasipul ce l va găsi, și locuitorii prin sate, la vite vîndute, la neguțatori unde n'aũ fost vameș saũ mortasip față, rămân a fi nesuperați, căci vama se sigurifsesce la neguțatori, cari neguțatori sunt chinighisiți nu numai până la zalhanale, ci și în urmă, precum avem pliroforie din judecări, că dacă nu aũ dovadă că aũ plătit vîndătorul vama, se îndatorese la plată; iar în primăvara acésta, din pricină că despre o parte aũ fost neguțatori turci, cari nu s'aũ supus a siguripsi vama de la vîndători, nici ispravnicatul nu le-aũ dat ajutor a o plini, precum și locuitorii după ce aũ luat cărțile tipărite n'ar fi primit pe mortasipi, și cu multe jálbi supărându-ne vameșii si cu invinovățire a locuitorilor căci n'aũ primit mortasipi prin sate, prin porunca ce am dat d-vóstră, de la 17 ale aceștii următóre luni, s'aũ îndatorat locuitorii a plăti vama însă numai de la vite vîndute până acum la neguțatorii turci prin sate,

obligată a o plăti vindătorul vitei, Otcârmuirea a pus să se imprime cărți espicătore taxei și le a împărțit pe la sate. Acésta n'a impeditat

căci neguțătorii turci cari erau indatorați s'aũ depărtat cu cireșile lor, nepuțând să 'i găsească vameșii ași lua vama, iar de acum să se păziască cu mare strășnicie ponturile vamei și cărțile tipărite, care sunt date prin sate; dar fiind că Otcârmuirea în urmă s'aũ pirofororit, că după nizamul ce s'aũ dat în trecuta primăvară de d-lui zabitul de acolo neguțătorilor turci și cu strigare de pristav, ca nimeni să nu cumpere vite afară prin sate și vândarea celor mai multe vite s'aũ făcut acoloa în oborul tîrgului Ploesci, de unde nu rămâne îndoială că vameșii și-aũ luat vama pe deplin, iar prin sate se înțelege că prea puține vite se va fi vîndut, de aceea cu deslușire acum scriem d-vóstră, că porunca cea de la 17 ale următoareii să o puneți în lucrare, însă mai înteiũ să cercetați cu scumpătate, ori prin zapcii plășilor sau prin alți credincioși ómeni ai d-vóstră spre descoperirea adevérului, și când înființat veți dovedi că locuitorii de prin sate aũ izgonit pe mortasipi și vameșii n'aũ luat vama, atunci numai pentru câte vite se vor dovedi în adevér vîndute până acum de locuitorii prin sate la neguțătorii turci (de la care și aceia vor avea vameșii dovadă că nu și-aũ siguripsit vama de la cumpărători), la acea să plătască locuitorii vama după ponturi, dar și acésta îndatorire ce se face locuitorilor vindători să înțelógă că de acum înainte să îngăduiască pe vameși a-și orîndui mortasipi prin sate a lua vama după ponturi, de care dumnévóstră să fiți cu mare îngrijire a se păzi întru tóte ponturile vamei și coprinderea cărților celor tipărite ce sunt date la mânilor locuitorilor, ca să nu li se facă vre-o năpăstuire că înși-vé veți cădea la grea răspundere și de urmarea ce veți face să ne însciințați.— 1822 Maiũ 20.

Cod. 96 pag. 272.

De la Otcârmuirea Valahiei,

către dumnélor boerii Ispravnicii ot sud Saar.

Vameșii aceluĩ județ s'aũ jăluit că locuitorii de prin sate, după ce aũ luat cărțile cele tipărite aũ isgonit pe mortasipii vameșilor neprimind nici pe vameși, scoțend vorbe, că vama s'aũ ertat și acum la luna lui April stringendu-se de neguțătorii turci vite de surecuri prin sate nu le-aũ dat vamă, dicend că ei de la locuitorii n'aũ oprit, nici aũ obiceiũ să dea de la ei și până aũ venit să jăluiască, neguțătorii turci împlinindu-și surecurile s'aũ dus cu cireșile în alte județe și pe la locuri depărtate, unde nu'ĩ póte găsi, și după cuprinderea ponturilor vamei și a cărților tipărite ce s'aũ dat prin sate, ca vama să o plătască vîndătorii prin sate când vor cumpăra neguțătorii, să fie dator și vîndătorul și cumpărătorul a da șcire vameșilor sau mortasipului, ca să'și ia vama de la

pe țărani, să nu se supună și să isgonască pe «mortasipii» din sate.

vîndător și să dea adevărîță la neguțătorul cumpărător ca să nu se supere în urmă de alți vameși, iar când va cumpăra de la locuri unde nu va fi vameși sau mortasipi față să sigurifisască negreșit cumpărătorul vama de la vîndător și să o dea la mortasip sau vameșul ce l va găsi locuitorii prin sate sau să rămăie nesupărați de vama de la vitele vîndute când n'aũ fost vameșul sau mortasipul față, căci vama rămăie sigurifisită asupra cumpărătorului în puterea căruia pont despre o parte locuitorii cu cuvînt drept se apără, iar siguranța vămiu de la neguțător vedem că se caută de către vameși și pe la zalhanale când le tae neguțătorii și în urmă îi apucă prin judecăți și se îndatoresc neguțătorii cari n'aũ teșcherele, că aũ plătit vîndătorul vama de plătesc acei câte taleri 2 de vită, dar fiind-că peristasis al vremei aũ adus să nu se potă lua vama de la cumpărătorii turci căci acum lipsesc, iar când sunt de față dumnévóstră sunteți îndatorați prin zabitul județului a o implini, adecă să nu se păgubască vama de dreptul seũ, de aceea cu musaade la vameși și cu invinovăție la locuitorii, căci n'aũ primit mortasipii, ca să plătescă locuitorii vama, însă numai pentru vitele ce vor fi vîndute la turci prin sate și va fi dovadă, că nici vameșii nici mortasipul n'aũ luat vama de la vîndător, nici de la cumpărător; vė poruncim dar, ca prin adăncă cercetare și cu bună descoperire a adevărului, făcendu-se înființată arătarea vameșilor, că adecă locuitorii n'aũ primit pe mortasipi prin sate, atunci numai pentru vite vîndute la neguțătorii turci prin sate și vama neplătită nici de vîndător nici de cumpărător, la aceea numai să îndatorați pe locuitorii a plăti vama, iar la vite vîndute prin tēgurii unde vameșii aũ fost față și și-aũ luat vama, locuitorii vîndătorii să nu se supere cu vre-o numire a vameșilor că acele vite le-aũ fi vîndut prin sate și de acum înainte să se păzescă rinduiala ponturilor și a cărților tipărite întru tóte, căci de se va face cât de puțină urmare împotrivă și se va lua de la locuitorii cu nedreptate, să sciiți că înșivė veți cădea la invinovățire, dar și dreptul vămei să vė siliți al sigurarifisi nu numai acum după mijlocul ce arătăm mai sus, ci și în urmă, după datoria ce aveți să dați ajutor vameșilor ca la un huzmet ce este al Visteriei, însă mai înteiũ să dați locuitorilor să înțelégă pricina pentru care se îndatoresc, și de acum înainte să primească mortasipi prin sate, cari mortasipi să fie datorii a păzi rinduiala ponturilor vămiu, care și în cărțile tipărite ce se află în sate se coprinde, adecă să le păzescă întocmai avēnd îngrijire dumnévóstră cu mare luare aminte, ca de acum înainte să păziască ponturile și cărțile tipărite cum dicem întru tóte și de îndreptarea ce veți face, să însciințați Otcārmuirei ca să ne fie sciut.—1822 Maiũ 18.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

De aci născu o lungă daraveră între Visterie și cumpărătorii vamei.

*De la otcărnuirea Valahiei,
cătrec dumnólor boerii Ispravnicii ot sud Prahova.*

S'au vėđut însciințarea dumnévóstră de la 12 ale aceștii lunii ce faceți pentru pricina vamei vitelor, care este legată în ponturi și în cărțile tipărite ce s'au împărțit prin sate să o plătescă vėndėtorul, iar când nu va fi vameșul său mortasipul față să o sigurifsescă neguțatorul cumpărător a o da la vameși, iar locuitorii după ce trece cumpărătorul să nu se supere, căci vama se sigurifsecce asupra cumpărătorului și pentru că locuitorii n'au primit mortasipi prin sate și neguțatorii turci nu s'au supus a face siguranța vamei după jalba vameșilor, că ispravnicatul nu le-au dat ajutor a le face împlirire, ci încă le au stătut și împotriva stricându-le și un tērg, s'au poruncit ispravnicilor cu strășnicie, ca ori de la o parte sau de la alta să împlinescă dreptul vamei negreșit și arėtați dumnévóstră că cu schimbarea ispravnicatului ați găsit acea poruncă neenerghisită și cereți poruncă acum cum să urmați, cu care această însciințare s'au arėtat și vameșii cu jalbă, dicēnd că locuitorii satelor le au gonit mortasipii și ispravnicatul în loc de a le da ajutor le-au stătut împotriva și cum că cu întėrdierea ce s'au făcut neguțatorii turci, cari erau datorii ei să sigurifsescă vama s'au dus cu vitele nefind acum față și ei rėmân păgubași; acēsta dar chibzuindu-se și vėđēnd că în adevėr plāngerea vameșilor este din pricină că n'au primit mortasipii prin sate, se păgubesc cu musaadea spre vameși și cu învinovățire spre locuitorii, căci n'au primit mortasipi, îndatorăm pe locuitorii vėndėtori să plătescă ei vama pe vite ce au vėndut până acum la neguțatorii turci, iar de acum înainte să primescă pe mortasipi a privilegia să 'și ia vama după ponturi i catalog, care acēsta să faceți mai întâi pe locuitorii se înțelėgă pricina pentru care se orinduesc la plata vamei, îngrijind de acum înainte, ca după ce vor plăti cum dicem pe vitele vėndute, să se păzescă întru tóte ponturile vamei făr'de a se face cât de puțin alte urmări, că dumnévóstră veți cădea la răspundere. — 1822. Maiu 17.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96. pag. 260.

*De la Otcărnuirea Valahiei,
cătrec cinstita Agie.*

În ponturile vamei la capul al 3-lea se coprinde, ca să dea Agia patru slujitorii a fi pentru pază la carvasara i la alte locuri unde îi va orindui, și vameșii carvasaralei în trecutetele zile jătnuindu-se că nu i se dă acei slujitorii de plin, prin pitac s'au poruncit, ca să se dea negreșit; acum iarăși prin jalbă

Se pöte vedea în notele nöstre. Corespondența schimbată în această

către Luminăția sa Pașa fac arătare, că în locul acelor slujitorî ce aũ lipsit aũ plătit la alți ómenî de slujbă, de unul po talerî 16 pe lună și cere ca până acum pe câți slujitorî aũ avut lipsă pe 4 lunî trecute de la Ianuar încóce să i se dea banii, iar de aici înainte să i se dea slujitorî, și de la Luminăția sa Pașa se poruncesce aî face îndestulare, la care avênd vameșii cuvênt drept să scrie cinstitei Agii ca cu orî ce mijloc va scî să odihnescă pe vameși, căci apoi de vor mai jălui la Luminăția sa Pașa pöte să rînduiască vre-un gavaz a face împlinire după a lor cerere, neputênd noi să facem într'alt chip de vreme ce în ponturile vamei serie curat să i se dea acești slujitorî.—1822 Maiũ 10.

Mihalache Manu, Constantin Cornea.

Asemenea pitac s'aũ făcut și către Spătărie.

Cond. 96, fila 260.

*Anaforaua vameșilor oborului, carvasaralei pentru vama peilor de epure
ce s'aũ cumpêrat de un Iane omul Goghei, care nu se
supunea a plăti vama acestor pei.*

Către cinstita Otcărmuire.

Vameșii oborului Bucurescilor prin jalba către cinstita Otcărmuire arată pentru vama pieilor de epure că în pontul vămii la cap 27, se coprinde pentru cei ce va aduce piei de epure, de afară aici în Bucurescî, să plătescă la vameșul oborului câte două parale de piele, iar afară să nu se supere nici vîndătorul nici cumpêrătorul și că un Iane omul lui Gogăi strîngênd de afară de prin județe 8500 piei de epure și aducêndu-le aici, de unde și ridicându-le de le-aũ trecut în țera nemțescă nu voiesce a plăti acele câte 2 parale de o piele, cerênd poruncă orî să li se împlinescă dreptul vămii saũ să se înfățișeze la judecată, atât cu Ene omul lui Gogăi cât și cu alții a căroră jalbă fiind orînduiă în cercetrea Logofeției s'aũ înfățișat înaintea mea Medelnicerul Gheorghe Mancial vameșul cu pãritul Iane omul Gogăi suditul nemțesc, față fiind și Dragomanul cinstitei Aghenții și făcênd cercetare am vêdut în ponturile vamei la capul 27 coprinđându-se chiar așa: «pentru pieile de epure ce se strîng de pe afară orînduială aũ fost mai nainte ca să plătescă vîndătorul câte 2 parale de piele iar cumpêrătorul scoțêndu-le din țera de va fi raia să plătescă trei la sută, saũ fiind sudit să plătescă după tarifă și despre o parte jăluindu-se vameșii că acele câte două parale mai tóte se perd, iar despre altă parte locuitorii că mortasipiî le face catahriis luându-le vana cu asupră de aceea ce la lét 1820 Decembre, când s'aũ vîndut vămile pe lét 1821 prin anaforaua dumnélor veliților boerî întărită de reposatul domn Alexandra Vodă Suțul, s'aũ hotărit, puindu-se și în ponturile vămii, ca acele câte 2 parale să plătescă la vameș cel ce le strînge

privință Asemenea se poate vedea în notele noastre și afacerea unui turc care introducea în țară tabac și refuză de a plăti vamă.

cu mărunțul, adică știind el că are să plătească vama vânzătorului să și cumpere măsurile a da prețul cel cuviincios și fiind că se obicinuesce de se aduce cele mai multe piei în Bucuresci, cel ce va aduce piei de afară sau le va strânge în politie, să aibă să plătească de fieș-care piele cât două parale la vameșul obo- rului Bucurescilor, iar cel ce le va ridica de aici din Bucuresci a le scote peste graniță să plătească vama la carvasara, de va fi raia trei la sută, iar fiind sudit după tarifă, cu care mijloc afară prin județe nu are să se supere nici vânzătorul nici cumpărătorul, iar pentru peile ce nu vor veni în Bucuresci, rându- esce să plătească vama la vameșul județului și vama trecătoare să o plătească la vameșii scheliu pe unde le va scote. S'au căutat și în tarifă și se găsi pieile de epure puse la tranziton să dea la suta de piei bani 180 la carvasara. S'au întrebat păritul Iane ce răspunde? și dișe, că unele din piei cu omeni lui le-au strins prin județe, altele le-au strins prin mâna altora și aducându-le aici de le-au unit au luat vameșii vamă, iar de la alții n'au luat și nici nu este dator a plăti, nici a da fôie de scăunașii sêi precum i se ceruse, dicând că o vamă este dator să o plătească. Respușeră vameșii că mărginile Bucurescilor fiind deschise acele piei le-au primit păritul fără de șcirea vămii, băgându-le pe locuri dosnice și tocmai la ridicare neputînd a le scote de aici fără de șcirea vămii au luat cărțulie de la carvasara și atunci s'au descoperit suma pieilor ce au strins de afară și le-au adus aici în Bucuresci și apucându-le vameșii de vamă nu s'au împotrivit dicând că va plăti la urmă, după care a lui neîmpotrivire i-au dat carvasaraua cărțulie de le-au ridicat, apoi mai trecînd din vame și cerînd vameșii plată au început a se împotrivi dicînd că nu este dator nimic; și fiind știut că pieile ce se strîng de pe afară cu cărți date de la Vistierie și atunci când s'au întocmit această rînduială luai pîroforie că s'au dat și poruncă dom- nescă la calemgiul Vistieriei, ca ori cui va da cărți a strînge piei de epure să le facă cunoscut acelor neguțători și de se vor îndat-ra a răspunde vama fără de împotrivire așa să le dea cărți, care rînduială din pricina răzvrătirii nu s'au putut păzi; am întrebat și pe calemgiul Vistieriei să arate cui au dat cărți a strînge piei de epure și răspunde că într'acest an nimenui n'au dat.

Deci, după rînduiala tractaturilor și după copriinderea tarifei când vor păzi sudiiții aceea ce li se orînduesce ca să cumpere cu rădicata, a scote din țară cele ce sunt slobode și când vor aduce din străine locuri și vor vinde cu rădicată, atuncea este dator a plăti aceea ce este orînduit în tarifă, iar ceea ce sunt cu acareturi aici în țară cum este Goga și face neguțatorie cu amă- runtul adică orînduesce scăunași de strînge piei de prin sate și orașe și apoi strîngîndu-le sume, de le scote afară, fiind-că face neguțatorie ale pămîntenilor este dator asemenea ca pămîntenii a sigurifsi vama sau a o plăti și de vreme

Cu referință la darea pe exportul porcilor, huzmet al Dómnei, avem de notat că acest venit s'a vindut pe anul 1822 cu 80550 taleri.

ce pârîtul n'aú voit nici a arêta pe cei ce aú strins pieile de le-aú adus, care cu musaadea spre el i se ceruse ca să se îndatoréscă a plăti acea vamă arêtându-se cu cuget că să păgubesc vama care este venit al Visteriei și vameșii avênd dreptate după ponturi, găsesc cu cale ca pârâtul Iane să plătescă vama pământului câte 2 parale la tôte pieile de epure câte aú strins de aici din țeră precum îl îndatoréază ponturile, apoi deosebî are să plătescă la carvasara acei 180 bani de sută după tarifa ce sunt orînduiți după tranziton, fiind-că scot pieile peste graniță, și fiind că vameșii oborului prin jalba lor arată că mai sunt și alți neguțători sudiți aici, ce și aceia făcênd acéstă neguțatorie a pămên-tenilor cu piei de epure nu voiesc să plătescă, să aibă dar și acei neguțători a plăti dreptul vămii tot după mijlocul ce ara'ă mai sus fără de nici o împotrivre, iar care se va împotrivi cu alte cuvinte să'l aducă a se infățișa la judecată. — 1822, Maiu 22.

Mihalache Mană vel Logofăt.

De la otcârmuirea Valahiei.

Dumnéta vameșe al Carvasaralei i dumnéta chir Stroe, vă însciințăm că un neguțator din țera turcésă aducênd o sumă oca tabac și neputênd să'l vîndă voiesce să'l rădice ca să'l ducă de aici în alte părți. Cumpératorul vamei tabacului care este al dumnéluî vel Căminaru și al Cutiei milostenii își cere vama deplin ca unul ce 'l-aú deschis aici, iar neguțatorul se împotrivesce a nu plăti și în ponturile tabacului ne-fiind altă coprindere de cât numai orînduitul ce are să plătescă tabacul, oînduim pe dumnévóstră să cercetați cu dêmăruntul și păzind dreptatea, ori să'i invoiți sau să ne arêtați înscris cu întrôga pliroforie cum se cuvine a se urma și cum s'aú urmat din vechime și până acum, căci la Carvasara apururea se întêmpla de acestea; păziți-vê însă că dreptul adevêr să ne însciințați. — 1822 Martie 30.

Constantin Negre. Grigorie Romanitis.

Cod. 96 pag. 233.

Vêndarea slobódeniei vitelor pe un an întreg lét 1822 Ianuare 1 până la sfêrșitul lui Decembre se face cu acésta orînduială, ca râmătorii ce ies afară din țeră la ori ce parte de loc, să plătescă la o păreche câte taleri 5 peste vamă i peste parale 20 la păreche ce sunt canonisite ale vâtafului de plaiu, i la județele ot preste Olt să dea și Căimăcămiei câte parale opt de un râmător și Ispravnicilor câte patru de un râmător, care tôte are să le dea neguțatorul.

Numai la județele ot preste Oit să dea și de la vitele marî tinere de hrană

Perceperea acestui venit a întâmpinat dificultăți cum se poate vedea în actele din notă. Fiind-că, în lipsa Domniei, acest venit se varsă la

ce se va da voie a eși din țară și numai în țera turcască peste hotar, bez cele de surecuri pentru capanul împărătesc, să ia huzmetul pe un cal talerî patru și de un bivol talerî trei și de o vacă talerî doi, cari bani să'i dea neguțătorii afară din vama cea orînduită și afară din havaetul Căimăcămiei, po parale 60 de tótă felurimea și câte dece parale pentru cel orînduit calemgiu și încărcat cu acéstă trebă.

35.500 întêia strigare Ianuare 10 dumnélui Clucerul Filip.

50.000 a doua strigare dumnélui Clucerul Filip.

80.550 a treia strigare Ianuare 13 s'aũ făcut tot înaintea dumnélor boerilor și s'aũ săvêrșit rămâind tot asupra dumnélui Clucerului Filip.

Cărți de iratul trecerei rămătorilor în țera nemțescă.

După obiceiũ s'aũ dat acéstă carte a nóstră carele aũ cumpêrat pe acest an cu lét 1822 Ianuare 1, slobodenia eșirei rămătorilor peste hotar în țera nemțescă de la sud cu acéstă orînduială, adecă ca de la toți rămătorii ce vor trece print'acéstă schelă, ori din județele ot preste Olt ori din cele-l'alte douê-spre-dece județe să ia trecetóre de o păreche talerî 5, cari bani să'i dea acela ce va trece rămătorii și osebit tot acel neguțător stăpânul rămătorilor să plătescă și la vameși vama i goștînăritul după ponturile vamei, i câte parale 10 de un rămător al vâtafului de plaiũ ¹⁾ și cumpêrătorul luând avaelul ce se arată mai sus, să fie dator a da cãrțulie coprîndetóre de numele aceluia ce trece i de suma banilor și de suma vitelor, cu care cãrțulie și cu cãrțulia vameșului de plata vamei să fie slobod a trece peste hotar neoprit fãr'de a supêra cu vre-o cerere mai mult din cât se coprînde mai sus, din care poruncim și ție vâtașe de plaiũ, să întăresci paza mărghineii bine, ca să nu pótă găsi nimeni mijloc să trecă rămătorii fãr'de plată că nu numai te veș pedepsi, ci veș plăti și paguba ce se va întembla huzmetului, și orînduitul acesta să aibă tot ajutorul la căutatul și strinsul acestui venit, ca la un huzmet ce este al stăpânirei și pe cei ce se vor arêta împotrivitori să'i supue și fãr'de voie a plăti: 1822 Ianuar 1.

Iar la județele ot peste Olt s'aũ pus acest prostichiũ.

1) și câte parale opt de un rămător ale Căimăcămiei Craiovei, i câte parale 4 de un rămător ale Ispravnicilor județului.

Cãrțile din'apoi la ce schele s'aũ făcut.

La schela din sud Mehedinți cu potecile ce vor fi într'acel județ Mehedinți.

Visterie, *Otcârmuirea* streină în 22 Martie către Vizirul Mehmet Paşa Silistra Valezi, să fie obligaţi administratorii turci şi Căimăcămia de

La schela Vâlcanu sud Gorj cu potecile ce vor fi într'acel judeţ Gorj.

La potecile ce vor fi în Judeţul Vâlcei, căci rămătorii ce vor merge la schela Căineni dintr'acele 5 judeţe are să plătescă trecătoarea la cel orânduit de la schela Căinenilor.

La schela Căineni sud Argeş cu potecile ce vor fi într'acel judeţ Argeş şi să ia de la toţi rămătorii ce vor trece printr'acastă schelă, ori din judeţele ot preste Olt, sau din ceste-l-alte 12.

La schela Dragoslavele sud Muşcel cu potecile ce vor fi într'acel judeţ Muşcel
La poteca din Plaiul Dâmboviţei sud Dâmboviţa.

La schela Câmpinei sud Prahova cu potecile ce vor fi în sud Prahova.

La schela vămei Vălenilor cu trecătoarea prin vama Buzăului i prin vama Şanţului cu toate potecile de trecere ce vor fi la vale până în Focşani.

*Prea înălţate şi prea milostive Vizir Mehmet Paşa Silistra
Valesi stăpînul nostru, cu plecată închinăciune până la pământ sărutăm
luminate tăpile înălţimei tale.*

Printr'acastă prea plecată a noastră arătare facem cunoscut Înălţimei tale, că aici în ţeră s'au aflat un huzmet întocmit al Dómnei, pentru rămătorii ce merg de aici la ţera nemţescă, ca peste vama cea orânduită să dea şi taleri 5 la o păreche de rămători, iar vitele mari fiind poprite a nu eşi din ţeră afară, numai în judeţele ot peste Olt să dea vóe a scóte vite tinere de hrană însă numai peste Dunăre în ţeră turcescă, la acelea rînduesce să ia iarăşi peste vama cea orânduită de un cal taleri 4, de un bivol taleri 3, de un bou taleri 3, şi de o vacă taleri 2, iar cusururile ce sunt pentru capan să nu se supere şi acest huzmet făcându-se venit al Visteriei şi la luna lui Ianuare vîndându-se cu mezat au cumpărat totă ţera dumnului Clucerul Filip în taleri 80550, apoi şi Clucerul au vîndut 5 judeţe de peste Olt la chir Ion Paspale în taleri 33.000 şi mergînd a face huzmetul zapt nu laŭ îngăduit cei de acolo stăpînitori a căuta, acest huzmet şi s'au întors înapoi, de care au scris Luminăţia sa Hagi Ahmet Paşa la dumnului Caimacamul Craiovei şi la dumnului Silictar Aga al măriei sale Paşei muhafizul Vidinului, ca să lase pe cumpărătorul a-şi căuta huzmetul, încă să'i dea şi mână de ajutor, cu care s'au întors cumpărătorul iarăşi la Craiova, unde dicîndu'i să caute huzmetul şi cei ce au fost îndatoraţi a plăti nu s'au supus să'i dea nimic, şi mergînd la Căimăcămie i la dumnului Silictar Aga de au arătat, n'au vrut să'i dea nici un ajutor, şi așa s'au întors cumpărătorul iarăşi înapoi cerîndu'şi banii de la vîndător, precum şi vîndătorul cere a se scădea de la Visterie; să bine-voesci Înălţimea ta a face îndreptare: ca ori să se îndatoreze stăpînitorii acelor 5 judeţe, cari n'au îngăduit, nici au dat ajutor cumpărăto-

Craiova a îngădui, ba încă a da ajutor cumpărătorului huzmetului de a percepe taxa acestui huzmet, lucru la care și mai marii turci și

rului să răspundă banii aceștia și să rămâe huzmetul pe séma Dumnélor, orî să se scază Visteria cu numita sumă de bani, sau precum mai bine se va chibzui de către înalta înțelepciunea Înălțimeî tale se va da poruncă de urmare. — 1822 Martie 22.

Cod. 101, fila 16 v.

De la Otcârmuirea Valahieî,

căt-re d-lui biv vel Cămărașu Costache Samurcaș Caimacamul Craioveî.

Din alăturata jalbă a neguțătorului Costi Pavloviciî suditul chesaro crăesc va fi d tale piroforie, ci fiind-că aici ne este sciut că au rinduiala a plăti la rămătorî vama după ponturile i catalogul vameî și osebit au să plătescă talerî 5 la păreche ai slobođenieî, câte opt parale de un rămător al Căimăcămieî și și câte 4 parale iarăși de un rămător ale ispravnicilor, iar 20 de parale la părechea de rămătorî ce se orînduise din vremea răposatului domn Alexandru Vodă Suțul a lua vâtașiî de plaiu și se cuprinde și în cărțile de trecerea rămătorilor, acelea după întocmirea ce în urmă s'au făcut la orînduiala vătășeilor de plaiu s'au ridicat să nu se mai ia, și fiind-că cere jăluitarul să i se arête ce este dator să dea? precum și cinstita Aghenție cere să î împlinim cererea arêtam că este rinduit în catalog să dea la schelă treî la sută, iar raelile să dea și goștinărit de un rămător opt bani, iar la cumpărătorile ce se fac în țeră, cu care n'are a face vameșiî scheliî, este rinduit să dea vândătorî de un rămător 30 de parale și în ponturi la capu 25 serie, că de l va cumpăra de la locuri unde nu va fi vameși sau mortasipiî față, să sigurifsescă neguțătorul cumpărător vama a o da la vameș; pentru acésta făcu pretenție cinstita Aghenție, că nu pot neguțătorîi sudiți să stringă vama de la vândătorî, căci vameșiî o iau prin mortasipiî lor de la locuitorî. De aceea ca să lipsescă pricinile, s'au îndă'orat neguțătorîi, ca să dea fôie de la cine au cumpărat și vameșiî județelor să cerce-teze după fôie a'și lua vama de la vândătorî de unde nu va fi luat; ci dar și dumnéta păzind cuprinderea ponturilor i a catalogului vămilor și rinduiala trecereî rămătorilor, să dai nizam a nu se supăra neguțătorîi împotriva, dându-se neguțătorului și în scris acéști rinduială, ca să scie și el ce are să plătescă. — 1822 Martie 28.

Constantin Negre, Grigorie Romanit's.

Cod. 96, pag. 236.

S'au făcut două cărți din partea boerilor otcârmuitorî către ispravnicîi Prahoveî și Saac, coprindețore ca să nu supere vâtașiî plaiurilor i vameșiî schelilor pe chezașiî Săcelenilor cari trec, rămătorî din Transilvania în pământul țereî

agenții români din Craiova se arătaseră împotrivorii. Cumpărătorii huzmetului din județele oltene, cer să li se rezilieze contractul și să li

rumănesci pentru havaet il ce li se cere, fiind că acest lucru n'aŭ apucat a se întări de către Domn după anaforaua boerilor și să conteneze până vor primi al doilea poruncă de urmare.—1821. Ianuar. 27.

Cod. 96, pag. 200.

*Prea înălțate și prea milostive Vizir Mehmet Selim-Pașa
Siliștra Valezi, stăpânul nostru, cu plecată închinăciune până la pământ
sărutăm luminatele tălpile înălțimei tale.*

Printr'această prea plecată arătare a noastră, facem cunoscut înălțimei tale că huzmetul trecerei rămătorilor în țera nemțească și a vitelor mari de hrană în țera turcescă din județele ot preste Olt s'aŭ cumpărat în luna lui Ianuare la începutul anului de chir Ioan Paspale în telerii 33.000 de la Dumnelui Ciucerul Filip, fiind Dumnelui Ciucerul cumpărător acestui huzmet pe totă țera de la mezatu ce s'aŭ făcut în Divan și cumpărătorul de al doilea luând după orînduială cărțile Divanului de aici, aŭ trâmisi omeni ca să caute huzmetul și nefind primiți de stăpânirea de acolo s'aŭ întors înapoi, când atunci arătându-se înălțimei tale pricina, s'aŭ scris de înălțimea ta cărți la Dumnelui Silictar Aga al măriei sale pașei Muhafizul Vidinului și la Dumnelui Caimacamul; am scris și din partea noastră Dumnelui Caimacamului, ca nu numai să lase pe cumpărător a căuta huzmetul i să'i dea și ajutor, să'l potă căuta cu înlesnire, cu care cărți mergend chir Paspale cumpărător la Craiova i s'aŭ dat voie să caute huzmetul făcendu'i Dumnelui Caimacamul și porunci precum și D-lui Silictarū asemenea porunci aŭ dat, rînduind și neferi de ajutor cu omeni ce'i orînduiți din partea cumpărătorului și cumpărătorul întorcendu-se aici la Bucuresci aŭ primit însciințare de la orînduiții săi, că neguțătorii turci ce s'aŭ aflat în partea locului cumpărătorii de vite mari nu s'aŭ supus a da havaetul acestui huzmet, dîcend că dau indestule avaetorii la vămii i altele și neferii orînduiți de D-lui Silistrarul Aga s'aŭ tras dîcend, că nu poate să le stea împotriva și așa nu s'aŭ cătat huzmetul, rămîind numai cu cheltuiala făcută iar pentru rămătorii apucând pe neguțătorii ce i-aŭ trecut în țera nemțească a plăti, nici aceia nu s'aŭ supus, dând respuns, că ei aŭ plătit avaet indestul cât li s'aŭ cerut și nu pot să plătească al doilea și cumpărătorul făcendu-ne arătare de cele ce s'aŭ întemplat și că se ieapadă de huzmet, că cu neajutorul și cu zăticnirea ce s'aŭ făcut înteu, și pe urmă nesupuind pe cei împotrivorii aŭ trecut vreme de două luni și la huzmetul acestă fiind mai tot folosul pe iarnă și la începutul primăverei, care acestea lipsindu'i nu pote să mai primească huzmetul, însă noi apurarea 'l-am îndemnat ca să nu se lepede, apoi s'aŭ arătat cu jăluire și cumpărătorul de totă țera, de care încă de la

se dea despăgubiri. Se pare că nu prea mergea bine vama, în genere, de aceea cumpărătorii ai căutaă pretexte de a se lepăda pe întreprin-

trecutul Martie 22 am arătat Înălțimei tale pricina prin arz, iar acum numitul cumpărător prin jă bî cerënd îndestulare cu a i se întorce banii ce aū dat și aū cheltuit la accesst huzmet, precum și cinstita Aghenție a chesaro crăescii curți prin notă cere despăgubirea cumpărătorului fiind sudit nemțesc, și acestea făcëndu-le cunoscute Luminăției sale Hagi Ahmet Pașa, am luat răspuns, ca să însciințăm Înălțimei tale, pentru care cu plecăciune până la pământ însciințăm, că noi socotindu-ne în multe chipuri ca să găsim vre-un mijloc mai înlesnitor și vedënd că acești bani aū intrat în socoteala miriei împărătesci și cumpărătorul huzmetului neîndestulându-se cu ajutorul stăpânirei, cî încă avënd și împotrivire, dreptatea și obiceiul pământului nu'l pôte sili ca să'l primească asupra-și sau să'l păgubescă, de altă parte vedënd că stăpânitorii de la Craiova făr'de nici un cuvënt drept aū zăticnit huzmetul de nu s'aū putut căuta la vremea lui și în urmă ajutor l'aū dat slab, cu care s'aū întârziat de s'aū lepădat cumpărătorul, apoi avënd pliroforie că avaeul ~~acela~~ sub alte numiri l'aū luat cei de la Craiova, care și de nu l'aū luat de plin, dar însă s'aū amestecat și învinovățirea este a stăpânitorilor Craiovei, de aceea prin porunca Înălțimei tale să se încarce dumnului Căimăcamul cu boerii de acolo cu acei talei 33.000 ai miriei împărătesci să'î răspundă d-lor și Visteria de aici să se scadă, apoi Dumnelor vor rîndui a căuta huzmetul pe séma d-lor; iar cea desăvêșită hotărîre rămêne la Înălțimea ta.—1822, April 15

Arz către măria sa Vizir Pașa Silistra Valesi pentru huzmetul trecerei rămătorilor din județele ot peste Olt.

Către prea înălțatul Vizir măria sa Mehmed Selim Pașa Silistra Valesi aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutând urmele lăminatelor măriei tale tălpă.

Printr'acéstă plecată a nóstră arătare facem cunoscut Înălțimei tale, că aici în țeră s'aū aflat un huzmet întocmit al Dómnei pentru rămătorii ce merg de aici la țera nemțescă, că peste vama ce este orînduită să dea și taleri 5 la o păreche de rămători, iar vitele mari fiind proprite a nu eși afară din țeră numai în județele ot preste Olt, să dăm voie a scôte vite tinere de hrană însă peste Dunăre în țera turcescă, la acele rînduesce să ia iarăși peste vama cea orînduită de un cal taleri 4, de un bivol taleri 3, și de un boū taleri 3, și de o vacă taleri 2, iar cusururile ce sunt pentru capan să nu se supere și acest huzmet făcëndu-se venit al Vistieriei și la luna lui Ianuare vîndëndu-se cu mezat aū cumpărat tótă țera dumnului Clucerul Filip în taleri 80.550, apoi și Clucerul aū vëndut 5 județe ot peste Olt la chir Ioan Paspale în taleri 33.000

dere. «Otcârmuirea» apără cât pôte interesele fiscului. Asemenea apărare era foarte anevoioasă, căci măsurile primite ori ordonate de capii

și mergând a face huzmetul zapt nu l'au îngăduit cei de acolo stăpânitorii a căuta acest huzmet și s'au întors înapoi, de care au scris Luminăția sa Hagi Ahmet Pașa la dumnélui Caimacanul Craiovei și la Dumnélui Silistar Aga al măriei sale Pașei Muhafizul Vidinului, ca să lase pe cumpărător ași căuta huzmetul încă să i se dea și mână de ajutor, cu care s'au întors cumpărătorul iarăși la Craiova, unde dîcîndu-i-se să caute huzmetul și cei ce au fost îndatorați a plăti, nu s'au supus să i dea nimic și mergînd la Căimăcămie dumnélui Silistar Aga de au arătat, n'au vrut să i dea nici un ajutor și așa s'au întors cumpărătorul iarăși înapoi cerîndu'și banii de la vîndător, precum și vîndătorul cere a se scădea de la Visterie; să bine voesci Înălțimea ta a face îndreptare, ca ori să se îndatoreze stăpânitorii acestor 5 județe care n'au îngăduit nici au dat ajutor cumpărătorului să răspundă banii acestia și să rămăe huzmetul pe sēma dumnélor, ori să se scađă Vistieria cu numita sumă de bani, sau precum mai bine se va chibzui de către înalta înțelepciune Măriei Tale se va da poruncă de urmare.— 1822, Marte 22.

Către prea înălțatul Vizir măria sa Ahmed Selim Pașa Silistra Valcă, aducem prea plecată închinăciune până la pîmînt, sărutănd urmele luminatelor măriei tale tălpi.

Cu prea plecatul nostru armagzar arătăm Înălțimei tale pentru slobođenia trecerei rămătorilor în țera nemțescă din totă Valahia și al vitelor mari de hrană, numai din județele ot peste Olt, că găsindu-se huzmetul cu havaet orînduit a se lua, afară de surecuri care nu sunt supuse la acest avăet a acestui huzmet, s'au făcut venit al miriei împărătesci, care s'au vîndut prin mezat, încă pe acest an, cumpărāndu se totă țera de dumnélui Clucerul Filip în taleri 80.550 au vîndut și domnului Clucerul 5 județe ot preste Olt la chir Ioan Paspale în taleri 33.000, căruia după orînduială i s'au dat cărțile Divanului, să caute huzmetul și pentru că cumpărătorul a cercat împotriviri de la dumnélui Silistar Aga al măriei sale Pașei Muhafizul Vidinului, de la dumnélui Caimacamu Craiovei, s'au lepădat chir Ioan Paspale cumpărătorul de acest huzmet cu pricină cuviinciose ce s'au urmat avēnd cuvintul dreptăței, iar noi prin două arzuri către Înălțimea ta, unul de la 22 ale trecutului Marte și altul de la 15 ale trecutului April, am arătat pe larg pricina împotrivirei ce au avut cumpărătorul și că sau amestecat dumnélui Caimacamu cu dumnélor boeri și chiar la acest havaet luānd parte dintr'ensul cu alte numiri, și am făcut rugăciune, ca do către Înălțimea ta să se îndrepteze, adecă să se încarce dumnélui Caimacamu, boerii de acolo cu acei taleri 33.000 și să rămăe huzmetul pe sēma dumnélor al căuta, iar banii de se vor pune în socotēla dumnélor se va scădea Viste-

turci din București, erau paralizate de împotrivirea celor din Craiova, cea mai mare anarhie continuând în administrațiunea țerei, sub tôte

ria de aici saș se va da porunca Înălțimei tale a-î trimite aici la Vistierie; acum aș venit trâmă din partea dumnélui Caimacamului Căminarul Grigorie Mavrodooglu, care s'aș înfățișat înaintea noastră cu Gheorghe Barnaz vechilu lui chir Ioan Paspale provalisând Căminarul întâi, că nici o împotrivire n'aș avut la căutarea huzmetului, care după doveșile ce aș arêtat Bornaz Vechilul și după a noastră sciință aș rêmăș Căminarul făr de cuvênt de îndreptare; al doilea aș provalisit Căminarul, că Ioan Paspale mergênd la Craiova însuși a vêndut huzmetul în Divan și s'aș haraciladisit în sumă de taleri 25.000 dicênd că cu acel preș primeșce a lua hazmetul; l'am întrebat să ne arête cine este cumpêrătorul? aș râșpuns că este tot Paspale; din care rêmășe cunoscut, că Paspale vrênd să'l vêndă și negâșind muștereș a eș preșul, de nu cu folos, dar măcar bani Vistieriei, de aceea și nu l'aș dat; apoi ce vêndare se pôte numi a se cumpêra tot de cel ce l'aș avut? ci și acêștă provlimă gâșindu-se deșartă i s'aș dat rêșpuns că nu are dreptate. Făcu și a troia provlimă ca să'î dea huzmetul din tôte țera saș măcar schela Căineniș împreună cu Craiova și nici la acêșta n'am putut să'î dăș făgăduiala. Nu pentru alta, ci pentru căci aș trecut vreme multă și prin vêndări aș trecut la alte mâni și aceia aș intrat în cheltueli, mai vêrtos că acum este a cincia lună de la începutul anului, și a strica vêndarea pentru atâta vreme trecută, cunoscut este că se vor scorni alte judecâți și pricinile nu vor putea lua sfârșit curând; de aceea și acuma arêtăm Înălțimei tale, că de iznôvă să se poruncêșcă dumnélui Caimacamului Craiovei și boerilor de acolo, să se încarce și cu rêșpunderea banilor și cu căutatul huzmetului, că după cererea ce făcuse dumnélui Caimacamul lui Chir Paspale de vechil, să paradosêșcă huzmetul, aș și rînduit, care vechil s'aș făcut cunoscut și numitului Căminar. Și ca să fie sciut Înălțimei tale cum aș fost să plătêșcă acêști bani, arêtăm, că pe fieș-care lună aș fost să dea câte taleri 2750 și pe 5 luni trecute Ianuare Fevruare, Marte, Aprilie, și Maiș ce n'aș plătit fac taleri 13750, cari bani urmêză să'î dea acum, precum mai jos prin socotêlă se vede, iar de acum înainte până la sfârșitul anului are să dea pe fieș-care lună câte taleri 2750, cu care se istovesce suma de taleri 33.000; deosebit mai arêtăm Înălțimei tale, că ocnele de peste Olt la vêndare sunt legate, ca peste baniș cumpêrătoreș să plătêșcă la Vistierie și birul ciocănașilor, care este pe un an taleri 5986 bani 60 și se plătesce și aceștia în sferturi, precum în contract sunt legați, care vine pe lună taleri 498 bani 105, iar pe 5 luni ce aș fost să'î plătêșcă până acum sunt taleri 2494 bani 45 și are să urmeze și pe cele-l-alte luni plata lor, cari bani împreună cu baniș după vêndarea ocnelor, este încărcată Vistieria a'î primi, ca uniș ce încă de la vêndare s'aș făcut venit aș miriei împêrătescê, însă baniș aceștia nu s'aș trâmăș la Visterie cu cuvênt că s'aș oprit de dumnélui Caima-

privințele, ori-cât nenorociții boerî din *Otcârmuire* se adresază la unii și la alții, cu formula umilitoare: «sărutând urmele luminumelor

camul și de boerîi de acolo; ci și pentru acesta rugăm pe Înălțimea ta, să se poruncască dumnului Caimacamului a îndatora pe dumnului Logofetul Bibescu cumpărătorul acelor ocne, ca să trimită acești bani, urmând și pe cele-lalte viitoare luni a plăti sterturile, iar de va fi porunca Înălțimei tale că să'i oprască dumnului Caimacamul în socotelile Craiovei, se va încărca dumnului și Visteria de aici se va scădea; de care spre mai bună pliroforie se arată în perilipsis și socotela acestor bani, cari sunt să se numere acum pe 5 luni trecute. — 1822 Maiu 14.

Venedict Troados vechilul Mitropoliei, Mihalache Manu, Constantin Negre Caimacam, Grigorie Romanitis Vistier.

Bani ce are Vistieria să ia din câstiul trecătoarei vitelor de la județele ot preste Olt, pe 5 luni, pâna la sfârșitul aceștii luni Maiu.

taleri

13750 analogon pe 5 luni din taleri 33.000 ai huzmetului trecereii vitelor din cincî județe ot preste Olt, însă:

taleri	
2750	pe luna lui Ianuare.
2750	pe Fevruare
2750	pe Marte.
2750	pe Aprile.
2750	pe Maiu.
<u>13750.</u>	

Bani ce are să ia Vistieria ai dăjdiei ciocănașilor ot vel-Ocnă, iarășî pâna la sfârșitul aceștii luni Maiu.

2494.45 analogon pe 5 luni din taleri 5986 bani 60 de la ciocănașii ocnelor ot preste Olt, însă:

taleri	bani	
498	105	pe luna lui Ianuare.
498	105	pe Fevruare:
498	105	pe Marte.
498	105	pe Aprile.
498	105	pe Maiu.
<u>2494.</u>	<u>45</u>	

16.244.45 Adeca șese-spre-dece etc.

talpe» ale capilor turci. Póte-se o mai mare, o mai durerósă injosire

Vameşii carvasaralîi, pentru vama vitelor ce le taie de beilic i alte madele, Către cinstita Otcármuire.

După buiurdizma ce ni se dá la acéstă alăturată jalbă a vameşilor carvasaralei şi oborului Bucurescilor, făcënd cercetare cererei lor ce fac, arët Dumnévóstră :

1). Că nu li se dá ajutor la tréba căutatului vămii ; la acésta greşólá aú, pentru că Divanul tot-déuna la orí-ce aú cerut ajutor li aú dat, însă la cele cu cale.

2). Pentru 13 seimeni că este îndatorată Spătăria şi Agia să le dea şi nu le dá ; pentru acésta în trecutele zile când s'aú arëtat cu jalbă, Divanul le-aú făcut poruncí ca să-í dea negreşit, dar de nu le-aú dat datoria este să jăluiască pentru Spătărie şi pentru Agie, iar nu pentru Divan, de care şi acum să se mai dea poruncí cu străşnicie să li se dea seimeni negreşit.

3). Pentru oborul vitelor de la Têrgul-de-afară, tot-déuna aú fost obiceiú ca vameşii să 'şí facă obor precum şi din vechime s'aú urmat până acum, şi la vremea când aú cumpérat ei vama aú vëđut starea oborului cum este şi s'aú mulţămit a cumpéra aşa fără de a provalisi ceva, că de şi provalisea tot acest răspuns li se da ; cum şi pentru închiderea mărginilor Bucurescilor, cu tóte că s'aú mai dat poruncile Divanului, dar şi acum să se dea poruncă către cinstita Spătărie şi către Dumnélui Vornicul de politie, ca să îndatoreze pe mahalagií ceí ce sunt pe margini a închide locurile cele slobode, să rămăe numai drumurile cele ce aú fost din vechime deschise pentru âmblet, ca nu numai pentru dreptul vămii să se păzescă, ci şi pentru alţi făcători de rele însă într'acéstă vreme rezvrătită, cu ascherlái, şi de nu se va putea pázi nizamul ca în vreme de liniste, nu pot să aibă cuvânt asupra Divanului, căci acestea le-aú vëđut şi le-aú sciut jăluitoirii şi aşa le-aú cumpérat.

4). Pentru vitele ce s'aú tăiat la scaune de tăinaturí cercetând, m'am pliroforisit, că vitele s'aú luat de la locuitorí, fără plată de bani şi măcelarií cari le-aú tăiat aú fost tocmiţi cu simbríi şi carnea aú dat'o pe la ostaşí, iar pieile şi seul ce aú eşit de la aceste vite s'aú vëndut de Vistierie, pentru a cărorá sumă întrebând pe Dumnélui Stolnicu Petrache sameşul Vistieriei mi-aú dat pliroforie în scris, că de la luna lui Decembre 10 până la Aprilie 10, pe patru luni s'aú tăiat vite cu orinduială din țéră, însă vaci 3680 şi oi 7015 şi Vistieria aú vëndut peí de vacă 3024 şi 7000 piei de óie, şi seú ocă 6013 ; iar de la Aprilie 10 încóce s'aú aşedat contracciú. La aceste chibzuind cererea vameşilor am găsít'o primită dreptăţii, pentru că aceste vite ce s'aú tăiat nu sunt mai multe de cât în vremi de liniste, şi orí la ostiri de s'aú dat carnea, saú la obste de se vindea

a demnității omenesci? Nu mai vorbim de acea a bieteii națiunii române!

când era tot norodul strâns, vameșii își va lua dreptul lor, de aceea nu este cu cuviință a se păgubi vama care este orînduită prin ponturi și catalog: a da vîndătorul de vită de boiu și de vacă talerî 2 și de oie și capră parale 10, iar la pelea de vacă parale 10 și de oie parale 3, mai vîrtos că nici la vîndare nu li s'au făcut cunoscut că scaunul ce va tăia vite pentru tăinaturî nu are să plătescă vamă, și de vreme ce Vistieria a luat bani pe peile vitelor și pe seul ce a vîndut, urmază că iarăși Vistieria să plătescă și dreptul vămii ne fiind cu cale a se păgubi; precum și pentru țilele din Decembre nu are să se scadă căci a fost vameșii și mai 'nainte de Ianure tot jăluitorii; ci la acêsta făcîndu-se și de către Dumnévostă chibzuire se va da poruncă de a li se plăti banii de la Vistierie, sau li se va ținea în sémă la sferturile vămii.

Pentru neguțătorii turci cari nu se supun a plăti vama după obiceiul ce s'au urmat, care prin catalog și ponturi se arată anume, să mîergă la Dumnélui baș-beșliagă, carele are poruncă a da nizam și a le face îndestulare, ca pe cei ce vor fi împotrivorii să 'i îndatoreze a plăti vama și a păzi obiceiul cu a veni cu mărfurile la carvasara când le aduc, după obiceiul vechi ce s'au păzit.

Pentru vameșii de la Cămpina, căutându-se în ponturile vămii, se găsi la capul al unspre-șecilea scriind chiar așa: «iar vameșii de pe la scheli pentru intrarea în țeră de orî-ce fel de marfă, de va fi ca să vie acea marfă la carvasaraua din Bucuresci, sau să trecă prin Bucuresci a mîerge la alte tîrguri ale țerii, să nu se supere acea marfă de trecătoare, fiind că pentru marfa ce va veni în Bucuresci spre vîndare are să ia vamă carvasaraua, cum și pentru marfa ce va trece prin Bucuresci are să ia tranziton iarăși carvasaraua, după orînduială» afară din marfa cea de brașovenie, ce o aduc neguțătorii sudiți austriacesci aici în Bucuresci și prin ponturi la capul 15 se orînduesce a lua vama Cămpineii de povară un leu, care să 'l ție în sémă la Carvasara, pentru care acest pont împotrivire nu este, nici despre jăluitorii și numai pentru cele ce se îndatorese la pontul 11, dar peste cele coprinse în ponturi mai ție în jalbă, că vameșii Cămpineii sunt datorii a trămite la Carvasara pe tótă lună catastih anume de tóte mărfurile ce es din țera nemțescă și care în ce loc se aduce, ca după acel catastih să pótă lua séma neguțătorilor ce aduc mărfuri în Bucuresci, căci unii cacirdisesc de intră în Bucuresci fără de a plăti vamă; asemenea ție, că sunt datorii a trămite și rubar, adică fóie de mărfurile ce merg din Bucuresci a trece înlăuntru împreună cu cărțuliile ce se strîng, care acêsta și de nu se coprinde în ponturi, dar arată că este obiceiul vechi urmat și păzit, și că numiții vameși nici acêsta nu o păzesc, nici cele ce sunt îndatorați prin ponturi; vrînd, a îndatori pe Dumnélui Clucerul Deșliu, ca unul ce Dumnélui a vîndut și

Diverse neînțelegeri se ivesc între cumpărătorii vămii și Otcârmuire în decursul lui Maiu 1822. Acele se resolv în sensul actului marelui Logofet Mihalache Manu, raport al acestuia către cinstita Otcârmuire.

Agenția austriacă a reclamat în Martie 1822 contra opririi exportului unor produse din țera rumânescă. La această notă răspunde Otcârmuirea în modul următor :

Către cinstita chesaro-crăiască Aghenție

Nota cinstitei Aghenții, de la 15 ale următoareii, primind-o, s'aau văduț întreabarea ce se face pentru producturii, de s'aau ridicat ca să trecă în staturile chesaro-crăiescii, cele ce era poprite? răspundem cinstitei Aghenții, că cele ce au fost slobode mai d'inainte de a trece nu s'aau poprit, fără numai atunci când, avea lipsă țera pentru ostirile împărătescii, cu porunca Luminăției Sale Pașei, s'aau fost poprite acele producturii de a trece, apoi iarăși făcându-se îmbelșugare tot cu a Luminăției Sale poruncă, s'aau slobodit și acelea și sunt slobode acum toate după orînduiala ce au fost și mai înainte și precum sunt scrise în catalog și ponturile vămilor, de care nu lipsesce Otcârmuirea a o face cunoscut cinstitei Aghenții.—1822, Martie 27.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 96, pag. 232.

Obiectele aduse de Consulii pentru propria lor trebuință sunt scutite de orii ce vamă cum probéză următorul pitac :

1822 Martie 8. Pitac la vameșul carvasaralei că vechilul Consulului franțuzesc pe lângă alte lucruri de nequțătorie au adus și nisce butelii i alte lucruri de trebuință casei Dumnélui, se poruncesce ca cele pentru casa Dumnélui să nu se supere de vamă, iar cele de nequțătorie să plătescă vama după tarifă.

Zapeii din județe îndatoriți a fi la serviciul și ajutorul vameșilor precum și polcovnicii de județe, găsiră cu cale ca cheltuelile ce le Carvasaraua și vama Câmpineii, să îndrepteze pricina după ponturii și după obiceiii ca să nu se păgubescă jăluitoirii; vădui plângerea din partea jăluitoitorii și pentru Dumnélui Clucerul, că în multe rîndurii i-au provalisit și nicii o îndrăptare nu le-au făcut; găsesc cu cale să se dea porunca Dumnévóstră către dumnélor boerii ispravnicii din sud Prahova, să îndatoreze pe vameșii Câmpineii cu strășnicie a păzi rînduiala ponturilor și obiceiul ce s'aau urmat, căcii orii ce pagubă se va pricinui se va îndatora a o plăti ei, iar avënd vre-un cuvânt de împotriviră să se arête cu jalbă. — 1822 Maiu 12.

Mihalache Manu vel Logofet.

Cod. 101, fila 57.

faceau în urmărirea intereselor vămei să le cisluiască pe sate, înființând ast-fel un nou bir asupra țăranilor. Acésta ocazionă reclamațiunii de la sate, în urma cărora Otcârmuirea dete, la 13 Iunie 1822, următórea poruncă :

Cod. 96 pag. 223.

De la Otcârmuirea Valahiei

Dumnévóstră boerilor ispravnicí aî județului, mirare are Otcârmuirea cum ați îngăduit Dumnévóstră pe zapcii a pune în cislă cheltuelilor ce se fac de zabiți i polcovnicí și de alții, în vreme ce Dumnévóstră sunteți datorí a da mână de ajutor vameșilor, spre a putea căuta huzmetul vămei ca unul ce este venit al Visteriei, iar nu să se pue în cislă cheltuelilor împreună cu satele ; de aceea strașnic vi se poruncește, ca nu numai banií ce li se va fi luat să li se întórcă înapoí, ci încă să le dați și ajutorul cel cuviincios și să dați nizam, de acum înainte să nu li se facă cât de puțină supărare, căci orí ce pagubă li se va pricinui din pricina neajutorului Dumnévóstră, înșivé veți fi răspundători. 1822, Iunie 13.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 99, pag. 282.

Ocnele. Vîndarea ocnelor pe 1822 se face prin strigare la Divan. Costache Samurcaș, Cămarășul, fiul cunoscutului Căimăcam Samurcaș, în prezența Pașei oferă prețul cel mai mare pentru ocne, anume 916,050 taleri ¹⁾.

1. Vîndarea ocnelor pe anul acesta cu lét 1822 pe un an întreg, de la Ianuare până la sfârșitul lui Decembre, se face cu orînduiala și obiceiul ce au avut ocnele, cu schelile deschise, și cel ce va cumpăra să știe că banií cumpărătoarei și avaeturile are să ı dea dimpreună și cu milele în sferturi cum se dau și banií vămilor pe luni și deosebit are să plătescă la cămărășii cei vechi chelăriei oanei pentru cai, i sfóră, i porumb, i fîn, i her, i oțel și altele ce sunt gătite care au să le primescă plătindu-le prețul lor.

Ianuare 12, lét 1822 întéia strigare înaintea Dumnélor boerilor la Divan.

Taleri

460,000 Dumnélui Căminarul Aslanoolu.

Ianuare 18, lét 1822, a doua strigare înaintea Dumnélor boerilor la Divan.

490,000 Dumnélui chir Iane Paspale.

Ianuare 26, lét 1822, a treia strigare la măria sa Pașa.

916,050 Costache Samurcaș, Cămarășu, fiul Căimăcamului. S'au săvêrșit înaintea Măriei sale Pașa și s'au dat, fiind și toți Dumnélor boerii față i alți mușterii, adecă noué sute șase-spre-dece mií și cincí-decî.

Cod. 98 pag. 313.

In 26 Ianuare 1822 Otcârmuirea dă carte de vinđarea ocnelor și alte cărți relative la malurile de sare ¹⁾.

1) *Carte de vênđarea ocnelor din Sud Vâlcea,
De la Otcârmuirea Valahiei*

Find-că pe acest următor an cu lét 1822 Ianuare 1, până la sfârșitul lui Decembre, aũ cumpărat de la Cochiivechi ce s'aũ făcut, Ocele mari din Sud Vâlcea, Dumnelui Costache Samurcaș biv vel Cămăraș, i s'aũ dat acésta carte a nóstră, cu care să aibă volnicie a face zapt numitele ocne de la țințuiu a acestii lună Ianuare; de care poruncim și vouă vătașilor și tuturor slugilor de la numitele ocne, ca viind ce s'aũ orînduit de către mai sus numitul boer spre a face zapt tótă tréba ocnei de acolea, să aveți cu toții a'i da tótă ascultarea și supunere la slujbele și trebile ocnei, cu silință și fără de nici o lenevire, ca nu cumva din pricina neascultărei și a lenevirei vóstre să se facă vre-o zăticnire la trebile ocnei, ce sunt a se săvărși în vremea lor, căci carele nu va urma datoriei lui cei obicinuite strașnic se va pedepsi de către stăpânire.—1822 Ianuare 26.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre,
Asemenea 2 cărți s'aũ mai făcut și la Ocna Slănicu și la Telega pe numele...

*Carte pentru paza marginei de a nu merge sare sume mari la Dunăre.
De la Otcârmuirea Valahiei*

Cu tóte că pentru cei ce cumpără sare de la ocne și o pogoră în țeră pentru al lor alișveriș, prin poruncile stăpânirei este nizam dat de a nu fi slobod a se pogori mai la vale asupra Dunărei decât cale de șese césuri până în Dunăre, și cel ce se va îndrăzni a trece peste acest hotar cu sare, aceluia să i se facă controbont pe séma stăpânirei tótă sarea ce va avea; dar fiind-că acum ne-aũ făcut arétare Dumnelui cumpărătorul ocnelor, cum că unii din locuitorii ce se obicinuesc a se pogori cu sare de vênđare împotriva poruncilor și a nizamului ce este dat trece peste hotarul ce s'aũ țin mai sus de se pogoră cu sarea mai la vale asupra Dunărei și o cacirdisesc dincolo, de aceea orînduim pe pristav pe linia hotarului Dunărei, începând de la Culea din Sud Olt până în dreptul Giurgiului și pe câți va găsi cu bună do-dovadă pogoriți cu sare sume mari la vale spre Dunăre de cât ca de șeaze ceasuri cale până la Dunăre, pe toți aceea să'i poprécă și câtă sare va găsi la dênșii să o facă controbont pe seama stăpânirei, nesupărându-se cu acésta însă cei ce aũ sare sume mici pentru trebuința hranei locuitorilor țerei și a vitelor lor, care nu este cu bănuială de a se cacirdisi peste Dunăre, iar în celelalte locuri ale țerei depărtate de Dunăre prin sate, i prin téguri și orașe, este slobod a se vinde sare atât de locuitorii cu carul, cât și cu mărunțul pentru trebuința hranei ómenilor și a vitelor lor, după obiceiul ce din vechime s'aũ

Prețul oferit pentru ocne de Samurcaș este mult mai urcat de cât cel cu care au fost vindute de răposatul Alexandru Suțu, Cluce-ului Filip. Acesta cumpărase ocnele pe 3 ani. Doi ani le stăpâni, iar în anul al treilea întâmplându-se resmerița, Filip nu mai dete seama de administrația ocnelor. În 1822 fu tras la răspundere pentru banii incasați pe acest an. Filip dete socoteli și Otcârmuirea regulă afacerea în mod definitiv în 28 Decembre 1822 1).

urmat, pentru care poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor ai județelor, i Polcovnici'or, i Căpitanilor și tuturor zabiților județelor, să dați mână de ajutor spre săvêrșirea poruncei și osebit poruncim Dumnévóstră ispravnicilor județelor, să publicarisiți la toți de obște locuitori porunca acésta, ca nimeni să nu mai îndrăznescă a face urmare împotrivă, căci după ce li se va lua sarea controbont, apoi se vor și pedepsi.—1822 Ianuar 26.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

Asemenea carte s'au făcut pentru hotarul Dunărei, începând de la Giurgiu până la hotarul Brăilei.

Cod. 98, pag. 314.

Carte pentru paza malurilor de sare.

De la Otcârmuirea Valahiei.

După obicei s'au dat acésta carte a noastră ce s'au orînduit de Dumnélor boerii cumpărători ai ocnelor pentru paza și îngrijirea ce se cuvine a se face la malurile de sare care sunt în sud Saac i Buzău și la Slam-Râmnic, ca după obicei să păzescă a nu se face risipă furându-se de unii alții cu carul său cu calul, afară numai din ómenii cei ce plătesc sărărit, cari sunt șciuți, unii ca aceia au slobodenie pentru trebuința caselor lor a lua cu traista sare, hrânindu-se dintr'acele maluri cu sare fără de bani, pentru care au să ia de la dênșii orînduitul Cămărășiei, mielul hârșia, cașul, și 6 oca lână, sau cine nu va avea de acelea să dea câte taleri 5, însă de la mocanii cei ce sunt cu oile după obiceiul lor, iar afară dintr'aceia pe orî care va prinde furând sare cu carul său cu calul, vitele tóte să le ia de glóbă și pe acei ómeni după obicei pe scirea ispravnicilor județului să 'i trâmîță orînduitul cămăraș la pedépsa ocnei; pentru care poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor ai județelor i Vătașilor de plai, să dați mână de ajutor orînduitului, spre a putea păzi precum se cade, ca să nu curgă pagubă la huzmetul stăpânirei.—1822, Ianuar 26.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Dumnévóstră boierilor ispravniciei ot sud Prahova, vă facem în scire, că la socotéla ce se face ocnelor pe anul trecut în vremea ce au fost ocnele asupra

Se face cercetarea compturilor cumpărătorului Ocnelor Filip până la isbucnirea resmeriței și apoi a Administratorului in regie a

Dumnélui biv vel Clucerul Filip, după socotéla ce a luat și Dumnélui de la Că-mărașul ce a avut la ocna Telega dintr'acest județ, ne-a arătat socotéla ce prin osebit catastih se vede pe fieș-care lună osebit, adecă cheltueli pentru tă-erea de sare, cheltueli pentru chelării, plată de simbrii, vênđare de sare, și orî-ce s'a urmat în fieș-care lună la cheltueli și la venit, trebuință fiind a se cerceta tóte ca să se vadă de a urmat bine orînduiții ómenî, de la ocna, spre a nu rē-mânea vre-o bănuială asupra acestor condee, îndată ce veți primi porunca acésta cu. . . ce s'a urînduit într'adins să mergeți unul din Dumnévóstră la numita ocna cu protopopul județului i cu Dumnélui zabitul de la acel județ, ca față cu Medelnicerul Hina ce a fost cămăraș, i cu alți ómenî ce a fost în slujba ocnei carî vor fi avênd șciință să cercetați cu mare scumpătate tóte condeile după catastihul ce se trimite, de sunt adevérate fără nici o încărătură la cheltueli și făr'de lipsă la venit și unde va fi trebuință veți da și carte de blăstem spre a descoperi dreptul de adevăr și să ne înșciințați cu întréga pliroforie iscăind în înșciințare și Dumnéta ispravnice și zabitul și protopopul, cartea să ne-o a-ducă protopopul făr'de zăbăvă d'impreună cu catastihul ce i se dă aici.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

Asemenea s'a făcut și pentru ocna Slănicului avênd osebirea acésta adecă :

Ca față cu Bănică saă cu Vistierul Temeli de va veni, carî a fost cămărași de la începutul anului până la rezvrătire i cu Vistierul Diamandi, cel ce a fost Cămăraș iarăși cu Bănică de la August până la sfērșitul anului și de va lipsi Vistierul Temeli, să nuse zăticnescă cercetarea fiind că este Bănică.

*Prea înălțate și prea milostive Vizir Mehmet Selim Pașa stăpânul nostru,
cu plecată închinăciune până la pamânt sărutăm luminatele
tălpile înălțimeî tale.*

Printr'acéstă prea plecată arătare facem cunoscut pentru socotéla Ocnelor din anul trecut că d-lui Clucerul Filip, împreună cu alți tovarăși avênd ocnele cumpărate de la reposatul domn Alexandru Vodă Șuțul pe trei ani, pe an pe talerî 770.000, pe doi ani le-a stăpânit, iar pe al treilea an în luna dintéi a lui Ianuarie, de la începutul anului, murind Domnul într'acea lună apucase de dedeseră sfertul numai pe o lună, talerî 64.166 banî 80 după tagvilu ce are, pe urmă făcêndu-se Domn rēposatul Scarlat Vodă Calimah, după trebuința ce a avut de cheltueli la domnie nouă, și după cererea ce a făcut i-a trâmîs banî la Țarigrad talerî 227.500, iar în tagvilurile Măriei sale de luarea banilor scrie Domnul să fie cu dobândă, din care să se scađă sferturile la soróce, bez talerî 72.500 ce i-a dat tot de odată și s'a deosebit pentru sfertul vămilor,

tustrelelor ocne, după terminarea resmeriței. Acest administrator în regie fu tot Clucerul Filip, rinduit la acesta de «Otcârmuire».

de luna lui Februarie, a dat Luminației sale Hacâ Pașa Muhafazul Giurgiuului, din porunca Dumnélor Caimacamilor greci, când se afla acolo, taleri 5.000 luați tot de Luminația Sa de la cămărași pentru nizamul cumpărătorilor din anul trecut, cu lét 1821; a mai făcut și alte cheltueli pentru-că ocelele aș rinduială la începutul anului numai să cheltuiască și mai târziu face și vîndarea de sare când începe a le intra bani în mână, adică gătește chelărie, care chelărie sunt ergheliile cele trebuincioase, precum caș, halatură, her, oțel, sēu, orz, fēn de caș, porumb de mîncarea ciocănașilor, simbrăi, dobândi și alte neapărate cheltueli, și slujba dintēi este a curăți, a tăia sare și a scôte din ocnă, apoi peste patru luni începe a face vîndare, atît de la ocne cît și de la schele, pogorîndu-o cămărași cu cheltuiala lor, pentru înlesnirea vînderei și cumpărătorei; neputēnd să aibă stăpînirea ocnelor a intra și în venit din peristasis ce s'au întâmpat, fugind și cumpărătorii cu totă obștea boerescă și neguțătorească, pentru siguranța vieței, dar însă și cu fugă tot aș îngrijit a face pază pentru sarea ce era tăiată gata, cu omeni rinduiți la cîte trele ocnele, iar la August după ce s'au curățit apostaii de prea puternicile oștiri împărătesci, eșind Dumnélui Clucerul unul din tovarăși cu alți boeri, și vędēnd stăpînirea, că cumpărătoreea Dumnélui peristasis al vremilor aș stricat'o, mai vertos la acest fel de huzmet ce nu intrase în mîna Dumnélui, cît de puțin venit, ci numai dări de bani la stăpînire și cheltueli, prin pitacul Otcârmuirei s'au însărcinat Dumnélui Clucerul cu cîte trele ocnele, a le căuta în credință pe sēma stăpînirei, ca unul ce cu cheltuiala sa avea sarea gătită, rinduindu-se și din partea stăpînirei la ocna Slănicul, un Vistier Diamandi și la ocna Telega un Teodori Postelnicelul, când atunci trimițēnd și la ocnele mari cămărași cu cartea noastră către Dumnélui Caimacamul Craiovei, nu i-aș îngăduit dumnélui Caimacamilor a se amesteca, ci din partea Caimăcămiei aș rēnduit pe un Chiriac de aș făcut zap, sarea cea tăiată și gătită i chelăria ce s'au rēpus din rēsvrătire, făcută cu cheltuiala Dumnélui Clucerului aș făcut și vîndare și bani i-aș dat la Dumnélui Caimacamul Craiovei, precum pentru acēstă împotrivire a Caimacamului aș dat numitul Clucer și arzihal Înălțimeii tale, iar Dumnélui Clucerul de vîndarea ce aș făcut și cheltuelile ce s'au întâmpat ne-aș dat socotelă pe tot anul întreg, în care intră atît dările la rēposaii domni și cheltuelile de primăvară de la cîte trele ocnele și cele ce aș mai curs peste an cu vîndarea ce aș făcut la aceste lalte douē ocne, de la August până la sfârșitul lunei Decembre a anului trecut, rēmāind ca să ia Clucerul taleri 251788 bani 112, care socotelă pentru a se face făr'de greșală, am rinduit omeni socotitori, omeni cari aș stătur după vremi, cămărași la ocne și la schele și aș șciință de cheltueli și de lucruri și de vînderi în ce chip se urmēză, povățuindu-i ca teorisind condeile de cheltueli și de vînderi cu amă-

În cursul anului 1822 Otcârmuirea se jăluia la Vizirul Mehmed-Selim-Paşa, cum că din Moldova s'a pogorit sare la Brăila şi se încarcă şi în caice de o duc pe Dunăre în sus, cu care se pricinuesce pagubă cumpărătorului ocnelor pe acest an. Otcârmuirea cere ca totă sarea moldovenescă din Brăila să fie înapoiată la Galaţi ¹⁾,

nuntul după catastişele slujbaşilor ce au fost pe la ocne, să deosebescă dările şi cheltuelile ce s'au făcut de la începutul anului până la luna lui August, iar de atunci încôce când s'au făcut vîndşurile, iarăşi să deosebescă socotelile, şi ne-au venit alăturatele socotelii, care le trimisem a se vedea de Înălţimea ta, şi precum se va porunci pentru banii ce are să ia Clucerul se va face urmare, iar pentru ocna de la Craiova, trămişindu-ne Dumnélui Caimacamul, socotelile ce au dat Chiriac acolo, carele au fost încărcat cu aceeaşi ocna, cum şi pe însuşi Chiriac 'l-am dat şi pe el tot în teoria acestor socotitori şi ne-au venit alăturatul perilipsis prin care arată cheltuelile ce au făcut i banii ce au luat, atât din vîndşarea sărei ce au găsit tăiată cu cheltuiala Dumnélui Clucerului, i din ceea ce au tăiat şi el şi se aleg taleri 83,587 bani 60 daţi Dumnélui Caimacamului cu sineturi, afară din taleri 6991 bani 48, ce arată că au lăsat la ocna în chelărie şi sunt datorii cămăraşii cei noi ca să'i plătescă la stăpânire, ci se va vedea şi acastă socotelă şi precum se va porunci de înălţimea ta se va urma. Dar ca să nu rămăe vre-o bănuială asupra acestor socotelii de la ocnele de dincôce, de au arătat Cămăraşii adevărul său nu, am orînduit la ocnele de aici cercetători cu catastişele cele făcute cu amăruntul de cheltuelii şi venituri, ca să le cerceteze din condei în condei în faţa locului la ocne iar pe la schele n'au fost trebuinţă de cercetări, că din peristasis al vremii nu s'au putut pogori sare pentru vîndşare şi nici Cămăraşi n'au fost rînduiţi pe la scheli, cum se urma alte daţi, şi după cercetarea ce se va face la ocne, ceea-ce va eşi şi se va alege, iarăşi vom înşciinţa înălţimei tale.—1821 Decembre 28.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Nicolae Golescu, Scarlat Mihălescu.

Cod. 93, pagina 324.

1. *Prea înălţate şi prea milostive Vizir Meemet Selim-Paşa, Silistra Valesi stăpânul nostru, cu plecată închinăciune până la pământ sărutăm tălpile Înălţimei tale.*

Sciut este înălţimei tale că într'acest următor an, ocnele s'au vîndut în taleri 963,050, cu ponturile şi orînduiala ce au fost, şi în şilele luminaşilor domni, şi s'au cumpărat de unii din boeri; acum se jăluiesc cumpărătorii, că de la ocnele Moldovei s'au pogorit sumă multă de sare la Brăila şi s'au încărcat şi caice să o ducă pe Dunăre în sus, cu care acé.ta se pricinuesce cheder ocnelor de aici, fiind-că în vremea Domnilor, tot-deauna au fost poprită sarea Moldovei

E de observat că pe 1822 s'au vindut tóte ocnele de peste Olt cu cele de dincóce de Olt din poruncă prea înaltă. Ciocănașii din tóte ocnele plăteaū dăjdiī la Visterie. Acéstă dajdie o reclamă Otcârmuirea in 25 Aprilie 1822 de la ocnele de peste Olt ¹⁾.

Oeritul. Acest venit este arendat pe 1822 numai după înființarea Căimăcămiei lui Gr. Ghica și anume in August 1822, prin actele ce dăm in notă. Darea este de fie ce oie și capră, de la 1—10 capete, câte 11 bani fără de plocon, iar de la 10 in sus câte 10 bani și ploconul câte 80 de bani de nume. Asemenea să plătescă câte 4 parale de turmă pentru numărătore și câte 2 parale de răvaș de fie ce nume. De-acéstă dare nu sunt scutiți sudiții, afară de ciobanii ardeleni, cari nu au case sta-

să nu trecă in hotarul țerei Romănesci, nici la Brăila, nici pe Dunăre in sus să nu se sue, fiind-că Brăila, cade in partea țerei romănesci, ci să bine voești înălțimea ta a porunci să se poprască sarea din Moldova a nu mai veni dincóce peste hotar, iar câtă va fi adusă in Brăila să se îndatoréscă a o duce in Galați, ca acolo să o vênđă, precum și ghimiile cele încărcate cu sare iarăși să se zătícnescă a nu merge in sus pe Dunăre, că de nu se va face acéstă îndreptare póte să aducă neputință cumpărătorilor ocnelor, să nu póta plăti sfer-turile precum sunt legați.—1822, Martie 14.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre, Constantin Bălăceanu.

Cod. 98, pagina 329.

¹⁾ *De la Otcârmuirea Va'ahiei*

*Către Dumnéluī biv vel Cămărașu Costache Samurcaș
Caimacamul Craiovei*

Sciut este Dumnétale că din porunca prea înaltă ocnele dintr'acele județe ot preste Olt s'au făcut una cu ocnele de aici și s'au vëndut peste tot ca să răspundă împreună cu sfer-turile și dajdia ciocănașilor, cari bani cerându-se de la chir Zisu Carpan gazda ocnelor dintr'acele cincī județe, dice că Dumnéluī Logofétul Bibescu nu i-au trimis și baniī dajdiei ciocănașilor cu cuvânt că s'ar fi zătícnit de dumnéta, ci fiind-că acești bani nu pot lipsi din suma cea întocmită a miriei împărătești cu care suntem noi încărcați a'i stringe și a'i da, scriem dumnétale să îndatoreșci pe dumnéluī Logofétul Bibescu a trămite și baniī ciocănașilor pe patru luni sa să'i răspundă gazda la Vistierie, de care să avem răspunsul dumnétale

1822 April 25.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 96, pagina 245.

bile în țără. Aceștia vor plăti câte 10 bani de ôie și ploconul până la 10 po bani unul, dar de la 10 în sus po bani 80 de nume și obicnuitul vâcărit al streinilor, ad. câte 33 de bani de vită mare și jumătate de vită mică (tunșii și minzații), dar nu și sugătorii.

Vinăriciul pe anul 1822 se dă la licitațiune cu *ponturile* cunoscute din trecut, la 20 August 1822. Taxa este însă mai ridicată decât cea din 1821, luându-se câte 2 parale de vadră în loc de 5 bani «întru ajutor spre plata lefilor oștirilor împărătesci». Pentru același scop s'aũ supus la această dare și monastirile, anulându-li-se decretele de milă și în 1822 ca și în 1821. Prin actul ce dăm în notă Căimăcămia țerei rumânesci promite, că numai pentru 1822 va fi sporită taxa și monastirile vor fi lipsite de mila vinăriciului. Totuși Mitropolia, câte trele episcopiele și monastirile cele mari, cum și veliții boeri, ba și cei de al 2-lea și și 3-lea și feciorii de boeri și japănesele văduve, cum și postelnicii, neamurile, boernașii și mazilii, sunt scutiți de vinăriciũ încă și pe 1822.

Peste taxa de 6 bani de vadră a vinăriciului, întreprindătorul acestei dări va mai lua și obicnuitul pârpar și câte 2 parale de *răvaș* pentru fie-care nume.

Alte dări. Încă în 1821 Otcărnuirea Valahiei dă în vîndare iraturile tutunăritul și pogonăritul streinilor. În 1822 April se publică licitațiune pentru slujba dijmăritului ¹⁾.

Dijmăritul, fumăritul Bucurescilor, sârăritul munților, fumăritul bălților, goștinăritul de peste Ol, de la exportul rimătorilor, slujba Vornicieii, a Căminărieii, săpunăritul, birul țiganilor domnesci, tótă lunga chirieliă cunoscută de dări din domnia Fanarioților n'aũ lipsit sub admi-

1) *De la Otcărnuirea Valahiei
cătrec dumnelor boerii ispravnicii ot sud. . . .*

Vă facem în șcire, că de la dint'iiũ a viitorului Maiũ este să se strige la cochii-vechi slujba dijmăritului, de acea scriem Dumnévóstră, să publicarisiți în tot cuprinsul acestui județ, ca veri cine va fi mușterii, să vie aici la Divan, ca să atărdisescă la cochii-vechi după obiceiũ, arătându-le și acésta, că la opt zile ale trecutului Maiũ este să dea cu hotărîre slujba dijmăritului, pentru care să aibă Otcărnuirea răspunsul Dumnévóstră în scris.—1822 Aprilie 28.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96, pag 216.

nistrația Otcârmuirei și acea a Caimacamului Negre, cum nu va lipsi nici sub administrațiunea Căimăcămiei lui Gr. Ghica¹⁾.

1) *Carte de fumăriul Bucurescilor.*
De la Otcârmuirea Valahiei.

După obiceiul s'au dat această carte a noastră.....carele pe anul acesta cu lét 1822 au cumpărat fumăritul Bucurescilor, ca să aibă a căuta această slujbă, afară din S-ta Mitropolie, episcopiile și mănăstirile cele mari, Dumnélor veliții boeri de la vel Ban până la vel Clucer-de-arie și jupănesele văduve, ce au stătut boerii Dumnélor veliți, care după vechiul obicei sunt a scuti câte o pivniță și afară de cei ce au hrisóve și cărți domnesci de a scuti fumărit, iar cei-l-alți toți cei ce vor avea prăvălii și cârciume, să aibă a plăti fumărit după obiceiul, însă de prăvălie sau cârciumă mare po talerî 5 banî 66, iar de prăvălie sau cârciumă mică, de a doua mână, po talerî 2 și jumătate banî 36, iar de la prăvălie sau cârciumă mai mică po talerî 1 banî 48, iar nu mai mult, că se va pedepsi, și câți sudiți ai străinelor curți țin cu chirie prăvălii, fumăritul acelor prăvălii, să și'l ia fumarul de la stăpânul prăvăliilor, urmându-se după obiceiul ce s'au urmat și în anii trecuți; pentru care scriem Dumnévóstră zabiților din orașul Bucurescilor, pe care îl va arăta mai sus numitul că nu se supune a plăti fumărit, pe unul ca acela să'l faceți și fără de voia lui a plăti.—1822, Ianuar 1.

Cod. 98, pag. 308

Carte de sărăritul munților sud Saac, Buzău și Slam Râmnic.
De la Otcârmuirea Valahiei.

După obiceiul s'au dat această carte a noastră..... carele pe anul acesta cu lét 1822 au cumpărat slujba sărăritului munților, să aibă a țmbra prin toate satele cele știute din sud Saac, Buzău și Slam-Râmnic să caute această slujbă și de la toți ómenii ce se îndestuléză cu sare din munți fără de banî, să aibă a lua de la ómenii casnici, de om po banî 66, după obiceiul, iar mai mult nu, că se va pedepsi; însă această slujbă să fie volnic a o căuta până la sfinții apostoli și numai o luare de banî să fie, iar de la sfinții apostoli înainte să nu mai ceteze a mai țmbra. Poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor de la aceste județe, pe care îl va arăta mai sus numitul că nu se supune a plăti sărăritul, pe unul ca acela să'l faceți și fără de voia lui a plăti după obiceiul.—1822, Ianuar 1.

Cod. 98, pag. 303.

Carte de fumăritul bălților.
De la Otcârmuirea Valahiei

După obiceiul s'au dat această carte a noastră carele pe anul acesta cu lét 1822, au cumpărat fumăritul bălților din 12 județe de dincóce de Olt, să aibă a căuta acest venit și să ia de la ómenii ce sunt ședători la sa-

Tóte acepte diverse dări nu sunt deopotrivă prelevate de la toți locuitorii țerei. Așa *Săreritul* e plătit numai de locuitorii din satele

tele ce sunt sciute de lângă bălți, cari să indestuléză cu pesce mai mult fără de bani, de totă casa po bani 66, iar mai mult să nu îndrăznescă a lua, că dovedindu-se, se va pedepsi, însă această slujbă după obiceiū are să o caute numai până la sfinții apostoli și numai o luare de bani să fie, iar de la sfinții apostoli înainte nu are a mai âmbra; poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor de prin județe, să dați mână de ajutor mai sus numitului, ca să pótă stringe venitul acesta. — 1822 Ianuare 1.

Asemenea carte s'aú făcut și la cele 5 județe ot peste Olt.

Cod. 98. pag. 307.

De la Otcârmuirea Valahiei

După obiceiū s'aú dat această carte a nóstră carele pe anul acesta cu lèt 1822 aú cumpërat slujba goștinăritului de la schelile județelor de dincóce de Olt, ca să aibă volnicie a căuta această slujbă urmând întocmai cu mijlocul ce se arată mai jos, ca să ia goștinărit numai de la rîmătorii ce es afară din țeră, iar de la rîmătorii ce nu es afară din țeră n'are a cere goștinărit; decî dar, câți din neguțători, orî din pămēntenî, orî din strēinî, cari strîng rîmătorî de neguțătorie și vor vrea aî scóte afară din țeră orî la ce parte, de la aceî rîmătorî ce vor eși din țeră să ia goștinărit după vechiul obiceiū de un rîmător bani 8, iar de va fi sudit adevērat acel ce scóte rîmătorî din țeră și va fi vitele adevērate ale suditului, cumpērate de el, iar nu cu alt meșteșug, de la acel sudit nu are să ia goștinărit, plătind însă suditul vama la sută treî, la vamașii scheleî.

Poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor de prin județe, pe cari va arēta mai sus numitul că nu se supun a plăti, să'î supuneți și fără de voia lor a da goștinărit după cum se coprinde mai sus. — 1822 Ianuare 1.

Asemenea carte s'aú făcut și la cele 5 județe ot preste Olt.

Cod. 98 pag. 307

De la Otcârmuirea Valahiei,

*Către Dumnelui biv vel Paharnicu Dumitrache Drugănescu Ispravnic
ot sud Teleorman.*

Insciințarea Dumitale de la 13 al aceștiî următóre lunî, scrisă către noi Vornicu Manu i Vistieru Romanet, primindu-se, s'aú vėđut cele ce scrie pentru slujba Vornicieî, la care îți rēspundem: întēiū să'î dai cuvēntul pentru ce aî scris la obraze în parte și n'aî scris către Otcârmuire, în vreme ce acest huzmet este al Cutieî milostenieî, iar nu este al nimului în parte și a tuturor datorie este a ne sili pentru folosul săracilor, cari să împărțesc dintr'acea Cutie;

muntene din județele vecine cu ocnele de unde se estrăgea serea. Asemenea *fumăritul* bălților, îl plăteu numai satele vecine cu bălțile

al doilea, pricinuirea ce arătați este deșartă, pentru că de la nici un județ din totă țera acest fel de pricinuire nu s'aũ vėđut, fiindu-ne și nouė sciut că zabitii de prin județe și neferii lor nu numai că nu stau împotrivă la poruncile Otcărmuirei, ci încă dau și ajutor, după cum sunt porunciți de cei mai mari și de va fi și făcut vre-unul din neferi vre-o urmare împotrivă, urma să dai de șcire zabitului, ca să dea nizam și să ceri îndreptare, iar de nu ascultă să însciințezi Otcărmuirei, și acestă urmare a Dumitale se vede că o faci pentru vre-un enteres, ci acest fel de născocire să lipsescă, că nu ai cuvėnt de îndreptare și după poruncile ce s'aũ dat mai dinainte ale Otcărmuirei, mai vėrtos cea de la April 6 cu povățuire pe larg cum are să urmeze isprăvnicatul cu împlinirea i sigurifsierea acestui drept și canonisit irat al Cutiei milosteniei, cum și după povățuirea ce prin cuvėnt s'aũ dat însuși sameșului acestui județ, când s'aũ aflat aici, să urmeze negreșit și până în două săptămăni să prof-tacșii bani negreșit în primirea Dumnėluĩ fratelui epistatului Vornicieĩ Obștirilor, că ne urmând, să șcii căți-va veni mumbașir cu greũ treapăd și veĩ fi socotit de nevrednic la slujba ce ți s'aũ încredințat. — 1822 Iunie 20.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigore Romanitis.

Cod. 96 pag. 283.

De la Otcărmuirea Valahiei

Dumnėvostă boerilor ispravnicĩ ot sud..... încă de la trecutul Ianuar s'aũ fost scris Dumnėvostă de către Dumnėluĩ fratele epistat Dvornicieĩ Obștirilor, ca să vė siliĩ a găsi mușterii a vinde vornicia acestui județ cu talerĩ prețul ce vi s'aũ arėtat că s'aũ hotărit a se da și nici o urmare se vede că nu ați făcut; sciut este Dumnėvostă, că acestă slujbă se află legiuită a Epitropiei Cutiei milosteniilor, de se răspunde dintr'acești bani prin Dvornicia Obștirilor lefile cele orănduite pe la obraze scăpătate ce sunt lipsite și de pânea cea din tóte ȓilele i pentru crescerea copiilor sėrmanĩ de la orfanotrofie, în care tótă nădejdia lor rėzimă și pentru plata cișmegiilor și unde se cuvenea ca să simțiți trebuința și cu tóte chipurile silindu-vė să vė filotimisiți spre vėndarea acestui județ cu suma cea orănduită. prof-tacsind și bani, Dumnėvostă împotrivă v'ați arėtat îndreptându vė cu felurimĩ de pricinuirĩ deșarte; după suma dar cu care s'aũ vėndut județul acesta în anii trecuți se póte judeca, că prețul acesta puteți să'l scóteți prea cu mare înlesnire, fiind cu multă diafora mai jos de cât în anii trecuți și Dumnėvostă nici cum socotind la acėsta, nici vre-o îngrijire avėnd, silit aũ fost Dumnėluĩ Vornicu Obștirilor de s'aũ îndatorat ridicând bani cu grele dobândi spre întimpinarea netăgăduitei trebuințe a rėspunderii lefilor; iată dar și de la noi vi se scrie, să îmbrăcați acestă cerută

unde putea prinde pesce. Gostiuăritul se plătea numai la exportarea rămătorilor, mai mult la schelele despre Ardeal. *Vornicia* adică taxa

sumă pe plăși fără a vă îndrăzni ca să mai adăogați o para măcar mai mult și să îndatorați pe zapcii, să găsiască mușterei cumpărătorii pe sat, cu rizapazar, și într'acestași chip îmbrăcându-se suma banilor plășei pe sate precum și într' alți ani s'au urmat, să vă trimiță fõe sub a lor iscălitură poruncindu-le și dumnelor strașnic, ca nici ei să nu se îndrăsnescă a pristosi un ban măcar peste hotărîta sumă și așa împlinind banii să'i trămiță la Dumnévóstră și Dumnévóstră până la sfêrșitul acestei luni să'i trămiteți aici negreșit în primirea Dumnelui Vornicului Cutiei; pricinuirii însă să nu vă mai cercați a arêta, că nu se vor asculta, căci acum într'acéstă lună a lui April este vremea a se vinde fiindcă acum obicinuesc mușterei de se arată, aflându-se mulți într'acel județ din cei carii și în anii trecuți au cumpărat; iar urmând întocmai și cunoscându-vă sirguinta și filotimia, veți fi lăudați. A vi se mai scrie și al doilea și pentru acéstă madea să nu adăstați, căci orî ce pricinuire veți arêta, să știți că nu va fi ținută în sémă; iar de primirea acești porunci și urmarea întocmai, să avem înștiințarea Dumnévóstră. 1822 Aprile 6.

Constantin Negre, Romanitis.

Dijmăritul, i tutunăritul i pogonăritul străinilor pe anul acesta lét 1822, se vinde după coprinderea ponturilor domnesci ce au fost în vremea Măriei sale răposatului Alexandru Vodă Suțul, la lét 1820 și cumpărătorii au să plătescă avaturile po talerî 14 la pungă, ai Logofeșilor adecă la Dumnelor trei veliți Logofeși câte talerî 3 de unul, i talerî 3 la trei Logofeși al doilea și câte, talerî 2 la spitalul străinilor la câți bani vor eși la strigare ai Vistieriei și osebit au să plătescă și banii Cutiei i ai cișmelelor și altele ce sunt canonisite, care au a se da la cumpărătoare, păzindu-se și privileghiurile i milele ce vor fi pe județ, iar banii Vistieriei au să plătescă jumătate când va lua sfêrșit vëndarea și jumătate peste două luni.

talerî.

1000 ai Cușiei milosteniei.

1700 ai cișmelelor de la 17 județe, de județ po talerî 100.

100 Divictarului și Muherdaruhui ipac de la 17 județe.

170 ai mănăstirei de la Stavródromul de județ po talerî 10.

100 ai mănăstirei Arnota din 17 județe.

600 ai dohtorului de la Craiova, din 5 județe, ot preste Olt.

510 extractarului, din 17 județe câte talerî 30 de fieș-care județ.

680 la Logofetii havalelelor, de la 17 județe câte talerî 40 de fie-care, i pentru scrisul cărților Divanului au să dea câte talerî 10 la fieș-care, 85 pentru 17 slănjinii ale tutunăritului de la Vistierie, câte talerî 5.

Cod. 98, pag. 83g.

de la vitele prinse de pripas prin ogore și ea nu este prelevată în t^otă ț^era, dar, negreșit, numai de la stăpânii vitelor prinse de pripas și

*Ponturile dijmăritului.
De la Otcărnuirea Valahiei.*

După obicei s'a^u dat ac^estă carte a n^ostră carele pe anul acesta cu lét 1822 s'a^u rînduit de Dumn^el^u boerul cump^erător al dijmăritului din t^otă ț^era, ca să caute huzmetul acesta la sud să aibă dar volnicie printr'ac^estă carte orînduitul slujbaș ca să caute slujba la numitul județ după coprinderea ponturilor c^e mai jos se arată :

1). Mitropolia, câte trele episcopiile, m^onăstirile cele marⁱ i met^ocele lor cele scute, dijmărit să nu plătescă, după vechiul obicei.

2). Dumn^elor boerii cum și jupănesele v^eduve ce le-a^u stătat boerii dumn^elor, în boerii cu caftane și feciorii de boerⁱ ce sunt știuți, iarăși să nu plătescă dijmărit, precum a^u fost obicei^u din vechime.

3). N^emurile i postelniceii și alții ce a^u cărți domnesci să nu le lipsescă privilegiul ce a^u.

4). Toți cei-l-alti ce vor avea stupi i rimători să aibă ași plăti dijmăritul la orînduiții slujbași după obicei^u de t^otă litra po bani 13 noi și poclonul de nume, adecă cel ce va avea de la deuce litre în sus, orⁱ cât de mulți, sa plătescă câte bani 13 și ploconul, po bani 80, iar care va avea câte 10 numai, să plătescă câte bani 14 făr'de plocon, asemenea să plătescă și câte 4 parale de numărătoare de fieș-care nume, cum și câte dou^e parale de răvaș de plată, coprind^etor de suma banilor, că cutare a^u dat atâția bani pe atâtea litre și cel ce va plăti și ploconul după mai sus ar^etata orînduială să se coprindă și ploconul într'acel răvaș, puind lét i luna și ziua atunci când îl dă, ca să fie cunoscut că a^u urmat cu dreptate și slujbași să aibă a căuta slujba cu cercătură cu tot până la sfârșitul lunei lui Septembrie, iar nu mai mult.

5). Cei ce scutesc dijmărit, forțe să se ferescă de a nu amesteca stupii rimători de ai celor ce plătesc dijmărit în bucatele lor cu gând ca să păgub^esca slujba, că apoi unii ca aceia dovedindu-se, nu numai că pe acele litre ce se vor dovedi ascunse va plăti dijmăritul îndoit, ci încă și pe ale lui drepte bucate ce va avea va plăti dijmărit după obicei^u, în r^end cu ț^eraniⁱ și li se vor strica de tot porivileghiurile scutele.

6). Boerii cei ce scutesc dijmărit pe drepte bucatele ce vor avea de tama-zlăc, de dijmărit să nu se supere, iar pentru cele ce vor avea cump^erate pentru neguțatorie pe acelea să plătescă dijmărit după obicei^u.

7) Toți cei ce veți avea stupi i rimători să aveți a v^e ar^eta cu bucatele v^ostre la orînduiții slujbași, căci orⁱ carele își va t^ainuⁱ bucatele sale va plăti dijmărit îndoit.

causând stricăciuni. Dijnăritul atinge însă mai mult pre locuitori, scutiți de el fiind numai cunoscutele clase privilegiate și monastirile.

8). Poruncim și vouă slujbașilor ce veți âmbra cu această slujbă, pentru mâncarea voastră i a cailor voștri, supărare sau cheltuială locuitorilor să nu faceți, ci toate ori ce vă va trebui cu tocmelă și cu bani gata să luați, iar far' de plată să nu vă îndrăzniți a lua mai mult peste aceste ponturi, sau a face supărare ori cheltuială locuitorilor, căci unii ca aceia dovedindu-se, nu numai că ceea ce va lua va plăti îndoit, ci încă se va și pedepsi, pentru care poruncim și Dumnévóstră boerilor Ispravnicí ai județului, să fiți cu privighere de a nu îngădui slujbași ca să facă urmări cu luări mai mult peste aceste ponturi de mai sus arătate, că veți fi răspundători; ci după aceste ponturi să le dați Dumnévóstră tot ajutorul cel cuvincios, ca să nu se facă cusur slujbei. — 1822, Maiu 6.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 98, pag. 333.

Carte de tutunărit.

De la Otcărnuirea Valahiei.

Fiind că vîndarea tutunăritului pe anul acesta cu lét 1822 s'au făcut după orînduiala ce au fost și mai nainte, ca să se ia de un stânjin câte 14 bani și măsurătoare să se facă cu stânjinul ce se va da de la Vistierie înfierat, măsurându-se locurile cu tutun un lung al locului și un lat și pe câți stânjină va eși să plătescă de stânjin cum s'au dis mai sus câte 14 bani făr' de plocon și câte două parale de răvașul de nume ce se dă pentru plată și slujbași tutunari, să fie datori a da răvașe cu suma stânjinilor i suma banilor cu numele i létul, luna și ziua, căci măsurătoare cu cotul ce se urma din vechime, se făcea cu catahrisis, făcându-se multe năpăstuiră locuitorilor, iar măsurătoare cu stânjinul s'au găsit mai dréptă, de aceea s'au hotărit a se urma măsurătoare cu stânjinul.

Vîndarea însă a tutunăritului este afară din cei privilegiați și cei ce au hrisóve și cărți domnesci de scutélă, iar cei-l-alți toți au să plătescă. tutunărit precum mai sus se coprinde și de va fi ca să se caute slujba de cumpărătorul județului, să se ferescă de a nu face cea mai puțină nedreptate locuitorilor cu luare de bani mai mult peste suma cea hotărită, că apoi ceea ce se va dovedi prin cercetările ce sunt a se face că au luat mai mult prin catahrisis, va fi silit, nu numai ca să întorcă înapoi îndoit, ci se va și pedepsi după măsura vinei; iar de va fi ca să vîndă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezășui cu acei cumpărător, ca să nu facă cătuși de puțină năpăstuire locuitorilor, căci împotriva urmând, nici acela nu va scăpa de pedepsă. Decî cu această orînduială s'au dat această carte. . . . ce s'au orînduit de Dumnelui boerul cumpărător al tutunăritului la sud... ca să aibă volnicie a căuta slujba, și cu stânjinul ce i se va da pecetluit de la Vistierie să măsore și să ia și banii, cu urmare precum se

Săpunăritul e plătit numai de *chernanelele* (fabricile) care-l produceau.

coprinde mai sus; să nu se îndrăznescă însă a pune în măsurătoare și loc fără tutun cu cuvânt că ar fi avut tutun semănat și nu s'au făcut, ci numai locul în care va fi tutun și mai mult să nu se îndrăznescă a lua cu nici un fel de numire, nici conace fără de plată să nu facă, ci ori ce le va trebui să le cumpere cu bani gata, că dovedindu-se împotriva următorii, se va pedepsi și Dumnevoastră Ispravnicilor ai județului să îngrijiți a se urma întocmai precum poruncim, dându-le și ajutorul cel cuviincios, ca să nu se facă vre-un cusur slujbei. — 1822, Mai 6.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Două porunci la Argeș și la Prahova pentru Căminărie.

Dumnelui epistatul Căminăriei cei mari făcu arătare, că unii din neguțătorii, cari să chivernisesc cu aliș-verișul vinului și al rachiului aflându-se privilegiați la cumpăni și la alte orindueli, coprind cărciumile cele cu vîndșori, dicînd că sunt ale lor, cu care acastă urmare se păgubesc huzmetul, cerînd a se face îndreptare; pentru care poruncim Dumnevoastră, să cercetați pe acei ce se împotrivesc cu acest fel de mijloce, căroră să le vedeți sineturile și de va fi coprinde în sineturi a scuti câte o cărciumă, acea cărciumă are să fie scutită de ori cât vin și rachiū va face vîndșare, măcar al sēu, măcar de cumpărat, sau scriind două cărciume, două va scuti, iar alte cărciume mai multe ce vor fi să se îndatoreze la plată, îngrijind de a se păzi ponturile Căminăriei întocmai, ca să se ia căminăritul pe cât scrie de acolo de unde orînduesc numai, iar de coprinde sineturile ca să scutescă de căminărit drepte bucatele lor, ce vor face în vii și ogrădi ale lor, atunci ceea ce va fi de cumpărat de la alții să se îndatoreze la plata căminăritului și butea ce va fi plătit căminărit o dată să nu mai fie îndatorată la altă plată de căminărit. Ci dar așa urmînd, să dați nizam de îndreptare, ca să nu se păgubescă huzmetul Căminăriei. — 1822 Martie 8.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.
Cod. 86, pag. 224.

De la Otcărmuirea Valahiei

Fiind-că din vechime slujba săpunăritului din totă țera este obicinuit venit al Vornicului de harem, s'au dat după condica Divanului această carte a noastră. . . . ce s'au orinduit de către cel însărcinat cu strîngerea acestui huzmet pe anul acesta cu lét 1822, ca să aibă această slujbă aici în orașul Bucureștilor și de la toți cei ce vor lucra săpun în chernanele, să aibă a lua de la fieș-care săpunar pe cât săpun ar face, de una oacă câte o para, iar nu mai mult, că se va pedepsi, pentru care scriem, Dumnevoastră zabiților orașului București, pe

Asemenea nu lipsesc avaturile diverşilor funcţionari. E de observat, că măcar că domnia nu există, se percep toate dările funcţionarilor Curţii, precum căminăritul, săpunăritul etc. pe lângă marele venituri care constituiau dotaţiunea Domnului şi a Dórnei. Venitul Vorniciei a continuat să fie consacrat Cutiei milosteniei şi pentru cişmele. In 1822 Maiú, Mehmed Paşa, Vizirul, ordonă ca şi aceşti bani să

care va arăta mai sus numitul că nu se spune a plăti săpunărit, pe unii ca aceea să ı faceţi şi fără de voia lor a plăti săpunăritul după cum mai sus se coprinde. — 1822, Ianuare 1.

Asemenea carte s'aú făcut şi la 5 judeţe ot preste Olt şi la 12 judeţe de dincóce de Olt s'aú făcut altă carte.

Cod. 98, pag. 316.

*Prea Înălţate şi prea milostive Vizir Mehmet Selim-Paşa Silistra
Valesá stăpánul nostru, cu plecată închinăciune până la pământ
sărutăm luminatele tălpile înălţimei tale.*

Cu plecăciune până la pământ arătăm înălţimei tale, că Dumnélui Manojache Paharnicu epistatul Armăşiei ne-aú făcut arătare cum că în anul trecut orînduind zapcii pentru strîngerea banilor birului de la ıiganii domnesci, şi în judeţele ot peste Olt, cu poruncile Otcărmuiroi de aici, nu i-aú îngăduit Dumnélui Caimacamul Craiovei; după acésta mergënd al doilea cu prea înaltă poruncă a Înălţimei tale, iarăşi nu i-aú îngăduit, precum şi într'acést următor an orînduindu-se şi neferi dimpreună cu zapcii, cari mergënd, nici pe aceştia nu i-aú îngăduit, ci s'aú ales numai cu o cheltuială zadarnică. Deosebit de acésta arată, că aú luat însciinţare de la zapcii ce ı are dincóce de Olt, cum că un Nişul Ciobotarul, vataf de ıiganii, ce este şedător în Craiova, împreună cu alţi vataşi de ıiganii de dincóce să trecă dincolo făgăduindu-le uşurinţă şi scădere multă la bir, şi cu acest fel de amăgire înşălându-se ıiganii are Armăşia ră-măşită din anul trecut, iar birul următorului an neplătit cu totul, şi că cu acest mijloc, de nu se va face îndreptare, póte să trecă peste Olt şi ıiganii ce aú mai rămas în partea locului, cerënd a se face îndreptare. Ci fiind-că cu acéstă urmare se pricinuesce pagubă miriei împărătesci, de aceea cu plecăciune arătăm Înălţimei tale, ca să se poruncescă cu străşnicie a merge zapcii armăşiei dincolo peste Olt nepopriţi, precum din vechime aú fost obiceiú, în vremea trecuţilor Domni, saú precum mai bine se va socoti de către înalta înţelepciunea Înălţimei Tale, se va da poruncă de îndreptare. — 1822, Aprilie 15.

Cod. 98, pag. 330.

se dea la Visterie în trebuința oștirilor turcești, dar boerii intervin cu arz către acest personagiū, ca să întorcă Cutiei de milostenie venitul acesta.¹⁾

Scutiri de bir găsim puține în 1821—22. Aducem câte-va în note și din ele se va vedea, că asemenea scutiri s'au acordat pentru infirmități, ori cazuri de bătrânețe ori de săcătuială²⁾.

1) *Către prea înălțatul Vizir Mehmed Selim Pașa Silistra Valesă aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutând urmele luminatelor Măriei Tale tălpi.*

Șciut este înălțimei tale pentru slujba Vorniciei din totă țera Valahiei, care este venit al Cutiei milosteniei, din care se cheltuesc la cișmele și se ajută cei săraci și lipsiți cu totul de hrana cea din toate Țilele, că fiind fost data poruncă a se lua acest venit pe sēma Vistieriei, am arētat Înălțimei tale cu arz pe larg pricina, făcēnd rugăciune a nu se strica iratul Cutiei milosteniei, și Măria Ta ca un milostiv și părinte al săracilor, prin milostiva poruncă, ni s'a arētat că au rămas huzmetul slobod pe sēma Cutiei și atuncī la vremea vîndērei acestuī huzmet întâmplându-se a fi Dumnēlū Caimacamul Craiovei aici, s'a pofțit de unī din noi pentru județele ot peste Olt a le vinde, silindu-se pentru Cutia milosteniei a scōte preț bun și așa s'au și dat asupra Dumnēlū să le vîndă acum unde se astepta trāmiterea banilor, ne-am pomenit că scrie Dumnēlū Cai-; macamul, cum că are poruncă de la Înălțimea Ta, să poprēscă banii pe sēma miriei împērātescī, a se da cheltuelile ostirilor, pentru care cu plecāciune până la pământ facem rugāciune înălțimei tale să reversī milostivire asupra sērmanilor cari se împārtășesc dintr'acēstă Cutie și a cișmelelor, care cu acest venit se țin, să se poruncēscă dumnēlū Căimacamulū a trimite banii ce se vor fi strins la Cutia milosteniei, să nu cerce ticāloșii lipsă de hrană, după porunca Măriei Tale dintēiū ce au fost dată. — 1822, Maiū 14.

Cod. 98. pag 341.

2) *Către cinstita Otcārmuire, de la Spătārie.*

După cinstita porunca Otcārmuirei, ce s'a dat la jalba lui Marin sîn David lefegiu ceaușesc, făcēndu se cercetare prin dumnēlū vel Ceaușul de starea și pârlejul jăluitarului, ne-am îndestulat că cu adevērat este la prōstă stare, lipsit de hrana cea din toate Țilele și betēg de surpătură, pentru care nu lipsiī a face cunoscut cinstitei Otcārmuirī, iar de a se erta de slujbă rămāne cum se va găsi eu cale de către cinstita Otcārmuire. — 1822 Iulie 3.

Romanitis.

Cod. 101, 2la 126.

Se acordă diverse privilegii văduvei unui călăraș, care fusese trimis la Constantinopole, de răposatul Domn Al. Suțu și carele fu ucis în cale, de hoți.

Către cinstita Otcărmuirea Valahiei.

După buiurdizma ce mi se dă la această jalbă a Ștefanei soția lui Ștefan Șopron călărașul, făcând cercetare, văduii la mâna ei carte domnească a răposatului Alexandru Vodă Suțul, cu lét 1820 August 12, ce o dă la mâna jăluitoarei, că soțul ei fiind trimis la Țarigrad, la întorcere s'a împușcat de tâlhari și după privilegiul ce au nevestele călărașilor la asemenea întâmplări, milostivire făcând Domnia Sa și cu dënșă îi dă să ție lude unul scutelnic om străin și fără pricină de dajde, asemenea și casa numitei să fie nesupărată de dajdiile Visteriei i alte podveđi și angarii; acum jăluitoarea printr'această jalbă arată, că văduvă și săracă fiind, ne avënd cu ce să și hrănescă copiii ce are, au dat casa cu chirie să vinđă vin cu care să se ajute la hrana ei și a copiilor ei și vede că se-supără de căminărit, de ocale și de alte angarii ale cărciumei din care pricină se lepădă chiriași și rămâne muritoare de fόμε; se rógă ca în puterea cărții domnesci, care ție că să fie casa ei apărată de dajdi i alte podveđi și angarii, să se dea poruncă a nu se supăra de cele mai sus arătate pentru vinđarea vinului ce se va face în casa ei, ci fiind vrednică de milă și de ajutor cererea ce face, rămâne la milostivirea cinstitei Otcărmuiri.— 1822, April 17.

Vel Logofet.

Cod. 101, fila 26.

Intărirea anaforalei Ștefanei soția răposatului Ștefan Șopron ce au murit în drumul Țarigradului, iar anaforaua este trecută mai în urmă.

De la Otcărmuirea Valahiei.

După pliroforia ce ne dă Dumnélui fratale biv vel Vornicu Mihalache Manu, epistatul Logofeției mari a țerei de sus, vedënd că jăluitoarea Ștefana soția lui Ștefan Șopron călărașul, pentru căci soțul ei s'a omorît de tâlhari în drumul Țarigradului are milă lângă altele, ca să fie casa sa apărată de dajdi și de podveđi și angarii, în care casă făcëndu-se vânđare de vin, pe lângă cartea domnească ce are, care o ajută la cererea ei, milostivire făcënd și noi, îi dăm, ca pentru orî-ce alișveriș va face în casa ei, orî ea sau prin mâna altora, să fie apărată și de căminărit i fumărit și altele ce sunt pe cărciume; de care poruncim la toți căți se cuvine supărare întru nimic să nu faceți. — 1822, April 18.

Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

De la Otcărmuirea Valahiei

De vreme ce de către Dumnélui vel Agă ni se dă phiroforie pentru acest Ilie Neputinciosul, din mahalaua Foișorului, vênătorul polcovnicesc din brésia

Procese între întreprinzătorii huzmeturilor și stat aflăm puține în 1822. Cităm cazul unui întreprinzător Raducanu de la Ploesci, care sub cuvânt că aș călcat ponturile întreprinderii și aș luat bani peste ponturi, aș fost osindit la închisoarea Hătănăniei, ca să restituie banii luați cu «catahrisis» 1).

agiească, cum că aflându-se în vârstă bătrânețelor și secat din bólele ce pătinesc în cât destoinic de aș mai purta orânduiala slujbei sale nu este, de aceea milostivire făcând Otcârmuirea cu dânsul îl ertăm atât de slujbă, cât și în rămășița ȓilelor ce va mai avea să nu fie supărat nici de dajdie, nici de alte angării, ce va eși pe mahalale. — 1822, Mai 5.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 101, fila 46 v.

De la Otcârmuirea Valahiei

Dupe pliroforia ce ni se dă printr'acéstă anafora de către dumnélui frațele Vel Vornic de politie Alexandru Nenciulescu, epistatul Agiei, cum că Ilie Căpitanul în slujbă împărătescă aflându-se s'aș sacatîsît de o mână, ne mai fiind vrednic de a se putea hrăni. Drept aceea dar milostivire făcând asupra'i, îl ertăm nu numai de slujbă, ci și de rîndul dăjdiilor Vistieriei, cât și de alte angării și podvedî, ca să'sî pótă petrece rămășița vieții în pace și nesupărat. — 1822, Iunie 20.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 101 fila 103 v.

Către cinstita Otcârmuire, de la Agie.

La acéstă alăturată jalbă ce aș dat jăluitorul Ilie Căpitanul l'am adus față înaintea mea și cercetând starea și neputința. betejiuneî jăluitorului, mă pliroforisiiu, că în anul trecut din poruncă fiind orînduit la magazia fênului pentru oștirile împărătesci și din întemplantare aș căđut cumpăna cântarului peste dânsul stricându'i o mână și acum se află sacat și nevolnic, neputînd a se mai hrăni cu mânele sale. Decî pentru cererea ce face de a i se da o carte de ertăciune, rămâne cum se va milostivi cinstita Otcârmuire asupra'i. — 1822, Iunie 17.

Alexandru Nenciulescu.

Cod. 101, fila 102 v.

3) *Arătarea ce s'aș făcut către Luminăția sa Pașa la jalba lui Răducanu de la Ploesci.*

Către Luminăția sa Hagi Ahmed Pașa Seraschierul oștirilor împărătesci.

După porunca Luminăției tale cercetând plângerea și neodihnirea ce arată acest Răducanu de la Ploesci că nu este mulțămît pe hotărîrea Otcârmuirei,

Edilitatea. Indestularea publică a trebuit să fie prima îngrijire a Otcârmuirei, de aceea o vedem dând circulări pe la ispravnicii, ca să îndatoreze, prin boerinaşii judeţului, pe locuitorii a face arături în primă-véra anului 1822, *ba pe cei leneşi să-i oblige, nu numai să-i indemne a semăna porumb şi meiū* ¹⁾.

In interesul realisărei acestor arături să inceteze cu totul jude-

nu lipsesc după datorie a arăta Luminăţiei tale, că acesta s'a dovedit călcător ponturilor Divanului şi făcând catahrisis locuitorilor în ţeră, de aceea s'a isgonit de ispravnicii şi nu 'l au îngăduit să facă catahrisis la slujba ce o cumpărase, iar cumpărătoarea lui fiind cu zăpis fără de a se pomeni în zăpis arăturile şi cererile acestea ce le face acum, şi de aceea s'a osîndit la închisórea Hătmăniei, de a plăti banii după hotărîrea Otcârmuirei ce este dată la Hătmănie. — 1822, Iunie 22.

Constantin Negre.

Cod. 101. fila 102 v.

- 1) *Publicaţiū la 12 judeţe pentru ca să îndatoreze pe locuitorii prin boerinaşii judeţului a face arături.*

De la Otcârmuirea Valahiei.

Dumnévóstră boerilor ispravnicii ot sud... facem Dumnévóstră în scire, că după obiceiul ce au fost, care în condicile Divanului se vede din vremea tre-
cuţilor luminaţi Domni, că la vremea arăturilor prin porunci domneşci au fost îndatoraţi ispravnicii, ca prin boerinaşi de ai judeţului să indemne pe locuitorii şi pe cei leneşi să-i îndatoréscă să facă arături cât va fi prin putinţă mai cu prisos, şi acum fiind vremea arătorei porumbului şi meiului care este cea dintăiū indestulare şi hrană a locuitorilor, după datoria ce avem a îngriji pentru folosul obşteşc, vă poruncim ca îndată ce veţi primi cartea acésta, numai de cât să rînduiţi în fieş-care plasă câte un boerinaş de ai judeţului, să amble prin tóte satele, ca să indemne pe locuitorii aşi face arături mai cu prisos, îndatorând şi pe cei leneşi la acésta, iar cari nu vor avea înlesnire, orî de vite sau de plug, să-i întovărăşéscă cu alţii cari vor avea spre a nu rămănea nimeni fără de arături, dându-le să înţelégă că acésta este pentru al lor folos, iconomisind şi Dumnévóstră pentru datoriile lor a nu li se zătieni arăturile, iar pricinii de judecăţi şi alte asemenea să fie cu totul contenite până la 15 ale viitorului Maiū, când este sorocul cel orânduit al arăturilor de primăvéré. Ci dar aşa să urmaţi negreşit şi de primirea poruncei să avem înşciinţare.—1822, April 10.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 96, pagina 244.

cățile țărănesci până la 15 Maiu, ca să nu fie impeditați țăranii de la lucrarea pământului.

Vom vedea la Cap. comerțului, că s'aũ stabilit narturi pentru pâne și carne. Brutarii se jăluesc în April 1822 că nu vin țăranii cu grâu la obor și cer și parale din banii ce aũ a lua de la Visterie pe pânea dată în tainaturı, ca să aibă cu ce cumpăra grăul necesar indestulării orașului. Se cere darea de circulări pe la Ispravnicı, ca să oblige pe țăranii a veni cu provisiuni la oraș spre vëndare 1).

1) *Cinstiți Dumnévoastră boierı Otcârmuitorı.*

Cunoscându-se de către dumnévoastră stinahorisita stare a isnafului brutarilor, cari cu plângere prin alăturata jalbă aduc Agiei strigare, mă rog după datoria îngrijirei datoriei cu care mă aflu împovărat, să li se chibzuiască întâmpinarea odihnei, cu dare de bani din aceea ce aũ să ia și pornire de zaherele după atară, ca să nu se aducă zmintelă la a oștirilor hrană și norod al politieı, căci în patru trecute tērguri abia s'aũ arētat la obor 10 care cu zaherea, din care pricină s'aũ și închis vre-o câte-va cuptore de brutari, unele din neaverea banilor și altele din lipsa zaherelelor și pentru ca să nu ajungă trebuința la mai mare stinahorie, să bine-voiască cinstita Otcârmuire, ca să se dea o sumă de bani brutarilor din suma banilor ce aũ să ia de la Visterie după pânea ce aũ dat în tainaturı, ca să pótă și ei a cumpăra grăul cel trebuincios, iar pe de altă parte strașnice porunci să se trāmiță pe la județe, cu ómeni într'adins, ca să pornescă pe locuitorı/a veni cu zaherea de grâu la obor; acestea după datorie le fac știute și de carar ce se va da de către cinstita Otcârmuire, se va face și Agiei cunoscut.—1822, April 15.

Alexandru Nenciulescu

Cod. 101, fila 26 v.

De la Otcârmuirea Valahiei

Cinstite dumnéta frate biv Vel Vornice Alexandre Nenciulescule, s'aũ vēdut de către Otcârmuire acéstă anafora a dumnétale, cât și alăturata jalbă a brutarilor, pentru care răspundem dumnétale, că Otcârmuirea cu tótă distihia locuitorilor, indestule orînduelı aũ fost în județe pentru banii brutarilor, iar când vom vedea că fac ispravnicıi amelie, vom orîndui și mumbașiri într'adins și pentru acésta veı da Dumnéta brutarilor să înțelégă, ca să mai fie îngăduitorı, că li se va plăti negreșit, îndemnându'ı ca să nu încoteneze cu cumpărătórea zaherelelor prin bunele și vrednicele Dumnétale iconomiı, fiind-că acum Visteria

Și prin județe și prin orașele din județe se întâmplă lipsă de pâne ori scumpirea ei de brutari. La Pitesci brutarii fac grevă cerând să vîndă ocaoa de pâne pe parale 9. Intervine Otcârmuirea și se constituie monopol de brutării în favoarea unui Ion Spiru, care a primit să vîndă pânea cu 8 parale ocaua și că dacă prețul grîului va scădea de la 6 parale ocaua și prețul pânei va fi scăzut 1).

aū îngrijit do aū scris către isprăvnicaturī, ca să îndemne pe lăcuiitori spre a veni cu zaherea la tîrg spre vîndare, numai vremea arăturēi porumbului fiind într'acēstă vreme, se vede că nu se îndeletnicesc a veni și la tîrg, iar Otcârmuirea are îngrijire și pentru acēsta de a pururea.—1822, April 18

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

1) *Zapis pentru pânea din Pitești în ce chip are să se vîndă.*

Pentru lipsa de pâne ce pătîmeșce acēstă politie Piteștii din pricina brutarilor ce sunt, ne voind a scôte de prisos, cari de și scot și aceea nēgră, crudă și prōstă, vîndēnd ocaua pe parale 12 dupe davagealăcul ce aū făcut obștea viind mumbașir ca să pue nart po parale 8 ocaua, precum obștea s'aū mulțamit și dumnēlor boerii ispravnicī aū găsit cu cale, s'aū adus la cinstitul isprăvnicat toți brutarii, de față fiind și orînduitul mumbașir d-lui II Vistier Stanciu Vispescu i alți boeri pămēntenī și dumnēlui zabitul județului li s'aū făcut întrebare de ce nu scot pâne de ajuns, cōptă și albă și să o vîndă ocaua po parale 9 încă cu musaadea o para? și aū dat rēspuns că nu le dă mâna și cine va voi ca să scōtă pâne, că ei își vor fărâma cuptōrele; a căroră împotrivire aūdind'o și eū fiind în casă și de față pentru o pomenire de lipsa ce pătîmeșce sārăcimea, printr'acēst contract cu a mea iscălitură, mă leg, că de astădī înainte voiū orîndui ōmeni de aī mei ca să scōtă pâne de ajuns pentru tōtă vremea, albă, cōptă și voiū vinde-o ocaua po parale 8; dīc însă și acēsta: dumnēlor boerilor ispravnicī să aibă și acēstă îngrijire ca pe tōtă luna să iscodēscă de prețul grăului și de va fi mai eftin de 6 parale ocaua să scōtă pânea și mai jos, iar fiind mai scump să o arădic și eū după cuviință, dar bună și de ajuns precum mai sus mă leg. Drept aceea spre ași avea tārīa acēst contract, după mulțamirea obștiei, 'l aū adevērit și dumnēlor boerii ispravnicī; am rugat și pe prea cinstita Otcârmuire de l'aū întărit, și alți brutari străini bez, ceī orînduiți de mine să nu fie volnicī a mai scôte pâne, iar care va îndrăzni să se pedepsēscă; acēsta.—1822, Martie 16.

Ioan Spiru, adevērez.

Vătăşia de pescari percepe abusiv taxe mari de la carele cu pesce, raci, scoici etc. 1), ce intră în Bucureşti. În urma reclamaţiunei pesca-

De la isprăvnicatul ot sud Argeş.

Cel în dos iscălit dinpreună şi cu totă obştea viind cu acest zapis la isprăvnicat şi citindu-se din cuvânt în cuvânt aū mărturisit, că cu primire le-aū făcut acest aşedemēt; pre aşi avea tăria întocmai, ne-aū rugat de l-am adevedit şi noi, acēsta.—1822, Martie 17.

Ioan Cătuneanu, Ispravnic.

Cod. 98, pagina 328.

De la Otcărnuirea Valahiei

Acest aşedemēt şi tocmolă a numelui Ioan Spiru, pentru scóterea pânei de vëndare în politia Piteştilor, trāmis fiind de ispravnicii judeţului cu înşciinşare, pe care citindu-l şi vëndendu-l că este făcut cu bună orinduială şi cu dreptate pentru obşte, îl întārim şi noi şi poruncim, ca să-şi aibā urmarea şi paza. — 1822, Martie 19.

Grigore Ghica, B. Văcărescu, M. Manu, C. Negre, Sc. Grădişteanu, Sc. Mihălescu.

Cod. 98, pagina 328.

1) *Cinstiţi dumnévóstră boeri Otcărnuitorī.*

Ale norodului politiei strigāri ce cu neînconţenire se aducea asupra vătăşiei de pescari şi ale ticăloşilor locuitorilor ţeranī, ce venia cu pesce la tērg de vëndare, m'aū îndemnat să intru în amăruntā cercetare, ca să mă îndestulez de totā urmarea aceştii vătăşii şi mai întēiū m'am încredinţat, că acēsta vătăşie încă din alte vremi, cu sfat de obşte şi hisericēasca afurisenie, împreună cu altele, vamā de zaherele, sārārie şi cherhana de lumināri de cēră galbenā s'aū arādicat, stricāndu-se de a nu mai fi nici a se mai face pomeni, cum aşa şi mai în urmă s'aū întārit prin poruncēi şi de Māria sa Ión Caragea Voevod; apoi abātēndu-mē şi la cele de catahrisis ale ei urmāri, faţă cu cel orinduit Petre Vātaful de pescari am dovedit a multor jāfuiţi mărturie, că cu nesuferite şi neomenite hrāpiri li s'aū luat de numitul Vatau la carul cu 350 oca pesce prósăat de baltā taleri 17 şi 4 oca pesce, de căruţa cu raci, taleri 8 şi 200 raci, de carul cu scoici, taleri 8 bani 60 şi 400 scoici, de miea de melci, taleri 2 şi 40 melci. Acēsta dar totā cercetare simţindu-se învederat că vătăşia de pescari nu are altā săvērşire, nici slujesce la vre-un folos şi trebuinţă saū eftacsie a patriei, ci numai la o adāncā hrāpire plină de zmācinare cu felurimi de chipuri întocmitā, spre nesăţioşa lăconie a vātafului, am chibzuit socotind a fi şi la a dumnévóstră plăcere, ca să se aducā iarāşi într'a ei liniştitā şi nestricatā stare şi aşa am primit, de cât puţinul folos al dregătoriei, să pārtinez şi să îmbrāti-

rilor să desființeze vătășia acesta de către Vornicul Alex. Nenciulescu. Acest energic funcționar ridică de asemenea ori ce dări, ca lăptăritul, vărzăritul, cărnăritul, ca așa să se eftinască obiectele de indestulare publică. Otcărnuirea aprobă măsurile propuse de Nenciulescu in 18 Aprilie 1822.

Vameșii obornului Tèrgului-de-afară aduc destule pedici comerțului de acolo, unde neguțătorii sunt încă superați de fumărit pe lângă vamă. Din această cauză contra-banda se esercită in paguba vameșilor și a fumarilor.

șez mai mult al obștei repaos cu odihnă, și plăcere. De aceea ca un lucru rău și vătămător, prin cărți de publicații, unele date la mâna pescarilor și altele puse pe la locuri, unde se face adunarea vîndărei peșcelui, spre cunoscința norodului, am arădicat'o și am stricat'o de acum a nu mai fi, rămîind toți cei ce se neguțătoresc cu vîndarea de pesce, ușurați de greutatea sarcinei aceștii hrăpitoare vătășii ne mai dînd de acum înainte pentru pesce, raci, scoici și meici nimănuî nimic cu nici un fel de numire, întocmind însă și ei a aduce vîndarea peșcelui, făcîndu-se cu mulțămită obștei, care pe dată aș și pus'o în lucrare, și se vede în velég folosul obștei cu eftinătatea ce s'aș făcut, iar dojanirea hrăpitorului Petre vataf de pescari, carele cu stenahorisite mijloce aș dobândit'o și aș făcut luări fără temere, năpăstuind pe cei meșteri, am înmuștrat'o și de este puțin cu pagubă, numai de 21 de zile ce i-aș rămas până la împlinirea sorocului în care i s'aș însărcinat, iar nu cu întorcere de jaf și pedepsă în valég cum i se cuvenea, arădicînd asemenea și altele, care cu băgare de sémă am găsit privind iarăși cu catahrisis asupra locuitorilor, cum lăptăritul, vărzăritul și cărnăritul, dezrădăcinîndu-le cu totul, ca slobodi să și facă fieș-care acest puțin aliș-veriș fără de cea mai mică supărare sau cerere cu vre-un fel de numire. Ca să fie dar cunoscută a mea urmare, și dumnévóștră nu lipsiú a arêta.

Alexandru Nenciulescu, 1822 Aprilie 4.

Cod. 101, fila 27.

De la Otcărnuirea Valahiei

Cinstite Dumnéta frate vel Vornice Alexandre Nenciulescule, ascultîndu-se de către Otcărnuire această anafora a dumitale, pe care vîdîndu-o și noi că este dréptă și după orînduială, o întărim că întru tóte așa să se urmeze precum Dumnéta aî găsit cu cale, spre a lipsi catahrisisul și a se urma bună această urmare în tótă vremea, ca să pótă norodul a și face alișverişul slobod fără cea mai mică supărare sau jaf și de către alți dregători ai politieî Bucurescilor. 1822, April 18

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis.

Cod. 101, fila 270.

Vameșii reclamă la Pașa cerându-î închiderea orașului Bucuresci pentru ca să nu mai pôtă intra nimeni de cât numai pe la străji adică bariere ¹⁾.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei, către cinstita Spătărie.*

Vameșii oborului Têrgului de afară, prin jalba ce au dat către Măria sa Pașa și Măria sa au dat'o în cercetarea noastră, între altele arată, că marginile Bucurescilor fiind deschise, se cacirdisesc mărfurile ce sunt îndatorate la plata vamei și se păgubesc vama de dreptul ce are a lua, cerënd ca să se închidă marginile; pentru care acésta s'au mai dat porunca noastră și mai dinainte, ca împreună cu cinstita Vornicia a politiei să se îndatoreze mahalagii cei ce au case și locuri pe margini, a le închide, ori cu garduri, sau cu șanțuri, și se vede că acésta nu s'au pus în faptă; ci dar și acum de isnovă poruncim cu strășnicie, să se pue în faptă, nu numai pentru dreptul vamei, ci mai vèrtos și pentru făcătorii de rele, a se păzi nizamul buneî orînduei, iar drumurile ce au fost din vechime deschise pentru âmbletele ômenilor nici acum să nu se închidă. 1822 Mai 12.

Mihalache Manu, Constantin Negrea.

Asemenea pitac s'au făcut și către Vornicia politiei.

Cod. 96, pag. 260.

*De la Otcârmuirea Valahiei,
câtredumneului starostea za neguțătorî.*

Dumnêlor vameșii de patru luni din anul trecut ai oborului Bucuresci, la prîina de judecată ce are cu măcelarii contractului ai tainaturilor oștirilor pentru vitele tăierei ce le au desfăcut într'acele luni, face trebuință ca o chibzuire subțire asupra dreptăței, în frica lui Dumneđeului să deslusescă boul i vaca și oile ce se cumpăra de măcelari într'acea vreme de la obor și de la margini și alte locuri: câte oca carne putea să dea o vită ca aceea, ca să pôtă judecata face cuviinciosă hotărire; de aceea și se scrie, adunând din isnaful măcelarilor adiafori și neguțătorii surecii ce au cumpărat asemenea vite în vremea aceea, cari să fie primiți amândorora părților, față fiind și dintre neguțătorii cupeți unul, doi, ômeni ideiași, cu ruare de sémă, să deslusescă înaintea amîndorora părților dreptul adevăr, câte oca carne va fi putënd da fieș-care vită: adică boul, vaca și ôia? și să arêtași Otcârmuirei dreptul advăr în scris sub iscălituri, de a putea da Otcârmuirea cuviinciosă alegere asupra acesteî pricinê de judecată ce curge de este vreme între vameși și între numiții măcelari.—1822, Iunie 21

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădiștenu.

Cod. 101, fila 107.

Inchiderea trecătorilor în oraș afară de bariere o ordonă Otcârmuirea în 12 Mai 1822 și în interesul pazei de hoți.

Nici o lucrare de pavele nu se face în anii aceștia și nici o reparațiune. Un singur pod pe apa Dâmboviței fiind stricat, Otcârmuirea ordonă epistatului Vorniciei obștirilor să oblige pe mahalagii din jurul podului să-l facă îndată ¹⁾.

Despre curățenia orașului nici o măsură. Nu departe de mănăstirea Radu-Vodă din cauză că tabaciș când lucrăză peile aruncă gunoțele în mijlocul drumului, s'a făcut movili ²⁾ de nu numai nu pot trece carele, ci încă s'a făcut și un batac în care s'a nămolit 2 cai ai trecătorilor și ne-putând să i scotă, acolo s'a prăpădit și că toamna sau iarna la venirea apelor mari âmplându-se acel batac, pricinuesce mare

Porunca ce s'a făcut în dosul jalbei fumarilor

Cinstite Dumnéta Epistatule al Agiei, veți vedea jalba ce dau fumarii de aici din Bucuresci, prin care arată, că Dumnéta îi opresci să nu ia fumărit în târgul moșilor, unde au avut vechiū obiceiū să plătescă fumărit, ci dar să cercetezi Dumnéta cum a fost obiceiū din vechime și cu ce cuvânt se opresc de Dumnéta? să ne arēți în scris. — 1822, Maiū 17.

Mihalache Manu, Constantin Negrea Romanitis.

Cod. 96, pag. 265.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

Cinstite Dumnéta frate biv vel Vistiere Grigore Romanitis, epistatule al Dvorniciei obștirilor, fiind că podul de pe apa Dâmboviței ot Gorganii este stricat, și din porunca Luminăției sale Pașei este să se facă negreșit, Dumnéta să îndatorezi pe mahalagii acei mahalale să'l facă amu mai curând, spre a putea trece fără de nici o zmintelă sau zăticnire verii cine, iar care se va arēta cu nesupunere la răspunderea cislei ce'l va ajunge, să ne arēți spre a'i sili și fără de voie a fi următor acei cisle. — 1822, Martie 23.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădiștenu.

2) *Către cinstita Otcârmuire a țarei rumânesce de la dvornicia țări de sus.*

După porunca cinstitei Otcârmuiri ce s'a dat la două jalbi ale lui Ioniță Cavaful de aici prin care cel dintăiū aduce pira asupra tabacilor ce sunt puși cu tabachanalele pe marginea gărlitei ot Radul Vodă, cum că cu gunoiul ce 'l aruncă au îngustat matca și au început apa a face mânătură ca la doi stânjini din locul lui și că dintr'acéstă pricină i s'a lăsat prăvăliile ce le are și pôte ca să i se pricinuiască mai mare vătămăre prăvăliilor, puind nisce sălcii și mă-

stricăciune prăvăliilor, mai ales séra că nu pot trăi de putórea aceluî batac». Din cauza tabacilor cari cu gunóiele lor aũ strimtat matca Dâmboviței se produce înneacăciuni. Din aceste îndoite pricinî intervin reclamațiuni în 1822 Marte Marele Vornic de Téra de sus N. Goleșcu cercetéză la fața loculuî și în 18 Iunie 1822 Otcârmuirea scrie Spătăriei

răcinî să 'și întărescă locul, ȃice că aũ trămis egumenul mănăstirei Raduluî Vodă de l-aũ poprit, nejudecând că stricăciunea îi curge de la chiriașii cuvioșiei sale. În al doilea jalbă se jăluesce pentru Țaciul i Ivancea și Tonciul tabacî, cum că numiții când lucréză peile, samanul și rânza le aruncă în mijlocul drumuluî unde s'aũ făcut movilă de nu numai nu pot trece carele, ci încă s'aũ făcut și un batac, în carc s'aũ înămolit doi cai ai trecătorilor și neputênd să 'i scóță, acolo s'aũ prăpădit și că tómnă saũ iarna la venirea apelor mari împlându-se acel batac, pricinuesce mare stricăciune prăvăliilor, mai ales vara că nu pot trăi de putórea acestuî batac; împotriva căruia dând jalbă cinstitei Otcârmuiri, patru dintre tabacî, cum că jăluitorul cumpêrând un loc de la un Grigorie Tabacul nu și aũ păzit stăpânirea loculuî pe suma stânjinilor ce are cumpêrat, ci cu binaua ce și aũ clădit luând și din drum aũ astupat un șanț prin care se scurge acel batac și că aũ astupat și vadul ce 'l avea pentru trebuința meșteșuguluî lor de tăbăcărie cu sălcii și cu nuele, cerênd a li se da voie să destupe atât vadul cât și șanțul, în dosul căroră jălbî dându-se buiurdizma cinstitei Otcârmuiri, ca să cercetăm și să arêtam în scris, spre mai bună pliroforie am mers la fața loculuî însumî eũ vornicul Nicolae Goleșcu; din scumpa cercetare ce am făcut, arêt cinstitei Otcârmuiri, că mahalagii cari se află cu locuința pe marginea iazuluî ce se numesce Bucurescúea, din réua lor nărvire iarăși aũ astupat matca apeî. îngustând iazul uniî cu clădirî de grajdurî și cu gardurî până în mijlocul măteei, alți cu gunóie și molozurî și a'ți cu alte eșirî de izvodirî noue, împotriva porunci domnesci, și măcar că se găsesce la Vornicie zapis dat al unora din trănși cu legătură că nu vor mai urma acest fel de fapte, ci încă cu a lor cheltuială vor destupa și matca apeî, dar se vede că din neîngrijirea poruncei atuncî, nu numai aceluî ce n'aũ urmat, ci încă și împotriva de atuncî și până acum s'aũ purtat, din a căror pricină negreșit urméză ca la venirea apelor mari, neavênd pe unde să rêsufle curgerea Dâmboviței și îmfându se apa în sus pe matca cea mare, va face mare înneacăciune, în cât póte să vatême și să primejduiască cu înneacăciune alte locurî unde altă dată la venirea apelor mari n'aũ mai înecat, și fiind-că s'aũ pornit cu jalbă chiar din trănși cerênd să se pue nizamul ce este dat în lucrare și pentru că asupra înneacăciuneî ce făcea apa Dâmboviței, s'aũ făcut anafora în lét 1814 cu sfat de obsce și s'aũ întărit de Domnul Ion Vodă Caragea, spre a se păzi nizamul de către cei ce își aũ namestiile pe marginea Dâmboviței și a mătcî Bucurescúea, care se află dată în păstrarea cinstitei

să nu se incalce drumurile, nici să se arunce gunoie pe drumuri, sau pe la marginea lor; batacul să se astupe și să fie obligat cei ce strimțază prin gunoie calea, să le ridice

Mahalagiilor¹⁾ din ulița Herăstrăului (ați Dorobanți) se judecă cu

Vorniciilor a obstirilor până a nu se pricinui vătămarea. Mi se pare că cu cuviință este să fie porunca cinstitei Otcârmuiri către Dumnelui biv vel Visti rul Grigorie Romanitis epistatul Dvornicieii obsirilor, să arête acea anafora, și iarăși cu porunca cinstitei Otcârmuiri, Dumnelui vel Spătarul să puo acea hotărîre în lucrare până este vremea bună și pôte să se destupe acea mătă, ca să rămăe și jăluitorii fără grijă de băntuiala ce aveau, precum și pentru batacul acela ce însuși și noi lam vëqut, să se îndatoreze pricinuitoirii a'l astupa cu pădure, unde să ajute și Ionița Cavaful, ca unul ce 'și are prăvăliile acoloa, și să se dea poruncă ca de acum înainte să se ferescă fieș-care, a nu se mai întinde cătuși de puțin în marginea măteii, luându-le încă și zapis cu legătură, că de vor urma împotrivă după vremi să se și pedepsescă, care zapis să stea în păstrare la Vornicia obscirilor a se găsi după vremi, iar cea deplină chibzuire se va face de cinstita Otcârmuire. — 1822, Martie 22.

Nicolae Golescu Vornic.

Cod. 101, fila 96 v.

De la Otcârmuirea Valahiei

Acéstă Anafora a Dumnelui vel Vornicu de țera de sus fiind următore hotărîreii obștesci, poruncim ca după acea hotărîre să se pue în faptă, cât și acel batac să se astupe; și fiind-că în urmă ni s'aũ mai dat jalbă, că unii se întind de strămțază drumurile, alți aruncă gunoii și murdarlăcuri pe drumuri, ci și pentru acésta să urmeze cinstita Spătărie a da nizam să nu se calce drumurile, nici să se arunce gunoie, sau alt murdalăc pe drumuri, sau pe la marginea drumului, ci să se ție tot-déuna curat; iar cine va fi aruncat gunoii să se îndatorescă a'l rădica ca să rămăe drumurile largi, căci strimțtorea drumurilor pricinuesce noroie și zăticnire obsciei la trecere. — 1822 Iunie 18.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanites.

Cod. 101, fila 97 v.

Anaforaua Departamentului de opt a mahalagiilor din ulița Herăstrăului cu Iane arendașul acesteii moșii pentru cererea ce li se face de erbărit, i cu întărîrea Otcârmuireii ca să fie apărăți.

Către cinstita Otcârmuire a țerei, de la Departamentul de opt

Din porunca cinstitei Otcârmuiri înfăcișand Zapeiul hătmănesc la judecată pe mahalagiilor din ulița Herăstrăului cu Iane arendașul acesteii moșii, am cercetat pâra ce fac, cum că le cere pârătul erbărit, dîcînd că pasc vitele lor pe moșia Herăstrăului, și fiind că nu fac nici o pagubă și stricăciune moșiei,

arendașul moșiei Herăstrău, care le cere erbărit pentru vitele ce pasc. Otcârmuirea apără pe mahalagii de asemenea pretenție.

Spitalele funcționează în timpul Otcârmuirii și cele mai multe

cer să fie nesuperați după cum au fost și până acum de când s'au pomenit, fără numai în Domnia Măriei Sale Ioan Vodă Caragea închidându-le vitele un grec arendaș, în puterea Ghenciului arnăutul, de trica celui Ghenciul au dat erbărit, apoi nu s'au mai supărat de nimeni. Pentru care am trimis pe Zăpaciul cel orînduit Vasile Postelnicelul la fața locului, ca să facă cercetare, și ne aduse plînsorîe în scris, cum că mergînd la fața locului, împreună cu păritul arendaș, i cu jăluitoarii mahalagii, au vădut că vitele lor eșind din vatra politiei Bucureștilor afară, să pască pe două moșii a mănăstirii Sfintului Savei și a Dumnăei Vornicesei Floréscăi, apoi au ajuns ôreși ce și pe moșia Herăstrăului a mănăstirii Cotroceni, dar acolo loc de pășune nu este, ci numai pămîntul gol, fiind-că acea moșie e plină de arături, i de drumuri, din care drumuri fiind două mari cari nu staū nicî dîua nicî nôptea, însă unul al Brașovului și altul al cherestelei ce vine la cișmea, de se și izvodesce ôreș-care iarbă, dar îndată se pasce și se mîncă de vitele drumașilor i de șapte turme de oi i capre ale lăptarilor, de la care ia arendașul avăet brîndă și bani, rămîind numai pămîntul. Decî așî hrăni cinevașî vitele pe moșie streină fără nicî un folos, este cu nedreptate, dar fiind-că cercetătorul arată cum că vitele jăluitoarilor se pasc pe două moșii adecă a Sfintului Sava i a Dumnăei Bănesei Floréscă și apoi ajung ôreși-ce și pe moșia Herăstrăului, unde dîc jăluitoarii că nicî o dată n'au dat plată de cât numai într'un an, din silnicia Ghenciului, rămăne dar la buna chibzuirea cinșitei Otcârmuirii.—1822, Iunie 17.

Petrache Paharnic, Ianache Stănescu, Stolnic, Nicolae Serezli, Alexandru Fălcoianu, Stolnic.

Cod. 101, fila 120.

De la Otcârmuirea Valahiei

Citindu-se înaintea noastră această anaforă a Departamentului de opt, am vădut urmarea cercetării și descoperirea ce s'au făcut și la fața locului, pentru care poruncim, că precum s'au urmat în anii trecuți, mai înainte așa să se urmeze și acum, ca să nu se facă alte preînșirî, ci să se mulțamească și arendașii și locuitorii pe obiceiul ce se va fi urmat până acum, nefăcînd supărăre sau cerere împotriva.—1822, Iulie 5.

Mihalache Mauu, Scarlat Grădișteanu, Romanitis.

Răducănu, Sărdar.

Cod. 101, fila 120 v.

sunt pline de oșteni turci. Spitalul Colțea cu deosebire este consacrat ascherliilor împărătesci.

Funcționază asemenea cel de la Pantelimon¹⁾ și cel de la capul po-

- 1) *Prea luminate Hagi Ahmed Pașa Seraschierule al prea puternicelor oștiri împărătesci.*

După porunca ce ni s'a dat la jalba céușului Amzei purtătorului de gr. jă al spitalului de străini, ce este în capul podului Mogoșoei, prin care arată că spitalul acesta are orânduit oșei-care venit din iraturile țerei și acum vede că acel irat a încetat și n'are cu ce să întâmpine neapăratele cheltueli pentru căutarea celor bolnavi, unde se află și din ostași bolnavi de se caută, cerând ajutor a se porunci să i se dea veniturile și de Luminăția ta ni se poruncesce, ca cercetând, să'i înleșnim mijlocul dreptăței; următor fiind am cercetat și se găsesce, că spitalul acesta are orânduit să ia de la toate huzmeturile po taleri doi la pungă și acum la Ianuar trecut vindându-se vămile și ocnele, care sunt cele mai mari dintre huzmeturi, cu orînduială ca cumpărătorii acestor huzmeturi, peste banii Vistiériei să dea de la ei și acest avaeț, căci așa s'a urmat de s'a dat tot-déuna și așa s'a vîndut și acum la cochivechi, și pe două luni Ianuar și Fevruar nu i s'a dat analagon, fiind popriți cu porunca Luminăției tale, de la ocnă nu i s'a dat, neputînd să mai ia nici de la vămii pe cele-l'alte luni și a-esta fiind plîngerea jăluitorului că i s'a poprit iraturile, arătăm Luminăției tale, și rămîne la buna chibzure și porunca Luminăției tale. — 1822, Fevruar 26.

Cod. 98, pag. 324

De la Otcârmuirea Valahiei.

Fiind-că spitalul ot mōnastirea sfintului Pantelimon prin hrisōve domnesci care ne sunt sciute și nouă are orînduit să ia pe tot anul câte taleri 2500 pentru Ocnele mari ce sunt pe moșia acestei mōnastiri și rēu se împotrivesce Dumnului logofetul Bibescu cu pricinuirea că nu ar fi ocnele pe moșia aceștii mōnastiri, în vreme ce și noi scim că ocnele sunt pe moșia acēsta a spitalului, de aceea poruncim Dumitale, chir Zisule Carapan, gazda ocnelor mari, ca să plătesci negreșit arētații bani la numitul spital și Dumneta în puterea aceștii porunci și-i veți lua de la Dumnelor boerii cumpărătorii ai Ocnelor mari de peste Olt. — 1822 Iunie 27.

Mihalache Manu, Constantin Negri. Romanitis.

Cod. 96, pag. 294.

De la Otcârmuirea Valahiei.

Către dumnului Slugerului Teodor capicheaiava Silistrei.

Dintr'acēstă jalbă ce au dat Otcârmuirei epitropul spitalului mănōstirei Colței, veți lua Dumneta pliroforie, ei fiind în adevăr că ce când au venit oș-

dului Mogoşoiei şi spitalul de străini. În favoarea acestor spitale otcărmuirea face acte ce se pot vedea în notă.

Orăşenii din Târgoviştea cer să se înfiinţeze spital în oraşul lor în localul de la mănăstirea Stelea¹). Otcărmuirea în Iulie 1822 invoesc

tirile prea puternicei împărăţii nelipsit şi neconţinut au fost însărcinat spitalul cu ascherlăi împărătesci bolnavi spre căutarea bolii lor, precum şi acum se află ascherlăi împărătesci şi cu alţi străini săraci bolnavi (să lăsăm a dice paguba ce s'au întâmplat în anul trecut din gróznica furtună ce au fost, care este sciut de toţi) şi pentru că din venitul acelor bălţi după numitele moşii cum şi trecătoare podului *Cărni* şi care sunt drepte ale spitalului, date prin hrisóve domnesci şi stăpânire de sumă de ani, şi pentru că în anul trecut nu au luat nimic ca să se fi putut întâmpina la trebuinţosele cheltueli ale săracilor bolnavi şi se află acest spital într-o mare isterisélă, mai vârtos acum într'acéstă vreme, de aceea scriem dumatile, cu un mijloc cuviincios şi cu umi'inţă de rugăciune, să se aducă aminte Măriei sale prea înălţatului Silistra Valesă de acésta şi în ce chip se va milostivi pentru sloboditul bălţilor şi a lesii i a podului *Cărnei* de către cei ce le-au făcut zapt, ca să se pótă ajuta săracii bolnavi la necurmatele cheltueli ce pe tótă ziua se urméză, să însciinţeze Otcărmuirei, ca să scim ce răspuns să dăm jăluitorului epitrop.— 1822, Maiu 11.

Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 96 pag. 336.

Porunca ce s'au făcut în dosul jălbei megiaşilor ot oraşul Târgoviştei din sud Dâmboviţa.

De la Otcărmuirea Valahiei

Cât pentru a se face spital în politie, primită le este cererea ce fac jăluitorii, nu numai pentru cele ce arată într'acéstă jalbă, ci şi pentru pilda ce avem cu spitalul Colţei ce este în mijlocul politiei Bucurescilor i spitalul străinilor care de şi este în marginea Bucurescilor, dar este iarăşi între case de mahala la care spitalul ce se face păzindu-se curăţenia nici o molifsélă nu aduce, pentru care poruncim dumnévóstră boerilor Ispravnicii ai judeţului, ca cercetând şi dumnévóstră jalba lor şi fiind precum arată, să aibă şi de la dumnévóstră ajutor şi înlesnire la cele cu cale, dar fiind-că ne-am pliroforisit că acéstă mănóstire Stelea, unde vor să facă şi să aşede spitalul se află închinată la sfintul mormânt, să fie datorii jăluitorii ca întâi să se aşede cu epitropul sfintului mormânt, iar până nu se va aşeda slobodii nu sunt să facă spitalul într'acel loc.— 1822 Iulie 5.

Mihalache Manu, Romanitis.

Cod. 96 pag. 296.

acastă înființare de spital după-ce târgoveții se vor înțelege în privința localului cu Epitropul Sf. mormint la care este închinată mănăstirea Stelea .

Alienații continuă a se trimite în căutare pe la mănăstiri ¹⁾.

Comerț, Industrie, Bresle.—Póte-se vorbi de comerț și industrie în timpî anormali ca cei din 1821 și 1822? Până și articolele de îndesulare publică sunt cu anevoie de procurat în Bucuresci.

Aga orașului renunță la avaețul său, numai ca brutarii să nu scumpescă pânea. Totuși ei urcă prețul ócalei de pâne la 9 parale, ceea-ce obligă pe boerii administrației ca în 6 Martie 1821, să dea nart pentru brutari, impunând prețul de 6 parale la ocaua de pâne albă. În 24 Iulie acelaș an 1831 s'au făcut din nou alar pentru ca să se probeze brutarilor că n'au dreptul să urce prețul pânei ¹⁾.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Cuvioșe arhimandrite, starițule al sfintei mănăstiri Căldăroșanii, după pliroforia ce ni se dă printr'acastă anafora de către agie pentru acel ticălos creștin că se află zmintit scriem cuvioșiei tale ca să'l primesci acoloa în mănăstire țiindu-l în bună pază până când se va îndrepta sau se va linisci vremea, dându-i-se însă de la mănăstire și hrana cea trebuincioasă. — 1822, Maiu 12.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 101 fila 54.

Cinstiți Dumnévóstră boeri Otcârmuitorí.

Un ticălos creștin de aici din politie aflându-se lipsit de minte nu numai pe sineși au cugetat a se vătăma cu cruțare de viață prin spînzorare, din care s'au zăticit de cei 'i-au văduț, ci și locuitorilor face multe supărări, mai ales la ascherlăi, necinstind aruncă cu pietre și băligi; Agiea și ca să întâmpine întêmplătórea primejdie care póte să o aducă acest ticălos, l-au periorisit la închisóre, dar fiind-că nu se póte dojeni, va bine-voi cinstita Otcârmuire a se orându-i la vre-o sfintă mănăstire unde se va socoti ca să'l aibă în pază până se va îndrepta sau se va liniști vremea. — 1822, Maiu 12.

Alexandru Nenciulescu.

Cod. 101 fila 54.

De la Caimacamii țerei rumânesci către Dumnélui fratele vel Agă

Nicolae Filipescu

Find-că însuși Dumnéta ca un bun patriot, păzind folosul obștiei, ca să nu găsescă brutarii pricină că dau avaețuri la Agie să scumpescă pânea ai primit și te-ai lipsit atât de avaețul ce urma, cât și de cel canonicit prin hrisov de la

Pentru indestularea oraşului cu carne exista contract cu Sior Teodosie Vrana, epistatul cărnurilor, încă din timpul Domniei lui Al. Vodă Suţul. La 29 Ianuar 1821 scade preţul cărnei şi anume cea de ôie de la 18 parale la 16, iar cea de vacă de la 16 la 14 ¹⁾.

Se silesc boerii Otcârmuitorii în toate modurile să dea ôre-care avânt comerţului, indemnând, pe locuitorii să vină la bâlciuri. Aşa, târgul Moşilor care n'a putut fi ţinut în 1821, urmază să se ţină în anul 1822.

Domnul Caragea, ca să nu eî nimic, la acesta cunoscându-se în faţă că vreî să arêţi datorie de patriot adevărat şi am rămas mulţămiiţi, dar fiind-că brutarii ca nisce nărăviţi rău voesc să vîndă pe nouă parale ocaua şi acesta cercetând-o în Divan am găsit-o făr'de cale, şi s'aŭ hotărât ca să se vîndă ocaua de pâne albă coptă bine câte parale 6; eî dar într'acestaşi chip să dai Dumméta nizam şi să îngrijesei a se păzi nartul şi a fi îndestulare de pâne, iar care se va arêta împotrivor să 'î faci căđuta certare precum şi jimbla se va vinde 7 parale ocaua.—1821 Martie 6.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Constantin Samurcaş, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu, Iordache Filipescu.

Cod. LXXXXVI, pag. 216.

Actul al 2-lea este în Cod. originală a Bibliot. Urechia, la fila 5 verso.

1) Cinstite Dumnéta frate vel agă, cu toate că vîndarea cărnei aici în politia Bucureştilor este hotărîtă prin contract întărit şi de răposatul Domn Măria sa Alexandru Vodă Suţul, ca să fie cea de ôie câte 18 parale ocaua iar cea de vacă câte 16 parale ocaua, dar fiind-că însuşi Sior Teodosie Vrana epistatul cărnurilor, vîdînd eftinătatea vitelor şi cunoscînd nedreptatea ce se face obştiei de a se vinde carnea cu acest fel de preţ, dintru al s'ă bun proeresis, prin în scris arêtare ce aŭ făcut către Domnie aŭ mai scăđut preţul vînderei cărnei, după care s'aŭ hotărît a se vinde ocaua cea de ôie parale 16 iar cea de vacă parale 14; fiind însă că am luat pliroforie cum că carnea acum nu s'aŭ fi vîndînd cu acest preţ, ci tot cu preţul cel d'întăiŭ, adecă pe 18 şi 16 ocaua; de aceea poruncim, să dai cuviinciosul nizam de a se vinde carnea cu preţul ce s'aŭ hotărît în urmă după chiar primirea lui Sior Vrana, adecă cea de ôie câte parale 16 şi cea de vacă câte parale 14, iar avînd Sior Vrana vre-un cuvînt destoinic de împotrivre ca să i se vîndă carnea precum dice, să ne faci arêtare în scris, spre a se da cuviinciosul carar.—1821 Ianuar 29.

Iscătiturila boerilor Otcârmuitorii.

Cod. LXXXXVI, pag. 198.

Se înainteză prin Ispravnicii publicațiunii pentru acésta, prin care se promite comercianților protecțiune și pace și că vor fi păziți cu neferi la întorcere, să nu 'i supere nimenea dintre Turci 1).

Grație acestor publicațiunii târgul Moșilor a isbutit și acésta îndemnă pe Otcârmuire, să facă publicațiunii noue prin județe pentru târgurile Drăgaicei, al Slobođiei și al celui de la Mizil, din cursul lunii Iunie 2).

1) *Publicațiilă la ispravnicii din 12 județe dincóce de Olt de a se face târgul Moșilor la Bucuresc.*

Fiind că vremea târgului Moșilor, care se face în marginea politiei Bucurescilor, se apropie, unde sciut este de dumnévóstră că locuitorii din județele despre partea muntelui se cobórá cu vase de lemn și cu felurimí de vase de pământ, iar locuitorii județelor de la vale venea cu alte trebuincióse lucruri de vindea și își făcea alișverișul lor; de aceea din vreme se face cunoscut dumnévóstră, ca îndată după primirea aceștii porunci, numai de cât să publicarisiti în tot coprinsul județului, că se face estimp tîrgul moșilor negreșit și să îndemnați cu de a dinsul, ca să vie la târgul acesta la vremea când se face, două trei zile mai înainte, adică cu feluri de lucruri de vânđare și să le arétați și acésta, că alișverișul aú să și'l facă în pace nepopriți și nebântuiți de nimeni, pentru că s'aú orânduit îndestule colurí pentru paza lor, ca să nu'í bántuiască cinevași din ostași sau verí-cine precum și la întorcerea locuitorilor ce vor veni cu vase din partea muntelui este hotárire făcută, ca să li se dea neferi de pază, să'í ducă cale de 6 7 ceasuri de Bucuresc pánă își vor înlesni selemet drumului, fiind că și din oștirí s'aú mai ușurat din politia Bucurescilor; și de urmarea ce veți face cu punerea în lucrare după cele mai sus arétate mijlóce, să aibă Otcârmuirea răspuns. 1822 April 25.

Asemenea porunci pentru târgul moșilor s'aú făcut și la Spătárie și la Agie, ca să urmeze precum mai sus se coprinde.

Publicațiilă la 12 județe că este să se facă târgul Drăgăicei i târgul Slobođiei și Mizil.

De la Otcârmuirea Valahiei către dumnélor Ispravnicii ot sud...

Fiind că cu mila lui Dumnezeu și cu puterea oștilor împărătesc, după nizamul ce aú dat Lumináția sa Pașa Seraschierul oștilor, petrecerea tuturor de obște e nebântuită de către nimeni și târgurile ce se fac sunt folositóre obștei, că fac alișverișuri vânđând și cumpérând; de aceea și Moșii ce aú obiceiú de se fac aici la Bucuresc, după îndemnarea ce am făcut la obște s'aú adunat îndestul norod cu vase i altele ce aú avut de vânđare, făcându-se bun aliș-

Pentru apărarea prăvăliașilor din Bucuresci de brutalitățile din partea Ascherliilor turci s'au rânduit un gavaz-bașa. Otcârmuitorii scriu marelui staroste de neguțitori, ca toți prăvăliașii să facă o răsplatire acestui așerător al lor «carele ziua și noaptea trépădă și alérgă pe poduri și pe ulițele târgului, pentru apărarea și aliș-verișul neguțitorilor». Se pune pentru acésta taxă câte un taler de prăvălia mare și câte 20 de parale de pravălia mică 1).

veriș de n'au rămas nimic nevëndut și fiind-că se apropie și târgul Drăgăicei de la județul Buzeului, ce se face la 24 ale viitorului Iunie, târgul Slobođiei din sud Ialomița, tot atunci și târgul Mizil din sud Saac ce se face tot la Iunie 29, vë poruncim, să publicarișiți în tot județul, că aceste târguri au să se facă după obiceiul lor și să îndemnați pe toți de obște a merge cei ce au de vëndut și de cumpărat, ca săși facă alișverișul lor nepoprit, încredintându'i că pe lângă nizamul ce este dat are să trimiță Lumația sa Pașa și alți păzitori de vor fi apărați și nu vor avea nici o băntuială de către nimeni, precum nici cei ce au fost la Moși nu s'au băntuit și de primire să avem însciițare.
1822 Maiu 22.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Asemenea Pitac s'au făcut și la starostea de neguțători.

Cod. 96 .pag. 270.

1) De la Otcârmuirea Valahiei.

Dumnéta Staroste za neguțători, sciut și cunoscut este la toți dumnélor neguțătorii pieței și cei-l-alți locuitori târgoveți, că dumnéluși Gavaz-bașa încă de la venirea biruitórelor oștirilor împărátosci ziua și noaptea trépădă și alérgă pe poduri și ulițele târgului pentru apărarea și alișverișul neguțătorilor apărându-i de către ascherlii ce se întempla de fac câte o atacsie în târg, de aceea după a domniei sale osteneți, nu că dór Dumnéluși pretenderisesce și face cerere de vre-o plată, numai proeresisul neguțătorilor trebuie să și'l aréte, ca să se îndatoréscă și să pue mai multă silință și strădanie a alergera pe ulița târgului pentru ocrotirea și alișverișul dumnélor, ci dar Dumnéta din partea noastră să le-o faci cunoscută, că'i pohtim ca să dea și dumnélor un ajutor, pentru că de la noi partea boerilor și cei-l-alți i s'au făcut încă mai dinainte cădută multă-mire și acum urméză să dea și dumnélor câte taleri unul de prăvălia mare și parale 20 de prăvălia mică, și acest ajutor și proeresis acum au a'l face iar nu altă dată și banii strîngându-se de către dumnéta prin ceaușul stărostiei, să ni'i faci cunoscuți și și se va porunci cu ce chip să se dea la dumnéluși gavaz-bașa.—1822 April 13.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis,

S'aũ întemplat neînțelegeri între orșenii de la Slatina¹⁾ în privința locului unde să se țină târgul. Lăcitorii din Slatina s'aũ desbinat în două tarafuri, unia cerend a continua a se face târgul la locul cel

1) *Poruncă la sud Olt, pentru târgul din Slatina ca să nu se strămute din locul unde s'aũ aședat, dar să mai cerceteze pentru împotrivorii și să însciințeze.*

*De la Otcărnuirea Valahiei,
cătrec Dumnălor Ispravnicii ot sud Olt.*

Cu acestă jalbă iscălită de mulți orășani viind Medelnicerul Hristescu cumpărător de la cochii vechi al vămăi Slatinei, ne arătă de vădum și osebit pitac al dumnăvoștră de la trecutul Fevruar 22, orinduind pe giudețul orașului ca să facă întrebare tuturor târgoveților ce se află într'acel oraș, ca pentru înlesnirea și a lor și a vameșilor, să chibzuiască cu toții un loc mai larg ca să se hotărăscă a se face acolo târgul Sâmbăta, că unde se făcea până atunci este loc strimt și plin de noroe grele și unde se va alege loc să dea în scris către ispravnicie în dosul pitacului, și se vedură iscăliți într'acel pitac 34 ómeni, prin care arată că aũ ales loc după plăcere, dimpreună cu vameșul, în vale, spre a face și obor; în dosul căruia pitac se face și adevărea dumnăvoștră și a zabitului, ca să se facă târg într'acel loc; iar printr'acestă jalbă în care se ved iscăliți iar toți orășenii însă neguțătorii, băcanii, brașovenii, mămularii și cărciumarii, arată că din vechime târgul aũ fost de marginea orașului, cum se urmază și în alte părți, iar în Slatina din vremi răsărite se face pe ulițele târgului și că nu numai lăcitorii nu pot să și facă alișverisuri, ci și vămăi se pricinuesce pagubă, cacirdisindu-se lucrurile, și după cererea lor ce aũ făcut la ispravnicat aũ ales loc bun unde aũ făcut și vameșii obor; li s'aũ întărit și de ispravnicat i de zabitul județului alegerea lor; iar vr'o cincă șase neguțătorii, cari sunt mai la deal și se făcea târgul pe lângă ei, se fac davagii să nu fie obor, nici să se facă târg la locul slobod larg, cerend jălnitorii a nu se strămuta târgul de unde s'a aședat; osebit și cumpărătorul vămăi făcu arătare, că la obor aũ cheltuit peste taleri 200 și că de nu va rămănea târgul în locul ce s'aũ aședat, se pricinuesce pagubă vămăi și nu pôte să răspundă sferturile; decii cu tóte că cererea orășenilor este unită cu a vameșului și pentru a se păzi interesul vămăi domnesci este mai primită, dar și voia celor mulți biruesce pe a celor puținii, ci dar numai atăta să cercetați: de sunt cu adevărat aceștia, ce vor a fi târgul unde s'aũ aședat, mai mulți de cât aceia ce cer să-l strămute? și făr'de a-i strămuta din locul ce s'aũ aședat să însciințați dreptul adevăr, că de se va arăta acei cu ja'bă să li se dea răspunsul cuviincios.

Grigoric Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

vechiu, iar alții să rămână unde s'a mutat de curând după cererea Vameșilor. De la Martie până la Maiu urmază anchete diverse, până ce

De la Ocârmuirea Valahiei.

Către dumnelor boierii Ispravnicii ot sud Olt.

De la 21 ale trecutului Martie, s'a dat poruncă Ocârmuirei către dumnévóstră pentru târgul de la Slatina, după pitacul dumnévóstră de la Fevruar 22, când ați orînduit pe giudețul orașului să chibzuiască cu orășenii pentru târgul ce au cerut ca să se mute, de este cu cererea tuturor și a vameșilor? în care pitac s'a vădut iarăși mulți orășeni iscăliți și apoi de dumnévóstră și de către dumnélui zabitul că întărește alegerea lor, a se muta târgul la vale, unde să se facă și obor de vîndare de vite, și atunci ni s'a făcut arătare prin jalbă din partea orășenilor, că vre-o 5 6 neguțatori, cari sunt mai la deal și să islterisesc de târg, căci se făcea pe la ușele lor, amblă ca să strice târgul de la ocul cel larg slobod și să'l mute iarăși pe lângă casele lor arătând și paguba i stricăciunea ce se primesce cu târgul a se face pe ulițe și cu tóte că s'a vădut cererea lor unită cu a vameșilor, fiind datorî a se păzi și interesul vamei, iar fiind că voia celor mai mulți biruește pe a celor mai puținî, vi s'a poruncit dumnévóstră, ca acésta să o cercetați: de sunt cu adevărat aceia ce vor să fie târgul la vale unde s'a aședat mai mulți sau sunt mai mulți aceia care voesc și cer să fie târg tot în locul cel vechi și fără de a face strămutare, dreptul adevăr să înșciințați; acum ne veni acésta alăturată jalbă, prin care se ved iscăliți mai mulți orășeni decât la cea dintîi cerend a fi târg tot în locul cel vechi, iar de la D-tre nu ne-a venit nici o înșciințare, ci fiind-că cu, acésta jalbă mare plângere au făcut atât către Măria Sa Pașa, cât și către noiș că din partea dumnévóstră s'ar fi făcut diiafendipsis, de aceea orînduim într'adin pe Matei Logofet al Divanului, cu carele vă poruncim strașnic, ca împreună cu zabitul județului i cu orînduitul Logofet, să faceți acésta amănuntă cercetare și mai întai prin tóte mijlócele să metahirisiți a'i învoi, iar ne stând mijloc de învoire, să faceți alegere curată prin catastih anume, căți sunt cei ce voiesc să se facă târg la vale, unde s'a ales locul și căți sunt cei ce voesc să'l facă tot în locul cel vechi și unde va fi cererea celor mai mulți, acolo dicem să se facă târg, iar când și cu acésta veți vedea că tot nu rămâne odnă, să vie doî despre o parte și doî despre alta vechilî și celor-l-alți aici; de care să ne înșciințați cu întórcerea logofetului — 1822, Maiu 1.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 96 pag. 253.

De la Ocârmuirea Valahiei, către dumnelor boierii Ispravnicii ot sud Olt.

Cu întórcerea lui Matei Logofetului mumbașirul ce au fost trâmisi după jălbile lóuitorilor orășani din Slatina, cari s'a găsit doué tarafuri pentru târgul

82 de orășeni în frunte cu județul orașului să alege al 3-lea loc și cu acesta se impacă certa.

Nu numai în țară, Pașa invoi bâlciurile, dar și ordonă *Otcârmuirei* să vestască județele, că și în Bulgaria se vor ține bâlciurile în pace și sub protecțiunea Turcii și îndemnă neguțătorii români să le frecvente ¹⁾.

ce este obiceiul a se face la acel oraș Sâmbăta, că unii voesc a se face tot în locul cel vechi, iar alții cer să rămâie la vale, unde s'au mutat și unde s'au făcut și obor de vameși, ne arătați dumnévóstră, că nu s'au putut face alegere care este voința celor mai mulți, căci cei care sunt cu apropiere de locul târgului cel vechi cer a fi acolo, iar care sunt cu apropiere de cel nou cer la cel nou și că în cele de pe urmă s'au învoit amândouă părțile, ca nici în locul cel vechi, nici unde au făcut vameșii obor să nu se facă, ci au ales alt loc mai îndemânatec, ce se numesce Glodul și că acolo s'au învoit amândouă părțile prigonitoare să se facă târgul cel de acum înainte, aducându-ni-se și o fée iscălită de 82 orășani adevărită și de giudețul orașului, că cu toți cer să se facă obor de vamă pe locul ce se numesce Glodul, moșie domnescă și fiind-că Vameșii au făcut obor cu cheltuială lor la locul ce se alesese întâi de se mutase este trebuință de cheltuială ca talerî 30 să se mute oborul, decî după arătarea dumnévóstră ce faceți dimpreună cu orînduitul Logofet mumbașir, că s'au învoit amândouă părțile să se facă oborul vamei pe locul Glodul, iar oborul ce s'au făcut de vameși la locul ce se alesese întâi nefiind de cuviință să cheltuiască iarăși vameșii să'l mute, să îndatoréză pe orășani ca ei să'l mute, de vreme ce nu este vre-o cheltuială grea a da un oraș ca talerî 30 pentru al lor folos și odihnă, silindu-vă a nu se mai da pricină de scandală, ci să rămie în odihnă și de săvârșire să avem însciințare. — 1822 Mai 17

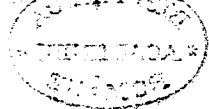
Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigore Romanitis.

Cod. 96 pag. 267.

1) *Publicații din porunca împăratăscă la 12 județe pentru a se face târg la Slivinul.*

De la Otcârmuirea Valahiei către Dumnélor boerî Ispravnicî ot sud...

Fiind-că prea puternicul nostru împărat, între alte bunătăți ce au arătat și arată către noi supusa raiaua sa, pentru folosul și binele tuturor au îngrijit și pentru aliș verișul norodului, spre a-și face neguătoria lor, fiind una și acesta din cele mari bunătăți a'e obștiei de care ne-au sosit prea înală poruncă împăratăscă arătându-ni-se că târgul Slivinul are să se facă după obiceiul vechi și neguțătorii cei ce au trebuință a merge cu mărfuri de vânzare și cei ce au să cumpere să le dăm de scire și să-i îndemnăm a merge, ca să 'și facă aliș-

Dar decă nu se mai aduc pedici de către turci la ținerea balciurilor, negățătorii întâmpinără dificultăți cu vameșii abuzivi și cu neașteptate opriri de a merge la aceste târguri, opriri aduse lor de administrațiunea județiană. Așa fu oprirea acésta nelegitimată a locuitorilor olteni de a frecuenta târgurile cisoltene. In 3 April 1821 «Otcârmuirea Valahiei» scrise Caimacamului Craiovei, să facă a inceta asemenea abuzivă oprire¹⁾.

verișul lor și să nu se sfiască că vor pătimi ceva, căci prea puternicul nostru împărat au dat bune nizamuri și pază a nu se face în vre-un fel de chip pagubă și supărare nimului cu nici un fel de chip, care nizam vedem că l-au dat și Luminația Pașa Seraschierul de aici în coprinsul țerei; ci dar să o publicarișiți la toți de obste și cei ce au avut obiceiii a face acest negoț să-î îndemnați a merge la numitul târg fără de nici o sfială, încredințându-î că nu vor avea nici o grijă la mergere și la întorcere, nici se vor bântui de cinevași; și de primire să avem răspuns. — 1822 Maiu 21.

Mihalache Manu, Costache Negrea, Romanitis.

Asemenea pitac s'au făcut și la starostea de neguțătorii.

Cod. 96, pag 270

1) De la Otcârmuirea Valahiei.

Către Dumnului biv vel Cămărașu Iancu Samurcaș Caimacamul Craiovei.

Am luat pliroforie atât din plângerea vameșilor, cât și din plângerea locuitorilor neguțătorii, că la târgurile ce este obiceiii de s'au făcut la sêrbătorii numite cum este Câmpul-mare și alte asemenea, care se află cu apropiere de apa Oltului, că nu s'au păzit obiceiul ce din vechime s'au urmat, adică s'au poprit cei de dincolo să nu trecă dincóce cu vite și cu altele ce au de vândare la târg, cu care acésta poprire se face mare zmintélă nu numui vamei domnesci, ci și chiar locuitorilor, cari au nădejdea lor în vite a vinde, ca să-și tie viața cum și neguțătorilor îndestulă zmintélă, că la acele târguri neguțătorii au fost iar vite n'au fost îndestule și asemenea rinduială ne este sciut că la târgul Rîtureni în Drăgășani și la alte asemenea care se fac dincolo peste apa Oltului că trec cei de dincóce și cu vite și cu alte neguțătorii nepopriți, ci acésta poporire nu credem a fi cu scirea Dumnétale, de aceea o facem cunoscută, ca să dai poruncă atât la Ispravnicii, cât și la alte locuri, unde se va cùveni, să nu poprêscă pe cei de dincolo cari vor vrea să vie pe la târguri cu vite și cu orî-ce, precum și pe cei de dincóce asemenea, făcend-o și publică prin satele mîrginei, să scie de a păzi rinduiala ce au fost, ca să nu se zăticnêscă aliș-verișul neguțătorilor și folosul locuitorilor; de care să avem răspunsul Dumnétale 1822 Aprilie 3.

Constantin Negri, Grigorie Romanit.

Cod. 91, pag. 233.

Mari pagube se aduseră comerciului și cu schimbarea monedei. In 15 Decembrie 1821 Pașa Silistra-Valesă, ordonă un nou curs al monedei, nu numai turcesci, dar și a altor state. Eacă ordinul dat de *Otcârmuire* ca urmare aceluși al Pașei:

«Cinstite Dumnéta frate biv vel Bane Grigore Ghica Epistate al Spătăriei, facem Dumitale în scire, că de la Măria Sa Pașa Silistra-Valesă ne au venit poruncă, să facem cunoscut la toți de obste în ce chip are să fie cursul ambletului monedei banilor, atât de alișveriș, cât și la dăjdiile Visteriei, pentru că din nestatornicie a se sci cursul, de la o vreme încóce s'au făcut multe învâlueli; după care poruncă s'au făcut publicații prin județe, însemnându-se și moneda fie-căreia felurimi de bani, în ce chip să se urmeze de acum înainte, atât la alișveriș cursul monedelor să se primescă făr'de încărcătură, căci unii din neguțatorii turci la alișverișul lor póte să facă a da banii cu încărcătură, din care pricină póte și vinđătorii să cêră preț mai mult a nu cerca pagubă, din care pricină se pot întâmpla zizanii, cât și la alte orí ce alte dări asemenea are să se păzescă cursul ambletului banilor și spre a fi sciut și cinstitei stăpânirii la pricinile ce se vor întâmpla, iar mai virtos să se publicuiască în semptul Spătăriei, iată se arată mai jos moneda fieș-care cum are să amble, îngrijind de a se păzi.—1821 Decembrie 15.

Moneda banilor

<u>tal. bani</u>	<u>tal. par.</u>
26.— Mahmudieaua.	12.— Galbenu Tunus.
3.— Rubiéua.	2.60 Nesfiéua.
12.— Funducu.	8.— Stambulu.
16.— Galbenu împărătesc.	7.— Misirul.
7.30 Raialul.	1.18 Sfanțih găurit.
7.60 Direcliu.	1.24 Sfanțih negăurit.
8.—Crontaleru.	
7.— Caragroș urdinar.	
5.— Beșlicu.	
4.— Iurlucu.	
3.60 Ichilăcu.	

Cod. XCCL, pag. 219.

Abia s'au început a se uita paguba adusă cu schimbarea cursului monedei în Decembre 1821, și iată că la Iunie 1822, prin firman al Sultanului se ordonă un nou curs al tuturor monedelor admise în țeră. Acest curs reducând valórea banilor, a provocat o mare mișcare în tótă țera. In Bucuresci neguțatorii închiseră prăvăliile, încât

nicî pânea care este trebuincioasă hranei, nu putea obştea să găsească. Faţă cu asemenea grevă, Otcârmuirea cere voie Paşei să revóce cursul forţat, ceea ce se făcu, dar peste câte-va zile, veni iarăşi poruncă să se urmeze cursul monedelor după firman.¹⁾ In 29 Iulie 1822, Otcârmui-

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

Dumnéta staroste za neguţătorî, fiind-că ne-aū venit prea înalt firman împărătesc in ce chip este a se urma de acum înainte cursul monedelor, iată Ńi se scrie, că îndată ce veî primi acest pitac al nostru să puî telal să publicărisască în tērgul politiei, făcēdu-se de scire, că in tocmai după cum se însemneză mai jos, fieş-ce monedă este a se urma de acum înainte, iar nu mai mult, atât la dat cât şi la luat, iar care se va împotrivi şi nu va urma întocmai, unul ca asela se va pedepsi straşnic. 1822, Iunie 17.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanit.

tal. parale

- 8. — Stambolulu'.
- 11. — Funducul.
- 7. — Misir.
- 12. — Tunus şi Tarabuliū.
- 25. — Mahmudéua.
- 3. — Funduc rubiea.
- 2. 20 Stambol rubiea
- 15. 10 Veneticu'.
- 15. — Olandéz.
- 14. 30 Impărătesc.
- 5. — Beşlicu.
- 2. — Ichilicu.
- 1. — Leu.
- , 10 Ortu. după cum aū fost mai, nainte.
- 6. 20 troi feluri de florini adecă taleri nemţesci, crontaler cu cruce şi cu ceî cu stălpî.
- 6. — Ūrdinarî, caragroşi, iar suferini este cu totul oprit la alişveriş şi cel ce va avea, să'î trāmiţā la zahana ca să'î schimbe.

Cod. 101, fila 1:5.

*Către prea înălţatul şi prea strălucitul Vizir Măria Sa Mehmet Selim
Paşa Silistra Valesi aducem prea plecată închinăciune până la
pământ, sărutân l prea lumnatele tălpile Măriei tale*

Prin prea plecatul nostru arzmagzar apropiindu-ne de huzurul Înălţimeî tale, cu multă umilinţă arētām, că in trecutele zile Măria sa Ahmet Paşa ne aū arōtat lumnată porunca Înălţimeî tale, după noima prea înaltului şi vredni-

rea intră cu arz la Vizirul Mehmet-Selim-Paşa-Silistra-Valeşi, cerându-i cu genunchi plecați și cu lacrimi, să se revöce cursul stabilit, pentru că pe lângă pagubele aduse obștiei, cumpărătorii huzmeturilor vămilor și al oeritului, din cauza scăderii banilor se lepădă de întreprindere, așa că țera nu va putea plăti lefile ascherliilor împărătesci.

cului de închinăciune împărătesc firman, pentru cursul monedelor a se urma în tot coprinsul țerei rumănesci cu scăderea cea hotărîită, adecă : Mahmudeua pe talerî 25 și cele-l-alte felurimî asemenea cu scăderea lor ce ni s'au însemnat și noi prea plecatele slugi ale Înălțimei tale, după datoria cea netăgăduită a supunerii noastre făcënd cunoscută porunca prin publicații, atât în orașul Bucurescilor, cât și în tôte cele-l-alte orașe și județe ale țerei, am vëdüt indată o mare ticăloșie și lipsă simțitoare de obște, pricinuindu se dintr'aceasta la toți locuitorii, pentru că zăticinindu-se numai decăt alișverişul s'au închis și tērgul, în cât nici pânea cea trebuincioasă, hrăna nu putea obșteea să găsească și atunci întimpinându-ne milostivirea Înălțimei tale s'au iconomisit acea poruncă și s'au mângâiat iarăși norodul cu urmarea cursului monedei după cum era mai nainte; acum de isnovă Măria sa Ahmed Paşa ne au făcut cunoscută luminată porunca Înălțimei tale întărind cu strășnicie noima prea înaltului și vrednicului de închinăciune împărătesc firman, a se urma adică negreșit cursul monedelor cu hotărîita scădere ce s'au dis mai sus, care acöstă nenădăjduită vestire au pătruns inimele noastre cu multă amărăciune, în vreme când noi pentru ca să putem răspunde plata lefilor ascherlăilor, ce se cere, am vëndüt la cochivechi alaltă-erî huzmeturile vinăriciului și al oeritului, avënd mare nădejde că dintr'aceste doue huzmeturi, vom lua bani și vom răspunde acöstă neapërata datorie, iar acum cu acöstă vestire de scăderea monedelor, vedem că toți mușterei s'au tras și noi am rēmas la o mare desnădăjduire, nici un fel de alt mijloc spre răspundere, osebit de cea-l-altă ticăloșie ce se pricinuesce obștiei norodului, cu zăticinirea alișverişului la sciuta pröstă stare în care se află astă dată, de aceea dar, fiind-că credincioasă țera rumănescă, împărătescul cheler, este pusă sub umbrirea și adăpostirea puternicului Înălțimei tale ajutor, și te cunösce într'acosta vreme a neputinței sale milostiv părinte și mângâitor, luăm îndrăznélă a ne apropia cu acest prea plecat al nostru arzmagzar și plecându-ne genunchile, cu lacrimi ne rugăm din partea a tot norodului, să grăbescă a ne întimpina milostivirea Înălțimei tale și astă dată, fără a ne lăsa nepuștiți într'acöstă osândă, și cum Dumneđeü va lumina cea blândă și plină de milostivire inima Înălțimei tale, să iconomisescă și acum acöstă înaltă poruncă, ca să putem răspunde neapërata datorie a lefilor din vëndarea huzmeturilor ce s'au dis, și norodul să se mângâe, rădicând cu bucurie glasuri de rugăciune către milostivul Dumneđeü pentru

Lovitura adusă breslelor prin admiterea în ele a meseriaşilor şi neguţitorilor străini, după convenţiunea făcută cu Austria şi de care s'au folosit şi cele-lalte puteri, continuă a desfiinţa acea cetate a comerţului şi industriei pământene, care era brésla din secolii trecuţi. Din tot timpul Otcârmuirei până la Domnia lui Grigore Ghica nu găsim decât două acte, care mai amintesc de existenţa unor bresle, şi încă şi dintr'acestea unul se referă la brésla străină a Evreilor şi cela-l-alt este o lovitură adusă breslei bumbăcarilor. La 17 Iunie 1822 Otcârmuirea Valahiei prin circulară către ispravnicii de judeţe recomandă pe omul starosteii evreilor pământeni din Bucuresci, care e trimis de staroste prin judeţe, pentru a căuta procesele dintre evrei şi a percepe şi darea lor către Visterie. Ispravnicii sunt obligaţi de a da ajutor delegatului Starosteii Evreilor, ca să-şi împlinescă mandatul, cu acesta că procesele mai mari şi pe care nu le va putea hotărî omul starosteii, să le cerceteze ispravnicii şi la cas de nemulţămire, a unei părţi să li se dea apel la Divan¹.)

îndelungaţi anî Inălţimeii tale, cu tótă fericirea; suntem nădăjduiţi că nici acum nu ni se va trece cu vederea această plângere a noastră, ci vom fi ajuturaţi la această deznădăjduire de către firésca milostivire la care rezămă tótă obştea ţerei rumănesci şi trăesce petrecând sub a sa adăpostire. 1822, Iulie 29.

Vechilul mitropoliei, Gherasim Buzeu, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă Vornic, Constantin Bălăcenu Vornic, Mihalache Manu vel Logofăt, Const. Filipescu Vornic, Iordache Goleşcu, Nestor Logofăt, Scarlat Grădiştenu, Scarlat Mihălescu, Mihăiţă Filipescu

Cod. 99, pag. 361.

1) *Porunca ce s'au făcut către Ispravnicii judeţelor, a da mână de ajutor omului ce'l va orîndui starostea de evrei, ca să strîngă birul evreilor ce sunt prin judeţe.*

*De la Otcârmuirea Valahiei,
cătredumăclor Boeri Ispravnicii ai judeţelor*

Starostea evreilor pământeni de aci din Bucuresci prin jalbă au făcut arătarea a se da cartea noastră la mâna omului ce orîndueşce vechil din parteşi a merge prin judeţe, pentru a căuta atât pricinile evreilor ce va avea unul cu altul şi a îndrepta după obiceiul lor, cât şi de a răspunde dajdia Visteriei după hrisóvele domnesci ce au, prin starostea al lor, cum au fost obiceiú de i se da carte de la vel Cămăraşul, a căruia cerere fiind cu orînduială, poruncim dum-

Brésla bumbăcarilor a vindut lui Enciu Neputinciosul, dreptul de a vinde el luminări de cêră și bumbac netors la oborul târgului de afară. Fiind-că și alții au întreprins asemenea comerț, Enciu trage în judecată isnaful. Acesta declară că nu va mai pretinde plată de la Enciu, de ôre-ce și alții au întreprins asemenea comerț, în contra vechiului lor drept. *Otcârmuirea* declară că «nu pôte să facă la acêsta apalt», adică monopol și după cum Enciu Neputinciosul rămene liber de a-și continua comerțul, declară că orî cine este liber să întreprindă aceștia comerț la 20 Iunie 1822¹⁾.

névóstră boerilor Ispracnicî de prin județe, că unde se va arêta numitul vechil al starostei cu cartea acêsta să'i dați cuviinciosul ajutor a se păzi orînduiala cum se urma în vremea luminațiilor Domnî, supunênd pe cel împotrivor la cele cu cale, iar pricinile de judecătî, care vor fi mai mari și nu se vor putea odihni pe judecata lui, să le cercetați dumnévóstră, după orînduială și cei ce nu se vor mulțami nici pe judecata dumnévóstră, să'i sorociți la Divan și așa urmând să păziți nizamul după orînduiala dreptăței cu a petrece toți în liniste după poruncile ce vê sunt date. 1822, Iunie 17.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis.

1) *Anaforaua ce s'au făcut în dosul jâlbii Enciului Neputinciosul.*

De la Otcârmuirea Valahiei

La acêstă Anafora a Dumnólui vel Agă nerêmâind odihnit Enciul Neputinciosul, de aici, prin zapeiu agiesc s'au înfătoșat înaintea nóstră cu isnaful bumbăcarilor de aici, cerênd prin jalbă lui de apelație, ca după zapisul acestui isnaful ce'l are la mână, cere numai el să fie slobod a vinde luminări de cêră și bumbac netors, la oborul Têrgului de afară, iar isnaful rêsponse, că ei în potriua zapisului lor ce i-au dat nu'i face nici un fel de supêrare și nici că urmôză vre unul din isnaful lor ce au prăvălii a face acest fel de alișveris, iar de s'au întins alții ce nu sunt în isnaful lor, acêsta nu stă în mâna lor, și de acești talerî 20 nu'i mai face nici o cerere să supêrare. Decî urmarea acêstă a isnafului fiind împotriva obiceiului pământului și fără de scirea stăpânirei făcută, Otcârmuirea nu pôte să facă la acêsta apalt și să zăticnească pe cei ce se hrănesc cu acest fel de alișveris între care și acest Enciul Neputinciosul, slobod este împreună cu aceia a și'l face nepoprit și cu fără de nici o dare nici la isnaful acesta, rămâind zapisul isnafului deputernicit și ne supêrați unit de alții și cu acêstă orînduială întărim Anaforaua Agiei, ca să se dea să se înțelégă și la o parte și la alta, spre a nu se mai arêta către Otcârmuire cu o cerere ca acêsta că nu numai nu va fi ascultată, ci li se va sparge și jalba. 1822 Iunie 20.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis

Industria păcurei în Județul Secuiei continuă a fi subordonată vamei, lăsându-se numai 40 de Țile extragerea păcurei din puțuri și vîndarea celei extrase în aceste Țile la alții de cât la vameși, iar pentru restul anului locuitorii proprietarii locului, estrag păcura pe contul vamei și ei sunt plătiți ca muncitori. Va să Țică Statul continuă a se socoti de proprietarul subsolului. Scutiri de puțuri prin cărți de la Otcârmuire nu aflarăm, dar procese ocașionate de vameșii, cari și arogau drepturi asupra puțurilor, ne-prevădute în ponturile vamei au urmat mai multe ¹⁾.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Către dumnelor Boierii Ispravnicii ot sud Saac.

Impreună cu această jalbă s'au citit și ponturile vamei și se vedu la capul 35 scriind curat pentru păcura ce este coprinsul vamei Văleni, că după ce vorbesce pentru plata locuitorilor ce scot păcura prin osteneală și cheltuiala lor, cum să se urmeze apoi vorbesce pentru păcura din 40 de Țile ce sunt știute ale stăpânilor moșiei, ca să o vîndă la alții cu prețul ce vor găsi, la alții străini cum și puțurile ce sunt scutite cu cărți domnesci, asemenea au să fie apörate; s'au vedut și înștiințarea dumnévöstră, că după porunca Otcârmuirei ce v'au adus a se slobodi păcura, iar de vor voi vameșii a o lua, să dea prețul ce va da alții; fiind că schitul au tocmii 200 vedre cu un neguțator turc să o ducă schitul la Oltenița pe taleri 2 vadra și arëtați că viind înaintea dumnévöstră chir Stroe tovarășul polcovnicului Moisa de la acea vamă, n'au avut alt cuvënt destoinic împotriva decât numai că i se cuvenea să o ia cu preț scăduț, că li s'au întemplat pagubă, și că vine la Bucuresci să se judece cu Dumnelui Căminarul; ei fiind că Dumnelui Căminarul arată pe lângă coprinderea ponturilor și a poruncei ce v'au adus, că nici în alți ani mai înainte n'au fost zăticnit de nici un vameș ei ori au cumpërat'o după prețul ce au dat alții, sau au rădicat'o de au dus'o la schele; după care ponturi ale vamei i după porunca Otcârmuirei și după obiceiul ce s'au urmat făr'de cuviință a'ți făcut de a'ți oprit păcura după o provlimă a vameșului că ar fi păgubit, poruncim dar să slobodiți păcura negreșit, ca să nu se întemle schitului vre o pagubă de către neguțatorul turc ce au tocmii'o, fiind că mai are păcură schitul atît din ceea ce mai rămăne, cât și din ceea ce se va strînge; de va veni Stroe și va aduce altă poruncă a noastră se va opri aceea; iar neaducëndu-vë altă, poruncă se va urma și la aceea după coprinderea ponturilor și a obiceiului, ca vameșii ori să dea prețul ce vor da alții, sau să fie slobodă să o rădice.— 1822 Iunie 18.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigore Romanitis.

Un proces a urmat în timpul Otcârmuirii din 1822, între Mitropolie și țergoveții de la Gherghița. Mitropolia voia să reclame claca și cele-l-alte drepturi ale proprietății de la Gherghița¹⁾. Procesul este

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Pe acesta alăturată anafora a Dumnului fratelui vel Logofet de țera de sus, neremâind mulțămîta sfânta Mitropolie, cu apelația ce a dat s'a înfățișat înaintea noastră, Stoian vechilul sfintei mitropolii cu câți-va din orășanii ot Gherghița, anume Nițul sin Dedul și Ioniță al Zmédei i Dinu Băcanul i Dumitrache s'in Ivan, i Ión sin Voicul Băcanul, i Petre Dogarul, i Mogârdicî Arménul, cei o aũ arêtat aședemênturi în scris, i Nicolae Mazâlu i Nicolae sin Sandul Brutarul ce s'a arêtat și din partea lui Stroe Postelnicelu i Dumitru Bărbieru și Ioniță Măcelaru, cari dic că aũ asemenea aședeminturi și nu le avurã lângã dênșii sã le arête; s'a mai înfățișat și alții din cei ce dic că aũ avut aședemênt pãzit numai pentru clacã, însã 30 lude sã dea câte un leũ și 20 lude câte 60 parale pe an, dicênd sfinta mitropolie, cã neavênd aici sineturile judecãților ce s'a urmat pentru acest fel de pricinî, ca sã le arête la judecatã, fiind la loc unde acum într'acéstã vreme nu se pôte aduce, vede cã Logofeția pune temeiũ la nisce aședemênturi ce aũ arêtat jãluitorii, care sunt fãcute din vremea rãzmeriței, în vreme de mitropolit pus de stãpânire strêinã, iar dupã ce s'a fãcut pace, prin judecatã cu Divan Domnesc s'a aneresit rêmâind și acele aședãmênturi aneresite, iar logofeția le primesce de bune și nu pôte a se odihni, în vreme ce osebit cã prin sineturi Domnresei sunt aneresite, dar îndatã s'a și pus în urmare aședãmêntul pravilei ce s'a fãcut cu sfat de obste, și ca sã nu se pricinuiascã pagubã mitropoliei cere ca de o cam datã sã și rêspondã adeturile moșiei dupã pravila pãmêntului și atunci de nu va avea sfânta mitropolie cu ce sã stea împotriva acelor aședãmênturi, lesne este a li se face despãgubire de către stãpânire. Impotrivã rêspușerã Gherghiceniî, cã aceste aședãmênturi ale lor le-aũ avut din vechime, uniî în scris, alții și nescrise de aũ vîndut rachiũ și pãne cu slobodenie, cum și la clacã aũ avut tagma neguțãtorêscã aședãmêntul și din cei vechi orășani ușurintã, iar acci 3) de lude cari dobândiserã din vremea Dumnului Mavroghene, privilegiũ, nu numai la cele-l-alte, ci și la dijmuri a nu da nimic, acela s'a stricat, iar vîndarea rachiului și a clãcei pãnã în vremea Rușilor când intrase arendaș Manuc și i-aũ oprit cu totul și de la rachiũ și de la brutãrie și atunci a venit la sfânta mitropolie de le-aũ dat aședãmênturile ce le aũ, iar la cei 50 de lude le aũ lãsat numai aședãmêntul clãcei nesupêrat care s'a pãzit în tótã vremea pãnã acum și cer asemenea sã se pãzescã și de acum înainte; iar judecãțile aũ fost una a ómenilor muncitori pentru asuprirea ce le fãcea la dijma fênului i a porumbului, iar alta a fost a orășanilor, când aũ cerut moșia cã ar fi a lor; s'a întrebat dar de a fost și ei în judecata aceea?

mult mai vechiū și s'aū căutat sub mai multe domnii anteriore. Ot-cârmuirea cercetază tôte sineturile Gherghițenilor și dă dreptate stă-pânului moșiei, după pravila pământului.

răspunseră că aū fost, pentru că cei-l-alți orășani cari s'a pornit cu pără i-aū luat în silnicie, dicend că de nu vor fi cu ei împreună, le dărimă casele și îi izgonese și de nevoie aū venit, dar n'aū nici un dovagelâc, căci ei erau odihniți pe aședământal ce avou cu mitropolia; cum și după judecată iarăși n'aū fost supărați îndată, ci mai pe urmă cu incetul aū început a'i supera. In potrivă vechilul mitropoliei arătă un zapis al prea sfinției sale mitropolitului Dionisie, cu lét 1820, prin care vinde arenda moșiei la arendași și nu se vedu pomenind nimic de aședământurile acestor jăluitoři, ci numai de rinduiala arendișii, că vinde venitul ca să'l caute după pravila pământului, și temeul pricinei fiind că să se vadă hotăririle domnesci de sunt aneresite aceste aședământuri sau nu, am pus de s'aū căutat în condicile Divanului și se găsiră acestea, insă :

1816, Eevruar 11. — Anafora a Dumnélor veliților boeri când s'aū judecat locuitorii de pe moșia Gherghiței cu Hristodor Clucerul za arie vechilul mitropoliei i cu Gheorghe Icononul unul din epistații moșiei, făcend pără locuitorii, că de trei ani de când este numitul Gheorghe Epistat i-aū năpăstuit la dijma porumbului i la fên și la rinduiala clăcei, pentru care clacă 30 de ómeni aū avut obiceiū să dea câte taleri 1 pe an și 19 case câte parale 60, iar epistații le eer câte 12 zile, și se găsesce cu cale de către dumnélor boerii să mǎrgă judecǎtor la fața locului și pentru porumb și fên cu carte de blăstem să cerceteze, și de se va găsi luat mai mult decât patru banițe de porumb grăunte cu banița de oca 22 la un pogon, să le întórcă inapoși i la fên, la cei ce aū curături și liveși din 5 copite una, precum aū dat și mai na'nte, iar stréiniși suditși, cei ce n'aū curături și liveși dau dijmă după zapisul de învoială ce aū cu epistații, și ceea ce se va găsi luat mai mult să le implinescă judecǎtorul, iar pentru clacă, după pravila pământului sunt datorși să facă câte 12 zile pe an, și jăluitoři ne-avend vre-un aședământ în scris la mânilor de la stăpânul moșiei, ori a da bani pentru clacă, sau a clăcui mai puține zile, aū găsit cu cale ca să facă câte 12 zile pe an, cum și vin i rachiū să se vëndă al sfintei mitropolii : pentru care aū și cărți domnesci de la rǎposatul Alexandru Vodă Ipsilant, i de la rǎposatul Mihaiū Vodă Suțul și de la rǎposatul Alexandru Vodă Moruz, prin care îndatoréză pe locuitorii după pravila pământului la clacă, la dijmă și la vëndarea vinului și a rachiului, după care și dumnélor dic să se urmeze, iar pentru împotrivirea ce cu zurbalác aū arétat locuitorii asupra epistatului dicend epistatul că împotrivitor aū fost un Dumitru Brataral i Ionița Giurea i Cărstian Cojocaral și Nedelea, pentru aceștia rinduesce a se cerceta și să inșciințeze, ca fiind vinovați să se pedepsescă.

Cercetarea documentelor se făcu căutându-se în condicele domnesci de la Divan, căci, cu bună sémă, părțile împricinate refuzară

1816, Martie 3. Hotărîre cu Divan a Măriei sale Ión Vodă Caragea, unde asemenea pără făcînd, cât pentru dijma porumbului orînduesce a se face cercetare dupe Anafora, cu adaos că de se va dovedi că nu le ia dijma la vremea culesului, ci o ia primăvara, să le plătescă și scădēmîntul, iar pentru dijma fînului aũ đis epistatul, că la 11 ómenî aũ dat o livede a mitropoliei cu zapis a da din trei copii una, iar de la cei l'alți locuitori ia din cincî copii una după tocméla ce aũ să coséscă; rînduesce și pentru acésta a se cerceta cu blăstem iarășî după Anafora și de se va găsi zapisul adevérat a celor 11 ómenî, se va urma după zapis, iar cei-l'alți și cari nu vor fi iscăliți în zapis, să le socotéscă din cincî copii una, afară din cei ce se vor dovedi că aũ avuf curăturile lor făcute cu tărñăcopul cu scótere de rādăcînî, ca aceia să dea din 10 copii una, iar pentru clacă, le vreme ce n'aũ aședămênt de altă tocméla, să clăcuiască câte 12 đile, cum și pentru oî care le țin statornice pe moșie, cel ce va avea de la 10 în sus să dea câte un miel și câte talerî unul, ca și cei ce aũ turme și daũ numai pentru fătăciune (iar pentru stupî este loc lăsat în hotărîre, însă în pravila nouă se rînduesce ca să dea stăpânului moșiei pentru fieș-care stup trei bani). Pentru lemne de foc de trebuința caselor lor aũ đis epistatul că le dă din pădure slobodă, iar ei aũ tăiat și din cea poprită; rînduesce a se cerceta și pricina pădurei și a gâlcevei și să însciințeze, iar vîndarea vinului și a rachiului este numai a stăpânului moșiei

1816 Martie 27. Anafora a dumnélor veliților boerî, când s'aũ judecat orășeniî din Gherghița cu Pitarul Ion vechilul sfinței mitropolii, și cereaũ orășeniî a lua moșia cu cuvênt că este a lor, unde după cercetările ce s'aũ fost făcut s'aũ dovedit, că moșia aũ fost domnescă până în apa Prahovei și rēposatul Ștefan Vodă Racoviță aũ închinat'o și aũ dat'o pe séma mitropoliei, ca să ia tot venitul din orî ce i claca, cum și din vin i rachiũ să nu aibă voie a vinde nimenî, care aũ întărit'o și alți luminați Domnî, iar în vremea rēposatului Domn Mavroghene dând mitropolitul Grigorie, carte la 31 ómenî, cu cuvênt că sunt vechî orășeniî ai Gherghiței, ca să fie apérați de tóte adeturile moșiei, să vëndă și vin i rachiũ; apoi în stăpânirea nemților, după aceea aũ găsit cu cale ca să fie toți supuși la tóte obiceiurile pămêntului cum s'aũ îndatorat și locuitoriî din satele după acéstă moșie prin judecata de mai sus, și nici băcănii, brutării, scaune de carne și alte alișverișuri ce sunt drepte folosuri ale stăpânului moșiei, după obiceiul pămêntului ce se urméză și la alte moși mōnăstiresci, să nu fi volnicî, nici jăluitoriî, nici alt nimenî a face, făr' de a se învoi cu Mitropolia.

1816, Iulie 6. Hotărîre cu Divan a Măriei sale domnului Ion Vodă Caragea, prin care întăresce Anaforaua dumnélor veliților boerî și hotărésce, ca

de a produce ele înşele acte care putéu să le contradică afirmările şi pretenţiunile, in loc de a le sprijini.

sfânta mitropolie după sineturile ce are să ţie şi să stăpânescă moşia Gherghiţa cu pace şi ne supărată de către jăluitoři şi toři câři se află locuitorı pe această moşie, măcar verı de ce bréslă va fi, să fie cu toři la adeturile moşiei după obiceiul pământului, îndatorindu'i ca să plătescă cheltuiala acei judecaři ce va fi făcut Mitropolia.

1816 Noembre 7. Anafora a Logofetiei ceı marı a țerei de sus, făcută în urmă la jalba a 7 brutarı, ce sunt locuitorı pe moşia Gherghiţa, când s'au arătat trei dintr'înşii anume Nițul sîn Radul i Dumitrul sîn Roman şi Petre sîn Sandul vechilı şi celor-l-altı patru anume Vasile sîn Ioniţa Măcelarul, Mogărdicı Armeanul, Potre Armeanul şi Petre sîn Sandul şi jalba lor fiind ca să fie slobođi a lucra pâne ca mai nainte, a se putea chivernisi, s'au arătat atunci şi prea sfinției sale părintelui mitropolitul jalba lor, şi au dat răspuns, că jăluitoři sunt unii din ceı ce au fost împotrivorı la stăpânirea moşiei şi s'au hotărıt ca Mitropolia să stăpânescă moşia cu toate dreptăţile ce se cuvine stăpânului moşiei, din care dreptăři fiind una şi vëndarea de pâne, au rinduit a se face alişveriş pe sêma sfintei mitropolii, iar ceı ce vor voi a lucra brutărie să mērgă să se învoescă cu sfânta mitropolie şi n'au primit'o acei jăluitoři, dicënd că n'au venit să se aşede şi să se tocmescă cu Mitropolia, ca să faă obiceiü nou, ci au cerut ca ori să aibă slobođenie, sau să li se plătescă acareturile şi casele şi se vor muta într'altă parte; la care dice Logofetia că după hotărirea dōmnescă ce s'au făcut cu Divan, Mitropolia fiind stăpână pe toate dreptăţile ce se cuvine unui stăpân de moşie şi după obiceiul pământului i după pravilniceasca condică avënd dreptate, găsesce cu cale, ca ori să se aşede cu mitropolia a lua slobođenie de a ținea brutării, sau să se poprēscă.

1816 Noembre 18. Prin întărireä ce dă Măria sa Ión Vodă Caragea, că de nu vor fi avënd locuitorı vre-un deosebit aşedământ în scris de la sfânta Mitropolie pentru a face ast-fel de alişverişuri şi de nu se vor aşeda, de aolea înainte să fie popriři cu totul, fiind acest folos numai al stăpânului moşiei.

Decı dintr'aceste judecăři vëndându-se că numai pentru 31 de ómenı carı luasera sinet în vremea răposatului Domn Mavroghene să fie apëraři de toate dăjdiile, să vëndă şi vin şi rachiü, acela îndată s'au aneresit precum şi prin hotărirea dōmnescă se coprinde că s'au luat de la mânilor, iar de sineturile acestor jăluitoři nici o pomenire nu se vede, dar în urma judecăřilor Divanului dōnlesc la Anaforaä ce au făcut Logofetia pentru brutarı arătând că şi ei au fost unii din ceı ce au fost împotrivorı ca să ia moşia mitropoliei şi toři de obşte s'au îndatorat la pravila pământului, de aceea n'au primit judecata cererea lor a le da slobođenie să lucreze pâne cu cuvënt de obiceiü, nevëndându-se atunci aşedământurile, căci nu sunt pomenite, ci i-au îndatorat să

Actele cerute cele mai vechi abia încep cu anii 1810.

mérgă să se așede cu mitropolia și la întărirea domnăscă ce dă la aceeași Anafora hotăresce, că de nu vor avea vre-un deosebit aședământ în scris de la sfânta mitropolie saŭ nu vor face aședământ nou, să fie popriți; iar pentru provlima ce ăice vehilul mitropoliei, că nu s'ar fi păzit aceste aședământuri cerëndui-se dovadă, răspunse că dovadă pôte găsi pentru doi ani dinaintea răsvrătirei, iar mai dinainte nu scie; am cerut și noi de la jăluitoři acele aședământuri și le vedum întocmai precum sunt arătate în Anaforaua Dumnului fratelui vel Logofet, a căroră coprindere mai pe larg cu numele lor se trecură în perilipsis mai jos, din care se vedu că nu sunt numai de la mitropolitul Ignatie, ci pe trei ómenī se vedu aședământul mai vechiŭ din vremea prea sfinției sale proin mitropolitul Dositeiŭ și ăiseră că mai sunt și la alții asemenea și de cele dinainte și de cele din urmă. Drept aceea Anaforaua acesta a Dumnului fratelui vel Logofet fiind cu bună orinduală și următore pravilei, asemenea și cum să se urmeze, adecă până când va aduce alte sineturi sfânta mitropolie ca să anerisească aședământurile ce se află în scris la mânilor lócuitořilor, iar cei-l-alți toți de obște să fie supuși la dreptățile stăpânului moșiei după pravila pământului. 1822, Maiŭ 10.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Sineturile ce au tērgoveți ot Gherghița sud Ilfov.

1810 Iunie 19. Sinet iscălit de Nicodim protosinghelul Mitropoliei, adeverit în dos de răposatul biv vel Logofet Ioan Comănenu, ce era ispravnic, la mâna lui Mogărdici Armenu i Voicu Băcanul i Negoită Băcanul, dându-li-se voie a vinde rachiŭ la prăvăliile lor, dar să primăscă fieș-care pe an câte 5 vedre rachiŭ de al mitropoliei, ori de drojdiŭ, saŭ de tescovină, vadra pe talerī 30 banī 90 și banī să'i dea la mitropolie și ei să'și vëndă ori ce rachiŭ vor vrea, iar nețiindu-se de aședământ să nu fie volnici a vinde rachiŭ.

1810, Iulie 24. Sinet iscălit de Anatolie iconomul, cu pecetea sfinteī mitropolii, adeverit cu iscălitura mitropolitului Ignatie și trecut în condica mitropoliei, la mâna lui Nițul sin Dedul pentru băcănia cu magazia ei să dea pe an la iconomia mitropoliei câte talerī 5 și să vëndă și câte 5 vedre rachiŭ pe tot anul de al moșiei prost, de tescovină, saŭ de drojdiŭ, saŭ de prune și să'l plătăscă vadra pe talerī 4 și parale 20 socoti-du-se și păzind aședământul să'și stăpânăscă binaua cu pace el și copiiŭ lui, iar când va rămănea rămășiță să'și rădăce lemnele binalei și să mérgă unde va șei, saŭ când va vinde la altul să dea de scire Mitropoliei.

1810 Iulie 24. Sinet asemenea la mâna lui Ioniță al Zmădeŭ pentru bă-

Țărani, Clacă, Țigani, Sârbii. În 1821 și 1822 nici o schimbare în situațiunea țăranului nu aflăm. La Maiu 31 anul 1822, după reclamațiunea adresată de sătenii din Dărășteni către Ahmet-Pașa, acesta dă poruncă către boerii otcârmuitorii ai țerei:

Hagi Ahmet Pașa.

Dumnóvóstră boerilor Otcârmuitorii ai țerei, poruncim ca jăluitorii să fie următorii după pravila pământului, însă claca de 12 zile să o facă în lucru iar nu în bani, cum și pentru carul de lemne, să dea iar nu bani, asemenea și o di cu plugul să facă, dându-li-se și islazuri care le-au avut pentru vitele lor și cu acest chip să urmați odihnuind pe jăluitorii a nu se mai jălui,—1822 Maiu 31.

Cod. XCVI, pag. 980.

Otcârmuirea Valahiei comunică porunca acésta a Pașei în termenii următorii:

cănia cu magazia ei cu chirie taleri 5 pe an și cu coprire ca și celălalt din susul acestuia.

1810 Iulie 24. Sinet asemenea la tóte la mâna Dinului Băcanul pentru băcânia cu magazia ei, cu taleri 5 pe an.

1810 Iulie 24. Sinet întru tóte la mâna lui Dumitrache sin Ivan pentru băcânia cu magazia ei.

1810 Iulie 24. Sinet asemenea întru tóte la mâna lui Ión sin Voicu pentru băcânia cu magazia ei.

1810 Iulie 24. Sinetul lui Anatolie cu pecetea mitropoliei, adevărit de mitropolitul, trecut în condica mitropoliei, dat la mâna lui Petre Dogaru pentru băcânia și brutăria ce are a da cu chirie câte taleri 5 pe an, și brutăria ce face a da chirie câte taleri 500, însă de bună voie cu magazia ei taleri cincii și de brutărie taleri 5 și să vîndă și 5 vedre de rachiú prost pe an de al moșiei socotindu-se vadra pe taleri 4 bani 60; să stăpânéscă el și copiii lui.

1810 Iulie 24. Sinetul lui Anatolie iconumul mitropoliei cu pecetea mitropoliei, adevărit de mitropolitul, trecut în condică iar la mâna lui Mogrâdicii, cel numit și dintêl pentru băcânia și brutăria ce are cu chirie câte taleri 10 pe an, însă de băcânie taleri 5 și tot asemenea cele-lalte, iar pentru casa sa să nu'i mai cêra deosebită clacă.

Numele celor ce dică că îi sciú cu sineturi ca ale lor, care nu se află aici:

Ioniță măcelarul cu rachierie și brutărie, tot asemenea.

Nicolae sin Sandul cu brutărie, tot asemenea.

Nicolae Mazălu cu prăvălia și magazia tot așa.

Dimitrie Bârbieru însă copiii lui, cu brutărie și tot așa.

Stroe Postelnicelul, cu prăvălie, tot așa.

De la Otcârmuirea Valahiei.

După porunca Luminăției sale Pașei ce împotriva se arată, cum au să urmeze jăluitoții cu plata clăcei în lucru iar nu în bani, cum și lemnele să le dea în natură și ziua plugului să o facă, și islaurile care din vechime au avut să li se dea, dicem și noi ca după porunca Luminăției sale Pașa, întocmai să se facă urmare.— 1822, Iunie 1.

La ocasiunea altei reclamațiuni a unor săteni din Ogrăzeni, Bălășoeni, Malu Spart, Crivina și Țigănia din Vlașca în proces cu mănăstirea Mihaii-Vodă, Otcârmuirea Valahiei dă o altă hotărîre prin care țeraniile sunt obligați a face cele 12 zile de clacă și pentru trecut a le plăti acele zile în bani câte un taler pe zi.¹⁾

Un alt proces a urmat între locuitorii din satul Gherghița-Un-

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

Ascultându-se de către Otcârmuire această Anaforă a judecății departamentului de opt de prigonirea ce au locuitorii din cinci sate: OGREZONII, BĂLĂȘOENII MALU SPART, CRIVINA ȘI ȚIGĂNIA OT SUD VLAȘCA cu cuviosul egumen al Mănăstirii MIHAI VODĂ, chir DIONISIE, pentru pricina clăcei care cer de a nu o face la Mănăstire după orînduiala pravilei pămîntului, ci după cum da mai înainte; asupra cărora pravilii, de vreme ce prin judecata departamentului n'au dovedit acești locuitori, că au vre un aședămînt în scris mai din nainte de la mănăstire, nu putem isterisi mănăstirea de dreptul ei, numai după multele strigări care sunt obicinuiți de le fac tot-d'auna; ci Anafora această a departamentului fiind întocmită după orînduiala pravilei, o întărim spre ași avea orînduiala ei, iar cuvîntul de păsuială, ca să răspundă adeturile pămîntului cu oreși-care îndeletnicire, acesta fiind musaadea a judecății, poruncim și noi ca așa să se urmeze, adecă să o dea pe jumătate în soroc de două luni, iar ceea-l-altă jumătate pesto alte două luni, iar ziua de plug și car de lemne au să'l dea în natură, iar claca de nu va avea stăpînul moșiei de lucru ca să le dea să lucreze, să plătescă acele 12 zile ale clăcii, ce le orînduesce pravila, ziua po talerî unul dupe musaadéua judecății ce li se face printr'această Anafora, la sorocul acela ce se arată, iar celelalte dijmuri ale moșiei, au să le răspundă după pravila pămîntului, care sunt îndatorăți locuitorii țerii de obște, iar nu numai ei și de se vor mai îndrăsn' asupra stăpînirii prin jălbi cu acest fel de nedrepte cereri, să scie că nu vor fi ascultați.—1822, Martie 11.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negreia.

gurenii cu Mitropolia pentru clacă, care se reduce la 6 zile prin învoială și acele 6 zile să fie întrebuințate la casă. ¹⁾

1) La prigonirea ce au avut locuitorii din satul Gherghița Ungurenii cu ispravnicii sfintei mitropolii pentru claca i dijma moșiei, din luminată porunca Măriei sale lui Vodă orînduindu se dumnului Clucerul Ioan Comăneanul Ispravnic ot sud Ilfov și viind în fața locului cu mumbașir edecliu d-lui Gligore II Ciubucei, după cercetarea ce s'au făcut, unde fiind și eu față, orînduit vechil din partea sfintei mitropolii, au căutat ei cu rugăciune ca pentru acele 6 zile ce sunt legați a clăcui pe vară să li se împărtășcă, adică două zile să lucreze cu cósă, două zile să lucreze la strînsul fînului și două zile să lucreze orî la vie în deal, socotindu se numai ziua ce va lucra iar nu și ducerea și venirea, orî la alt lucru al casei, unde va avea trebuință vara, iar nu toamna sau iarna; așiderea și pentru dijma fînului făcendu'si copițiile de o potrivă, să aibă a da din 6 copii una, care cerere a lor primindu-se de către mitropolie prin mine, li se dă această adeverintă spre sciință, iar când nu se vor ținea nici de acest aședământ de acum, atunci să aibă Sfinta mitropolie a'i apuca și cu mumbașir să împlinescă toate aceste 6 zile numai la cósă după aședământul lor cel vechiu, iar de la cele-l-alte semănături și avaturii să aibă a și le urma fără de împotrivire. Deci spre sciința acestui aședământ care s'au întărit și cu iscălitura Dumnului Clucerului Ispravnic se dă la mâna lor spre urmare întocmai.

Nicodim protosinghelul Mitropoliei Sud Ilfov.

Cod. 101, fila 121.

Față aflându-se înaintea noastră amendouă părțile, după cercetarea ce li s'au fă ut, acest aședământ de învoire ce au făcut între dênșii cu sfinta mitropoliei primit fiind, pentru a li se păzi întocmai nestrămutat s'au întărit zapisul și cu a noastră iscălitură.

Ion Comănenul.

De la Otcârmuirea Valahiei

După cererea ce prin jalbă au făcut locuitorii Ungurenii, atât birnicii pământului cât și străinii, ca să li se adevereze copie după aședământul lor ce au cu sfinta mitropolie, căci cel adevărat din vechitură se află slab și cam rupt, fiindcă după hotărîrea Otcârmuirei ce s'au dat a se păzi aședământurile lor ce sunt făcute înaintea pravilei, care și pravila le întăresce a se păzi fiind unul și acesta s'au cetit această copie cu cel adevărat zapis, ce se află în mâinile lor și fiind întocmai 'l am adevărit cu iscăliturile, ca să'si aibă credința și paza. — 1822, Iulie 6.

Mihalache Manu vel Logofăt, Romanitis.

Răducanu Serdar.

Un proces interesant a urmat in 1822 între Stolnicul Fotino și locuitorii din satul Șotânga (Dâmbovița). Acești locuitori moșneni și-au fost vîndut moșia și au primit să între în situațiunea de clacași¹⁾; ca atari ei cer să'și aibă livețile de fin și de pomi roditori cu dijmă, dar

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

La acéstă Anaforă a judecâtei departamentului de opt, neremăind odihnit Dumnélui Stolnicu Ioan Fotino, Dumnélui vel Hatman 'l-au înfățișat înaintea noastră cu Negoită sin Ioan i Dinul sin Badea vechili altor lude 30 locuitori ot satul Șotânga sud Dâmbovița, dicënd Stolnicul, că în zăpisul rēscumpărării sale pentru sfóra de moșie pe stinjenî 478 ce au fost a lor și o vëndu-se Cioranului apoi au luat'o Dumnélui cu protimisis, nu scrie ca locuitorii aceștia să'și aibă și livețile de fên și de pomi roditori cu dijmă, ci vëndarea lor au fost cu totul, adecă pământul cu livețile și cu cele ce sunt pe moșie; iar locuitorii împotrivă răspunseră, că fiind și ei moșneni cu parte într'acéstă sfóra de stinjinî 478 dinpreună cu Antiohie i Radul și Stanciul, cei ce au osebită adeverință de la Ioniță Cioranul cu apërare ca să nu dea dijmă pentru căminurile lor, dar ei cu vëndarea ce au făcut'o Cioranului prin osebit zăpisul lor, afară din aceea adeverință se cunosc că din moșneni s'au făcut clăcași și dijmași și precum toți clăcașii nu se scot din liveți și curăturî când trece o moșie de la un stăpân la altul, dic că așa nu se cade a fi scoși și ei din cuprinsurile lor, ci fieș-care cu dijmuri din tóte să'și fie livețile și locurile, cu tóte că și chiar într'acea adeverință ce o dă Cioranul la acei trei ei sciu că se scrie că sătenii să'și urmeze datoria răspunderii lor după obiceiul și celor-l-alte moșii; după a căruia coprindere póte a se da înțelegere fieș-căruia drept judecator, că vëndarea le-au fost ca din moșneni să fie clăcași și dijmași, care acéstă a lor cerere dic că înțelegendu-o și judecata Logofeției ot lét 1818, pe care au întărit'o și Domnia sa Ioan Vodă Caragea, că cu drept cuvënt o fac, li s'au dat și hotărîre la mână poruncitoare către dumnélor Ispravnicii județului, ca despre o parte fênul și rodul liveților să se pue la mână streină și Sto'nicul Fotino de nu va fi următor zăpisului ce au dat ei Cioranului să aibă ași primi banii și dumnélui Stolnicul Fotino nu numai că nu au dat supunere la acéstă domnescă poruncă, ci împotrivă le-au luat curăturile și pometurile și le au dat altora în banî, asupra căroră arētări făcënd și noi chibzuirea dreptății; am cerut de la stolnicu Fotino zăpisul vëndărei acestor stânjinî 478, ca să'i vedem cuprinderea și dișe că nu'l are, fiind pus amanet la un sciu obraz, cerënd a avea și de la noi sorocul ce i s'au dat de către judecata departamentului ca în vreme de zile 30 să'l aducă.

Deci cât pentru sorul zăpisului primită fiindu-ne și nouă cererea Stol-

cumpărătorul refuză, dicând că ei au vândut tot pământul și nu vrea să-și recunoască de săteni clăcași. Judecata este veche, de sub Ion Vodă Caragea. Fotino e obligat să lase bieților deposedați curăturile și pometurile, lucru la care dânsul nu se supune, dar la 30 Iunie 1822 Otcârmuirea dă drept țăranilor să cosască curăturile, iar finul să rămână în deposit până la terminarea procesului.

Locuitorii din satul Căinenii plaiul Loviștei se jăluiesc Pașei, că prin mijloc de silnicie și de înșelăciuni fostul Domn Alecu Suțu le-au luat moșia, pe numele Dămnei sale Eufrosina. Acum moșia este scosă în vîndare și au cumpărat-o Teodosie Vrana. Locuitorii cer dreptul de protimisis și acest drept li este recunoscut de Otcârmuirea Valahiei¹⁾.

nicului i s'au dat sorocul cel cerut, iar pentru venitul liveșilor să se facă urmare de către dumnélor Ispravnicii județului precum judecata departamentului o găsește cu cale, iar pentru curăturile de fân care se vor dovedi iarăși prin cercetarea dumnélor Ispravnicilor, că au fost drepte ale lor, poruncim ca să și le cosască locuitorii ca un lucru dat și hotărît și prin poruncă domnescă și să stea fânul deponat până va aduce Stolnicul Fotino zapisul și atunci vor da locuitorii dijmă și va lua fânul celălalt în trebuința vitelor lor. 1822, Iunie 30.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădișteanu.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei către chir Teodosie Vrana.*

Locuitorii ot satul Căinenii ot plaiul Loviștei dintr'acel județ, prin jalba ce au dat către Măria Sa Pașa, arată mijloc de silnicii și de înșelăciuni pentru vîndarea moșiilor la Măria Sa Dămna Eufrosina a răposatului Domn Alecu Vodă Suțu și că prin zapisul lor n'ar fi dat și satul coprinsul lui, al doilea arată că te-a' ivit Dumnéta cumpărător și că le ei și vatra satului ce nu este vîndută cerînd protimisis, și de Măria Sa Pașa ni se poruncesce, ca cercetînd jalba și chibzuind plîngerea lor să și afle cuviincioasa îndestulare și să îndreptați a nu se mai jălui, a căroro jalbă ascultînd-o, cât pen'ru cele l-alte provlime nu putem să punem temeiū până nu se va vedea zapisul lor și alte dovedii, iar pentru protimisis ce cer la cumpărătoarea Dumitale avînd cuvînt, iată se trîmise și însăși jalba lor spre pliroforie; ei dar scriem Dumitale, ori să odihnești pe jăluitori cu ori ce mijloc vei sci, sau să vii ori însuși sau vechil plirecūsios cu tôte sineturile, să și rînduești a veni, să vă judecați, do care ori cum să avem răspuns al dumitale. 1822 Martie 8.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

Egumenul Mănăstirii Cotroceni reduce claca la 8 zile pentru locuitorii din satele Budiștenii și Bulbucata din Muscel 1)

Am văzut în volumele din urmă la ce ocaziuni s'au colonizat Sârbi și Bulgari prin județele dunărene ale țerei rumânesce. Acum Sera-sehierul turcesc hotărăsce, ca să se întorcă peste Dunăre asemenea coloniști. Acastă ho'ărire nu putea să convină boierimei, care perdea venitul de la locuitorii aceștia de prin satele lor. De aceea Otcărmuirea se grăbesce a reclama în 9 August 1822 revocarea ordinului, în modul următor :

Cu prea plecatul nostru arzmagzar facem arătare Înălțimei tale, că după însciințările ce ne-au venit de la Ispravnicii unor județe, ni se face cunoscut că cu prea înaltă porunca Măriei tale se ridică din satele *județelor familii întregi de Sârbi și se trec peste Dunăre*, care acele familii se află cu locuința aici în pământul țerei de câto 30 și 40 de ani, unele încă și mai de mult, și cu această ridicare s'au dat în adevăr o mare turburare și spaimă tuturor locuitorilor, lățindu-se spaima mai în tot coprinsul țerei, nefiind la putința noastră

1) *De la Otcărmuirea Valahiei.*

La această alăturată Anafora a judecăței departamentului de opt, nerămând odihniți locuitorii din satul Budiștenii și Bulbucata din sud Muscel, Dumnelui vel Hatman al Divanului i au înfățișat înaintea noastră cu însuși cuviosul ecsarh al sfintei mănăstiri Cotroceni chir Procopie, cerând ca, să nu fie siliți a face mai mult de cât 8 zile clacă pe an și când nu va avea de lucru să-i plătescă ziua po parale 20, iar de carul de lemne și de plug să fie ertați, aflându-se omeni scăpătați, iar ecsarhul împotriva le-au răspuns, că de a le face ușurare și musaadea din cele ce sunt orînduite și canonisite în pravilă a da un locuitor stăpânului moșiei nu se împotrivesce, dar însă să mergă către sineși cu rugăciune, iar să nu 'l tragă prin Divanuri și judecăți; asupra cărora provlimi li s'au dat locuitorilor să înțelégă, că Otcărmuirea și Lumația sa Pașa nu numai că nu strică pravila și obiceiul pământului, ci încă mai vîrtos le întăresce, pe cari îi hotărîm și 'i osândim, ca întocmai după această anafora a judecăței să fie următorii, atât pentru obiceiul pravilei, cât și pentru răspunderea celor în natură să le dea cu repaos, pentru căci au pățimit și ei în rezvrătirea anului trecut, care acesta să o cunoscă ca un har și musaadea de la judecată și numai acum pentru destoinicele cuvinte ce dic Dumnelor boerii judecători, iar nu pentru tot-déuna, fiind-că pravila are ași avea întru tôte și cu toți fără osebire puterea și urmarea sa. 1822, Iulie 3.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădișt nu.

a o astâmpăra aflându-se locuitorii îngrijați. Noi prea plecatele Măriei tale slugi avându-te pe Înălțimea ta ca un doritor părinte și al nos'ru și al patriei noastre și sciind că această țără, chelerul prea puternicei și hrănitorei noastre împărății, este încredințată sub umbrirea și adăpostirea Înălțimei tale, de unde se așteptă totă mântuirea și buna stare credincioșelor raele, după neapărata datorie alergăm, cu totă îndrăzneala la multa milostivire a Înălțimei tale și cu genuche plecate ferbinte ne rugăm, să ne răverși și acum fireasca milostivire, iconomisindu-se de către înalta înțelepciunea Măriei Tale potolirea ridicărei familielor sîrbi, ca vedînd tot norodul să se bucure dobîndindu'și mîngăerea și astîmpărarea lor cu liniste de vreme ce toți supușii prea puternicei împărății, după Dumneșu numai la mila Măriei Tale avem totă nădejdea. — 1822, August 9.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Iordache Golescu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu. (cu pecetii).

Cod. 93 pag. 374.

Țiganiii continuă a avea sôrta cunoscută. Țiganiii aurarii reclamară la Pașa că sunt fôrte asupriți și jăfuiți de zapcii armășeșci. Din ordinul Pașei la 18 Iunie 1822, se scrie lui vel Armaș :

De la Otcârmuirea Valahiei.

Cinstite Dumnôta vel Armașo, fiind că această jalbă a țiganilor aurarii ni s'aũ trâmisi de către Luminația sa Pașa și cu poruncă, ca regresit să-i odihniți a nu se măi jălui, căci pentru acest fel de pricinii și alte multe jălbii s'aũ măi dat de alți țigani și s'aũ trâmisi de Otcârmuire la Dumnéta a se odihni, dar se vede că nici o îndreptare nu li s'aũ făcut ci împotrivă a'i cercat supărări, de aceea, atât din porunca Luminației sale Pașei, cât și din partea Otcârmuirei scriem Dumitale, ca nu numai supărare peste întocmitul catastih al Vistieriei ce s'aũ dat la Armășie să nu li se facă jăluitorilor aurarii, ci încă și pe acei zapcii armășeșci aducîndu-i aici și cercetîndu-i Dumnéta, de se vor dovedi într'acest fel de urmări, nu numai să se lipsescă din slujbă, ci încă să-i puneți a întôrce înapoi și ceea ce vor fi luat rău cu catahrisis și să se și pedepsescă spre pilda și altora. — 1822 Iunie 18.

Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96, pag. 288.

CAP. XVI.

Țera rumânescă sub Caimacamia lui Grigore Ghica Vodă.

După ce am vedut, intemeiați pe documente inedite, care era starea justiției, a finanțelor, a edilităței, a comerțului, industriei și breslelor sub administrațiunea turco-română, până la numirea lui Gr.

Ghica Vodă, în acest capitol aducem documente iarăși inedite asupra administrațiunii în toate direcțiunile, a țerei rumânesce, de la înființarea Căimăcămiei noului Domn până la sosirea lui în Bucuresci.

Amintim că, după revoluțiunea lui Tudor țera fu administrată precum vedurăm, de Boerii Otcârmuitorî, sub președința unui Pașă. Acestora succedă așa disa «Otcârmuirea Valahiei». Vineri la 7 Iulie, 1822, Otcârmuirea primi veste de noua Domnie a lui Gr. Ghica, prin anume firman al Porței în cuprinderea următoare:

Tălmăcirea prea înaltului firman ce au venit pentru domnia Măriei sale prea Înălțatului nostru Domn Grigorie Dimitrie Ghica Voevod. 1822, Iulie 7.

Lauda a nĂmului Mesiei, cei ce vĂ aflați în memlechetul Valahiei boerî ai Divanului, sporĂscă-se supunerea vĂstră. AjungĂnd acĂstă împĂrĂtescĂ și înaltă poruncă, sciut fie vouĂ, cĂ izgonindu-se acum cu mijlocul cel cuviincios cele de mai nainte pricinuite acatastasi și rĂscĂle în douĂ ale nĂstre de baștină împĂrĂtesci locuri Valahia și Moldavia, cu ajutorul lui Dumnezeu s'au deșertat și s'au curățit aceste douĂ provinciĂ de scĂrnavele stĂrvuri ale apostaiilor, ca sĂ se întĂrcĂ liniștirea și repaosul la nevinovatele raele; sosit'au rindul, ca sĂ se orĂnduiascĂ și sĂ se pue Domn; dar fiind-cĂ cei din cĂta grecilor mai nainte DomnĂ, deosebit cĂ au fost cei întĂiĂ îndemnĂtori și stĂpĂni ai revoluției și încĂ îndrĂzneți de nelegiuri și de violenții, în urmĂ au îndrĂznit de au fĂcut o mulțime de zulumuri, și cu dosirea lor alocurea au arĂtat cu adevĂrat necredința lor, dar boerii pĂmĂntenĂ, slugele mele tot-d'eauna privea a rĂmĂnea în punctul raghitului și al supunerei, din carĂ unii în trecutele țile viind la împĂrĂtescul nostru pĂmĂnt, încĂ mai mult au arĂtat cea nețĂgĂduită credința și a nevinovĂțirii lor. De aceea numai și numai spre creșcerea odihnei și a statornicieĂ locuitorilor sĂrmanĂ raele, fost'au împĂrĂtesca nĂstră voințĂ a se orĂndui și a se alege Domn dintr'acești pĂmĂntenĂ, dupĂ cum și mai nainte au fost, și ast-fel acum s'au dĂruit cu îndestulare și s'au orĂnduit din bogatele mili împĂrĂtesci Domn al memlechetului Valahiei Grigorie Ghica, (al cĂruia sfĂrșit sĂ fie cu bine) întĂrirea celor mai întĂiĂ din nĂmul Mesiei ca unul ce este din cei cu ipolipsis în oraș boerĂ pĂmĂntenĂ. DecĂ fiind-cĂ numitul Domn, dupĂ cum urmĂzĂ, plecĂnd de aici este sĂ vie la Silistra spre așĂ pune în orĂnduială ecpaiaua sa, și pĂnĂ ce va ajunge la locul sĂu ca sĂ se pue în bună orĂnduială și Otcârmuirea numită țeră și ca sĂ se ocrotĂscĂ sermana raia și cu multe chipuri sĂ și arĂte faptele neĂvinovĂțirei și a sadacatului, s'au orĂnduit și s'au așĂdat CaimacamĂ domnesci din cei ce sunt boerĂ pĂmĂntenĂ veniți cu dĂnsul în Țarigrad, întĂrirea nĂmului Mesiei Bașul Barbu VĂcĂrescu și Aga MihĂiță Filipescu (a cĂroră supunere sporĂscă-se) și pĂnĂ ce va sosi numiți CaimacamĂ în Bucuresci, deopotrivă sĂ vĂ sirguiți spre cĂutarea și îndreptarea celor trebuincĂose slujbe și maslahaturi

ale memlechetului. Acesta chiar prin tacir s'aŭ cerut de către numitul Domn, ca să se scrie înaltă împărătescă poruncă către voi, de aceea și s'aŭ făcut împărătesc firman al meu, ca să lucrați și să vă purtați după cum s'aŭ dis și în tr'adins s'aŭ scris și s'aŭ trimis această împărătescă înaltă poruncă. Decî până va sosi acilea cei din partea Domnului orinduiți Caimacamî, să vă siliți și să vă sirguiti într'o unire, spre a căuta și a îndrepta cu credință cele de trebuință slujbe după obiceiul ce este și să săvîrșiți cea mai trebuincioasă slujbă a ocrotirei săracilor și a neputincioșelor raele, și să puneți în bună orinduială maslahaturile memlechetului, sirguindu-vă pentru odihna și repaosul săracilor și ocrotirea lor de nedreptăți și jafuri, pentru acesta s'aŭ scris acest împărătesc și înalt firman, prin care poruncim, ca cum va ajunge să vă purtați după cum vi s'aŭ dis, și să lucrați după netăgăduitele semne ale supunerii acestui în scris împărătesc înalt firman ce cere după datorie supunere și cu totul să vă depărtați de cele împotriva, așa să înțelegeți și la sfintele noastre semne să fiți supuși. S'aŭ scris la sfârșitul lunii Seval în anul 1237.

Cod. 98, pag. 354.

În aceeași zi de 7 Iulie Boierii din fruntea țerei se constituiesc în Căimăcămie a țerei rumănesci și în asemenea calitate trimit la Pörtă arzmagzarul următor :

La prea strălucitul prag al prea puterniceii și hrănitoreii noastre Impărății, noi supușii și credincioșele raele ale memlechetului Valahiei cu genunchele plecate arătăm, că astăzi la 7 ale următoarei luni Iulie, am primit vrednica de închinăciune sfintă împărătescă poruncă vestitoare, cum că bine-voind milostivnica împărătescă râvnă din bogatele sale îndurări, ni s'aŭ orinduit Domn și oblăduitor țerei dintre pămîntenii noștri, Măria Sa Grigorie Dimitre Ghica Voevod, de care pentru această bună alegere și suntem cu toții mulțămiiți și rugători către prea înaltul Dumnezeu pentru tăria și nebiruita statornicie a prea puternicului Devlet, a o ținea și a o păzi în veci nestrămutată și pururea groasnică și înfricoșată asupra vrăjmașilor săi, ca sub umbra și acoperământul aripilor sale, unde au petrecut moșii și strămoșii noștri în liniste, cum și noi până acum, să petrecem și de aci înainte, noi și tot neamul nostru, încinși tot-d'auna cu briul credinței, după netăgăduita noastră datorie, de care și nu lipsim a arăta către înaltul Devlet, că vom fi cu totă silința și osârdia la slujbele și trebile țerei, ce din împărătescă poruncă ni se vor da asupra de către mai sus numitul Domnul nostru, săvîrșindu-le toate la vreme și fără de eusur.

—1822, Iulie 7.

Cod. 93, pag. 356.

Caimacamii se grăbesc a scrie și noului Domnitor la aceeași dată de 7 Iulie, manifestându-și bucuria că dintre pămîntenii a fost ales noul Domn.

Prea Înălțate și prea milostive Dămine.

Astă-qi la 7 ale următorei luni Iulie, am primit vrednica de închinăciune împărătesca poruncă a prea milostivului nostru Impărat, vestitoare cum că din bogatele sale îndurări, milostivindu-se asupra noastră au orinduit pe Măria Ta Domn și oblăduitor patriei Măriei Tale și a noastră Valahiei, pentru care nu puțină bucurie am luat cu toții de obște de această vestire mai scumpă și mai veselitoare decât toate vestirile, sciind pe Măria Ta împodobit cu toate darurile cele bune, adică bine credincios și temător de Dumnezeu, pentru căci au luminat bun gândul prea milostivului nostru Impărat de au făcut această mare pomani cu noi și cu totă țera, rinduind pe Măria Ta Domn, rugându-ne ferbinte lui Dumnezeu și pentru prea puternica împărăție a o ținea în veci ne-strămutată și nebiruită asupra vrăjmașilor săi, mulțămindu-i pentru înțeleptăscă alegere ce au făcut rinduind pe Măria Ta Domn, mai vertos la această vreme, când din multele nevoi ce au pătimit țera de la vrăjmașii apostafi au ajuns la cea mai prăstă stare și sărăcie, în cât este vrednică de jale și de căință la tot milosul om, și nădăjduim fără de indoială că prin înțeleptă Măriei Tale oblăduire și ajutorință se va întrema și 'și va veni în starea ei cea bună, după călduroasa râvnă ce scim că ai Măria Ta spre faceri de bine și spre iubirea de omeni, ca un bun și vrednic de laudă patriot și părinte al patriei, și așteptăm cu mare bucurie și veselie bună venirea Măriei Tale în luminatul scaun al Domniei spre mângăierea tuturor de obște. Către acestea am înțeles și celelalte ce ni se poruncesc de către Înălțimea ta și indată le-am și pus în lucrare, trimițând numai decât luminata carte a Măriei Tale ce s'au scris prea sfinției sale părintele Mitropolitul și către sfinția lor părinții Episcopii și către dumnolilor boerii ce se află încă la Brașov și făcând publicații de bună vestire a fericitei Domniei Măriei Tale în totă țera, cum și treba țerei imbrățișând-o cu totă silința până vor sosi și dumnolilor Boerii cei orinduiți de Măria Ta de la Tarigrad, adică Dumnolui biv vel Spătarul Scarlat Mihălescu și Dumnolui biv vel Mihăiță Filipescu, cari ni se arată că sunt porniți de a veni, ca împreună cu dumnolilor să căutăm toate maslahaturile țerei fără de cūsor după yoînța prea puternicei Impărății și după luminată porunca Măriei Tale, trămiserăm și armagzar de mulțămire către prea puternicul nostru Impărat, care și primindu-se de către Măria Ta, se va da unde se cuvine, iar luminații anii Măriei Tale să fie mulți și fericiti. — 1822, Iulie 7.

Cod. 98, pag 356.

Și Vizirului Mehmed-Selim-Pașa Silistra-Valesă, scriu Boierii Caimacami, mulțămind de numirea lui Gr. Ghica.

Către prea înaltul și prea puternicul mare Vizir, Mehmet Selim Pașa Silistra Valesă, aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutând urmele prea lunatelelor Măriei Tale picioare.

Cu prea plecatul nostru arzmagzar arătăm milostivirei Înălțimei tale, că astăzi la 7 ale acestei următoare luni Iulie, am primit cu Dumnolui Tatarasă împărătesc firman vestitor nouă, cum că prea puternica împărăție a răvârsat milă asupra noastră și asupra ticăloșei țări, de ne-a rănduit Domn dintre pământeni noștri, bun patriot și împodobit cu multe daruri destoinice, pe Măria Sa Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, de care nu suntem vrednici după cuviință a arăta mulțămirea ce avem cu toții de obște pentru această mare facere de bine și nemărginită milostivire ce ni s'a răndit, decât înălțând mâni și glas de rugăciune către a tot puternicul Dumneșeu, ne rugăm ferbinte să păziască în veci nestrămutat slava și mărirea prea puternicei Impărăției, cum și pe Înălțimea ta să te apere de ori ce împotrăvire și să te ție cu tot fericitul bine întocmai după pohta inimei, atât aici în lumea această, cât și în vecl viitor să te așede în veșnicile desfătări ale raiului, pentru multul ajutor ce am cunoscut de multe ori în fapte că ai făcut Înălțimea ta nouă și ticăloșei țări la multe păsuri și nevoi, cum și acum la rănduirea Domniei cu bună alegere de obraz destoinic și împodobit cu vrednice haruri și bunătăți, de care făcând prea plecate răspunsuri atât către milostivul Devlet cât și către Măria sa Vodă, le trămiserăm iarăși cu Dumnolui Tatarasă la Înălțimea ta spre a se trămite la Tarigrad. — 1822, Iulie 7.

Cod. 98, pag. 357.

După cum a fost indemați de Gr. Ghica, Caimacamii scriu imediat Mitropolitului, Episcopilor și Boierilor adăpostiți la Brașov, trămitându-le copie după firmanul primit. 1)

1) Noi Caimacamii țerei rumănești.

Astăzi Vineri Iulie 7 ne-a răndit mujeții de la Tarigrad cu vestire de bucurie, cum că prea puternica noastră Impărăție, după neadormita îngrijire ce a răndit și pentru țera Valahiei a se pune în orinduiala cea bună care a răndit și a se îndropta cele rău urmate, s'a răndit de ne-a răndit Domn dintre pământeni pe Măria sa Grigorie Ghica, (Domnul Dumneșeu să lătescă și să întărescă pe prea puternicul nostru Impărat), cu care nu puțină bucurie am luat, ci prăsfînția ta cu dumnăvoastră să publicarisăși la toți ca să se bucure împreună, și între alte porunci prin firmanuri și osebite porunci ale Măriei sale ne-a răndit și această carte către prea sfînția ta părinte Mitropolit i către sfînția lor Episcopii și către dumnălor frații boeri ce vă aflați în Brașov, caro carte cu întrădins om, o trămiserăm. — 1822 Iulie 7.

Cod. 98, pag. 358.

Din actele mai sus aduse vedem așa dar, că Gr. Ghica pentru a'și impune domnia boierilor din țără a cerut, că însăși Pôrta să comunice la București scirea numirei sale de Domn și numirea Caimacamilor săi Banu Barbu Văcărescu, Spătarul Mihălescu și Clucerul Mihăiță Filipescu, iar pentru Craiova, Ghica numi Căimacam pe Vornicul Al. Nănciulescu dându-i *ad-latus* pe Matache Persiceanu, Pitar. 1)

A doua carte către boerii din Brașov trimitându-se și copia firmanului.

Noi Caimacamii țerei rumânesce

Alaltăeri când am primit vestirea de Domnie nouă, iar mai vârtos patriot al nostru pământén împodobit cu multe bunătăți, iubitor de dreptate și cu râvnă și obiceiuri bune, cu durere de inimă asupra patrioților, de mare bucurie ce am luat grăbindu-ne într'acel minut ca să vestim și dumnévóstră această bucurie îndată, cu lipcan într'adins am însciințat trimitând și luminată cartea Măriei sale ce ne-a venit către Măria ta, i către sfinția vóstră Episcop și către dumnévóstră frați boieri iar în urmă tălmăcind prea înaltul firman împărătesc ce ne-a venit pentru această iată pentru mai multă bucurie se trâmite și copia tălmăcirei firmanului, care citindu-se și despre o parte înălțând mâni și glas de rugăciune către a tot puternicul și milostivul Dumneđeũ pentru întărirea nebiruitei stăpâniri a prea puternicei nóstre Impărății asupra vrăjmașilor săi și pentru scumpă senătatea, viața prea înălțatului nostru Domn, care din pronie Dumneđeiască s'aũ luminat prea puternicul de ne-aũ hărăzit acest fel de Domn plin de tóte faptele bune și bunătăți, a îndrepta într'acésta vreme și pe ticăloșa țără care se află în ticăloșie dintr'acésta resvrătire ce aũ fost; iar despre alta primind copia prea înălțatului firman care într'adins se trâmise și incredințându-vé de milostivirea lui Dumneđeũ și îngrijirea prea puternicului nostru Impérat care nu ne aũ lăsat la desăvêrsită prăpădenie, slăvind pre Dumneđeũ să nu vé zăboviți, ci să vé gătiți și făr'de frică să veniți făr'de zăbavă la dorita patria nóstră, ca să îmbrățișem cu toți bunele întocmiri de-aședare și de îndreptare a ticăloșei țerei nóstre, învrednicindu-ne a avea și dorit răspunsul prea sfințiilor vóstre și al Dumnévóstră de venire.—1822, Iulie 10.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștînu, Crigorie Romanitis.

Cod. 89, pag. 359.

1) 17 porunci la 17 județe de vestirea Domniei nouă, iar la Craiova s'aũ adăogat că este Caimacam orînduit de Măria sa

Vodă, Vornicul Alexandru Nănciulescu.

Noi Căimăcamii țerei rumânesce

Dumnévóstră boierilor Ispravnicii ot sud. . . . facem dumnévóstră în scire, că astă-đi Vineri Iulie 7 ne-aũ sosit veste de mare bucurie, cum că prea puternica nóstră Impărăție, după ne-adormita îngrijire ce aũ avut și pentru țera

Țera rămâne sub Ocârmuirea Vechilului Mitropoliei, a lui Mihailache Manu, vel Logofăt, a lui Scarlat Grădișteanu, și a lui Romanitis până la 21 Iulie când sosesc din Constantinopole Caimacamii rinduiți.

De o cam dată Căimăcămia așa cum putea fi organizată înainte de sosirea boerilor Caimacamii, vestesce țerei: «porunca și voința Mă-

Valahiei a se pune în orinduiala cea bună care au avut și a se îndrepta toate cele rău urmate, s'au milostivit de ne-au orinduit Domn dintre pământeni pe Măria sa Grigorie Ghica (Domnul Dumneșu să lătească, să înmulțească, să întărească prea puternicul nostru împărat) și deosebit pe lângă alte prea înalte porunci ce ne-au venit pentru acesta, ne înștiințează și Măria sa prea Înălțatul nostru Domn, că au orinduit și Caimacamii pe Dumnélui Banul Barbu Văcărescu, și pe Dumnélui Spătarul Mihătescu și pe Dumnélui Clucerul Mihăiță Filipescu a veni mai înainte, ei dar această veste de mare bucurie îndată ce am primit'o nu lipsim a o face cunoscută și Dumnévoastră, ca să o publiciți și aci în județ, să vă bucurați cu toții și până va sosi Dumnélor Caimacamii, Dumnévoastră aveți a păzi orinduielile și poruncile ce sunt date și cele ce se vor mai da de către noi, pe lângă acesta vă înștiințăm, că porunca și voința Măriei sale prea Înălțului nostru Domn este, ca să fie feriți ticăloșii locuitori de ori ce nedreptăți și jafuri. De aceea și noi vă poruncim că acesta mai cu deosebire cu luare aminte și cu neadormită privighere să îngrijiți cu tot dinadinsul a o păzi, căci la ori-ce cusur se va întempla Dumnévoastră aveți a fi răspunzători; și de primire să avem înștiințare. — 1822 Iulie 7.

Cod. 96, pag. 296.

1822 Iulie 7. S'au făcut publicații la toate județele, adică și peste Olt pentru vestirea Domniei nouă și la Craiova s'au făcut că este Caimacam rinduit de Măria sa Vodă Dumnélui Vornicu Alexandru Nenciulescu, care carți s'au trecut în condica de porunci la No. 190.

După aceeași cuprindere s'au scris și boerilor Divaniți de la Craiova vestindu-li-se Domnia și că este Caimacam rinduit de Măria sa Vodă Dumnélui Vornicu Alexandru Nenciulescu, cu osebire că e a Măriei sale către Dumnélor.

Din Porunca Măriei sale lui Vodă s'au dat lângă Dumnélui Caimacamil Craiovei, Pitarul Matache Prisiceanu.

Boerii ce s'au orinduit de Măria sa Vodă Divaniți la Craiova.

Dumnélui biv vel Logofătul Dumitrache Bibescu.

» » » » Constantin Brăiloiu.

» » » » Clucerul Dincă Brăiloiu.

» » » » Ioan Gănescu.

Cod. 98, pag. 358.

riei Sale, prea înălțatului nostru Domn este ca să fie feriți ticăloșii locuitorii de-orî-ce nedreptăți și jafuri.»

Ca să pótă veni la Bucuresci șcire în 7/19 Iulie despre Domnia cea nouă, urméză că numirea lui Gr. Ghica ca Domn să se fi făcut încă înainte de finea lunii lui Iunie st. vechiú. În adevér notele diplomatice din Constantinopole confirmă acéstă dată pentru numirea lui Gr. Ghica. Von Miltitz scria regelui Prusiei, din Constantinopole la 13/25 Iunie, că Banul Gr. Ghica va fi numit Domn al Valahiei. ¹⁾

Von Miltitz nu prea era în curentul afacerii dacă este să judecăm după data firmanului de numire a lui Gr. Ghica, care acesta pörtă data de 21 Iunie 1822. ²⁾

S'ar putea însă sprijini că este exactă data firmanului cu altă notă a Porței către Ambasadorul englez, prin care'i vestesce că a renunțat de a numi Domni greci în principate și că a dat domniile acestor țeri lui Ioniță Sturđa și Gr. Ghica. ³⁾

Acéstă notă comunicată de sigur și altor puteri, este cu data de 5/17 Iulie 1822, adica puține zile după emiterea firmanului către Gr. Ghica. Grija în care era Pórta ca nu cum-va numirea de Domni creștini păminteni în principate să nu causeze vre-o mișcare în Constantinopole, unde populațiunea se aștepta cu totul la alt-ceva, a făcut ca Divanului să țină lucrul în cât-va secret și să nu fie vestit puterilor de cât când deja lucrul era fapt indeplinit. Din acest punct de vedere

1) Veđi Iorga II pag. 649.

2) Veđi Iorga II pag. 647.

3) «.... Vu que par la persévérance de la nation grecque comme tout le monde sait, dans une révolte ouverte et dans leur perversité, les individus de cette nation, qui n'ont pas même pris part à la révolte, ne sont nullement propres et ne méritent en aucune manière, suivant les principes des gouvernements, d'occuper encore des postes, la sublime Porte vient d'élire et de nommer d'entre les boiards natifs de Moldavie et de Valachie, comme cela se pratiquait dans l'ancien temps, savoir:

Iovan (Jean) Stourza Logotheti, boiard natif de Moldavie, prince de Moldavie et Ligori (Grégoire) Ghika Bano, boiard natif de Valachie, prince de Valachie».

Veđi Iorga II pag. 650—651

se explică și hotărîrea Porței de a nu da investitura noilor Domni în Constantinopole, ci numai la Silistra. 1)

Îndată ce Caimacamii sosesc în Bucuresci, chiar a doua zi ei adresază la județe următoarea carte dechisă :

17 Cărți la toate județele de vestirea Caimacamilor și de alte porunci și nizamuri după ce au venit Caimacamii la Iulie 21.

Noi Caimacamii țerei rumănesci.

Dumnévóstră Ispravnicilor ot sud... sănătate vă poftim; fiind-că milostivul Dumneđeú aú luminat pe prea puternicul nostru Impérat (a căruia stăpânire Dumneđeú sá o înmulțescă și sá o ție în veci) de ne-aú hărăzit Domn dintre pá-mênteni după cum vi s'aú mai vestit și mai înainte pe Măria sa Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, iubitor de dreptate, patriot adevérat, milostiv și împodobit cu toate darurile cele bune, (Domnul Dumneđeú sá'l ție cu sănătate, întreg, cu viață îndelungată la strămoșesc scaunul Măriei sale) și peste puține zile sá'l și dobândim aici în înaltul scaun, iar pe noi Caimacamii ne-aú trâmisi înainte și astă-zi Iunie 21 am sosit aici în Bucuresci, ca împreună cu dumnélor ce-i-alți frați boeri ce se află aici să îmbrățișăm trebile țerei, a se căuta cu totă dreptatea; ci dar după povățuirea ce am luat chiar de la Măria sa prea Înălțatul nostru Domn prin cuvînt și în scris, scriem atât dumnévóstră cât și tuturor parte bisericóscă i boeréscă și locuitorilor ce vă aflați într'acest județ, ca cu toții de obște să arătați glasuri de rugăciune către milostivul Dumneđeú pentru întărirea prea puternicei nóstre Impérații și pentru scumpă viața prea puternicului nostru Domn, carele după bună cugetare ce are va să îndrepteze toate cele rău urmate și ticăloși locuitori să simtă și să vadă în faptă părintéscă și domnéscă milostivire cu ușurință de greutățile ce aú avut, indemnându-se fieș-care ași căpui de lucru și de hrana lor, cum și cei risipiți să vie la lăcașurile lor, fiind incredințați că vor avea odihnă și repaos și toți cei năpăstuiți își vor găsi îndestularea dreptăței lor, însă până a sosi Măria sa în luminat scaun, după porunca ce avem îi incredințăm noi pe toți de obște, că pentru ori-ce

1) Veđi Iorga II pag. 647. În nota către Ministrul englez, Pórta explică darea investituréi numai la Silistra almitrelea: «l'étiquette à observer vis-à-vis des hospodars dans cette résidence impériale exige un nombreux cortège et de grandes cérémonies et que, de l'autre, ils sont venus ici à la légère, si l'on voulait observer le cérémonial il se passerait quelque temps, ainsi mettant le cérémonial de côté, on fera partir les hospodars, accompagnés de deux mihmandars, directement pour Silistrie. Là Son Excellence Mehemmed-Sélim-Pacha, gouverneur général de cette ville et des rives du Danube, publiera leur nomination et les revêtira de la robe d'honneur, et tout le reste s'y fera.»

nedreptăți și jafuri avem să'i arătăm și pre cât ne va fi putința să'i îndes-
tulăm cu ocrotire și ușurință, iar după ce va veni Măria sa vor vedea în faptă
cele desăvârșite bunătați ce din frăsca milostivire le are, care aréstă veste de
bacurie și a noastră sosire cu porunca Măriei sale cea pliră de milostivire să
o publicuiți la toți locuitorii de obște prin tóte satele, pe lângă care să șciți
că cei străini au să se depărteze și să fie pămîntenii în slujbele și maslahatu-
rile țerei, fiind acóstă și voința prea puternicului nostru Impărat și porunca
prea înălțatului nostru Domn, pentru care și dumnévóstră ca nisce patrioți și
dregători ce vă aflați cu județul acesta, încredințat în grumazul dumnévóstră
din prea înalta poruncă, vă scriem să vă luați întregi măsurile și nu numai
dumnévóstră să căutați făr'de pregetare neadormită tóte drebile și pricinile
locuitorilor ce vor avea unii cu alții, făr'de ai prelungi cu cuvint de depărtare
că nu aveți vreme astă-dî și mâne, să vă lipséscă cugetul despre enteres, că
acea obște și întunecă dreptatea, și nu numai pe înșivé să vă feriți de lene-
vire, de luare nedreptă și de hatăr, ci și pe zapcii dumnévóstră să'i înfrânați
cu mare strășnicie a nu face jafuri și năpăstuirii locuitorilor, prin sate, să fiți
cu ochii deschiși și cu readormită privighere și pentru alții orî ce slujbași se
află în județ a nu face cât de puțin jafuri și nedreptăți locuitorilor. căci pe
unii ce aceia hotărîre neschimbată are Măria sa a'i pedepsi cu tîrgul și cu
ocna, încă și până la viață, nefăcînd osebite la ipocimene, iar pe dregătorii Is-
prăvnicii într'al căroră județ se vor face acestea și nu vor zătieni relele urmări,
să nu socotéscă că dóră au să se îndrepteze că n'au greșit, fiind-că și pedópsa
lor este hotărîită de Măria sa, a se șterge din catalogul boerilor și a nu se mai
învrednici în tótă viața sa în chiverniséla; și de primire că ați pus'o în faptă
să avem rēpuns.— 1822 Iulie 21.

*Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Gră-
diștenu, Nestor Logofăt, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu.*

Cod. 96 pag. 307.

Cam în acésta-și cuprindere este și cartea adresată Oltenilor 1)

- 1) *Carte către cei de la Craiova la sosirea boerilor Caimacamii.*
Noii Caimacamii țerei rumânești.

Cinstiți sfințiilor vóstre Arhimandriți, Egumeni, Protopopi și la tótă tagma
bisericescă i dumnévóstră fraților boieri Caimacamii și dumnévóstră boierilor,
boerinași i neguțătorii și tótă obștea ce vă aflați locuința în orașul Craiovei... să-
nătate vă poftim. Facem dumnévóstră scire că milostivul Dumneđeú au luminat
pe prea puternicul nostru Impărat (a căruia stăpânire Dumneđeú să o inmul-
țéscă, să o lățiască și să o ție în veci) de ne-au hărăzit Domn dintre pămîntenii,
după cum vi s'au vestit și mai nainte pe Măria Sa Grigorie Dumitru Ghica
Voevod, iubitor de dreptate, patriot adevărat, milostiv și impodobit cu tóte darurile

Nota dominantă din aceste acte este hotărîrea luată: «să sciți că cei străini au să se depărteze și să fie pămîntenî în slujbele și în maslahaturile țerii, fiind acêsta și voința prea puternicului nostru Impărat și porunca prea puternicului nostru Dômn». Al doilea punct

cele bune, Dômnul Dumneșeu să'l ție cu sănătate întreg, cu viață îndelungată la strămoșescul scaunul Măriei Sale și peste puține zile să'l și dobândim aici în luminat scaun. Iar pe noi Caimacamii ne-au trimis înainte și astă-zi Iulie 21 am sosit aici în Bucuresci, ca împreună cu dumnêlor cei-l-alți frați boeri ce se află aici, să îmbrățișăm trebile țerei a se căuta cu tótă dreptatea; ci dar după povățuirea ce am luat chiar de la Măria Sa prea Înălțatul nostru Dômn prin graiul și în scris, scriem sfințiilor vòstre și dumnêvòstră ca cu toți de obște să înalțați glasuri de rugăciuni către milostivul Dumneșeu pentru întărîrea prea puternicei nòstre împêrații și pentru scumpă viața prea Înălțatului nostru Dômn, carele după bună cugetare ce are ca să îndrepteze tôte cele rău urmate și ticăloșii locuitori să simță și s'o vadă în faptă părintescă și dômnescă milostivire cu ușurință de dreptățile ce au avut, îndemnându-se fieș care a'și căpui de lucrul și de hrana lor, cum și cei risipiți să vie la lăcașul lor, fiind incredințați că vor avea odihnă și repaos și toți cei năpăstuiți își vor găsi indestularea dreptăților, însă până a sosi Măria Sa în luminat scaun, după porunca ce avem, incredințăm noi pe toți de obște, că pentru orî ce nedreptăți și jafuri avem să'i arêtam și pre cât ne va fi putință să'i indestulăm cu ocrotire și ușurință, iar după ce va veni Măria Sa vor vedea în faptă cele desăvêrșite bunătăți ce din frêscă milostivire le are, care acêstă veste de bucurie și a nòstră sosire cu porunca Măriei Sale cea plină de milostivire, stringêndu-se toți căți se vor întempla să li se citescă în auș, precum și în politie, să orinduiți a se citi ca înțelegându-o toți să se bucure, pe lângă care să sciți că cei străini au să se depărteze și să fie pămîntenî în slujbele și în maslahaturile țerei, fiind acêsta și voința prea puternicului nostru Impărat și porunca prea puternicului nostru Dômn, pentru care și dumnêvòstră frați boeri Caimacamii, ca nisce patrioți și dregători ce vă aflați cu îngrijirea acelor 5 județe, din prea înaltă poruncă scriem dumnêvòstră, că făr'de pregetare neadormită să căutați tôte trebile și pricinile ce vor avea unii cu alții, făr'de ai depărta cu prelungire că nu aveți vreme, și nu numai dumnêvòstră să vă feriți de hatâr și să păziți dreptatea cu scumpătate ci și cele-l-alte, i la zapcii și alți slujbași ce se află aici în Craiova să le dați nizam și să'i înfrânați cu strășnicie după coprinderea osebitelor porunci ale nòstre ce se trămiseră prin dumnêvòstră a se da la Ispravnicaturile dintr'areste 5 județe; și de primire, că s'au pus în faptă să avem rêsponsul dumnêvòstră. --- 1822 Iulie 21.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor Logofêt, Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu.

urmărit de, cum am dice ađi, *noua eră*, este ca funcționarii să se ferească de *hatir* și judecătorii să păzescă dreptatea cu scumpătate.

Inlăturarea Grecilor de la tron și din slujbele statului, ce o ceruse Tudor, este, deci, în programul noiei domnii. Ce dificultăți nu se vor opune rélizărei acestui program!

Dar nu numai Grecii jăfuiseră țera, pe «*ticăloșii locuitori*», de acea Gr. Ghica, însărcinase pe Caimacamii trămiși la București să anunțe țerei incetarea tristei stări de lucruri de până acum, curmarea jafurilor și a deprădărilor îndatinate. În acest sens Caimacamii adresează următoarea carte deschisă :

*Publicațiunile ce s'a făcut la toate județele i la Caimacamul Craiovei
pentru a lipsi jafurile și să se părăsescă.
Noi Caimacamii țerii rumânesci.*

Dumnévo străboerilor Ispravnicii ot sud... sənătate vė poftim. Fiind-că Măria sa prea Înălțatul nostru Domn după firésca bunătate ce are voesce mai cu ose-bire a se precurma și a se tăia jafurile și nedreptățile, de aceea apururea prin toate lunatele cărți ce ne trămite acesta nu lipsesce a ne porunci cu strășnicie, că de nu vom îngriji cu tot dinadinsul a se zătici ori-ce fel de jafuri și nedreptăți, cu muștrare că noi vom fi răspunđători înaintea Măriei Sale, după care lunate porunci și noi scriem dumnévoștră ca la nisce dregători ai județului, însărcinați a fi răspunđători pentru ori-ce se va întâmpla în județ, să nu vė pară că dóră sunt lucruri a se trece cu vederea, de care și la 21 ale acestii luni am mai scris dumnévoștră de acosta; acum dar de iznóvă vė scriem să vė desteptați simțirile și să o aveți acosta cea dintăi trebă mai delicată decât toate altele și pe lângă a dumnévoștră feriri de nedreptăți și jafuri, să privilegiati cu mare luare aminte și asupra Zapciilor dumnévoștră i a Zabiților, i a Vătașilor de plaiu, i a Vameșilor, i a Polcovnicilor și a Căpitanilor și asupra celor cu huzmeturi, să nu facă cât de puțin jafuri și nedreptăți locuitorilor cu luare mai mult din ceea ce va fi orinduit prin porunca stăpânirei, pentru că pe lângă aceia cari vor face cât de puțin jaf și se vor pedepsi stașnic, să sciți că și însuși dumnévoștră asemenea veți fi învinováțiți și căduți în osândă și noi vom fi dovagii înaintea Măriei sale, la care ca să nu aveți cuvânt de îndreptare la Măria sa prea Înălțatul nostru Domn, vė facem cunoscut din vreme și de primire ca ați pus în faptă porunca, să avem răspunsul dumnévoștră și zabitului acestui județ să'i arėtați că v'au venit strașnică poruncă, ca și dumnélui să urmeze și să păzescă obiceiul vechi, făcendu'l cu cuvinte blănde să înțelegă, iar de nu va înțelega cu grabă să înșciințați. — 1822 Iulie 29.

Barbu Văcărescu, Dumitraș o Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu.

Acastă Carte deschisă e însoțită de una către Caimacamul de Craiova Nenciulescu și către cei-l-alți boeri de acolo cu următoarea adresă :

Noi Caimacamii țerei rumânesci.

Cinstiți dumnévóstră frați boeri, i dumnéta biv vel VorniceN enciulescule, Caimacamule al Craiovei, i dumnévóstră celor-l-alți boeri Caimacamı, împreună cu dumnélui Vornicu, sănătate vă pohtim de la Dumneđeü să vă dăruiască. Fiind-că Măria sa prea Înălțatul nostru Domn prin tóte luminatele porunci ce ne trămite, apururea ne poruncesce cu mare strășnicie, să lipsescă cu totul jafurile, nedreptățile, și pe ticăloși locuitori să'i mângâem și să'i ocrotim, supuindu-ne și pe înșine noi la grea răspundere, de nu vom avea această îngrijire cu tot dinadinsul, după care făcându-se publicații în tóte județele cele de la acele 5 județe, iată prin dumnévóstră se trămit a se da în județe, care porunci citindu-le cu înțelegere, să îngrijiți a se pune în faptă și a se păzi și acest nizam, să'l păziți dumnévóstră și aci în orașul Craiovei, că precum suntem noi a fi răspundători la Măria sa Vodă, așa și dumnévóstră aveți a fi când nu veți avea îngrijire și silință spre zăticnirea a orı ce fel de nedreptăți și jafuri de către orı cine măcar ; și de primire, că a'ți pus'o în faptă să avem frățesc răspunsul dumnévóstră.—1822 Iulie 29.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racovița, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu.

Cod. 96, pag. 311.

Dintre cele dintâi lucrări ale noului guvern al Caimacamilor, până la sosirea Domnitorului, au fost cele următoare :

1) Pregătirea monastirei Văcăresci și repararea caselor in vedere cu sosirea apropiată a Domnitorului¹⁾

1) *Noi Caimacamii țerei rumânesci*

Cuvioșe Arhimandrite, chir Antime Comănene, fiind că trebuința urméză de a se drege și a se aduce la stare bună biserica Văcărescilor, unde este să descalece Măria sa prea Înălțatul nostru Domn, după obiceiul vechiü, de aceea scriem cuvioșiei tale, că de și nu este aici egumenul mōnastirei Văcăresci, dar avēnd și cuvioșia ta cea netăgăluită datorie, ca un aghiotaftis ce esci, îți poruncim, ca din veniturile numitei mōnastiri Văcăresci, îndată și fāi'de cea mai mică zăbavă să puı să meremetisescă și de va fi trebuință să se și sfințescă, asemenea și odăile din casele domnesci să se aducă la stare bună, să fie curate, cum și curtea să fie grijită ca să nu se întēple vre un cusur, că sfinția ta veı da respuns.—1822, Iulie 22.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu.

Cod. 36, pag. 301.

2) Luarea de măsuri pentru siguranța publică ¹⁾.1) *Noi Caimacamii țerei rumânesce.*

Cinstite dumnéta frate vel Agă, fiind-că din pricina cârciumelor ce stau deschise și nóptea se întimplă multe gâleevuri și hatale de către ostași, încă și morți pe alocurea, din pricina adunărilor ce se fac nóptea, cu beție, atât de alții cât și de turci, de aceea ca să se zăticnescă un rău ca acesta, hotărîre s'au făcut, ca toate cârciumele la 12 césuri séra să se închiđă, ne primind pe nimeni în cârciuma sa la beútură, nici să facă vëndare, căci ori care din cârciumari se va îndrăzni a ținea cârciuma deschisă mai mult de la 12 césuri séra, să scie că pedépsa lui este orinduită a se trămite la ocnă; ci dar primind acest pitac, eu pristav să o faci mai întâi cunoscută hotărîrea acésta la toți de obște în semptul Agieș, apoi în urmă să aibi îngrijire, dând porunci celor cu străji orinduiți a priveghia și care cârciumă va găsi deschisă, rădicând pe cârciumar, adecă pe acela care nu va păzi hotărîrea și va ținea cârciuma deschisă séra după trecerea de 12 césuri, să ni-l aréți cine este anume, ca să i se orinduiască și pedépsa.—1822 August 8.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Asemenea pitac s'au făcut și la Spătărie.

Cod. 96, pag. 322.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ot sud facem dumnévóstră în scire, că din pronie Dumneđeéscă și din mila prea puternicului nostru Impérat, țera nóstră nu numai că au venit la-starea ei, ci au dobândit și alt pronomion că ne-au miluit cu *Domn dintre pământeni*, precum vă este sciut, și *fiind-că acum este și rălicarea prea puternicelor oștiri împératești și sosirea prea Înălțatului nostru Domn*, când trebuie să fim cu privighere, spre a nu se îndemna cei obicinuiți rău la fapte netrebnice, ci să se facă străjuire mai cu osebite într'acésta vreme, până a se pune de *Măria sa Domnul nostru la desăvêrșită bună orinduială*, de aceea vă poruncim, ca slujitorii Ispravnicescii și alți slujbași i cei orinduiți cu pază, să le dați poruncă a purta arme, însă cu chezăși bune și ómenii sciuți și cunoscuți iar la fieș-cine, cărora să li se dea și adevérințele dumnévóstră a fi cunoscuți că numai aceia sunt slobodii, iar alții sunt popriți de a purta arme, la care vreme de trebuință să aibă slujitorii eu ce sta împotriva celor răi; și de primirea acestii porunci să avem însciințare,—1822 Septembre 9.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Istrate Crețulescu Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96, pag. 316.

3) Imbunătățirea stărei postelniceilor, preoților, diaconilor, cari sunt scutiți de a da o ȝi de lucru, ori plata ei, in profitul Vătașilor de plaiu. Acastă ȝi contra căreia reclamară némurile și maziliu rămâne totuși s'o dea aceștia.

Not Caimacamii țerei rumânești.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ai județului Saac, veți vedea jalba ce au dat Postelniceii, némurile și maziliu dintr'acest județ Saac, prin care arată, că sunt superați de vătașii plaiurilor a plăti ȝiua de lucru ce are vătaful, ca locuitorii cei proști și că ei n'au mai plătit altă dată, cerend a fi aperați; osebit mai ȝic că vătașii de plaiu schimbându-se adesea îi supera și pe ei cu plata acei ȝile de lucru mai de multe ori pe an; așijdorea îi supera vătașii la slujbe in loc de plaiasi și pe plaiasi îi slobode luându-le parale, trămitându-i după împliniri de bani și după alte trebii, care sunt datorii ale plaiasilor; pentru care cât pentru ȝiua vătafului de lucru se găsi in condicile Divanului Anafora cu lét 1817 Iulie 7, prin care cu întărire domnescă se supune la această dare némurile, maziliu, scutelnicii și poslușnicii, iar tagma boerească in care intră și postelniceii nu au să se supere, precum și preoții i diaconii iarasi nu au să se supere; ci dar vă poruncim ca, după această orinduială să dați nizam a se urma, însă ȝiua de lucru este orinduită a da casnicii locuitorii din plaiu odată pe an, ori in lucru, sau să o plătescă cu parale 20, precum in cărțile ce au vătașii la mâni se coprinde; să dați nizam și pentru acesta ca locuitorii din plaiu odată pe an să dea acea ȝi și dumnévóstră să rinduiți vremea după obiceiii ce se va fi urmat când să o dea și spre a fi sciută locuitorilor să o dați in seris, îngrijind când se vor schimba vătașii mai nainte de vreme să și caute vătașii oscotelile între ei, iar locuitorii să nu se supere mai mult decât o jumătate de leu pe an, iar pentru slujbe au să fie aperați de vătași, căci vătașii au să împlinescă orinduele ce vor fi de la Vistierie cu plaiasi lor, fără de numai când va fi vre-o trebuință mai mare și se va da poruncă de la Vistierie la dumnévóstră Ispravnicilor cu numire de a orindui și dintr'aceste bresle, atunci numai să ceară și de la ei, pre cât va fi trebuință și porunca, iar la împlinirea banilor dăjdiei, sau la datorii, cum și la alte asemenea pricinii mici, care este datoria vătafului a le împlini cu plaiasi, porancim să nu se supere jăluitorii.

1822, Iulie 23.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihălescu, Mehăiță Filipescu.

Cod. 96, pag. 305.

Dar să luăm mai de aproape in cercetare documentele administrațiunei Căimăcămiei lui Grigore Ghica.

Biserica. Mitropolia este văduvă de chiriarch, în urma evenimentelor cunoscute. Dionisie Lupul fugind la Braşov a fost lăsat vicar pre protosinghelul Dionisie. Însă la 1 Iulie 1822 găsim ca Epitrop Mitropoliei pe Mihalache Manu, vel Logofăt. Până la sosirea noului Domn administră apoi ca vechil de mitropolit arhiereul Benedict Troados. Grigore Ghica îl va înlocui prin Gerasim de Buzău, la finele Octombrie (6 Octombrie stil nou ¹⁾).

Din timpul acestei administraţiuni dăm în note o serie de acte ²⁾

1) Hurmuzache X pag. 192.

2) *Către Dumnilor cinstiţi boeri Caimacamî,*

După buiurdizma ce s'a dat la această alăturată jalbă a mahalagiilor ot biserica Tabacî, ascultând plângerea lor, nu lipsese de a o face cunoscut, că jăluitoarii acestia prigonindu-so în vremea Otcârmuirei cu un Armaş Ionitã mahalagiul lor, pentru că cerea Armaşu ca să fie el mai mare peste Epitropiul bisericeii ceî orînduiţi de cantora sfintei Mitropo'lii, cum şi între mahalagiul pusese oşreşi care zizăniî cu pricină că luase Armaşul mai înainte o porunã la mână ca să fie şi el privitor la urmările Epitropilor, iar după ce s'a cercetat pricina la faţa locului de orînduit al sfintei Mitropolii şi al Divanului, s'a făcut carte de judecată de către vechilul sfintei Mitropolii şi de Logofeţie, cuprîndetóre pe larg ca să petrócã toţi întru frăţie şi dragoste şi să'l cunoscã Epitropiul şi pe dânsul de mahalagiul şi să'i facã şi lui cunoscut urmările lor, iar cartea Otcârmuirei ce i se dedese la mâinile Armaşului s'a dat în păstrare la cancelaria Divanului, căci Armaşul cu aceea âmbla să facã multe amestecături prin alte mijloce, iar aceea ce s'a făcut în urmă cu tóte că nu are vre-o altă deosebire, dar s'a poruncit mahalagiilor, ca să o aibã de a pururea în păstrare cu cele-l-alte odóre ale-bisericeii, făcând-o însă cunoscută mai înteiu tuturor mahalagiilor cum şi Armaşului, apoi mahalagiul a venit în douë trei-rên-uri la Logofeţie, arătând că făcând cartea de judecată cunoscută la cei-l-alţi mahalagiul şi Armaşului, cei-l-alţi toţi au înţeles-o şi au primit-o, iar el tot cele împotrivã vorbe şi laude către ei, mai vârtos oprînd şi pe preoţi ca să nu citescã în biserică la Sărbători şi Duminicî parimiile, căci el cu altul, asemenea lui sunt curtezanî şi nu pot zãbovi la biserică; a cărorã arêtare pentru pâra cităniei parimiilor nu este trebuinţã a se cerceta, pentru că imi este cunoscut ipochimenul Armaşului, că este îndărătnic şi cu obrăznicie şi nu este îndoială că o va fi şi dis, precum şi la cererea de acum ce fac mahalagiul ca să se rădice dintre dânsul, să nu aibã amestec cu privela la urmările Epitropilor pentru sfânta biserică, căci nu face nici un ajutor măcar de o para bisericeii, cerënd să deschidã făr'de vreme şi cutiile bisericeii ce sunt

cuprindând diverse numiri și destituirii de egumeni, orî epitropi de mănăstiri și biserici și procesul mahalagiilor de la biserica din Tabaci,

pecețuite de cantora sfintei Mitropolii, și pentru bănuiala Armașului dîc mahalagii, cî vor da socotela orî pe un an întreg, sau pe șase luni, la sfînta Mitropolie, sau la Logofeție.

Acestea dar rîmîne și la a dumnévotrî hotîrire, cîci Logofeția și Mitropolia ce s'au cuvenit au fîcut în scris, din care pe larg pliroforie se va da dumnévotrî. — 1822, August 17.

Mihalache Manu vel Logofît.

Col. XCIX, fila 146.

Noi Caimacamii țerei rumînesci.

Citindu-se înaintea nîstrî acîstî anafora a Dumnélui fratelui biv-vel Dvornic Mihalache Manu, epistatul Logofeției țerei de sus, și dupî pliroforia ce ni se dî, de vreme ce pîritul Ionița Armașul s'au arîtat zizangiî între mahalagiî și pricinuior de zmintelî la bisericeseile orîndueli, nu este cu cuviința a se mai numi și a se mai numîra între Epitropiî acîstîi biserici ot Tabaci, de aceea și poruncim, ca de acum înainte sî nu se mai amestece întru nimic la ale bisericeî și Epitropiî ceî aleși de cître mahalagiî enoriași ai acîstî biserici întru a cîrora mînî s'au încredințat de cître dînșîi stringerea și pîstrarea veniturilor bisericeî, sî pîrte grija și pentru cele de trebuința la biserica, sporind și înmulțind lucrurile bisericeî, iar cînd se va dovedi vre-unul din Epitropi cu urmîri împotriva folosului bisericeî, atuncî iarîși mahalagiî enoriași s'î lipsîscî din Epitropie și în locul lui sî orînduiascî pe altul ce'l vor gîsi destoinic și cu frica lui Dumneđeu — 1822 August 24.

Gherasim Buzeu, Barbu Vîcîrescu, Dumitrașco Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grîdișteanu, Nestor.

Col. XCIX, fila 146 v.

Noi Caimacamii țerei rumînesci.

Dupî sineturile ce are la mînî jîluitarul protosinghel chir Neofit, Divanu il cunîce desîvîrșit egumen chivernisitor sfintei mînăstiri Coziei din sud Vîlcea și îndatorat sî urmeze sîvîrșind tîte cîte s'au legat a face și cîte și printr'acîstî jalbî se fîgîduesce, fîrî a însîrcina mînăstirea cu vre-o datorie nici mîcar de un ban, de care se poftesce și cinstita Cîimîcîmie a Craiovei, cunîscînd pe jîluitarul de egumen al numitei mînăstiri, sî-i dea tot cuviinciosul ajutor la dreptele folosuri și interesuri ale mînăstirei, spre a se putea îlesni la sîvîrșirea datoriilor sale, pînî la bunî venirea Mîriei Sale lui Vodî; poftim și pe Dumnîta frate Arhon vel Logofete de țera de sus, sî orînduescî un Logofet de Divan vrednic și credincios, sî mîrgî împreunî cu egumenul sî-l facî cunîscut

pentru numirea de episcop la această biserică. Este evident, că un guvern efemer ca al Caimacamilor, nu putea aduce nici o modificare în bine în ramura bisericească.

și să-l așeze la numita mănăstire, și prin scumpă cercetare și descoperire de toate ale mănăstirei mișcătoare și nemișcătoare, făcând catagrafie după orînduială curată și adevărată, până la cel mai mic lucru, să asternă trei catastife asemenea, iscălite de însuși și de numitul egumen, din care unul să-l lase la mîna egumenului, iar două să le aducă a'ei, ca să se dea unul la sfînta Mitropolie și altul la cancelaria Divanului a sta în păstrare.—1822, Iulie 29.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Nestor, Scarlat Grădiștinu, Scarlat Mihăilescu, Nae Goleșcu, Constantin Negre, Tache Ralet.

Cod. CI, fila 132 verso.

Către Dumneilor boerii Caimacani.

După buiurdizma ce ni s'au dat la jalba Grămăticului Mihalache al Luminației sale Pașei, prin Zapciu agiese s'au înfățișat înaintea noastră cu Serafim arhimandritul, ce au fost și eclisiarh la Curtea gospod, iar acum se află ședător în hanul mănăstirei sfîntului Gheorghe nou, pără aducend asupra arhimandritului de ponos, pentru Lucsandra femeea, ce se află și aceea iar în numitul han, unde într'acest han sunt și patru slujnice ce au fost la Măria sa Dómna a rēposatului Domn Suțul, că numitul Arhimandrit de cu tómnă a âmblat să scóță răvaș de drum pentru un epochimen cu familia sa, nearētând pe ipochimen cine este și au și catortosit de au luat răvaș pentru slujnicile acelea, între care au fost și Arhimandritul și mai sus numita femeea, pentru care femeea s'au arētat Gheorghe Boiangiu bărbatul ei cu jalbă, de le-au întors de pe drum, din care priciră a căđut Grămăticul la nevoie de era să'și rāpue și vieța, afară din paguba și cheltuiela ce i s'a pricinuit, cerēnd îndreptare; s'a întreat Arhimandritu ce rēspunde? și dișe, că această femeea fiind fost despărțită de bărbatul său, s'au aflat și doică la Măria sa Dómna și la peristasis ce s'au întimplat rēmāind și ea cu patru slujnicē iarăși ale Măriei sa'le Dómnei nāpustite aci în politie și Dumneului baș-beșlégă le-au rīnduit să șadă la mănăstirea sfîntutului Gheorghe, undă și cuvioșia sa s'a aflat, și ca unul ce a fost de casa acelu rēposat Domn, la ceea-ce au putut le ajuta, iar în urmă cuvioșia sa hotărînd a merge la Brașov, la Măria sa Dómna și la Bezdadele, au vēđut din partea acesti femeii cu slujnicile plāngerea sū nu le lase aici că se prāpādesc, ci să le ducă la Măria sa Dómna. Așa dar, cu *Vasile legătorul de cărți*, s'au tocmīt să i scóță două răvașe, unul pentru slujnicile curții, între care era și Lucsandra și altul pentru Cuvioșia sa, cu două slugi, căruia să-i dea plată taceri 200 și le-au și pornit înainte, iar a doua di,

Merită să atragă atențiunea lectorului actele următoare din note :

a) Actul din 22 August 1822 relativ la amestecul cauzat în po-

unde aștepta să-i aducă și răvașul cuvioșiei sale, după jalba ce au dat la Măria sa Pașa, Gheorghe Boianțiu, ce fusese bărbat al nevestei, au întors pe nevestă și cu slujnicile înapoi. S'au adus înaintea noastră și Vasile legător de cărți, carele mărturisii că el au scos răvașe pentru multe ipochimene ce vrea să meargă la Brașov, de aceea și cuviosul Arhimandrit l'au rugat să-i scotă doue răvașe, unul pentru slujnice cu femeea acésta și altul pentru cuvioșia sa și 'i-au dat taleri 200, din care taleri 150 i-au dat prin mâna Grauațicului la cei ce avea acéstă epistăsie, iar taleri 50 au fost ostendela sa. S'au întrebat Grămăticul să arête ce pretenție face? și răspunse, că de pagubă se lasă a o mai cere, dar pentru nevoia ce au pățimit nu pôte să sufere a vedea pe Arhimandritul și pe aceea femeie ședând în hanul mănăstirei sfintului Gheorghe, că măcar de și nu vor fi *având vre-o sevărșire de faptă netrebnică*, dar bănuiala este prea multă și catigoria se înmulțăsce; de aceea o face cunoscut judecătii. Am cercetat pentru acéstă femeie de se află despărțită de bărbatul său sau nu? și pentru căci condicile sfintei Mitropolii lipsesc, de la cucernicul protopop Voicu, ce este vechiul protopop și cleric al Mitropoliei, ne-am adevărit că este despărțită de bărbatul său încă din vremea prea sfinției sale proin Mitropolitul Nictarie; am cercetat și pentru jalba lui Gheorghe Boianțiu, ce au dat'o Măriei sale Pașei ca să vedem ce i-au fost cererea sau ce cere acum? și nu s'au găsit nici jalba lui nici el căci acum lipsește Boianțiul la Tarigrad; am trimis de am întrebat și pe cuviosul egumen Comănénul Epitropul mănăstirei sfintului Gheorghe, să arête ce știință are de urmările acestea și mi s'au adus răspuns, că Arhimandritul șade într'o odaie cu alți omeni, în linia din fundul mănăstirei, iar femeea aceea șede într'o odaie deasupra porței și nu merg unul la altul, nici alt nimic nu știe. Deci ca să lipsescă acest fel de ponosuire și scandală rea la obște, găsim cu cale, ca și arhimandritul și numita femeie să se depărteze de mănăstire la deosebite locuri, adică arhimandritu unde se va găsi cu cale de noi arhieriei se va muta cu șederea, iar femeea unde se va găsi de Dumnévoastră cu cale să se depărteze de la acéstă mănăstire; de care arêtam și rămâne la mai bună chibzuirea dumnévoastră.—1822, August 5.

Troalos Venedict, Gherasim Buzău, Mihalache Manu vel Logofăt, Mihail Filipescu.

Cod. CI, fila 138.

Către dumnelor boerii Caimacamii.

După buiurdizma ce ni se dă la acesta jalbă a Arhierelui Iacov Cerveno, epistatul eclisiarhiei bisericeii domaeseii și făcând cercetare, am vădut că arătarea sfinției sale este pentru vinăriciul ce are în sud Ilfov și Vlașca, în popor

porul Bisericeii Tabacilor, de un Ioniță Armașul, care își permite, sub pretext că el e «*Curtezan*» adevărat om al Curței și ca atare nu poate

rînduit prin hrisóve a se lua pe séma sfintelor biserici, din care se ține cheltuiala cea următoare a sfintei biserici din Curtea veche i simbria eclisiarhului și a cântăreților și a preoților și acum vede că se vinde vinăriciul, cerënd să nu fie lipsită biserica de acest vinăriciú. Arăt dumnévóstră, că vinăriciurile din totă țera s'aú vëndut cu milele mőnăstiresci făr'de a se face osebite la vre-una, încă la mila de vinăriciú a mitropoliei din sud Vlașca care s'aú vëndut împrel ună cu venitul moșiei și banii s'aú luat la Visterie, s'aú hotărít de Otcămuirea a se plăti acea milă din Visterie și așa vëndarea vinăriciului s'aú săvērșit cu milele mőnăstiresci.

Deci la cererea jăluitarului rēmăne, ca orí vinăriciul deplin, saú cât se va chibzui de către dumnévóstră, să i se dea din Visterie, fiind-că biserica acésta într'acest vinăriciú razimă a se chivernisi; de care arăt dumnévóstră, și rēmăne precum va lumina Dumneđeú să dați ho'arire. 1822 August 1.

Mihalache Manu, vel Logofăt.

Cod. CI, fila 139 v.

Către Dumnélor boerii Caimacamii

După buiurdizma ce s'aú dat la acéstă jalbă a cuviosului Arhimandrit Iosif, vechil de egumen al mőnăstirii Butoiul, din sud Dămbovița, am făcut cercetare și mă îndestulaiú, că pârítul călugăr, cel de aú mers și aú făcut mőnăstirea și lucrurile ei zapt nu este prin scirea Divanului, precum s'aú orînduit jăluitarul și pentru că, când va rēmănea lucrul a se lua mőnăstirea de la mânia arhimandritului Iosif urmózá a se paradosi socotéla de când aú orînduit Divanul vechil de egumen, de ce aú primit și ce aú cheltuit și așa să se dea în mânia egumenului ce se va orîndui de stăpănire, care acésta nu se poate face acum, până după bună venirea Măriei sale lui Vodă, de acea găsească cu cale ca stăpănirea acéstei mőnăstirii și a lucrurilor ei să o aibă tot jăluitarul Arhimandrit Iosif, iar acel călugăr să fie numai privitor, și după bună venirea Măriei sale lui Vodă se va aréta cu cărțile ce are aduse de jos, și atunci cum va hotărí Măria sa Vodă pentru egumenia acéstei mőnăstirii așa se va urma 1822 Septembrie 7.

Mihalache Manu, vel Logofăt.

Cod. CI, fila 163.

Noi Caimacamii țerii rumănesci.

Cinstite Dumnóta frate vel Agă Mihăiță Filipescule, cu tóte că la sfânta mőnăstire Ziătarí de aici din Bucuresci este rînduit cuviosul arhimandrit Romano Epitrop și îngrijitor pentru tóte trebile mőnăstiresci, ca un pămēntén și sciut de om cinstit și cu bun ipolipsis, dar fiind-că numitu lin vērsta bētră-

zăbovi mult la Biserică, să oblige preoții să scurteze oficiul, suprimându-se cetirea *paremilor*.

nețelor aflându-se și coprins de neputință fiind, nu poate întâmpina la toate treburile mănăstirei, la care este trebuință de grabnică punere în lucrare și săvârșire și după pliroforia ce am luat nu puține din veniturile mănăstirei batalisindu-se au rămas nestrânse, precum și la metocéle ce are această mănăstire încă nici până acum nu s'a orînduit epistați, ca să îngrijască de cele de trebuință și la acele case și să le strîngă veniturile și pentru ca nu care cumva să se pricinuiască vre-o simțitoare pagubă mănăstirei, după neadormita îngrijire ce are totdeauna Divanul nu numai pentru cele politicesci adevă, pentru buna petrecere a obștei locuitorilor, ci și pentru cele bisericesci, adevă pentru buna stare și sporirea și îmbunătățirea sfintelor lui Dumnezeu locașuri, ce se află într'această de Dumnezeu păzită țară, s'a făcut chibzuire, ca să se orînduiască și unul din boeri pămîntenii Efor asupra acestii mănăstiri; drept aceea știind pe Dumnéa boer patriot, împodobit cu darul înțelepciunei, cinstitor de cele sfinte și râvniător cu ferbințelă pentru tot binele obștei patriei Dumitale și a noastră, prin găsirea cu cale a noastră a tuturor, hotărîm pe Dumnéa ca să te însărcinezi cu această Eforie a mănăstirei Zlătari și pliroforindu-te de obiceiurile și orînduilele mănăstirei, cum și de ce acareturi și venituri are și care din veniturile ce s'au cuvenit a lua mănăstirea pe vremea trecută nu s'a luat și sunt rămășiță, să dai Dumnéa apoi cuviinciosul nizam întru toate, de a se pune în lucrare cu osîrdie și silință, precum se cuvine și a se strînge rămășița veniturilor mănăstirei, orînduindu-se și epistați pe la metoce, cărora să li se dea cuviincioasele porunci și povățuirii în ce chip să urmeze, ca prin înțeleptele Dumitale mijloce să cunoască această sfîntă Mropolie folos în faptă, și nu numai cele ce sunt acum în ființă mănăstiresci să se ție și să se păstreze în bună stare, ci încă să se și sporască și să se și adauge, pre cât va fi prin putință, iar Dumitale să fie spre laudă și sufletescă folosință. — 1822 August 29.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor.

Cod. LXXXXVI pag. 342.

Noi Caimacamii țerei rumănesci

Cuviînc Efiemerie, chir..... de la mănăstirea sfintei Ecaterine de aici din Bucuresci și Dumnéa polcovnice Grigorie Basma, ce estî mahalagiū, fiind-că egumenul acestii mănăstiri, din prostimea minței ce are să pîrtă cu rele urmări spre chivernisirea lucrurilor mănăstirei, vă orînduim pe amândoi epitropi, să faceți zapt toate lucrurile și treburile mănăstirei, pe care să le chivernisiți cu bună orînduială, strîngînd și veniturile a nu se răpune sau a se risipi și fiind ca-tastih curat de toate cele ce veți primi și veți lua în zapt, și de veniturile ce

b) Actele relative la îndepărtarea din cuprinsul Curții Bisericești Sf. George Nouă a unui Arhimandrit și a unei femei, fostă servitoare a

se va agonisi, să le aveți în păstrare, până la venirea Măriei sale lui Vodă și atunci precum se va pune la orânduială pentru ale mănăstirei, se va pune și pentru acesta. 1822 Iulie 26.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Mihail Filipescu.

Cod. XCVI pag. 306.

Noi Caimacamii țerei rumănesci.

Cinstite Dumnéta frate biv vel Vornice Constantine Filipescule, am lua însciințare pentru sfânta mănăstire Mărginenii, din sud Prahova, că egumenul mănăstirei lipsind de la mănăstire din vremea apostatilor și omul ce a avut lăsat chivernisitor nepurtându-se cu orânduiala ce se cuvine, a ajuns mănăstirea la proustă stare și lucrurile ei s'au prăpădit și se prăpădesc și ca să nu ajungă la desăvârșită prăpădenie, pohtim pe Dumnéta, nu numai ca unul ce și Dumnéta ești dintre ctitorii acestor mănăstiri, ci și ca pe unul din boerii Caimacamii, să bine-voesci a te însărcina și să orînduiesci om vrednic din partea Dumitale, ca dimpreună cu omul mănăstirei să caute toate trebile mănăstirei și cele risipite să le adune, cum și veniturile să se stringă cu bună chivernisală, de care făcând catastih curat să se aréte de Dumnéta după bună venirea Măriei sale lui Vodă la Măria sa și precum va pune Măria sa la orânduială pentru alte mănăstiri, va pune și pentru acesta. — 1822 Iulie 26.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu.

Cod. XCVI pag. 307.

1822, Iulie 23. Carte de surgunlăc egumenului Catrinotul, ca prin scirea Dumnélui Caimacamului Craiovei să l ducă la mănăstirea Bistrița, poruncind egumenului a i da canon de rugăciune, ca să și vie în minți de unde să nu fie slobod fără de altă poruncă.

Cod. XCVI pag. 305.

1822, Iulie 23. Pitac la Paharnicul Petrache, ca să fie Epitrop la mănăstirea sfintei Ecaterinei și părintele Troados cu Logofétul Nicolae al Mitropoliei să mergică a i le face teslim prin catagrafie și să ceră de la egumen sineturile i odorele mănăstirei a le da saii a le aréte unde le are puse în păstrare.

Cod. XCVI pag. 305.

De la sfânta Mitropolie și de la Logofetia țerii de sus.

Mahalagiî ot biserică sârbilor din Tabaci cu jalbă către Otcârmuirea de acum s'au plâns pentru Armașul Ioan, ginerele unui III Logofét Gheorghe Tabacul

Dómnului Alex. Suțu, femei cu care întreține acest Arhimandrit relații netolerabile și cu care era gata să fugă la Brașov.

ce s'au murit, cum că cere numitul Armaș să fie Epitrop la această biserică, cu cuvânt că și socră-său ar fi fost ctitor și pentru că ei știu că socră-său ne cum ctitor n'au fost, ci nici cea mai puțină rudenie cu ctitorii, de cât o Mariuță Protoceanca ce se trage din nómul ctitorilor prin diata sa lăsase epitrop pe socră-său fiind fruntaș al mahalalei, iar după mórte'i s'au fost un popa Toma și după scóterea lui s'au orînduit doi dintre mahalagi, anume Anastase Cotaru și Nica Tabacul, care s'au iconomisit biserica până acum, învélind biserica cu ajutor de la toți mahalagi, iar acest armaș după ce n'au ajutat cu cincî parale, apoi și socră-sa s'au luat o candelă de la morméntul ctitorilor și s'au prăpădit'o și Armașul după ce s'au dobândit la mână întărirea Otcârmuirei, numai după o ne adevărată arătare a sa, ca să fie și el Epitrop s'au început a se întinde de a pecetlui cutia bisericeii și de a o despecetui fără de a fi și acei mahalagi epitropi față, luând paralele din cutie ce s'au găsit, cum și la Pașei luând făclii unul din Epitropi ca să le pue la sfeșnice și la policandru, numitul Armaș i-au trimis răspuns să nu le aducă la biserică că i le fărâma în cap. Osebit viind Anastase Cotaru unul din epitropi, care prin osârdia lui s'au împodobit biserica și cu ajutor de la mahalagi și cu de la dânsul, ducându-se să ia cheia pangarugului precum și mai înainte s'au avut'o, Armașul s'au sărit cu zurba și cu un aprod ce'l avea lângă dânsul l-au dat cu brânci afară din biserică și pe alți mahalagi asemenea îi gonește și nu'i einstește, cu ale căruia urmări îi s'au adus pe toți mahalagi la mare turburare, pentru care jăluind la S-ta Mitropolie, s'au trimis ca să'l chiamo la cercetare, și el împotriva mai rău s'au început a înjura și a ocări pe ei, pe soțiile lor și pe fetele lor, cerând a i se da nizam pentru toate netrebnicile lui urmări, pentru că ei nu'l pot primi de Epitrop, ca unul ce ale sale lucruri nu este vrednic să le iconomisească, cu cât mai vortos ale bisericeii; împotriva acestor jăluite de mahalagi s'au arătat și Ion Armașul cu esebită jalbă a sa jăluindu-se pentru Anastase Cotarul, Ioniță Postelnicelul și popa Gheorghe de la această biserică, dicând că el prin anaforaua sfintei mitropolii, care s'au întărit și de către Otcârmuire, s'au găsit cu cale și s'au orînduit de a fi Epitrop și purtător de grije dimpreună cu cei-l-alți Epitropi la biserica Potoancei ot Tabacii și mai sus numiții fiind ómeni îndărătnici și porniți cu mare răutate asupra'i nu numai că s'au stăut și îi stă cu totul împotriva, depărtându'l de Epitropie, pentru un scop rău și interes al lor, ci încă s'au pus de s'au rădicat din biserică, atât lada cu lumînările cât și banii din cutie, fără de a paradosi mai întâiu socotela la cantora de dat și luat, apoi popa Gheorghe al bisericeii, într'aceste zile, în una din nopți intrând în biserică s'au dezgropat argintăria bisericeii și s'au luat'o, cu ce cuvânt și cu a cui povățuire nu scie și póte ca să 'i facă și lui belea, fiind atâtea lădi în biserică ale unora și altora, rugându-se ca nu

c) Actele din 26 Iulie 1822 prin care Caimacamia rinduesce câte 2 epitropi din mahalagii la Mönastirea Sfintei Ecaterina, să adminis-

numai cuviinciosul nizam să li se dea, ci încă să se îndatoreze a da și socotela împreună cu lucrurile bisericeii ce au luat, și de vor voi ca să fie și ei împreună epitropi el nu'i gonesce, fiind că cu Epitropia acești bisericii nēmul lui este însărcinat. Aceste jālbi orinduite fiind în cercetarea sfintei Mitropolii și a Logofetiei, adunându-ne la un loc le-am ascultat din cuvēt în cuvēt, dar trebuința urmând ca să facem o scumpă cercetare la fața locului de ómenii cinstiți și practicoși, pentru tóte acestea arētări ale lor ce fac unii împotriva altora, s'au orinduit din partea sfintei Mitropolii cucernicul potropop Voicul, iar din partea Logofetiei Medelniceru Răducanu Tocilescu, cari mergēnd la fața locului și făcēnd cercetarea ne-au adus amēndoii într'o glăsuire pliroforia acēsta, că adică nu că au gāsīt vre-o învinovățire nici vre-un furtișag, nici de către mahalagii nici de către Armașul, precum se părăsc prin jālbi, fără numai Armașul fiind din tagma boerinașilor și mahalagii fiind din tagma neguțătorilor cu tóte că unul din mahalagii este Postelnicel, dar metaherisesce tot trēba neguțătoriei și armașul după ce au primit porunca Otcărnuirei de a fi și el Epitrop dimpreună cu cei-l-alți mahalagii au vrut îndată ca să ia trēba bisericeii asuprași și cei-l-alți mahalagii nevrēnd să urmeze voința lui, pentru că nu'l avea amestecat și mai nainte la îngrijirea bisericeii, au intrat între dēnșii zizăni, din care s'au scornit cu piri neadevērate unii asupra altora și au catandisit în judecătii și cu tóte că din citirea hotăriri Otcărnuirei, care au arētat Armașul la fața locului, pe care și noi am ascultat, din cuvēt în cuvēt, Armașului nu i se dă cu vre-un alt driton Epitropia acești bisericii; ci după cererea ce au făcut Otcărnuirei, ca urmarea epitropilor de la acēstă biserică să fie și prin scirea lui, mărturisind-o singur că cererea acēsta nu o face cu vre-o protio, sau de vre un interes, la acēstă cerere a lui dă și Otcărnuirea întărire la Anaforaua noastră ce o făcusem mai nainte la jalba Armașului, cu acēstă coprindere, că cererea privirei lui la urmarea epitropilor nefiind cu împotrivire la nizamul cantorei sfintei Mitropolii care este asupra bisericilor, s'au gāsīt cu cale, ca prin protopopul plăși să se facă cunoscut Armașul mahalagiilor, ca să'l cunoscă și pe dēnsul Epitrop dimpreună cu ei, iar către acestea iarăși atât din pliroforia ce ne-au dat orinduiții cercetători, cât și din întrebarea ce am făcut și noi atât Armașului cât și mahalagiilor de are vre-o altă zestre acēstă biserică și niscare-va acareturi de la care să vie bisericeii vre-un venit osebit atără din acea ce se strēnge de la mahala, și cu tóte că mahalagii dicea împotriva socrului Armașului, că ar fi avut biserică o casă de la acea Protoceanca și socrul Armașului au prăpădit'o, cum și Armașul striga asupra lui Năstase Cotarul, unul din epitropii cei aleși din mahalagii, cum că Anastase ar fi luat venitul bisericeii de atăția anii fără de ași da socotela nimēnui; la a căruia pără și vedēnd pe mahalagii că nu numai

treze averile ei până la sosirea lui Vodă Gr. Ghica, căci egumenul Mănăstirei se p^ortă cu rele urmări din prostia minții.

că fac vre-o cerere asupra lui de vre-o m^âncătorie, dar nici că sunt adevărate arătărilor Armașului, fiind că orî se s'au strîns la biserică s'au cheltuit prin scirea lor iar în treaba bisericeî; de care aceste p^âri atît ale mahalagiilor pentru socrul Armașului de madeaua caselor, cât și a Armașului către Anastase, pentru iratul bisericeî, că l'au m^âncat pâna acum și n'au dat socotolă nicăeri, s'au cunoscut de către noi că curge iarăși din urăciunea și zavistia ce au intrat între d^ânsii, și mai de temelî lucru fiind că ac^ostă biserică ce se numește a sîrbilor din Tabaci, tot venitul ei fiind de la mahalagiî, iar nu din vre-un alt osebit acaret, stăp^ânirea cun^oște de o potrivă pe toți mahalagiî și ctitori și epitropi, fiind că din ajutorul lor, unul cu mult, altul cu puțin, se ajută și se chivernisește starea bisericeî. De aceea li s'au dîs mahalagiilor, ca să cun^oșcă pe Armașul de mahalagiî, și după cum și Otcârmuirea la a lui cerere i-au dat în scris ca urmarea epitropilor să fie și prin scirea lui, noi acum dîcem și g^âsîm cu cale ca nu numai prin a Armașului scire să fie, ce se va ag^onosi la numita biserică, ci pâna la cel mai mic prost mahalagiî, fiind că toți sunt întru Hristos frați și ajutătorî l^ocașului Dumneșesc, și epitropi ce au fost p^ână acum să fie și de acum înainte nestrămutați, ca unii ce dîseră mahalagiî că sunt și ei aleși și c^ând vor urma împotriva însiși ei îi vor ar^ota cantorei sînteî Mitropolii, și urmările lor cum seim să fie și prin scirea Armașului și prin scirea celui mai mic mahalagiî, d^ându-se Armașului să înțel^ogă că de nu va fi următor voinței Epitropilor și ale cantorei sînteî Mitropolii, ce va âmb^la să facă la mahala ntr^ogă zizăniî, sau de a nu cun^oște la biserică pe cel mare cu cel mic de o îpotrivă, precum și pre sineși asemenea la adunarea enoriei mahalalei, atunci să șcie că pe Mitropolie și pe Logofeție le va avea davăgiî asupra'i. Pentru îndreptarea lui, cum și pe mahalagiî asemenea către el și cantora sînteî Mitropolii are să dea nizamul ce esto îndatorat epitropiî, ca și la cele-l-alte biserici din politia Bucureșcilor, făr'de a fi slobod vre-unul din epitropi ce se vor alege de mahalagiî, ca orî în lipsa lor din mahala la alte trebî, sau la vre-o depărtare la alt loc, ca să'și lase diiadoh în loc cu cuv^înt că el lipsesece, pentru, ca ac^osta nu merge ca la clinoromie; de care s'au dat ac^ostă carte de judecată a noastră la mahalagiî, și epitropiî ac^ostei bisericeî. — 1822, Iulie 1.

Epitropul Mitropolieî.

Mihalache Manu vel Logofît.

Cod. CI. fila 129.

Noî Caimacamî țerei rumănesci.

Cinstite dumn^ota vechilule al Hăt^âmăniei, fiind-că v^odum la mâna j^âluitorului două poruncî ale Divanului, una cu lét 1821 August 14, prin care se

d) Diverse acte relative la cërta de la epitropia Bisericeii dĩa a Sërbilor din Tabaci.

Şcõla. Din primele acte de sub domnia lui Grigore Ghica se constată, cã indată dupã linistirea revoluþiunei, şcõla lui Lazãr din Bucureşti nu stã cu totul inchisã, de şi marele dascãl nu mai este acolo. Din Anafora boierilor Efori ai Şcõlelor, numiþi de Gr. Ghica la finele anului 1822 apare cã şcõla de la Sf. Sava tot vegeta, cã nu se imprãştiase cu totul nici dascãlii, nici ucenicii.

Este timpul când cu mai multã inflãcãrare scriea versuri patriotice in contra Grecilor şi memorii orã monografii politice cunoscutul Naum.

In «Buciumul cugetãrei» Naum ne va da lucrãri relative la ultima rebeliune grecescã. Acolo ne va vorbi de patimele Dachilor adicã ale Romãnilor şi vom ceti apelul cãlduros adresat Romãnilor sã fie uniþi. Naum ne va da şi «Tãnguirea þerei Valahiei» asupra jãfuierei şi dãrã-

orinduesce mumbaşir Logofët de Divan, a merge pe la toþi chiriaşii ce þin odãi în hanul lui Şerban-Vodã, casã le facã sciut, cã chiria ce sunt datorã a o plãti dupã tocmãla ce va fi avënd cu egumenul mõnãstirei Cotroceni, aũ a o rës-punde la pãrinþii eesarhi ai aceştii mõnãstiri, asupra cãrora s'aũ dat ingrijirea şi Otcãrmuirea mõnãstirei şi alta de la trecutul Ianuar 2, prin care se îndatorozã Manole Gugiul, unul din chiriaşii ce aũ odãi în han, ca sã plãtescã la pãrinþii eesarhi chiria ce este dator a rës-punde pentru odãile ce þine, iar de nu va fi urmãtor se dã voie pãrinþilor eesarhi, sã închirizeze acele odãi la alþii şi pentru lucrurile Gugiului, ce se va fi aflãnd într'aceste odãi, Dumnelui starostea de neguþãtori dimpreunã cu 2—3 din neguþãtorii liþcani cei mai de frunte i cu 2—3 cupeþi, sã facã catastih în scris şi sã se pue acele lucruri la un loc în pãstrare sub pecete, ca rës-pundënd Gugiul chiria ce este dator, sã şi le rãdice. De aceea dar, cãt pentru madeaua Gugiului are a se face urmare întocmai precum mai jos se coprinde, iar pe cei l'alþii ce'i aratã jãluitarul printr'acestã jalbã cã are sã ia mõnãstirea de la dinşii, poruncim dumatile, cã prin zapeiũ hãtmãnesc sã'i apuci cu strinsõre a face împlinire de dreptul ce va fi avënd a lua mõnãstirea, iar pe care va pricinui, dicënd cã arã împotriva a rës-punde, sã'i înfãþisezi înainte Dumnelui Epistatului Logofetiei. 1822, August 27.

Gherasim Buzcũ, Barbu Vãcãrescu, Dumitrache Racoviþã, Mihalache Maru, Scarlat Grãliştenu, Nestor, Scarlat Mihãlescu, Mihaiũ Filipescu.

pănărei ce i-au făcut străinii tâlhari greci, cum și diverse altele *stihuri* contrare eteriștilor.

Administrațiunea. Stărpirea hoților ¹⁾ este în primul rind preocupa-

Veđi la Academie condica No. 258 la pag. 252. 269, 329, 417 — 440.

Poruncile ce s'au făcut către Ispravnicii de la 7 județe de margine de dincóce de Olt pentru paza trecerei.

Noi Caimacamii țerei rumânesci.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ot sud... facem dumnévóstră în scire, că de la unii din capuchehaelile după la serhaturí am luat însciințare, cum că din pricină că nu se străjuesce marginea bine, trec multe felurimí de ómení far'de răvaș de drum și făr'de chezáșia ce se cuvine, atât de dincolo dincóce cât și de dincóce dincolo, și acésta fiind datorie a căpitanilor de margine a păzi și a străjui, dar și a dumnévóstră datorie este de a priveghea unele ca acestea, fiind că județul este sub a dumnévóstră îngrijire pentru orí ce, căci cea dintéiú datorie a nizamului este a se păzi marginea cu tótă strășnicia, pentru că deosebit din cele oprite a nu eși afară nicí a se cacirdisi locuitorí cu care pricinuece spargere satelor și este învinováțire de mórte, dar și hoții i făcétorí de rele găsese mijloc cu acea înlesnire a trecerei să facă și hoții dincóce și să scape dincolo și hoții de dincolo să scapă dincóce, ci acésta s'a făcut cunoscută și cinstitei Spătării, a da poruncile cele cuviinciose către căpitaní, iar dumnévóstră strașnic vė poruncim, ca și din parte-vė să vė chezáșuiți cu căpitanii marginilor dintr'acést județ a întări paza marginei, și om de dincolo a trece dincóce făr'de răvaș de drum de la capuchehaia să nu fie primit, ci să se întórcă înapoi a vení cu răvaș, iar ceí de dincóce carí vor fi să mérgă acolo, ceí ce vor fi cu apropiere de ispravnicat să aibă răvașul ispravnicilor, iar carí vor fi cu depártare să'í dea răvaș căpitanul de margine și căpitanul să'și deschiđă ochii a nu da răvaș și slobodenie la ómení nesciuți și ne cunoscuți sau făr'de chezáșie, că de se va găsi în vre-o urmare ca acésta să scie că cu mórte se va osândí unul ca acela, dar și dumnévóstră pentru neingrijire veți da greú răspuns la Măria sa prea Înățatul nostru Domn; și de primire că ați pus porunca în faptă să avem însciințare.— 1822 August 3.

Asemenea pitac s'au făcut și la cinstita Spătărie.

Cod. XCVI, pag. 315.

1) *Poruncim la plaiurile din 12 județe.*

Noi Caimacamii țerei rumânesci

Vătașe de plaiú sud iți facem în scire că ne-au venit la auđ, cum că la unele din plaiuri s'au ivit făcétorí de rele și hoții dintre apostai și dintre arnăuți, ci fiind-că acésta este cea dintéiú trebă delicată a

țiunea Căimăcămiei lui Gr. Ghica. Dăm în note diverse acte relative la această cestiune.

avea ticăloșii locuitori odihnă să'și caute de hrana lor, i de împlinirea celor cu rinduală cerute de aici, cum și drumașii i neguțătorii să'și aibă âmbletul lor cu liniștire să nu pătimescă vre-un rău, de aceea s'au făcut potecași și plăiași îndestui, fiind pentru această strașnică poruncă a Măriei Sale prea Înălțatului nostru Domn, ci dar să nu te înșeli că și acum vor fi urmările de mai nainte, adecă poruncile ce se dau să trecă cu nebagare de sómă avénd nădejde de ajutor, că și de se va întembla ceva și vei scăpa, că Măria sa cu strășnicie ne légă pentru unele ca acestea, i pentru catahrisis de jafuri să le întimpinăm cu tóte mijlócele, fiind-că hotărîre neschimbată are, pe cei cu vini mai mici să'i pedepsescă cu tîrgul și ocna, iar pe cei cu vini mai mari cu spânzurătórea. De aceea strașnic îți poruncim să întăresci marginea cu pază bună și unde se va ivi orî ce făcători de rele să mergi însuți cu plăiași i potecași îndestui ca să'i prindă, orî vii orî morți să nu scape; să dai poruncă satelor ca unde se va ivi, despre o parte să'ți dea de scire îndată, iar pe de alta să sară și ei în ajutor pentru prindere, cum și cei ce vor veni de dincolo arnăuți cu arme, armele să le propesci, și acel om de va fi cu bănuială să'l trămiteți cu însciintare la dumnólor Ispravnicii județului ca să'l trămiță la cinstita Spătărie, iar de va fi om sciut să'l slobódă făr'de arme, însciintând iarăși la dumnólor Ispravnicii județului, cine anume este și ce arme i s'au oprit, la care această să fii cu ochii deschiși a privighea ziua și nóptea, ca sa nu găsescă mijloc făcătorii de rele a se face cete, ci mai 'nainte să'i întimpinați sau cete de vor fi să săriți îndată ai prinde urmând povățuirile ce'ți sunt date și mai 'nainte pentru acesta, căci de te vei lenevi și vor eși dintr'acest plaiú niscaí făcători de rele sau vor face locuitorilor niscaiva jafuri, să seii că cu nici un mijloc nu vei putea scăpa de cea mai grea pedépsă cu mórte de către Măria sa Domnul nostru la care și noi vom fi dovagii; și de urmare că ai pus porunca acesta în faptă să avem însciintare. 1822 August 4.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racovița, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Nestor.

Cod. XCVI pag. 319.

Porunci asemenea la 12 județe, la Ispravnicaturî

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ot sud facem dumnévóstră în scire că ne-au venit la auđ, cum că la unele din plaiuri s'au ivit făcători de grele, hoți, dintre apostatați și dintre arnăuți, ci fiind-că acesta este cea dintéiu trébă delicată a avea ticăloșii locuitori odihnă să'și caute de hrana i alte d'torii ale lor a le împlini, cum și alți drumași care pentru al lor folos i

Multe cete de hoji erau alcătuite dintre foștii apostoli și arnăuți.

neguțătorii îi va aduce trebuința să âmble printr'acele locuri să nu pătimescă, de aceea s'aũ făcut potecași i plăiași îndestui, precum și dumnévóstra vè este sciut după poruncile ce vi s'aũ trâmisi, de care s'aũ făcut și osebite poruncile nóstre către vameșii de plaiũ, că este porunca Măriei sale lui Vodă pentru acéstă, dar și dumnévóstră să vè chezășuiți tare cu dênșii, să nu li se pară că doar vor scăpa de grea pedépsă și urgie, ci să sară cu toți plăiașii și potecașii unde se va ivi niscai făcători de rău să'i prinďă, să nu scape, dând în scire și satelor ca și ei să iasă de ajutor când se va întêmp'la lângă satul lor, și la trebuință mai mare să trâmiteți și potera județului, căci care din vâtași se va arêta cu lenevire, să scie că hotărîre are Măria sa a'l spânzura acolo în plaiũ; deosebit li s'aũ mai poruncit pentru arnăuții ce vor veni de dincolo cu arme să se poprêscă și luându-le armele ce'i ce vor fi cu bănuială să'i trâmită la dumnévóstră, ca și dumnévóstră să'i trâmiteți la Spătărie, iar cari vor fi sciuti și cunoscuti să se slobódă fără arme, dar să însciințeze dumnévóstră cine anume este și ce arme aũ poprit; și de primire, că ați pus în faptă să avem însciințare. 1822 August 4.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăceanu, Mihailache Manu, Scarlat Mihălescu, Nestor.

Cod. XCVI pag. 319.

Noi Caimacamiũ țerei rumânesci

Vătașe de plaiul Cimpinei sud Prahova. S'aũ vedut însciințarea ce aĩ trâmisi pentru 5 hoji ce aũ eșit din lăuntru după risce neguțătorii și i-aũ jăfuit la cărciuma scriitorului, apoi luându-se după dênșii plăieșii i poterașii, pe cari strămtorându-i vrênd să trecă peste hotar, i-aũ prins catanele de dincolo și i-aũ dus în vamă unde aĩ plecat însuși cu unul din păgibașii ce-i ceri a țu se da, căci jafurile le-aũ făcut aici în țeră, arêtând că tot aceștia sunt cari aũ mai eșit încă o dată într'acest plaiũ și altă dată în plaiul Teleajenului, de care acésta s'aũ poffit cins'ita Aghenție ca să serie înlăuntru a se întări paza și a zătieni slobodenia eșirei acestor fel de ómeni și arme să nu li se dea nici de cum, iar pe acei făcători de rău să'i dea cu ale lor înmânăți aĩ trâmite aici cu păgubașii, cum și pentru acei doi plăiași ce s'aũ oprit la vamă iarăși s'aũ scris să se slobódă, dar să vede că vor fi opriti până să ducă scrisorile și amaneturile a le aduce răspuns, nefiind slobodii a merge făr de lăzăret să trecă înlăuntru, pentru care iți răspundem, că la 4 ale aceștii luni țu s'aũ scris poruncă strașnică pentru acești făcători de rele cum să urmeze, că și plăiașii și poterașii țu s'aũ înmulțit și avactul il dai la dumnóluĩ vel Vornicu cu ușurință ca

Slujbași plășilor și mai ales vătăfi de plaiuri sunt amenințați cu spânzurătorea de nu vor prinde hoții.

să străjuesci plaiul și potecile cu mare strășnicie, a nu găsi mijloc făcătorii de rele să iasă și să jăfuiască și unde vor eși și se vor arăta să nu scape neprinși, cum iar au găsit mijloc acei 5 hoți de au scăpat neprinși, dintr'acéstă se cunoște că ești nevrednic sau pentru interes, ieși plată de la plăieși și nu'ți fi pe toți în slujbă, de aceea te îndatorăm să faci toate mijlocele a pune pe acei hoți în mână, că apoi cea mai ușoră osândă îți va fi a plăti paguba păgubașilor, iar de care cumvași se vor mai ivi făcătorii de rele în plaiul acesta și nu se vor prinde, să știi că nu numai vei fi lipsit din vătășie ci te vei și pedepsi, căci cea dintâi treabă mai delicată acéstă îți este, de aceea și acum îți scriem deschideți ochii, priveghează ca să nu cați sub pedepsa cea orînduită de Măria sa prea Înălțatul Domn.

1822 August 16.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăceanu Mihălche Manu, Iordache Go'escu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu Mihaiu Filipescu.

Cod XCVI pag. 328.

Noi Caimacamii țerei rumânesce

Vătășe de la plaiul sud astăzi am primit notă de la cinstita chesaro crăiască Aghenție cu copie după porunca ce au dat Ecselența sa ghegeneral Comandor al Transilvaniei de la Sibiu pe la toate străjile de pe linia hotarului la vecinirea țerei Valahiei, și nizamul ce au dat, după care spre a ta știință iată și se trimise copie, iar cinstita Aghenție a chesaro crăiescii Curti, arată că după înștiințările ce i s'au dat atât de la noi cât și de la cinstita Spătărie, cum vătășii de plaiu când înștiințoză pentru făcătorii de rele ce se ivesc până a nu se pliroforisi bine de unde sunt scrie că sunt eșiți din lăuntru și cinstitul Comandir încredințoză, cum că locurile de acolo în staturile chesaro-crăiesci sunt cu totul curățite de acest fel de tâlhari și că se miră cum aici pot de a se numi acei învederați tâlhari cu nume de rămași făcătorii de rele înăuntru fără de a fi mai întâi acei tâlhari prinși și cercetați, dice că acum numai din sirgruința și energhia stăpânirii ce aici spânzură ca prin mijlocele ce are în mâna sa, adecă prin putere de poterași să izgonescă și să prindă pe acest fel de tâlhari, cari nici odată primiți n'au fost nici vor fi în staturile chesaro-crăiesci și când va fi să mērgă vre-o poteră tainică spre gonire și prindere de tâlhari, de mult bine ar fi ca să se înștiințeze în năuntru la comăndile străjilor, cari aceia înștiințează la cei mari ai lor pentru ziua aceea a pornirei după acest fel de lucrare, spre a se face și din năuntru asemenea pornire tot de odată. De aceea dar, atât după acéstă notă a cinstitei Aghenții, cât și după copia Ecselenței sale ghegeneral Comandir ce și se trimise copie vei lua întrégă pli-

Al doilea obiect de preocupățiune administrativă a Căimăcămiei este paza nizamului împedicator Turcilor de a călători în țară. În in-

roforie, că vecinătatea cu dragotate și silință voesce a păzi bunole orîndueli, acum dar nu'ți mai rămâne cuvint de îndreptare că dór es tâharii de dincolo și ca unul ce ești însărcinat cu paza p'aiului despre orî-ce rele avênd și plăiași și potecași cu prisos, de cât mai înainte, de nu vei străjui și de nu vei pădi bine ca să nu se ivescă făcători de rele, sau și cari se vor ivi să nu scape însciințând cu grabă și dincolo, să scii că în grea pedepsă ai să cađi și pe lângă acelea orî ce pagubă se va întembla despre făcătorii de rele însuși te vei îndatora ale plăti de la sineși. 1822 Septembrie 7.

Barbu Văzărescu, Constantin Crețulescu, Mihalache Manu, Iordache Gulescu, Scarlat Grădișteanu.

Cod. XCVI, pag. 343

Cărți la 12 județe către zabiții județelor de către Măria Sa Pașa, pentru paza Nizamului.

[Pecetea Pașei]

Hagi Ahmed Pașa Sersachier oștirilor împărătesci.

Zabiture al județului sănătate. Am luat însciințarea cum că neferii tîi, cari sunt orînduiți împreună cu tine cu lîfa și cu tain din țoră pentru paza nizamului și a buneî orîndueli, se întind de iaș bani cu nume de vaaet al lor și de la tîrguri de la carele ce vin cu lucruri de vîndare și după drumuri de la mărfuri i pește, cum și celor ce sunt muncitori cu cósă le ia câte un leu numai de cósă, i de la bușile cu vin i rachiu, i de la vitele ce vînd locuitorii, i de la cărciume de prin sate iaș bani cu nume de avaet cât pot; âmbă și pe la crămile din delurile viilor și de la bușile cu vin i rachiu și de la cazanele de rachiu și de la altele iaș asemenea avaturii, încă la unele ce merg pe drum de trec 2 — 3 județe, dau 2 — 3 avaturii, și tot neferii tîi supăra și pe locuitorii de pe moșiile mănăstiresci și boeresci, atît cele ce se află aici cât și acelor ce n'au venit pînă acum, de le cer bani pentru claca moșii făcîndu-le mare zor pentru împlinire, osebit și neguțatorii turci iaș conace de la locuitori făr'de plată, cum și căruțașii turci asemenea, de care acésta ți s'au mai dat porunci ca să nu'i îngăduesci a lua conace făr'de plată și să vede că nu ai nici o îngrijire. Ci dar tóte mai sus arétatele fiind împotriva obiceiului țerei, care cu prea înalte porunci Împărătesci este a se păzi, îți poruncim cu strășnicie ca și însuși să te feresci și neferilor tîi să le dai nizamul a nu lua de la nimeni nimic cu numire de avaet al lor, nici pe locuitorii de pe moși să nu'i supere de clacă sau pentru altele, încă și ceea ce vor fi luat să dea înapoi, iar nizamul asupra turcilor să'l păzești cu tótă strășnicia, cum

teresul acestui nizam boierii Caimacamii dobândesc de la Paşa aflător încă în Bucuresci, porunci către zabiții din județe ca să păzescă nizamul, cu deosebire se purtau rău neferii turcesci. Aceștia luau sub nume de havaet de la târguri și de la sate diverse dări nelegale.

Caimacamii reclamă la Paşa, Seraschierul oștirilor turcesci care ordonă încetarea acestor abuzări.

Justiția. Nici o prefacere în justiție nu putea să se aducă sub efemera conducerea a trebilor țerei de către Caimacamii. De abia au

și căruțașii lor și alții neguțători ce vor fi slobozi pentru al lor alișveriș, să le facă înfrânare a se părăsi să nu mai ceară conace fără de plată, la care să aibă totă silința a se păzi nizamul și buna orînduială asupra turcilor a fi feriți locuitorii, căci numai pentru această sunteți rînduiți cu léfa și tainuri, iar de nu sunt toți mulțămiiți să însciințați ca să se orînduiască alții tot cu această léfă.

1822 Iulie 30.

Cod. XCVI, pag. 312.

- * *Cărți către Ispravnicii la 12 județe tot pentru pricina zabiților, care s'au trimis cu cărțile Măriei sale Pașei.*

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévoastră boierilor Ispravnicii ot sud Fiind-că zabiții și neferii lor cari cu léfa din țera și cu tain sunt orînduiți la toate județele a păzi nizamul pentru turci, și fiind-că de la o vreme încóce, iar mai vîrtos acum în rezvrătire au început a se întinde să ia bani de prin târguri și de prin sate și de pe drumuri de la care, de la vîndóri, de la cărciumii și de la buții cu vin și rachiú, și de la muncitorii cositori și de la cazane, iar acum au început a se amesteca și la clăci și altele venituri ale moșiilor mănăstiresce și boeresce, de care arătând Luminăției sale Pașei au făcut porunci strașnice către zabiți, cum și către zabitul județului de acolo care prin Dumnóta se trimite; ci dar dându-o zabitului, să'i arătați că și dumnévoastră v'au arătat strașnică poruncă pentru această, de care să aveți îngrijire de a se urma și de a se pazi, iar de veți vedea că neferii fac iarăși ale lor urmări, să arătați în grabă zabitului urmare de împotrîvire cu grabă să însciințați, că nefăcîndu-vă datoria a privighia și a însciința, înșivă dumnévoastră veți cădea la grea răspundere și învinovățire de plată la orî-ce pagubă se va întempla veri cuî, și să avem răspuns de primire și urmare.—1822 August 1.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racovița, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Iordache Golesecu, Scarlat Mihălescu.

Cod. XCVI pag. 313.

timpul boerii Caimacamii să facă o anchetă, în August, asupra personalului judecătoresc din județe. În Oltenia ca și în restul țerei rumânesce Caimacamii au intențiunea să introducă schimbări în personalul judecătoresc. Acesta se va face însă numai după sosirea Domnitorului 1)

1) *Noi Caimacamii țerei rumânesce.*

Dumnévostă frați Boeri Caimacamii ai Craiovei, cu toate că și prin altă poruncă s'au făcut cunoscut dumnévostă pentru rînduile țerei, că au venit iarăși la obiceiul cel vechiu și pentru condicării acelor județe s'au scris dumnévostă să li se poruncescă prin Ispravnicii a cunósce pe dumnélui fratele biv-vel *Vornicu Mihalache Manu, epistatul Logofetei țerei de sus de stăpân lor*, ca să le dea nizamul ce li se cuvine și acei nevrednicii să'i schimbe, dar fiind-că și judecătorii acelor județe sunt a fi rînduiți iarăși prin scirea și alergarea dumnélui, scriem dumnévostă să cercetați cine anume acum se află judecători, de sunt ipochimeni vrednici de această trebă și să ne însciițați, însciițându-ne și pentru alte ipochimeni scăpătate vrednice a intra la această trebă.

1822 August 2.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăcenu, Iordache Golescu, Scarlat Grădiștenu.

Cod. XCVI pag. 316.

Către dumnélor boerii Caimacamii.

Am vădut arătarea jăluitorului dintr'acastă jalbă, cum și buiurdizma ce s'au dat, pentru care făcînd chibzuire cu cale îi este cererea spre a i se da voie să mîergă săși caute de trebă moșiei și de culesul viilor până după venirea Măriei sale lui Vodă și *până se va pune în orînduială Divanul în tréba iudecătorilor*, iar la sfîrșitul lui Octombre după culesul viilor când sunt judecățile slobode, va veni jăluitorul la Divan și ipotesiarul său și se vor înfățișa înaintea Măriei sale lui Vodă, iar până atunci să nu se supere, ci să aibă totă voia a merge afară săși caute trebă moșiei lor și a viei. 1822 August 28.

Mihalache Manu vel Logofet.

Cod. XCIX fila, 149 v.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Anaforaia această ce le face Dumnélui fratele epistatul Logofetei țerei de sus, asupra cererei de soroc ce face jăluitorul Lambru, primită fiind Divanului, poruncim Dumitale vechilule al Hătmăniei, să se facă urmare întocmai precum în dos se coprinde.—1822, August 28.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Nestor.

Dăm în anexe diverse acte din sfera justiției. Intre aceste citam

Cod. 99, fila 110.

*Anaforaua lui Ene biv III Vistier cu Enache Ceușu pentru nisce
banii ce are să ia de la părțitul Ceușu.*

Către cinstita Otcârmuire.

După buiurdizma ce mi se dă la acastă jalbă a lui Ene biv III Vistier, s'au înfățișat la Logofetie cu părțitul Ionache Ceușul, dicând locuitorul că în lét 1820 cumpărând de la numitul Ceuș păcurile de la Țintea i Doftănețul ce țin de vama Câmpinei pe acel lét în taleri 6000, cari bani taleri 2000 i-au numărât înainte, iar cei-l-alți i-au dat prin mâna lui chir Manole Gugiul chezașul jăluitorului, pentru care arată jăluitorului zăpis iscălit de părțitul cu lét 1819 Decembre 22, că i-au vëndut păcurile Doftănețul i Țintea în taleri 6000 din care au primit înainte taleri 2000, iar taleri 1000 să'i dea la începutul lui Ianuare, iar pentru taleri 3000 au dat chezaș pe Manole Gugiul tot de atunci lét 1819 Decembre 29 că au primit de la jăluitor taleri 1000 din păcuri să'i dea lui Ceuș Ionache i un zăpis iscălit de jăluitorul la mâna Gugiului de legătura ce au dat a plăti cusurul banilor, pentru cari s'au pus Manole chezaș; în dosul căruia zăpis la April 29 lét 1820 scrie Manole că au primit taleri 2000 și la Iunie acel lét au primit taleri 1000 și s'au desfăcut plata, după care dice jăluitorul, că peste acești bani avënd cheltuiți la viea Gugiului ca, taleri 1200 i-au, oprit Gugiul dintr'acei bani încă taleri 500 cu cuvënt că i-au dat lui Ceuș Ianache, tăgădui Ceuș Ianache că n'au luat nici un ban mai mult decât cei tocmiți; i s'au dis jăluitorului să apuce pe chezașul său, și răspunse că Gugiul lipsesce în Brașov. Deci jăluitorul ne-avënd nici un cuvënt să cêră de la Ceuș Ianache, găsese cu cale că jăluitorul să aibă îngăduială până va veni Gugiul, ca dând jalbă pentru el să și caute și la cine se vor găsi banii că 'i s'au luat, să'i plătescă cu dobânda lor și cu cheltuială ce'i va pricinui. — 1822, Iulie 24.

Mihalache Manu vel Logofet.

Cod. CI, pag. 118.

Către cinstita chesaro-crăiască Agenție din București.

Cu cinste am primit nota cinstitei chesaro-crăiesci Agenții de la 30 ale trecutului Iulie, coprindere că prin raportul starosteii de sudiți din Focșani au primit jalba a câți va mocani Ardeleni sudiți austriacesci ce se află cu oile lor la stână în sud Slam-Râmnic asupra slugerului Costache Paraschivescu de acolo ce ține cășării, că le face multe năpăstuirii; întâiu, că cu cântarul cu care cântăresce cașul le mănâncă numai la o trăsură oacă 20 făcându'l lipsă, al doilea, că la plata telemelei fără de a se învoi părțitul cu tocmelă mai întâiu cu oerii

O afacere relativă la Puțuri de pécură de la Țintea și Doftănețul date în folosul Vamei Câmpina.

se aruncă un preț nesuferit după a sa voință, și al treilea, că peste obiceiii îi lilește de a'î duce caș la Cășărie până la 20 zile acestei luni, cerând cinstita Agenție ca să se facă cuviincioasa îndestulare jăluitoților, la care și răspundem că numai decât s'au făcut porunca noastră către Dumnélor boerii Ispravnicii ai județului, orînduindu-se și într'adins mumbașir Logofét de ca față cu starostea de sudiți ot Focșani, să facă cercetare cu scumpătate pentru tóte provlimele jăluitoților la dreptatea ce vor avea, să le facă și cuviincioasa îndestulare, iar neodihnindu-se vre-o parte de acolo să'î trămîță la Divan, de care spre mai bună pliroforie se trămise la cinstita Agenție copie adevărită după aceeași poruncă a Divanului.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu, Mih. Filipescu.—1822 August 2.

Cod. XCVIII, pag. 372.

Către cinstita chesaro-crăiască Agenție.

Cu dragoste s'au primit nota cinstitei Aghenții către Măria sa prea Înălțatul nostru Domn prin care se trămite și cererea Exelenței sale Gheneral-Consul Pini, a se îndatora dumnélui vol Cămărașul Filip Lenj ca să dea cerutele lămuriri asupra venitului moșiei Ciorogârla, a căreia chivernisiră s'ar fi încredințat domniei sale de către cinstitul Consulat al Rosiei, care vędându-se de către Măria Sa au și poruncit Dumnélui vol Cămărașul să facă îndestulare cererei, și dumnélui în scris face arătare împreunând și un pitac de răspuns ce'î face Paharnicul Dumitru, epistatul moșiei Ciorogârla, după care scoțându-se copie se alătură lângă acésta a lua cinstita Agenție pliroforie, cum că acésta au fost orînduit de la Măria sa Domnul Caragea și de la Exelenția sa gheneralul Pini la acéstă moșie, și el au paradosit la Exelenția sa socotéla, el au teslimate banii, el are și doveđi în scris de numărătórea banilor ale canțelariei rosesci și că de la el se cade să ceară socotéla moșiei, iar Dumnélui Cămărașul Filip au fost însărcinat de cinstitul Consulat rosesc și de numitul Domn numai cu oîngrijire ca să înlesnescă cele împotrivotóre ce i se va provalisi și se va putea, iar altă înclinare nu are cu moșia, și așa a da socotélă la lucru ce n'au fost însărcinat cu dosolipsia când se află epistatul acestii moșii de față nu se cunoște dator, nici póte să fie răspunđător, pentru care din luminată poruncă Măriei sale prea Înălțatului nostru Domn, cu dragoste se face cunoscut cinstitei Aghenții a da pliroforie pricinei unde se cuvine.—1823, Ianuar.

Cod. XCVIII, pag. 402.

Altă afacere este acé a francezului Bonnet devenit arendaş moşiei Bréza.

Către cinstitul Consulat al Franţiei.

Cu cinste am primit notele cinstitului Consulat, una de la 7 ale trecutului Iulie și alta de la 3 ale acestii luni August la prigonirea ce are monsier Bonet cu Hristache Grigoriu pentru arenda moşiei Bréza, ce o are monsier Bonet a o ținea după zapisul ce are de la Nicolae și Hristodor frați Saegii, cari i au vëndut'o în Braşov la trecutul Februar 15 și cu hotărîrea ce au dat Dumnélor frați boeri Otcârmuitorii ce s'au aflat aici în lipsa noastră la trecutul Maiu 30, iar Hristache cere acéstă arendă în datoria sa de bani ce are să ia de la Serdarul Costache Saegiu vërul numiților vëndëtori, după hotărîrea domnescă de la lét 1820 Februar 16, fiind sciut numitul Serdar de stăpân acei moși Bréza, și după ferpotul ce au făcut prin porunca Otcârmuirei de la trecutul Octombre 1, lét 1821, după jălbile lui ce ne curmat au dat, care ferpot l-au și pus în faptă numitul Hristache după porunca Otcârmuirei ce au luat cu mumbaşir turc și cu orinduit isprăvnicesc stringënd venitul ce s'au putut aduna până la Martie, în sfërşit pe lét 1822 dândui-se într'acéstă vreme și alte porunci ale Otcârmuirei, că ce venit se va strînge să se dea lui Hristache pentru datoria sa, iar monsier Bonet s'au arëtat la Otcârmuire de cumpërător arendii acestii moși la Martie 11, peste cincii luni i 11 zile după ferpotu lui Hristache, cerënd de la Otcârmuire ajutor a căuta venitul și Otcârmuirea prin douë note, însă una de la Martie 14 și alt ade la April 12, au făcut cunoscut cinstitului Consulat și ferpotu lui Hristache și dreptatea lui de bani ce are să ia de la Sërdarul Costache Saegiu, care ferpot și notele ce se arată mai sus în alte porunci ce s'au mai dat lui Hristache pentru stringerea venitului pe sema lui până la Martie 17 a acestui lét, au fost iscălite atât de noi, cât și de dumnélor frații boerii ce au rëmas aici în lipsa noastră, iar nota cea de la April 12 unită cu paza ferpotului au fost iscălite numai de dumnélor frații boeri în lipsa noastră, de aceea, cu dragoste arëtăm cinstitului Consultat, că venitul moşiei Brezei fiind făcut ferpot de Hristache prin porunca stăpânirei, nu puteau Saegii să'l vëndă fără a îndestula întâiu pe Hristache de dreptul său, nici altă hotărîre urma a se da împotriva ferpotului, și Hristache aducëndi ne în douë rînduri porunci de la Măria sa prea Înălțatul Vizir Silistra Valesă ca să'i facem îndestulare la dreptatea ce are, și ca să nu mai supere pe Înălțimea sa, se pohtesce cinstitul Consulat, ca să bine voiască a îndatora pe monsier Bonet să odihnescă pe Hristache cu orî ce mijloc va sci, căci ne odihnindu'l, noi suntem siliți de la dreptate a da cuviincioşa hotărîre după pravilă, spre îndestularea lui Hristache, de care așteptăm făr'de zăbavă și rëspunsul cinstitului Consulat.—1822 August 11.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăcenu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu.

De menționat, ca act caracteristic al moșierilor este acel de mai jos, în care se vede cum un Hatman Depalt ia o fată din casă cin-

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Cinstite dumnéta frate vel Logofete de țera de sus, cu cale și cu orînduială fiind anaforaua acésta a Dumitale o întărim și noi ca să se facă urmare întocmai, pentru care și scriem Dumitale, ca scoțîndu-se copie după acésta anafora, făcîndu-se osebit și pitac din partea Divanului, să se trîmiță împreună cu zapisele de datorie ce are a lua rîposatul Hatman Depalt de la unii alții, ca dumnélui fratele biv vel Vistier Grogorie Romanet Epistatul al Vornicieii Obstirilor să pue în lucrare coprinderea anaforalei numai pentru madéua datoriilor. —1822, Iulie 19.

Troados Venedict, Scarlat Grădiștenu, Romanitis.

Cod. CI, fila 13.

Către dumnélor boerii Caimacamii.

Dumnéei Smaranda Divama încă din vremea Otcârmuirei prin jalbă s'a plîns, cum că rîposatul Hatman Constantin Depalt luînd-o fată din casa frate-séu cu făgăduiala ca să o facă soție a sa cu cununie, s'a dus la casa numitului rîposat cu zestrea sa de la părinți, adecă în naht taleri 1800 și un șal i haine de taleri 5000, iar nenorocirea slujindu'î ca după puțină vreme după mergerea ei în casa mortului s'a întîmplat și rîutatea apostasiei, din care pricină alta n'au cercat fără cât fugă și alte distihii, și nu numai că acósta vreme i-a fost em-bodion de a o lua în căsătorie după lege, ci încă și câtă zestre au adus ea în casa mortului, din meavere le-au vîndut și le-au cheltuit rîposatul Hatman și în cea după urmă bolnăvindu-se a și murit și acuma a rămas păgubașă, atît de cele ce dusesse în casa mortului, cât și fără nici un căpătăiu lumesc. Ci fiind-că lucrurile și banii ce a adus numita în casa mortului este lucru al séu părintesc, carele cunoscîndu-le și însuși mortul, i-a lăsat prin însemnare ca o diată tóte hainele sale, multe puține câte a avut aici și unde aștepta ca dintr'agestea să se despăgubescă, împotriva vede, că s'a pecetluit tóte hainele de către cinstita Aghenție, de aceea cere ca în puterea ceî orînduite de mort diata, să i se dea lucrurile în stăpînire, ca nisce orînduite pe obrazul ei și să 'î pótă căuta sufletul precum a însărcinat'o; la a căreia cerere vrînd Logofeția de a lua curată pliroforie, mai înteu s'a făcut întrebare prin scris cătră chesaro-crăiasca Aghenție ca să răspunđă pricina pentru care s'a pecetluit lucrurile mortului și a venit notă către Otcârmuire, cum că mortul Hatman Depalt din fire fiind sudit Bretanicesc dela Chefalonia, pămêntean de acolo și ca unii ce sudiiții britanicesci într'acésta vreme sunt sub protecția Aghenției, de aceea au pecetluit lucrurile mortului și au luat numai cheile, iar lucrurile le-au lăsat în mîna acestii Sma-

stită, cu promisiune de a o lua în căsătorie și apoi o ține ca concubină și i pierde puțina zestre adusă. Móre acest strein ajuns la demnitatea

rande, mai vêrtos că s'aũ arêtat la Aghenție și unii din creditorii mortului, dar de vreme ce Smaranda cere lucrurile mortului în puterea înscrisului ce are, Aghenția dă cheile, iar prin graiũ aũ făcut cerere ca să se răspundă talerĩ 500 ce s'aũ dat pentru îngroparea mortului neavênd cu ce să'l scóțã din casã; cu care acéstã notã înfãțisãnd înaintea mea pe Smaranda Divama, i-am cerut de mi-aũ arêtat acea în scris diatã a mortului pe care o vêduiũ de la trecutul Ianuare 10 și cu cuprindere că dupã ce s'aũ ispovãduit ca un creștin pravoslavnic, orînduesce și epítrop pe dumnêlui Clucerul Iordache Deșliu, iar pe numita Smaranda care 'l-aũ cãutat atãt în viațã, cât și la bóla sa, pãnã la sfêrșitul vieței, o lasã desãvêrșit stãpãnã pe tóte ale sale ce se aflã în casã fãr'de a o supêra cinevași, asemenea o mai lasã ca să'ĩ caute și sufletul și nimenĩ altul nu are să se amestece, adevêrind înscrisele acestea cu chiar condeiul iscãliturei sale și mãrturisite de doi arhierei, adecã pãrintele Troados vechilu! sfinței mitropolii și arhiereul Constandie Sermiu duhovnicul sêu și de doi preoți Antonie și Teofil, cari scriũ că aũ fost fațã la aceste scrise și orînduite de mort. Ne-aũ mai arêtat Smaranda și altã adevêrințã martirico a arhiereului Sermiu i al lui Teofil Gherasim martor și a unũ Mihalopulos martor, prin care scriũ că chiar mortul la mórte'ĩ le-aũ arêtat, că pe Smaranda o lasã desãvêrșitã Clironómã la acele puține lucruri ce are, pentru că ea i-aũ fost și mumã și sorã și soție și slugã credinciosã, iar pe frați sêi îi lasã clironomĩ pe perusia pãrintescã ce o aũ la țera sa și dintr'aceea să se împãrtãșascã atãt frații, cât și datornicii sêi, atãt cei de aici, cât și cei de acolo; mai mi-aũ arêtat Smaranda și o fôie de lucrurile ce aũ adus ea în casa mortului adecã a le ei drepte, în care vêduiũ coprinđându-se un condeiũ de talerĩ 1800 și alte 14 condee de haine, adecã șal de 50 galbeni, scurteicã cu profilurĩ de samur, rochiĩ, capoturĩ și altele afarã din douê tacãmurĩ de așternuturĩ de postav și alte măruntãe ale casei, pentru care s'a întreat Smaranda unde sunt aceste lucruri și banii și arêtã fațã cu alte obraze ómenĩ cinstiți și de credințã, că cele mai multe le-aũ spart în casa mortului slugãrindu'ĩ, altele și de sunt în pêr, se aflã prãpãdite cu totul, iar banii i-aũ cheltuit mort. fiind-cã nu avea para de cheltuialã, mai vêrtos în trecuta vreme a rêzvrãtirea. Decĩ dupã aceste vêdute engrafe trebuintã urmãnd ca să se deschidã și acele lucruri ale mortului, și fiind pretenții la mijloc ca să se răspundã acei talerĩ 500 la dumnêlui munsiu Udrischi secretarul, care îi dedese de s'aũ îngropat mortul, s'aũ îndatorat Smaranda, ca una ce s'aũ vêdut îndatoratã ca să'ĩ caute sufletul, de i-aũ luat cu împrumutare și dându-se la monsieu Udrischi așa s'aũ slobođit deschiderea hainelor, și prin orînduit ca'lemgiu al Divanului fãcêndu-se catagrafie de acele lucruri și paratirisindule Logofeția, se vêdurã haine și de ale mortului nu de vre-un preț mare saũ

de Hatman și lasă tot avutul ei nonorocitei, care, dice el în diată, a fost ca *mamă, soră și soție*. Clironomia în favoarea fetei e un moment disputată

scumpe, între care se vedură și haine de ale Smarandei, care le-au arătat la judecată prin fôia de mai sus numită și osebit se mai vedură 13 bucăți de zapise i o poliță, datorii coprindețore în câtă-va sumă de bani; s'au mai ivit într'acastă judecată și două jâlbî către Agenție, una a lui Ióh Bacaloglu și alta a lui Teodor Bacaloglu, cerând Ion Bacaloglu că are să ia datorie cu zapise talerî 2750. afară din dobândă, iar Teodor Bacaloglu cere talerî 1187 parale 18, prin socotelă iar nu cu zapise, care datorie o și cer să li se plătescă, și cu tóte că datorie cea cu zapise póte de a fi primită și ascultată, iar cea prin socotelă rămâne prin deosebită chibzuire a judecătii, iar la cererea Smarandei spre ai se da lucrurile mortului în puterea celui engrafon și osebitul martiricon după încredințarea ce fac arhieriei i duhovnicu și cei-l-alți martori, au încredințat judecata cu sufletele lor că într'acestași chip au fost voința mortului, cum și iarăși prin încredințarea ce ni s'au făcut de obraze cinstite, că au mers Smaranda în casa mortului Depalt cu bani și hainele cele arătate, chibzuind a firei omenirei și a dreptății datorie, fiind-că Clucerul Deșliu n'au voit, nici nu primesce a se amesteca la această înscrisă diată a mortului, găsesc cu cale ca tóte hainele mortului după catagrafie să le ia Smaranda și să le vîndă, din care să caute sufletul mortului după cum au însărcinat'o, și cheltuiala pomenirilor să o facă și prin scirea duhovnicului mortului, adecă sfinția sa arhierieul Costandin Sermiu, și ce va rămânea din pomeniri să rămăe pe séma Smarandei făr'de a avea cuvânt să pretenderisescă și ea lucrurile și bani ce au adus în casa mortului, însă cheltuelile pomenirilor să se facă după analoghia proțului acelor haine ale mortului, pentru ca să rămăe mijloc și pentru despăgubirea hainelor ei și a banilor, i pentru slujbele i strădăniile ei, care le mărturisesce mortul că i-au fost întocmai ca o mumă la căutarea ce i-au făcut, și ca o soră și soție, iar zapisele ce sunt arătate în catagrafie să se dea la Vornicia Obștirilor prin catastih sub iscălitura Logofetiei, ca Eptropia să îngrijască dimpreună cu creditorii, atât acestia, cât și alții ce vor mai eși spre a se scóte să și ia fieș-care dreptul prin judecata și cercetarea Dumnéului vel Vornicu al Obștirilor, și ce va rămânea din zapise sau din bani scoși din datorii vor sta în păstrare la Vornicia Obștirilor, ca să ia frații mortului dimpreună cu averea părintescă de la patria lor, precum mortul au arătat în scris și au mărturisit cu viul graiul său în fața duhovnicului și celor-l-alți martori, cari s'au aflat la sfêrșitul său și așa cu acest mijloc să fie Smaranda răfuită și izbrănită, ca să pótă merge spre altă căsătorie de va voi. — 1822, Iulie 15.

Mihalache Manu vel Logofet.

de Consulul Austriac, căci Depalt era supus britanic și acești supuși erau în țeară pe atunci sub protecțiunea Austriei.

Noi Caimacamii țerei rumânesci.

La această alăturată anafora a judecății Departamentului de opt, nerămâind odihnită Calița Fata, Dumnélui vel Hătman al Divanului a înfățișat-o înaintea noastră cu mătușă-sa Zinca de aici, cerând prin jalba ei de apelație, ca să o inzestreză și să o mărite cu îndestulată avere, aflându-se săracă de părinți și cu cuvînt că i-a slujit șese ani, atât mătușe-sei cât și afară când lucra prin tîrg, și cât a fost la stăpân ce simbria agonisea aducea iarăși mătușe-sei; iar Zinca mătușă-sa împotrivă dise, că din slugăritul cu ziua ce agonisea și venea séra la dînsa nici hrana gurei nu i ajungea, și pe la stăpân cât a fost mai mult rușini a cerat după urma ei, căci urma furtișag la ale mîncărei ce i se da în păstrare, din care nu numai o gonea stăpânii, ci încă și simbria i-o oprea și așa nu se alegea mai cu nimic din simbria, iar ea a hrănit-o, a crescut-o cu atîta necaz cu socotélă să aibă mulțămînt de la dînsa, iar să nu o porțe prin judecăți și după sărăcia și starea ei, îi dă arătatele haine și arămuri și gonitorea ca să le aibă zestre să se pótă mărita, asupra căroră provlimi făcînd și noi chibzuire dreptății, i s'a dîs Caliței fetei, că de vreme ce vre-un deosebit aședemînt în scris nu are, orî pentru simbria ei, orî pentru vremea cât se va afla pe lângă mătușă-sa ce zestre să i dea, după starea amândorora părților este îndestulată zestrea acésta ce i se dă, aflându-se și mătușă-sa săracă și cu copii; pentru care bine a judecat dumnélor boerii departamentari, și noi asemenea găsim cu cale, ca dând Zinca mătușă-sa lucrurile ce sunt arătate în anafora dumnélor boerilor departamentari, să aibă pace de Calița, și Dumnéta vel Hătmane să facî implinire de la o mână la alta.— 1822 August 10.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor.

Cod. 101, fila 143 v.

Noi Caimacamii țerei rumânesci.

Ștefan Piscupescu dohtorul de aici, prin jalbă că de Luminăția sa Hagî Ahmet Pașa, Seraschierul oștirilor Impărătesci, s'a jăluit cum că trei luni este de când doi harvați cu doi turci împreună viind la moșia sa Licrita când lipsea de acolo, pentru scóterea familiei sale de la Brașov, i-a luat căleașca din curte legând și închiđînd ómenii din curte ca să nu le pótă sta împotrivă, care calească a adus-o la Bucuresci și a găsit-o la un Dobner Spițerul, pe care trăgîndu-l la Aghenție să i dea caleasca, a arătat că ar fi cumpărat-o cu taleri 200 de la mai sus numiții harvați, și cercetînd pentru dînsii, aude că unul ar fi plecat în țera nemțescă, cel de al doilea dice că ar fi fost numai o slugă pe lângă dînsul și nu șcie ce s'a făcut, cerînd ca prin porunca și

Doctorul Piscupescu se jălucesce că nisce turci i au răpit caleasca

nizamul Luminăției sale, să i se pue caleasca la loc de unde s'au luat și precum au fost; în dosul căreia jalbă poruncindu se de către Luminăția sa Pașa către noi Caimacami, că de vreme ce jăluitarul și-au cunoscut caleasca la acel numit Spițer să'l despăgubim, iar pe hoț să'l cerem de la chesaro-crăiasca Aghenție și să'l trămitem la Luminăția sa. Următorii fiind aceștii buiurdizme, prin dumnelui vel Hătman al Divanului s'au făcut cunoscut la chesaro-crăiasca Aghenție, de unde au venit Dumnelui Lorențu Spițerul împreună cu Dumnelui Dragomanul numitei Canțelarii, având spițerul în mânele sale un engrafon sub iscălitura unui Ioan Glațu slugă de spițer, adevărit fiind acest engrafon de Dumnelui secretarul Udrischi, carele și talmăcindu-se înaintea noastră după nemție în limba rumânescă, se vădu cu această cuprindere, adică: «Pentru amanetul ce se afia la mine al dohtorului Ștefan Piscupescu de taleri 200 datorie și mie, această mai sus arătată sumă s'au dat de Dumnelui Lorenț, Domnul spițor pentru care eu i-o las Dumnelui, și o fac a Domniei-sale desăvârșit, ca să facă cu dânsa orî ce va vrea, care această o adeverez cu iscălitura mea.»

Așa dar, după înțelegerea acestui engrafon întrebându-se dohtorul Ștefan de este dator acei taleri 200 lui Ioan Glațu slugă de spițer și de au avut această calească amanet la dânsul, și răspunse că nici dator nu se șcio un ban măcar, nici amanet nu i-au avut'o, cerându'l a veni de față ca să'i arête zapisul datoriei și îi va plăti de îi va fi dator, carele și cerându-se de către noi ne-au răspuns Dumnelui Dragomanul, că acesta este trecut în țera nemțescă și atâta pliroforie are Canțelaria, că acest Ion Glațu au dat jalbă în oblăduirea Otcârnuirei, cerend de la dohtor arătata datorie, dar de s'au judecat la isprăvnicat cu dohtorul și isprăvnicatul i-au dat caleasca, această nu'i este sciută, iar dohtorul Ștefan răspunse, că nici pe Ion Glațul cu ochii nu 'l-au vădu, nici nu'l șcio cine este, nici nu s'au aflat a casă la moșia sa când i s'au luat caleasca. Către această s'au întrebat Lorențu spițerul cu ce cuvint ține această calească, adică ca un cumpărător de la acel Ion Glațu sau cu alt chip, și ne răspunse, că și de va cunoște judecata cum că caleasca dohtorului o are drept puțin preț luată, dar fiind că dohtorul Ștefan îi este dator o sumă de galbeni pe atâtea anî cu deosebite amaneturi, caleasca iarăși nu o dă din mână avend a lua destui bani de la dohtorul, iar dohtorul i se împotrivi, dicend că pentru acea datorie de galbeni s'au judecat cu numitul Spițer încă de mai nainte vreme, și au rămas a avea amaneturile spre încredințarea datoriei. Decî la cuvintul ce au provalisit Lorențu Spițerul, că această calească o ține ca un amanet și drept banii ce au dat lui Ion Glațu slugă de spițer și pentru cea-altă datorie veche a galbenilor dimpreună cu cele-lalte amaneturi este neadeverată, pentru că vedem chiar din adevărîța lui Ion Glațu, care însuși Lorențu spițerul au arê-

din curtea caselor de la moșia sa și aŭ vèdut-o apoi la un farmacist din București. Cere să i se restituie.

tat-o, că caleasca aŭ dat-o cu talerî 200 și să facă cu dènsa orî-ce va vrea, ar de împrumutarea cea veche care țice că are, nimic nu pomenesce, de aceea c un lucru hrăpit, și nici amanet pusă caleasca, nici de datoria cea veche nimic nu se pomenesce, găsim cu cale că prin șcirea cinstitei Aghenții, dumnélui vel Hătman al Divanului să ia caleasca de la Lorențu spițerul și să o dea dohtorului Ștefan, apoi pentru baniî ce i-aŭ dat lui Ion Glațu își va căuta Lorențu spițerul cu dènsul.— 1822, August 12.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștènu, Nestor.

Cod. 101, fila 146.

Poruncă ce prin pitac s'aŭ făcut, după jalba ce aŭ dat cinstitei chesaro-crăeșci Aghenții Iosif caretașul, i Ioan caretașul, i Temeli Polizache și Dumitrache Brașovènu sudiți chesaro-crăeșci, prin care cer că baniî ce se vor strînge din vîndarea lănei ce cu porunca Luminatei Dòmniî s'aŭ dat Armașului Mihalache a o vinde.

Noî Caimacamîi țerei rumânesci.

Cinstite Dumnèta vechilule al Hătmaniei, veî vedea alăturata jalba ce aŭ dat către cinstita chesaro-crăiască Aghenție Iosif, i Ioan Caretașu, i Temeli Polizache și Dumitrache Brașovènu sudiți chesaro-crăeșci, pentru baniî ce țic că aŭ să iea de la casa rēposatului întru fericire Domn Alexandru Vodă Suțul, ce s'aŭ trāmis de către cinstita Aghenție către noi, ci cât pentru carātași i Dumitrache Brașovènu, fiind-că vèdum porunca Divanului de la 30 ale trecutului Iunie, prin care primind de bună datoria de talerî 4232 parale 20, ce aŭ arētat ei atunci că aŭ a lua de la casa maî sus pomenitului Domn, li s'aŭ și dat douē carāte, i douē sāniî ale Māriei sale în preț de talerî 1500 în socotēla aceștii datorii, de aceea dar primită este cererea ce fac de a se ferportorisi pe séma datoriei lor baniî ce se va lua din vîndarea a nișce lānă a casei numitului Domn, ce se află în hanul sfîntului Gheorghe noi și se vinde acum de către Armașul Mihalache din porunca Luminăției sale Dòmnei Efrosinei Calimahi, și poruncim Dumitale ca luând de la Armașul Mihalache acei banî să'i ții în păstrare la Hătmanie, iar pe de altă parte să ne faci arētare în scris câtă sumă este, ca să ții se dea apoi poruncă de urmare; iar Temeli fiind-că până acum nu s'aŭ arētat cu vre-o jalbă și nu este șciută datoria ce va fi avēnd să iea de la casa numitului rēposat Domn, câtă este bună și adevērată își va face osibită jalbă și se va rîndui în cercetare de judecată.— 1822 August 30.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștènu, Nestor.

Cod. 96 pag. 338.

Spișterul pretinde că acea calească era pusă amanet de către Piscupescu la o slugă de spișter pentru 200 taleri.

Alt proces este acel al unor supuși austriacești reclamând nisce.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ai județului, cu tóte că după pliroforia ce în trecutele zile ni s'aú dat asupra acestii pricinii s'aú dat poruncă Divanului către Dumnévóstră, ca să se certe prin bătaie în fața locului, ca unul ce aú îndrăznit de aú bătut pe pârítul acolea în tîrg, Vameș Domnesc aflându-se, trăgându'l și în judecată la Dumnélui zabitul județului, iar nu la dumnévóstră împotriva datoriei lui. Dar fiind că jăluitarul printr'acéstă jalbă arată, că el nu numai n'aú facut acest fel de urmare netrebnică, ci împotriva pârítul l-aú necinstit pe dînsul, dându-í palme în tîrg, din care pricină ațâțându-se gâlcevă și prigonire de cuvinte și Dumnélui zabitul județului aflându-se în tîrg, făr'de a i se jălui el aú trâmisi doi neferi de aú chemat la șineși pe amândoué părțile și le aú făcut întrebare pentru ce se cértă și nu merg la judecată. De aceea, pentru ca să nu mai rămâie jăluitarului nici un cuvînt de pricinuire, că se pedepsese adică fără a fi vinovat, poruncim dumnévóstră ca dimpreună cu Clucerul Iancu Glava ce este boer ai județului, bôtrân, cinstit și om cu frica lui Dumneđeú, să faceți de isnóvă cercetare pricinei cu scumpătate față cu amândoué părțile și dreptatea păzind făr'de hatâr saú voie veghiată, să ne faceți nsciințare în scris de ființa adevérului acestii pricinii și vi se va trâmite al doilea poruncă de urmare.— 1822 Septembre 3.

Barbu Văcărescu, Mihalache Manu.

Cod. 99, fila 152.

Intărim ca să stăpânescă Ștefan sán Hagí Altánooglu acești cincí stánjini de loc ce se arată împotriva în anaforaua stărostiei, în bună pace, ca un cumpé rător de la Sultan mezat.—1822 August 21.

Gherasim Buzéú, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 99, fila 144

Către dumnélor boerii Caimacamii

După buiurlizma dumnévóstră, ce se dá la acéstă jalbă a Mariei, soția reposatului biv Căpitan za dorobanți Petrache, făcînd cercetare, am vėđut arėtarea ce face, că casa jăluitoarei într'acéstă vreme s'aú jăfuit de către făcėtorii de rele, cari nu numai că le aú luat tot ce aú avut, ci încă aú și omorit pe bărbatu sėú, rămăind vėduvă cu fete în vėrstă și fără vre o altă stare decăt cu 7 pogóne vie, care și acele îi sunt zestre, și fiind-că după urma soțului sėú aú rėmas datorii pe la unii alții din partea locului cu zapise și fără zapise și aceia o supėră pentru plată, se rógă a i se pune un s roc de trei-patru ani pănă ași mai veni în stare, căci acum i se isterisește și de hrana din tóte zilele. Decí

banii ce ȳic ei, că a împrumutat pre reposatul Domn Alexandru Suȳu Vodă. Semnalăm atenȳiunei un moratoriu din 22 August 1822 in favoarea veduvei unui fost dorobanȳ Căpitan Petrache jăfuit i ucis de hoȳi.

fiind-că atât starea soȳului ei cea mai din nainte este cunoscută tuturor, cât i jafurile ce s'au făcut in trecuta rezvratita vreme i perderea vieȳei soȳului seu sunt adeverate, de aceea este primită dreptaȳii cererea ce face, i pentru că acei creditorii se află afară, să se dea porunca dumnevostra către boerii Ispravnicii i judeȳului, să strîngă pe toȳi creditorii i de faȳa cu densii să pue cuvinciosul soroc, in care soroc mai mparlejindu-se să incepa a plăti.—1822, August 22

Mihalache Manu vel Logofet.

Cod. 99, fila 1315.

Noi Caimacamii ȳerei rumanescei.

Dumnevostra boerilor Ispravnicii i judeȳului, fiind că i vrednica de jale intemplantare a omoririi soȳului jaluitorei i starea scapataciunei ei in care a remas ne este i in ine noue sciută i de vreme ce cererea jaluitorei de a i se da soroc de patru ani pentru plata datoriei soȳului seu, să inȳtelege că nu este vre-o viclenie cugetând paguba creditorilor, când insu i ea primesce i se fagaduesce ca de atunci inainte să incepa a plăti incet incet datoriile cu din venitul ce va agonisi din chiar viea ei de zestre, ci numai ca să se mai ajungă din cele trebuinciose ale vieȳei i să pota lucra i cea vii ora; de aceea dar pentru iubirea de omenii primită este Divanului acesta cerere a jaluitorei i poruncim ca aducend inaintea dumnevostra pe toȳi creditorii soȳului numitei, să le puneȳi inainte intemplantarea nenorocirii jaluitorei i să i faceȳi să inȳtelega ca i insu i dintr'al lor proeresis să priméscă acest soroc de patru ani ce i s'au dat, in care curgere de vreme nu are a fi superata jaluitorea de către creditorii pentru plata datoriilor, atât capete cât i dobandii.—1822 August 24.

Gherasim Buzu, Barbu Văcărescu, Dumitra co Racoviȳa, Mihalache Manu, Scarlat Gradi tenu, Nes'or.

Cod. 99, fila 146

Prea cin tiȳi dumnevostra boeri Caimacamii

Dumneei Maria soȳia reposatului Niȳul Chesaroiu, incă de la trecutul let 1820 Septembrie, prin jalbă către Măria sa reposatul Domn Alexandru Vodă Suȳul, a aretat că se află veduva scăpătată cu doue fete ajunse in ver sta de măritat i mijloc nu are cu ce să le intampine cele trebuinciose ale mariti ului decat din locul casei parintesci a reposatului soȳul seu, care vine pe uliȳa bisericeii Armenilor, să vinda jumetate grădina casei; a cerut a i se da voie a vinde acel loc prin mezat, ca cu banii ce va prinde pe vendarea lui să pota intimpina cele trebuinciose ale mariti ului copilelor, cu care jalbă a fost orinduita la Departamentul de opt spre cercetare, unde i s'au cerut jaluitorei ca să arete judecaȳii cu ce o are in stapanire? i a is că sineturi nu are fiind furate dintr'o

Asemenea se va observa o invoice dată de Caimacamî ca o véduvă Maria soția lui Nițu Chesăroiū, să pôta vinde un imobil, ca să aibă cu ce mărita două fete ce are.

ladă ce i-aū spart'o hoții, dar stăpânire are neclintită, arătând judecătii spre dovadă și o adeverință scrisă de la trecutul lét 1820 Septembrie 19, iscălită de Iordache Mavrodin i Vasile Carabulea și Zamfirache Petrescu mahalagiî, prin care dic că o casă ce o are dumnéei Maricuța Chesăroia în mahalaua popii Heriî, știu că este dréptă a dumnéei rămasă de la soțul său, și are și copile în vîrstă de măritat și spre mai bună deslușire a judecătii aū adus și chiar pe fiū dumnéei Ghiță, Sameșul Cutieî și întrebându'l de este și cu voia sa a se vinde acostă jumătate de grădină spre măritarea a unei surorî a sale, aū răspuns că cu voia lui este a se vinde și voesce a mai da și de la sineși numai să scape de dônsele, după care ne mai rămîind nici un cuvînt de cercetare asupra aceștii pricinî, aū găsit judecata cu cale a i se da voie a vinde locul cu mezat și aū arătat Măriei sale răposatului Domn prin anafora, care întărindu-se cu luminată pecete mî s'aū poruncit ca să vînd prin mezat după orînduială acest loc al jăluitoarei. Urmator fiind lunatei porunci am orînduit telal de aū strigat la mezat un loc moștenesc de la biserica Armenilor al dumnéei Mariuța soția răposatului Nițul Chesăroiū, în fața uliței acestui loc despre biserica Armenilor stînjini 26 și lungul locului spre casă stînjini 12, adecă trei-spre-dece, fiind că celă-i-alt loc al grădinei rămîne al casei care nu se vinde, care strigându-se la mezat întru auđul tuturor de obște în soroc mai bine de trei luni și jumătate, la prețul cel din urmă, aū rămas dintr'acest loc numai stînjini 5, adecă cincî din fața uliței și cu stînjini 13, adică trei-spre-dece lungul asupra unui neguțător anume chiar Ștefan sin Hagi Altânooglu ce este vecin de alătura cu acest loc, stînjinul din fața uliței po talerî 330, peste care preț ne mai eșind alt muștereū ca să mai înalțe, nici din ceî ce li se cuvine protimisis, nici din alții străinî, și fiind-că s'aū mulțămît și Dumnéei numita vîndetóre dim preună și cu fiul ei a'l da locul cu acest preț, s'aū și haraciladist mezatul pe séma mai sus numitului muștereū stînjinul po talerî 330, care pe stînjini cincî face talerî 1650, adecă talerî una mie șese sute cincî-deci, cari banî i-aū și numêrat pe deplin la stărostie. Ci fiind că numitul muștereū aū cumpêrat acești 5 stînjini de loc de la sultan-meza tși aū numêrat și talerî 82 banî 60 la Vornicia Obștirilor havaetul Cutieî de milostenie, la leū po banî 6; încă de la trecutul lét 1821 Februar și n'aū apucat a se întări atunci anaforaua mezatului de către stăpânire, de aceea să i se dea acum și cins-tită întărirea dumnévostă spre mai bună stăpânire cu liniște.—1822 August 16.

Grigorie Romanitis.

Al dumnévostă prea plecat slugă.

Diamandi Starostea.

Cod. 99. fila 148, v.

In fine în notă mai dăm niște acte de urmărire a unor jăfuitori din timpul resmeritei a casei lui Gherasim Dascălul.

Noi Caimacamii țerii rumânești.

Dupe arătarea ce ne fac dumnélor boerii judecătorii de la Departamentul Criminalion printr'acéstă anafora, orînduim pe sluga Divanului zapciú armășesc, să mERGă la sud Prahova și prin marifetul și ajutorul dumnélor Ispravnicilor județului luând pe pârîții săi aducă aici. — 1822, August 15

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Scarlat Grădiștenu, Nestor.

Cod. 99, fila 134 v.

Către dumnélor cinstiți boeri Caimacamii, de la Departamentul judecătii Criminalion.

Acéstă pricină a jăluitarului Gherasim dascălul, carele în vremea turburării, la satul Zădăriciul sud Vlașca aflându-se ca un locuitor familiași acolo i s'au prădat avutul de către tâlharî, banî gata și lucruri, ce prin osebită fôie le arată și asupra celor ce au avut bănuială aducându-se în cercetarea aceștii judecătii, nu s'au putut descoperi paguba nici până acum, dar tot fiind trebuință a se mai aduce și côi mai jos numiți locuitorii români și țigani boereșci de acolo, să fie cinstită poruncă dumnévóstră cu Zapciú al Armașiei, ca prin șcirea și ajutorul dumnélor boerilor Ispravnicii județului rădicându'i, cu bună pază săi aducă ni cercetarea judecătii, și de urmare și alegerea ce se va face iarăși vom înșciința dumnévóstră. — 1822 August 10.

Trașcă, român din Vénători.

Preda Arnăutul, oltén, unchiul lui Mitrașcu.

Stoica bivolar, țigan zădărniceán.

Părvul țigan zădărniceán. Să vie împreună și Négul Scutelnicu din zădărniceú.

Mihaiú Grecenu Sêrdar, Ionache Sêrdar, Gheorghe Polcovnicu, Constantin Cerchez, Iancu Fotiadiș.

Cod, 99 fila 134 g.

Către cinstiții dumnélor boerii Caimacamii ai țerii rumânești, de la epitropia sfintei Mitropolii.

Cu mai sus cinstită buiurdizmă aducënd clirosul sfintei Mitropolii s'au înfățișat amêndouê părțile înaintea nóstră, și citindu-se jalba numitei Marii întru auđul pârîtului Panaiot, cu totul făcu tăgăduire el că n'au avut a face cu jăluitórea nici de cum; s'au întreat că cu cine au venit aici la Bucuresci? și răspunse, că tocmită fiind la o cucónă anume Catinca, cu Dumnéei au venit, însă mai mult din parachinisis al pârîtului avênd a face cu dênsul

Finanțe. Cunoscută este starea de sleire a tesaurului public în urma ultimelor evenimente. Boierii Caimacamii după înțelegerea avută la Constantinopole cu noul Domnitor, au împuternicirea să ajute Visteria țării prin împrumuturi forțate impuse mănăstirilor¹⁾ din țară și închi-

și fiind fost îngreunată de el au lepădat. S'au întrebat de judecată de mai șcie cine-va de această înclinare a lor? și răspuse ea, că șcie mai sus numită cocónă stăpâna lor și așa i s'au dis că de va putea să aducă în scris de la această cocónă, ca să încredințeze judecata la taga ce face el? și răspuse că nu poate să aducă; de unde se cunoșce adevărat că toate cele jăluite sunt neadevărate, și chiar așa de ar fi fost, după pravila pământului nu se învinovătesce el întru nimic, fiind fost cu bună voiea ei, și mai vârtos ea veduvă cu trei copii trăitorii și trecută în vârstă; pentru care și găsim cu cale, ca nu numai să i se dea ei cuviincios nizam de a nu mai face supărare păritului întru nimic cu acest fel de pretenții deșarte, ci încă să i se facă și cuviincioasă certare, după cum se va găsi cu cale de către dumnévóstră; pentru care nu lipsim a arăta dumnévóstră. — 1822 August 2.

Al Ungrovlahi și Epitrop Troados Venedict.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Prea osfinția ta părinte Arhereule Troados, vechilule al sfintei Mitropolii, cetindu-se înaintea noastră această anafora a preosfinției tale am vedut arătarea ce ne faci, pe care rămâind păritul Panaiot întru neînvinovățire, poruncim să fie apărat și nesupărat de către jăluitoarea Maria, iar numitei jăluitoare măcar că se cuvnea a i se face mai strașnică pedepsă după măsura vinei ei, ca una ce au îndrăznit împotriva nizamului ce este dat pentru acest fel de pricină a se porni cu păra asupra lui Panaiot, trăgându'l și cheltuindu'l prin judecați, dar mușaada făcându'l Divanul, scriem preosfinției tale, să se trămiță surgun la vre o mănăstire de călugărițe, spre a ei pocăință și înfrânare, de unde să nu fie slobodă fără de al doilea poruncă a Divanului. — 1822 August 3.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăceanu, Scarlat Grădiștenu, Mihalache Filipescu.

1) *Publicații ce s'au făcut la 17 județe pentru moșiile mănăstiresce.*

Dumnévóstră boierilor Ispravnicii ot sud Mușcel, fiind-că pentru toate mănăstirile de obște atât țerei cât și cele străine care sunt închinăte la alte locuri, este să se pue în osebită orînduială pentru mai bună siguranție a celor ce au a le lua veniturile, de aceea scriem Dumitale, ca îndată după primirea acestii cărți să rînduți ómeni să facă catagrafia de toate moșiile a verii ce mănăstiri va fi într'acel județ, ori străine sau de alo țerei, adecă cum sunt date în arendă și la cine anume și cu ce preț, și pe câți ani? asemenea și câte moși li se

nate și ne-închinat. Cu acest scop imediat după sosirea lor în Bucovina, la 22 Iulie, Caimacamia trimite cărți deschise la 17 județe, ca să rînduască ómenii să facă catagrafie de tóte moșiile mónăstiresci, ca să șcie care sunt arendate și care nu și cu ce preț? Se dă tot o dată în scire tuturor arendașilor să nu mai dea banii de arendă în primirea mónăstirei pe viitorul an sub pedépsă a-și perde banii

Imprumutul acesta forțat asigură mónăstirei dobândă de câte taleri 5 la pungă pe lună. Tot imprumutul se urcă abia la 23.550 taleri ¹⁾

caută veniturile pe sémă mónăstirei? făcënd catastih curat de deslușire, cât mai curând să proftacsiți aici acele catastișe; osebit de acéstă să faceți cunoscut tuturor arendașilor câți țin moșii mónăstiresci de obște, ca câte arendi, fac pe următorul an de la împlinirea anului fieș-cărui, să nu mai dea banii pe arendi de moșii ale mónăstirilor pe viitorul an, căci cari va fi neînțelegetóri și cu nebăgare de sémă acestor vestite ce se fac din poruncă; să șcie căși va perde banii și nu va avea nici un cuvënt de dreptate ași-i cere înapoi; și de primire și punere în lucrare să avem răspunsul dumnévóstră în scris. — 1822 Iulie 22.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Scarlat Grădiștenu, Mihăiță Filipescu.

Cod. 96 pag. 306.

1) *Noi Caimacamii țerei rumânesci*

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ot sud fiind-că pentru a a se mântui țera de greutatea ce are, trebuința este a se numera în grabă o sumă de bani, care numărătore de se va zăbovi vine altă greutate țerei, care nu să póte întimpina într'acéstă vreme, de aceea s'aú găsit cu cuviință ca să imprumute și mónăstirile ce mai jos se arată suma de bani ce se vede pusă fieș-care, și pentru a lor siguranție să trămiță fieș-care mónăstire vechil cu bani ca să primescă aici zapis iscălit de Dumnélor Spătarul Mihălescu și de Dumnélui Vel Agă Mihăiță Filipescu, că aú luat imprumut acești bani cu dobândă câte taleri 5 la pungă pe lună, cari bani în scurtă vreme aú să li se plătescă, ci dar trebuința fiind prea mare și grabnică, orînduim pe ca împreună cu Dumnévóstră să se facă tóte mijlócele de mumbașiriác asupra egumenilor, saú vechilii, saú epitropii, saú îngrijitorii ce vor fi la fieș-care mónăstire, ca în soroc de 24 de césuri să împlinescă banii negreșit, neprimind nici un fel de cuvënt de îndreptare și așteptăm venirea banilor în grabă.

1822, Septembre 1.

Cod. 96 pag. 34

Oeritul, vinăriciul, căminăritul, vorniciile de la vitele de pripas încă se regulază pe anul 1822. Asemenea continuă întreprinderea vă-
milor 1).

Taleri

4000 Episcopia Rîmnicului.

2000 mănăstirea Tismana.

1000 mănăstirea Hurezu

500 » Motru

1000 » Sadova.

500 » Jătiia.

300 » Brâncovenii.

300 » Căluu.

1000 » Bistrița.

10.600 pentru acésta s'aũ făcut carte la Caimacam făr'de mumbașir.

2000 episcopia Argeșului.

s'aũ făcut volnicie prîn marifetul Ispravnicilor.

1500 Znagovul

volnicie asemenea

1500 Slobođia, este egumenul aici

1500 Câmpu-Lung } volnicii

700 Vieroșul }

1500 Délul } volnicie la Dâmbovița.

500 Nucetul }

1000 Sf. Ioan din Focșani }

1000 mănăstirea Rîmnicu } volnicie

750 Băbenii }

500 Banul. }

500 Mîstia, volnicie la sud Prahova.

1) Ponturile vinăriciului pe anul acesta cu lét 1822.

Noi Caimacmai țerei rumănesci.

Fiind-că pe anul acesta cu lét 1822, Dumnelui boerul cuupărător al vinăriciului din tótă țera aũ orînduit pe taxildar la sud carele să aibă volnicie a orîndui slujbași în tóte popórele acestui județ, să caute venitul slujbei cu urmare după ponturile ce se cuprinde maĩ jos, însă, locuitorii să plătescă vinăriciului câte douē parale de vadră, măcăr că din vechime aũ fost obiceiũ și hotărîre a plăti câte 5 bani de vadră, dar din anul trecut, pentru întemplantarea ce aũ fost întru ajutor spre plata lofilor oștirilor împărătesci s'aũ prisosit un ban la vadră făcendu-se douē parale, luându-se și milele mănăstiresci de s'aũ vëndut împreună cu vinăriciul și cu acéstă închipuire s'aũ vëndut și

Nu se introduce nici o prefacere esențială în «ponturile» sau con-

în anul acesta a plăti dajnicii vinăriciul câte 2 parale de vadră, dându-se și milele mănăstirescilor cumpărătorilor de vinăriciū, și numai în anul acesta să se urmeze prostichiul acesta de un ban și luarea milelor, iar la viitorii ani să fie tot după întocmirea cea de mai nainte câte 5 bani de vadră și milele mănăstirescilor să se păzescă, care taxildar și slujbași foarte să se ferescă spre a lipsi cu totul acel din anii trecuți catahrisis și nu numai acea încărcătură la dece două cu nume de obicei să nu se mai facă, ci nici alte nedreptăți și năpăstuirii și pagubă locuitorilor întru nimic peste dreptul Vistieriei să nu se mai facă, ci să se urmeze cum se cuprinde mai jos întocmai.

1) Mitropolia, câte trele episcopii, mănăstirile cele mari cu metoșele lor, Dumnélor veliții boeri al doilea și al treilea până la boeria cea mai de pe urmă ce se face cu caftan și feciorii de boeri, i jupănesile văduve ce vor fi stătut bărbații Dumnélor până la cea mai de pe urmă boerie cu caftan, vinăriciū să nu plătescă precum și postelniceii i némurile i boerinași și mazilii și alții ce vor avea hrisóve i cărți domnesci de scutélă, iarăși vinăriciū să nu plătescă.

2) Toți cei-l-alți locuitori de obște să plătescă la orînduiții slujbași vinăriciul drept câte 6 bani pe vadră și obicinuitul pârpar și câte două parale de răvaș pentru fie-care nume, iar paralele de cramă și cu alt-fel de numire cu totul să lipsescă, spre a nu se face nici un fel de încărcătură locuitorilor, ci afară din cele mai sus numite nici o para să nu se ia de la nimeni.

3) Toți cei ce sunt sub privilegiu de a scuti vinăriciū foarte să se ferescă a nu amesteca sau a face mijloc să scutescă vinăriciul vre unuia din cei ce plătesc vinăriciū, pentru că orî carele se va afla într'o faptă ca acesta i se va lua privilegiul de la mână, cum și cela ce cu meșteșug ca acesta va ámbla a'și scuti vinul, dovedindu-se de boerii vinăriceri, să'l apuce să plătescă vinăriciul îndoit.

4). Măsurătórea să se facă dréptă cu cotel înfierat ce s'aú dat slujbașilor de la Vistierie, care măsurátóre să se facă orî mai nainte până nu începe a fierbe, sau mai târziu după ce va fierbe și se va așeđa vinul, iar când fierbe vinul să nu se măsóre, nici să strámbeze cotul într'o parte sau într'alta ci să'l pue drept în vas, cum și la lungul dógăi ce este afară din fund să nu se pue în măsurátóre, ci lungul să se pue din fund până în fund, lipsind, precum am dis mai sus, acea încărcătură la dece două a nu se face nici o dată.

5). Răvașele de plăță ce se dau la mâna celor ce plătesc vinăriciū să se facă cu deslușire, adecă se va scrie într'ensul așa: atâția bani aú dat cutare vinăriciū pe atâtea vedre, întru atâtea vase, care fac taleri atâția, și iarăși asemenea răvașe să se pue în fundul fieș-căruia vas cu suma vedrelor ce aú fost într'ensul, cu suma banilor ce aú plătit și cu numele stăpânului vinului să'i lipescă în fundul vasului spre a fi știut, pentru care aceste răvașe să nu ia vi-

dițiunile a contractelor de arendare a acestor diverse venituri ale Visteriei țerei Rumânesce.

năricii nici o para. Să dea și la mâna scăunașului de fieș-care popor fôie iscălită de însuși taxildarul, în care fôie să arete pe toți poporanii dintr'acel popor fieș-care câte vase au avut și în tot vasul câte vedre au fost și câți bani i s'au făcut pe suma vedrelor ce au plătit? care fôie nimeni să nu fie volnic a o lua de la mâna scăunașului, ci să stea la densusul, având datorie să o păstreze scăunașul, până când din porunca stăpânirei i se va cere să o arete la vreme de trebuință

6) Făcându-se măsurătorea și plătindu-se vinăriciul îndată să dea slobodenie slujbașii a'și rădica vasele nepoprit, fără de a cere vre-un avast cu pricină căci i-au slobodit mai înainte decât alții, după cum se năvălise de la o vreme încôce, decât pentru răvașul ce i va da de slobodenie către scăunași să ia vinăricerii numai două parale, dar nici lăcuiitorii să nu se îndrăznescă să rădica vinuri mai înainte până nu va trece slujbașii cu măsurătorea cotului, cum și neguțătorii ce va cumpăra vinuri, până nu vor plăti lăcuiitorii vinăriciul domnesc să nu se rădica vinurile.

7). La scaunele de carne mănăstiresce sau boeresce și cele ce sunt scuti-te cu cărți domnesce, să nu aibă nici un fel de amestec taxildarul și slujbașii a le face vre-o cerere cu numire de avast.

8). Câți sudiți ai străinelor curți vor avea vii aici în țără să plătescă și, ei vinăriciul ca și lăcuiitorii țeranii, iar cari dintr'ênșii vor avea sineturi de nemuri sau de altă stare, cu care sub chipul raelei voiesc să scutescă vinăriciul, slujbașii sunt datorii să ia acele sineturi de la mâniile lor și să le trâmiiță la Visterie, iar pe dênșii, adecă pe sudiți, să i îndatoreze și prin închisore a plăti vinăriciul întocmai cum plătesc și ce i-l-alți lăcuiitorii ai țerei.

9). Pricinile și judecățile ce se va întâmpla între podgoreni popórelor de la acest județ să se caute de boerul taxildar, însă ferindu-se de a globi sau a jăfui pe cinevași, fără de numai să le caute dreptățile întru adevăr, iar slujbașii să nu se îndrăznescă fără șcirea și porunca taxildarului de a face cevași, cum nici Ispravnicii să nu se amestece la judecățile podgorenilor, iar când taxildarul și slujbașii vor face năpăstuirii și jafuri, atunci datorii să fie Ispravnicii a da în șcire stăpânirei.

10). Pentru mâncarea slujbașilor și pentru hrana cailor lor, orii ce le va trebui să cumpere cu bani fără a supăra pe cinevaș măcar cu cât de puțin.

11). După aceste mai sus numite ponturi au să urmeze taxildarul și slujbașii la căutatul acestii slujbe, însă fiind-că sunt strajnice porunci a lipsi cu totul jafurile și nedreptățile, de aceea să nu se înșale în vre'un chip, că dór în alți ani tot așa porunci li s'au scris și ei au făcut încărcături și la măsurători și la luatul banilor, cum și răvașele de plată nu le-au dat după cuprinderea capului

Dăm în note ponturile Vinăriciului pe 1822, constatătoare din 13 articole. Asemenea aducem în note poruncile către ispravnicii din

de la pontul al 10-lea și s'aũ trecut cu vederă, dar acum să șcie că are să se facă amărunte cercetări și pe față și pe sub cumpăt, și de se va găsi că aũ urmat cinevași cât de puțin împotriva, nu va scăpa de pedepsa ce are hotărâtă Măria sa prea Înălțatul nostru Domn a face unora ca acelora, adică, după ce vor plăti celor năpăstuiți luarea cea rea și cheltuiala îndoit, cea mai ușoră pedepsă va fi a se lua averea lui pe sēma Cutiei milosteniei și i se va rădica orī-ce privileghiũ va avea saũ cin de boerie, rămāind în rīnd cu țeraniĩ, iar cea mai grea pedepsă este tērgul și ocna, încă la cei cu vină mai mare scurtarea vieței; de aceea dar și din partea noastră vē sfātuim și strașnic vē poruncim, fōrte să vē feriți și numai dreptul ce este după ponturi să impliniți de la locuitorĩ.

12). Pentru care strașnic poruncim taxildarule de la numitul județ, să cauți să fii următor întocmai ponturilor de mai sus și slujbașii ce'i veĩ orīndui prin plăși să te chezășuescĩ tare, făcēndu'ĩ să înțelēgă ponturile a nu cūteza să încarce la măsurătoare cu cât de puțin pe cinevași, orī a āmbra cu alt fel de cot saũ cu cot vechiũ din aniĩ trecuți, orī a face vre-un fel de luare de la cel ce va avea pās și trebuință a rădica din vinul sēũ, după ce va trece măsuratul ca să vēndă a putea întimpina plata vinăriciului, orī a face prelungire cu cerere de plată vinăriciului după cum se nărăviseră de la o vreme încōce, ci după trecerea scrisului îndată să cōră și plata și până la sfirșitul lui Octombore cum aũ fost obiceiũ din vechime să ia sfirșit huzmetul, cum și cei ce nu vor putea din vre-o întēmplare să plătōscă, să nu se lungēscă mai mult decāt până la 16 ale 1ĩ Noembre, căci uniĩ din slujbași ca să nu li se cunōscă încărcătura lāsa pe ómenĩ cu plata până își vindea vinurile, ca să na se pōlă a'ĩ lua sēma, de aceea să conteneze tōte meșteșugirile de orī-ce nedreptate, nici să făcă cheltuelĩ locuitorilor prin conace fār'de plată, ci cu totul să se ferōscă și taxildar și slujbaș de acel catahrisis ce se urma mai rainte în trēba vinăriciului că și taxildarul va fi întru osānda ca și slujbașii.

13). Poruncim și Dumnevōstră boerilor Ispravnicĩ ai județului să dați mână de ajutor taxildarului și slujbașilor cu slujitorĩ îndestui, precum și zabașii de pe la județe iarāși să le dea ajutorul cel cuviincios, spre a nu se pricinui vre-o pagubă huzmetului din pricina acōsta a neguțatorului, căci înșĩ-vē veți fi rēspundētorĩ, iar împotriva când veți vedea că taxildarul și slujbașii nu urmōză ponturilor, nu numai să nu'ĩ îngāduiți a face vre-o urmare și luare nedreptă, ci încă să ne și înșciințați, căci de se va găsi vre-o urmare împotriva cât de puțin și Dumnevōstră n'ați priveghiat lāsānd de aũ trecut cu vederea, să șciți că veți fi osāndiți precum în poruncile ce vi s'aũ trāmis la 31 și la 29 ale trecutului Iulie vi s'aũ făcut cunoscut.—1822 August 20.

judetele de munte in privinta huzmetului oeritului cumpărat la lici-

*Dece porunci la județele de munte și una la Caimacamul pentru
huzmetul oeritului ce s'aũ cumpărat de Dumnăluĩ Vornicul
Manu, ca să dea ajutor.*

Noĩ Caimacamă țerei rumănescă.

Dumnăvóstră bėerilor Ispravnică ot sud.....facem Dumnăvóstră in scire, cã huzmetul vinăriciului și al oeritului pe acest următor an s'aũ cumpărat de Dumnăluĩ fratele biv vel Vornic Mihalache Manu, dând și preț bun cu care se ajută țera a întâmpina neapėratele cheltueli ale oștirilor Impėrătescă, și datorie avėnd ca și tacsildariĩ și slujbașii să fie ajutați a se urma cuprinderea ponturilor întocmai, fără a se face vre-o violenție de către orĩ cine spre paguba huzmetului saũ catahiris împotriva ponturilor și fiind-cã oeritul nu se vinde ci se caută de către Dumnăluĩ, de aceea scriem Dumnăvóstră, ca după obiceiul ce s'aũ urmat in alți ani pentru oile ungurescă ce încep de acum înainte a se pogori la vale, are să orinduiască Dumnăluĩ ómenĩ slujbași și la locurile unde se cuvine de pază ca să ia tóte acele oi in scris și care dintr'acei Ungurenĩ vor voi să plătescã oeritul, să și'l plătescã, iar care nu vor voi să plătescã, silit să nu fie făr'de numai să se dea pe chezășie, care acėsta ne fiind vre-o scornire nouă, ci obiceiũ vechiũ, urmat mai dinainte, poruncim Dumnăvóstră să dați mână de ajutor tacsildarului și celor órinduiți paznică pentru acėsta, ca să nu se întâmple huzmetului zătienire și pagubă, cãci Dumnăvóstră veți fi răspunđetori; osebit de acėsta in ponturi s'aũ pus ziua 20 August după condica Divanului, ca de atunci să începă scrisul, cãci atunci este și sorocul vėnderei, dar fiind cã grabnica întâmplare a trebuinței oștirilor Impėrătescă ne-aũ silit a'l vinde mai 'nainte, de ceea unde va avea trebuință a începe mai 'nainte cu scrisul, mai 'nainte, de 20 ale acėstei luni să nu fie oprit, cãci vėndarea s'aũ făcut mai 'nain'e și banii jumėtate s'aũ numėrat și se numėră, cari se istovesc fără zăbavă, ci dar așa să urmați negreșit — 1822 August 1,

Barbu Văcărscu, Duvitrache Racovița, Cons'antin Bălăc'nu, Scarlat, Mihălescu.

Iar la județul Focșanilor s'aũ adăogat să nu se îngăduiascã a trece până nu vor plăti oerit, precum și cele ce vor veni de acum înainte in vremea slujbei până la săvėrșitul cercătorei, iarăși să se îndatorėscă la plată.

Cod. 96. pag. 313.

Noĩ Caimacamă țerei rumănescă

Cinstiților Dumnăvóstră fraților boeri biv vel Vornice Constantine Bălăcene, vel Vornice Scarlate Grădiștene, și biv vel Spătare Scarlate Mihălescule, fiind-cã este trebuință de a se întocmi catastihul lefilor Cutiei de milostenie poh-

tațiune de Vornicul Manu. Urměză și «ponturile oeritului pe 1822, constatator din 10 Articole.

tesce Divanul pe Dumnévóstră, ca adunându-vă la un loc, să porunciți vameșului Vornicieii Obștirilor a aduce înaintea Dumnévóstră catastihul lefilor Cutiei, pe carele teorisindu'l și privind la veniturile Cutiei, să întocmiți cu iubire și dreptate léfa fieș căruia obraz după ipochimen și să arętați Divanului în scris.

—1822 August 4.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihaiu Filipescu

Cod. 96, pag. 320.

Noi Caimacamii țerei rumănesci.

Cinstite Dumnéta frate biv vel Vistiere Grigore Romanet, epistatule al Vornicieii Obștirilor, fiind-că jupănesele ce se arată mai jos aũ să ia suma ce se vede de léfă ce aũ orinnuită pe 10 luni de la Septembrie al anului trecut, de când te-ai însărcinat Dumnéta cu acéstă epistatie până la sfirșitul trecutei lunei Iulie, ei fiind că acestea sunt fete de boer și cucóne care nu pot să cęră prin bisericii și petrec în mare lipsă, de aceea scriem Dumitale ca pe acestea să le protimisesci și să faci tóte mijlócele a li se da léfa ce aũ să ia negreșit. — 1822 August 6.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Iordache Gulescu, Nestor, Constantin Mihăilescu, Mihaiu Filipescu.

480 Păhărniceșa Catinca Grădișteanca, bez talerı 320 ce aũ luat.

250 Stolnicęșa Zamfira Știrbóica, bez talerı 250 ce aũ luat.

100 Marióra fiica Medelnicerului Matei Grecónu, bez talerı 100 ce aũ luat,

150 Elenca Drugęsca.

120 Stolnicęșa Zamfira Apostolache, bez talerı 80 ce aũ luat.

40 Stolnicęșa Efrosina Țigara, bez talerı 160 ce aũ luat.

30 Bălașa Drugănesca, bez talerı 150 ce aũ luat.

100 Strătărășa Elena Popęsca ot sf. Ștefan.

1000 Cluceręșa Stanca Bălăcénca.

2270.

Cod. 96, pag. 320.

Ponturile oeritulului pe anul acesta cu lét 1822.

Noi Caimacamii țerei rumănesci.

Fiind-că pe anul acesta cu lét 1822 aũ orinduit cumpărătorii oeritului din tótă țera pe.... tacsildar la sud.... spre a căuta și a stringe venitul slujbei aceștia, urmând întocmai ponturilor ce se coprinde mai jos, adecă:

1) Mitropolia, episcopiele, mănăstirile, metócele, schiturile, Dumnélor boerii de la vel Ban până la vel Clucer de arie, i jupănesele veduve iarășı până la acéstă tręptă, nu aũ să piătęscă oerit pe drepte vitele lor ce vor avea, după

Cu totă lipsa de bani Caimacamii ordona, la 6 August 1822, lui Grigore Romanitis Vornicul Obștirilor, să plătească pensiile datorite la

cum s'au urmat și în anii trecuți până acum, ferindu-se însă-și privilegiații a nu amesteca și a tăinui oi de ale acelor ce plătesc oerit în oile lor, că va cădea la învinovățire.

2) Toții cei-l-alți locuitori ai țerei să plătească oerit pentru fieș-care ôie și capră, de la una până la dece câte 11 bani fără de plocon, iar de la 10 în sus câte 10 bani și ploconul câte 80 de bani de nume, asemenea să plătească și câte 4 parale de turmă pentru numărătorea și câte parale două de răvaș ce se dă pe fieș-care nume de plată, care oerit să se ia pe câte vite se va găsla vremea scrisului.

3) Câți se numesc sudiți și sunt șeșători prin poliții și sate ale țerei și au oi, să plătească oerit asemenea și tot odată cu cei-l-alți locuitori pentru oile ce se vor afla la scrisul lor, pentru că și aceștia asemenea se neguțatoresc în țeră.

4) Câți sunt sudiți străini, a căroră locuință este înăuntru și aici vin numai cu oile de le pasc în țeră și pe urmă iarăși se întorc, aceia au să plătească oerit după vechiul obicei la Decembre, adecă de ôie po bani 10 și ploconul până la 10 po bani unul, iar de la 10 în sus po bani 80 de nume, care acestia au să mai plătească și obiceiul văcărit al străinilor, adecă câte 33 de bani de vita mare, iar pentru vita mică pe jumătate, care vită mică se numesc tunșii și mânzații, iar sugătorii nu au să se supere, asemenea și orî câți alți vor fi străini să plătească văcăritul străinilor câte bani 33 de vita mare după obicei; la care foarte să se păzescă obiceiul vechi cu a nu se face vre o urmare împoriva acestor ponturi de către orînduiții slujbași, și fiind că ne-am pliroforisit, cum că unii din sudiți amestecă oi de ale locuitorilor în oile lor vrînd să păgubescă Cămara domnescă, pentru acésta foarte să se ferescă sudiții a nu o urma, și ca să se dovedescă că nu au în oile lor și altele amestecate să fie datorii ași arêta reghiile și pașaporturile ce au pentru suma vitelor lor la orînduiții slujbași și când se va dovedi că au ascuns oi de ale locuitorilor țeranî, unul ca acela să plătească oeritul îndoit.

5) Toți locuitorii de orî ce tréptă să aibă a arêta tôte oile lor la slujbași fără de a tăinui, căci orî carele se va dovedi că au âmblat ași tăinui oile și ale ascunde cu gând ca să păgubescă Vistieria, pe unul ca acela nu numai că'l vom osândi la plată, ci îl și vom pedepsi după trépta ce va fi, și fieș-care parcălab din fieș-care sat să fie dator a arêta la slujbași oile sătenilor, încă și ale străinilor ce se vor afla în prójma satului, că de se va găsi vre-un parcălab că au sciut oile străinilor și n'au îndreptat pe slujbași și le-au tănuit, acel parcălab se va pedepsi.

6) Câte oi se cumpără din țera de casapi-bași prin saegii în trebuința

cocónele Catinca Grădişteanu, Zamfira Stirbei, Marióra fiica Medelnicerului, Matei Greceanu, Stanca Bălăceanu, Efrosina Ţigara etc.

miriei Impărătesei, asemenea şi cele ce se cumpără de gélepî pentru mumbaiaua Ţarigradului, să fie nesuperaţi de oerit până la sfîrşitul lui Noemvrie, dar slujbaşii să fie datorî să ia în scris, făcînd catastih pe anume câte sunt ale fieş-căruia gelep şi sub a cui vataf îngrijire se află, carectastih să se trămiţă la Vistierie spre a ni se da, iar pentru câte oi se vor găsi după sfîrşitul lui Noembrie ale Saegiilor şi Gélepilor, să se ia pentru dînele oerit întocmai ca şi la cei-l-alţi locuitorî, pentru că aceste oi rămân a se socoti că sunt pentru neputătorii lor.

7) Pentru câte capre aŭ cumpărate zalhanagiî ca să le taie la zalhanale, câte vor tăia până la ziua sfîntului Dimitrie, adecă până la 26 ale lui Octombrie, să nu se plătescă oerit pentru dînele, după vechiul obicei, iar câte după sfîntul Dimitrie se va găsi vii netăete la zalhanale, pentru acelea să plătescă oerit ca şi cei-l-alţi locuitorî; asemenea şi vitele ce aŭ măcelariî strinse pentru a le tăia la scaunele poliţiei Bucurescilor, să nu se supere de oerit până la sfîntul Dimitrie, Octombrie 26; iar de la sfîntul Dimitrie înainte câte vite se vor găsi la ei vii, netăete, să plătescă oerit ca si cei-l'alţi pămîntenî.

8) Slujbaşii să aibă a se feri de a nu face vre-o pagubă, nedreptate, sau choltueî locuitorilor cu a le lua cevaşi pentru hrana lor şi a cailor lor făr'de plată, ci tóte orî câte le va trebui să cumpere cu banî gata, căci forî de care ne vom însciinţa că aŭ urmat împotriva, nu numai il vom pune a plăti paguba ci il vom şi pedepsi.

9. De va căuta acéstă slujbă însuşi cumpărătorul pe séma sa, să fie cu îngrijire a nu se urma cel mai mic catahrisis sau nedreptate locuitorilor cu vre-o luare cât de puţină mai mult, asemenea şi de o va vinde la alţi să fie cu îngrijire de a nu face şi aceia catahrisis, iar când vre-unul va îndrăzni a se întinde să facă vre-un jaf cât de puţin, să scie că nu va scăpa de grea pedépsă ce are hotărită Măria sa prea Înălţatul nostru Domn a face unora ca a celora, adecă cea mai uşoră, averea lui i se va lua pe séma Cutioi milosteniei, şi i se va rălica orî ce privilegiu va avea sau cin de boerie şi se va aşeda la Vistierie în rînd cu ţeraniî, iar cea mai mare pedépsă este tîrgul şi oca, încă la cei cu vina mai mare şi scurtarea vieţii; pentru care are să facă Măria Sa adânci cercetări pe sub cumpăt a descoperi adevăral, de aceea dar şi din partea noastră vă sfătuim şi straşnic vă poruncim tuturor celor ce veţi fi amestecaţi intr'acest huzmet ca să vă feriţi şi numai dreptul ce este după ponturi să împliniţi de la locuitorî.

10. Decî poruncim şi dumnévostă boerilor Ispravnicî ai judeţului, să daţ mână de ajutor tacsildarului şi slujbaşilor cu slujitorî indestuî, precum şi zabiţii de pe la judeţe iarăşi să le dea ajutorul cel cuviincios, spre a nu se pricinui

Cu asemenea favorisări a *jupăneselor*, nu se imputină nevoile

vre-o pagubă huzmetului din pricina acésta a neajutorului, căci înși-vă veți fi răspundători, cum și împotrivă când veți vedea că slujbașii nu urmăză ponturilor și fac luări nedrepte, pe de o parte să'i popriți neîngăduindu'i a lua cât de puțin mai mult peste cuprinderea ponturilor, iar pe de altă parte să însciințați stăpânirei, căci de veți trece cu vederea, să sciți că și dumnévóstră nu veți scăpa făr' de osânda aceea ce vi s'au făcut cunoscută prin publicațiile ce vi s'au trâmisi la 21 ale trecutului Iulie, și urmarea începerei scrisului oeritului să se facă de la 20 de zile ale lunei acestia înainte. — 1822, August 20.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racovița, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu.

Cod. LXXXXVIII, pag. 370.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ot sud Dumnéluî fratele biv vel Vornic Mihalache Manu cumpărătorul oeritului dintr'acele cincî județe, după cum prin ponturile slujbelor sunt îndatorați, ci și tot felul de împotriviri au, iar mai vêrtos că nici slujitorii nu le dau, din care pricină s'au batalisit slujba, și acósta nu curge din altă decât numai că unii din dumnévóstră fiind rêu nărăviți la jafuri și nedreptăți, îndrăznesc a cere rușfeturii de la slujbași i tacsildari câte taleri 500 și câte 1000, adecă este și acósta un mijloc de a îndemna pe slujbași să facă încărcături și jafuri lócuitorilor, pentru că ceea ce va da Dumnévóstră urmăză să'i scóță indoit și întreit de la lócuitorii, și când dumnévóstră veți fi interesați le treceți cu vederea și așa jafurile se înmulțesc; se vede dar că ni'i până acum n'ati înțeles acea strașnică hotărîre ce are dată Măria sa Înălțatul nostru Domn pentru unii ca aceia, cum are s'i pedepsiască fără milostivire și până la viață și cu nici un fel de mijloc nu vor putea pătimi ertăciune, și dumnévóstră aveți să vă mulțamiți cu aceea ce vă este canonisit, iar acóastă pricină că catatreșiți huzmetu și nu dați slujitorii, să sciți că este o invinovățire din cele mari și sunteți vrednici osîndirei, pentru că huzmetul acesta nu este havalea, ci slujbă, și interes chiar al Vistieriei domnescei, din care huzmetul Dumnéluî fratele Vornic Manu au întâmpinat cu dare de bani și mai înainte de sorocui ce au avut la mare pas pentru binele obșteșe și preț mare au dat, care altul nimeni nu 'l au dat, și acóastă urmare a dumnévóstră de o voni face cunoscută Măriei sale Ruî Vodă, să sciți că pe lângă altă osândă, nu veți mai putea lua chivernisólă în tótă viața dumnévóstră; dar vreți să diceți că n'ati cerut rușfet, pentru că nu póte eși martorul acesta ce au provalisit; înțelegerea însă este nedarea slujitorilor, că pentru rușfet n'ati vrut să dați slujitorii, de aceea strașnic vă poruncim ca să vă lipséseă fumurile de rușfet și slujitorii să dați îndestui nu cu osebite decât alte dați, ci cum s'au

țerei și nici se afla mijlocul de a se mai scade din birurile și havaturile care apăsau numai asupra grumazilor bieților țeranî.

urmat în alți ani trecuți, și huzmetului să'i faceți ajutor cu totă silința ca la o slujbă ce este a Vistieriei domnesci, căci orî ce pagubă va arêta slujbașii că s'a'ũ făcut din pricina neajutorului dumnévóstră, să sciți că este cel dintei pont a vè îndatora să plătiți din casele dumnévóstră, iar catahrisis necum că nu îngăduim a se face, ci încă și Dumnélui Vornicu aũ dat strașnice poruncî a nu se face de tacsildari și de slujbași cât de puțină luare mai mult peste ponturi, și că veți îndrepta greșala să avem fără de zăbavă răspunsul dumnévóstră. — 1822 Septembre 8.

Gherasim Buzëu, Barbu Văcărescu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarla Mihălescu

Cod. LXXXXVI, pag. 344.

Către dumnélor boeri Caimacamî.

După buiurdizma de la acéstă jalbă a lui Dumitrache Buescu din sud Buzëu, făcënd cercetare am vëđut că plângerea lui este pentru Iancul Colceag vâtaful plaiului Slănicul din sud Buzëu, pricină fiind că el aũ fost rinduit de vameșii județului a strînge vama în plaiu și numitul s'aũ arêtat cu tot felul de împotrivire la căutatul vămii, ale căroia urmăriri le arată în faptă, iar în cele după urmă la un tîrg 'l-aũ și bătut strașnic de se află bolnav, rupëndu'i și hainele, cum și banii ce avea strînși ai vămii s'aũ risipit, i alți bani ce era să se strîngă de la acel tîrg s'aũ pierdut cu totul, cerënd ca cu mumbașir să se cerceteze și pagubile i cheltuelile ce i s'aũ pricinuit și îi pricinuesce să le împlinescă, cum și pentru necinstea bătăei să i se facă rësplătire, saũ să se aducă aici să se judece ; decî pentru a se descoperi adevêrul să se dea porunca dumnévóstră către dumnélor, boeri Ispravnicî ai județului, să cerceteze cu scumpătate pricina acésta, atât înaintea dumnélor, cât și la fața locului și orî să despăgubescă și să odihnescă pe jăluitor a nu mai veni să jăluiască, saũ să însciințeze pricina cu întrêga pliroforie, mai vêrtos pentru pricina bătăei cum s'a întâmplat. — 1822, August 22.

Vel Logofët.

Cod. LXXXXIX, fila 147.

Noî Caimacamî țerei rumânesci

După arêtarea ce ne face Dumnélui fratele Epistatul Logofetiei țerii de sus printr'acéstă anafora, poruncim dumnévóstră boerilor Ispravnic ai județului să faceți urmare întocmai precum în dos se coprinde. — 1822, August 22.

Gherasim Buzëu, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor.

Cod. LXXXXIX, fila 147 v.

Slujbele Căminăritului, a vitelor de pripas, (Vorniciile), și celelalte asemenea continuă a esiste.

In note aducem acte relative la ele.

1822 Iulie 9. Prin pitacul Căimăcămiei s'a dat slujba căminăritului Dumnișale biv vel Vornicu Fotache Știrbei.

Cod. LXXXVI pag. 298.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Cinstite Dumnéta frate biv vel Vistiere Grigorie Romanet, Epistatule al Vorniciei Obștirilor, fiind trebuință de a sci Divanul pe cumpărătorii slujbei Vorniciei de pripasuri dintr'acest următor an, adevă din totă țera, să bine-voeșei Dumnéta a ni se trâmite o fôie de numele cumpărătorilor de județe orî vëndute de vor fi fost, sau pe séma Vistieriei, care făr'de zăbavă să așteptă de la Dumnéta acéstă pliroforie: — 1822 Iulie 30.

Venedict Troados, Gherasim Buză, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Constantin Bălăceanu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădișteanu, Nestor Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu.

Cod. 96, pag. 314.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ot sud.... Fiind că are trebuință Divanul de a sci pentru Vorniciile de pripasuri, care este venit al Cutiei de milostenie, în ce chip s'a vëndut pe următorul an și câtă sumă a prins, și fiind că Dumnélu biv vel Vistieryl Grigorie Romanet, epistatul Vorniciei Obștirilor, la întrebarea ce i s'a făcut pentru acésta, ne-a arătat prin Anafora, că Vorniciile de pripasuri din 12 județe de dincóce de Olt s'a dat asupra boerilor Ispravnicii ai júdețelor cu porunca stăpânirei, ca să se vîndă cu riza-pazar la mușterei ce se vor găsi, de aceea scriem dumnévóstră, să ne înșciințați cui s'a vëndut Vornicia de pripasuri dintr'acel județ, și în ce preț s'a dat, de a vëndut cumpărătorii toți banii prețului și unde se află acei bani, însemnând și numele cumpărătorului, însă acéstă pliroforie cerem să fie curată și adevărată, căci are să facă Divanul în urmă scumpă cercetare prin într'adins orînduit, și ceea ce se va vedea tăinuit de dumnévóstră veți fi osândiți a plăti îndoit și vè veți și dojeni, iar care din dumnévóstră nu veți fi fost Ispravnicii la vremea vëndărei Vorniciei să dea sameșul fôie anume sub iscălitura sa, care făr'de zăbavă să o trâmiteți.

Cod. 96, pag. 314

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Cu cale fiind Anaforaua acésta a dumnélu frate lu biv vel Vornic Mihălache Manu epistatul logofeției țerii de sus, după pliroforia ce ni se dă asupra

Tot in note și câte-va acte referitoare la Vămî. Aceste, de sigur cu anevoie să reorganisează in urma eteriei și a resmeției lui Tudor.

pricinei, poruncim Dumitale tacsildarule al vinăriciului din sud să faci urmare întocmai precum in dos se coprinde.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Constantin Văcărescu, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu. — 1822 August 10.

Cod. 99, fila 134.

Noi Caimacamii țerei rumânești.

Către dumnilor boerii Ispravnicii ot sud Vlașca.

Spirea și Sterie vameșii dintr'acel județ prin jalba ce au dat, fac arătare că neguțătorii ce au strîns vite mari și mici de prin sate, ne urmînd ponturile vamei de la capul 25 a sigurifsi vama de la locuitorii unde n'au fost vameșii față îi dau foi de nume pe care nu'î pôte găsi și ca să nu se păgubescă dreptul vamei cere a se îndatora numiții neguțătorii să'î plătescă dreptul; pentru care vă poruncim să cercetați față cu acei neguțătorii și după cuprinderea ponturilor vamei urmînd, să'î faceți împlinire de dreptul ce va avea a lua său fiind pricin^a într'alt chip și nu se va odihni vre-o parte, cu Anaforana dumnévóstră să'î so-roociți la Divan și cine va rămănea de judecată va plăti cheltuiala părței ce va avea dreptate. — 1822 August 30.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racovița, Mihalache Manu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96, pag. 340.

Noi Caimacamii țerei rumâneș i.

Fiind că ne-au venit însciințare de la Dumnólu Mustafa Aga zabitul Secuenilor, cum că un unchiaș Lupul de la Păltineni dintr'acel județ eu doi feciorii ai lui ajungendu-se cu ceaușul vătafului de plaiu au cacirdisit 110 vite mari peste hotar și vameșul cu zabitul aflându-o au mers cu neferi de au cercetat și au dat pe numitul trecător al vitelor in paza vătafului de plaiu și vătaful luându'î taleri 700 i-au dat drumul făcendul scăpat, care acésta fiind împotriva rînduelei și a nizamului, orînduim pe Costache Negrescu Logofet za Divan, să mérgă de aici la sud Saac dimpreună cu nefer de la Dumnólu bașbeșléga, cu care poruncim ca prin marifetul dumnévóstră boerilor Ispravnicii ai județului să facă orînduitul Logofet cu dumnévóstră scumpă cercetare, mai întéiu să nu fie vitele acestea Ungureneșci cu reghe aduse dinnăuntru care sunt slobode a trece, și de se va găsi că vitele sunt ale țerei de aici să cerceteze apoi ce vătaf era, adecă cel ce au eșit său cel ce este acum, carele au luat acei taleri 700 și au slobodit pe vinovat? și care vătaf se va găsi că au fost amestecat la acéstă pricină dimpreună și cu acel ceauș i cu însciințarea Dumnévóstră boerilor Is-

Comerț, Industrie. Circularile Caimacamilor de la 22 Iulie anunțând era nouă a îndepărtării străinilor din slujbele statului a bucurat pe neguțătorii pământeni, cari au interpretat-o în favoarea lor.

Am vădut cum prin convențiunea cu Austria neînțelepta Otcârmuire a ultimului Domn a dat acces în bresle și comerț supușilor străini sub pretext că și aceștia se vor supune la toate dările impuse comercianților și industriașilor pământeni. N'au întârziat aceștia să simțā efectele dezastrōse ale invoirei amintite, de aceea cānd Caimacamiī anunțārā țerei înlăturarea străinilor din slujbe, neguțătorii și industriași

pravnicii și cu a mumbașirului, cercetare și descoperire luāndu'ī, să'ī aducā aici.

— 1822 Iulie 8.

Mitropolit, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Romanitis, Alexandru Nenciulescu.

Cod. 96, pag. 297.

Porunca ce s'au făcut la jalba mahalagiilor mahalalei dimprejur.

Cāt pentru astuparea șanțurilor i aruncarea guno'ului și strimtorarea Dâmboviței, cinstita Spătărie după hotărirea Otcârmuirei, să facā urmare întocmai, iar pentru întinderea cu binale i garduri în ulițe, cinstite Dumnōta frate vel Vornice Scarlate Grădiștene, să cercetezi și după anaforaua obștōscā ce se aflā la Vornicia Obștirilor întocmai urmānd, să ne arēți în scris prin zapciū hatmānesc.

— 1822 Iulie 10.

Vel Logofēt.

Cod. 96, pag. 293.

Noi Caimacamiī țerei rumānescē.

Cinstite dumnōta frate, Epistatule al Spătăriei, fiind cā în porunca ce s'au dat prin pitac a lipsi catahrisitul și a se păzi hotărirea obștōscā cea de la lét 1809, nu se coprinde pentru pescele ce vine din țera turcēscā i pentru icre din țera turcēscā și din hālțile țerei, cā acelea de și sunt apērate într'acea hotărire, dar în urmă s'au pus la dare cūm în catalog se coprinde, și cu tōte cā prin cuvēnt s'au făcut cunoscut Dumitale cā la acelea să aibā voie vameșii ași lua vama, iar ca să nu gāsēscā vameșii pricinā scriem Dumnētale, cā la acestea să nu fie vameșii zātieniși, iar luarea de un leū și patru parale de carul cu cārboni cu pricinā de cāntar, fiind scornire nouā și catahrisis, să lipsēscā — 1822 August 28.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Iordache Golescu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96, pag. 339.

pământeni cerură îndepărtarea egalmente din comerț și industrie a străinilor. Mulți Ispravnici interpretară afacerea ca și neguțătorii. De aci violente reclamațiuni, care obligară pe Caimacamii să dea următoarea circulare:

Publicați la 12 județe pentru străini ași metahirisi negoțul lor în pace.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévóstră boerilor Ispravniciei ot sud vă facem în scire, că ne-ați venit la auz, cum că dumnévóstră opriți pe arendași i pe neguțătorii din neguțătoriile lor cu cuvânt că sunt străini, în puterea cărței ce vi s'ați trâmisi la Iulie 24, care acele cărți căutându-se nu se vedu poruncă către dumnévóstră a opri sau a zătici pe cinevași cu nume de străin, ci ritoricos vi se face sciut, că la slujbele i la maslahaturile țerei ați să se pue pământeni iar nu străini, adecă după ce va veni Măria sa prea Înălțatul nostru Domn în scaun, precum Măria sa va porunci are să se facă și dumnévóstră neînțelegând noima cuprinderii cărței, că dice că are să facă, iar nu că să faceți ceva, cum dar ați îndrăznit să opriți neguțătoriile și pe arendași mai vertos vameși și alți cumpărători de huzmeturi, cu nume de străini; ci dar strașnic vă poruncim, că ceea ce ați făcut să o îndreptați, casă nu se facă pagubă vre-unuia în vre-un fel de chip, că înșivă veți cădea la invinovățire a plății paguba lor; de care să avem și răspuns.—1822 August 10.

Serafim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăcenu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu.

Cod. 96, pag. 326.

Cât privesce breslele nu găsim sub scurta guvernare a Caimacamilor decât un proces dintre isnaful cojocarilor groși cu vama¹. Acésta

¹ *Către dumnclor boeră Caimacamii.*

După buiurdizma de la acésta ja'bă a isnafului cojocarilor groși de aici din Bucurescii, prin Zapciu hătmănesc s'ați înfățșat la Logofeție cu vameșul oborului Bucurescilor, pricină având pentru vama peilor de miel ce le lucră în prăvăliile lor, s'ați căutat ponturile i catalogul vamei și se găsi în catalog scris: «hârșii ce obicinuesc de ia de la turme islicarii i cojocarii groși asupra fătăciunei oilor, unde le duc de le lucră să plătescă de una 9 banii, iar peile de miel albe i negre ce cumpără și se neguțătoresc cojocarii groși de le fac căciulii, blane și cojoce să aibă a se face urmare hotărării ce s'ați făcut, ca pentru câte dintr'acele pei cumpărate ori de pe afară sau de pe la măcelarii, nu vor avea cărțulie că ați plătit vândătorul vama, să plătescă cojocarul de una trei banii», după care coprindere a catalogului li s'ați dis cojocarilor că sunt datorii,

pretinde să plătescă cojocarii vamă pentru peile ce string pentru ale

pentru peile ce au adus la prăvăliile lor de le lucrăză, pentru câte nu va fi vama plătită de ei sau de vîndători, să plătescă vama și răspunseră că aceste piei le string de la Paști până la lăsatul secului, în care vreme sunt mușterei străini de cumpără și le scot de aici cari plătesc vama căci nu taie numai măcelarii miei, ci taie obștea la casele lor, i simigiții de vînd fripturi și din pricină că ei nu pot apuca de străini, și într'acest an fiind slobodenie de a tăia miei au cumpărat și ei miei de afară ca l- o mie două, și aducându'i aici de i-au tăiat, vîndînd carnea, iar peile le-au oprit pentru meșteșugul lor, pentru care pei le-au luat vameși câte 4 parale de unul; au cumpărat puține pei și de pe la măcelari, cari măcelari plătesc vamă la scaune, pôte dintr'ênșii vor fi cumpărat și de la alții dar prea puține, și că ponturile acestea nu sunt nouă ci vechi și nici de un vameș n'au fost supărați într'acest chip, nici că au fost vre-o dată îndatorați să aducă tescherea de la coi ce le vînd lor și nici pôte să se cunoscă în prăvălie marfa ce este nouă, pentru că ei au marfă în prăvălii și din trei patru ani plătită la alți vameși vechi și nici o dată nu se de-sebeșce, ci o amestecă cu nouă ca să se trecă, rugându-se a nu li se face obicei nou, după cererea acestor vameși, ca să le numere marfa în prăvălii; s'au dis vameșilor cu ce cuvînt cer câte patru parale de miel, în vreme ce catalogul scrie pentru miei ce se vînd în politie să dea vamă câte 2 parale de unul? și răspunseră, că cele-l-alte câte două parale le-au luat pentru pei, fiind-că peile de miel ce se vînd de neguțatorie așa sunt puse la catalog, iar cojocarii căci sunt pentru meșteșugul lor de aceea sunt puși câte o para la pele și ceea ce vor fi dat mai mult să se socotescă și le va ținea în sémă, fiind scris la vamă ce miei au adus și au plătit, asemenea și pentru peile vechi din anii trecuți iarăși nu'i supără, cum și peile ce vor fi cumpărate de la măcelari să arête fôie și le va ținea în sémă, iar numai peile ce le-au cumpărat de pe la alți din politie și de pe la simigiți, căci simigiții, prin judecata Logofetiei s'au apêrat de la acelea fac cerere să plătescă, pentru care s'au îndatorat cojocarii să se învoiască cu vameșii și fiind că nu s'au mai putut învoi ei au mai supêrat cu jalbă, arêt dumnévóstră pricina că cojocarii cer apêrare cu obiceiul ce li s'au urmat ca să nu intré prin prăvălii a le face zmăcinări mărfeii, iar vameșii cer, după cuprinderea catalogului ce mai sus se arată ca să plătescă vamă peile ce n'au dovedit că au plătit dîcînd că de au fost cei din nainte vameși făr'de îngrijire ei își cer dreptul, și după cuprinderea catalogului avînd cuvînt vameșii la cererea lor, găsesc cu cale să se dea poruncă la Dumnóluși vel Hatman să îndatorescă pe cojocari, ca ori prin învoire, sau cu alt mijloc care vor găsi între ei mai înlesnitor, să plătescă dreptul vămii. 1822, August 28.

Mihalache Manu, vel Logofet.

preface în căciulă, blăni, cojocé. Densii refuză. Urmază înfățișării de judecată. Marele Logofet Mihalache Manu, dă dreptate vameșilor.

De la Logofetia cea mare a țerei de sus.

Cinstite Dumnéta Epistatule al hătmaniei, după jalba vameșului Oborului de aici din Bucuresci prin zapciul Dumitale s'a înfățișat la Logofetie cu cojocarii groși de aici, pentru vama peilor ce le string de meșteșugul lor că nu se supun a o plăti, s'a căutat la catalogul vamei și se găsi scriind pentru peile de miel albe și negre ce cumpără și se neguțatoresc cojocarii groși de le fac căciulă, blane și cojocé, ca pentru câte dintr'acele pei cumpărate ori după afară, sau de pe la măcelari nu vor avea cărțulie că au plătit neguțatorul vama, să plătescă cojocarul de una trei bani, după care cuprindere a catalogului cerură vameșii ori să arăte cărțulii că au plătit vama, sau să arăte pe vândători și pe ei nu'i va supăra; răspunseră cojocarii că în prăvăliile lor au marfă și de două-trei ani plătită la vameșii de mai nainte, și de la Paști până la lăsatu secului de dulcele Pascalui fiind-că se taie mici în politie de mulți, sunt și mușterei mulți de prin alte părți de le cumpără, iar trebuința lor și-au făcut'o că au cumpărat mieii de i-au tăiat ei și carnea au vândut'o iar peile le-au oprit, pentru cari mieii au plătit câte 4 parale la vameși, au cumpărat și de pe la măcelari puțină sumă, cari măcelari au vama plătită la vameși, iar din peile mieilor ei taie simigii și alți casnici din mieii ce cumpără în politie și le vând câte una n'au putut să cumpere din pricina străinilor, că le înălța la preț, dar poate că vor fi și cumpărat dintr'ale lor prea puțin lucru și acei străini și-au plătit vama lor; s'aș dis vameșilor cum au luat câte patru parale de miel? și răspunseră că mieii ce vin în politie sunt rînduiți la vamă precum vedurăm din catalog a da câte 2 parale de unul, iar cele-l-alte două parale sunt pentru pele, căci la alți oameni unde se vînd de neguțătorie sunt orînduite câte 6 bani, iar numai la cojocarii căci sunt pentru meșteșugul lor sunt rînduite câte trei bani și să vie să se socotască că le va pune la socotolă pentru miel și pele câte trei parale. Asemenea și pentru peile vechi din anii trecuți și pentru peile ce le vor fi cumpărat de la măcelari nu'i supăra, ci numai pentru peile ce le-au cumpărat de pe la simigii (căci simigii prin judecata Logofetiei s'aș apărat, și de la alții din politie și cele ce vor fi aduse de afară care n'au trecut prin vamă, de la acelea cere să plătescă; pentru care, s'aș îndatorat cojocarii să se învoiască cu vameșii și ceea ce va fi cu dreptul să plătescă. Se jăluiră vameșii și de asta că zapciul hătmanesc ne făcëndule zor, nici până acum n'au venit cojocarii ași arăta socotola fieș-care și să plătescă dreptul vamei ce va fi cu cale. Ci dar să poruncești zapciului a îndatora pe cojocarii fără de pre-lungire să mērgă la vameși, stând mumbașir asupra-le, ca cu mijlocul dreptăței plătiind vama ce se va cădea, să se

O afacere care agită comerțul este schimbarea frecventă a cursului monedei. O asemenea schimbare s'a întâmplat, după cum s'a vădit, sub Otcârmuirea Valahiei.

Acésta dă ocaziune zarafilor evrei, armeni, și creștini să facă un comerț ilicit cu monedă în paguba negoțului. Pentru a se curma asemenea comerț, Caimacamii dau următoarea poruncă :

Noi Caimacamii țerei rumânesce

Cinstite dumnéta frate vel Agă, fiind-că ne-am p'roforisit cum că zarafii evrei, i armeni, i creștini, și mulți din slujbașii ce obicinuesc de fac zarafilac nu îndestul că este chesatlac de alișverisuri din pricina scăderei banilor (care scădere fiind cu poruncă Impărătescă urmază a se păzi), dar ei încă au început a strînge paralele cele mărunte dând baș la leu 4 parale, și așa cu acésta se pricinuesce un mare cheder la toți de obște negăsindu-se parale mărunte, de aceea scriem, ca adunând înaintea Dumitale pe toți aceia ce metaherisesc zarafilac, să le dai strașnică poruncă a se părăsi de acum înainte a nu mai strînge paralele cele mărunte, căci de se vor mai dovedi cu acest fel de urmăriri strașnic se vor pedepsi spre pilda și altora, și toate acele parale ce se vor găsi la ei strînse într'acést chip li se va lua controbont și Dumnéta frate vel Agă să îngrijesci pentru acésta, dând strașnic poruncă zapciilor tîrgului, ca pe cel care se va prinde cu o urmare ca acésta, să'l aducă la Dumnéta, și Dumnéta să ni-l aréți nouă
— 1822 August 4.

Serafim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racovița, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Scarlat Grăbiștenu, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96 pag. 330.

Țeranii. Un moment sperase și bietul țeran că noua domnie pământénă va aduce îmbunătățirea sôrtei lui. În acésta speranță mai multe sate și unele chiar ale boerilor Caimacamii reclamă în contra arendașilor ori a proprietarilor. S'a răspuns țeranilor de Caimacamii, că «Luminația Sa Pașa nu numai că nu strică pravila (ponturile), ci încă mai vîrtos le întăresce» și totuși Caimacamii recunosc că și țeranii au pătimit în resvrătirea anului trecut. Apoi pentru asemenea pătîmire

desfacă a nu mai jălui, iar de curge acésta din nevrednicia zapciului, să orînduescî altul, căci de când s'au înfățișat au trecut multe zile și zapciul nu au mai făcut urmare.—1822 August 12.

Vel Logofăt.

Cod. 96 pag. 327.

Caimacamii dór atita concesiune fac, că țeranii să dea cea poruncită de pravilă «cu repaos»¹.

1) *Porunca ce s'aú făcut către Isprăvnicatul Argeșului în pricina locuitorilor satului Căineni dintr'acel județ.*

Noi Boerii Caimacamii ai țerei rumânesce.

Dumnévoastră boerilor Ispravnicii ot sud Argeș, fiind-că după al doilea jalbă ce aú dat Măriei sale Pașei locuitorii satului Căineni dintr'acel județ, cerând de a'și întórce înapoi moșia lor ce li s'aú luat în chip de vîndare de răposatul Domn Suțul și în urmă s'aú vîndut lui Vrana, care pricină cu tóte că s'aú orînduit în cercetarea nóstră, dar fiind-că sineturile lui Vrana nu fură de față de a se putea face cercetare și jăluitorii ne mai putend șede ca să piară aici în cheltuială până când se va aduce acele sineturi după sorocul vechilului ce și-au pus, și despre altă parte fiind-că așteptăm și bună venirea Măriei Sale lui Vodă, de aceea jăluitorilor li s'aú dat drumul a merge la casele lor, iar dumnévoastră când veți primi însciunțare de la noi că aú sosit stăpânirea, atunci să faceți cunoscut jăluitorilor a se scula să vie aici să se judece, căci până atunci póte să vie și însuși Vrana cu sineturile de față. — 1822 Iulie 8.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Romanitis.

Cod. 96 pag. 297.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

La acéstă Anafora a judecării Departamentului de opt neremăind odihniți locuitorii din satul Palanga sud Dâmbovița, Dumnélui vel Hatman al Divanului i-au înfățișat și înaintea nóstră cu Tudorache arendașul prin vechil Gheorghe Grămăticul, cerând ca să nu fie siliți a face mai multă clacă decât 6 zile pe an, pentru care ȃic că plătesc cei cu trăgători taleri 7 și fără trăgători taleri 6 și câte o găină după vechiul obicei ce li s'ar fi urmat, iar de carul cu lemn și de ȃiua de plug să fie cu totul ertați, aflându-se ómeni scăpătați, de și fac hrana pe alte moșii, căci pe numita moșie Palanga ar fi numai cu casele ședători; iar vechilul împotriva răspunse, că de a le face ușurare și musaadea de cele ce sunt orînduite și canonisite în pravilă a da un locuitor stăpânului moșiei nu se împotrivesce, dar încă să mERGă către sineși cu rugăciune, iar să nu'l tragă prin Divanuri și judecați. Asupra cărora provlimi li s'aú dat locuitorilor să înțelegă, că Otcărnuirea și Luminația sa Pașa nu numai că nu strică pravila și obiceiul pământului, ci încă mai vértos le întăresce, pe care'i hotarim și'i osindim ca tocmai după acéstă Anafora a judecării să fie următorii, atât pentru obiceiul pravilei, cât și pentru răspunderea celor în natură să le dea cu repaos pentru căci aú pătimit și ei în răsvrătirea anului trecut, care acésta să o cunoască ca un har și musaadea de la judecată, și numai acum pentru destoinicele cuvinte ce ȃic dumnélor boerii judecătorii, iar nu pentru tot-d'auna, fiind-că

Cu referința la țigani un singur act găsim din timpul Caimaca-

pravila are ași avea întru toate și către toți fără osebite puterea și urmarea sa, iar la provlîma ce mai făcură locuitorii aceștia, că n'au locuri și altele cele de hrana vitelor lor pe această moșie Palanga, vor da osebită jalbă de li se vor face îndestulare la dreptatea ce vor avea. — 1822 Iulie 15.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Grigorie Romanitis.

Cod. 101, fila 128.

Către Dumnélor Boerii Caimacamii.

După buiurdizma ce se dă la acesta jalbă a locuitorilor clăcași din opt sate după moșia Bucovul din sud Saac, a dumnélor boerilor Filipești i Raco-vitești, s'au înfățișat înaintea mea patru dintr'ênșii anume: Dan și Vasile din satul Tufele, i Ion ot Pesci și Gheorghe din satul Bucovelul, vechilii cu adevărînță în scris și de la cele-l-alte sate după această moșie Bucovul, cu Medelnicerul Iamandi ce au fost arendaș, aducând și însciințarea dumnélor boerilor Ispravnicii de la trecutul Iunie 16, care citindu-se se plânseră locuitorii, că nici o cercetare, nici alegere și îndestulare la năpăstuirile ce au cercat de la numitul arendaș și de la un Lascăr Epistatul moșiei, ce nu fu aici față, nu li s'au făcut, nici n'au fost față, nici vre-o hotărîre domnescă de judecățile ce au avut cu dumnélor stăpânii moșiilor, cerând a li se păzi obiceiul vechiul ce au avut. I'am întrebat dar la ce sunt năpăstuiți? și arătă că pentru dijma porumbului le-au luat opt banițe de pogon, cu banița de oca 42 și porumbul nu l'au primit tómnă, ci primăvara, uscat; și la fên că ei au curăturile lor din pădure, și au obiceiul de da câte 20 parale de car, iar acum le ia câte 2 lei de car, și nu îndestul cu aceea, ci le pune cu încărcătură unde este un car, două, trei, deosebit și la pogónele de vie ce au s'au făcut o măsurătoare de lêt 1820, începând de vară și până pe iarnă când s'au început răsvrătirea, cu care măsurătoare se ved prea mulți încărcăți; puind și pruni, pentru care pruni dau din 10 unul, încă arendașul cu năpăstuire le-au luat rachiul; au pus și rîpele i crângul ce este la loc nerodnic, cerându-le po taleri 2 de pogon, și cu toate că ei n'au plătit, dar se află în prigonire, cum și la clacă, dacă face slujbă cu carul le ține în sémă numai ziua omului, i carul de lemne ce este să dea la Crăciun n'au vrut să primescă lemnele, căci sunt eftine, câte un leu și câte 50 de parale, ci le au luat câte taleri 3, și pentru ziua de plug, că îi apucă să plătescă în bani câte taleri 5 ziua. Impotrivă răspunse arendașul, că la nimic nu le-au făcut năpăstuire, înteiul pentru dijma porumbului că le-au luat cu banița moșiei ce din vechime s'au urmat, care pôte să fie ca 28 oca, și pentru óreși-care mărime a baniței sunt slobodii și ei de taie lemne din pădure pentru vîndare iar că n'au primit o tómnă dijma porumbului, pricina au fost că n'au vrut locuitorii să o aducă, la care tágăduiră locuitorii; pentru lemne de neguțatorie

miei, din 10 August 1822. Este tânguirea lor contra jafurilor zapciilor rinduiți asupra-le.

dicând că sunt popriți, iar pentru fên, dice arendașul că după cum i-a dat prin zapis stăpânii moșiei așa au luat și încărcătură nu le-au făcut, și la pogonele de vii iarăși năpăstuire nu le face, căci cu poruncă domnescă și cu boeranaș orînduit măsurându-se viile, după catastihul ce s'au făcut cere acei câte taleri 2, iarăși după cum stăpânul moșiei l'au volnicit, precum și pentru clacă nici o năpăstuire nu le-au făcut, ci după pravila au luat, iar pentru lemnele de foc le cere bani, pentru căci n'au fost următorii să le aducă; asemenea și pentru țilele de plug le cere bani, căci nu vor să are cu plugul. Și fiind-că atât prin însciintarea dumnélor boerilor Ispravnicî, cât și jăluitoarii, arată prin jalba lor, că au avut judecăți cu stăpânii moșiilor, pentru care judecăți nu avură nici jăluitoarii, nici arendașii vre-o dovadă să arête și mai vartos că pârîtu au și eșit acum din arendă, și mai 'nainte nici lăcuitoarii nu se vîd să se fi pornit cu vre-o pără; de acésta bine dic dumnélor boerii ispravnicî, ca să fie îngăduială până vor veni dumnélor stăpânii moșiilor din Brașov și atunci să'și caute pentru măsuratul pogónelor de vii, i pentru câte taleri 2 de pogonul de vie și câte alți taleri 2 de carul de fên, iar pentru dijma porumbului ce s'a năpăstuit mai mult decât rënduesce pravila, luându-le cu banița mare, pentru dijma fênului că i-au încărcat la un car două și trei, i pentru lemnele de foc că le-au luat preț mai mare decât s'au politifisit vîndarea în tîrg, i pentru clacă că nu le-au ținut preț în sémă când au făcut slujbă și cu carul, i pentru ția de plug, că le-au luat plată mai multă decât se politifsesce, i pentru ceea ce și arendașul dice, că au voie de taie lemne pentru neguțatorie și pentru aceea este banița porumbului mai mare, care acésta vîd că și dumnélor boerii Ispravnicî o pomenesc, dar nu că au făcut și vre-o cercetare a descoperirei, fiind-că lăcuitoarii tăgăduesc, găsesc cu cale să se dea porunca stăpânirei către dumnélor boerii Ispravnicî ai județului, ca după rînduiala pravilei urmînd, să le cerceteze cu iubire de dreptate, și la ceea ce se vor găsi năpăstuiți lăcuitoarii, să le facă îndestulare cu împlinirea ce se va cădea, sau neodihnindu-se vre-o parte, cu alegerea dumnélor în scris, după sfântul Dimitrie să'î sorocescă la Divan, când până atunci vor veni și dumnélor boerii stăpânii moșiilor, a li se face îndestulare pentru tóte. — 1822 August 26.

Mihalache Manu vel Logofăt.

Către Dumnélor boerii Caimacamî

După buiurdizma de la acésta jalbă a Dumnéluî biv vel Stolnicu Ioan Socolescu de la Pitescî sud Argeș, ce o dă pentru cei ce lăcuesce pe moșia Corbu a sfînteî episcopii Argeș din sud Muscel, că ei fiind fost străini ungurenî din țera nemțescă, au fost avut și hrisóve Domnescî, atât pentru birul lor, cât și pentru

Dar nu este posibil asemănarea suferințelor asupririlor și ne-dreptăților ce au de îndurat țiganii cu acele ale nefericiților țărani

clacă a face pe an numai câte șese zile la Episcopie, precum și sfânta Episcopie mai înainte vreme când se numea mănăstire le-au fost dat carte pentru alte aședemânturi și după ce ai rămas ei la bir în rînd cu țărani, li s'au stricat toate acelea prin judecăți și hotăriri domnesci, supuindu-se a plăti adeturile moșiei după pravilă, încă pentru relele urmări, pagube și împotriviri cu care s'au arătat la Episcopie, s'au și pedepsit cu porunci ale stăpânirei și că de sunt 16 ani au urmat cu răspunderea dreptului moșiei fără de împotrivire, iar în anul trecut când s'au început răsvrătirea, dând ei jalbă stăpânirei și nearătând judecățile ce s'au urmat între sfânta Episcopie cu dînșii, nici aneresis al aședemântului lor și nefiind față nici Dumnélui Stolnicu, arendaș fiind, sau om al Episcopiei, li s'ar fi făcut anafora de la Logofeție, să nu le ia mai mult de cât 6 zile clacă pe an, și ceea ce le-au luat mai mult să stea depositon până se va da hotărîrea stăpânirei, de care i-au scris Logofeția carte și Domnioi sale pentru acosta, dîcîndu-i să nu dea pricină de scandală, care o vîdău cu această cuprindere ce arată prin jalba scrisă din anul trecut lét 1821, Marte 2, căreia dîce că au și fost următor, iar numiții cu zurma s'au sculat asupra'i când a fost acolo la moșie în iarna trecută, spre desfacere cu isprăvniciei, vrînd să'i calce casa, și prin ajutorul vătafului de plaiu au scăpat și deosebit pârîții în silnicie în vara trecută au păscut cu vitele trei munți de pe moșie, cari munți în lét 1820 i-au ținut oi, cu tocmelă a da pe fieș-care munte câte 3000 oca caș și că într'acel an prețul munților au fost îndoit, fiind dovadă că au plătit însuși ei la munții ot Nucșóra ocaua de caș parale 20 și așa cere să i se plătescă, au urmat și în anul acesta tot asemenea pascînd acei munți cu vitele fără tocmelă; mai arată că pârîții prin zapis au cumpărat fîa și bucate de ale moșiei și după tocmelă nu se supun a le plăti, cerînd poruncă către Dumnélor Ispravniciei și mumbașir că să'i supue la plată; pentru care făcînd cercetare mă pliroforisiiu, că atât prin zapis iscălit de 16 locuitori ai aceluși sat și adevărit de isprăvnicat în lét 1803 Iunie 11, i prin anafora întărită de răposatul intru fericire Domn Constantin Vodă Ipsilant, cu lét 1806 Iunie 22, cât și prin judecata Divanului țării cu lét 1808 Ianuar 4, când s'au judecat acești săteni cu Medelnicerul Ioniță, vechilul prea sfinției sale răposatului Episcop Argeșiu pentru clacă și alte adeturi ale moșiei i împotriviri și zilnice urmări, cu care s'au fost arătat pârîții că s'au aneresit aședemîntul lor de mai înainte cu destoinicie cuvinte și s'au îndatorat după pravilă a face clacă și a răspunde adeturile moșiei ca și cei-l-alti locuitori de obște poprindu-se ei și din vîndarea vinului și a rachiului după moșie, precum și pentru pășunea munților, i copacilor roditori ce s'au fost urmat atunci de către acești locuitori și alte pagube ce au pricinuit sfîntei Episcopiei, se îndatoroză la plată, rînduindu-li-se și pedepsă; decî fiind-că pârîții se înțelege, că

clăcași. E de mirare că încă mai cutează ei a reclama, din când în

în anul trecut când au dat jalbă la Dumnélor boerii Caimacamî pentru că n'au fost de față nici jăluitarul, nici alt om din partea sfintei episcopii ca să arête aceste sineturi și ei vor fi arêtat ale lor aședeminturi ce se vede aneresite, Logofetia au dat anafora ca să li se păzescă acele aședeminturi și mai virtos cu cuvântul ce vede în cartea Logofetiei către Dumnélui Stolnicul, ca să nu dea adecă pricină de scandală, arată curat că atunci dreptatea era în puterea acei știute epohi, dar fiind-că acum s'au vëđut acest fel de temeinică sineturi la sfinta episcopie, doveditoare că pâriții sunt îndatorați și la plata clăcei a face câte 12 țile pe an și la tôte cele-l-alte adeturi ale moșiei a le răspunde fără deosebire ca toți cei-l-alți locuitori de obște, rămâne netemeinică anaforaua din anul trecut, cel i s'au dat și după pravilă să răspundă și claca și tôte cele-l-alte ce sunt îndatorați la sfinta Episcopie, iar pentru pășunea munților din anul trecut și de estimp, pentru fên și bucatele ce cu zapis au cumpêrat pâriții și nu se supun a le plăti ; găsese cu cale, să se dea porunca stăpânirei cu mumbașir aprod hatmănesc către Dumnélor boerii Ispravnicî ai județului, să cerceteze și dreptatea păzind, să facă jăluitarului cuviincioasa îndestulare cu împlinire, iar neodihnindu-se vre-o parte de acolo, cu alegerea în scris ce vor face, să'i ia mumbașirul împreună vechil plirecsusios din partea Dumnélui Stolnicului, sau însuși de va voi și să'i aducă la Divan a se judeca. 1822 August 28.

Mihalache Manu vel Logofet.

Cod. XCIX, fila 152. v.

Noi Caimacamii țerei rumănesci,

După pliroforia ce ne dă Dumnélui fratele biv vel Vornic Mihalache Manu, epistatul Logofetiei țerei de sus printr'acésta anafora, de vreme ce sfânta Episcopia Argeșului are acest fel de temeinică sineturi, prin care se face dovadă că pâriții locuitori Corbeni sunt datorî ca și claca să o facă câte 12 țile pe an și tôte cele-l-alte adeturi să le răspundă după obiceiul pământului fără deosebire, ca toți cei-l-alți locuitori de obște, nu au pâriții nici un cuvânt de a se împotrivi și a nu da supunere de ași răspunde după pravilă adeturile moșiei la sfinta Episcopie, nici se pot ajutora cu acea anafora ce li s'au dat de la Logofetia în anul trecut, nefind fost față la judecată nici jăluitarul, nici alt om din partea sfintei Episcopii, ca să arête sineturile Episcopiei și mai ales că chiar Logofetia prin cartea ce a scris către jăluitar dîcându-i adică, ca să nu dea pricină de scandală, aneresce aceeași anafora, dând a înțelege că este făcută în vreme când nu se putea păzi orinduiala dreptăței și a pravilei; de aceea și hotărîm ca pâriții locuitori să'i răspundă și claca și tôte cele-l-alte adeturi ale moșiei după pravila pământului, iar pentru pășunea munților din anul trecut și de

când, la autoritățile superioare contra asupririlor moșierilor și că mai speră să capete ascultare și dreptate.

estimp, i pentru fânul și bucatele ce cu zăpis au cumpărat pâriții și nu se supun a le plăti, orînduim pe sluga Divanului apod hatmănesc să mîergă la fața locului, prin carele poruncim dumnévóstră boerilor Ispravnicî ai județului, să se facă urmare întocmai după cum în anafora se cuprinde. 1822 Septembrie 2.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Mihail Filipescu, Nestor.

Noi Caimacamii țerei.

Pe această anafora a judecătoarei Departamentului de opt, neremăind mulțămît Gheorghe sîn Stan ot satul Dărăști, Dumnélui vechilul Hătmăniei 'l-au înfățișat înaintea noastră cu Dumnélui Stolnicu Grigorie Asan, dîcînd Gheorghe în apelația sa, că nu ar fi cu dreptate să plătescă el chiria vadului cărciumei în două părți, căci în urma hotărniciei ce s'au făcut moșiilor Exelenței sale Ghenera! Laptev și a Dumnélui Stolnicului Asan, 'l-au apucat omul Exelenței sale Gheneralului de au plătit atât chiria vadului cărciumei pe trei ani de arîndul cu încărcătură câte taleri 150 pe an, cât și claca și acum să mai plătească și Dumnélui Stolnicului, pentru că din început este de când 'l-au apucat omul Exelenței sale au spus Dumnélui Stolnicului Asan și nici o îndreptare nu au făcut și ceru să fie apêrat, iar Dumnélui Stolnicu să'și caute cu Exelenția sa Gheneralul Laptev. Decî făcînd și noi dréptă chibzuire asupra aceștei pricinî, dîcem că din scrisórea Dumnélui Paharnicului Hafta hotarnicul, ce au trâmîs către Dumnélui Stolnicul Asan (a căruia cuprindere se vede așternută în dos în Anafora), făcîndu-se curată dovadă, că hotărnicia moșiei Măgurelele și cercetarea codrului de loc, unde se află vadul cărciumii de prigonire n'au luat săvêrsire, nu se cuvîne a fi strămutat Dumnélui Stolnicul Asan din stăpînirea ce au avut pînă la lét 1820, când au mers hotarnic Dumnélui Paharnicu Hafta, și casa lui Gheorghe i acest vad de cărciumă fiind dovedit că este în cuprînsul acei stăpîniri a Dumnélui Stolnicului, după însăși netăgăduirea jăluitorului Gheorghe, dîcînd că mai nainte de hotărnicie p'ătea chiria vadului la Dumnélui Stolnicu, rîu dar și fără cuvînfță au urmat numitul Gheorghe de-au plătit chiria acestui vad, i claca de la lét 1820 înainte la omul Exelenței sale Gheneral Laptev. Drept aceea bine au judecat Departamentul și asemenea găsîm și noi cu cale și hotărîm, ca după cum au curs stăpînirea din vechiune pînă la mai sus numitul lét 1820, așa să se urmeze și de atunci înainte și Gheorghe să plăteasă la Dumnélui Stolnicul Asan, atât acei taleri 128 cusurul din avaeatul cărciumei pe lét 1820, cât și avaeatul i claca de atunci înainte pînă când va lua săvêrsire hotărnicia prin hotărîre domnească, iar banii ce va fi dat la Gheneralul Laptev și omul Exelenței sale,

Edilitate. Abia se repară podul de la pórta Curței Domnesci in timpul administrațiunei Caimacamilor¹⁾

Cele-l-alte mäsuri de edilitate privesc indestularea publică²⁾ a Ca-

să și i ceară inapoï; și după săvêrsirea hotărniciei de va cădea casa jăluitorului, și vadul acesta de cărciumă pe moșia Exelenței sale Gheneralului, își va căuta Exelența sa cu Dumnélui Stolnicul Asan și pentru venit dreptatea ce-va avea. 1822 Septembrie 12.

Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Către Dumnélor cinstiții boeri Caimacamii de la departamentu Criminalion

După jălbile ce au dat Dumnévóstră mulți din țiganiî domnesci și lingurari pentru doi frați Costache și Aleco Piersiceni, ce au fost de către armășie orînduiți zapciî asupra țiganilor în anul trecut și într'acest următor an, plângêndu-se țiganiî pentru jafurile ce li s'au făcut de către numiții zapciî își cer împlinirea. Și după buiurdizma jălbilor orînduită fiind în cercetarea aceștiî judecăți, au luat judecata pliroforie iarășî de la jăluitori, că pâriții se află la Ploesci sud Prahova, pentru cari să fie cinstită porunca Dumnévóstră cu zapciî al arșiei orî unde i va găsi, prin scirea și ajutorul Dumnélor boerilor Ispravnicii ai județului rădicându i să i aducă la judecată; și de alegerea ce se va face vom înșciința Dumnévóstră.—1822 August 10

Grigorie Polcovnic, Constantin Cerchez, Iancu Fotiahis.

Cod. XCIX, fila 134.

Noi Caimacamii țerei rumânesci

1) Cinstite Dumnéta frate vel Vistiere Grigorie Romanitis, epistatule al Vorniciei Obstrilor, fiind-că podul ce urméză pe la pórta Curței domnesci este fórte stricat, scriem Dumnétale că numai decât să orîndueșci a se face de iznovă cu podinî nouă acea bucată de pod, începêndu-se adecă din colțul caselor repositului Banului Costache Ghica și până la pórta Dumnélui Banului Constantin Crețulescu.—1822 August 22.

Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Mihaii Filipescu.

Cod. XCVI, pag. 333

2) Patru pitace ce s'au făcut pe la străjile cele mari pentru a nu mai face mortasipiî catahrisis.

Noi Caimacamii țerei rumânesci.

Fiind-că din strigare obștescului norod ne-am pliroforisit, că orînduiți slujbași ai cumpêrătorilor venitului podurilor unindu-se cu căpitaniî i alți paznici de la capetele podurilor și de pe la străji, urmează un mare catahrisis luând avaturî grele, nu numai de la lucrurile ce se aduc aici în politia Bucurescilor,

pitalei. A apëra de vamă articolele de indestulare publică, a obliga pe măcelari să vinđă ocoa de carne de vacă cu 10 parale și cea de miel cu 11, sunt apröpe unicele preocupățiuni de edilitate ale Căimăcămiei.

care sunt supuse la plata podăritului, ci și de la cele ce sunt apërate și chiar de vamă, adecă de la cu carele zaherele, cu cherestele, cu sëuri, cu lemne de foc, cu cărbuni, cu legumî și de la orî ce alte asemenea care se aduc aici spro indestularea politiei, iar mai vëtos de la rachiuri și vinuri ce se aduc și se scot din Bucuresci iaă mai mult câte parale 4, peste taleri unul, ce se orînduesc prin ponturile ce aă la mănî de butea cu vin, i de la vadra de rachiū de țeră ce aă a lua numai câte banî 9, popresc pe lăcuiori și îi jăfuesc cu cât pot rumpe, din care pricină curge o simțitöre patimă la tötă obștea, și fiind că aceste jafuri prin obștesci anaforale și hotăriri Domnești sunt poprite cu totul a nu se urma, de aceea pintr'acest pitac se face sciut la toți de obște, că nici la căpitani de la capul podurilor, nici la străjari saū la alți asemenea, precum nici la vameși pentru lemne de foc i cărbuni, cherestele i bucate de grăū și de legumî, i pöme i lăpturi i păsări și orî ce vor aduce de vëndare aici pentru hrană și trebuința obștiei nu aă să dea nimic, precum și la orînduiții cumpărătorilor venitului podurilor nu aă să dea mai mult decăt taleri unul de butea cu vin ce se aduce aici în politie și de vadra de rachiū de țeră banî 9, iar care din lăcuiori se va supëra cu vre-o luare mai mult împotrivă, să vie la Divan să se jăluiască, arëtând pe acel jăfuior ca să'l pedepsim strașnic; pentru care poruncim și Dumnévóstră Vameșilor aī carvasaralei, că aceste pitace ce se pun în răspântii i la capetele podurilor, să îngrijii a nu se rădica de către nimeni ca să stea în vedere a le citi fieș-care spre a le fi sciut, căci care se va îndră-ni a le rădica Dumnévóstră să'l dovediti orî cu ce mijloc veți sci, și să ni'l arëtați, ca să se pedepsescă strașnic, că în urmă Dumnévóstră veți fi răspunđetori.—1822 Iulie 19.

Serafim Buzeū, Barbu Văcărescū, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Iorlache Goleșcu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihălescu.

Două pitace ce s'aū făcut unul către Dumnăluī vel Agă și altul către Dumnăluī vel Spătarul, pentru a nu se mai lua de la carele cu legumî și alte asemenea ce vin în politie spre vëndare.

Noī Caimacamii țerei rumănesci.

Cinstite Dumnëta vel Agă, prin hotărirea obștescă cea cu înfricoșat și groznic jurământ întărită de la lét 1809, care și de toți Lumații Domni prin ponturile vamei de estimp ce sunt următöre celor domnesci, afară de vite i din piei i din rachiū și vin și afară din podăritul ce este orînduit la vin i rachiū i la cărămidă și nisip și la alte cară cu mărfuri, cele-l-alte töte sunt apërate

În ordinea igienei nu aflăm nici o măsură decât regularea unei afaceri interesând pe spișterul Mihail, care reclamă în contra mē-

de vamă i de căpitanii de pó la poduri și de zapciií ceí marí spătărescí și agiescí, ca să nu se ia nimic cu nici un fel de numire, rinduind și pedépsă celor ce vor îndrăzni să facă cât de puțină luare, asupra căreia priciní sunt și îndestule porunci domnescé date și anaforale obștescí întărite de Domní, rinduind ca nici vătășie de pescarií saú de precupeți să nu mai fie, nici să mai pomenescă și încercare nu s'aú făcut din pricină ca s'aú diafendipsit de zapciií ceí marí, luându-se pe la capul podurilor parale și lucruri de cele ce are în car locuitorul, pe poduri ține drumul de ia parale până și de la carăle cu cărbuni cu nume al ciaușului Agiesc, la tērgul de afară iaú zapciií ceí orínduiți la paza nizamului la unele mai mult decât ar fi fost orínduită vamă, la altele mai puțin, adecă cât pot rumpe, încă se întind a lua și de la pásări și ceí cu venitul podurilor arăși se întind cu nume de podărit și de la cele ce nu sunt orínduite, aducēnd la talmăcire rea cuvintul ce scrie în ponturi, că și de la alte cară asemenea cu mărfuri să ia, cu care cuvēnt āmbra a se întinde și la zaherele și la cherestele i cărbuni și var, de care cu porunci s'aú arētat că de la ale pāmēntului să ia numai de la cele scrise anume în catalogul lui, că acelea sunt orínduite la dare, cum și vameșií supēră pentru cântar, pe ceí ce aduc var i malaiú și alte lucruri ce urméză a trece prin cântar, lucru ce este împotriva ponturilor acestei slujbe și a obiceiului vechiú, fiind că este orínduit la ceí ce vor avea trebuință de cântărit și pe cât va cântări să'și ia plata cea orínduită și aici în politie se întâmplă la var de cântăresce un hărdău pentru probă și la carăle cu cărbuni cântăresce un coș pentru probă și vēndētorii i cumpērătorii de nu se învoesc aduc cantaragiú domnesc de 'i cântăresce numai proba, pentru acēsta s'aú apērat de a cere plată de cântar pentru tótă povara ce are în car, nu numai la acēsta ci și la altele asemenea, prādāndu-se spre pildă că tóte bēcāniile și alte prāvālii cu mărfuri streine ce trec tot prin cantar de se vēnd și cu mārunțișul și cu rădicata, și numai când nu se învoesc vēndētorii i cumpērătorii aduc cântar Domnesc și le cântăresce, plătesce, iar nu pe tótă marfa ce are în prāvālie, cum și ceí cu podurile care aú rínduit de la butia cu vin un leú, ceí de față iaú și patru parale, și de la rachiú nu iaú numai câte 9 bani de vadrá, ci iaú mai mult; deosebit și pentru precupeți sunt date îndestule porunci, ca să nu iasă înaintea carelor să le ia lucrurile și să le preocupescă, ci să lase pe locuitorii a veni în politie să'și vēndă lucrurile lor cum le va da mâna, și cel ce va rămānea după prānđ de nu le va putea vinde, acelea numai să aibă preocupēții voie să le cumpere, acum vedem că preocupēții le cuprind de afară pe tóte, încă când pricep a fi vre un lucru ínpuținat, atunci numai lasă pe locuitorii să vie cu caru, precum se vede cēpa și altele asemenea, ci la acēsta estó datoria Dumitale în semptul a priveghia și adecă a ínlesni mijlócele care aduc

surei de a nu mai da el doctorii la Spital, după ce în timpurile grele numai el rămăsese în Bucuresci cu spițerie deschisă. Acum acest

eftinătate și a zăticni pe acelea care pricinuesc scumpătate, dând nizam și zapciilor Dumitale mari și mici i căpitanilor, să se ferescă de astă-đi înainte de orî-ce urmare ca acésta, că asemenea se vor pedepsi, pentru acésta s'aú făcut pitace de s'aú lipit pe la răspântii unde nu sunt arătate tóte anume, fiind-că cu un cuvânt câte lucruri sunt ale pământului ce se aduc de locuitori pentru hrana politiei Bucurescilor și cele nearătate mai sus și cele ce nu sunt cuprinse în pitacele cele ce s'aú pus pe la răspântii aú să fie apérate de vamă, și de orî-ce dare, ci fiind-că este sciut Dumitale cugetul și scoposul Măriei sale prea Înălțatului nostru Domn și poruncile ce are date pentru acest fel de jafuri, ca să lipsescă cu totul, și pentru mai înființat, de nu se află acia vre-o copie de hotărîrea ot lét 1809, unde sunt arătate anume tóte, se va cere de la Divanu a se da, pentru care să dai Dumnéta nizam cu tótă strășnicia a se păzi. — 1822 August 21

Gherasim Buzeú, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. XCVI, pag. 331.

Noi Caimacamii țerei rumânesci.

Cinstite Dumnéta frate vel Agă, fiind-că din mila lui Dumneđeú vitele se află eftine îndestul și grase, iar măcelarii fiind nărăviți rău la căștiguri mari, apururea fac feluri de mijloce să vîndă scump și să nu ție carne bună, și la trebuința tainatului din pricină că n'aú primit ei să se încarce, s'aú găsit alții de s'aú încărcat cu tainul a da carnea de óie po parale 11 și cea de vacă po parale 10; de acea dar carnea fiind din cele delicate a hranei obștiei și datoria noastră fiind a îngrijii și a ne sili pentru eftinătate, și de vreme ce cu tainul s'aú găsit de s'aú încărcat cu prețul ce se arată mai sus, la care tain este mai multă greutate decât la ei care vînd în slobozenie cu banii peșin, de aceea pentru binele obștiei am găsit cu dreptate, ca și ei să vîndă ocaua de carne de óie po parale 11, și de vacă ocaua po parale 10; ci dar să chemi Dumnéta pe vâtaful de mă-elari, i cu măcelarii împreună să le arēți pitacul acesta ca de mâne Vineri înainte să vîndă carnea după acest nart, îndatorindu-i a fi carnea cu îndestulare de vite grase, bune și la vîndare să se ferescă a nu se îndrăzni să cōră preț mai mult, nici să dea lipsă, că se vor pedepsi cu ocna, iar care vor vrea a vinde mai eftin oprit să nu fie, la care să aibă dumnéta îngrijire a se păzi nizamul acesta, și pe care îl veți găsi cu urmare împotriva să ni'l arēți a pedepsi. — 1822 August 17.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihaiú Filipescu.

Cod. XCVI, pag. 330.

câştig după doctorii pentru spital vor să-l dea unui Roth spişterul, care fugise în Braşov.

Cinstiţi Dumnévoastră Caimacamî.

După cinstit pitacul Dumnévoastră ce mi s'aú dat ca să aduc pe vătaful de măcelari împreună cu câţi-va din fruntaşii măcelarilor şi să le arăt că voia Dumnévoastră este să vîndă ocaua de carne po parale 10 şi ocaua de carne de miel po parale 11, precum asemenea s'aú legat unii din măcelari ca să dea carne în tainaturile oştirilor Impărătesci, următor aflându-mă, am adus pe măcelari şi le-am arătat porunca Dumnévoastră, la care răspunseră că fiind slobod a vinde carne veri cine va voi cu preţul acesta, urmózá ca şi ei să fie următor aceştii porunci, dar răspundători pentru tótă vremea dîseră că nu pot fi cu vîndarea cîrniî după hotărîrea acésta, pentru că fireşce iarna vitele slăbesc şi vîndarea lor este cu mai mare preţ decăt acum, se încarcă şi cu mîncarea nutreţului i dobânda banilor şi simbria slugilor păzitori a vitelor celor cumpérate din vreme, şi la vreme de nevoie când din întemplantarea vremii va cădea vre-o iarnă grea şi nu vor tăia carne toţi acei lăturaşi rămâne greutatea în spinarea lor şi póte ferescă Dumneđeú să se întemplantă şi vre-o lipsă şi atunci póte cădea într'o vinovăţire de pedépsă; văci acum orî carele voiesce şi îi vine bine taie carne şi este slobod, iar în vreme de iarnă netăind dintr'acei slobodi nu se împiléză a fi datorî să taie şi aceia carne, precum şi acum taie, ci precum dic numai ei se îndatoréză. De aceea de voiesce stăpânirea ca să fie ei răspundători pentru tótă vremea cu a tăia carne bună, grasă, şi a ţinea cu îmbelşugare politia, cer să li se dea voie să vîndă carne cu preţul ce până acum aú vîndut, adecă ocaua de carne de vacă pe parale 12, şi ocaua de carne de miel pe parale 13, şi aşa pot da zapis cu a lor iscălitură ca să fie datorî să ţie politia cu carne grasă şi cu îmbelşugare, avênd voie să taie şi alţii câţi vor vrea şi vor putea. Ci dar acum de urmarea şi răspunsul ce aú dat măcelarii nu lipsesc a face cunoscut, iar Dumnévoastră cum veţi mai bine chibzui. 1822 August 19.

Vel Agă

Cod. 99, fila 141 v.

Noî Caimacamîi ţerei rumânesci.

Cinstite Dumnóta frate vel Agă, citindu-se inaintea noastră acésta Anafora a Dumitale, am vedut arătarea ce ne faci, la care şi răspundem Dumitale, că cererea măcelari'or de a li se da voie să vîndă carne cu preţul ce aú fost până acum, făgăduindu-se că şi în vreme de iarnă tot cu acest preţ să o vîndă fără de a cere vre-un prostichiú, fiind numai pricinuire pentru al lor folos în parte nu este primită Divanului, neputêndu-se ajutóra cu ceea ce dic că nu o

Câștigul la doctorii era mare, căci taxarea lor rămăsese acé otărită cu mult mai înainte și de scăderea tarifului nu se ocupară Caimacamii¹⁾.

să pôtă ținea scaunele și în vremea ernei de va fi vîndarea cărnei tot cu prețul ce s'au hotărit acum de către noi, căci atunci are să se facă cișni și de va fi trebuință se va mai face prostichiū la preț. De aceea scriem Dumnétale să dai nizam cu strășnicie a se urma vîndarea cărnii precum s'au găsit de noi cu cale, adecă cea de ôie po parale 11, iar cea de vacă oca po parale 10, însă carnea să fie bună și cu îmbelșugare.—1822, August 21.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor.

Cod. 99, fila 142.

1) *Porunca ce s'au făcut la jalba lui Mihail*

Dohtor spițer de aici prin care arată că el în vremea anomaliei când au venit oștirile împărătesci al Devletului numai el s'au aflat cu spițeria deschisă de s'au căutat ôstea ce s'au fost rănit și bolnavi ai spitalul Colței, cum și cei din politie, dându-i-se și porunca cinstitei Otcârmuirii a fi tot el cu darea dohtoriilor la acel spital, iar acum vede că viind un Roth spițer, cel ce au fost fugit în Brașov, și după arătarea gearahului Colmaer ce au făcut către Căminarul Trăsnea i către dohtorul Constantin Darvari, vede că i s'au ridicat rețetele de la spițeria lui; cere a nu se strica porunca Otcârmuirii, ci să se păzescă acea orînduială, care după dreptate este dată prin atestat la mână'i.

Cod. 99, fila 141.

Noi Caimacamii

Cinstite Dumnétale biv vel Căminare Nicolae Trăsnea, epistatule al spitalului ot sfânta mănăstire Colțea, fiind că jăluitorul Mihail spițerul, în trecuta rēzvrătire, cu primejdia neguțătoriei sale stând aici în Bucuresci cu spițeria deschisă, după ce s'au arătat cu destulă râvnă și protimie către bolnavii ostași Impărătesci i către locuitorii politiei Bucurescilor, după a meseriei sale rînduială, apoi s'au aflat slujind și acestui spital, dând adecă tot-déuna din spițeria sa trebuincioșele dohtorii pentru bolnavii spitalului, în cât și spitalul s'au ținut în ființă, după ctitoricēsa rînduială și bolnavii n'au pătimit lipsă de dohtorii, după însăși a Dumitale mărturie ce ne-ai dat de față în Divan. Nu este dar cu cuviință, nici cu dreptate să fie depărtat din slujba spitalului acum în vreme de liniste când nădăjduesce a cunoșce el vre-un folos, fiind mai ales însărcinat și cu dohtorii peste trebuința lui cumpărate numai pe séma spitalului, cu cât mai vĕrtos că nici pentru dohtoriile ce au dat până acum la spital supĕraro n'au făcut de a i se plăti, arătând învederat și cu acēsta râvna Dumisale, să faci arătare Dumnelui dohtorului Constantin Darvaris, ca să dea poruncă Dumnelui Colmaer, gearahul Spitalului, ca și de acum înainte să urmeze a trămi-

Oștirea. Nu mai există decit dóră cu numele și ciți mai există sunt bătrâni și infirmii, așa în cât Caimacamii licențiază pe mai mulți din lefegii. 1)

te rețetele iarăși la spîterea jăluitorului, ca să se ia de acolo dohitoriile pentru spital, îndatorând însă pe jăluitor ca să se siléscă a face dohitoriile întocmai după rețete și din ierburii noué, iar nu din vechituri, care orî nicî de cum, saú prea puțin folos aduc bolnavilor.—1822, August 11.

Gherasim Buzeú, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Scarlat Cristea, Scarlat Mihălescu, Mihaiă Filănescu.

Cod. XCIX, fila 141.

1) *Noi Caimacamii țerei rumănesci,*

După pliroforia ce ni se dá printr'acésta Anafora de către cinstita Spătărie, cum că Marin sîn David lefegiul, nu numai că se află sărac desăvêrsit, ci încă este și betég de surpătură, milostivire făcênd asupra lui, îl ertăm atât de slujbă, cât și de alte angarii i podvedî ca să'și póta petrece rămășița vieței sale în pace și nesupêrat 1822 Iulie 9

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu.

Către dumnêlor Boierii Caimacamii ai țerei rumănesci de la Spătărie

După luminată porunca Dumnévóstră ce s'aú dat la jalbă lui Ion sîn Constantin lefegiul de la căpitănia de lefegii de aici din Bucuresci, intrând în cercetare pentru starea lui prin Dumnélui căpitanul za lefegii, mă pliroforisii că cu adevêrat este întocmai precum se jăluesce, vrednic a dobândi acósta milă de ertăciune de la dumnévóstră, nu lipsesce Spătăria a arôta, arêtând pentru ertăciunea numelui în ce chip se va găsi cu cale de către dumnévóstră. 1822 August 27.

Grigorie Romanet.

Noi Caimacamii țerei rumănesci

După pliroforia ce ne dá Dumnélui fratele biv vel Vistier Grigore Romanet, vechilul Spătăriei printr'acésta Anafora, milostivire făcênd Di anul asupra jăluitorului Ion sîn Constantin lefegiú pentru bătrânețele lui și prósta stare în care se află, poruncim să fie ertat și slobod din slujbă. 1822 — August 30.

Gherasim Buzéú, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu.

Către Dumnêlor Boerii Caimacamii ai țerei rumănesci de la Spătărie

După cinstita porunca dumnévóstră ce s'aú dat la jalba lui Anghel Bătrânul, neputinciosul lef-giú de aici, intrând în cercetare prin dumnéluí vel

Din Fustașii Divanului sunt încă în ființă o bună parte. Ei își reclamă léfa de 7 lei 60 bani pe lună, câte o pâne pe ȕi și la ȕile Impărătescî iarna câte o păreche de cisme. Caimacamii încuviințază plata fustașilor de la 1 Septembrie viitor, iar tainul pânei chiar de la 8 August. 1)

Céușul spătăresc, mă pliroforisii că cu adevărat este întocmai precum se jălu-esce, vrednic a dobândi acéstă milă de ertăciune de la dumnévóstră, nu lipsesce Spătăria a aréta, rămâind pentru ertăciunea numitului în ce chip se va găsi cu cale de către dumnévóstră. — 1822 August 27.

Grigorie Romanet.

Noi Caimacamii țerei rumănesci

După pliroforia ce ne dá Dumnélui fratele biv vel Vistier Grigore Romanet, epistatul Spătăriei într'acósta Anafora, milostivire făcând Divanul asupra jăluitorului și ticălósa stare în care se află, poruncim ca să fie iertat și apérat de slujbă. — 1822 Septembrie 2.

Gherasie Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor.

1) *De la Visterie.*

La acéstă jalbă ce aú dat Iuzbașa împreună cu toți fustașii Divanului, la a căroră jalbă după buiurdizma ce mi se dá ca să le cercetez plângerea ce o fac, m'am pliroforisit că cererea numiților este de a fi împărtășiți cu obiceiurile ce le-aú avut din vechime, ca nișce slujitorî ce se află slujind napristan Divanului făr'de a se mai împărtăși din vre-o altă parte cu cătuși de puțin lucru spre al lor folos, adică o puțină lefușură, ce li se da pe lună po talerî 7 banî 60, al doilea câte o pâne pe tótă ȕiua de fieș-carele, și al treilea pe la ȕile Impărătescî marî iarna câte o păreche de cizme, din care tóte acestea acum li se dá numai 10 pâni, de nu le vine de om nici câte o pâne. Ci fiind că acéstă plângere a jăluitorilor este după tot cuvântul dréptă, căroră și li se cuvine de a li se urma aceste obiceiuri care dintru'nceput le-aú avut, ca nișce slujitorî ce se află slujind ȕiua și nóptea napristan și Divanului și Visteriei, iar mai vêrtos acum și la venirea prea Înălțatului nostru Domn (aî căruia anî să fie mulți întru fericire) când atunci urmează a fi nelipsiți de sub ascultarea și slujbele cinstiului Măriei sale Divan după trebuința ce este, de aceea dar de se va găsi cu cale de către Dumnévóstră, se va pune în lucrare acéstă plângere a jăluitorilor, precum dintru'nceput aú fost împărtășiți cu acéstă milă domnescă. — 1822, August 5.

Vel Vistier.

Marea preocupățiune a țării continuă a fi și pentru Caimacamii ceea ce era și pentru Otcîrmuirea țerei: sîrbarea fie-cărui eveniment din familia Impăratăscă a Rusiei. Orî ce nascere din această numerosă fa-

Noi Caimacamii țării rumânești.

După arătarea ce ne face Dumnului fratele biv vel Ban, epistatul Visterie printr'această anafora, primită fiind Divanului cererea jăluitorilor, poruncim ca de la ținței a viitorului Septembre să se urmeze cu a li se da tôte căte avea obiceiî din vechime a lua, bez tainul pînei care să începă a li se da de acum. 1822. August 8.

Gherasim Buzeu, Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Iordache Goleacu, Scarlat Grădișteanu.

1) TABLĂ

Insemnare în ce lună și în ce zi se prăznuesc pe tot anul Inaltele Impăratăscii praznice a nascerei și a numelui Impăratului a tôte Rusia, suirea Măricii sale în Impăratăscul tron, încoronăția, praznicile nascerei și a numelor împăratăscilor sale Mărirî împăratăse, i nascerea și numele împăratăscilor sale Înălțimi, i țilele de biruință ce se ăice Victorie.

Ianuarie 1 Anul nou și nascerea Impăratăseii marei Cneghine Elenei Pavlovnei.

- » 7 Nascerea Dómnei marei Cneghine Anei Pavloveni și sfintul Ioan.
- » 28 Nascerea împăratăseii sale mărirî a marelui Cneaz Mihail Pavlovici și sfintul Efrem Sirul.

Fevruar 3 Numele Dómnei Cneghine Anei Pavlovnei, sfinta Ana proorocița.

- » 4 Nascerea împăratăseii sale înălțimi Dómnei marei Cneghine Mariei Pavlovnei, sfintu Isidor Pilusiotu.
- » 25 Nascerea Dómnei Cneajni Marie Mihailovnei.

Aprilie 21 Numele împăratăscii sale mărirî Dómnei împăratăseii Aelxandreii Teodorovnei.

- » 27 Nascerea împăratăscii sale Înălțimi Domnul Cesarovici.

Mai 21 Numele împăratăscilor sale Înălțimi Domnul Cesarovici și mare Cnez Constantin Pavlovici, și Dómnei marei Cneghine Elenei Popovici, și nascerea marei Cneazne Elisavetei Mihalovnei și numele Domnului marelui Cneaz Constantin Nicolaevici și sfinții împărați Constantin și Elena.

Iunie 25 Nascerea împăratăscii sale Mărirî Impăratul Nicolae Pavlovici și a Dómnei marei Cneajne Alexandra Nicolaevnei și sf. mucenița Fevronia.

Iulie 1 Nascerea Dómnei împăratăse Alexandra Teodorovnei.

milie, ori-ce onomastică și ori-ce sărbătoare națională rusescă, cum și amintirea ori cărei victorii care se serba în Rusia era obligatorie și pentru guvernele rumănesci. Bieții guvernanți ai țărilor noastre aveau un adevărat calendar de curtenire a Rusiei. Il dăm aci în nota.

- » 11 Numele Dórnei marei Cnéjne Olgăi Nicolaevnei.
- » 22 Numele Dórnei și Impărătesei Mariei Teodorovnei și Dórnelor marilor Cnéze Maria Nicolaevnei, Maria Mihailovnei și Cnézina Maria Pavlovici.
- August 6 Nașcerea Dórnei Cnéjne Marie Nicolaevna.
 - « 16 Nașcerea Dórnei Cnéjne Ecaterina Mihailovnei.
 - « 22 Incoronarea Impăratului Nicolae.
 - « 30 Numele Domnului Clironomului și marelui Cnéz Alexandru Nicolaevici, și nascerea împărătesei sale Dómna Cnéjne Olga Nicolaevnei, și marele Cnéz Alexandru Nevschi.
- Septembre 5 Numele Dórnei Cnéjnei Elisavetei Miha'ovnei.
 - » 9 Nașcerea Înălțimei sale Domnului marelui Cnéz Constantin Nicolaevici.
- Octombre 14 Nașcerea Dórnei împărătesei Maria Teodorovna.
- Noembre 8 Numele marelui Cnéz Mihail Pavlovici și a tuturor cavalerilor ruseșclior ordine.
 - » 20 Suirea la împărătescul tron a împăratului Nicolae Pavlovici.
 - » 24 Numele Dórnei Marei Cnéjnei Ecaterinei Mihalovnei.
- Decembre 6 Numele marelui împărat Nicolae Pavlovici.
 - » 25 Izbăvirea bisericeii a stăpânirei Rusiei de năvălirea Galilor și cu dênșii 20 de némuri.
- Iunie 27 Pomenire de biruințe sub Poltava.
- Iulie 10 Incheerea păcei în Cainargi cu Pórta Otomanicóscă.
 - » 27 Luarea fregetelor lângă Angut și Greigram.
- August 9 Luarea Narvei.
 - « 19 Biruința Armieii pruseșci.
- Septembre 28 Biruința Gheneralului Levergoups.
- Octombre 18 Luarea cetăței Sliuselburgului.

INDICILE VOLUMULUI XIII

	Pagina
Constituirea guvernului. Otcârmuirea la mórtea lui Al. N. Suțu	1
Mórtea lui A. N. Suțu. Speranțele Dómei. Complotul ei cu boerii și cu Consulul rusesc	3—4
Banul Gr. Brâncoveanu în opozițiune	4
Candidații la Domnie, din Constantinopole	5
Scarlat Calimach numit Domn. Caimacamii lui	5
Dispozițiunile «Otcârmuirii țerei rumânesci» de la 22 Ianuare 1821	6
CAP. II	
Manifestarea primă a idea'ului grec	8
Societatea Frăția. Eteria amicilor muzelor	8
Organisațiunea Eteriei de la Odesa	8
Naum despre Eterie	9
Două tarafuri sau partide în Bucuresci	9
Intrigile lui Pini	10
CAP. III	
Bibliografia istorică pentru Tudor	10—11
Note biografice despre Tudor	10—16
Boerii neînțeleși cu Tudor	16
Revoluțiunea de la 1821 este mai puțin națională decât socială	17
Plecarea lui Tudor din Bucuresci	18
Dumitru Machedonschi	18
Otcârmuitorii țerei și pandurii	18—20
Sbucnirea revoluțiunii lui Tudor	20
Naum despre revoluțiune	20
Proclamațiunea lui Tudor	21—22
Corespondența Otcârmuirii cu Agenția austriacă despre revoluțiune	23
Dispozițiunile boerimeii față cu revoluțiunea	24
Proclamațiunii la Bucuresci	24
Epistola lui Tudor către Constantin Ralet	25
Anchetă la Mehedinți	26
Arzmagzarul Otcârmuirii de la 30 Ianuare 1821	26—27
Inclinarea lui Tudor cu alte puteri după Naum	28
Otcârmuitorii țerei dau sémă lui Pini despre revoluția lui Tudor	29

	Pagina
Cartea Boerilor Divanului către Tudor	29—30
Un Capioglan aduce veste de numirea lui Scarlat Calimach	31
Ordinul Căimăcămiei către Divanul din Craiova cu referința la mișcare	31
Nizam pentru închiderea cafenelelor și cârciumilor de la 12 nóptea	32
12 pitace la orînduiții pe poduri pentru aplicarea acestui nizam	32—33
Măsuri de străjuire la țermii Oltului	33—34
Căimăcămia lui Scarlat Calimach	35
Adresa Căimăcămiei către Consul Pini, întrebându-l de trebe chemată óste turcésă în contra lui Tudor	35
Analisa răspunsului lui Pini	36
Muscalii contra mișcării lui Tudor	36
Boerii decid să trimetă pe Gheorgache la Craiova contra lui Tudor	36
Vornicu Nicolae Văcărescu însărcinat a capacita pe Tudor	37
Răspunsul lui Tudor la scrisoarea Otcârmuirii relativă la răscolă	37—38
Răspunsul boerilor la această epistolă a lui Tudor	38—39
A treia scrisóre adresată de Căimăcămie lui Tudor pentru în- cetarea răsmeriței	39
Răspunsul Slugerului la această scrisóre	40
N. Văcărescu provócă pe Tudor să depună armele	41
Scrisórea lui Vladimirescu către Vornic. N. Văcărescu a'i da întâlnire	41—42
Sbucnirea Eteriei în Moldova. Venirea Căimăcămiilor Const. Négrea și Vogoride la Bucuresci	42—43
Anafora Divanului către Vodă Scarlat Calimach, făcând isto- ricul mișcării lui Tudor	43—47
Nota adresată de boeri Consulului Pini la 4 Februaré	48
Măsuri pentru potolirea revoluțiunei	48—49
Pitac prin care se orînduesce Vornic. Iordache Golescu, Lo- gofetu Nestor și Lógofetu Costache Cămpineanu a cerceta pricinele dintre grecii lui Al. Suțu și pămêntenți	49
Orînduirea lui C. Samurcaș cu potolirea revoluțiunei peste Olt	49—50
CAP. IV	
Eteria în principate	50—51
Eteria contra Turcilor	51—52
Proclamațiunea Prințului Al. Ipsilante adresată locuitorilor Moldovei, prin care le anunță că Grecia tótă au apucat armele spre a și recăpăta neatárnarea	51

	Pagina
Proclamațiunea lui Ipsilante adresată din Roman Mitropolitului, episcopilor și boerilor țerei Românesce, ca să nu se témă că locuitorii vor fi supărați de Eteriști	52—53
Proclamațiunea adresată din Mizil de Al. Ipsilante către locuitorii din Bucuresci a intra în Capitală	53
Impăratul refuză de a primi în audiență la Leibach pe trămisul Eteriei, Colonelul Cantacuzino	54
Declarațiunea Impăratului Rusiei în cauza întreprinderii lui Ipsilante	54
Ordinul de ți al Impăratului Rusiei, care sterge pe N. Ipsilante din cadrul serviciului Rusiei	54
CAP. V	
Făptuirile Căimăcămiei la Bucuresci	55
Caimacamii rinduesc pe Vornic! Gh. Filipescu a îngriji de străjile din podul Mogoșoiei	55
Poruncă către ispravnicii de vestirea celor 2 Caimacamii Costache Negre și Ștefan Vogorides și a nu supăra pe locuitorii cu luări de dăjdi	56
Numirea Căminarului Sava de păzitor al Bucurescilor	57
Iniințarea gardei naționale	57
Pitar către Vel Ban Epistatul Spătăriei a anunța pe locuitorii că e liniște în țără, în Februarie 1821	57
Măsurii pentru potolirea spaimei	58
Pitac către Vornic. Gr. Băleanu îngrijitorul tîrgului Bucurescilor a scôte afară din Bucuresci carele	58
Tudor în Oltenia	58
Alianța lui Tudor cu Eteria	59
Plecarea lui Tudor din Bucuresci	59
Plecarea lui Tudor spre mănăstirea Tismana	60
Tudor obligă pe ispravnicile regimului boeresc să se adune toți plăeșii în anumite localități	60
Episcopul Ilarion redactor proclamațiunilor lui Tudor	61
Asedarea taberei lui Tudor la Tănăreni	61
Tudor scrie boerilor că Căminarul Bibescu a pornit bătae cu arme asupra norodului	62
Boerii stăruie pe lângă consuli streini să se înțelégă cu Căimăcămia pentru împedicarea mișcării	62
Austria și Strogonof declară Porții că desaproabă mișcarea lui Tudor	63
Inlocuirea lui N. Văcăressu prin C. Samurcaș	63

III

	Pagina
Boerii din Craiova retrași la Benești	64
Tudor dă ajutor boerilor din Benești	64
Inlocuirea lui C. Samurcaș prin Iancu Samurcaș	64
Intrarea lui Tudor în Bucuresci	65
Proclamațiunea lui Tudor către Bucurescenii, la 8 Marte	65
Proclamarea «Elefteriei» de grecii din Bucuresci	66
Prădarea Focșanilor de Vasile Caravia	66
Ipsilante la Mizil	66
Boerii fug din Bucuresci	66
Alex. Filipescu delegat de boeri înaintea lui Tudor	67
Boerii se îmbunătățesc la Tudor	68
Tudor cere 3 mănăstiri din Bucuresci	68
Baricade contra lui Tudor	68
Boerii convocați de Tudor în 1821	68
Două proclamațiuni noi a lui Tudor	69
Carte de adevărire dată de boeri Slugerului Tudor	70
Noii arzmagzar la 27 Marte	71
Nota marelui Vizir către Neselrod din 16 Iunie 1821	71
Nota Agenției austriace din 28 Marte și răspunsul boerilor	72
Nota lui Strogonof către Pórtă, 28 Marte 1821	72
CAP. VI.—Ipsilante la Bucuresci. Relațiunile cu Tudor	73
Intrarea lui Ipsilante la Bucuresci	73
Boerimea ademenită de Ipsilante	74—75
Căpitan Sava oprește eșirea boerilor din Bucuresci	77
Tudor la Cotroceni	77
Anarhie la Bucuresci și în țară	78
Ipsilante pleacă spre Ploesci, Târgoviștea și Pitești	78
Arzul Otcârmuirii către Pașa de Giurgiu, din 18 Aprilie 1821	79
CAP. VII.—Țera împărțită între Tudor și Ipsilante. Sava trădează cu boerii. Arestarea lor la Belvedere. Trămișii Pașei de Silistra. Cotroceni întăriți. Turcii jăfuesc. Noii arz. Delegațiunea la Strogonof. Glumă de artileriști. Naturalizarea în bloc. Pregătiri de apărare contra Turcilor. Tudor contra Turcilor. Turcii sosesc la Bucuresci. Boerii din Belvedere trămiși la munte. Tudor pleacă din Bucuresci. Sava la Plumbuita. Ipsilante la Târgoviște. Jafuri și pustiri. Kehaia-Bey la Bucuresci. Cursă lui Tudor. Omorirea lui	80—95
CAP. VIII.—Eteria în Moldova. Ultimile zile ale domniei lui M. Suțu. Vremelnicesca Căimăcămie	95—115
M. Suțu nu este străin Eteriei	96
Pini își face drum la Iași, după Naum	96
Anul 1825 ca dată inițială revoluțiunii	96

IV

	Pagina
Conferințele ținute la Chișinău de comitetul Eterist	96
Ipsilante desminte că nu e înțeles cu Eteriștii	96
Jăfuirea lui Andrei Pavel de Eteriști	97
Divanul trimite o petițiune Impăratului Alexandru al Rusiei .	97
Ipsilante la Galata	97
Consulul Pizani retras la Sculenă, în Basarabia	98
CAP. IX.—Europa față cu mișcările din principate	115—123
CAP. X.—În țera muntenescă după căderea lui Tudor. Che- haia-Bey la București, Regim turco-român. Otcârmuirea Valahiei. Periôda turcescă	123—132
CAP. XI.—Evenimentele din Maiu 1821 și înainte	132—148
CAP. XII.—Administrațiunea țerei românesce în 1821—1822 Biserica. Școli și cultura publică. Administrațiunea	148—164
CAP. XIII.—Intervenirea Rusiei. Administrațiunea Moldovei sub Vogoride. Intervențiunea Europei	164—180
CAP. XIV.—Noii Domni	180—186
CAP. XV.—Justiția, finanțele, edilitatea, comerț, industrie, bresle, populațiune sub guvernul Otcârmuirei, până la sosirea Căimăcămiei lui Gr. Ghica	186—201
Finanțe, dări, vămi, ocne, export de vite, cele-l-alte dări și iraturî. Scutirî. Tarifuri vamale. Export. Articole prohibite la im- port, abuserî și procese vamale, mortasipii, vîndărea ocnelor, oeritul, alte dări: fumăritul, dijmăritul, săpunăritul, havaeturile funcțio- narilor	201—282
Edilitatea. Indestularea publică. Curățirea orașului. Spitale . .	282—294
Comerț, industrie, bresle, industria păcuri	294—307
Țerani, clacă, țigani, sêrbî	313—331
Măsurî pentru siguranța publică	332
Biserica	334
Administrațiunea	345
Nizamul Turcilor	349
Justiția	350—364
Finanțe	367—382
Țerani	383—389
Edilitate	390—395
Oștirea	396

Ilustrațiuni

TUDOR VLADIMIRESCU
ALEXANDRU IPSILANTE

